

Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työeläkejärjestelmää koskevaa lainsäädäntöä. Työeläkejärjestelmää koskevien muutosten vuoksi ehdotetaan muutoksia myös muita sosiaalivakuutusetuuksia koskeviin lakeihin sekä yksityisten alojen työeläkkeiden rahoitusta koskeviin lakeihin. Nykyiset julkisten alojen henkilöstön eläketurvaa koskevat useat lait ehdotetaan yhdistettäväksi yhdeksi uudeksi julkisten alojen eläkelainiksi.

Työeläkejärjestelmässä noudatettavaa alinta vanhuuseläkeikää ehdotetaan nostettavaksi asteittain. Vanhuuseläkeikä nousisi siten, että vuonna 1955 syntyneistä alkaen alin vanhuuseläkeikä nousisi nykyisestä 63 vuodesta kolmella kuukaudella jokaista ikäluokkaa kohti, kunnes se olisi 65 vuotta. Vuonna 1962 syntyneet olisivat ensimmäinen ikäluokka, jonka alin vanhuuseläkeikä olisi 65 vuotta. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin elinajanodotteen muutokseen. Elinajanodotteen perusteella määriteltyä eläkeikää sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuonna 2030 eläkkeelle jääviin. Tarkoituksena on, että eläkeajan ja työssäoloajan välinen suhde pysyisi samalla tasolla kuin se on vuonna 2025.

Työeläkelakien mukaista vakuuttamisvelvollisuuden alaikärajaa ehdotetaan laskettavaksi työntekijöillä 17 vuoden ikään. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaa ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä 68 vuoden iästä asteittain. Ikäraja nousisi 69 vuoteen vuonna 1958—1961 syntyneillä ja 70 vuoteen vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä henkilöillä.

Eläkettä ehdotetaan karttuvaksi koko työuran ajan 1,5 prosenttia vuodessa työntekijän kunakin vuonna saamien työansioiden perusteella ja yrittäjän vahvistetun työtulon perusteella. Eläkkeen karttumiseen ehdotetaan lisäksi siirtymäaikaa 53—62-vuotiaille. Siirtymäaikana eläkettä karttuisi 1,7 prosenttia vuodessa vuoden 2025 loppuun saakka. Eläkkeen karttuma laskettaisiin nykyistä suuremmista ansioista, koska työntekijän työeläkevakuutusmaksua ei enää vähennettäisi työansioista eläkettä laskettaessa. Nykyinen 4,5 prosentin karttuma alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen tehdystä työstä ehdotetaan korvattavaksi lykkäyskorotuksella. Henkilön karttunut eläke tarkistettaisiin 0,4 prosentin lykkäyskorotuksella jokaiselta kuukaudesta, jolla eläkkeen alkamista lykättäisiin yli alimman vanhuuseläkeiän.

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttava tuleva aika laskettaisiin ehdotuksen mukaan alimpaan vanhuuseläkeikään ja vanhuuseläkeiän noustessa myös tulevan ajan pääteikä nousisi. Kun alimman vanhuuseläkeiän määräytyminen kytkettäisiin elinajanodotteen muutokseen, elinaikakerrointa lievennettäisiin, mutta sen vaikutus kohdistettaisiin myös työkyvyttömyyseläkkeiden tulevan ajan eläkeosaan.

Esityksessä ehdotetaan, että osa-aikaeläke eläkemuotona lakkautettaisiin ja korvattaisiin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä. Eläkettä voisi saada hakemuksen mukaisesti joko 25 tai 50 prosenttia karttuneen eläkkeen määrästä. Uusi eläkemuoto työeläkejärjestelmässä olisi myös työuraeläke, joka mahdollistaisi pitkän työuran rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä tehneelle henkilölle eläkkeelle jäämisen ennen alinta vanhuuseläkeikää.

HE 16/2015 vp

Sotilaseläkejärjestelmään kuuluvien henkilöiden vanhuuseläkeiät nousisivat samassa suhteessa kuin muilla palkansaajilla.

Työeläkelaitosten mahdollisuutta sijoittaa osakkeisiin lisättäisiin nostamalla vastuovelkaan sisältyvän osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun osuus viidesosaan vastuovelasta. Työeläkkeiden rahoitusta koskevia säännöksiä tarkistettaisiin ehdotettujen muutosten vuoksi myös muilta osin.

Vuodesta 2026 alkaen sosiaali- ja terveysministeriö tekisi joka viides vuosi arvion työurien kehityksestä sekä koko työeläkejärjestelmän taloudellisesta ja sosiaalisesta kestävydestä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
Sisällys.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	7
1 Johdanto.....	7
2 Nykytila.....	7
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	7
Yleistä työeläkejärjestelmästä.....	7
Työeläke-etuudet.....	8
Työeläkkeen karttuminen.....	11
Työeläkkeen määrään vaikuttavat muut tekijät.....	12
Yksityisten alojen työeläkkeiden rahoitus.....	13
Sotilaseläkkeet.....	16
Kansaneläke ja takuueläke.....	16
Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistäminen.....	17
2.2 Nykytilan arviointi.....	18
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	18
3.1 Esityksen tavoitteet.....	18
3.2 Ehdotetut muutokset.....	19
Työeläkejärjestelmä.....	19
Muut muutokset.....	26
4 Esityksen vaikutukset.....	28
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	28
4.2 Vaikutukset etuudensaajien asemaan.....	33
4.3 Sukupuolivaikutukset.....	36
5 Asian valmistelu.....	40
6 Riippuvuus muista esityksistä.....	42
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	43
1 Lakiehdotusten perustelut.....	43
1.1 Työntekijän eläkelaki.....	43
1.2 Työntekijän eläkelain voimaanpanolaki.....	77
1.3 Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki.....	79
1.4 Yrittäjän eläkelaki.....	84
1.5 Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta.....	90
1.6 Yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki.....	91
1.7 Maatalousyrittäjän eläkelaki.....	92
1.8 Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta.....	99
1.9 Maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki.....	99
1.10 Merimieseläkelaki.....	100
1.11 Laki merimieseläkelain voimaanpanosta.....	105
1.12 Merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki.....	106
1.13 Julkisten alojen eläkelaki.....	107
1 luku Lain tarkoitus ja soveltamisala.....	107
2 luku Eläketurva.....	109
3 luku Eläke- ja kuntoutusetuudet.....	109
4 luku Eläkkeen määräytyminen.....	128
5 luku Sotilaseläkkeet.....	136
6 luku Eläkkeen hakeminen ja päätökset.....	138

HE 16/2015 vp

7 luku	Viimeinen eläkelaitos	141
8 luku	Eläkkeen maksaminen, viivästyskorotus ja takaisinperintä.....	143
9 luku	Muutoksenhaku	150
10 luku	Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito	153
11 luku	Eläketurvan rahoitus	158
12 luku	Erinäiset määräykset.....	160
1.14	Julkisten alojen eläkelain voimaanpanolaki.....	160
1.15	Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta	169
1.16	Kansaneläkelaki	169
1.17	Laki takuueläkkeestä.....	172
1.18	Laki eläkkeensaajan asumistuesta.....	174
1.19	Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä	174
1.20	Laki vammaisuuksista	174
1.21	Työttömyysturvalaki	175
3 luku	Etuuden saamisen yleiset rajoitukset	175
4 luku	Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus	175
1.22	Laki aikuiskoulutustuesta.....	176
1.23	Sairausvakuutuslaki	176
8 luku	Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha	176
11 luku	Päivärahaetuuksien määrä	176
1.24	Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista	177
1.25	Työtapaturma- ja ammattitautilaki.....	177
1.26	Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki	178
1.27	Potilasvahinkolaki.....	178
1.28	Laki työeläkevakuutusyhtiöistä.....	180
1.29	Vakuutuskassalaki.....	182
1.30	Eläkesäätiölaki	184
1.31	Laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta....	184
1.32	Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	185
1.33	Laki Kansaneläkelaitoksesta	185
1.34	Työsopimuslaki.....	186
6 luku	Yleiset säännökset työsopimuksen päättämisestä.....	186
1.35	Merityösopimuslaki	186
7 luku	Yleiset säännökset työsopimuksen päättämisestä.....	186
1.36	Työaikalaki	187
1.37	Merityöaikalaki	187
1.38	Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa	188
2	Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	188
3	Voimaantulo.....	189
4	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	189
Lakiehdotukset.....		192
1.	Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.....	192
2.	Laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta	218
3.	Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki	220
4.	Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	225
5.	Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta	243
6.	Yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki	244

HE 16/2015 vp

7. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	247
8. Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta	264
9. Maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki	265
10. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	268
11. Laki merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta	288
12. Merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki	289
13. Julkisten alojen eläkelaki	292
14. Julkisten alojen eläkelain voimaanpanolaki	351
15. Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain muuttamisesta	360
16. Laki kansaneläkelain muuttamisesta	362
17. Laki takuueläkkeestä annetun lain muuttamisesta	367
18. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	369
19. Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain muuttamisesta	370
20. Laki vammaisetuksista annetun lain 9 ja 33 §:n muuttamisesta	373
21. Laki työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:n ja 4 luvun 7 §:n muuttamisesta	374
22. Laki aikuiskoulutustuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	376
23. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta	377
24. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 34 ja 38 §:n muuttamisesta	380
25. Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 2 ja 74 §:n muuttamisesta	381
26. Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 4 ja 62 §:n muuttamisesta	382
27. Laki potilasvahinkolain 8 ja 9 a §:n muuttamisesta	383
28. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta	385
29. Laki vakuutuskassalain muuttamisesta	388
30. Laki eläkesäätöilain 10 §:n muuttamisesta	390
31. Laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annetun lain muuttamisesta	391
32. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen eräiden säännösten kumoamisesta	393
33. Laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta	394
34. Laki työsopimuslain 6 luvun 1 a §:n muuttamisesta	395
35. Laki merityösopimuslain 7 luvun 2 §:n muuttamisesta	396
36. Laki työaikalain 15 §:n muuttamisesta	397
37. Laki merityöaikalain 5 a §:n muuttamisesta	398
38. Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 6 a §:n muuttamisesta	399
Liite	400
Rinnakkaistekstit	400
1. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta	400
2. Laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta	451
4. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta	458
5. Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta	493
7. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	496
8. Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta	528

HE 16/2015 vp

10. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	531
11. Laki merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta.....	571
15. Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain muuttamisesta.....	574
16. Laki kansaneläkelain muuttamisesta	576
17. Laki takuueläkkeestä annetun lain muuttamisesta	585
18. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	589
19. Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain muuttamisesta.....	590
20. Laki vammaisetuuksista annetun lain 9 ja 33 §:n muuttamisesta	594
21. Laki työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:n ja 4 luvun 7 §:n muuttamisesta	596
22. Laki aikuiskoulutustuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	599
23. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta	600
24. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 34 ja 38 §:n muuttamisesta.....	604
25. Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 2 ja 74 §:n muuttamisesta	606
26. Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 4 ja 62 §:n muuttamisesta	608
27. Laki potilasvahinkolain 8 ja 9 a §:n muuttamisesta	610
28. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta	612
29. Laki vakuutuskassalain muuttamisesta	617
30. Laki eläkesäätölain 10 §:n muuttamisesta	620
31. Laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annetun lain muuttamisesta	621
33. Laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta.....	623
34. Laki työsopimuslain 6 luvun 1 a §:n muuttamisesta	625
35. Laki merityösopimuslain 7 luvun 2 §:n muuttamisesta	626
36. Laki työaikalain 15 §:n muuttamisesta	627
37. Laki merityöaikalain 5 a §:n muuttamisesta	628
38. Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 6 a §:n muuttamisesta....	629

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Vuonna 2009 valtiolta ja työmarkkinakeskusjärjestöt asettivat tavoitteeksi 25 vuotta täyttäneen eläkkeellesiirtymisiän odotteen nostamisen vähintään 62,4 vuoteen 2025 mennessä. Vuonna 2008 odote oli 59,4 vuotta. Työmarkkinakeskusjärjestöt sitoutuivat maaliskuussa 2012 solmitussa työurasopimuksessa ja elokuussa 2013 allekirjoitetussa työllisyys- ja kasvusopimuksessa neuvottelemaan ja toteuttamaan tarpeelliset toimet asetetun tavoitteen saavuttamiseksi.

Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa todettiin, että työeläkepolitiikkaa koskevat asiat valmistellaan yhteistyössä keskeisten työmarkkinajärjestöjen kanssa. Hallitusohjelman mukaan ”elinajanodote on viime vuosina kasvanut arvioita nopeammin ja kasvun oletetaan jatkuvan. Myös huoltosuhteen ja julkisen talouden tasapainon kannalta työurien pidentäminen on välttämätöntä. Yksityisten alojen työeläkemaksu on sovittu vuoteen 2014 saakka, jonka jälkeenkin siihen kohdistuu merkittävä nousupaine. Myös julkisen puolen eläkkeiden rahoitus on varmistettava. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen on löydettävä yhteisymmärrys pitkäjänteisestä ratkaisusta työurien pidentämiseksi, työeläkejärjestelmän rahoituksen turvaamiseksi ja riittävän eläketurvan, mukaan lukien indeksisuoja, varmistamiseksi.”

Eläkeuudistus on ajankohtainen myös Suomen talouspolitiikan kansainvälisen uskottavuuden kannalta. EU-komissio ja eräät kansainväliset järjestöt ovat antaneet suosituksia Suomen eläkejärjestelmän muuttamiseksi ja julkisen talouden kestävyysvajeen korjaamiseksi.

Työmarkkinakeskusjärjestöt ovat 26 päivänä syyskuuta 2014 tehneet sopimuksen ehdotuksesta seuraavaksi työeläkeuudistukseksi. Sopimuksen pohjalta Alexander Stubbin hallitus käynnisti tämän hallituksen esityksen valmistelun.

Uuden toukokuussa 2015 julkaistun hallitusohjelman mukaan Juha Sipilän hallitus antaa syyskauden alussa 2015 esityksensä eduskunnalle työeläkelainsäädännön uudistamiseksi sitoutuen kolmikantaisena valmistelutyönä tehtyyn sopimukseen. Kirjauksen mukaan lakimuutokset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä työeläkejärjestelmästä

Suomessa eläkejärjestelmien tehtävänä on turvata ihmisten toimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman varalta. Lakisääteinen eläkejärjestelmä muodostuu useasta rinnakkaisesta järjestelmästä. Työeläkejärjestelmän tehtävänä on taata entisen toimeentulon tason kohtuullinen säilyminen eläkkeellä. Kansaneläkejärjestelmällä ja takuueläkkeellä varmistetaan eläkkeensaajalle riittävä vähimmäistoimeentulo.

Lakisääteisen työeläketurvan sisältö perustuu eri aloja koskeviin eläkelakeihin. Yksityisten alojen työntekijöitä koskevia eläkelakeja ovat työntekijän eläkelaki (395/2006; TyEL) ja merimieseläkelaki (1290/2006; MEL). Yrittäjät vakuutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006;

HE 16/2015 vp

YEL) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006; MYEL) mukaan. Julkisten alojen eläkeläkeja ovat muun muassa valtion eläkelaki (1295/2006; VaEL) kunnallinen eläkelaki (549/2003; KuEL) ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (261/2008; KiEL). Eri työeläkelaeissa on nykyisin eroja lähinnä rahoitusta ja vakuuttamista koskevien säännösten osalta. Vuoden 2005 alusta alkaen työeläke-etuuksia koskevat säännökset yksityisillä ja julkisilla aloilla ovat olleet lähes täysin yhdenmukaiset. Lisäksi Suomen Pankilla, Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöillä ja Ahvenanmaan maakuntahallituksella sekä kansanedustajilla on omat eläkejärjestelmänsä.

Suomen työeläkejärjestelmä on hyvin kattava, sillä vakuuttaminen on pakollista ja lakisääteistä ja se kattaa lähes kaiken ansiotyön. Työeläkejärjestelmä perustuu ansaintaperiaatteelle eli eläke karttuu työansioden perusteella. Samojen työansioden perusteella määräytyy työeläkevakuutusmaksu. Mitä suuremmista ansioista on kyse, sitä suurempi on työeläke ja työeläkevakuutusmaksu. Eläkkeen määräytymiseen ei pääsääntöisesti vaikuta siirtyminen työnantajalta toiselle eikä siirtyminen yksityisten alojen ja julkisten alojen välillä.

Yksityisten alojen työeläkelakien toimeenpano on hajautettu useiden yksityisoikeudellisten eläkelaitosten hoidettavaksi. TyEL:n mukaisen työeläketurvan toimeenpanosta huolehtivat työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997) tarkoitetut työeläkevakuutusyhtiöt, vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitetut lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavat eläkekassat ja eläkesäätiölaissa (1774/1995) tarkoitetut B-eläkesäätiöt ja AB-eläkesäätiöiden B-osastot. Työnantaja valitsee, missä eläkelaitoksessa työntekijöiden eläketurva järjestetään.

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien eläketurvan toimeenpanosta huolehtii Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja merimiesten eläketurvan toimeenpanosta Merimieseläkekassa. Muut yrittäjät kuin maatalousyrittäjät voivat järjestää eläketurvansa työeläkevakuutusyhtiössä tai eläkekassassa. Julkisten alojen työntekijöiden eläketurvan toimeenpanosta huolehtii pääosin Keva. Hajautetulla toimeenpanolla tavoitellaan riskien hajautusta sekä kilpailun mukanaan tuomia hyötyjä kuten parempia sijoitustuottoja ja kehittyneitä palveluja.

Hajautetusta toimeenpanosta huolimatta eläkettä voi hakea yhdellä eläkehakemuksella. Yleensä koko työeläketurva maksetaan vain yhdestä eläkelaitoksesta, vaikka eläkkeensaajan eläketurva olisikin työuran aikana järjestetty useassa yksityisten tai julkisten alojen eläkelaitoksessa. Tätä periaatetta kutsutaan viimeisen eläkelaitoksen periaatteeksi. Eläkelaitos, joka aikanaan maksaa eläkkeen, perii muilta eläkelaitoksilta kyseiseen eläkkeeseen mahdollisesti sisältyvät muiden eläkelaitosten vastuulla olevat eläkeosat Eläketurvakeskuksen hoitaman kustannustenjakoselvittelyn mukaan. Yksityisten alojen eläkelaitoksilla on konkurssiyhteisvastuu, joten eläkelaitoksen menettäessä kykynsä huolehtia velvoitteistaan eläkkeensaajat eivät kärsi menetyksiä. Jos eläke tai sen osa uhkasi jäädä eläkelaitoksen konkurssin johdosta turvaamatta, siitä vastaavat jäljelle jääneet eläkelaitokset yhteisesti määrättävien perusteiden mukaisesti.

Työeläke-etuudet

Työeläkejärjestelmän toimeenpanemia etuuksia ovat vanhuuseläke, osa-aikaeläke, työkyvyttömyyseläke, kuntoutusetuudet ja perhe-eläke.

Vanhuuseläke

Vanhuuseläkkeelle voi jäädä valintansa mukaan 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Tämä niin sanottu joustava vanhuuseläkeikä on ollut käytössä vuoden 2005 alusta lähtien. Aikaisimmillaan vanhuuseläke voi alkaa 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, että työntekijä ei enää ole

siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle. Tästä poiketen vanhuuseläkkeellä oleva yrittäjä voi kuitenkin jatkaa aikaisempaa yrittäjätoimintaansa.

Vanhuuseläkkeelle jäämistä voi lykätä yli 68 vuoden iän täyttämisen. Tällöin eläkkeeseen lasketaan lykkäyskorotus, joka on 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkua myöhemmäksi.

Ennen vuotta 2013 työeläkelait mahdollistivat myös varhennetulle vanhuuseläkkeelle jäämisen. Siirtymäsäännösten perusteella ennen vuotta 1952 syntyneillä henkilöillä on ollut oikeus jäädä varhennetulle vanhuuseläkkeelle 62 vuotta täytettyään. Vanhuuseläkkeen varhentamisen johdosta eläkkeen määrä pienentyy pysyvästi. Vanhuuseläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä on varhennettu ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Varhennusvähennys lasketaan eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaitusta eläkkeestä. Lisäksi siirtymäsäännösten perusteella ennen vuotta 1958 syntynyt työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisiin lisäpäiviin oikeutettu henkilö voi edelleen jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

Julkisten alojen eläkejärjestelmissä vanhuuseläkeiät joiltakin osin poikkeavat edellä kuvatusta. Vuoden 2005 alusta voimaan tulleiden säännösten mukaan vanhuuseläkkeelle voi julkisilla aloilla jäädä halutessaan 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana, henkilökohtaisessa eläkeiässä, ammatillisessa eläkeiässä tai eroamisiässä.

Julkisten alojen eläkejärjestelmien eläkeiät muutettiin vastaamaan yksityisten alojen järjestelmää jo vuoden 1993 ja 1995 alusta voimaan tulleilla muutoksilla. Ennen muutoksia voimassa ollut yleinen 63 vuoden vanhuuseläkeikä nostettiin yksityisillä aloilla käytössä olleeseen 65 vuoden vanhuuseläkeikään. Yleisen eläkeiän nosto 65 vuoteen koski vuonna 1960 ja sen jälkeen syntyneitä. Ennen vuotta 1960 syntyneille laskettiin henkilökohtainen eläkeikä 63 ja 65 vuoden välille. Siirtymä koski lisäksi henkilöitä, jotka olivat 31 päivänä joulukuuta 1992 jatkuvassa palvelussuhteessa. Jos palvelus oli alkanut 1 päivänä tammikuuta 1993 tai sen jälkeen, vanhuuseläkeikä oli suoraan 65 vuotta.

Ammatilliset eläkeiät poistuivat julkisilta aloilta 1 päivästä heinäkuuta 1989 lukien. Valtion ja kirkon eläkejärjestelmässä tehdyt ratkaisut poikkesivat kunnallisen järjestelmän ratkaisusta vuoden 1995 uudistuksessa. Valtiolla ja kirkolla ammatillisen eläkeiän valinnee kuuluvat edelleen sen eläkeiän piiriin, joka oli voimassa 1 päivänä heinäkuuta 1989. Kunnalla ammatillinen eläkeikä on painotettu aikaisemman alennetun eläkeiän ja 65 vuoden välillä. Vuoden 2005 uudistuksessa ammatillisiin eläkeikiin ei tehty muutoksia.

Ennen vuotta 1960 syntyneillä henkilöillä on mahdollisuus julkisten alojen eläkejärjestelmistä jäädä varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan kolme vuotta ennen henkilökohtaista eläkeikänsä, jos heidän palveluksensa on ollut yhdenjaksoista vuodesta 1993 lukien. Varhennusvähennys on 0,6 prosenttia jokaiselta varhennetulta kuukaudelta.

Osa-aikaeläke

Osa-aikaeläkkeen tarkoituksena on antaa ikääntyneille työntekijöille ja yrittäjille mahdollisuus sovittaa yhteen osa-aikainen työskentely ja eläkkeellä olo. Osa-aikaeläkkeellä korvataan tällöin osa-aikatyöhön siirtymisestä aiheutuvaa palkan pienentymistä. Osa-aikaeläke voidaan voimassa olevien työeläkelakien mukaan myöntää 61—67-vuotiaalle henkilölle, joka vähentää työpanostaan siirtymällä osa-aikatyöhön, ja täyttää myös muut osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset. Siirtymäsäännösten perusteella 61 vuoden alaikäraja koskee vuonna 1954 ja sen

jälkeen syntyneitä henkilöitä. Vuonna 1953 syntyneillä henkilöillä osa-aikaeläkkeen alaikäraja on 60 vuotta ja tätä ennen syntyneillä 58 vuotta.

Siirryttäessä osa-aikaeläkkeelle työnteon on vähennyttävä siten, että osa-aikatyöstä saadut ansiot ovat 35—70 prosenttia kokoaikatyön vakiintuneista ansioista ja työajassa on tapahtunut vastaava muutos. Osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että työntekijällä tai yrittäjällä on riittävästi työuraa eläkettä edeltävinä vuosina.

Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkkeellä korvataan pitkäaikaisen työkyvyttömyyden aiheuttamaa ansiotulojen menetystä. Työkyvyttömyyseläkkeen voi saada 18—62-vuotias henkilö. Työntekijällä tai yrittäjällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänen työkykynsä arvioidaan olevan heikentynyt sairauden, vian tai vamman vuoksi vähintään kahdella viidesosalla yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan. Jos työkyky on heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla, myönnetään henkilölle täysi työkyvyttömyyseläke. Muissa tapauksissa eläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää joko toistaiseksi jatkuvana tai määräaikaisena työkyvyttömyyseläkkeenä eli kuntoutustukena.

Työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen lähtökohtana on aina lääketieteellisesti määritetyn työkyvyn rajoitteen toteaminen. Lisäksi työkyvyn arvioinnissa otetaan huomioon työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Arvioitaessa 60 vuotta täyttäneen henkilön oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta. Ammatillinen kuntoutus on ensisijaista työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden. Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

Ammatillinen kuntoutus

Eläkelaitosten järjestämä työeläkekuntoutus on ammatillista kuntoutusta, jonka tavoitteena on työntekijän tai yrittäjän työ- ja ansiokyvyn parantaminen ja työelämässä jatkaminen. Tavoitteena on myös ehkäistä työntekijän tai yrittäjän joutumista työkyvyttömyyseläkkeelle tai jo työkyvyttömyyseläkkeellä olevan henkilön kuntoutuminen takaisin työelämään. Tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta voi saada alle 63-vuotias työntekijä tai yrittäjä, jos asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma aiheuttaa todennäköisesti työkyvyttömyyden uhkan.

Kuntoutuksen myöntämisen edellytyksenä on, että työntekijällä tai yrittäjällä on riittävästi ansioita kuntoutushakemusta edeltävien viiden vuoden aikana. Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon henkilön ikä, ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, vakiintuminen työelämään sekä se, johtaako ammatillinen kuntoutus todennäköisesti työssä jatkamiseen tai työhön palaamiseen. Lisäksi arvioidaan, lykkääkö ammatillinen kuntoutus hakijan eläkkeelle jäämistä.

Ennen ammatillisen kuntoutuksen alkamista työntekijällä tai yrittäjällä on oltava kuntoutussuunnitelma. Ammatillisen kuntoutuksen keinoja ovat esimerkiksi työkokeilu, työhönvalmennus, ammattiin johtava koulutus ja tuki elinkeinotoiminnan aloittamiseen. Jos työntekijä tai yrittäjä on ammatillisen kuntoutuksen vuoksi estynyt tekemästä ansiotyötä, maksaa eläkelaitos hänelle kuntoutusrahaa. Muita ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavia etuuksia ovat osakuntoutusraha, työkyvyttömyyseläkkeen kuntoutuskorotus ja harkinnanvarainen kuntoutusavustus.

Perhe-eläkkeet

Perhe-eläkkeen tarkoituksena on turvata lesken ja lasten toimeentulo perheenhuoltajan kuoltua. Perhe-eläkkeitä ovat lapseneläke ja leskeneläke. Lapseneläkkeeseen on oikeus edunjäntjän alle 18-vuotiaalla lapsella sekä lesken lapsella, joka asui edunjäntjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa. Omaan lapseen rinnastetaan ottolapsi ja lapsi, jolle edunjäntjä oli kuollessaan velvollinen maksamaan elatusapua. Lapseneläkkeeseen ei ole oikeutta useamman kuin kahden edunjäntjän jälkeen.

Leskeneläkkeeseen on oikeus leskellä, jolla on tai on ollut yhteinen lapsi edunjäntjän kanssa, jos avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjäntjä oli täyttänyt 65 vuotta. Vaikka yhteistä lasta ei ole tai ole ollut, voi leskellä olla oikeus leskeneläkkeeseen. Tällöin edellytetään, että avioliitto on solmittu ennen kuin edunjäntjä täytti 65 vuotta ja leski 50 vuotta, että avioliitto oli edunjäntjän kuolemaan mennessä jatkunut vähintään viisi vuotta ja että leski oli edunjäntjän kuollessa täyttänyt 50 vuotta tai oli pitkäaikaisesti työkyvytön. Leskeneläke lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta. Leskeneläkkeen määrään vaikuttavat lasten lukumäärä ja lesken omaan työskentelyyn perustuvat laskennalliset eläkkeet.

Työeläkkeen karttuminen

Vuoden 2005 alusta alkaen työeläke on karttunut työntekijän kunakin vuonna saamien ansioiden perusteella ja yrittäjän vahvistetun tötulon perusteella. Eläkettä karttuu kaikista niistä työansioista, joista työeläkevakuutusmaksut peritään. Työntekijän työansioina otetaan huomioon palkka tai vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Yrittäjälle eläkettä karttuu kokonaistyötulon perusteella, jonka pohjana on yrittäjälle vahvistettu tötulo. Ennen vuotta 2005 työeläke laskettiin työsuhtekohtaisesti ja sen määrään vaikutti karttumisprosentin ja työsuhteen viimeisten vuosien työansioiden perusteella lasketun eläkepalkan lisäksi työsuhteen kesto aika.

Työeläkejärjestelmässä ei ole ylärajaa maksettavan eläkkeen määrälle. Työntekijöillä ei myöskään ole euromääräistä ylärajaa niille tuloille, joista karttuu eläkettä. Sen sijaan yrittäjien tötulolle on määritelty yläraja, 170 375 euroa vuodessa (vuoden 2015 tasossa).

Eläkkeen karttuminen alkaa 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja päättyy 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun. Työeläke karttuu vuosiansioista iän mukaan määräytyvän karttumisprosentin mukaan. Karttumisprosentti on 53 vuoden iän täyttämiseen saakka 1,5 prosenttia, 53—62-vuotiaana 1,9 prosenttia ja 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen 4,5 prosenttia. 4,5 prosentin karttuman, eli niin sanotun kannustinkarttuman, on tarkoitus kannustaa ikääntyneitä henkilöitä jatkamaan työelämässä.

Myös eläkkeen rinnalla tehdystä työstä karttuu uutta eläkettä. Muun eläkkeen kuin osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä työstä karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa. Vuonna 1947 ja sen jälkeen syntyneellä henkilöllä osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn työn ansioista karttuu eläkettä iänmukaisten karttumisprosenttien mukaisesti ja ennen vuotta 1947 syntyneillä 1,5 prosenttia vuodessa. Ennen vuotta 1953 syntyneille osa-aikaeläkeläisille karttuu eläkettä siirtymäsäännösten mukaan myös osa-aikaeläkkeen ajalta ansion alenemasta.

Eläkettä karttuu vakuutettujen työansioiden lisäksi myös tiettyjen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien ajalta. Tällaisia palkattoman ajan etuuksia ovat äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha, ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, vuorottelukorvaus, kuntoutusraha, sairauspäiväraha, osasairauspäiväraha ja erityishoitoraha, tapaturma-, liikennevakuutus- ja sotilasvakuutuskorvaus sekä aikuiskoulutustuki. Lisäksi eläkettä vastaavaa etuutta karttuu alle 3-

HE 16/2015 vp

vuotiaan lapsen hoitoajalta ja tutkintoon johtavan koulutuksen opiskeluaajalta. Palkattomilta ajoilta eläkettä karttuu työntekijän iästä riippumatta 1,5 prosenttia vuodessa sen työansion perusteella, jonka mukaan etuuden määrä on laskettu. Edellytyksenä eläkkeen karttumiselle palkattomilta ajoilta on, että henkilöllä on työuransa aikana riittävä määrä varsinaisia työansioita.

Työkyvyttömyyseläkkeen määrää laskettaessa otetaan yleensä ansaitun eläkkeen lisäksi huomioon myös niin sanottu tuleva aika eli aika henkilön työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta 63 vuoden iän täyttämiskauden loppuun. Tulevalla ajalla kompensoidaan sitä eläkkeen osaa, joka henkilöllä jää ansaitsematta työkyvyttömyyden takia. Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot määrätään pääsääntöisesti työkyvyttömäksi tuloa edeltäneiden viiden kalenterivuoden työansioiden ja palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella. Tulevan ajan eläke lasketaan tulevan ajan ansioista 1,5 prosentin karttumisprosentin perusteella. Tulevan ajan eläkkeen huomioon ottamisen edellytyksenä on, että työntekijällä tai yrittäjällä on ollut työeläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 17 128,41 euroa (vuoden 2015 tasossa) työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Työkyvyttömyyseläke ei aina jatku vanhuuseläkeikään saakka. Jos työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä vanhuuseläkkeen alkaessa on yli kaksi vuotta, työkyvyttömyyseläkeajalta karttuu uutta eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa. Karttuman perusteena on se tulevan ajan ansio, jota on käytetty työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa.

Työeläkkeen määrään vaikuttavat muut tekijät

Työeläkkeiden indeksitarkistukset

Työeläkejärjestelmän keskeisenä tavoitteena on työuran aikaisen kulutustason kohtuullinen säilyminen eläkeaikana. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi työeläkkeisiin tehdään indeksitarkistuksia. Työeläkejärjestelmässä käytössä olevat indeksit ovat työeläkeindeksi ja palkkakerroin, jotka molemmat määräytyvät kuluttajahintaindeksin ja ansiotasoindeksin vuotuisten muutosten perusteella. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa indeksit asetuksella kullekin kalenterivuodelle.

Ennen eläkkeen alkamista vakuutetun työuran aikaiset ansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Tarkoituksena on korottaa aikaisempien vuosien ansiot vastaamaan kohtuullisessa määrin eläkkeen alkamishetken palkka- ja kuluttajahintatasoa. Palkkakertoimessa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,8 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,2.

Maksussa olevat eläkkeet tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työeläkeindeksillä. Työeläkeindeksillä pyritään suojaamaan maksussa oleva eläke rahanarvon heikentymiseltä sekä parantamaan eläkkeen ostovoimaa. Työeläkeindeksissä palkkatason muutoksen painokerroin on 0,2 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,8. Vuoden 2015 työeläkeindeksiä ei poikkeuksellisesti laskettu palkkatason ja hintatason muutosten perusteella, vaan työeläkeindeksin pisteluku säädettiin lailla sen suuruiseksi, että maksussa olevat eläkkeet nousivat 0,4 prosenttia.

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Nuorena työkyvyttömäksi tulleiden eläkkeitä korotetaan iän mukaan määräytyvällä kertoimella sen vuoden alusta, johon mennessä eläkkeen alkamisesta on kulunut viisi vuotta. Kertakoro-

tuksen voi saada aikaisintaan 24-vuotiaana eikä korotusta enää myönnetä, jos eläke alkaa 50 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen. Kertakorotus on 24—31-vuotiaalle 25 prosenttia eläkkeen määrästä, josta korotus pienenee ikävuotta kohden prosenttiyksiköllä siten, että 55-vuotiaalla korotus on prosentin suuruisen. Sitä vanhempana korotusta ei enää voi saada. Ensimmäisen kerran kertakorotuksia työkyvyttömyyseläkkeisiin tehtiin vuoden 2010 alussa.

Elinaikakerroin

Vuoden 2010 alusta alkaen eläketurvaa on sopeutettu eliniän pitenemiseen elinaikakerroimen avulla. Elinaikakerroimen tarkoituksena on rajoittaa elinajan pitenemisestä johtuvaa eläkekustannusten kasvua ja kannustaa jatkamaan työntekeä.

Elinaikakerrointa sovelletaan kaikkien työeläkelakien mukaisiin vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeisiin niiden alkaessa. Vanhuuseläke kerrotaan henkilön 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella. Työkyvyttömyyseläkkeen ansaittu eläke kerrotaan työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumavuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosaan elinaikakerrointa ei sovelleta. Elinaikakerroin määrätään kullekin syntymävuosiluokalle 62 vuoden iässä Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa elinaikakerroimen vuosittain marraskuun loppuun mennessä annettavalla asetuksella. Elinaikakerroimen tarkoituksena on säilyttää eläkkeen pääoma-arvo samana eri ikäluokilla.

Jos tilastojen mukainen 62-vuotiaan jäljellä oleva elinaika pitenee, elinaikakerroin pienentää alkavia kuukausieläkkeitä. Elinaikakerroin ei kuitenkaan kavenna eläkkeensaajan koko vanhuuseläkeajalta maksettavaa eläkkeen yhteismäärää, jos eläkkeensaaja elää elinajanodotteen pidentymistä vastaavaan ikään. Jos eläkkeelle siirtyvä haluaa säilyttää sen kuukausieläkkeen tason, jonka hän olisi ansainnut eläkeiän mukaisesti ilman elinaikakerrointa, hänen on työskenneltävä pidempään.

Yksityisten alojen työeläkkeiden rahoitus

Osittainen rahastointi

Yksityisten alojen työntekijöiden työeläkkeet rahoitetaan osittain rahastoivalla periaatteella. Osa työntekijöiden ansaitsemista, tulevaisuudessa maksettavista eläkkeistä rahastoidaan vuosittain etukäteen ja loppuosa rahoitetaan aikanaan eläkettä maksettaessa työssäkäyvältä väestöltä kerättävistä työeläkevakuutusmaksuista. Osittain rahastoivassa järjestelmässä osa työeläkevakuutusmaksusta siis menee rahastoitavaksi ja osa sinä vuonna maksettavien eläkkeiden maksuun. Vuonna 2013 tulevia eläkkeitä varten rahastotiin noin 1,8 miljardia euroa, joka on noin 15 prosenttia eläkemaksusta. Vuoden 2013 eläkemenon oli 12,8 miljardia euroa ja noin 20 prosenttia eläkemenosta kustannettiin rahastoiduilla varoilla.

Osittainen rahastointi keventää tulevien eläkemaksujen tasoa, koska rahastoituja varoja ja niille saatavia pitkän aikavälin sijoitustuottoja voidaan hyödyntää myöhempien eläkkeiden maksamisessa ja järjestelmän ylläpidossa. Osittain rahastoiva malli myös mahdollisti järjestelmän voimaantulovaiheessa paremmat eläke-edut kuin mitä olisi ollut mahdollista kustantaa täysin rahastoivassa järjestelmässä.

Työeläkevakuutusmaksu

Pääosa Suomen työeläkejärjestelmän rahoituksesta tulee työnantajien ja työntekijöiden maksamista työeläkevakuutusmaksuista. Myös yrittäjät ja maatalousyrittäjät maksavat työeläkeva-

HE 16/2015 vp

kuutusmaksuja. Valtio osallistuu MEL:n, YEL:n ja MYEL:n mukaisten eläkkeiden kustantamiseen sekä korvaa eläkelaitoksille niiden maksamat opiskeluun ja lastenhoitoaikaan liittyvät etuudet. Lisäksi työttömyysvakuutusrahasto korvaa palkansaajien työttömyysaikojen etuuksien perusteella karttuneesta eläketurvasta aiheutuneita kuluja.

Työntekijät ja työnantajat maksavat yhdessä työeläkevakuutusmaksua, joka lasketaan prosentteina työntekijän palkasta. Yrittäjät maksavat työeläkevakuutusmaksua työtulonsa perusteella. Vuonna 2015 TyEL:n mukainen keskimääräinen maksu on yhteensä 24,0 prosenttia palkasta, josta työnantajan maksama osuus on keskimäärin 18,00 prosenttia. Työntekijältä perittävä maksuosuus vaihtelee iän mukaan; alle 53-vuotiaiden työntekijöiden maksama maksu on 5,70 prosenttia ja 53 vuotta täyttäneiden 7,20 prosenttia, eli keskimäärin maksu on noin 6 prosenttia.

Työnantajat tilittävät työntekijöidensä puolesta työeläkevakuutusmaksut omille eläkelaitoksilleen. Yrittäjät ja maatalousyrittäjät tilittävät itse työeläkevakuutusmaksunsa eläkelaitoksilleen. Eläkelaitokset kustantavat maksuilla kulloinkin vastuullaan olevia työeläkkeitä ja toisaalta varautuvat maksuja rahastoimalla myös tulevien eläkkeiden maksamiseen. Eläkelaitosten on sijoitettava työeläkevakuutusmaksuista rahastoimensa osuudet mahdollisimman turvaavasti ja tuottavasti. Onnistunut sijoitustoiminta hyvine tuottoineen tarjoaa mahdollisuuden vakuutusmaksujen tason alentamiseen, kun sijoitustuotot siirretään osaksi eläkkeiden rahoitusta. Yksi lisäprosentti sijoitusten pitkän aikavälin reaaliosassa keskituotossa alentaa maksutason korotuspainetta noin kaksi prosenttiyksikköä.

Etuuksien rahastointiperiaatteet

Yksittäinen eläkelaitos vastaa eläkkeestä vain siltä osin kuin se on rahastoitu kyseessä olevassa eläkelaitoksessa. Loppuosasta eläkelaitokset vastaavat yhteisesti niin kutsuttuina tasauseläkkeinä. Eläkkeiden rahastointiperiaatteet vaihtelevat eläkelajeittain. Rahastoituja eläkkeisiä on vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeissä. Vanhuuseläkkeiden osalta tasauseläkemeno on noin 85 prosenttia ja työkyvyttömyyseläkkeiden osalta noin 45 prosenttia eläkemenosta. Perhe-eläkkeet ja osa-aikaeläkkeet kustannetaan kokonaan tasausjärjestelmästä. Yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkkeitä ei rahastoida etukäteen vaan ne kustannetaan yrittäjiltä ja maatalousyrittäjiltä perityillä vakuutusmaksuilla ja valtion osuudella.

TyEL:n ja MEL:n mukaisia vanhuuseläkkeitä varten eläkelaitokset rahastoivat puolen prosentin vuotuista eläkekarttumaa vastaavan määrän 18—54-vuotiaiden saamista ansiotuloista. Tämän lisäksi vanhuuseläkkeiden rahastointia täydennetään korottamalla vuosittain eläkkeiden rahastoituja osia tietyillä korotuskertoimilla. Työkyvyttömyyseläkkeiden osalta eläkelaitos rahastoi vasta kunkin eläkkeen alkaessa vakuutusmatemaattisin periaattein lasketun erän alkavan eläkkeen maksamista varten 63 vuoden vanhuuseläkeikään saakka.

Tasoituspäämäärä

Työeläkevakuutusyhtiöillä ja eläkekassoilla vakuutus sopimuksista aiheutuvasta vastuusta muodostuu vakuutustekninen vastuuvélka, eläkesäätiöiden vastaavaa erää nimitetään eläkevastuuksi. Työeläkevakuutusyhtiön vastuuvélka muodostuu korvausvastuusta ja vakuutusmaksuvastuusta, johon luetaan ositettu ja osittamaton lisävakuutusvastuu. Ositettua lisävakuutusvastuuta voidaan käyttää vain vakuutusmaksun alennuksiin ja osittamatonta lisävakuutusvastuuta puskuroimaan sijoitus- tai muita tappioita. Lisäksi osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu kasvattaa tai vähentää vakuutusmaksuvastuuta ja sen määrä riippuu eläkelaitosten osakesijoituksille saaduista tuotoista. Yhtenä korvausvastuuseen kuuluvana vastuuvélan osana toimii runsasvahinkoisten vuosien varalle oleva tasoituspäämäärä.

Tasoisuudella varaudutaan työeläkevakuutusyhtiön vakuutusliikkeen tuloksen heilahteluihin. Vakuutusliikkeen tuloksella tarkoitetaan vakuutusmaksujen riittävyyttä vastaavalta ajankaksolta aiheutuviin menoihin. Tuloksen heilahtelu johtuu muun muassa eläkemenon satunnaisheilahtelusta ja siitä, että vakuutusmaksu on määrättävä etukäteen. Tasoisuus jakautuu vanhuuseläke-, työkyvyttömyyseläke- ja maksutappio-osiin. Myös eläkekassoilla on tasoisuudella. Sen sijaan eläkesäätiöt kantavat vakuutusriskiä kannatusmaksuillaan ja myös vakavaraisuuspääomallaan.

Vuoteen 2012 asti eläkelaitoksilla oli täysin erilliset puskurit sijoitus- ja vakuutusriskiä varten. Toimintapääoma toimi riskipuskurina sijoitustoiminnan riskejä vastaan ja tasoisuudella varauduttiin vakuutusliikkeen tuloksen heilahteluihin. Vuoden 2013 alussa toimintapääoma ja tasoisuus yhdistettiin uudeksi puskuriksi, jota kutsutaan vakavaraisuuspääomaksi. Yhdistämisen tarkoituksena oli vahvistaa eläkelaitosten riskinkantokykyä tehostamalla pääomien käyttöä. Vakuutus- ja sijoitusriskit harvoin toteutuvat yhtä aikaa, joten riskipuskureiden tarve on pienempi, kun kyseisiä riskejä tarkastellaan yhdessä eikä erikseen. Vuonna 2013 tasoisuudella ei kuitenkaan ollut vielä teknisesti mahdollista luopua kaikilta osin ja puskureiden yhdistämisestä huolimatta tasoisuus säilyi erillisenä eränä taseessa. Tasoisuudella varaudutaan edelleen ensisijaisesti vakuutusmaksujen ja eläkemenojen vaihteluihin ja muu osa vakavaraisuuspääomasta toimii riskipuskurina sijoitustoiminnan riskejä vastaan.

Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu

Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun vaikutuksesta vastuuelka tai eläkevastuu joustaa eläkelaitosten keskimääräisen osaketuoton mukaan vastuuelkaa kasvattavasti tai pienentävästi. Osakekurssien laskiessa osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu pienenee ja vähentää vastuuelkaa ja osakekurssien noustessa tapahtuu päinvastainen eli osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu ja vastuuelka kasvavat. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu voi vähentää vastuuelan määrää enintään 10 prosenttia ja lisätä sitä enintään 5 prosenttia. Jos 5 prosentin yläraja koko työeläkejärjestelmätasolla ylittyy, ylittävä määrä siirretään kasvattamaan vanhuuseläkkeiden rahastoituja osia. Jos 10 prosentin alaraja koko työeläkejärjestelmän tasolla alittuu, osakesidonnaista lisävakuutusvastuuta täydennetään kunkin eläkelaitoksen osittamattomasta lisävakuutusvastuusta tai lisävakuutusvastuusta. Eläkelaitokset tasaavat vuosittain osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun siten, että se on kullakin eläkelaitoksella suhteessa vastuuelkaan tai eläkevastuuseen samansuuruinen.

Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun vuotuinen muutos perustuu osakkeiden keskimääräisen vuosituottoon. Osakkeiden keskimääräistä vuosituottoa ei kuitenkaan kohdisteta koko vastuuelkaan vaan vastuuelan kymmenesosaan. Osakkeiden keskimääräisellä vuosituottoprosentilla tarkoitetaan vuoden 2017 alusta alkaen TyEL:n mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten ja Merimieseläkekassan kehittyneissä valtioissa noteerattujen osakesijoitusten painotettua keskimääräistä vuosituottoa.

Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun vuotuinen muutos vaikuttaa eläkelaitoksen rahastosiirtovelvoitteeseen eli siihen, miten eläkelaitoksen tulee vuosittain täydentää vanhuuseläkkeiden rahastoituja osia. Määrä, jolla jokainen eläkelaitos on velvollinen täydentämään vanhuuseläkerahastojaan, määräytyy laskuperusteissa määrätysti rahastokoron, eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella laskettavan täydennyskerroimen ja osaketuottokerroimen perusteella. Täydennyskerrointa vastaava tuotto ohjautuu vanhuuseläkkeiden rahastoitujen osien kasvattamiseen suoraan, kun taas osaketuottokerrointa vastaavan tuoton kymmenesosa ohjautuu osaketuottosidonnaiseen lisävakuutusvastuuseen, josta varat ohjautuvat edelleen pitkällä aikavälillä vanhuuseläkkeiden rahastoihin osiin.

Sotilaseläkkeet

Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen sotilas- ja siviilihenkilöstön eläketurvaa hoidetaan sotilaseläkejärjestelmällä. Sotilaseläkejärjestelmän muodostavat VaEL:n sotilaisiin sovellettavat erityissäännökset, jotka poikkeavat muusta työeläkelainsäädännöstä sekä tekniikkansa että eläketurvan tason osalta. Yleiseen eläkejärjestelmään verrattuna keskeiset eroavaisuudet sotilaseläkejärjestelmässä ovat eläkepalkan määräytymisessä, karttuman kertymisessä, karttuman keskeytymissäännöksissä, karttuman alkamisessa työuralla ja superkarttumien puuttumisessa loppupalvelusajalla sekä alhaisemmassa eroamisiässä.

Sotilaseläkejärjestelmän piiriin kuuluvien eläkeoikeus voi syntyä palvelusvuosien perusteella, eroamisiässä tai yleisessä vanhuuseläkeiässä. Eläkeoikeus palvelusvuosien perusteella syntyy yleensä ennen eroamisiän mukaista eläkeoikeutta, jos tähän on oikeutettu. Eläkeoikeus syntyy viimeistään eroamisiässä. Työkyvyttömyys- tai osatyökyvyttömyyseläke ja perhe-eläke myönnetään puolustushallinnon ja rajavartiolaitoksen palveluksessa oleville samoilla perusteilla kuin muillekin valtion työeläketurvan piiriin kuuluville. Sotilasviranhaltijalla ei ole oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

Sotilaalla tarkoitetaan sotilaskoulutusta vaativassa virassa tai tehtävässä tai erikseen säädettyä sotilasvirassa palvelevaa virkamiestä. Uuden sotilaan eläkeikä on pääsääntöisesti 55 vuotta. Pääsääntöisesti uusi sotilas on henkilö, joka on tullut puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen palvelukseen sotilasvirkaan vuoden 1992 jälkeen ja ennen vuotta 1993 tullut on vanha sotilas.

Puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen sotilas- tai siviilihenkilöllä on oikeus vanhuuseläkkeeseen eroamisiässä, jos tämä työskentelee virassa, johon on erikseen säädetty eroamisikä. Eroamisiät on säädetty puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 47 §:ssä ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 35 a §:ssä. Uusien sotilaiden eroamisikä on 55 vuotta, ellei eroamisikäksi ole muuta säädetty. Tästä poikkeuksena ovat upseerin tai opistoupseerin virassa palvelevat uudet sotilaat, jotka voivat erota palveluksesta 48 vuotta täytettyään ja saada palvelusvuosien mukaisen eläkkeen 55-vuotiaana edellyttäen, että 30 vuoden sotilaseläkeikävaatimus täyttyy. Sotilasvirassa palveltua aikaa on siis oltava 48 vuoden iän täytyessä vähintään 23 vuotta. Niin sanotut vanhat upseerit ja opistoupseerit voivat saada eläkeoikeuden palvelusvuosiensa perusteella. Vanha sotilas voi jäädä eläkkeelle palvelemaansa sotilaseläkeajan perusteella ennen eroamisikää, mutta viimeistään eroamisiässä.

Sotilaseläkkeeseen vaadittava palvelusaika määräytyy sen mukaan, kuinka kauan henkilö on palvellut sotilasvirassa vuoden 1994 loppuun mennessä. Sotilaseläkkeeseen vaadittava palvelusaika lasketaan 23 ikävuoden täyttymisestä eteenpäin. Vanhalla erikoisupseerilla ja sotilaspapilla on oikeus sotilaseläkkeeseen 55 vuoden iässä, jos loppukarenssiehdot täyttyvät ja jos hänellä on palveluksen päättyessä eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa vähintään 30 vuotta puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen sotilasvirassa.

Kansaneläke ja takueläke

Kansaneläkelain (568/2007) tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan henkilön vähimmäistoimeentuloa työkyvyttömyyden ja vanhuuden varalta sekä Suomessa asuvan lesken ja lapsen vähimmäistoimeentuloa Suomessa asuvan henkilön kuoltua. Kansaneläkettä maksetaan vanhuuseläkkeenä ja työkyvyttömyyseläkkeenä. Kansaneläkelain mukaisena etuutena maksetaan myös lapsikorotusta. Kansaneläke-etuuksien toimeenpanosta vastaa Kansaneläkelaitos (Kela).

HE 16/2015 vp

Kansaneläkkeen määrään vaikuttavat henkilön saamat muut eläketulot sekä henkilön perhesuhteet ja asumisaika Suomessa. Lisäksi edellytetään, että henkilön saamat muut eläkkeet ja korvaukset jäävät alle kansaneläkkeen tulorajan.

Kansaneläkelain mukainen vanhuuseläkkeen ikäraja on 65 vuotta. Vanhuuseläkkeen voi ottaa varhennettuna 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Varhennettu vanhuuseläke pienenee 0,4 prosenttia jokaiselta varhennetulta kuukaudelta. Vanhuuseläkkeen alkamista voi lykätä myös 65 vuoden ikää myöhemmäksi, jolloin eläkettä korotetaan 0,6 prosentilla. Korotus lasketaan jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) mukainen takuueläke turvaa Suomessa asuvalle henkilölle vähimmäiseläkkeen. Takuueläke turvaa sellaisten henkilöiden toimeentuloa, jotka saavat nykylainsäädännön perusteella pelkkää kansaneläkettä tai kansaneläkettä sekä pientä työeläkettä. Täysi takuueläke on 746,57 euroa kuukaudessa vuonna 2015. Takuueläkkeen suuruuteen vaikuttavat kaikki muut eläkkeet, joita henkilö saa Suomesta tai ulkomailta. Vanhuuseläkkeen varhentaminen pienentää takuueläkettä tai voi estää sen saamisen. Jos takuueläkettä hakeva henkilö on ottanut kansaneläkkeen varhennettuna ennen 65 vuoden vanhuuseläkeikää, myös takuueläke myönnetään vähennettynä samalla vähennysprosentilla kuin vanhuuseläke.

Kansaneläkelain mukaiset vanhuuseläkkeet, työkyvyttömyyseläkkeet, lapsikorotukset ja perhe-eläkkeet maksetaan Kelan kansaneläkerahastosta. Valtio rahoittaa kansaneläkerahastosta maksettavat etuudet ja kulut. Toimintakulut valtio rahoittaa siltä osin kuin kansaneläkerahaston sijoitustuotot ja muut tuotot eivät niitä kata. Myös takuueläkkeestä Kelalle aiheutuvat kulut korvataan valtion varoista.

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistäminen

Määräaikainen laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä (738/2009) on voimassa vuoden 2016 loppuun saakka. Lain tarkoituksena on edistää työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön palaamista.

Tällä hetkellä kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke jätetään lepäämään silloin, kun henkilön työansiot ylittävät 746,57 euroa kuukaudessa. Työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä saava voi ansaita eläkkeen rinnalla enintään 40 prosenttia työkyvyttömyyttä edeltäneestä vakiintuneesta keskiansiosta, aina kuitenkin vähintään 746,57 euroa kuukaudessa. Jos henkilö on osatyökyvyttömyyseläkkeellä, hän voi ansaita enintään 60 prosenttia työkyvyttömyyttä edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta, aina kuitenkin vähintään 746,57 euroa kuukaudessa. Työkyvyttömyyseläke jätetään lepäämään, jos edellä mainitut rajat ylittyvät.

Työkyvyttömyyseläke voi olla lepäämässä vähintään kolmen kuukauden ja enintään kahden vuoden ajan. Jos henkilön ansiotulot vähenevät alle laissa säädetyn ansaintarajan, lepäämässä olleen työkyvyttömyyseläkkeen maksamista jatketaan ilman uutta työkyvyn arviointia. Voimassa olevat säännökset mahdollistavat siten sen, että työkyvyttömyyseläkkeen saaja voi keilla työssäkäyntiä ilman pelkoa työkyvyttömyyseläkkeen menettämisestä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen muuttamisesta osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Työkyvyttömyyseläkkeen voi jättää uudelleen lepäämään sen jälkeen, kun työkyvyttömyyseläkettä on välillä maksettu vähintään yhden kuukauden ajan. Tuona väliaikana työansioiden määrä ei saa ylittää laissa säädettyä ansaintarajaa.

Työstä, jota tehdään työkyvyttömyyseläkkeen ollessa lepäämässä, karttuu uutta työeläkettä. Jos henkilö haluaa jatkaa pysyvästi työelämässä kahden vuoden jälkeen, hänen työkyvyttömyyseläkkeensä lakkautetaan takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisestä

lukien ja hänelle karttuu työkyvyttömyyseläkkeen lepäämisen ajalta uutta työeläkettä iänmukaisin karttumisprosenttein.

Työkyvyttömyyseläkkeen olleessa lepäämässä henkilön työssäkäymistä tuetaan maksamalla hänelle vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukaista 16 vuotta täyttäneen ylintä vammaistukea, jonka määrä on 422,06 euroa kuukaudessa (vuoden 2015 tasossa), jos henkilö on saanut välittömästi ennen työkyvyttömyyseläkkeen lepäämäänjättämistä eläkettä saavan hoitotukea.

2.2 Nykytilan arviointi

Vuonna 2014 eläkkeellesiirtymisiän odote työeläkejärjestelmässä oli 61,2 vuotta. Eläkkeellesiirtymisiän odote on noussut noin kahdella vuodella vuoden 2005 eläkeuudistusta edeltävästä tasosta. Eläkkeellesiirtymisiän nousuun ovat vaikuttaneet muun muassa eri eläke-etuuksien ikärajojen nostaminen, työssä jatkamiseen kannustava korotettu eläkekattuma 63 vuoden täyttämisen jälkeen, asteittainen luopuminen varhennetusta vanhuuseläkkeestä ja työttömyyseläkkeestä. Alun melko nopean muutoksen jälkeen eläkkeelle siirtymisiän nousu odotetusti tasaantui, mutta vuonna 2014 nousua vauhditti erityisesti työkyvyttömyyseläkkeiden määrän lasku. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden vuosittainen määrä on vuodesta 2008 laskenut neljänneksen. Nykyisin eläkkeellesiirtymisiän muutokseen vaikuttavat pääasiassa talous- ja työllisyyskehitys, työelämän laatukysymykset sekä yksilöiden henkilökohtaiset valinnat.

Vuoden 2005 eläkeuudistusta valmisteltaessa 62-vuotiaan eliniän odotteen arvioitiin kasvavan vuoteen 2050 mennessä reilulla kolmella vuodella 80 vuodesta. Sittemmin 62-vuotiaan elinikaodotteen on arvioitu kasvavan yli seitsemällä vuodella, minkä vuoksi toteutetut uudistukset eivät enää vastaa eliniän pitenemisestä aiheutuvaan paineeseen nostaa keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää siten, että eläketasot säilyisivät edelleen riittävällä tasolla.

Vuoden 2008 finanssikriisin ja sen jälkeisen heikon talouskehityksen vaikutukset ovat kohdistuneet raskaina Suomeen ja julkisen talouden tila on samalla heikentynyt. Julkisten menojen osuus bruttokansantuotteesta on edellisen eläkeuudistuksen jälkeen kasvanut, mitä selittää bruttokansantuotteen heikko kehitys. Lisäksi vanhushuoltosuhteen muutos on nopeutunut. Kun suhdannetekijöiden ohella lähtötilanne on rakenteellisesti heikentynyt, Suomen julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysongelma on kärjistynyt. Työeläkejärjestelmä vaikuttaa osaltaan julkisen talouden kestävyteen muun muassa eläkemenon kautta. Lisäksi työeläkejärjestelmässä tehdyt ratkaisut vaikuttavat työllisyyteen ja sitä kautta bruttokansantuotteeseen. Työeläkejärjestelmän vaikutukset suhteessa julkisen talouden kestävyteen ovatkin aiempaa keskeisempiä.

Väestörakenteen kehitysnäkymässä tapahtunut muutos ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyiden parantaminen edellyttävät työeläkejärjestelmässä uudistuksia, joilla mahdollistetaan työurien pidentyminen ja työllisyysasteen nousu. Tällöin osa pidentävästä eliniästä tulisi käytettäväksi työskentelyyn ja osa eläkkeellä oloon. Uudistusten tulisi turvata myös riittävä eläkkeen taso siten, että myös eläkemaksuja voitaisiin pitää jatkossakin, julkisen talouden sekä työnantajien, työntekijöiden ja yrittäjien kannalta, kestäväällä tasolla.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Esityksen tavoitteet

Esityksen keskeisenä tavoitteena on pidentää työuria. Elinajanodote on kasvanut odotettua nopeammin ja tarkoituksena on, että osa pidentyneestä elinajasta käytetään työntekoon. Keskeis-

tä työurien pidentämisen kannalta on eläkeikärajojen nosto ja niiden sitominen elinajanodotteen kehitykseen vuoden 2025 jälkeen. Tavoitteena on, että 25 vuotta täyttäneen eläkkeelle siirtymisiän odote nousisi vuoteen 2025 mennessä vähintään 62,4 vuoteen.

Työurien pidentäminen nähdään välttämättömänä huoltosuhteen, julkisen talouden tasapainon sekä työeläkemaksuun kohdistuvan nousupaineen takia. Esityksessä ehdotettujen muutosten yhtenä tavoitteena onkin tukea julkisen talouden kestävyysvajeen ratkaisemista. Työurien pidentymisen kautta voidaan edistää työllisyyttä ja kasvattaa talouden yhteenlaskettuja tuloja. Kestävyysvajetta voidaan supistaa myös eläkkeiden maksuun tarvittavia julkisia menoja pienentämällä. Työurien pidentämisestä johtuva työllisyyden kasvu sekä vähentäisi eläkemenoja että kasvattaisi bruttokansantuotetta, ja tätä kautta tukisi julkisen talouden kestävyttä.

Esityksen tavoitteena on myös turvata työeläkejärjestelmän rahoituksellinen kestävyys. Työurien pidentyessä tulosumma kasvaa ja tukee myös työeläkkeiden rahoituspohjaa. Näin voidaan hillitä työeläkemaksun nousupaineita. Tavoitteena on, että ehdotettujen muutosten johdosta 24,4 prosentin TyEL -maksutaso riittäisi pitkällä aikavälillä. Myös nykyistä korkeammilla eläkelaitosten sijoitustuotoilla voidaan mahdollistaa nykyistä matalampi TyEL-maksutaso. Parempia sijoitustuottoja tavoitellaan nostamalla eläkelaitosten vastuuvelan tai eläkevastuun osaketuottosidonnaisuuden astetta ja näin lisäämällä sijoitusten osakepainoa.

Tavoitteena on lisäksi turvata kaikille ikäluokille riittävät eläketasot ja varmistaa sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Nykyistä pidemmät työurat johtaisivat parempaan eläketasoon, sillä eläkettä ehtii karttua pidemmältä ajalta. Myös eläkkeen karttumista koskevilla muutoksilla sekä sillä, että luovutaan työeläkevakuutusmaksun vähentämisestä eläkkeen perusteena olevista työansioista, voitaisiin parantaa eläketasoa erityisesti nuorten osalta. Nuorten kannalta olennaista olisi myös, että eläkemaksun nostopaineita voitaisiin hillitä ehdotetuilla muutoksilla. Sukupolvien ja eri sosioekonomisten ryhmien välistä oikeudenmukaisuutta tukisi karttumisäännösten yhdenmukaistaminen. Eläkeikärajojen noston asteittaisella voimaantulolla ja ikään perustuvalla korotetulla siirtymäajan karttumalla pehmenettäisiin muutosten vaikutuksia vanhempien ikäluokkien osalta.

Ehdotetut uudet eläkemuodot tukisivat esityksen yleisiä tavoitteita ja mahdollistaisivat joustavan eläkkeelle jäännin. Osa-aikaeläke korvattaisiin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä, joka tarjoaisi nykyistä joustavammat mahdollisuudet yhdistää osittainen eläke ja työnteko. Tavoitteena on, että työntekijät tai yrittäjät voivat osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen avulla jatkaa pidempään työelämässä. Osittainen varhennettu vanhuuseläke olisi rahoituksen kannalta aktuaarisesti neutraali, sillä eläkkeeseen tehtäisiin pysyvä varhennusvähennys, jos se alkaisi ennen alinta vanhuuseläkeikää.

Vanhuuseläkeiän noustessa raskasta työtä pitkään tehneille uutena eläkemuotona olisi työuraeläke. Työuraeläkkeellä tarjottaisiin pitkän työuran rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä tehneille työntekijöille ja yrittäjille mahdollisuus siirtyä eläkkeelle ennen alinta vanhuuseläkeikää tietyin edellytyksin.

3.2 Ehdotetut muutokset

Työeläkejärjestelmä

Vanhuuseläkeikä ja eläkeikärajojen tarkistaminen

Vanhuuseläkkeen alaikäraja ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä 63 vuoden iästä vuonna 1955 syntyneistä alkaen kolme kuukautta jokaista ikäluokkaa kohti, kunnes alin vanhuuselä-

HE 16/2015 vp

keikä on 65 vuotta. Alin vanhuuseläkeikä nousisi siten määräytyen syntymävuoden mukaan seuraavasti:

vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;

vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;

vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;

vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;

vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;

vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;

vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;

vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta.

vuonna 1962 syntyneellä 65 vuotta;

vuonna 1963 syntyneellä 65 vuotta;

vuonna 1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä alin eläkeikä sidottaisiin eliniän odotteeseen siten, että osa odotettavissa olevasta eliniän pitenemisestä käytettäisiin jatkossa työssäoloon. Vanhuuseläkeikään tehtävät tarkistukset perustuisivat laissa säädettävään laskukaavaan, jonka mukaan alin vanhuuseläkeikä laskettaisiin kullekin ikäluokalle siten, että eläkeajan ja työssäoloajan suhde pysyisi samana kuin se on vuonna 2025. Alinta vanhuuseläkeikää muutettaisiin kuitenkin enintään kahdella kuukaudella vuodessa. Alimman vanhuuseläkeiän lisäksi myös osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutettaisiin elinajanodotteen muutokseen. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja työuraeläkkeen alaikärajat muuttuisivat samassa yhteydessä yhtä monella kuukaudella kuin alin vanhuuseläkeikä muuttuu. Ikärajojen tarkistaminen tehtäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella, jolla alin vanhuuseläkeikä ja muut ikärajat vahvistettaisiin sille vuodelle, jonka aikana työntekijä tai yrittäjä täyttää 62 vuotta. Alin vanhuuseläkeikä olisi siten tiedossa useita vuosia ennen eläkkeelle jäämistä, jolloin henkilö voisi suunnitella tulevaisuuttaan ja varautua mahdolliseen eläkkeelle siirtymiseen hyvissä ajoin.

Vanhuuseläkeikä säilyisi edelleen joustavana. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja nousisi täysinä vuosina siten, että vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä eläkettä voisi karttua 68 vuoden ikään saakka, 1958—1961 syntyneillä 69 vuoden ikään saakka ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuoden ikään saakka.

Julkisten alojen vanhuuseläkeikä nousisi pääsääntöisesti samalla tavalla kuin yksityisten alojen vanhuuseläkeikä. Ammatillisia eläkeikiä nostettaisiin valtion, kuntien ja kirkon eläkejärjestelmässä vuodesta 2018 alkaen 3 kuukautta vuodessa sen mukaan, milloin nykyisen eläkeiän täyttämivuosi on. Ammatillisia eläkeikiä nostettaisiin kuitenkin korkeintaan kahdella vuodella ja korkeintaan yleisen eläkeiän tasolle.

Uudistuksessa otettaisiin käyttöön uutena käsitteenä tavoite-eläkeikä. Se tarkoittaisi laskennallista ikää, jossa työntekijän tai yrittäjän alimmasta vanhuuseläkeiästä lasketun lykkäyskorotuksen vaikutus eläkkeeseen olisi yhtä suuri kuin elinaikakertoimesta aiheutuva vähennys eläkkeeseen. Arvio tavoite-eläkeiästä ilmoitettaisiin kullekin työntekijälle ja yrittäjälle työeläkeotteella viimeistään viisi vuotta ennen arvioidun alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä. Työeläkeotteella ilmoitettaisiin myös arvio työntekijän tai yrittäjän vanhuuseläkkeen määrästä tavoite-eläkeiässä.

Vuodesta 2026 alkaen sosiaali- ja terveysministeriö tekisi joka viides vuosi arvion työurien kehityksestä sekä koko työeläkejärjestelmän taloudellisesta ja sosiaalisesta kestävytydestä työeläkejärjestelmän kehittämisen ja poliittisen päätöksenteon tueksi. Arvioinnissa otettaisiin huomioon työurasuhteen kehitys ja siihen vaikuttavat eri tekijät.

Eläkkeen karttumisen ja elinaikakerroin

Ikään sidotuista eläkkeen karttumisprosentteista ehdotetaan luovuttavaksi. Eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia vuodessa työntekijän ja yrittäjän kunkin vuoden työeläkevakuutetuista ansioista. Myös eläkkeen rinnalla tehdystä vakuutetusta työstä karttuisi uutta eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeen tulevalta ajalta, eläkkeeseen oikeuttavilta palkkatomilta ajoilta ja työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta karttuisi eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa. Kun iän mukaisista korotetuista karttumista ehdotetaan luovuttavaksi, myös 53 vuotta täyttäneen työntekijän korotetusta työeläkevakuutusmaksusta luovuttaisiin. Työntekijän työeläkevakuutusmaksu olisi sama iästä riippumatta.

Eläkkeen karttuma laskettaisiin työntekijän työeläkevakuutusmaksulla vähentämättömästä työansioista, jolloin eläkkeen perusteena oleva työansio olisi työntekijöiden osalta nykyistä suurempi. Myöskään työeläkeindeksiin ja palkkakertoimen laskennassa ei enää otettaisi huomioon työntekijän työeläkevakuutusmaksun vuotuista muutosta. Työeläkevakuutusmaksun vähentämistä koskeva muutos ei vaikuttaisi muun sosiaalivakuutuksen etuuksien määräytymiseen.

Eläkkeen karttumiseen ehdotetaan lisäksi siirtymäaikaa 53—62-vuotiaille työntekijöille ja yrittäjille. Siirtymäaikana eläkettä karttuisi 1,7 prosenttia vuodessa vuoden 2025 loppuun saakka. Siirtymäajan korotettu karttuma koskisi myös osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana tehtyä työtä. Siirtymäaikana 53—62-vuotiaan työntekijän ja yrittäjän työeläkevakuutusmaksu olisi 1,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin muutoin.

Jos työntekijä tai yrittäjä ei käyttäisi oikeuttaan vanhuuseläkkeeseen alimmassa vanhuuseläkeiässä, karttunutta eläkettä tarkistettaisiin 0,4 prosentin lykkäyskorotuksella jokaista lykättyä kuukautta kohti. Lykkäyskorotus korvaisi nykyisen 4,5 prosentin karttuman ja sen tarkoituksena olisi kannustaa henkilöä jatkamaan työelämässä vielä alimman vanhuuseläkeiän jälkeen.

Eläkkeen karttuminen työstä alkaisi työntekijöillä 17 vuoden iän ja yrittäjillä 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta ja päättyisi vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämiskuukauden lopussa. Yrittäjillä vakuuttamisvelvollisuus alkaisi samasta iästä kuin henkilön oikeustoimikelpoisuus. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja olisi vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntyneillä 69 vuotta sekä vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta.

Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosan laskentaa muutettaisiin siten, että tuleva aika laskettaisiin työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työntekijän tai yrittäjän omaan alimpaan vanhuuseläkeikään, tai jos omaa alinta vanhuuseläkeikää ei ole säädetty, omaa ikäluokkaa lä-

hinnä olevalle ikäluokalle säädettyyn alimpaan vanhuuseläkeikään. Vanhuuseläkeiän noustessa tuleva aika pitenisi, joten työkyvyttömyyseläkkeeseen sisältyvä tulevan ajan eläke olisi nykyistä suurempi.

Alkavan eläkkeen määrä sopeutettaisiin edelleen elinaikakertoimella elinajanodotteen kehittymiseen. Myös uudet eläkeuudot eli osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke muunnettaisiin elinaikakertoimella eläkkeen alkaessa. Kun vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä ehdotetaan sidottavaksi elinajanodotteen muuttumiseen, elinaikakerrointa ehdotetaan kuitenkin lievennettäväksi siten, että sen määräytymisessä otettaisiin vuodesta 2027 lukien huomioon alimman vanhuuseläkeiän muutokset. Elinaikakerroin kohdistettaisiin myös tulevan ajan eläkeosaan vuonna 2027 ja sen jälkeen alkavissa työkyvyttömyyseläkkeissä.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Osittainen varhennettu vanhuuseläke olisi uusi etuus työeläkejärjestelmässä. Se korvaisi osiaikaeläkkeen, joka lakkautettaisiin eläkeuudotona.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ikäraja olisi 61 vuotta. Ikäraja nousisi vuonna 1964 ja sen jälkeen syntyneillä 62 vuoteen. Lisäksi vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneillä ikärajaa tarkistettaisiin alinta vanhuuseläkeikää vastaavasti siten, että osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ikäraja olisi kolme vuotta alempi kuin alin vanhuuseläkeikä.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke olisi työntekijän tai yrittäjän valinnan mukaan joko 25 tai 50 prosenttia eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä. Eläkkeen määrää vähennettäisiin varhennusvähennyksellä tai korotettaisiin lykkäyskorotuksella riippuen siitä, mistä ajankohdasta lukien eläkettä maksettaisiin. Eläkkeen prosenttiosuutta voisi lisäksi muuttaa eläkkeen aikana kerran 25 prosentista 50 prosenttiin.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke myönnettäisiin sen alaikärajan ja alimman vanhuuseläkeiän välisenä aikana varhennettuna, jolloin eläkkeen määrää vähennettäisiin pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa varhennetaan työntekijän tai yrittäjän alimmasta vanhuuseläkeikästä. Alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen osittainen varhennettu vanhuuseläke myönnettäisiin lykkätyinä, jolloin eläkettä korotettaisiin pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä lykätään työntekijän tai yrittäjän alimmasta vanhuuseläkeikästä. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennys säilyisi eläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Vastaavasti vanhuuseläkkeessä säilyisi alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen aloitettuun osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen liittäyty lykkäyskorotus.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana saatuja ansioita tai työaikaa ei valvottaisi, jolloin eläkkeen aikana voisi työskennellä vapaasti. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen rinnalla tehty työ vakuutettaisiin kuten muukin työ ja työstä karttuisi eläkettä 1,5 prosenttia kuukaudessa sekä 53—62-vuotiaille ehdotettuna siirtymäaikana 1,7 prosenttia kuukaudessa. Myös yrittäjä olisi velvollinen vakuuttamaan itsensä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen rinnalla harjoitetun yrittäjätoiminnan osalta.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke ei estäisi työttömyyspäivärahan saamista eikä sitä myöskään vähennettäisi työttömyyspäivärahasta. Työttömyyspäivärahan määrä laskettaisiin normaalien laskusääntöjen mukaan. Sairausvakuutuksessa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalla henkilöllä olisi oikeus sairauspäivärahaan, jos hän eläkkeelle siirtymisensä jälkeen on työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän on eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen

työkyvyttömyyden alkamista tehnyt. Sairauspäivärahan määrä laskettaisiin tällöin eläkkeellä oloaikana ansaittujen tulojen perusteella.

Julkisten alojen eläkejärjestelmässä on osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kohdalla eroteltava kaksi erilaista tilannetta. Ensinnäkin henkilöllä on mahdollisuus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle henkilön oman eläkeiän täyttämisen jälkeen. Henkilön oman eläkeiän täyttämisen jälkeen ja yhdenjaksoisuusvaatimusten täytyessä, henkilön osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei normeerattaisi ja myöhemmin alkava vielä myöntämättä oleva osuus osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä myönnettäisiin lisäturvan mukaisena. Ammatillisen eläkeiän täyttämisen jälkeen henkilö ei voisi jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle.

Henkilöllä on myös mahdollisuus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ennen henkilön oman eläkeiän täyttämistä. Ennen vuotta 1960 syntyneille osittainen varhennettu vanhuuseläke myönnettäisiin tässä tilanteessa normeerattuna perusturvana. Vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneille normeerausta ei tehtäisi, vaan osittainen varhennettu vanhuuseläke myönnettäisiin perusturvan tasoisena. Vielä myöntämättä oleva osuus osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä myönnettäisiin lisäturvan mukaisena, jos henkilö jatkaa työskentelyä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen rinnalla henkilön omaan eläkeikään saakka siten, että yhdenjaksoisuusvaatimukset täyttyvät.

Työuraeläke

Työuraeläke olisi uusi etuus työeläkejärjestelmässä. Se mahdollistaisi eläkkeelle siirtymisen hieman alinta vanhuuseläkeikää alemmassa eläkeiässä niille työntekijöille ja yrittäjille, jotka ovat tehneet pitkän työuran rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä ja joiden mahdollisuudet jatkaa työssä ovat heikentyneet, mutta joilla ei ole oikeutta täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen. Työuraeläke lisäisi valinnan mahdollisuuksia eläkkeelle jäämisen ja työssä jatkamisen välillä. Työkyvyttömyyseläke säilyisi edelleen eläkkeenä niille henkilöille, joilla sairaus, vika tai vamma estää työnteon.

Työuraeläkkeen ikäraja olisi aluksi 63 vuotta. Myöhemmin ikärajaa tarkistettaisiin alinta vanhuuseläkeikää vastaavasti siten, että työuraeläkkeen ikäraja olisi kaksi vuotta alempi kuin alin vanhuuseläkeikä. Ikärajan tarkistaminen voisi koskea ensimmäisen kerran vuonna 1965 syntyneitä.

Työuraeläkkeen myöntämisen edellytyksenä olisi 38 vuoden työura työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa. Työuraa koskevan edellytyksen täyttymistä arvioitaessa käytettäisiin ensisijaisesti työeläkejärjestelmässä kerättyjä rekisteritietoja työntekijän tai yrittäjän työskentelystä ja vakuuttamisesta. Työuraan laskettaisiin myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi sallittaisiin vähäiset keskeytykset työstä lomautuksen, sairauden tai tilapäisen työttömyyden vuoksi.

Työuraeläkkeen myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi työntekijän tai yrittäjän työkyvyn heikentyminen sairauden, vian tai vamman vuoksi. Tämä edellytys olisi lievempi kuin mitä täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää. Edellytys olisi siten myös lievempi kuin 60 vuotta täyttäneen ammatillisessa työkykyarviossa. Työkyvyn heikentymistä arvioitaisiin ensisijaisesti lääketieteellisen selvityksen perusteella.

Edelleen työuraeläkkeen myöntämiseksi edellytettäisiin, että työntekijän tai yrittäjän mahdollisuudet jatkaa työssä olisivat heikentyneet pysyvästi pitkän rasittuneisuutta ja kuluneisuutta

aiheuttavassa työssä tehdyn työuran ja työkyvyn heikentymisen vuoksi. Edellytyksenä olisi myös se, että rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ jatkuisi työuraeläkkeen ikärajan täyttämishetkellä tai työn päättymisestä olisi kulunut enintään vuosi.

Työtä pidettäisiin rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavana, jos se merkittävässä määrin on sisältänyt yhtä tai useampaa laissa luetelluista tekijöistä. Fyysisiä rasittavuus- ja kuormittavuustekijöitä olisivat suurta lihasvoimaa edellyttävät tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavat työliikkeet, hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakas kuormittuminen, kuormittavat ja hankalat työasennot sekä voimaa tai suurta nopeutta vaativat toistuvat työliikkeet taikka työliikkeet, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa. Psykososiaalisia rasittavuus- ja kuormittavuustekijöitä olisivat työskentely erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä tai työskentely jatkuvaan varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski tai ilmeinen väkivallan uhka. Arvioinnissa otettaisiin lisäksi työn rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävinä tekijöinä huomioon työn poikkeukselliset fyysisikaaliset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö, toistuvat pitkät työvuorot ja yrittäjillä ympärivuorokautinen kuormittava sidonnaisuus tuotantoeläimiin.

Työn sisällön sekä sen rasittavuuden ja kuluttavuuden selvittämiseksi käytettäisiin työterveyshuollon lausuntoa ja työnantajan lausuntoa sekä vastaavia muita selvityksiä.

Työuraeläkkeen määrä muodostuisi henkilölle työuran aikana karttuneesta eläkkeestä. Eläkkeen taso olisi hieman matalampi kuin työkyvyttömyyseläkkeessä, koska siihen ei sisältyisi tulevan ajan eläkeosuutta.

Yksityisten alojen työeläkkeiden rahoitus

Työeläkevakuutusyhtiöiden ja eläkekassojen tasoitusmäärästä ehdotetaan luovuttavaksi erillisenä vastuuvelan osana. Tasoitusmäärälle erillisenä eränä ei ole enää tarvetta ja sen poistamiselle ei ole enää teknisiä esteitä. Tasoitusmäärästä luopuminen toteutettaisiin siirtämällä kunkin työeläkevakuutusyhtiön tasoitusmäärä vuoden 2017 alussa vakavaraisuuspääomaan kuuluvaan osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen. Eläkekassojen osalta tasoitusmäärä siirrettäisiin vastaavasti lisävakuutusvastuuseen. Tasoitusmäärän sulauttaminen osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen ei vaikuttaisi eläkelaitosten vakavaraisuuspääoman määrään, koska tasoitusmäärä luetaan jo nykyisin vakavaraisuuspääomaan. Jatkossa osittamaton lisävakuutusvastuu toimisi puskurina sekä vakuutusliikkeen että sijoitustoiminnan riskejä varten.

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteralla säilyisi kuitenkin edelleen tasoitusmäärä, koska nykyisinkin vain osa Eteran tasoitusmäärästä luetaan vakavaraisuuspääomaan. Tämä johtuu siitä, että Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosaan sisältyy TyEL:n voimaantulosta johtuen sellaisia varoja, jotka on tarkoitettu Eteran suuremmasta työkyvyttömyysalkavuudesta tulevaisuudessa aiheutuvien tappioiden kattamiseen. Lisäksi Eteran tasoitusmäärään on TyEL:n voimaantulosta johtuen liitetty kaksi erillistä varausta, hoitokulukuormitus ja maksutappio-osaan siirretty määrä, jotka liittyvät ennen vuotta 2007 kohdistuviin mutta myöhemmin realisoituihin keskimääräistä suurempiin hoitokuluihin ja maksutappioihin. Näitä erä ei myöskään lueta Eteran vakavaraisuuspääomaan.

Ennen tasoitusmäärän siirtämistä osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen tai lisävakuutusvastuuseen työeläkevakuutusyhtiöiden tasausvastuuta täydennettäisiin vuoden 2016 lopussa tasoitusmäärästä ja eläkesäätiöiden ja eläkekassojen vakavaraisuuspääomasta uuden kuolevuuspe-

HE 16/2015 vp

rusteen käyttöönnoton vuoksi. Eläkelaitosten tasausvastuita täydennettäisiin yhteensä määrällä, joka vastaa puolta prosenttia TyEL:n mukaan vuonna 2016 vakuutetusta palkkasummasta.

Vastuuvelan tai eläkevastuun osaketuottosidonnaisuutta ehdotetaan nostettavaksi siten, että viidesosa eläkelaitosten vastuuelan tai eläkevastuun muutoksesta perustuisi eläkelaitosten kehittyneissä valtioissa noteerattujen osakesijoitusten keskituottoon. Viidesosan tasoon siirryttäisiin asteittain vuoteen 2018 mennessä. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun alarajaa ja ylärajaa muutettaisiin siten, että osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu voisi vähentää eläkelaitoksen eläkevastuun tai vastuuelan määrää enintään 20 prosenttia ja lisätä sitä enintään yhden prosentin.

Yksittäisen eläkelaitoksen osakesijoituksille asetettaisiin enimmäisrajaksi 65 prosenttia. Osakesijoituksina otettaisiin huomioon kaikki suorat ja välilliset sijoitukset, jotka altistuvat vakavaraisuussäännösten mukaisille osakeriskeille. Rajan ylityksestä seuraisi vakavaraisuusrajan lisättävä pääomavaade.

Eläkelaitoksen vastuulla olevaa osaa vanhuuseläkkeestä laajennettaisiin siten, että se ulottuisi kaikkeen työntekijän tekemään, lain soveltamisalan piiriin tekemään työhön ennen vanhuuseläkkeen alkamista. Eläkelaitoksen vastuulla oleva osa vastaisi 0,4 prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa.

Kun iän mukaisista korotetuista karttumista ehdotetaan luovuttavaksi, myös 53 vuotta täyttäneen työntekijän tai yrittäjän korotetusta työeläkevakuutusmaksusta luovuttaisiin.

Työeläke-etuuksien suhde potilasvahinkolain ja raideliikennevastuulain mukaisiin korvauksiin

Potilasvahinkolain (585/1986) mukaiset vahingoittuneelle itselleen maksetut ansionmenetykskorvaukset säädettäisiin työeläkkeeseen nähden ensisijaisiksi etuuksiksi eli jatkossa nämä korvaukset vähennettäisiin työeläkkeestä. Lisäksi potilasvahinkolain mukaan elatukseen oikeutetulle leskelle ja alaikäiselle lapselle maksettava korvaus elatuksen menetyksestä olisi perhe-eläkkeeseen nähden ensisijainen etuus.

Raideliikennevastuulain (113/1999) perustella korvataan raideliikenteestä aiheutuneita henkilö- ja esinevahinkoja. Raideliikennevastuulain mukaisen vahingonkorvausvastuun varalta ei ole aina pakko ottaa vakuutusta. Tämän vuoksi korvausten ensisijaisuutta vastaava kustannusten kohdistaminen raideliikennevahingosta vastuussa olevalle taholle ehdotetaan toteutettavaksi eläkelaitoksen takautumisoikeuden kautta. Eläkelaitoksella olisi oikeus saada maksetun työkyvyttömyyseläkkeen, perhe-eläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin raideliikennevastuulain mukaisen toiminnan harjoittajalta, jos työntekijän tai yrittäjän työkyvyttömyys tai edunjättäjän kuolema on aiheutunut raideliikennevastuulain mukaan korvattavasta vahinkotahtumasta. Takautumisoikeus ei koskisi vanhuuseläkettä.

Julkisten alojen eläkelaki

Nykyään julkisten alojen eläketurvasta säädetään eri eläkelaeissa. Kunta-alalla työskentelevät kuuluvat KuEL:n piiriin ja valtion palveluksessa olevat VaEL:n piiriin. VaEL:n piiriin kuuluu lisäksi eräitä muita kunnissa tai yksityisellä alalla työskenteleviä, kuten muun muassa peruskoulujen ja yliopistojen palveluksessa olevia vanhempia työntekijöitä. Kelan toimihenkilöiden eläketurvasta säädetään Kansaneläkelaitoksesta annetussa laissa (731/2001) ja evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöiden eläketurvasta säädetään KiEL:ssa.

Julkisten alojen erilliset eläkelait esitetään yhdistettäväksi yhdeksi eläkelaiaksi, julkisten alojen eläkelaiaksi. Julkisten alojen eläkelaiassa säädettäisiin Kevan jäsenyhteisön, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kelan palveluksessa olevien henkilöiden eläketurvasta. Eläketurvan sisältöön ei eläkelakien yhdistämisen vuoksi esitetä asiasisällöllisiä muutoksia. Eläketurvan toimeenpanosta huolehtisi Keva, joka on julkisoikeudellinen eläkelaitos. Kevan hallinnosta ja rahoituksesta sekä valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kelan toimihenkilöiden eläketurvan rahoituksesta säädettäisiin erillisillä laeilla, joista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Sotilaseläkejärjestelmä

Eläkeikien nosto toteutettaisiin puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen sotilasvirassa olevalle henkilöstölle samassa suhteessa kuin muilla palkansaajilla, siten että myös sotilaseläkkeiden alkamista ehdotetaan myöhennettäväksi vuodesta 2018 alkaen kolme kuukautta vuodessa, kunnes myöhennys on 24 kuukautta. Myöhentäminen riippuisi nykysäännösten mukaisesta sotilaseläkeoikeuden täyttymisvuodesta ja eroamisikästä. Kun yleinen alin vanhuuseläkeikä on saavuttanut 65 vuotta, se ehdotetaan sidottavaksi elinajanodotteeseen ja sotilaseläkkeiden alkamista myöhennettäisiin vuodesta 2030 alkaen saman verran kuin yleistä vanhuuseläkkeen alaikärajaa korotetaan.

Työntekijän työeläkevakuutusmaksun vähentämisestä luopuminen aiheuttaisi sotilaseläkejärjestelmän erilaisesta laskentatavasta johtuen sotilaseläkejärjestelmän piiriin kuuluville perusteetonta etua. Työntekijän työeläkevakuutusmaksun vähentämisestä luopumisesta aiheutuvan ylikompensaation välttämiseksi työntekijän työeläkevakuutusmaksun vähentäminen ehdotetaan säilytettäväksi sotilaseläkejärjestelmässä.

Muut muutokset

Lisäeläketurva

Rekisteröity TEL-lisäeläkejärjestelmä on lakkautettu lainmuutoksilla 1207—1210/2013. Lakisääteisen eläketurvan ja TEL-lisäeläkejärjestelmän sovittamisesta yhteen säädetään TyEL:n voimaantulolaissa (396/2006). Osa työnantajista on järjestänyt työntekijöilleen lisäeläketurvaa myös muilla järjestelyillä kuin TEL-lisäeläkejärjestelmällä. Osa näistä järjestelyistä luetaan työoikeudellisesti työsuhteen ehdoiksi ja niihin liittyvistä maksuista vastaa järjestelyn ottanut työnantaja. Nämä järjestelyt ovat usein rakennettu sen oletuksen varaan, että lakisääteistä eläkettä aletaan maksaa lisäeläkejärjestelyn mukaisessa eläkeiässä tai viimeistään 63 vuoden iässä. Tämä perustuu osittain siihen, että vuoden 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä lain 634/2003 voimaantulosäännöksessä on nimenomaisesti säädetty, että lakisääteisen eläkkeen saa maksuun perusturvan mukaista eläkeikää alemmassa lisäeläketurvan eläkeiässä. Tämä on vuoden 2005 eläkeuudistuksen jälkeen mahdollista, jos kyseistä uudistusta koskevaa hallituksen esitystä annettaessa lisäeläketurva on perustunut voimaantulosäännöksessä mainittuihin järjestelymuotoihin.

Nyt ehdotetaan, että vuoden 2005 eläkeuudistuksen voimaantulosäännöstä vastaavasti myös tämän uudistuksen voimaantuloa koskevissa säännöksissä säädettäisiin työntekijän oikeudesta saada lakisääteinen eläke maksuun perusturvan mukaista eläkeikää alemmassa lisäeläketurvan eläkeiässä. Tällöin näiden järjestelyjen osalta tilanne ei merkittävästi muuttuisi tämän uudistuksen myötä. Työntekijällä saattaa olla vaikeuksia pitää antamansa työsuhteeseen liittyvä eläkelupaus, muun muassa äkillisesti kohoavien kustannusten vuoksi. Toisaalta ikääntyneillä työntekijöillä ei ole enää riittävästi työssööloaikaa korvaavien etuuksien järjestämiseksi. Nyt ehdotettavista säännöksistä huolimatta lisäeläketurvan järjestäneille työntekijöille tulee usein lisäeläkejärjestelyistä eläkeuudistuksen johdosta lisäkustannuksia.

Esityksessä ehdotetaan, että jos lisäeläkejärjestelyn muoto kuului vuoden 2005 eläkeuudistuksessa suojattujen järjestelyjen piiriin, näiden järjestelyjen piiriin kuuluvat henkilöt voisivat saada lakisääteisen vanhuuseläkkeen lisäeläketurvan mukaisessa eläkeiässä tai 63 vuoden iässä. Eläkkeeseen tehtäisiin kuitenkin 0,4 prosentin varhennusvähennys jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke alkaa ennen henkilön lakisääteistä alinta vanhuuseläkeikää. Lakisääteinen alin vanhuuseläkeikä nousisi kuitenkin myös näiden henkilöiden osalta tämän uudistuksen myötä. Varhennusvähennys olisi vastaava kuin mitä ehdotetaan käytettäväksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennystä laskettaessa.

Tämä sääntely koskisi sellaisia henkilöitä, joiden työsuhteeseen liittyy 3 päivänä syyskuuta 2015 voimaantulosäännöksissä kuvatulla tavalla järjestetty lisäeläkejärjestely. Kyseeseen tulisivat vain sellaiset lisäturvajärjestelymuodot, jotka olivat voimaantulosääntelyn kohteena jo vuonna 2005. Lisäksi sellaiset julkisten alojen toimintojen yhtiöittämissä liittyneet lisäeläketurvajärjestelyt, jotka on tehty ennen 3 päivää syyskuuta 2015 ja joissa entistä julkisten alojen eläketurvaa on korvattu vapaamuotoisella ryhmäeläkevakuutuksella tai eläkesäätiössä tai -kassassa järjestetyllä lisäeläketurvalla.

Ehdotetut muutokset lakisääteisen eläketurvan vanhuuseläkeikään merkitsevät usein työntekijän lisäeläketurvaan liittyvien kustannusten kasvua. Jotta työnantajilla olisi mahdollisuus etukäteen varautua kustannusten nousuun, ehdotetaan, että eläkesäätiössä ja -kassassa järjestetyn lisäeläketurvan osalta muutoksiin olisi mahdollisuus varautua siirtämällä varoja eläkevastuuseen sisältyvään indeksikorotusvastuuseen. Varoja voitaisiin myöhemmin käyttää vanhuuseläkeikien noususta aiheutuvaan eläkevastuun kasvun peittämiseen.

Kansaneläke ja takuueläke

Kansaneläkejärjestelmän mukainen vanhuuseläkeikä on tällä hetkellä 65 vuotta. Työeläkelätkien mukaisen alimman vanhuuseläkeiän noustessa yli 65 vuoden kansaneläkejärjestelmän vanhuuseläkkeen alaikärajaa ehdotetaan jatkossa nostettavaksi vastaavalla tavalla kuin yksityisten alojen työeläkelätkien mukaista alinta vanhuuseläkeikää nostetaan. Käytännössä muutos koskisi vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneitä.

Kansaneläkejärjestelmästä myönnettävään varhennettuun vanhuuseläkkeeseen olisi jatkossakin oikeus ennen vuotta 1958 syntyneellä henkilöllä 63 vuoden iässä. Vuonna 1958—1961 syntyneellä henkilöllä olisi oikeus saada vanhuuseläke varhennettuna 64 vuoden iässä. Tämän jälkeen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikärajaa nostettaisiin ja poistettaisiin samasta ikäluokasta alkaen kun työeläkelätkien mukainen vanhuuseläkeikä saavuttaa 65 vuoden iän.

Kansaneläkejärjestelmässä lähtökohtana on, että jos henkilö ottaa työeläkkeensä varhennettuna ennen eläkeikää, työeläke vähentää kansaneläkettä koko sillä määrällä, mikä eläkkeensaajalle olisi maksettu normaalissa vanhuuseläkeiässä. Tämän lähtökohdan mukaisesti työeläkejärjestelmän mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke ehdotetaan otettavaksi kansaneläkejärjestelmässä tulona huomioon ilman varhennusvähennystä.

Työeläkejärjestelmän työuraeläkettä saavalla henkilöllä olisi oikeus kansaneläkejärjestelmästä maksettavaan varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Työuraeläkkeen ottaneella henkilöllä olisi oikeus myös eläkkeensaajan asumistukeen, eläkettä saavan hoitotukeen sekä lapsikorotukseen.

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistäminen

Määräaikainen laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämisestä (738/2009) on voimassa vuoden 2016 loppuun saakka. Lain tarkoituksena on edistää työkyvyttömyys-

eläkkeellä olevien työhön palaamista. Työkyvyttömyyseläkkeensaajan mahdollisuus kokeilla työssäoloa on jatkossakin tärkeää. Koska eläkkeellä olon ja työnteon yhdistämismahdollisuuksia on tarkoituksenmukaista selvittää tarkemmin ja koska työtulojen reaaliaikaisuuteen liittyvä kansallinen tulorekisteriä koskeva hanke on parhaillaan vireillä, tässä vaiheessa ehdotetaan määräaikaisena voimassa olevan lain voimassaoloa jatkettavaksi vuoden 2020 loppuun saakka.

Työntekijän eroamisikää koskeva sääntely

Työsopimuslain (55/2001) 6 luvun 1 a §:n 1 momentin mukaan työntekijän työsuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana työntekijä täyttää 68 vuotta, jolleivät työnantaja ja työntekijä sovi työsuhteen jatkamisesta. Vastaavanlainen säännös on merityösopimuslain (756/2011) 7 luvun 2 §:n 1 momentissa. Eroamisiän asettaminen 68 vuoteen on perustunut työntekijän eläkelaisissa säädettyyn joustavaan 63—68 vuoden eläkeikään. Eläkeiän alarajan nostamisen vuoksi myös työsopimuslain ja merityösopimuslain eroamisikää koskevaa säännöstä on tarpeen muuttaa vastaamaan eläkeläkeihin tehtäviä muutoksia.

Osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen liittyvä osa-aikatyö

Työaikalain (605/1996) 15 §:ssä säädetään lyhennetystä työajasta. Pykälän 3 momentin mukaan jos työntekijä siirtyäkseen osa-aikaeläkkeelle haluaa tehdä säännöllistä työaika lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Tällöin työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä tuotanto- ja palvelutoiminta. Vastaavansisältöinen säännös on merityöaikalain (296/1976) 5 a §:ssä ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 6 a §:ssä. Osa-aikaeläkejärjestelmän poistuessa edellä tarkoitettuja säännöksiä on tarpeen muuttaa vastaamaan ehdotettua osittaista varhennettua vanhuuseläketettä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Kansantalous

Ehdotusten arvioidaan vaikuttavan julkisen talouden kestävyysasteen kolmella tavalla. Esitys vähentäisi eläkemenoa reilut 0,6 prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen ja pienentäisi saman verran julkisen talouden kestävyysvajetta. Lisäksi ehdotusten arvioidaan lisäävän työllisyyttä ja siten nostavan bruttokansantuotetta. Otettaessa huomioon molemmat vaikutukset esityksen arvioidaan pienentävän julkisen talouden kestävyysvajetta noin yhdellä prosenttiyksiköllä. Lisäksi esitykseen sisältyvän osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun osuuden noston viidesosaan eläkelaitoksen vastuuvajetta odotetaan parantavan tulevaisuudessa sijoitustuottoja ja vähentävään osaltaan kestävyysvajetta.

Vanhuuseläkeiän noston ja sitomisen elinajanodotteen kehitykseen arvioidaan pidentävän työuria ja siten lisäävän työllisyyttä ja kasvattavan talouden yhteenlaskettuja työtuloja eli työtulosummaa. Eläkkeellesiirtymisiän odotteella mitattuna esityksen vaikutus eläkkeelle siirtymisen myöhentymiseen arvioidaan olevan noin 0,9 vuotta vuoteen 2030 mennessä. Arvioiden mukaan eläkkeellesiirtymisiän odote saavuttaa 62,4 vuoden tason vuonna 2023.

HE 16/2015 vp

Esityksen vaikutus työllisten lukumäärään olisi noin 42 000 henkilöä vuoteen 2030 mennessä ja noin 91 000 henkilöä vuoteen 2080 mennessä. Työtulosummaa kasvattava vaikutus olisi noin 1,5 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja 3,5 prosenttia vuoteen 2080 mennessä. Toisaalta alimman vanhuuseläkeiän nousu ei todennäköisesti kokonaisuudessa siirtyisi työssäoloon, jolloin työttömien ja varhaiseläkeläisten määrä kasvaisi. Vaikutukset riippuisivat kuitenkin lopulta siitä, miten etuuksiin liittyvien ikärajojen nousu vaikuttaisi eläkkeelle siirtymiseen ja miten ikääntyneiden työllisyys muuten kehittyisi.

Työeläkemeno

Osa eläkkeen karttumiseen esitetyistä muutoksista vähentäisi ja osa kasvattaisi työnteosta karttuvan eläkkeen määrää. Työurien pidentymisen vuoksi esitys kuitenkin kasvattaisi kaikkien ikäluokkien keskimääräisiä kuukausieläkkeitä. Esitettyjen muutosten seurauksena työeläkemeno vähenisi vuoteen 2030 mennessä noin 2,8 prosenttia verrattuna nykylainsäädännön mukaiseen arvioon. Tämän jälkeen työeläkemeno alkaisi lähestyä nykylain mukaisen peruslaskelman tasoa lopulta ohittaen sen.

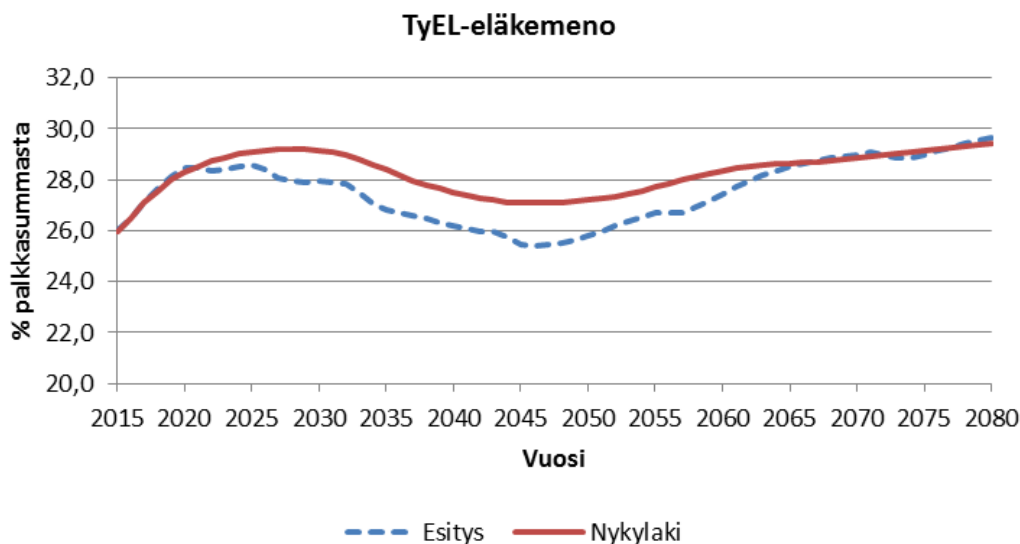
Eläkelakikohtaiset vaikutukset eläkemenoihin eri vuosina vuoden 2014 hintatasossa on kuvattu oheisessa taulukossa.

Esityksen vaikutukset työeläkemenoihin (M€)	2020	2030	2050
TyEL	94	-607	-820
YEL	-6	-127	-280
MYEL	3	-30	-64
KuEL	28	-179	-366
VaEL	19	-39	-17

Työeläkemenot kasvaisivat muutosten johdosta aluksi johtuen pääasiassa työkyvyttömyyseläkkeiden tason paranemisesta. Vanhuuseläkeiän alarajan noustessa työeläkemenot kääntyisivät laskuun suhteessa nykylakiin. Työntekijän työeläkevakuutusmaksun vähentäminen eläkkeen perusteena olevista ansioista poistuisi, mikä kasvattaisi eläkkeiden tasoa ja työeläkemenoa. Tämä vaikutus alkaisi näkyä selvästi vuosisadan loppupuolelle tultaessa. YEL:n ja MYEL:n mukaiset työeläkemenot jäisivät nykylain mukaista pienemmiksi myös pitkällä aikavälillä, koska työntekijän työeläkevakuutusmaksua ei nykyäänkään näiden lakien mukaisessa vakuutuksessa vähennetä eläkettä kartuttavasta ansiosta.

Koska työeläkkeiden rahoitus on sidoksissa vakuutetun työtulosumman suuruuteen, on oleellista tarkastella euromääräisten menojen sijaan myös eläkemenoja suhteessa työtulosummiin. Esitys pääsääntöisesti pienentäisi tätä suhdelukua pitkälläkin aikavälillä, koska työtulosumma kasvaisi. Lakikohtaisesti tarkasteltuna eläkemenon ja palkkasumman suhde lähestyisi vuosisadan lopulla TyEL:ssä, KuEL:ssä ja VaEL:ssä nykylain mukaista tasoa, kun YEL:ssä ja MYEL:ssä suhdeluku jäisi pysyvästi nykylain mukaista tasoa matalammaksi.

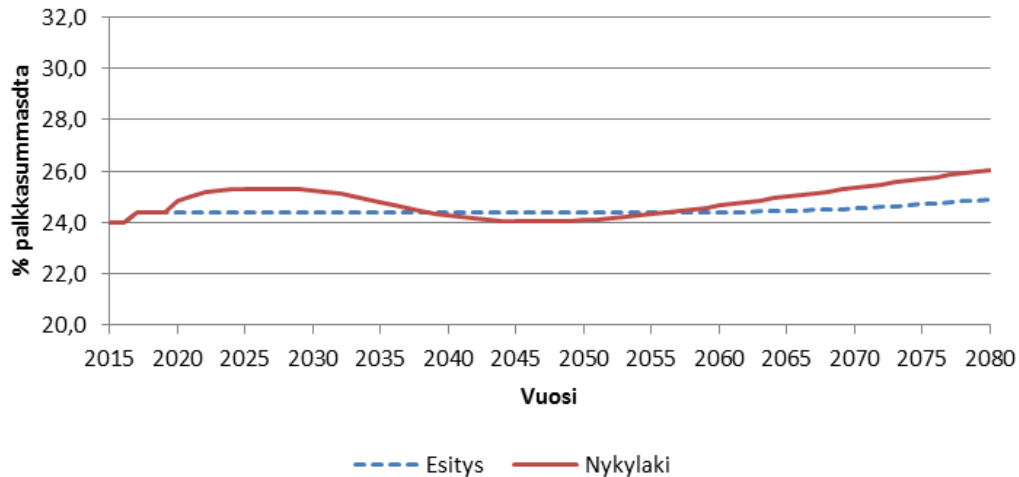
Oheisessa kuvassa on esitetty TyEL:n eläkemenojen kehitys suhteessa palkkasummaan nyky-lain mukaisena sekä esitykseen sisältyvien muutosten jälkeen.

Lähde: Eläketurvakeskus

Eläkemenon väheneminen suhteessa palkkasummaan mahdollistaisi tulevana vuosikymmeninä voimassa olevan lain mukaista laskelmaa matalamman työeläkevakuutusmaksujen tason. Näin ollen vuosille 2017—2019 sovitun TyEL-maksutason, 24,4 prosenttia palkoista, arvioidaan riittävän 2060-luvun puoliväliin asti. Nykylainsäädännön vallitessa TyEL-maksu tulisi nostaa noin 25,3 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä. Riittävään maksutasoon vaikuttaa kuitenkin myös jatkossa esimerkiksi työllisyyden, palkkatason ja sijoitustuottojen kehittyminen. Alla olevassa kuvassa on esitetty TyEL-maksun kehitys nykylain mukaisena sekä esitykseen sisältyvien muutosten jälkeen.

TyEL-maksu

Lähde: Eläketurvakeskus

Esitetyillä muutoksilla ei olisi suurta vaikutusta TyEL:n mukaisiin eläkevaroihin suhteessa palkkasummaan keskipitkällä aikavälillä. Pidemmällä aikavälillä eläkevaroja suhteessa palkkasummaan kertyisi enemmän kuin ilman esitettyjä muutoksia. Esityksen mukaisessa laskelmassa eläkevarojen suhde palkkasummaan olisi vuonna 2080 noin 289 prosenttia, kun nykylain mukaisessa laskelmassa suhde on noin 220 prosenttia. Eläkevarojen suhteelliseen kasvuun vaikuttaisi erityisesti eläkemenojen pienentyminen suhteessa palkkasummaan TyEL-maksutason pysyessä muuttumattomana.

Osaketuottosidonnaisuuden astetta esitetään kasvatettavaksi 10 prosentista 20 prosenttiin. Muutoksen seurauksena yksityisten alojen eläkelaitosten olisi mahdollista kasvattaa sijoitusten osakepainoa noin 7—8 prosenttiyksiköllä ilman, että yksittäisen eläkelaitoksen sijoitusriski kasvaisi merkittävästi. Osakesijoitusten osuuden kasvattaminen kasvattaisi sijoitustuottoja arviolta 0,1—0,2 prosenttiyksikköä, mutta arvio riippuu olennaisesti siitä, miten esimerkiksi korko- ja osakesijoitusten oletetaan tuottavan. Korkeammat sijoitustuotot mahdollistaisivat pitkällä aikavälillä noin 0,2—0,4 prosenttiyksikköä edellä mainittua matalamman TyEL-maksutason. Tämän esityksen arviota tehtäessä ei ole kuitenkaan otettu huomioon osakesijoitusten osuuden kasvattamisesta aiheutuvaa mahdollista sijoitustuottojen lisäystä.

Kelan etuudet

Eläkeuudistus myöhentäisi eläkkeelle siirtymistä ja kasvattaisi keskimääräisiä työeläkkeitä, mikä pienentäisi pitkällä aikavälillä Kelan eläkemenoa. Toisaalta eläkeuudistus kasvattaisi sairauspäivärahan sekä työttömyysturvan ja siihen liittyvien etuuksien tarvetta, kun alimman vanhuuseläkeiän noustessa näihin etuuksiin oikeutettujen ikäluokkien määrä kasvaa. Kokonaisuudessaan eläkeuudistus kasvattaisi Kelan etuusmenoja, mutta etuusmenojen suhde bruttokansantuotteeseen ei muutu, koska uudistus kasvattaisi myös bruttokansantuotetta. Eläkeuudistus kuitenkin voimistaisi meneillään olevaan kehitystä, jossa Kelan etuuksien painopiste siirtyy entisestään eläkkeistä kohti sairausvakuutusta ja työttömyyteen liittyviä etuuksia.

HE 16/2015 vp

Ennustekaudella, sairausvakuutuksen osuuden Kelan kokonaiskuluista kasvaessa, valtion osuus rahoituksesta laskisi ja työnantajien sekä vakuutettujen osuudet kasvaisivat. Eläkeuudistus siirtäisi rahoituksen painopistettä hieman valtiolta vakuutetuille, työnantajille ja kunnille.

Oheisessa taulukossa on kuvattu esityksen vaikutuksia Kelan kokonaismenoihin vuoden 2014 hintatasossa euromääräisinä sekä suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Esityksen vaikutukset Kelan kokonaismenoihin	2020	2030	2050
Miljoona euroa	15	161	479
Prosenttia suhteessa BKT:hen	-1,5	0,0	0,0

Valtiontalous

Kuten aiemmin on todettu, ehdotetut muutokset pienentäisivät VaEL:n mukaista työeläkemenoa suhteessa työtulosummaan. Tämän lisäksi valtio vastaa YEL:n ja MYEL:n kustannuksista siltä osin kun vakuutusmaksut eivät riitä niitä kattamaan. Vuoteen 2030 mennessä esitetyt muutokset pienentäisivät YEL:n vuosittaista valtionosuutta noin 117 miljoonaa euroa ja MYEL:n vuosittaista valtionosuutta noin 26 miljoonaa euroa vuoden 2014 hintatasossa. Vuoteen 2080 mennessä esitetyt muutokset pienentäisivät YEL:n vuosittaista valtionosuutta noin 317 miljoonaa euroa ja MYEL:n vuosittaista valtionosuutta noin 112 miljoonaa euroa vuoden 2014 hintatasossa. Heti voimaantulon jälkeen esitys voisi kuitenkin hetkellisesti kasvattaa YEL:n ja MYEL:n valtionosuuksia, koska se vähentäisi eläkemaksutuloa lyhyellä aikavälillä, mutta eläkemenoja vasta pitkällä aikavälillä.

Valtio korvaa alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta karttuneen etuuden. Esitys vähentäisi näitä vuosittaisia etuusmenoja 6 miljoonaa euroa vuoteen 2030 mennessä ja 49 miljoonaa euroa vuoteen 2050 mennessä vuoden 2014 hintatasossa.

Valtion osuuteen Kelan rahoituksesta ehdotetut muutokset vaikuttaisivat alkuvuosikymmeninä vain vähän. Vuonna 2030 esitys kasvattaisi valtion vuosittaista rahoitusosuutta 4 miljoonaa euroa.

Työeläkejärjestelmän toimeenpano

Ehdotetuista lainmuutoksista aiheutuu eläkelaitoksille runsaasti tietojärjestelmien muutostarpeita. Työeläkejärjestelmässä tietojärjestelmämuutosten kustannuksiksi on arvioitu yhteensä noin 26 miljoonaa euroa.

Potilasvahinkolain ensisijaisuus ja raideliikenteen harjoittajaan kohdistuva takautumisoikeus

Potilasvakuutuksesta maksettavien ansionmenetykskorvausten ja eläkkeiden muuttaminen ensisijaiseksi työeläkelain mukaisiin etuuksiin nähdén aiheuttaisi muutoksia potilasvakuutuksen perusteella maksettaviin korvauksiin, korvausvastuuseen ja vakuutusmaksuihin. Vastaavasti työeläkejärjestelmän kustannukset vähenisivät. Uusien jatkuvien potilasvakuutuksesta maksettavien ansion- tai eläkkeiden menetykskorvaustensaajien määräksi on arvioitu enintään 50 tapusta vuodessa. Muutos aiheuttaisi noin 4 miljoonan euron lisäyksen potilasvakuutuksen korvauskuluihin vuosittain, mikä tarkoittaa noin 10 prosentin kasvua. Muutos lisäisi potilas-

vakuutuksen korvausvastuuta noin 60 miljoonaa euroa seuraavan 40 vuoden kuluessa. Yksityisen sektorin potilasvakuutuksen vakuutusmaksujen arvioidaan nousevan noin 10 prosenttia vuositasolla. Julkisella sektorilla, jossa käytössä on täysomavastuinen vakuutus, korvauskulujen kasvu näkyy vakuutusmaksussa vasta pitemmän aikavälin kuluessa.

Sellaisia raideliikennevahinkoja, joiden perusteella tulisi maksettavaksi jatkuvaa korvausta ansionmenetyks- tai elatuksen menetyksen johdosta, arvioidaan sattuvan vuosittain hyvin vähän, mutta suuren onnettomuuden sattuessa korvausvastuut voivat nousta suureksikin. Raideliikennevastuulain mukaista toimintaa harjoittavalla on jo nykyisin ankara vastuu raideliikennevahingoista.

4.2 Vaikutukset etuudensaajien asemaan

Vaikutukset eläketasoon

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla on vaikutuksia tulevien eläkkeensaajien asemaan. Jo eläkkeellä olevien henkilöiden asemaan esityksellä ei ole vaikutuksia, sillä ehdotetuilla muutoksilla ei puututa jo maksussa olevien eläkkeiden tasoon.

Muutokset vaikuttavat erityisesti nuorten sukupolvien eläkkeisiin, sillä osa ehdotetuista muutoksista vaikuttaa maksettaviin eläkkeisiin täysimääräisesti vasta useiden vuosikymmenten päästä. Ehdotetuista muutoksista merkittävin vaikutus eläketasoon on alimman vanhuuseläkeiän nostolla. Alimman vanhuuseläkeiän nostaminen pidentää työuria ja nykyistä pidemmät työurat puolestaan johtavat parempaan eläketasoon. Esityksessä ehdotetaan myös monia eläkkeen karttumiseen ja määrään vaikuttavia muutoksia. Ikään sidotuista korotetuista eläkkeen karttumisprosentteista ehdotetaan luovuttavaksi siirtymäajan jälkeen ja eläkkeen karttuminen alkaisi jo 17 vuoden iässä. Lisäksi työntekijän työeläkevakuutusmaksua ei enää vähennettäisi eläkkeen perusteena olevasta ansiosta, mikä parantaisi eläkekarttumaa. Nämä muutokset siirtäisivät eläkkeen karttumisen painopistettä pois työuran lopusta. Lisäksi vanhuuseläkeiän täytäneiden 4,5 prosentin karttumisprosenttia korvattaisiin siten, että lykkäyskorotusta saisi jo alimmasta vanhuuseläkeiästä alkaen.

Työkyvyttömyyseläkkeiden tasoa parantaisi se, että työkyvyttömyyseläkkeeseen laskettava tuleva aika pitenis. Toisaalta elinaikakerroin ulotettaisiin tulevaan aikaan vuodesta 2027 alkaen, mikä hillitsisi työkyvyttömyyseläkkeiden tason nousua.

Vuoden 2027 alusta alkaen sekä eläkeikärajat että eläkkeen määrä ehdotetaan sidottavaksi elinajanodotteen kehitykseen. Samalla elinaikakerrointa lievennettäisiin vastaamaan uutta eläkeikää, jottei elinajanodotteen pidentymistä oteta huomioon kahteen kertaan sekä eläketasossa että eläkeiässä. Elinaikakerrointa lievennettäisiin siten, ettei vanhuuseläkeiän nousu yli 65 vuoden vähennä elinaikaisten vanhuuseläketulojen pääoma-arvoa. Lievennyksen seurauksena elinaikakerroimen alkavaa eläkettä pienentävä vaikutus vähenee.

Esityksessä ehdotettujen muutosten yhteisvaikutusten johdosta keskimääräisten työeläkkeiden arvioidaan nousevan kaikilla tulevilla eläkeläisikäluokilla verrattuna nykyiseen lainsäädäntöön. Vaikutukset eläketasoon ovat riippuvaisia työurien pituudesta, joten jos työurat pitenevät arvioitua vähemmän myös vaikutukset eläketasoon jäävät pienemmiksi.

Eläkeuudistus parantaa erityisesti nuorempien sukupolvien eläketasoa. Esimerkiksi vuonna 1962 syntyneillä vanhuuseläketasot nousevat keskimäärin noin 3 prosenttia, vuonna 1970 syntyneillä noin 6 prosenttia ja 1980 syntyneillä noin 9 prosenttia. Eläketason nousuun vaikuttaa etenkin 1960- ja 1970-luvulla syntyneillä vanhuuseläkkeen alaikärajan nostosta johtuva työ-

urien pidentyminen. Esimerkiksi vuonna 1970 syntyneen ikäluokan työurat pitenevät noin vuodella. 1980-luvulla ja sen jälkeen syntyneillä eläketasoa parantavat myös eläkkeen määrätymiseen vaikuttavat muutokset kuten lievennetty elinaikakerroin ja se ettei työntekijän työeläkevakuutusmaksua enää vähennettäisi eläkkeen perusteena olevasta ansiosta.

Tarkasteltaessa eläkkeensaajien koulutustasoa eläkkeiden tason paraneminen kohdistuu erityisesti matalammin koulutettuihin henkilöihin. Korkeintaan keskiasteen tutkinnon suorittaneiden kuukausieläkkeet nousevat vuonna 1965 syntyneistä alkaen 2—3 prosenttia enemmän kuin vähintään alimman korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden kuukausieläkkeet. Syynä tähän on se, että matalammin koulutettujen työurat tehdään keskimäärin nuorempina. Eläkkeen karttumasääntöihin ehdotetut muutokset siirtäisivät eläkkeen karttumisen painopistettä työuran loppupäästä kohti uran keskivaihetta, mikä olisi matalammin koulutetuille suosiollisempaa kuin korkeasti koulutetuille. Ehdotettujen muutosten johdosta työurien arvioidaan kuitenkin pitenevän jonkin verran enemmän vähintään alimman korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla kuin korkeintaan keskiasteen tutkinnon suorittaneilla.

Eläketason paraneminen kohdistuisi nuorilla ikäluokilla hieman enemmän pienituloisille. Sekä miehillä että naisilla suurten työeläkkeiden tason arvioidaan kasvavan 2—3 prosenttia pieniä ja keskikokoisia työeläkkeitä vähemmän vuonna 1975 ja sen jälkeen syntyneillä ikäluokilla.

Vaikutukset koko elinkaaren eläketuloihin ja -maksuihin

Ehdotettujen eläkeikärajojen muutosten seurauksena eläkkeellä oloaika olisi lyhyempi kuin ilman uudistusta. Siksi 1960—1970-luvulla syntyneiden koko elinkaaren aikana saamien eläketulojen määrä olisi kuukausieläkkeiden nousemisesta huolimatta pienempi kuin nykyisen lainsäädännön mukaan. Ehdotettu 53—62-vuotiaiden korotettu eläkekarttuma siirtymäaikana kuitenkin lieventää pienentävää vaikutusta. Ehdotusten kokonaisvaikutuksesta esimerkiksi 1960 ja 1970-luvuilla syntyneiden koko elinkaaren aikaiset eläketulot ovat noin 3 prosenttia matalammat kuin nykyisen lainsäädännön mukaan. Vuonna 1990 syntyneestä ikäluokasta alkaen kuukausieläkkeiden taso nousee niin paljon, että myös koko elinkaaren aikaiset eläketulot kasvaisivat verrattuna nykyiseen lainsäädäntöön.

Ehdotettujen muutosten seurauksena myös koko elinkaaren aikana maksetut eläkemaksut muuttuvat jonkin verran nykyiseen verrattuna, mutta muutos on selkeästi pienempi kuin vaikutus koko elinkaaren aikaisiin eläketuloihin. 1970-luvulla ja sen jälkeen syntyneiden ikäluokkien elinkaaren aikaiset eläkemaksut olisivat matalammat kuin nykyisen lainsäädännön mukaan. Tätä aiemmin syntyneillä ikäluokilla elinkaaren aikaisten eläkemaksujen muutos olisi vähäinen.

Vanhuuseläke

Esityksessä ehdotetaan vanhuuseläkkeen alaikärajojen nostoa. Alin vanhuuseläkeikä nousisi ikäluokkakohtaisesti vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneillä asteittain 65 vuoteen. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä alin vanhuuseläkeikä olisi sidottu elinajanodotteen kehitykseen. Vanhuuseläkkeen ikärajan nosto pidentää työuria, mutta ei tee sitä täysimääräisesti, koska osa työntekijöistä ja yrittäjistä siirtyy ennen vanhuuseläkeikänsä työkyvyttömyys- tai työuraeläkkeelle tai työttömiksi. Vanhuuseläkkeen tason kohoaminen yksilötasolla riippuu siitä, kuinka paljon henkilön työura konkreettisesti pitenee. Jos henkilö ei jatka työuraansa alimman vanhuuseläkeiän noustessa, eläketaso voi jäädä voimassa olevan lainsäädännön mukaista eläkettä pienemmäksi.

Julkisten alojen eläkejärjestelmän osalta esityksessä ehdotetaan yleisen vanhuuseläkkeen alaikärajojen noston lisäksi ammatillisten eläkeikien nostoa. Kunnallisessa eläkejärjestelmässä ammatillisten eläkeikien nosto koskisi arviolta noin 4 900 henkilöä ja valtion eläkejärjestelmässä noin 3 500 henkilöä. Arvioissa henkilöiden lukumäärästä on otettu kuolevuuden, työkyvyttömyyden ja ulkoistuksen vaikutukset huomioon. Ammatillisia eläkeikiä nostettaisiin asteittain kolmella kuukaudella vuodessa, kuitenkin korkeintaan kahdella vuodella ja lisäksi korkeintaan eläkeuudistuksen yleisen eläkeiän tasolle. Suurimmalla osalla henkilöistä ammatillinen eläkeikä nousisi kuitenkin korkeintaan 9 kuukautta.

Sotilaiden eläkkeelle siirtymistä ehdotetaan myöhennettäväksi vastaavasti samassa suhteessa kuin muilla palkansaajilla. Sotilaseläkejärjestelmän osalta ehdotetut muutokset koskisivat tällä hetkellä palveluksessa olevien osalta noin 9 100 henkilöä ja kaiken kaikkiaan noin 10 000 henkilöä, kun otetaan huomioon eläkkeelle siirtyvien tilalle ennen ehdotettujen muutosten voimaantuloa palkattavat uudet sotilaat. Niin sanottuja vanhoja sotilaita eli ennen vuotta 1993 aloittaneita jää sotilaseläkkeille noin vuoteen 2023 asti. Heillä eläkeoikeuden syntyminen on porrastettu tällä hetkellä sotilasvirassa 31 päivänä joulukuuta 1994 mennessä palvellun ajan perusteella 25—30 vuoden välille. Lentäjillä vastaava sotilasaikavaatimus on porrastettu 20—25 vuoden välille ja palvelusaika ennen 1 päivänä tammikuuta 1994 lasketaan puolitoistakerlaisena.

Palvellun ajan aikarajaa ehdotetaan pidennettävän vanhoilla sotilailla kolmella kuukaudella vuodessa alkaen niistä, jotka saavuttavat nykysäännösten mukaisen eläkeoikeuden vuonna 2018 tai myöhemmin. Niin sanotuilla uusilla sotilailla eli vuoden 1992 jälkeen aloittaneilla eläkeoikeus syntyy tällä hetkellä useimmiten 55 vuoden eroamisiässä. Eläkkeelle siirtymisikää ehdotetaan nostettavaksi 1963 syntyneistä alkaen asteittain kolmella kuukaudella vuodessa. Muitakin puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen eläkkeelle siirtymisikiä ehdotetaan korotettavaksi vastaavalla tavalla. Muita ikärajoja on puolustusvoimissa 60 vuoden ikäraja, lentäjillä 45—50 tai 52 vuoden ikäraja sekä puolustusvoimien komentajalla 63 vuoden ikäraja. Rajavartiolaitoksessa ehdotetaan nostettavaksi puolestaan 55, 60 ja 63 vuoden ikärajoja sekä lentäjillä 50 vuoden ikärajaa. Korotuksen ehdotetaan koskettavan myös niitä ennen vuotta 1963 syntyneitä, joilla 30 vuoden palvelus tulee täyteen vuonna 2018 tai myöhemmin.

Alimpien vanhuuseläkeikien nostamisen lisäksi ehdotetaan otettavaksi käyttöön tavoite-eläkeikä, joka tarkoittaisi sitä ikää, jossa työntekijän tai yrittäjän alimmasta vanhuuseläkeiästä lasketusta lykkäyskorotuksesta aiheutuva korotus eläkkeen määrään olisi yhtä suuri kuin elin-aikakertoimesta eläkkeeseen aiheutuva vähennys. Ikäluokkakohtaisen tavoite-eläkeiän merkitys on luonteeltaan psykologinen, joten sen vaikutusta työntekijöiden ja yrittäjien käyttäytymiseen on hankala arvioida etukäteen. Vaikutusarviolaskelmissa ei ole otettu huomioon tavoite-eläkeiän mahdollista vaikutusta eläkkeellesiirtymisikään. Mahdolliset vaikutukset ovat kuitenkin työuraa pidettäviä.

Korotetusta 4,5 prosentin karttumisprosentista 63 vuoden iän jälkeen ehdotetaan luovuttavaksi ja korvattavaksi alimmasta vanhuuseläkeiästä lasketulla lykkäyskorotuksella, joka on 0,4 prosenttia kultakin lykkäyskuukaudelta. Lisäksi eläkettä karttuisi alimman vanhuuseläkeiän ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan välillä normaalin 1,5 prosentin mukaan. Keskimäärin ehdotettu uusi laskentatapa johtaa suurin piirtein yhtä suuriin eläkkeisiin kuin nykyinen laskentatapa, mutta yksilötasolla vaihtelu on suurta. Lopputulokseen vaikuttaa yksilötasolla myös, että lykkäyskorotus lasketaan koko karttuneeseen eläkkeeseen kun taas 4,5 prosentin karttuma lasketaan työansiota, josta on vähennetty työntekijän työeläkevakuutusmaksu. Siten uusi laskentatapa on edullisempi henkilölle, jolla vanhuuseläkeikään mennessä karttunut eläke on suuri verrattuna ansiotasoon vanhuuseläkeiässä. Karttumisprosenttien muutoksia enemmän vaikutusta on kuitenkin sillä, että ehdotetun muutoksen mukaan lykkäyskorotus alkaa työnte-

kijän tai yrittäjän alimmasta vanhuuseläkeiästä kun taas nykyisen lainsäädännön mukaan 4,5 prosentin karttuma alkaa 63 vuoden iästä. Alimman vanhuuseläkeiän noustessa 63 ikävuo- den ja alimman vanhuuseläkeiän välillä ei saisi korotettua karttumaa eikä lykkäyskorotusta, mikä pienentäisi eläkettä nykyilainsäädäntöön verrattuna, jos vanhuuseläkkeen alkamista ei lykkää alimmasta vanhuuseläkeiästä.

Muut eläke-etuudet

Esitys parantaisi erityisesti työkyvyttömyyseläkkeiden tasoa, kun työkyvyttömyyseläkkeeseen laskettava tuleva aika piteneisi alimman vanhuuseläkeiän noustessa. Vuodesta 2027 alkaen elinaikakerrointa alettaisiin soveltaa tulevan ajan eläkkeen osaan, mikä osaltaan hillitsisi työ- kyvyttömyyseläkkeiden tason kasvua. Yhteisvaikutuksena tulevan ajan piteneminen ja elinai- kakertoimen soveltamisen laajentaminen kuitenkin kasvattaisivat työkyvyttömyyseläkkeiden tasoa lähes kaikissa tapauksissa nykyiseen verrattuna. Lisäksi eläkkeen karttumista koskevat muutokset vaikuttavat tulevaisuudessa alkavien työkyvyttömyyseläkkeiden ansaittuun osaan.

Työuraeläke olisi uusi eläke-etuus, joka mahdollistaisi pitkän työuran rasittuneisuutta ja kulu- neisuutta aiheuttavassa työssä tehneelle henkilölle eläkkeelle jäämisen ennen alinta vanhuus- eläkeikää. Työuraeläkkeen määrä olisi karttuneen eläkkeen määrä, joka olisi tarkistettu elinai- kakertoimella. Jos työuraeläke alkaisi 63 vuoden iässä vuonna 2020, eläkkeen määrä olisi ta- soltaan lähes sama kuin 63 vuoden iässä nostettu vanhuuseläke voimassa olevan lainsäädän- nön mukaisesti. Työuraeläkkeen määrä olisi pienempi kuin samassa iässä alkavan työkyvyt- tömyyseläkkeen määrä, koska työuraeläkkeeseen ei sisältyisi tulevan ajan eläkeosaa.

Esityksessä ehdotetaan, että osa-aikaeläke eläkeuotona lakkautetaan ja korvataan osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen voisi saada var- hennettuna tai lykätynä. Osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ei liittyisi työajan tai työansioden seuranta, joten eläkkeeseen olisi oikeutettu kuka tahansa alaikärajan täyttänyt henkilö. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen rinnalla voisi siten tehdä myös kokoaikatyö- tä tai olla työskentelemättä lainkaan. Toisaalta erona osa-aikaeläkkeeseen olisi myös se, että ennen alinta vanhuuseläkeikää nostettu osittainen varhennettu vanhuuseläke olisi pysyvästi varhennusvähennyksellä pienennetty. Osittaisessa varhennetussa vanhuuseläkkeessä eläkkeen- saaja siis tavallaan rahoittaa itse varhennetun eläkkeensä. Jos osittaisen varhennetun vanhuus- eläkkeen ottaa maksuun oletettua suurempi osuus työntekijöistä ja yrittäjistä, voivat eläketasot keskiarvotasolla jäädä jonkin verran arvioitua matalammiksi.

Potilasvahinkolain ja raideliikennevastuulain mukaiset vahingot

Potilasvahinkolain mukaisten ansionmenetykskorvausten muuttamisella ensisijaiseksi työeläk- keeseen nähden ei olisi vaikutusta vahinkoa kärsineen ansionmenetykskorvauksen kokonais- määrään, mutta eläkelaitoksen sijaan korvausta maksaisi ensisijaisesti Potilasvakuutuskeskus.

Ehdotettu eläkelaitoksen raideliikennevastuulain mukaisen toiminnan harjoittajaan kohdistuva takautumisoikeus ei vaikuttaisi vahinkoa kärsineen asemaan. Vahinkoa kärsinyt voisi hakea ja saada eläkettä suoraan eläkelaitoksesta kuten nykyisinkin. Ehdotettu muutos ei myöskään es- täisi vahinkoa kärsinyttä hakemasta korvausta suoraan siltä, joka on vastuussa vahingosta rai- deliikennevastuulain mukaan.

4.3 Sukupuolivaikutukset

Voimassa olevassa ja uudistuksessa ehdotetussa eläkelainsäädännössä samoja säännöksiä so- velletaan samalla tavalla sekä miehiin että naisiin. Eläkkeiden tasoon vaikuttavat kunkin työs-

kentelyvuoden työansiot ja karttumisprosentit sekä työuran pituus. Sukupuolten väliset erot eläketurvassa johtuvat naisten matalammasta palkkatasosta ja lyhyemmistä työurista. Kyse on työelämän kysymyksistä, joihin eläkelainsäädännöllä ei voida vaikuttaa. Eläkkeiden tasoon vaikuttavat myös perhevapaiden aiheuttamat katkokset, joita on naisilla enemmän kuin miehillä. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan eläkettä tai sitä vastaavaa etuutta karttuu vanhempainpäiväraha-ajoilta sekä alle kolmevuotiaan lapsen hoitamisesta kotona ja tämä periaate säilyisi myös jatkossa.

Nykytilanteessa naisten eläkkeet ovat keskimäärin miesten eläkkeitä matalampia. Naisten ja miesten eläkkeiden välinen ero on kuitenkin tasaisesti pienentynyt, kun katsotaan kaikkia työeläkkeitä saavia. Naisten keskimääräinen omaan työhönsä perustuva työeläke oli vuoden 2013 lopussa 66 prosenttia miesten työeläkkeestä. Vanhemmissa ikäryhmissä erot naisten ja miesten työurien pituudessa ja työansioissa ovat suurempia, joten nuorempien ikäluokkien eläkkeiden alkaminen ja vanhempien ikäluokkien eläkkeiden päätyminen pienentää miesten ja naisten eläkkeiden välistä eroa. Naisten omaan työhönsä perustuva keskimääräinen työeläke oli vuonna 2013 eläkkeelle siirtyneillä 72 prosenttia miesten työeläkkeestä.

Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin laskentamallissa naisten omaan työhönsä perustuvan keskimääräisen työeläkkeen osuus miesten eläkkeestä kasvaa nykyisestä 65 prosentista 70 prosenttiin vuoteen 2022 mennessä ja 75 prosenttiin vuoteen 2037 mennessä. Kehityskulku on lähes samanlainen sekä voimassa olevan lainsäädännön että esityksessä ehdotetun lainsäädännön perusteella.

Miesten ja naisten eläkkeiden välinen ero johtuu pääasiassa eroista työansioiden määrässä ja työurien pituudessa. Naisten työllisen ajan odote kasvoi vuosien 2000 ja 2010 välillä heidän elinajanodotettaan nopeammin. Naisten elinajan odote kasvoi 2,2 vuodella ja työllisen ajan odote kasvoi 2,7 vuodella. Miesten elinajanodote samalla aikavälillä puolestaan kasvoi 2,6 vuotta ja työllisen ajan odote 1,2 vuotta. Miehillä elinajanodote kasvoi tutkimusjaksolla naisten elinajanodotetta nopeammin, mutta työllisen ajan odote naisten työllisen ajan odotetta hitaammin. Elinajanodotteessa on miesten kesken kuitenkin suuria eroja.

Eläkeuudistus parantaa eläketasoa nykyläkiin verrattuna sitä enemmän, mitä nuoremmista ikäluokista on kyse. Eläketurvakeskuksen laskelmien mukaan miesten ja naisten keskimääräiset kuukausieläkkeet kohoavat lähes saman verran. Eläkeuudistus nostaisi vuonna 1960 syntyneiden miesten eläketasoa 2,4 prosenttia ja naisten eläketasoa 1,7 prosenttia. Vuonna 1990 syntyneiden eläketaso nousisi noin 14 prosenttia sekä miehillä että naisilla.

Alin vanhuuseläkeikä ja eläkkeen karttuminen

Eläkeiän nousu pienentää suhteellisesti vähemmän naisten elinkaaren aikaisia eläketuloja kuin miesten eläketuloja. Tämä johtuu pääosin naisten pidemmästä elinajasta. Esityksen mukaan vanhuuseläkkeen ikäraja nousee asteittain 65 ikävuoteen, jonka jälkeen alin vanhuuseläkeikäraja sidotaan elinajanodotteen kehitykseen. Elinajanodote 65-vuotiaana oli vuonna 2013 naisilla 21,5 vuotta ja miehillä 17,8 vuotta. Miesten elinajanodote on keskimäärin lyhyempi kuin naisilla, joten vanhuuseläkeiän nosto leikkaa miesten eläkkeelläoloaikaa keskimäärin suhteellisesti hieman enemmän kuin naisilla. Alimman vanhuuseläkkeen ikäraja on kuitenkin sama molemmille sukupuolille.

Miesten työllisyys 25—42-vuotiaana on naisten työllisyyttä korkeampi, kun taas 43—62-vuotiaana naisten työllisyys on pääosin korkeampi kuin miesten työllisyys. 63-vuotiaana miesten ja naisten työllisyydessä ei ole juuri eroa. Tämän jälkeen miesten työllisyys on hieman naisten työllisyyttä korkeampi.

HE 16/2015 vp

Työllisyyden perusteella eläkkeen karttumisen parantuminen nuoremmilla ikäluokilla ja karttumisprosentin heikentyminen 53—62-vuotiaana olisi keskimäärin hieman edullisempi muutos miehille. Vuonna 2014 17-vuotiaiden miesten työllisyys oli 15,7 prosenttia ja naisten työllisyys 20,0 prosenttia. Tässä iässä työskentelyllä on kuitenkin yleensä alhaisten ansioiden vuoksi työeläketurvan kokonaisuuden kannalta varsin vähäinen merkitys.

Nykyinen 4,5 prosentin karttuma kohdistuu 63—67-vuotiaana työskentelyn perusteella maksettuun palkkaan, kun taas lykkäyskorotus kohdistuu koko työuralta karttuneeseen eläkkeeseen. Sukupuolivaikutusten kannalta on keskeistä, onko miesten ja naisten karttuneissa eläkkeissä ero suhteessa palkkaan. 60—68-vuotiaiden naisten karttuneet eläkkeet suhteessa ansiotasoon ovat keskimäärin jonkin verran matalampia kuin miehillä. Karttumasuhteen mediaani oli miehillä 0,57 ja naisilla 0,54. Muutos on siten keskimäärin naisille hieman epäedullisempi kuin miehille.

Elinaikakerroin

Esityksen mukaan elinaikakerrointa lievennetään niin, että siinä otetaan huomioon alimman vanhuuseläkeiän noususta seuraava vanhuuseläkkeiden pääoma-arvojen muutos. Lievennettyä elinaikakerrointa sovelletaan, kun alin vanhuuseläkeikä nousee 65 ikävuodesta vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä. Elinaikakerroimen lievennyksen vaikutus alkaviin eläkkeisiin on suhteessa samanlainen miehillä ja naisilla.

Työkyvyttömyyseläke

Esityksen mukaan työkyvyttömyyseläkkeiden taso nousee, kun laskennallinen työura pitenee nykyisestä 63 vuodesta viimeisimpään vahvistettuun alimpaan vanhuuseläkeikään. Vuonna 2013 työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi 20 383 henkilöä, joista miehiä oli 49 prosenttia ja naisia 51 prosenttia. Miesten ja naisten keskimääräisessä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisiässä ei ole eroa. Vuosina 2009—2013 sekä miehet että naiset ovat siirtyneet työkyvyttömyyseläkkeelle keskimäärin 52 vuoden iässä. Miesten ja naisten työkyvyttömyyseläkealkavuuksis-
sa eri iässä ei samalla ajanjaksolla ole ollut suurta eroa.

Työuraeläke

Esityksen mukaan työuraeläkkeen määrä on karttuneen eläkkeen määrä, johon sovelletaan elinaikakerrointa. Työuraeläkkeen edellytyksenä oleva 38 vuoden työuravaatimus täyttyy useammin miehillä kuin naisilla. Vuoden 2011 lopussa 62-vuotiaista miehistä, jotka eivät olleet eläkkeellä, vähintään 38 vuoden työura oli 61 prosentilla ja naisista 47 prosentilla. Työuraan katsotaan kuuluvan äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta, mikä osaltaan tasoittaa eroa miesten ja naisten työuravaatimuksen täyttymisessä.

Esityksessä ei ole määritelty työuraeläkkeen edellytyksenä olevan rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavan työn kriteereitä vain tiettyihin ammatteihin liittyviksi. Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavan työn määritelmän on tarkoitus kattaa sekä ruumiillisesti että henkisesti raskaat työt. Työuraeläke ei siten perustu erityisesti nais- tai miesvaltaisten alojen rasitustekijöihin, vaan esitys on tältä osin sukupuolineutraali.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Esityksen mukaan osa-aikaeläke korvataan osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä. Naiset ovat hyödyntäneet osa-aikaeläkettä miehiä enemmän. Vuoden 2013 lopussa osa-aikaeläkettä sai 20 428 henkeä, joista 58 prosenttia oli naisia ja 42 prosenttia miehiä. Vuosina

2007—2013 naisten osuus osa-aikaeläkkeelle siirtyneistä vaihteli 53—59 prosentin välillä. Julkisilla aloilla naisten osuus osa-aikaeläkkeelle siirtyneistä on miehiä suurempi, kun taas yksityisillä aloilla miesten osuus on hieman suurempi. Osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtyminen ei edellytä samalla tavalla työnantajan kanssa sopimista eikä työntekoon liittyviä rajoitteita ole, mikä tasapuolistaa erilaisten työnantajien palveluksessa olevien mahdollisuuksia siirtyä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen taso riippuu sen alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä karttuneesta eläkkeestä. Osa-aikaeläkkeen taso lasketaan vakiintuneen ansion ja osa-aikatyön ansion erotuksesta, pääsääntöisesti viiden viimeisen kalenterivuoden ansioiden perusteella. 60—68-vuotiaiden naisten karttuneet eläkkeet suhteessa ansiotasoon ovat keskimäärin jonkin verran matalampia kuin miehillä. Muutos on siten keskimäärin naisille hieman epäedullisempi kuin miehille. Naisten eläkkeet ovat myös keskimäärin miesten eläkkeitä matalampia, millä voi olla vaikutusta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen hyödyntämiseen.

Perhe-eläke

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia perhe-eläkkeeseen, mutta työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeisiin tehtävät muutokset sekä uusina etuuksina ehdotetut osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke vaikuttavat myös lesken- ja lapseneläkkeisiin. Perhe-eläke määräytyy joko edunjättäjän maksussa olevan eläkkeen, laskennallisen työkyvyttömyyseläkkeen tai karttuneen eläkkeen perusteella. Leskeneläkettä vähennetään lesken oman työeläkkeen perusteella. Uudistuksen vuoksi vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden tason arvioidaan nousevan, jonka seurauksena myös perhe-eläkkeiden taso nousee. Leskeneläkkeiden saajista 85 prosenttia on naisia.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan esimerkiksi 63 ikävuodesta alkaen ansaittu eläke sekä alle kolmivuotiaan lapsen ja opiskelun ajalta ansaitut karttumat eivät vähennä kansaneläkettä. Naiset saavat kansaneläkettä enemmän kuin miehet, joten mahdolliset muutokset kansaneläkkeessä huomioon otettaviin osiin vaikuttavat enemmän naisiin.

Julkiset alat

Esityksessä ehdotetaan Kevan jäsenyhteisön, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kelan palveluksessa olevien henkilöiden eläketurvan säätämisestä yhdellä lailla, julkisten alojen eläkeläillä. Eläketurvan sisältöä koskevat ehdotukset ovat julkisilla aloilla vastaavat kuin yksityisillä aloilla. Edellä eri eläke-etuuksien yhteydessä mainitut sukupuolivaikutukset ovat vastaavansisältöiset julkisilla aloilla. Kunta-alan henkilöstöstä 79 prosenttia on naisia.

Kelan etuudet

Kansaneläketurva kohdistuu enemmän naisiin kuin miehiin, koska naisilla on pienemmät työeläkkeet. Lisäksi työeläke puuttuu kokonaan useammin naisilta kuin miehiltä. Vuoden 2014 lopussa vähimmäiseläkkeenä maksettavaa takuueläkettä saavista 65 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista lähes 80 prosenttia oli naisia. Vuoden 2014 lopussa Kelan eläke-etuuksien saajia oli yhteensä 673 109. Täyttä kansaneläkettä sai 82 400 ja takuueläkkeen saajia oli 101 521. Kaikista kansaneläkkeen saajista ja takuueläkkeen saajista vajaa kaksi kolmasosaa on naisia.

Vanhuuseläkkeen alaikärajan nosto ja sitominen elinajan odotteen kehitykseen vastaavalla tavalla kuin työeläkejärjestelmässä voi johtaa lisääntyvään toimeentulotuen tarpeeseen niissä ikäryhmissä, jotka aiemmin olisivat saaneet kansaneläkkeen 65 vuoden iässä. Koska kansan-

eläkejärjestelmän mukaisen vanhuuseläkkeen saajista valtaosa on naisia, mahdollinen riski kohdentuu enemmän naisiin kuin miehiin.

Eläkkeen karttumisen parantuminen nuoremmilla ikäluokilla ja karttumisprosentin heikentyminen ikääntyneemmillä on keskimäärin edullisempi muutos miehille. Vaikutukset kansaneläkejärjestelmään ovat tältä osin kuitenkin enemmän välillisiä ja sikäli kuin naisten työeläkkeiden tasot paranevat, Kelan eläke-etuuksien saajien määrät todennäköisesti vähenevät.

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei muutoksen jälkeen oteta huomioon työeläkelainsäädännön mukaisen alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa työeläkkeenä maksettavaan vanhuuseläkkeeseen sisältyvää lykkäyskorotusta. Kansaneläkkeen saajissa on enemmän naisia, joten tulona huomioiminen sekä muutokset kansaneläkkeessä huomioon otettaviin osiin vaikuttavat enemmän naisiin.

5 Asian valmistelu

Esityksessä ehdotettavat muutokset perustuvat laajaan taustavalmisteluun. Suomen eläketurvan nykytilaa ja uudistustarpeita sekä vuoden 2005 eläkeuudistuksen riittävyttä ja tapoja sopeutua eliniän pitenemiseen eläkejärjestelmässä arvioitiin vuonna 2013 julkaistussa Jukka Pekkarisen työryhmän raportissa Suomen eläkejärjestelmän sopeutuminen eliniän pitenemiseen: eläkekysymysten asiantuntijatyöryhmän raportti.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt tekivät 26 päivänä syyskuuta 2014 sopimuksen ehdotuksesta vuoden 2017 työeläkeuudistukseksi. Sopimusta edeltäneet neuvottelut perustuivat pääministeri Jyrki Kataisen ja pääministeri Alexander Stubbin hallitusten ohjelmiin, 22 päivänä maaliskuuta 2012 tehtyyn työurasopimukseen, 30 päivänä elokuuta 2013 tehtyyn työllisyys- ja kasvusopimukseen sekä työmarkkinajärjestöjen hallitukselle 19 päivänä maaliskuuta 2014 toimitamaan kannanottoon.

Sopimukseen sisältyvien ehdotusten vaikutuksia on arvioitu muun muassa Valtiovarainministeriön alustavassa arvioissa eläkesopimuksen vaikutuksesta kestävyysvajeeseen (2014), Suomen Pankin julkaisemassa selvityksessä Eläkeuudistus, julkisen talouden sopeutustarve ja talouskehitys (BoF Online 5/2014), Talouspolitiikan arviointineuvoston vuosittaisessa raportissa Talouspolitiikan arviointineuvoston raportti 2014, ETLA:n raportissa Työeläkeuudistus 2017: vaikutukset työuriin, tulonjakoon ja julkisen talouden kestävyteen (*Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 1/2015*) sekä Eläketurvakeskuksen (ETK) raportissa Laskelmia vuoden 2017 työeläkeuudistuksen vaikutuksista (*ETK:n raportteja 02/2015*).

Työeläkejärjestelmää ja sen yhteiskunnallisia vaikutuksia seurataan vuosittain muun muassa ETK:n tilastoraporteilla eläkkeellesiirtymisestä ja eläkkeelle siirtymisiän kehityksestä. ETK julkaisee vuosittain myös eläkejärjestelmän kehitystä kuvaavat Työeläkeindikaattorit. Osana vuoden 2017 eläkeuudistuksen valmistelua ETK selvitti myös eläkemenojen ja keskimääräisen etuustason kehitystä sekä työeläkkeiden rahoitusta ja työuria. Suomen eläketurvan riittävydestä, rahoituksellisesta kestävydestä ja rakenteesta julkaistiin vuonna 2013 kaksi kansainvälistä arviota; Ambachtsheer, Keith (2013) Suomen eläkejärjestelmä: Instituutorakenne ja hallinto sekä Barr, Nicholas (2013) Suomen eläkejärjestelmä: Riittävyys, kestävyys ja järjestelmän rakenne sekä eläkekysymysten asiantuntijatyöryhmän raportti Suomen eläkejärjestelmän sopeutuminen eliniän pidentymiseen (ETK 2013). Eläkeiän sitomista elinaikaan on arvioitu raportissa Eläkeiän sitominen elinaikaan — miten käy työurien ja tulonjaon? (ETLA B 258, ETK 2013). Eläkeuudistuksen taustaselvitystä sisältyy myös useaan muuhun julkaisuun.

HE 16/2015 vp

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Esitys on valmisteltu yhteistyössä Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n, Akava ry:n, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:n, KT Kuntatyönantajat sekä Eläketurvakeskuksen ja Kevan kanssa. Valmisteluun ovat osallistuneet myös Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, Suomen Yrittäjät ry, Työeläkevakuuttajat TELA ry, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Merimieseläkekassa ja Kela.

Julkisten alojen eläkelain valmistelu on tehty kuntien ja valtion eläkeneuvottelukuntien asettamassa jaostossa, sosiaali- ja terveysministeriön johdolla. Jaostossa ovat olleet edustettuina KT Kuntatyönantajat, valtion työmarkkinalaitos, Kirkkohallitus, Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL ry, Julkisan alan koulutettujen neuvottelujärjestö Juko ry, Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry, Tehy ry, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry, Palkansaajajärjestö Pardia ry, Keva sekä Eläketurvakeskus.

Esityksestä ja sen vaikutuksista julkisten alojen eläkejärjestelmiin on sosiaali- ja terveysministeriön johdolla käyty yhteistoimintamenettely kuntien eläkeneuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina kunnalliset pääsopijajärjestöt ja kuntatyönantaja, sekä valtion eläkeneuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina valtion henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt ja valtiotyönantaja.

Sotilaseläkejärjestelmää koskevat ehdotukset on valmisteltu virkатыönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista on sosiaali- ja terveysministeriön johdolla käyty yhteistoimintaneuvottelut valtion eläkeneuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina valtion henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt ja valtiotyönantaja. Valtion eläkeneuvottelukunta oli aiemmin asettanut myös jaoston valmistelemaan sotilaseläkkeitä koskevia muutoksia. Jaostossa puolustusministeriö, pääesikunta, rajavartiolaitos ja sotilaita edustavat henkilöstöjärjestöt vastustivat sotilaseläkejärjestelmän mukaisten eläkeikien nostamista. Jaostokäsitellyn jälkeen muutosten valmistelu jatkui virkатыönä sosiaali- ja terveysministeriössä.

Esitysluonnoksesta järjestettiin yksityisen sektorin työeläkelainsäädännön osalta kuulemistilaisuus 4 päivänä kesäkuuta 2015. Kuultavaksi kutsuttiin oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, Finanssivalvonta, Työeläkevakuuttajat TELA ry, Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry, Finanssialan keskusliitto, Suomen Lääkäriliitto ry, Suomen Vakuutuslääkärien Yhdistys ry, Potilasvakuutuskeskus, Valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt VENK ry, Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto ry ja Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto ry.

Potilasvahinkolakiin ehdotettuja muutoksia on käsitelty sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa potilasvakuutuksen uudistamisesta selvittävässä työryhmässä, jossa ovat edustettuina Potilasvakuutuskeskus, Finanssialan keskusliitto, Suomen Kuntaliitto ry, sairaanhoitopiirit, Suomen Lääkäriliitto ry, Lääkäripalveluyritykset ry, Suomen Potilasliitto ry sekä potilasvahinkolautakunta. Osa työryhmästä olisi pitänyt parempana nykykäytännön jatkamista eli työeläkejärjestelmän ensisijaisuutta myös potilasvahinkotilanteissa.

Raideliikennevastuulain mukaisen toimintaa harjoittavaan kohdistuvan eläkelaitoksen takautumisoikeuden osalta on kuultu VR-Yhtymä Oy:tä ja Helsingin kaupungin liikelaitosta. Kuuluvat eivät kannattaneet esitystä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Julkisten alojen eläkkeiden rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä on tarkoitus antaa eduskunnalle erillinen hallituksen esitys.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Työntekijän eläkelaki

1 §. Lain tarkoitus. Pykälän 1 momentin luetteloon TyEL:ssä säädettävistä etuuksista ehdotetaan lisättäväksi osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke. Luettelosta poistettaisiin kumottavaksi ehdotettu osa-aikaeläke.

2 §. Keskeiset määritelmät. Pykälän 1 momentin 5 kohdan sanamuotoa ehdotetaan korjattavaksi sanamuodoltaan siten, että 4 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttuu eläkettä ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttuu etuutta.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 kohta, jossa määriteltäisiin alin vanhuuseläkeikä. Alimmalla vanhuuseläkeikäällä tarkoitettaisiin 11 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua työntekijän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että vanhuuseläkkeen eläketapahtumalla tarkoitetaan vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan osa-aikaeläkkeen eläketapahtumaa koskeva säännös ehdotetaan korvattavaksi säännöksellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläketapahtumasta. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläketapahtuma olisi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeinen päivä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, jolloin nykyinen 4 kohta siirtyisi 5 kohdaksi. Kohdassa säädettäisiin työuraeläkkeen eläketapahtumasta. Työuraeläkkeen eläketapahtumalla tarkoitettaisiin sitä päivää, jolloin 53 a §:n mukaiset työuraeläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät.

3 §. Työeläkelait. Pykälän 2 momentin 1—3 ja 5 kohdat ehdotetaan korvattavaksi ehdotetulla uudella julkisten alojen eläkelaiilla, jolloin nykyinen 4 kohta siirrettäisiin 2 kohdaksi, nykyinen 6 kohta siirrettäisiin 3 kohdaksi ja nykyinen 7 kohta siirrettäisiin 4 kohdaksi.

4 §. Työsuhde. Pykälän 2 momentissa säädetään niistä työsuhteista, joihin TyEL:a ei sovelleta. Momentin 1 kohdassa säädettyä vakuuttamisvelvollisuuden alaikärajaa ehdotetaan laskettavaksi 17 vuoteen. Lakia ei siten sovellettaisi työsuhteeseen ennen työntekijän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädettäisiin vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajasta. Vanhuuseläkkeen alaikärajasta säädettäisiin jäljempänä 11 §:ssä. Nykyistä 68 vuoden vakuuttamisvelvollisuuden päätteikää ehdotetaan nostettavaksi vastaavalla tavalla kuin vanhuuseläkeiän alaikäraja. Periaatteena olisi, että vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja ja vanhuuseläkkeen alaikäraja kytkettäisiin toisiinsa siten, että näiden ikärajojen ero säilyisi viitenä vuotena. Soveltamisen yksinkertaisuuden vuoksi vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja nousisi kuitenkin täysinä vuosina niin, että kun vanhuuseläkkeen alaikäraja on noussut yhdellä vuodella nykyisestä, vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja nousisi yhden vuoden. Tämä tarkoittaisi sitä,

että vuonna 1958 syntyneillä, joiden vanhuuseläkkeen alaikärajaksi ehdotettaisiin 64 vuotta, vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja olisi 69 vuotta. Sama 69 vuoden yläikäraja koskisi myös vuosina 1959—1961 syntyneitä. Vuonna 1962 syntyneille ehdotettu vanhuuseläkkeen alaikäraja olisi 65 vuotta ja koska heidän kohdallaan vanhuuseläkeikä olisi noussut kaksi vuotta nykyisestä, myös vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja nousisi kahdella vuodella nykyisestä eli 70 vuoteen. Koska 65 vuotta korkeampaa vanhuuseläkkeen alaikärajaa ei tässä vaiheessa säädettäisi, vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja jäisi 70 vuoteen. TyEL ei koskisi työsuhdetta sen kalenterikuukauden jälkeen, jonka aikana työntekijä täyttää vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneille alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin eliniän muutokseen siten kuin jäljempänä 11, 82 ja 83 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi. Sopeuttaminen tehtäisiin ensimmäisen kerran vuonna 2026, jolloin vahvistettaisiin vuonna 1965 syntyneille alin vanhuuseläkeikä. Ennen vahvistamista tehtäisiin jäljempänä 218 a §:ssä ehdottava työurien kehityksen arviointimenettely. Arviointia käytettäisiin hyväksi arvioinnin jälkeisessä päätöksenteossa. Tässä yhteydessä on tarkoitus päättää myös vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan muuttumisesta.

Pykälän 3 momentin kirjoitusasuun ehdotetaan tehtäväksi teknisiä korjauksia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, joka liittyy kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2014/66/EU (*jäljempänä direktiivi*) täytäntöönpanoon. Momentissa säädettäisiin TyEL:n soveltamisesta tilanteessa, jossa työntekijä tulee kolmannelta valtiosta työskentelemään Suomeen tilapäisesti yrityksen sisäisen siirron yhteydessä.

Direktiivi koskee monikansallisen yrityksen palveluksessa olevien henkilöiden siirtymistä työskentelemään tilapäisesti Euroopan unionin ulkopuolelta EU-alueelle ja unionin jäsenvaltiosta toiseen saman työnantajan palveluksessa johtajana, asiantuntijana tai työsuhteisena harjoittelijana. Yrityksen sisäisellä siirrolla tarkoitetaan kolmannessa maassa asuvan kolmannen maan kansalaisen tilapäistä siirtoa työskentelyä tai koulutusta varten jäsenvaltion alueen ulkopuolelle sijoittautuneesta yrityksestä, jonka kanssa kyseisellä henkilöllä on työsopimus ennen siirtoa ja siirron ajan. Yrityksen sisäisen siirron enimmäiskesto saa olla enintään kolme vuotta, jos henkilö työskentelee johtajana tai asiantuntijana. Jos siirtyvä henkilö on työsuhteinen harjoittelija, siirron kesto saa olla enintään yhden vuoden. Koska kysymys on tilapäisestä siirrosta yritysten sisällä, henkilön tulee pystyä palaamaan takaisin kolmanteen maahan sijoittautuneeseen yksikköön tilapäisen siirron päätyttyä. Tämä edellytys tulee voida osoittaa työsopimuksen tai komennussopimuksen perusteella. Yrityksen sisäisessä siirrosta henkilö siirtyy tilapäisesti työskentelemään EU:n jäsenvaltiossa sijoittautuneeseen saman yrityksen yksikköön tai samaan yritysryhmään kuuluvaan yksikköön. Direktiivi mahdollistaa myös henkilön liikkumisen yhteen tai useampaan toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden vastaanottavien yksiköiden välillä.

Ehdotetussa uudessa 5 momentissa säädettäisiin, että jos direktiivin tarkoittama henkilö tulee työskentelemään Suomeen yrityksen sisäisen siirron yhteydessä, hänelle tulee järjestää TyEL:n mukainen työeläkevakuutus, jos työnantaja ei ole järjestänyt hänelle eläketurvaa. Direktiivi edellyttää, että siinä tarkoitettuja henkilöitä on kohdeltava kansallisessa lainsäädännössä yhdenvertaisesti niiden sosiaaliturvan alojen osalta, jotka määritellään sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (*jäljempänä EU:n sosiaaliturvan perusasetus*) asiallisessa soveltamisalassa. Suomen työeläkelainsäädäntöön sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta, joten yhden-

vertaisen kohtelun vaatimus koskee työeläkevakuutusta. Vaikka direktiivi koskee lähtökohtaisesti vain yrityksen sisällä siirtyviä johtajia, asiantuntijoita ja työsuhteisia harjoittelijoita, ehdotetussa säännöksessä ei ole tehty tällaista rajausta, vaan se koskisi yrityksen sisällä siirtyviä työntekijöitä heidän asemastaan riippumatta. Tätä voidaan pitää perusteltuna sekä säännöksen toimeenpanon yksinkertaisuuden kannalta että työntekijöiden yhdenvertaisuuden kannalta. Käytännössä Suomeen yrityksen tai yritysryhmän sisällä siirtyvät työntekijät ovat usein johtajia, asiantuntijoita tai työsuhteisia harjoittelijoita, eikä muutos toisi TyEL:n soveltamisalan piiriin juuri laajempaa henkilöryhmää kuin mitä direktiivi edellyttää. Direktiivin lähtökohtana on kaksinkertaisen vakuuttamisen välttäminen siten, että siinä tarkoitettu, yrityksen sisällä siirtyvä työntekijä kuuluu joko alkuperämaan tai vastaanottavan EU-maan sosiaaliturvalainsäädännön piiriin. Tällöin lähtökohtana on, että henkilön eläketurva järjestetään alkuperämaan tai työskentelyvaltion lainsäädännön mukaisesti. Monikansallisilla yrityksillä voi kuitenkin olla johonkin muuhun valtioon liittyviä eläkejärjestelyjä kansainvälistä henkilökuntaa koskien tai työnantaja on voinut järjestää eläketurvan henkilölle muussa valtiossa kuin alkuperämaassa ja tämä voi olla työntekijän kannalta edullisempi ratkaisu. Tarkoitus ei ole se, että tällaisessa tilanteessa henkilö vakuutettaisiin samanaikaisesti Suomessa ja toisessa valtiossa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, joka koskisi poikkeusta 1 §:n 2 momentin pääsääntöön, jonka mukaan TyEL:a sovelletaan Suomessa tehtyyn työhön. Säännös vastaa 1 päivänä tammikuuta 2016 voimaan tulevan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 13 §:n 3 momenttia. Säännöksellä rajataan TyEL:n soveltamisalan ulkopuolelle sellainen maanteitse tapahtuva kuljetusliikenteen työ, jossa työntekijällä ja työnantajalla ei ole kiinteitä siteitä Suomeen ja jossa työ ei pääasiassa kohdistu Suomeen.

Kuljetusliikennettä koskevan erityissäännöksen puuttuminen TyEL:n alueellisesta soveltamisalasta on aiheuttanut tulkintavaikeuksia Suomen alueen kautta säännöllisesti kulkevan kuljetusliikenteen palveluksessa olevien ulkomaisten työntekijöiden työeläkevakuuttamisen osalta. Näiden työntekijöiden työnantaja sijaitsee kolmannessa maassa ja työ tapahtuu pääosin Suomen ulkopuolella. Työntekijän lähtömaassa lähtökohtaisesti edellytetään työntekijän eläkevakuuttamista kyseisen valtion lainsäädännön mukaan. TyEL:n 1 §:n 2 momentin pääsäännön soveltaminen näihin työntekijöihin on merkinnyt kaksinkertaista vakuuttamista. Säännöksen toimeenpano on kuitenkin käytännössä ollut ongelmallista valvonnan ja vakuutusmaksujen perinnän osalta.

Ehdotetun poikkeussäännöksen mukaan TyEL:a ei sovellettaisi kolmannelta valtiosta Suomeen tulevan työntekijän työhön, jos kysymyksessä on maanteitse tapahtuvan kuljetusliikenteen työ momenttissa todetuin edellytyksin siten, että kaikki edellytykset toteutuvat yhtä aikaa. Kuljetusliikenteellä tarkoitettaisiin tiekuljetuksia sekä rahti- että henkilöliikenteen osalta. Kolmannella valtiolla tarkoitettaisiin muuta kuin EU- tai ETA-maata, Sveitsiä tai valtiota, jonka kanssa Suomi on solminut kahdenvälisen sosiaaliturvasopimuksen. Säännöksessä edellytettäisiin, että työntekijä tekisi työtään pääosin Suomen ulkopuolella. Toiseksi edellytettäisiin, että työntekijä ei asu Suomessa. Asumista koskevan tulkinnan katsottaisiin olevan sama kuin asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa (1573/1993), jonka mukaan Suomessa asuvana pidetään henkilöä, joka asuu Suomessa vakinaisesti eli jolla on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja joka jatkuvasti pääasiallisesti oleskelee täällä. Kolmanneksi myös työnantajan kotipaikan olisi oltava Suomen ulkopuolella. Yrityksen osalta kotipaikan Suomessa osoittaisi se, että yhteisö on rekisteröity kaupparekisteriin Suomessa. Neljänneksi edellytettäisiin sitä, ettei työhön sovellettaisi EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai Suomea sitovien kahdenvälisen sosiaaliturvasopimusten sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella Suomen lainsäädäntöä.

11 §. Vanhuuseläke. Pykälän 1 momentti jakautuisi uusiksi 1—4 momenteiksi, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyisi uudeksi 5 momentiksi. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työntekijällä olisi oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi työntekijän syntymävuoden mukaan määräytyvästä alimmasta vanhuuseläkeiästä. Alin vanhuuseläkeikä olisi:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962 - 1964 syntyneellä 65 vuotta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alimmasta vanhuuseläkeiästä. Näiden ikäluokkien alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin eliniän odotteen muutokseen 82 ja 83 §:ssä ehdotetulla tavalla. Alin vanhuuseläkeikä vahvistettaisiin jokaiselle ikäluokalle sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella sille vuodelle, jonka aikana työntekijät täyttävät 62 vuotta. Alin vanhuuseläkeikä olisi siten työntekijän tiedossa useita vuosia ennen eläkkeelle jäämistä, jolloin hän voisi suunnitella tulevaisuuttaan ja varautua mahdolliseen eläkkeelle siirtymiseen hyvissä ajoin.

Pykälän 4 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain pykälän 1 momentin kaksi viimeistä virkettä, joissa säädetään työsuhteen päättämisestä vanhuuseläkkeen edellytyksenä.

Pykälän 5 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain pykälän 2 momentti siten muutettuna, että maininta 63 vuoden iästä korvataan maininnalla alimmasta vanhuuseläkeiästä.

12 §. Vanhuuseläkkeen määrä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, maininta 63—68 vuoden iästä korvataan maininnalla työntekijän alimmasta vanhuuseläkeiästä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin vanhuuseläkkeen määrästä, kun vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Vanhuuseläkkeen määrää korotettaisiin lykkäyskorotuksella, jos työntekijä ei käytä oikeuttaan vanhuuseläkkeeseen alimmassa vanhuuseläkeiässä. Korotus olisi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi. Ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen ei voisi enää saada lykkäyskorotusta, vaikka jatkaisi työskentelyä ennen vanhuuseläkkeen alkamista tai sen jälkeen alkaneessa työssä.

Lykkäyskorotus laskettaisiin koko karttumaan koko lykätyltä ajalta. Lykkäyskorotuksen saisi maksuun samaan aikaan kuin karttuneen eläkkeen kyseisestä työstä. Jos jokin työsuhde jatkuisi vielä ensimmäisen vanhuuseläkkeen nostamisen jälkeen, siihen työsuhteeseen kohdistunut lykkäyskorotus maksettaisiin samaan aikaan kuin muukin työsuhteesta karttunut eläke.

Pykälän 2 momentin mukainen lykkäyskorotus korvaisi nykyisen 4,5 prosentin karttuman, josta työntekijä voi saada 63—68-vuotiaana tehdystä työstä, kun hän on lykänyt vanhuuseläkkeelle siirtymistä. Kuten 4,5 prosentin karttumaa, lykkäyskorotustakaan ei voisi saada enää sen jälkeen, kun työntekijälle on myönnetty vanhuuseläke jonkin työsuhteen perusteella, vaikka hän jatkaisi työskentelyä jossakin muussa työsuhteessa. Eläkkeen rinnalla tehdystä työstä karttuisi eläkettä 1,5 karttumisprosentin mukaan vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka. Lykkäyskorotus laskettaisiin myös vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämisen jälkeen, jos työntekijä edelleen lykkäisi vanhuuseläkkeelle siirtymistä, mutta tällöin työstä ei enää karttuisi uutta eläkettä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin, että työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän saa työttömyyspäivärahaa. Lykkäyskorotus vastaisi siten myös tältä osin nykyistä 4,5 prosentin karttumaa, jota voi saada 63—68-vuotiaana tehdystä työstä.

Pykälän 4 momentin säännös työntekijän 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta maksettavasta lykkäyskorotuksesta ehdotetaan kumottavaksi. Jatkossa lykkäyskorotus määräytyisi myös vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämisen jälkeen 2 momentin mukaan.

13 §. Vanhuuseläkkeen alkaminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin lykätyä vanhuuseläkettä koskevat kohdat. Muutos liittyy 12 §:ään ehdotettuihin muutoksiin.

Pykälän 2 ja 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininnat 68 vuoden iästä korvattaisiin maininnoilla vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajasta. Muutokset liittyvät 4 §:ään ehdotettuihin muutoksiin.

Pykälän 4 momentissa on nykyisin säännös työkyvyttömyyseläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi. Jatkossa tästä säädetään 52 §:ssä. Nykyinen säännös ehdotetaan korvattavaksi säännöksellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen alkavasta vanhuuseläkkeestä. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saaneen työntekijän vanhuuseläke voisi alkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 11 §:n mukaiset vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä. Työeläkelakien mukaan vakuutetulla työllä tarkoitettaisiin 3 §:ssä mainittujen lakien mukaan vakuutettua työtä.

Momentissa tarkoitettuna pääasiallisen työn lopettamisena pidettäisiin esimerkiksi päätyön lopettamista. Päätyönä pidettäisiin työtä, josta työntekijä on saanut pääasiallisen toimeentulonsa. Lähtökohtaisesti päätyönä voitaisiin pitää työtä, jossa henkilöllä on ollut eniten työeläkelakien mukaan vakuutettuja ansioita eläkkeen alkamista edeltävänä vuonna.

Pääasiallisen työn lopettamista edellytettäisiin riippumatta siitä, onko pääasiallinen työ yksityisten alojen työeläkelakien vai julkisten alojen työeläkelakien mukaan vakuutettavaa. Pääasiallisen työn perusteella haettuun vanhuuseläkkeeseen tulisi maksettavaksi 18 §:n 2 momentin mukaan kaikkien työeläkelakien mukaan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä eli osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteesta vielä myöntämättä oleva osuus. Osittaisen varhennetun vanhuus-

eläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ansaittu eläke myönnettäisiin 1 momentin pääsäännön mukaisesti ja vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke 3 momentin mukaisesti.

14 §. Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta 63 vuoden iästä korvataan maininnalla alimmasta vanhuuseläkeiästä.

15 §. Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeeseen liittyvistä käsitteistä korvattaisiin säännöksillä oikeudesta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen.

Pykälän 1 momentin mukaan työntekijällä olisi oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle eläkkeen alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Alaikäraja määräytyisi työntekijän syntymävuoden mukaan pykälän 2 momentissa säädettävällä tavalla.

Pykälän 2 momentin mukaan työntekijän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja olisi vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneillä 61 vuotta sekä vuonna 1964 syntyneillä 62 vuotta. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutettaisiin eliniän muutokseen muutettavaksi ehdotettujen 82 ja 83 §:n mukaisesti. Tällöin kutakin syntymävuosiluokkaa koskeva alaikäraja vahvistettaisiin sille vuodelle, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Pykälän 3 momentin mukaan työntekijällä ei olisi oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän saa eläkkeen alkaessa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta (612/2006) annetun lain mukaista luopumistukea tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea. Työeläkelakien mukaisella etuudella tarkoitettaisiin 3 §:ssä mainittujen lakien mukaisia eläkkeitä ja etuuksia, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkettä. Myöskään silloin kun esimerkiksi työkyvyttömyyseläke olisi lepäämässä, ei olisi oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen päällekkäisyyttä estävistä säännöksistä (artiklat 53—55) johtuen toisesta EU-maasta maksettava etuus ei voisi estää osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen myöntämistä. Muusta kuin EU-maasta maksettavasta etuudesta ei puolestaan saada riittävästi tietoa, jolloin tällaisen etuuden vaikutus osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen myöntämiseen olisi eläkkeenhakijan oman ilmoituksen varassa. Ulkomailta maksettava omaan työskentelyyn perustuva etuus ei siten estäisi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen myöntämistä.

16 §. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset oikeudesta osa-aikaeläkkeeseen korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrästä.

Pykälän 1 momentin mukaan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä perustuisi eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittuun eläkkeeseen, josta laskettaisiin osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen mukainen osuus. Työeläkelakien mukaan ansaitulla eläkkeellä tarkoitettaisiin 3 §:ssä mainittujen eläkelakien mukaan karttunutta eläkettä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta. Osittainen varhennettu vanhuuseläke olisi työntekijän hakemuksen mukaan kokonaisuudessaan joko 25 tai 50 prosenttia eläkkeen perusteesta. TyEL:n mukaan tästä prosentiosuudesta myönnettäisiin TyEL:n mukaan ansaittu eläke. Osittaisena varhennettuna vanhuuseläkkeenä myönnettäisiin TyEL:n mukaisen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kanssa samaan aikaan sama

prosenttiosuus myös muiden työeläkelakien perusteella ansaitusta eläkkeestä, mutta näiden myöntämisestä säädettäisiin erikseen kyseisissä eläkelaeissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennyksestä. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen TyEL:n mukaista eläkeosuutta vähennettäisiin 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisajankohdan varhennettaisiin ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua. Varhennusvähennys olisi pysyvä ja se säilyisi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudessa myös sen jälkeen, kun työntekijälle myönnettäisiin muu työeläkelakien mukainen eläke kuten työkyvyttömyys- tai vanhuuseläke.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen lykkäyskorotuksesta. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotettaisiin 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisajankohdan lykättäisiin työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi. Myös lykkäyskorotus olisi pysyvä ja se säilyisi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen osuudessa senkin jälkeen, kun työntekijälle myönnettäisiin muu työeläkelakien mukainen eläke kuten työkyvyttömyys- tai vanhuuseläke. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskeva lykkäyskorotus olisi vastaava kuin ehdotetun 12 §:n mukainen vanhuuseläkkeeseen tehtävä lykkäyskorotus.

Pykälän 4 momentin mukaan 25 prosentin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saava työntekijä voisi hakea myöhemmin toisen 25 prosentin eläkeosuuden myöntämistä. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen prosenttiosuus voitaisiin siten muuttaa kerran 25 prosentista 50 prosentiksi eikä eläkkeen prosenttiosuutta voisi muuttaa muulla tavalla. Jälkimmäinen eläkeosuus laskettaisiin samasta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta työeläkelakien mukaan ansaitusta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Mahdollinen varhennusvähennys tai lykkäyskorotus laskettaisiin jälkimmäiseen eläkeosuuteen jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

Eläkelaitokset antavat normaalin eläkkeisiin liittyvän neuvonnan yhteydessä tietoja myös mahdollisesta tulevan eläkkeen määrästä. Tällaisen tiedon voisi saada eläkelaitoksesta myös osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrästä ennen eläkkeen hakemista. Ennakkotieto eläkkeen määrästä on aina arvio.

17 §. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen määrästä korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaisi eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai sen jälkeen hakijan ilmoittamasta ajankohdasta. Osittainen varhennettu vanhuuseläke voisi siten alkaa aikaisintaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona hakija täyttää eläkkeen saamisen oikeuttavan alaikärajan sekä muut saamisen edellytykset. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnettäisi takautuvasti. Jos eläke voitaisiin myöntää takautuvasti, myös pysyvä takautuvasti laskettava varhennusvähennys olisi suurempi ja vastaavasti pysyvä takautuvasti laskettava lykkäyskorotus olisi pienempi, mikä merkitsisi eläkkeen hakijan kannalta aina pysyvästi pienempää eläkkeen määrää. Kun osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnettäisi takautuvasti, eläkkeen myöntäminen ei yleensä aiheuttaisi hakijan mahdollisesti saaman muun etuuden takaisinperintää tai takautuvia verotukseen liittyviä muutoksia.

Pykälän 2 momentin mukaan osittaista varhennettua vanhuuseläkettä tulisi hakea alkamaan samaan aikaan kaikkien työeläkelakien mukaan. Tällöin eläke tulisi myönnettäväksi mahdollisista eri eläkelaitoksista samasta ajankohdasta ja samansuuruisena prosenttiosuutena. Vastavasti mahdollista jälkimmäistä 25 prosentin eläkeosuutta tulisi hakea alkavaksi samaan aikaan kaikkien työeläkelakien mukaan. Tällöin myös jälkimmäinen eläkeosuus tulisi myönnettäväksi alkamaan samasta ajankohdasta mahdollisista eri eläkelaitoksista.

Pykälän 3 momentin mukaan osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskeva päätös voitaisiin eläkkeensaajan hakemuksesta peruuttaa kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Tällöin eläkelaitos poistaisi peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen peruuttamisoikeus voi olla eläkkeen haki-ajan kannalta erityisen merkittävä, koska eläke jatkuu vanhuuseläkkeen tai muun eläkkeen myöntämiseen saakka eikä sitä voi myöhemmin lakkauttaa. Lisäksi osittainen varhennettu vanhuuseläke vaikuttaa myöhemmin myönnettävän eläkkeen määrään pysyvästi. Jos eläkkeen saaja vaatisi päätöksen peruuttamista, hänelle tuona aikana maksettu eläke voitaisiin periä takaisin.

18 §. *Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen alkamisesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä vanhuuseläkkeestä ja sen määrästä.

Pykälän 1 momentin mukaan osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi, kun työntekijälle myönnetään vanhuuseläke. Tällöin vanhuuseläkkeen määrä laskettaisiin kolmesta osasta, joita olisivat osittainen varhennettu vanhuuseläke, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu ja vielä myöntämättä oleva TyEL:n mukainen eläkeosuus sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen päätyneistä työsuhteista ansaittu eläke.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos työntekijälle myönnettäisiin osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen jonkin muun työeläkelain kuin TyEL:n mukainen vanhuuseläke, hänelle myönnettäisiin samaan aikaan myös TyEL:n mukainen myöntämättä oleva osuus osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta 16 §:n mukaisesta työeläkelakien mukaan ansaitusta eläkkeestä. Osuus voitaisiin myöntää, vaikka työntekijä ei täyttäisi TyEL:n 11 §:n mukaisia vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittuun ja vielä myöntämättä olevaan TyEL:n mukaiseen eläkeosuuteen sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisättäisiin 12 §:n mukainen lykkäyskorotus, jos työntekijä lykkää vanhuuseläkkeen alkamisaikaa myöhemmäksi ensimmäisestä mahdollisesta vanhuuseläkkeelle siirtymisajankohdasta, joka on työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alku.

19 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva henkilö tulisi työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, hänelle myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen määrä laskettaisiin neljästä osasta. Nämä osat olisivat osittainen var-

hennettu vanhuuseläke, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu ja vielä myöntämättä oleva TyEL:n mukainen eläkeosuus, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke sekä näiden lisäksi tulevan ajan eläkeosa. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettava työkyvyttömyyseläke olisi kokonaisuudessaan työkyvyttömyyseläkettä, vaikka laskennallisesti osa siitä muodostuisi aiemmin myönnetystä osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä. Kun osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saaja siirtyisi työkyvyttömyyseläkkeelle, häntä pidettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen saajana.

Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosa määräytyisi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen samojen säännösten mukaan kuin muissakin työkyvyttömyyseläkkeissä. Siten myös osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävässä työkyvyttömyyseläkkeessä kuten muissakin tilanteissa työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot eivät oikeuttaisi eläkkeeseen, jos tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuisi aiemmin myönnetyn osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen suuruisena, jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai jos se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain mukaan. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei siten laskettaisi uudestaan työkyvyttömyyseläkkeessä tapahtuvan muutoksen vuoksi, vaan sen määrä olisi tällöin sama kuin ennen työkyvyttömyyseläkkeen myöntämistä maksussa ollut osittainen varhennettu vanhuuseläke. Osittainen varhennettu vanhuuseläke tulisi uudelleen maksuun, siihen saakka, kunnes työkyvyttömyyseläke tulee mahdollisesti uudelleen maksuun tai työntekijä hakee ja hänelle myönnetään vanhuuseläke, ellei työkyvyttömyyseläke olisi tätä ennen muuttunut vanhuuseläkkeeksi 52 §:n mukaan.

20 §. *Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen tarkistamisesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle myönnettävän työuraeläkkeen määrästä.

Pykälän 1 momentin mukaan osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle henkilölle myönnettävän työuraeläkkeen määrä laskettaisiin kolmesta osasta, joita olisivat osittainen varhennettu vanhuuseläke, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu ja vielä myöntämättä oleva TyEL:n mukainen eläkeosuus sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettava työuraeläke olisi kokonaisuudessaan työuraeläkettä, vaikka laskennallisesti osa siitä muodostuisi aiemmin myönnetystä osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä.

Pykälän 2 momentin mukaan osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuisi aiemmin myönnetyn osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen suuruisena, jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään 53 f §:n mukaan. Käytännössä lepäämään jätetyn eläkkeen maksaminen keskeytyy lepäämään jättämisen ajaksi. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei siten laskettaisi uudestaan työuraeläkkeessä tapahtuvan muutoksen vuoksi, vaan sen määrä olisi tällöin sama kuin ennen työuraeläkkeen myöntämistä maksussa ollut osittainen varhennettu vanhuuseläke. Osittainen varhennettu vanhuuseläke tulisi uudelleen maksuun, siihen saakka, kunnes työntekijä hakee ja hänelle myönnetään vanhuuseläke, ellei työuraeläke olisi tätä ennen muuttunut vanhuuseläkkeeksi 53 h §:n mukaan. Osittainen varhennettu vanhuuseläke tulisi uudelleen maksuun myös sille ajalle, jonka työuraeläke olisi lepäämässä.

21 §. *Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen, työuraeläkkeen ja vanhuuseläkkeen maksamisesta.

Pykälän mukaan, jos osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle tulisi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otettaisiin huomioon työkyvyttömyyseläkkeen, työuraeläkkeen tai vanhuuseläkkeen osasuorituksena.

22 §. *Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi osa-aikaeläkkeen lakkauttamisen vuoksi.

23 §. *Työkyvyttömyyseläke ja vanhuuseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi osa-aikaeläkkeen lakkauttamisen vuoksi.

24 §. *Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi osa-aikaeläkkeen lakkauttamisen vuoksi.

25 §. *Oikeus työeläkekuntoutukseen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työeläkekuntoutuksen ikäraja sidotaan alimpaan vanhuuseläkeikään. Jatkossa työeläkekuntoutukseen olisi siten oikeus työntekijällä, joka ei ole täyttänyt ehdotetun 11 §:n mukaista alinta vanhuuseläkeikänsä, jos hän täyttää muut työeläkekuntoutuksen myöntämisen edellytykset.

34 §. *Kuntoutusta koskevat muut säännökset.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että ehdotetut säännökset eläkelaitoksen takautumisoikeudesta ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä koskisivat myös kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei TyEL:ssä muuta säädetä. Esimerkiksi, jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle henkilölle myönnettäisiin kuntoutusraha, se määräytyisi ehdotetun 19 §:n mukaan. Muutokset johtuvat 95 §:ään ehdoteista muutoksista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen säätämisestä.

Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta kuntoutusraha-ajan aikaisesta työskentelystä karttuvasta eläkkeestä. Jatkossa eläkettä karttuu kaikesta työskentelystä samalla tavoin ehdotetun 65 §:n mukaan.

37 §. *Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella.* Pykälään ja sen otsikkoon ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämisestä johtuvat tekniset muutokset.

52 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta 63 vuoden iästä korvataan maininnalla alimmasta vanhuuseläkeiästä.

Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta lykätystä vanhuuseläkkeestä 13 §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininnat 63 vuoden iästä korvataan maininnoilla alimmasta vanhuuseläkeiästä.

53 a §. *Oikeus työuraeläkkeeseen.* Pykälä on uusi ja siinä ehdotetaan säädettäväksi työuraeläkkeen saamisen edellytyksistä.

Pykälän 1 momentin mukaan työntekijällä olisi oikeus työuraeläkkeeseen aikaisintaan 63-vuotiaana. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan edellytettäisiin, että työntekijä olisi työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka olisi ollut rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa. Työura voisi koostua myös eri työeläkelakien mukaan vakuutettavasta työstä kuten työntekijänä ja yrittäjänä tehdystä työstä. Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin 38 vuoden työskentelyaikaan luettavat muut kuin varsinaiset työskentelyajat. Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavana työnä pidettäisiin 53 b §:ssä tarkemmin määriteltyä työtä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna työeläkelakien mukaan vakuutettavana työnä pidettäisiin eläkettä kartuttaneen työn lisäksi myös sellaista työtä, joka on vakuutettu kulloinkin voimassa olevien työeläkelakien mukaan, mutta josta ei ole karttunut eläkettä. Tällaista työtä olisi esimerkiksi alle 23-vuotiaana tehty työ, josta ei ole karttunut työeläkelakien mukaan eläkettä. Lisäksi momentissa tarkoitettuna työeläkelakien mukaan vakuutettavana työnä pidettäisiin työtä, jota ei ole vakuutettu esimerkiksi työnantajan laiminlyönnin vuoksi, mutta josta on esitetty työuraeläkettä hakiessa jäljempänä kuvatulla tavalla riittävä ja luotettava näyttö, jonka ei kuitenkaan edellytettäisi olevan riidatonta niin kuin voimassa olevan TyEL:n 75 b §:n 2 momentissa edellytetään kuutta vuotta aikaisempien ansioiden huomioimiseksi.

Arvioitaessa 38 vuoden työuraa koskevan edellytyksen täyttymistä, käytettäisiin pääsääntöisesti työeläkejärjestelmässä kerättyjä rekisteritietoja työntekijän työskentelystä ja vakuuttamisesta. Siten työuran pituutta koskeva arvio perustuisi lähtökohtaisesti pelkästään työeläkejärjestelmässä kerättyihin rekisteritietoihin. Jos työuran pituudesta jäisi rekisteritietojen perusteella epäselvyyttä, työuran pituutta voitaisiin arvioida työntekijän vuosiansioiden avulla. Epäselvissä tilanteissa rekisteröityjä ansiotietoja käytettäisiin työuran pituutta laskettaessa siten, että arvioitaisiin kokonaisuutena, vastaavatko työntekijän rekisteröidyt ansiot esitetyn työuran mukaisia ansioita tai alalle tyypillisiä ansioita. Jos työuran pituudesta jäisi rekisteritietojen ja vuosiansioiden perusteella epäselvyyttä, ansiotietoja voitaisiin myös verrata työntekijän esittämiin työtodistuksiin ja vastaaviin selvityksiin työuran pituuden selvittämiseksi. Esimerkiksi raskaassa kausityössä työntekijän vuosiansiot voivat joskus nousta koko vuoden työskennelleen työntekijän vuosiansioiden tasolle. Tällöin 38 vuoden työuraan voitaisiin laskea kyseinen työskentelykausi. Työntekijän työuran pituudesta esittämän näytön tulisi olla riittävää, jotta sen perusteella voitaisiin todeta työskentely kultakin vuodelta.

Pääsääntöisesti työn sisällön sekä sen rasittavuuden ja kuluttavuuden selvittämiseksi käytettäisiin työterveyshuollon lausuntoa tai vastaavaa muuta lausuntoa sekä työnantajan lausuntoa, joista säädettäisiin ehdotetussa 102 a §:ssä. Työterveyshuollon lausunnossa kuvattaisiin ensisijaisesti työntekijän nykyistä työtä, mutta myös aikaisemmista töistä tulisi esittää selvitystä, jos sitä olisi työterveyshuollon käytettävissä. Muita työntekijän esittämiä luotettavia selvityksiä, kuten työtodistuksia, voitaisiin käyttää apuna arvioinnissa.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaisiin objektiivisesti 53 b §:ssä säädettävällä tavalla. Arvioon ei vaikuttaisi työntekijän oma kokemus työn rasittavuudesta ja kuluttavuudesta. Työtä koskeva 53 b §:n mukainen arvio tehtäisiin erillään työntekijän työkyvystä. Arvioon eivät vaikuttaisi myöskään työtehtäviin liittymättömät työpaikan olosuhteet. Jotta työtä voitaisiin pitää työuraeläkkeessä edellytettävällä tavalla rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavana, sen tulisi olla päätoimista. Arviossa voitaisiin ottaa huomioon työuran mukaiset tai alalle tyypilliset ansiot, hyödyntäen myös säännöllisen työajan ansiotilastoja, joiden mukainen säännöllisen työajan ansio kuvaa kokoaikaisen työn ansiotasoa. Jos työ olisi sisällöltään muutoin ra-

sittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa, mutta työntekijä ei olisi työskennellyt päätoimisesti, työn ei kokonaisuutena arvioiden voitaisi katsoa olevan niin rasittavaa ja kuluttavaa, että se täyttäisi kyseisen edellytyksen. Jos työntekijä työskentelisi useassa eri työssä, töiden yhteenlasketun määrän tulisi kokonaisuutena arvioiden vastata työuraeläkkeeseen vaadittavaa työmäärää. Koska työajat ja kokoaikaisena työnä pidettävän työn tuntimäärä vaihtelee jonkin verran eri aloilla, ei yksiselitteistä tuntimäärää ole määriteltä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan työntekijän työkyvyn tulisi olla heikentynyt sairauden, vian tai vamman vuoksi, mutta kuitenkin vähemmän kuin 35 §:ssä tarkoitetun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää. Työntekijän työkyky olisi tällöin heikentynyt vähemmän kuin kolme viidesosaa. Työkyvyn heikentymisen ei edellytettäisi olevan syyteydessä työntekijän työuran aikaiseen rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaan työhön. Koska työuraeläkkeen myöntäminen edellyttää muun muassa 63 ikävuotta ja vähintään 38 vuoden mittaista työuraa, työuraeläkkeen hakijan työkyvyn arviointi työkyvyttömyyseläkkeen osalta olisi käytännössä aina 35 §:n 3 momentin mukaista eli työkyvyn arvioinnissa painotettaisiin työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta. Tällöin työkyvyn heikentymistä koskeva edellytys olisi työuraeläkkeessä käytännössä aina lievempi kuin 60 vuotta täyttäneen työntekijän ammatillisen työkykyarvion perusteella myönnettävässä täydessä työkyvyttömyyseläkkeessä edellytetään.

Työntekijällä olisi muiden edellytysten täytyessä oikeus työuraeläkkeeseen myös sellaisessa tilanteessa, jossa työntekijän työkyky on heikentynyt vähemmän kuin kaksi viidesosaa eli vähemmän kuin osatyökyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää. Myös osatyökyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavalla tavalla työkykynsä menettänyt henkilö voisi kuitenkin olla oikeutettu työuraeläkkeeseen, koska osatyökyvyttömyyseläke on osittainen eläke eikä se kaikissa tilanteissa turvaa työntekijän toimeentuloa kokonaisuudessaan. Tällöin, jos työntekijä täyttäisi sekä työuraeläkkeen että osatyökyvyttömyyseläkkeen myöntämisen edellytykset, hän voisi harkita, kumpi eläke soveltuisi paremmin hänen tilanteeseensa.

Työuraeläkkeessä edellytettyä työkyvyn heikentymistä arvioitaisiin lääketieteellisten tutkimusten ja tutkimustulosten perusteella vastaavasti kuin työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioissa. Työuraeläkkeen myöntämiseksi ei edellytettäisi sairauspäivärahan ensisijaisuusajan täyttymistä eikä vähintään vuoden yhtäjaksoista työkyvyn heikentymistä.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan edellytettäisiin, että työntekijän mahdollisuudet jatkaa työssä olisivat heikentyneet pysyvästi 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä eli rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä tehdyn pitkän työuran ja työkyvyn heikentymisen vuoksi. Työntekijän mahdollisuuksia jatkaa työssä arvioitaisiin ensisijaisesti suhteessa työntekijän omaan tai hänen viimeksi tekemäänsä työhön, jolloin työn objektiivisesti arvioitua rasittavuutta ja kuluttavuutta verrattaisiin työntekijän työkykyyn. Arviossa ei otettaisi huomioon työntekijän työttömyyttä tai uhkaa jäädä työttömäksi esimerkiksi työnantajan taloudellisten ongelmien vuoksi. Sen sijaan työntekijän mahdollisuudet jatkaa voimassa olevaan työsuhteeseen perustuvassa työssä, esimerkiksi siirtymällä vähemmän rasittaviin ja kuluttaviin tehtäviin, tulisi ottaa huomioon.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan edellytettäisiin, että työntekijän työeläkelakien mukaan vakuutettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ jatkuu työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai myöhemmin eläkehakemuksen vireille tullessa tai että rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavan työn päättymisestä olisi tällöin kulunut enintään vuosi. Yhden vuoden aika laskettaisiin työntekijöiden osalta työoikeudellisesta työsuhteen päättymisestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun 38 vuoden työskentelyaikaan luetaan äitiys-, isyys-, ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Työuraeläkkeen hakijan tulisi esittää asiasta selvitystä. Yleensä etuuskaudet voitaisiin selvittää Kelan rekistereistä. Jos äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakausista ei voitaisi enää saada tietoja Kelan rekistereistä, etuusajoiksi luettaisiin enintään kulloinkin voimassa olevien säännösten mukaiset äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet, joiden osalta esimerkiksi väestörekisteritietojen ja muiden selvitysten perusteella voitaisiin riittävästi selvittää, että katkos työurassa johtuu lapsen hoidosta.

Äitiys-, isyys-, ja vanhempainrahakausien lisäksi työskentelyaikaan luettaisiin sairaudesta tai lomautuksesta johtuvia vähäisiä poissaolojaksoja, joita työntekijällä on ollut työsuhteen aikana sekä työsuhteen ulkopuolisia vähäisiä poissaolojaksoja tilapäisen työttömyyden ajalta. Vähäiset poissaolojaksot voitaisiin hyväksyä työskentelyaikaan niissä tilanteissa, joissa poissaolojaksot eivät olisi aiheuttaneet merkittävää poikkeamaa kunkin vuoden rekisteristä ilmeneviin työansioihin verrattuna työuran mukaisiin ansioihin tai alalle tyypillisiin ansioihin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettavan työn rinnastamisesta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön. Myös tämän työn tulisi olla 53 b §:ssä tarkoitettulla tavalla rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä. EU- ja ETA-maassa tehdyn työn rinnastaminen perustuu sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettuun EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 5 artiklaan, jossa on säännökset toisessa EU-maassa sattuneiden etuuskien, tulojen ja tosiseikkojen rinnastamisesta. Myös Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava työ ehdotetaan rinnastettavaksi työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön EU- ja ETA-maassa tehtyä työtä vastaavasti. Työuraeläkettä pidettäisiin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tarkoittamana varhaiseläke-etuutena, jolloin asetuksen vakuutuskausien yhteenlaskemista koskevat säännökset (EU:n sosiaaliturvan perusasetus 66 artikla) ja 5 luvun eläkkeen määräytymistä koskevat säännökset eivät tulisi sovellettaviksi.

53 b §. Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ. Pykälässä säädettäisiin edellytyksistä, joiden täytyessä työtä voitaisiin pitää rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavana. Pykälässä työn rasittavuudelle ja kuluttavuudelle asetetut edellytykset pohjautuvat voimassa olevaan työlääketeolliseen tutkimukseen ja kokemuseräiseen tietoon työn kuormitustekijöistä ja niiden vaikutuksista työntekijöiden terveyteen ja työkykyyn.

Työllä tarkoitettaisiin edellä 53 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua työtä. Henkilön työuran tulisi sisältää 38 vuotta työtä, joka täyttää tässä pykälässä säädetyt edellytykset. Työterveyshuollon lausunnosta tai muusta työuraeläkkeen hakemista koskevasta selvityksestä tulisi käydä ilmi työntekijän työn sisältö ja työolosuhteet sekä työssä esiintyvät tässä pykälässä tarkoitettu rasittavuutta ja kuluttavuutta osoittavat tekijät. Työuraeläkkeen hakemista koskevista selvityksistä säädettäisiin tarkemmin tämän lain 102 a §:ssä.

Työstä saatujen selvitysten perusteella työn rasittavuus ja kuluttavuus ratkaistaisiin soveltaen tässä pykälässä säädettyjä tekijöitä. Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa ei otettaisi huomioon työntekijän yksilöllisiä ominaisuuksia vaan lähtökohtana olisi, että työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaisiin objektiivisesti kenen tahansa tekemänä riippumatta esimerkiksi henkilön iästä, sukupuolesta tai muusta henkilöön liittyvästä tekijästä. Pykälässä mainittuja työn rasittavuutta ja kuluttavuutta osoittavia tekijöitä ei ole sidottu ammatteihin. Eri tekijöiden osalta perusteluissa on ainoastaan tuotu esiin joitakin esimerkkejä toimialoista ja työtehtävistä, joissa kyseistä tekijää tyypillisesti esiintyy.

Pykälän 1 momentin mukaan työn olisi tullut merkittävässä määrin sisältää yhtä tai useampaa 1—6 kohdassa mainittua tekijää. Se, sisältäisikö työ merkittävässä määrin laissa mainittua tekijää, ratkeaisi kulloinkin arvioinnin kohteena olevan työn sisällön ja luonteen sekä tarkasteltavana olevan kuormitustekijän perusteella voimassa oleva työlääketeollinen kokemusräinen tieto ja tutkimus asiassa huomioon ottaen.

Momentin 1—4 kohdan edellytykset liittyvät työn fysikaalisiin kuormitustekijöihin ja kohdat 5 ja 6 työn psykososiaalisiin kuormitustekijöihin. Työn psykososiaalisista kuormitustekijöistä säännöksessä otetaan huomioon lähtökohtaisesti vain työn sisältöön liittyviä tekijöitä eli tekijöitä, jotka johtuvat vaativan vuorovaikutteisen työn luonteesta ja itse työtehtävästä. On myös muita työn psykososiaalisia kuormitustekijöitä kuten työn järjestelyihin sekä työyhteisön sosiaaliseen toimivuuteen liittyvät tekijät. Näitä tekijöitä ei ole perusteltua ottaa työtä arvioitaessa huomioon, koska nämä tekijät eivät liity suoraan itse työhön. Tässä pykälässä säädetään nimenomaan niistä tekijöistä, jotka tekevät itse työstä rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa.

Pykälän 1 momentin 1 kohta koskisi työtä, joka sisältäisi suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä. Edellytyksillä tarkoitettaisiin raskasta lihas työtä, jollaista olisi esimerkiksi työ, joka edellyttää suurta voimankäyttöä ja työ, jossa käsitellään raskaita taakkoja sekä työ, jossa joudutaan olemaan pitkiä aikoja lihaksia kuormittavissa ja hankalissa työasentoissa.

Pykälän 1 momentin 2 kohta koskisi työtä, joka kuormittaisi erityisen voimakkaasti hengitys- ja verenkiertoelimistöä. Usein edellä 1 kohdassa tarkoitettu raskas lihastyö sisältää myös tämän 2 kohdan tarkoittamaa kuormitustekijää. Raskas, dynaaminen, suurilla lihasryhmillä tehtävä lihastyö kuormittaa erityisesti verenkiertoelimistöä. Raskaita taakkoja käsiteltäessä, kuten nostettaessa, kannettaessa, työnnettäessä ja vedettäessä suuret lihasryhmät toimivat sekä dynaamisesti että staattisesti. Suurten lihasryhmien dynaamista ja staattista työtä tarvitaan esimerkiksi raskaissa maa- ja metsätalouden-, rakennus- ja kuljetus-, siivous-, hoito- ja hoiva- sekä palo- ja pelastusalan töissä. Työn fyysiseen kuormittavuuteen vaikuttavat keskeisesti olosuhteet, jossa työtä tehdään. Fyysinen kuormittavuus on vähäisempää, jos työ on pitkälle automatisoitua tai kuormitusta on helpotettu apuvälineillä tai muilla toimenpiteillä. Kuten edellä on todettu, työntekijän työolosuhteita koskevat tiedot tulisi käydä ilmi työuraeläkkeen hakemista koskevista selvityksistä.

Pykälän 1 momentin 3 kohta koskisi työtä, jossa on kuormittavia ja hankalia työasentoja. Kuormittavia ja hankalia työasentoja sisältäviä töitä esiintyy esimerkiksi erilaisissa asennustöissä, tietyn tyypissä rakennus-, hoito- ja jätehuoltoalan töissä.

Pykälän 1 momentin 4 kohta koskisi työtä, joka sisältäisi voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa. Tämän kohdan tarkoittamia työliikkeitä voi tyypillisesti esiintyä esimerkiksi teollisuudessa, varasto- ja huolinta-alan sekä siivous- ja puhdistuspalvelualan töissä sekä elintarviketeollisuudessa ja keittiötyössä.

Momentin 5 kohta koskisi työtä, joka on sisältänyt työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä. Kohdan 5 tarkoittamana työnä voitaisiin pitää esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastyötä, joissa asiakas- ja potilaskunta sekä työtilanteet ovat erityisen haastavia. Tällaisia olisivat esimerkiksi saattohoidossa ja psykiatrisessa laitoshoidossa tehtävä työ sekä vaativa sosiaalityö esimerkiksi lasten huostaanotoissa sekä päihdehuoltoklinikoilla haastavan asiakaskunnan parissa tehtävä työ. Tässä kohdassa tarkoitettuna työnä voitaisiin pitää myös poikkeuksellisen

haastavaa opetustyötä esimerkiksi vaikeasti käytöshäiriöisten oppilaiden kanssa. Pykälässä tarkoitettut työt sisältäisivät lähtökohtaisesti vaativaa ihmissuhdetyötä, mikä lisäisi henkistä kuormitusta. Kuormitusta lisäisivät myös tilanteet, joihin sisältyy vaikeita eettisiä ja moraalisia arvovalintoja.

Momentin 6 kohta koskisi työtä, joka edellyttäisi jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta ja lisäksi työssä olisi korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka toistuvasti ilmeinen väkivallan uhka. Esimerkiksi vaarallisten aineiden kuljetus- ja käsittelytyö edellyttää erityistä tarkkaavaisuutta, jotta onnettomuutta ei sattuisi. Tietyt rakennustyöt kuten rakennustelineillä tehtävät työt edellyttävät jatkuvaa varuillaan oloa, jotta tapaturmaa ei sattuisi. Ilmeisellä väkivallan uhalla tarkoitettaisiin työturvallisuuslain (738/2002) 27 §:n perusteluiden mukaisesti työtä, jossa väkivallan riski on selvästi tavanomaista, yleistä väkivallan riskiä suurempi. Arviointiin vaikuttaisi muun muassa, kuinka paljon toimialalla/työtehtävissä tapahtuu tilastojen mukaan väkivaltilanteita ja onko työssä väkivallan uhkaa lisääviä tekijöitä. Työsuojeluvalvonnan ohjeita mukaillen väkivaltaa lisääviä tekijöitä olisivat esimerkiksi yksintyöskentely etenkin ilta- ja yöaikaan (erityisesti tiloissa, joihin on avoin pääsy), työpaikan sijainti riskialueilla (muun muassa alueilla, joiden väkivalta- ja rikosprofiili ovat korkea), päihtyneiden tai väkivaltaisten asiakkaiden taikka heidän saattajiensa vastaanotto ja käsittely, yksilön itsemääräämisoikeuden rajoittamista sisältävät tehtävät sekä rahan ja lääkkeiden käsittely. Edellä kuvailtujen tekijöiden tulisi lähtökohtaisesti käydä ilmi työuraeläkkeen hakemista koskevista selvityksistä. Arvio väkivallan uhan ilmeisyydestä tulisi perustua objektiiviseen arvioon eikä työntekijän omaan näkemykseen asiasta. Jatkovaa varuillaan oloa edellyttävää työtä, jossa väkivallan uhka on ilmeinen, esiintyy tyypillisimmin esimerkiksi turvallisuusalan töissä. Myös tietyissä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan tehtävissä voi joutua kohtaamaan väkivallan uhkaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eräistä lisäkriteereistä, kun arvioidaan sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentin 1—6 kohdassa mainittua tekijää. Arvioinnissa rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otettaisiin tällöin huomioon työn poikkeukselliset fysikaaliset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot.

Rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä fysikaalisena tekijänä huomioitaisiin esimerkiksi poikkeukselliset lämpöolosuhteet, koneellinen värinä, melu sekä ylipaine. Altistuminen fysikaaliselle tekijälle voi johtua tuotantomenetelmistä, työn luonteesta, koneista ja laitteista sekä työympäristöstä. Kylmälle ja kuumalle altistutaan tyypillisimmin ulkotöissä. Esimerkiksi erilaisissa huolto- ja korjaustöissä, jotka on tehtävä kaikissa olosuhteissa, ollaan kylmälle alttiina ilman merkittävää lihastyön tuottamaa lämpöä. Sisätiloissa altistutaan vedolle ja kylmyydelle esimerkiksi elintarviketeollisuudessa. Pelastustoiminnassa mukana olevat muun muassa sukeltajat, pintapelastajat ja palomiehet altistuvat usein äärimmäiselle kylmyydelle ja kuumuudelle. Poikkeuksellisissa lämpöolosuhteissa työskentelyä esiintyy myös esimerkiksi hotelli-, ravintola- ja ateriapalvelualoilla keittiötyössä. Kasvihuonetyössä työskennellään paitsi lämpimissä myös kosteissa työtiloissa. Värinä- ja melualisteisessa työssä puolestaan työskennellään tyypillisimmin rakennus- ja koneteollisuudessa. Ylipaineisessa tilassa työskentelyä esiintyy kairaus- ja sukellustöissä.

Rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otettaisiin huomioon myös kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö. Etenkin painavien ja peittävien suojavarusteiden käyttö kuormittaa hengitys- ja verenkiertoelimistöä ja lisää työntekijän lämpökuormaa. Kuormitus lisääntyy, kun suojavarusteita joudutaan käyttämään hankalia työasentoja vaativissa töissä. Suojavarusteita käytetään esimerkiksi pelastus- sekä maa- ja metsätalouden töissä.

Lisäksi rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otettaisiin huomioon yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot. Työajoista säädetään työaikalaisissa (605/1996). Lain 3 luvussa säädetään muun muassa säännöllisestä työajasta ja 4 luvussa tilanteista, joissa säännöllinen työaika voidaan ylittää. Lain 5 luvussa säädetään yö- ja vuorotyöstä. Työturvallisuuslain 30 §:ssä puolestaan säädetään työnantajan velvoitteista, kun työtä teetetään yötyönä. Työajat voivat aiheuttaa kuormittumista vaikka työtä sinänsä teetettäisiin täysin työaikalain mukaisesti ja työturvallisuuslainsäädännön velvoitteita noudattaen.

Tutkimusten mukaan toistuvaa yötyötä sisältävä vuorotyö ja pitkät työajat lisäävät kroonisten sairauksien riskiä. Vuorotyöaltistumisella on myös pitkäaikaisvaikutuksia unen laatuun ja kognitiiviseen suorituskykyyn. Vuorotyön kuormittavuutta lisäävät yleensä heikot mahdollisuudet vaikuttaa työaikoihin. Yötyötä sisältävät työt ovat yleensä myös fyysisesti ja psyykkisesti kuormittavia. Muun muassa näistä syistä ehdotetun pykälän 2 momentissa yötyötä sisältävä vuorotyö katsottaisiin kuormitusta lisääväksi tekijäksi, joka tulisi ottaa huomioon kokonaisarvioinnissa. Yötyön tulisi olla toistuvaa. Esimerkiksi Työterveyslaitos katsoo vuorotyön sisältävän usein yötyötä, jos vuoden työvuoroista yötyötä on 25 prosenttia tai enemmän. Säännöksen mukaan myös muu kuin yötyötä sisältävä vuorotyö otettaisiin huomioon rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä, jos vuorotyö olisi kuormittavaa. Vuorotyön kuormittavuutta arvioitaessa tulisi kiinnittää huomioita esimerkiksi työpäivien, kokonaistyöajan ja ylitöiden määrään. Huomioon otettavia seikkoja olisivat lisäksi työ- ja lepoaikojen rytmitys sekä työvuorojen kiertosuunta. Nopea eteenpäin kiertävä järjestelmä, jossa on vähän peräkkäisiä aamu- ja iltavuoroja kuormittaa yleensä vähemmän.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otettaisiin huomioon lisäksi toistuvat pitkät työvuorot. Pitkällä työvuorolla tarkoitettaisiin lähtökohtaisesti yli kymmenen tunnin työvuoroa. Pitkien työvuorojen toistuvuus lisäisi näin työn rasittavuutta ja kuluttavuutta. Työpäivien pituus tulisi suhteuttaa työntekijän säännölliseen vuosityöaikaan. Esimerkiksi kun yli 25 prosenttia työviikoista on ylipitkiä, yli 48 tuntia, voitaisiin työaika ottaa huomioon rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä kokonaisarvioinnissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaisiin edellä 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioon ottaen. Tällä tarkoitettaisiin, että kysymyksessä olisi aina kokonaisarvio eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta, kun arvioidaan sisältääkö työ merkittävässä määrin edellä 1 ja 2 momentissa mainittuja tekijöitä.

53 c §. *Työuraeläkkeen määrä.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin työuraeläkkeen määrästä, joka olisi työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

53 d §. *Työuraeläkkeen alkaminen.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin työuraeläkkeen alkamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan työuraeläke voisi alkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä täyttää työuraeläkkeen myöntämisen edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Työuraeläkettä ei siten voitaisi myöntää takautuvasti. Kun työuraeläkettä ei myönnettäisi takautuvasti, eläkkeen myöntäminen ei yleensä aiheuttaisi hakijan mahdollisesti saaman muun etuuden takaisinperintää tai takautuvia verotukseen liittyviä muutoksia.

Pykälän 2 momentin mukaan työuraeläke myönnettäisiin toistaiseksi.

53 e §. *Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin työuraeläkkeestä annettavasta ennakkopäätöksestä.

Pykälän 1 momentin mukaan työntekijällä olisi oikeus saada ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen. Ennakkopäätöksen perusteella työntekijä voisi etukäteen arvioida, olisiko työuraeläkkeen hakeminen oikea ratkaisu hänen tilanteessaan. Ennakkopäätöksen antaisi se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen käsittelemään myös eläkettä koskevan hakemuksen.

Pykälän 2 momentin mukaan työuraeläkkeen ennakkopäätös olisi eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai työntekijän ja hänen työnantajansa sopiman pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Näin ollen työsuhteeseen liittyvät velvoitteet ehdittäisiin toteuttaa ennakkopäätöksen voimassaoloaikana. Työuraeläkkeen ennakkopäätös voisi kuitenkin olla voimassa enintään työntekijän alimpaan vanhuuseläkeikänsä asti. Ennakkopäätöstä voisi hakea aikaisintaan kuusi kuukautta ennen työuraeläkkeen alaikärajan täyttämistä.

53 f §. *Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin työuraeläkkeen lepäämään jättämisestä. Työuraeläke voitaisiin jättää lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain mukaan, jos työuraeläkkeen saajan ansiot ylittävät sanotun lain mukaisen kiinteän ansaintarajan. Työuraeläkkeen saajan työkyvyn muuttumista tai palautumista ei arvioitaisi työuraeläkkeen myöntämisen jälkeen.

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annettu laki on määräaikainen, minkä vuoksi työuraeläkkeen lepäämään jättämistä koskevaa säännöstä tulee tarkastella uudelleen, jos mainitun lain voimassaoloaika ei myöhemmin enää jatketa.

53 g §. *Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin työuraeläkkeen takautuvasta tarkistamisesta. Työuraeläke voitaisiin jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä aika laskettaisiin eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletulosta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

53 h §. *Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin työuraeläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi.

Pykälän 1 momentin mukaan työuraeläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

Pykälän 2 momentin mukaan työntekijällä olisi oikeus hakemuksesta mahdolliseen työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu vanhuuseläkkeeksi edellyttäen, että työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle.

Pykälän 3 momentin mukaan työntekijällä olisi oikeus hakemuksesta mahdolliseen työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen aikaisintaan työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta, jos työsuhde päättyisi vasta työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen.

53 i §. *Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin vanhuuseläkkeen myöntämisestä työuraeläkkeen sijaan, jos työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen työuraeläkkeen alkamista. Työuraeläke laskettaisiin ja

myönnettäisiin tällöin vanhuuseläkkeenä työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

53 j §. *Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin eläkelaitoksen velvollisuudesta selvittää työuraeläkkeenhakijan oikeus TyEL:n mukaiseen ammatilliseen kuntoutukseen tai mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen, jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen. Jos työntekijällä olisi oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaisi kuntoutuksesta ennakkopäätöksen 27 §:n mukaan ilman erillistä kuntoutushakemusta. Jos työntekijälle myönnetään työuraeläke, hänen kuntouttamistaan tämän jälkeen ei voitaisi pitää tarkoituksenmukaisena.

53 k §. *Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin voimassa olevaa työkyvyttömyyseläkettä koskevaa TyEL 37 §:ää vastaavasta rajoitetusta laukaisusäännöksestä, jonka mukaan työntekijällä olisi oikeus TyEL:n mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain perusteella.

53 l §. *Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta, jonka mukaan työuraeläkkeensaaja olisi velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle, jos hän ryhtyy ansiotyöhön.

63 §. *Eläkkeen karttuman perusteet.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi eläkkeen karttumiseen ehdotettujen muutosten vuoksi. Jatkossa eläkkeen kartumisesta säädettäisiin 65 §:ssä. Pykälän 2 momentti siirrettäisiin muutettavaksi ehdotetun 65 §:n 2 momentiksi.

64 §. *Eläkkeen karttuminen työansioista.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Jatkossa eläkkeen kartumisesta säädettäisiin 65 §:ssä.

65 §. *Eläkkeen karttuminen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jatkossa eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia työntekijän vuosiansiosta koko vakuuttamisvelvollisuuden ajan eli 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka. Työntekijän vuosiansiolla tarkoitetaan työntekijän kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevaa ansiota, josta säädetään 70 ja 72 §:ssä. Lain voimaantulosäännöksissä säädettäisiin 53—63-vuotiaiden työntekijöiden siirtymäajan korotetusta karttumasta. Voimassa olevan lain mukaisista 1,5 prosenttia korkeammista karttumisprosentteista luovutettiin vuoden 2017 alusta.

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 63 §:n 2 momentin säännös työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansioiden karttumasta, jonka mukaan työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot eivät oikeuta eläkkeeseen, jos tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi.

Pykälän 3 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 65 §:n 1 momentin säännös eläkkeen kartumisesta palkattomilta ajoilta. Eläkettä karttuisi palkattomilta ajoilta 74 §:n mukaisesta palkattoman ajan etuuden perusteena olevasta tulosta.

66 §. *Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttava tuleva aika laskettaisiin jatkossa sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Työntekijän alin vanhuuseläkeikä voi olla laissa säädetty alin vanhuuseläkeikä tai asetuksella säädetty alin vanhuuseläkeikä. Jos työntekijän oman ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää ei olisi vielä säädetty eläketapahtumavuodelle, tuleva aika laskettaisiin sen kalenteri-

kuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Omaa ikäluokkaa lähimmän ikäluokan alin vanhuuseläkeikä voisi olla laissa säädetty alin vanhuuseläkeikä tai asetuksella säädetty alin vanhuuseläkeikä. Jos työntekijän tulevan ajan pääteikä määräytyisi asetuksella säädetyn alimman eläkeiän mukaan, asetuksen tulisi olla voimassa työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumavuonna. Näin ollen, jos työntekijän omaa alinta eläkeikää koskeva asetusta olisi jo annettu, mutta se ei olisi vielä tullut voimaan, tulevan ajan pääteikä laskettaisiin voimassa olevan omaa ikäluokkaa lähimmän ikäluokan alimpaan vanhuuseläkeikään.

Esimerkiksi vuonna 1960 syntyneen työntekijän tulevan ajan pääteikä olisi laissa määrätty alin vanhuuseläkeikä eli 64 vuotta ja 6 kuukautta Vuonna 1970 syntyneen työntekijän, jonka työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2020, määrättävässä työkyvyttömyyseläkkeessä tulevan ajan pääteikä olisi omaa ikäluokkaa lähimmän ikäluokan alin vanhuuseläkeikä eli vuonna 1964 syntyneiden laissa määrätty alin vanhuuseläkeikä 65 vuotta. Vastaavasti vuonna 1965 syntyneen työntekijän, jonka työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2026, määrättävässä työkyvyttömyyseläkkeessä tulevan ajan pääteikä olisi omaa ikäluokkaa lähimmän ikäluokan alin vanhuuseläkeikä eli vuonna 1964 syntyneiden laissa määrätty alin vanhuuseläkeikä 65 vuotta.

Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta 63 vuoden ikäraja, koska tulevan ajan eläkkeeseen oikeuttava aika määritellään 1 momentissa.

67 §. *Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska jatkossa eläkettä karttuisi ehdotetun 65 §:n mukaan myös eläkkeen aikana tehdystä työstä.

68 §. *Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkejältä.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja työuraeläkkeen säätämisestä johtuvat tekniset muutokset.

69 §. *Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi osa-aikaeläkkeen lakkauttamisen vuoksi.

73 §. *Työntekijäin työeläkevakuutusmaksun vähentäminen vuosiansiosta.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Jatkossa työntekijän eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä kunkin vuoden työansiota ei enää vähennettäisi työntekijän työeläkevakuutusmaksua.

74 §. *Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa palkattomilta ajoilta voisi karttua eläkettä työntekijän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka. Eläkkeeseen oikeuttaisi edelleen työntekijän palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Ehdotettu 17 vuoden ikäraja vastaisi 4 §:n mukaista työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden alaikäraja.

Pykälän 3 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta 63 vuoden iästä korvataan maininnalla alimmasta vanhuuseläkeiästä.

Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että osa-aikaeläkettä koskeva maininta korvattaisiin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskevalla maininnalla. Tällöin palkattomilta ajoilta karttuisi jatkossa eläkettä etuuden perusteena olevan tulon perusteella osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ajalta. Osa-aikaeläkettä koskeva maininta poistettaisiin osa-

aikaeläkkeen lakkauttamisen vuoksi. Lisäksi momentin sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että Euroopan yhteisöjen sijasta käytettäisiin nimitystä Euroopan unioni.

75 §. Työeläkeote. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa työeläkeote työntekijän eläkkeeseen oikeuttavista ansioista annettaisiin 17—69-vuotiaille työntekijöille. Pykälän 1 momentin 5 kohtaa muutettaisiin siten, että työeläkeotteella ei ilmoitettaisi työeläkeotteen antamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttunutta eläkkeen määrää, jos työeläkeotteen saaja olisi osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä. Osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevan työeläkeotteessa ei ilmoitettaisi karttuneen eläkkeen määrää, koska osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen rinnalla karttuneen eläkkeen laskenta on teknisesti hankalaa ja toisaalta osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva on osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskevassa päätöksessä saanut kattavasti tietoa karttuneesta eläkkeestään. Lisäksi 1 momentin 4 kohdan sanamuotoa korjattaisiin siten, että valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain perusteella karttuu etuutta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Jatkossa työntekijälle ilmoitettaisiin työeläkeotteella myös työntekijän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty laissa tai asetuksella. Muutos liittyy 11 §:ään ehdotettuihin muutoksiin.

75 c §. Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella. Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin työeläkeotteella ilmoitettavasta tavoite-eläkeiästä. Tavoite-eläkeiän arvioiminen auttaisi työntekijää suunnittelemaan tulevaa työuraansa ja vanhuuseläkkeelle siirtymistä. Tavoite-eläkeiän perusteella ei syntyisi oikeutta tietyn määräiseen etuuteen, vaan kyseessä olisi apuväline tulevan työuran ja vanhuuseläkkeelle siirtymisen ennakoimiseen.

Pykälän 1 momentin mukaan tavoite-eläkeiällä tarkoitettaisiin ikää, jossa työntekijän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä lasketun lykkäyskorotuksen vanhuuseläkkeen määrää suurentava vaikutus olisi vähintään yhtä suuri kuin 82 §:ssä tarkoitettu elinaikakertoimesta vanhuuseläkkeen määrään aiheutuva vähennys.

Pykälän 2 momentin mukaan työntekijälle ilmoitettaisiin kirjallisella työeläkeotteella viimeistään viittä vuotta ennen työntekijän arvioitua alinta vanhuuseläkeikää arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä ja arvio työntekijän vanhuuseläkkeen määrästä tavoite-eläkeiässä. Tämän jälkeen arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä ilmoitettaisiin normaalin työeläkeotteen antamisen yhteydessä. Tavoite-eläkeikää koskevia tietoja ei kuitenkaan ilmoitettaisi erikseen osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle työntekijälle, koska työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskevan päätöksen yhteydessä kattavasti tietoa hänelle karttuneesta eläkkeestä ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen vaikutuksista tulevan vanhuuseläkkeen määrään. Vuosina 1954—1958 syntyneille työntekijöille vastaava ote lähetettäisiin vuonna 2017.

80 §. Eläke entisin perustein. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Jatkossa vanhuuseläke myönnettäisiin aina uusin perustein, jos työkyvyttömyyseläke päättyy ennen kuin se on muuttunut vanhuuseläkkeeksi. Säännöksestä luopuminen selkeyttäisi eläkkeen laskentaa ja olisi ehdotetun osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen laskennan kannalta tarkoituksenmukaisempi. Työkyvyttömyyseläke- ja kuntoutusrahatilanteissa vastaava säännös olisi kuitenkin edelleen pykälän 1 ja 2 momentin mukaisesti tarpeen.

81 §. Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vaikkauttamisvelvollisuuden alaikärajan muutoksesta johtuva muutos, jotta myös 17-vuotiaana

työkyvyttömyyseläkkeelle jääneen työntekijän eläkkeeseen tulisi lisättäväksi kertakorotus I momentissa säädetyn ajan kuluessa.

82 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Voimassa olevassa pykälässä säädetään eläketurvan sopeuttamisesta yleiseen eliniän muutokseen elinaikakertoimella. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa myös alin vanhuuseläkeikä ja eräät muut ikäraajat sopeutettaisiin eliniän odotteen muutokseen. Pykälään lisättäisiin säännökset ikärajojen sopeuttamisesta eliniän odotteen muutokseen ja elinaikakerrointa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ikärajojen sopeuttamisesta eliniän muutokseen. Pykälän mukaan vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sekä työuraeläkkeen alaikäraja sopeutettaisiin eliniän odotteen muutokseen. Ennen vuotta 1965 syntyneiden alin vanhuuseläkeikä olisi vahvistettu suoraan 11 §:ssä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja 15 §:ssä ja työuraeläkkeen alaikäraja 35 a §:ssä.

Ikäraajat vahvistettaisiin jokaiselle ikäluokalle sille vuodelle, jonka aikana kyseisen ikäluokan työntekijät täyttävät 62 vuotta. Ensimmäisen kerran ikäraajat vahvistettaisiin siten vuodelle 2027, jolloin 1965 syntyneet työntekijät täyttävät 62 vuotta. Tarkoituksena on, että alin vanhuuseläkeikä olisi tiedossa useita vuosia ennen eläkkeelle jäämistä, jolloin henkilö voisi suunnitella tulevaisuuttaan ja varautua mahdolliseen eläkkeelle siirtymiseen hyvissä ajoin. Ikärajojen määrittämisestä ja vahvistamisesta säädettäisiin tarkemmin 83 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkkeen muuntamisesta elinaikakertoimella. Kuten nykyisin, vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke muunnettaisiin sen alkaessa elinaikakertoimella. Myös uudet eläke muodot eli osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke muunnettaisiin elinaikakertoimella eläkkeen alkaessa. Työkyvyttömyyseläke ja työuraeläke muunnettaisiin elinaikakertoimella eläkkeen alkaessa, eikä eläkettä muunnettaisi enää uudelleen elinaikakertoimella eläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi.

Pääsääntönä olisi, että eläke muunnettaisiin sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Tämä vastaisi nykytilaa. Siten esimerkiksi vuonna 1965 syntyneen työntekijän vanhuuseläke muunnettaisiin eläkkeen alkaessa vuodelle 2027 vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämistä, eläke muunnettaisiin kuitenkin eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Säännöstä voitaisiin soveltaa esimerkiksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaessa 61 vuoden iässä vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneillä. Työkyvyttömyyseläke muunnettaisiin työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos työntekijän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa koko eläke muunnettaisiin elinaikakertoimella. Elinaikakerroin kohdistettaisiin siten nykyisestä poiketen myös työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosaan. Siirtymäsäännöksen nojalla elinaikakerroin kohdistettaisiin tulevan ajan eläkeosaan vuonna 2027 ja sen jälkeen alkavissa työkyvyttömyyseläkkeissä. Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa vuosina 2017—2026 vain työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnettaisiin elinaikakertoimella nykytilaa vastaavasti.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkkeestä muunnettaisiin elinaikakertoimella se osa, jota ei ole vielä muunnettu. Siten elinaikakertoimella muunnettaisiin 18 §:n 1 momentissa tarkoitettu osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamis-

vuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu, vielä myöntämättä oleva eläkeosuus sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ansaittu eläke. Nämä vanhuuseläkkeen osat muunnettaisiin sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta eli työntekijän omalle ikäluokalle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jo myönnetty osittainen varhennettu vanhuuseläke olisi jo muunnettu elinaikakertoimella eläkkeen alkaessa ja siihen ei uudelleen kohdistettaisi elinaikakertoimen vaikutusta.

Jos 25 prosentin suuruista osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saava työntekijä 16 §:n 4 momentin mukaisesti hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus muunnettaisiin pääsäännön mukaisesti sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos jälkimmäinen osuus tulee myönnettäväksi ennen sitä vuotta, jona työntekijä täyttää 62 vuotta, kyseinen osuus muunnettaisiin osuuden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

83 §. Ikärajojen ja elinaikakertoimen määrääminen. Voimassa olevassa pykälässä säädetään elinaikakertoimen määräämisestä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä työntekijöillä myös alin vanhuuseläkeikä ja eräät muut ikäraajat sopeutettaisiin elinajanodotteen muutokseen. Pykälään lisättäisiin säännökset näiden ikärajojen määräämisestä ja elinaikakertoimen määräämistapaa muutettaisiin. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan uutta sisältöä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän määräämisestä. Alin vanhuuseläkeikä määrättäisiin syntymävuosiluokakohtaisesti siten, että kunkin ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän ja 18 ikävuoden erotuksen suhde alimmassa vanhuuseläkeiässä laskettuun elinajanodotteeseen olisi sama kuin alimman vanhuuseläkeiän ja 18 ikävuoden erotuksen suhde alimmassa vanhuuseläkeiässä laskettuun elinajanodotteeseen on vuonna 2025. Elinajanodote alimmassa vanhuuseläkeiässä laskettaisiin käyttämällä viiden viimeisen vuoden käytettävissä olevia Tilastokeskuksen kuolevuus-tilastoja. Vuoden 2025 suhdetta laskettaessa alimpana vanhuuseläkeikänä käytettäisiin 65 vuoden ikää ja elinajanodote laskettaisiin Tilastokeskuksen vuosien 2020—2024 kuolevuus-tilastojen perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan kunkin syntymävuosiluokan alin vanhuuseläkeikä laskettaisiin kuukauden tarkkuudella. Vahvistettava alin vanhuuseläkeikä voisi kuitenkin poiketa edellisestä vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeiästä enintään kahdella kuukaudella. Vahvistettaessa alinta vanhuuseläkeikää ensimmäisen kerran vuonna 1965 syntyneille työntekijöille vuodelle 2027 alin vahvistettava vanhuuseläkeikä voisi siis olla korkeintaan 65 vuotta ja 2 kuukautta ja vähintään 64 vuotta ja 10 kuukautta.

Kunkin syntymävuosiluokan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja muutettaisiin vastaavasti kuin alinta vanhuuseläkeikää. Kumpaakin ikärajaa tarkistettaisiin yhtä monella kuukaudella kuin kyseisen ikäluokan alin vanhuuseläkeikä poikkeaa edellisestä vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeiästä. Vahvistettaessa alaikärajoja ensimmäisen kerran vuonna 1965 syntyneille työntekijöille vuodelle 2027 osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja, jota tarkistettaisiin, olisi 62 vuotta ja työuraeläkkeen 63 vuotta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin elinaikakertoimen määräytymisestä vuosina 2018—2026. Alkavan eläkkeen määrä sopeutetaan elinajanodotteen kehittymiseen elinaikakertoimella. Elinajanodotteen kasvaessa elinaikakerroin pienentää alkavan eläkkeen määrää siten, että eläkkeen pääoma-arvo säilyy. Vastaavasti, jos elinajanodote laskee, elinaikakertoimen eläkettä pienentävä vaikutus vähenee. Mitä pienempi on elinaikakerroin, sitä enemmän se pienentää

alkavaa eläkettä. Elinaikakertoimen pienentävän vaikutuksen eläkkeen määrään voi korvata työskentelemällä alinta vanhuuseläkeikää pitempään ja jäämällä myöhemmin eläkkeelle.

Elinaikakertoimen laskenta perustuu ikäluokkakohtaiseen elinaikalukuun. Nykyisin elinaikakertoimen perusteena olevan ikäluokkakohtaisen elinaikaluvun laskennan alkamisvuotena käytetään 62 vuoden ikää. Elinaikaluku kuvaa tällöin 62 vuoden iässä alkavan eläkkeen pääoma-arvokerrointa. Korkona käytetään kahta prosenttia ja kuolevuus otetaan huomioon viiden viimeisen vuoden käytettävissä olevien Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella. Elinaikakerroin saadaan jakamalla perusvuoden 2009 eli vuonna 1947 syntyneen ikäluokan elinaikaluku sen ikäluokan elinaikaluvulla, jonka elinaikakerrointa ollaan määräämässä. Vuosina 2018—2026 elinaikakerroin määrättäisiin tällä nykyisellä laskentatavalla.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin elinaikakertoimen määräytymisestä vuonna 2027 ja sen jälkeen. Kun vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä ehdotetaan sidottavaksi elinajanodotteen muuttumiseen, elinaikakerrointa ehdotetaan lievennettäväksi siten, että sen määräytymisessä otettaisiin huomioon alimman vanhuuseläkeiän muutokset.

Kun alin vanhuuseläkeikä sidottaisiin elinajanodotteen muutokseen, myös ikäluokkakohtaisen elinaikaluvun laskennan alkamisvuotta muutettaisiin, jotta elinajanodotteen muutosta ei otettaisi huomioon kaksinkertaisesti. Eläkkeiden pääoma-arvon laskennassa otettaisiin huomioon alimman vanhuuseläkeiän muuttuminen siten, että ikäluokkakohtaisen elinaikaluvun laskennan alkamisvuosi muuttuisi vastaavasti kuin alin vanhuuseläkeikä muuttuu 65 vuodesta.

Elinaikakerroin määrättäisiin siten, että sillä muunnetun eläkkeen pääoma-arvo alkaen viimeksi vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä olisi sama kuin vuodelle 2026 vahvistetulla elinaikakertoimella muunnetun eläkkeen pääoma-arvo alkaen 65 vuoden iässä vuonna 2026. Elinaikakerroin saataisiin jakamalla vuoden 2026 elinaikaluku 65 vuoden iässä sen ikäluokan elinaikaluvulla, jonka elinaikakerrointa ollaan määräämässä ja kertomalla tämä suhdeluku vuodelle 2026 vahvistetulla elinaikakertoimella.

Laskettaessa tietyn ikäluokan elinaikalukua laskennan alkamisvuotena käytettäisiin viimeksi vahvistettua alinta vanhuuseläkeikää eli käytännössä kyseiselle ikäluokalle vahvistettua alinta vanhuuseläkeikää. Korkona käytettäisiin edelleen kahta prosenttia ja kuolevuus otettaisiin huomioon viiden viimeisen vuoden käytettävissä olevien Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin ikärajojen ja elinaikakertoimen vahvistamisesta. Sekä ikäraajat että elinaikakerroin vahvistettaisiin vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja vahvistettaisiin ennen elinaikakerrointa, jotta juuri vahvistettua alinta vanhuuseläkeikää voitaisiin käyttää elinaikakertoimen laskennassa. Näin samalle ikäluokalle vahvistetut ikäraajat ja elinaikakerroin perustuisivat samoihin tietoihin. Alin vanhuuseläkeikä ja elinaikakerroin olisivat tiedossa hyvissä ajoin ennen alimman vanhuuseläkeiän saavuttamista. Useimmissa tapauksissa ennen vanhuuseläkeikää alkava eläke, kuten osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke voitaisiin muuntaa työntekijän omalle syntymävuosiluokalle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Ikäraajat olisi vahvistettava viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä täyttää 62 vuotta. Siten ikäraajat vahvistettaisiin kullekin ikäluokalle viimeistään lokakuussa sinä vuonna, jonka aikana työntekijät täyttävät 61 vuotta. Elinaikakerroin olisi vahvistettava viimeistään kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta sitä sovelletaan. Siten

vanhuuseläkkeen muuntamisessa käytettävä elinaikakerroin vahvistettaisiin kullekin ikäluokalle viimeistään marraskuussa sinä vuonna, jonka aikana työntekijät täyttävät 61 vuotta.

84 §. *Perhe-eläkkeen peruste.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että perhe-eläke voitaisiin jatkossa määrätä muiden momentissa mainittujen eläkkeiden lisäksi edunjäntäjän kuollessaan saaman TyEL:n mukaisen työuraeläkkeen perusteella.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä. Tällöin jos edunjäntäjä sai kuollessaan osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi laskettaisiin eläke, jota edunjäntäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saaneen edunjäntäjän laskennallinen työkyvyttömyyseläke määräytyisi ehdotetun 19 §:n mukaan.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 ja 4 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyisi 5 momentiksi. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa soveltamiskäytäntöä vastaavasti, että perhe-eläkkeen perusteena ei oteta huomioon 92—94 §:n mukaista edunjäntäjän eläkkeen vähennystä.

Uudessa 4 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa edunjäntäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Tällöin perhe-eläkkeen perusteeksi laskettaisiin edunjäntäjän kuolinpäivään mennessä TyEL:n mukaan karttunut eläke. Edunjäntäjän karttuneena eläkkeenä otetaan huomioon edunjäntäjän saamaan osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen mahdollisesti tehty varhennusvähennys tai lykkäyskorotus sekä lykkäyskorotus, joka olisi laskettu edunjäntäjän vanhuuseläkkeeseen, jos hän olisi täyttänyt vanhuuseläkkeen saamisen edellytykset kuolinpäivänään.

88 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä. Jatkossa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavan lesken leskeneläkkeen vähentämiseen sovellettaisiin vastaavia säännöksiä kuin mitä voimassa olevan lain mukaan sovelletaan nykyään leskeen, joka ei saa pykälän 1 momentissa tarkoitettua eläkettä. Myös 12 ja 16 §:en mukaiset varhennusvähennys ja lykkäyskorotukset vaikuttaisivat jatkossa leskeneläkkeen vähentämiseen. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavan lesken laskennallinen työkyvyttömyyseläke määräytyisi ehdotetun 19 §:n mukaan. Lisäksi työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän täyttäneen lesken karttuneena eläkkeenä huomioitaisiin myös lesken mahdollisesti saamaan osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen mahdollisesti tehty varhennusvähennys tai lykkäyskorotus sekä lykkäyskorotus, joka olisi laskettu lesken vanhuuseläkkeeseen, jos hän olisi täyttänyt vanhuuseläkkeen saamisen edellytykset edunjäntäjän kuolinpäivänä.

91 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa.* Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininnat kumottavaksi ehdotetusta osa-aikaeläkkeestä.

91 a §. *Leskeneläkkeen tarkistaminen.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä. Tällöin, jos lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään osittainen varhennettu vanhuuseläke, leskeneläkettä ei tarkistettaisi, vaan se jatkuisi muuttumattomana. Lesken aiemmin saama työkyvyttömyyseläke on tällöin otettu huomioon leskeneläkettä vähennettäessä. Leskeneläkkeen tarkistaminen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen myöntämisen johdosta ei siten muuttaisi olennaisesti leskeneläkkeen määrää, koska osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavan lesken, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, leskeneläkettä vähennettäessä, otettaisiin

huomioon ehdotetun 88 §:n 2 momentin mukaisesti lesken laskennallinen työkyvyttömyyseläke.

92 §. Eläkkeestä vähennettävät etuudet. Pykälän 1 momentin 5 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi työtapaturma- ja ammattitautilain säätämisestä johtuva tekninen muutos. Lisäksi 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta. Uudessa 6 kohdassa säädettäisiin, että TyEL:n mukaisesti eläkkeestä vähennettäisiin nykyisten etuuksien ja korvausten lisäksi potilasvahinkolain nojalla myönnetty työntekijän omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke. Muutos liittyy potilasvahinkolakiin ehdotettuihin muutoksiin.

Pykälää sovellettaisiin esityksessä ehdotettuun työuraeläkkeeseen. Lisäksi, kun ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen myöntämistä, pykälää sovellettaisiin myös ehdotettuun osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Työuraeläkkeestä ja osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä vähennettäisiin tällöin ensisijainen etuus samalla tavoin kuin muistakin eläkkeistä. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalla, samoin kuin vastaavassa tilanteessa muidenkin eläkkeiden kuten vanhuuseläkkeen, työkyvyttömyyseläkkeen tai osatyökyvyttömyyseläkkeen saajalla, on kuitenkin oikeus vahinkotapahtumavuoden jälkeen työntekijälle työansioiden perusteella karttuneen eläkkeen suuruiseen eläkkeeseen pykälän 2 momentin mukaan. Jos työntekijälle olisi karttunut eläkettä vahinkotapahtumavuoden jälkeen enemmän kuin, mitä hänelle voisi tulla myönnettäväksi osittaisena varhennettuna vanhuuseläkkeenä, osittainen varhennettu vanhuuseläke olisi kuitenkin enintään sen suuruinen, mihin henkilöllä olisi oikeus osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskevien säännösten perusteella.

94 §. Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskeva säännös. Sen mukaan osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osuudesta työkyvyttömyyseläkettä ja työuraeläkettä ei vähennettäisi työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa, tapaturmaeläkettä tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959), liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) tai potilasvahinkolain perusteella määrättyä ansionmenetykskorvausta tai eläkettä, jos se olisi myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai vahingon perusteella ennen työntekijän alinta vanhuuseläkeikää. Työntekijän täytettyä alimman vanhuuseläkeikänsä, ensisijainen etuus vähennettäisiin osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä 92 §:n mukaisesti. Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti työeläkkeestä vähennettäisiin tällöin päiväraha, eläke ja ansionmenetykskorvaus, mutta ei esimerkiksi sairaanhoitokorvauksia tai muita vastaavia korvauksia.

Ehdotetun muutoksen mukaan työntekijä saisi ennen alinta vanhuuseläkeikänsä ensisijaisen etuuden ja vähentämättömän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen tai vastaavan suuruisen vähentämättömän osan työkyvyttömyyseläkkeestä ja työuraeläkkeestä, jos vahinkotapahtuma tai vahinko olisi sattunut osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana. Tällä tavoin vahingoittuneen toimeentulo voitaisiin turvata näiden etuuksien avulla myös niissä tilanteissa, joissa vahingoittunut olisi työskennellyt osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen rinnalla vain osapäiväisesti.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi 1 momentin poikkeussäännöstä liittyen osatyökyvyttömyyseläkkeeseen. Kun potilasvahinkolain mukaiset ansionmenetykskorvaukset ehdotetaan työeläkkeeseen nähden ensisijaisiksi etuuksiksi, lisättäisiin säännökseen myös viittaus potilasvahinkolakiin. Osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman perusteella myönnettyä potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta ei siten vähennettäisi osa-

työkyvyttömyyseläkkeestä vastaavasti kuin toimitaan liikennevakuutuslain mukaisen ansionmenetyskorvauksen osalta.

95 §. Takautumisoikeus. Pykälään ehdotetaan säädettäväksi uusi 2 momentti. Sen mukaan eläkelaitoksella olisi oikeus periä raideliikennevastuulain mukaan määrätystä ansionmenetyskorvauksesta vähennettyä työeläkettä vastaava määrä takaisin raideliikennetoiminnan harjoittajalta. Takautumisoikeuden edellytyksenä olisi, että työntekijän työkyvyttömyys tai edunjättäjän kuolema on seurausta raideliikennevastuulain mukaan korvattavasta vahinkotapahtumasta. Tarkoituksena on, että jatkossa raideliikennevahingosta vastuussa oleva taho korvaisi työeläkejärjestelmälle vahingosta syntyneet ylimääräiset etuusmenot.

Raideliikennevastuulain mukaista ansionmenetyskorvausta määrättäessä, jos vahinkoa kärsineellä on oikeus työeläkkeeseen, hänelle ei katsota tältä osin syntyneen ansionmenetystä, jolloin raideliikennevastuulain mukaisesta ansionmenetyskorvauksesta vähennetään työeläke. Eläkelaitoksen takautumisoikeus tarkoittaisi sitä, että eläkelaitos voisi periä itselleen ansionmenetyskorvauksesta vähennettyä työeläkettä vastaavan määrän eli eläkelaitoksella olisi oikeus saada maksamansa työeläke takaisin raideliikennetoiminnan harjoittajalta. Etuudensaajalle maksettaisiin työeläke kokonaan sekä raideliikennevastuulain mukaisesta ansionmenetyskorvauksesta työeläkkeen ylittävä määrä. Etuudensaajan näkökulmasta pääasiallinen etuuden maksaja olisi siten eläkelaitos, mutta takautumisoikeuden perusteella korvausvastuullinen vahingosta olisi viime kädessä raideliikennetoiminnan harjoittaja.

Eläkelaitoksen takautumisoikeus koskisi ammatillisen kuntoutuksen etuutta, työkyvyttömyyseläkettä ja perhe-eläkettä, jos ammatillinen kuntoutus, työkyvyttömyyseläke tai edunjättäjän kuolema aiheutuvat raideliikennevastuulaissa tarkoitettusta vahinkotapahtumasta. Takautumisoikeus päättyisi siinä vaiheessa, kun henkilö täyttäisi vanhuuseläkeiän, koska vanhuuseläkkeen alkamiseen ei raideliikennevahingolla olisi vaikutusta. Jos raideliikennevahinko sattuisi henkilön jo ollessa vanhuuseläkkeellä, ei takautumisoikeutta myöskään syntyisi, koska vahingolla ei olisi enää vaikutusta työeläkejärjestelmästä maksettavan etuuden määrään.

96 §. Ansiorajojen, rahamäärien ja vuosiansioiden tarkistaminen palkkakertoimella. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen säätämisestä johtuva tarkennus vuosiansioiden tarkistamisesta palkkakertoimella. Momentin mukaan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen 16 §:n mukaisen eläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva osuus tarkistettaisiin palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

97 §. Palkkakertoimen määräytyminen. Pykälässä säädetään palkkakertoimen määräytymisestä. Palkkakertoimen perusteena käytetään ansiotasoa- ja kuluttajahintaindeksin vuotuisia muutoksia. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että palkkatason muutoksesta ei enää vähennettäisi työntekijän työeläkevakuutusmaksun vuotuista muutosta vastaavaa määrää. Palkkakertoimen laskennassa käytettävä palkkakäsite olisi siten linjassa eläkkeen perusteena olevan työansion määräytymisen kanssa, sillä 73 § työntekijän työeläkevakuutusmaksun vähentämisestä vuosityöansioista ehdotetaan kumottavaksi.

99 §. Työeläkeindeksin määräytyminen. Pykälässä säädetään työeläkeindeksin määräytymisestä. Kuten palkkakertoimen määräytymisessä, myös työeläkeindeksin perusteena käytetään ansiotasoa- ja kuluttajahintaindeksin vuotuisia muutoksia. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että palkkatason muutoksesta ei enää vähennettäisi työntekijän työeläkevakuutusmaksun vuotuista muutosta vastaavaa määrää. Työeläkeindeksin laskennassa käytettävä palkkakäsite olisi siten linjassa eläkkeen perusteena olevan työansion määräytymisen kanssa, sillä 73 §

työntekijän työeläkevakuutusmaksun vähentämisestä vuosityöansioista ehdotetaan kumottavaksi. Muutos vastaisi palkkakertoimen määräytymistä koskevaan 97 §:ään ehdotettua muutosta.

101 §. Eläkehakemus. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi työuraeläkkeen säätämisestä johtuva muutos. Jatkossa eläkelaitos voisi antaa työeläkekuntoutuksesta ennakkopäätöksen ilman kuntoutushakemusta myös silloin, jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen, mutta katsoo 53 j §:n mukaisesti, että työntekijällä olisi oikeus työeläkekuntoutukseen.

102 a §. Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset. Pykälä on uusi ja siinä ehdotetaan säädettäväksi selvityksistä, joita työuraeläkkeen hakijan olisi toimitettava eläkelaitokselle työuraeläkehakemuksen käsittelemistä varten.

Pykälän 1 momentin mukaan työuraeläkkeen hakijan olisi toimitettava eläkelaitokselle työterveyshuollon lausunto. Pykälän 1 momentin 1—4 kohdissa säädettäisiin siitä, mitä tietoja lausunnon tulisi sisältää. Muodollisesti lausunto laadittaisiin B-lääkärintlausunto -lomakkeelle. Muut kuin varsinaiset lääkärintlausuntoon sisältyvät kohdat liitettäisiin B-lääkärintlausunto -lomakkeeseen.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan työterveyshuollon lausunnon tulisi sisältää kuvaus hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvio työn rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkykyvaatimuksesta. Arvio työn rasittavuudesta ja kuluttavuudesta perustuisi 53 b §:ssä säädettyihin seikkoihin. Lausunnosta tulisi ilmetä, kuinka rasittavaa ja kuluttavaa työ olisi kenen tahansa työntekijän tekemänä ja vastaavasti, mitä edellytyksiä työ asettaisi työntekijän työkyvylle riippumatta siitä, kuka tekisi kyseistä työtä. Kuvauksen perusteella eläkelaitos arvioisi, onko hakijan nykyinen työ ollut työuraeläkkeen myöntämiseksi edellytettävällä tavalla rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan työterveyshuollon lausunnon tulisi sisältää työterveyslääkärintlausunto hakijan terveydentilasta ja työkyvystä. Lausunto olisi käytännössä vastaava kuin työkyvyttömyyseläkehakemusta varten laadittava terveydentilaselvitys. Työuraeläkehakemusta varten laaditun lausunnon ei kuitenkaan edellytettäisi sisältävän kuntoutussuunnitelmaa. Lausunnon perusteella eläkelaitos arvioisi, onko hakijan työkyky heikentynyt työuraeläkkeen myöntämiseksi edellytettävällä tavalla.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan työterveyshuollon lausunnon tulisi sisältää arvio hakijan mahdollisuuksista jatkaa työssä. Työntekijän mahdollisuuksia jatkaa työssä arvioitaisiin suhteessa hänen viimeksi tekemäänsä työhön 53 a §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti. Työntekijän työssä jatkamismahdollisuuksien olisi siten tullut heikentyä pysyvästi rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä tehdyn pitkän työuran ja työkyvyn heikentymisen vuoksi. Työntekijän mahdollisuuksia jatkaa työssä arvioitaisiin ensisijaisesti suhteessa työntekijän omaan tai hänen viimeksi tekemäänsä työhön, jolloin työn objektiivisesti arvioitua rasittavuutta ja kuluttavuutta verrattaisiin työntekijän työkykyyn. Arviossa ei otettaisi huomioon työntekijän työttömyyttä tai uhkaa jäädä työttömäksi esimerkiksi työnantajan taloudellisten ongelmien vuoksi. Sen sijaan työntekijän mahdollisuudet jatkaa voimassa olevaan työsuhteeseen perustuvassa työssä, esimerkiksi siirtymällä vähemmän rasittaviin ja kuluttaviin tehtäviin, tulisi ottaa huomioon.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan työterveyshuollon lausunnon tulisi sisältää kuvaus hakijan aikaisempien töiden sisällöstä ja arvio niiden rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla. Arvio vastaisi 1 momentin 1 kohdan mukaista arviota. Jos työterveyshuollolla ei olisi työuraeläkkeen hakijan aikaisemmista töistä muuta selvi-

tystä tai aineistoa, kuin työuraeläkkeen hakijan oma kertomus, tämä kertomus voitaisiin liittää hakemukseen omana selvityksenään.

Pykälän 2 momentin mukaan hakijan olisi lisäksi toimitettava eläkelaitokselle työnantajan lausunto hakijan viimeisimmän työn ja mahdollisuuksien mukaan myös aiempien töiden sisällöstä. Työnantajan lausunnon tulisi sisältää ainakin kuvaus hakijan pääasiallisista työtehtävistä, työssä esiintyvistä 53 b §:n mukaisista kuormitustekijöistä, työajoista ja työolosuhteista.

Pykälän 3 momentin mukaan eläkelaitos voisi hyväksyä työterveyshuollon lausuntoa ja työnantajan lausuntoa vastaavan muun selvityksen, jos työterveyshuollon tai työnantajan lausuntoa ei olisi saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät olisi riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi. Hakijan olisi tällöin toimitettava eläkelaitokselle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan ja työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä. Säännös koskisi käytännössä useimmiten henkilöitä, joiden työsuhde on päättynyt ennen työuraeläkkeen hakemista, minkä vuoksi henkilöllä ei olisi työterveyshuollon palveluja käytettävissään eikä mahdollisuutta saada työnantajalta hakemusta varten tarvittavia selvityksiä.

Jos työuraeläkkeenhakija asuu toisessa EU- tai ETA-maassa, työterveyshuollon lausuntoa ei voida edellyttää. Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 987/2009 (jäljempänä EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus) artiklan 49 mukaan jäsenvaltion laitoksen on otettava huomioon asiakirjat, lääkärinlausunnot ja hallinnolliset tiedot, jotka se on saanut muilta jäsenvaltioilta ikään kuin ne olisi laadittu ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa. Tällaista ulkomaista selvitystä voitaisiin pitää ehdotetun säännöksen mukaisena muuna vastaavana selvityksenä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin työuraeläkkeenhakijan velvollisuudesta käydä eläkelaitoksen osoituksesta työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin eläkelaitoksen velvollisuudesta korvata työntekijälle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

105 §. Päätös ja sen tiedoksianto. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämistä johtuvat tekniset muutokset.

106 §. Työskentelyä vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininnat osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä ja työuraeläkkeestä. Lisäksi korjattaisiin voimassa olevan lain viittaus lailla 296/2015 kumottuun MEL:n 8 §:n 2 momenttiin viittaukseksi MEL:n mukaiseen alennettuun eläkeikään, jonka soveltamista koskevat säännökset ovat MEL:n muuttamisesta annetun lain (296/2015) voimaantulosäännöksissä.

107 §. Työskentelyä sekä yksityisten että julkisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämistä aiheuttavat tekniset muutokset.

107 a §. Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien ja julkisten alojen eläkelain mukaisilla aloilla. Pykälässä säädetään viimeisen eläkelaitoksen määräytymisestä, kun työntekijän työskentelyä on vakuutettu sekä yksityisten alojen

työeläkelakien että julkisten alojen työeläkelain mukaan. Pykälään ehdotetaan täsmennettäväksi viimeisen eläkelaitoksen eläkejärjestelmäkohtaista määräytymistä koskevien säännösten osalta. Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi uusista etuuslajeista johtuvat tekniset muutokset ja lisäykset sekä julkisten alojen eläkelain säätämisestä johtuvat muutokset. Samalla pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi pykälän sisältöä paremmin kuvaavaksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uudet 1—3 momentti, jolloin nykyiset 2—4 momentti siirtyisivät uusiksi 4—6 momentiksi. Nykyisen 5 momentin säännös kumottaisiin osa-aikaeläkkeen lakkauttamisen vuoksi. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että viimeinen eläkelaitos olisi aina joko 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen eläkejärjestelmään kuuluva eläkelaitos tai Keva. Vuoden 2012 alusta tapahtuneen Kevan toimivallan muutoksenvuoksi muita julkisten alojen eläkelaitoksia ei kuulu enää viimeisen eläkelaitoksen järjestelyyn piiriin. Jos pykälässä edellytetyt työansioita olisi eniten viimeisen eläkelaitoksen järjestelyyn kuulumattomassa eläkelaitoksessa, meneteltäisiin 107 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi aiempaa täsmällisemmin siitä, miten yksityisten alojen eläkejärjestelmän mukainen eläkelaitos määräytyisi viimeiseksi eläkelaitokseksi, koska voimassa olevat säännökset eivät vastaa kaikilta osin nykyisin koneellisen ohjauksen tekemää ansioiden tarkastelua yksityisen ja julkisen puolen eläkejärjestelmän välillä viimeisen eläkelaitoksen määrittelyssä. Momentin mukaan, jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten viimeisen kahden vuoden aikana yksityisten alojen eläkelakien mukaan, viimeiseksi eläkelaitokseksi määräytyisi 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos. Säännös sisältäisi pääsäännön siitä, että viimeisen eläkelaitoksen määrittely tapahtuu aina ensin eläkejärjestelmäkohtaisesti (yksityinen tai julkinen eläkejärjestelmä). Käytännössä kaikki yksityisen alojen eläkelakien mukaan vakuutetut ansiot laskettaisiin tällöin yhteen ja verrattaisiin niiden yhteismäärää 3 momentin mukaisesti laskettaviin julkisen puolen eläkejärjestelmäkohtaisiin määriin. Esimerkiksi, jos työntekijän ansioita olisi vakuutettu kahden viimeisen kalenterivuoden aikana tämän lain ja YEL:n mukaan, laskettaisiin molempien lakien mukaisesti vakuutetut työansiot yhteen ja ansioiden määrää verrattaisiin julkisten alojen eläkelain mukaan vakuutettujen ansioiden määrään, jotka otettaisiin huomioon siten kuin 3 momentissa säädetään. Jos yksityisten alojen eläkejärjestelmä valikoituu viimeisen eläkelaitoksen määrittelyssä määrääväksi eläkejärjestelmäksi, viimeinen eläkelaitos on tällöin yksityisen puolen useista eläkelaitoksista se 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, jossa yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana. Siitä, mitkä pykälässä tarkoitettut kaksi kalenterivuotta kuuluisivat vakuutettuja työansioita koskevaan tarkastelu-aikaan, säädettäisiin valtioneuvoston asetuksessa toimivaltaisesta eläkelaitoksesta (505/2011) kuten nykyisin.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että Keva olisi viimeinen eläkelaitos, jos työntekijän ansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana julkisten alojen eläkelaiissa tarkoitettun palveluksen perusteella. Muutos liittyy julkisten alojen eläkelain säätämiseen.

Pykälän 4 ja 5 momentti koskevat tilanteita, joissa Keva määräytyisi viimeiseksi eläkelaitokseksi muiden perusteiden kuin vakuutettujen työansioiden perusteella. Momenteihin tehtäisiin osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja työuraeläkkeen säätämisestä sekä osa-aikaeläkkeen lakkauttamisesta johtuvat muutokset. Lisäksi tehtäisiin julkisten alojen eläkelain säätämisestä johtuvat tekniset muutokset. Pykälän 4 momentin viittaus lailla 296/2015 kumottuun MEL:n 8 §:n 2 momenttiin korjattaisiin viittaukseksi MEL:n mukaiseen alennettuun eläkeikään. Uusi 4 momentti vastaisi muilta osin voimassa olevaa 2 momenttia ja uusi 5 momentti voimassa olevaa 3 momenttia.

HE 16/2015 vp

Pykälän 6 momentti koskee tilanteita, joissa viimeiseksi eläkelaitokseksi määräytyisi Merimieseläkekassa muilla perusteilla kuin työntekijän vakuutettujen työansioden perusteella. Momenttiin ehdotetaan tehtäväksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja työuraeläkkeen säätämisestä sekä julkisten alojen eläkelain säätämisestä johtuvat muutokset. Momentti vastaisi muilta osin voimassa olevan pykälän 4 momenttia.

108 §. *Neuvotteluvelvollisuus.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämisestä aiheutuvat tekniset muutokset.

109 §. *Eläkettä maksavan eläkelaitoksen toimivalta uutta eläkettä myönnettäessä.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininnat osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä ja työuraeläkkeestä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyisivät uusiksi 3 ja 4 momentiksi. Momentin mukaan osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavan henkilön työkyvyttömyyseläkettä ja työuraeläkettä koskevan asian ratkaisisi osittaista varhennettua vanhuuseläkettä maksava eläkelaitos.

Pykälän 1 ja 3 momentista poistettaisiin kumottavaksi ehdotettua osa-aikaeläkettä koskevat kohdat. Lisäksi pykälään tehtäisiin julkisten alojen eläkelain säätämisestä aiheutuvat tekniset muutokset.

117 §. *Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle tai sairauskassalle.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta työuraeläkkeestä. Säännöksen mukaan takautuvasti myönnetty työuraeläke maksettaisiin työkyvyttömyyseläkettä vastaavasti työnantajalle siltä osin kuin työnantaja on maksanut työntekijälle sairausajan palkkaa samalta ajalta.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta 63 vuoden iästä korvataan maininnalla alimmasta vanhuuseläkeiästä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta työuraeläkkeestä. Säännöksen mukaan takautuvasti myönnetty työuraeläke maksettaisiin työkyvyttömyyseläkettä ja 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa myönnettyä vanhuuseläkettä vastaavasti työnantajalle siltä osin kuin työnantaja on maksanut työntekijälle sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa samalta ajalta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jossa säädettäisiin vanhuuseläkkeen maksamisesta työnantajalle samalta ajalta maksetun sairausajan palkan korvaamiseksi, jos työntekijälle myönnetään työuraeläkkeen sijasta vanhuuseläke.

120 §. *Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle.* Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että muu takautuvasti myönnetty eläke, kuin osittanen varhennettu vanhuuseläke, on työttömyyskassan tai Kelan vaatimuksesta maksettava työttömyyskassalle tai Kelalle siltä osin kuin työntekijä on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta.

123 §. *Eläkkeen maksamisjärjestys.* Pykälän 1 momentin 10 kohta ehdotetaan kumottavaksi. Muutos liittyy 92 §:ään ja potilasvahinkolakiin ehdotettuihin muutoksiin.

126 §. *Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä.* Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämisestä aiheutuvat tekniset muutokset.

129 §. *Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämisestä aiheutuvat tekniset muutokset.

133 §. *Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämisestä aiheutuvat tekniset muutokset.

134 §. *Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle.* Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämisestä aiheutuvat tekniset muutokset.

153 §. *Työntekijän työeläkevakuutusmaksun määrä.* Pykälässä säädetään työntekijän työeläkevakuutusmaksun määrästä. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi säännös 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotetusta työeläkevakuutusmaksusta. Mainitulla 53 vuotta täyttäneiden korotetulla maksulla on rahoitettu osittain eläkkeen korkeampaa karttumaa 53 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Kun iän mukaisista korotetuista karttumista ehdotetaan luovuttavaksi, myös korotetusta työeläkevakuutusmaksusta luovuttaisiin ja työntekijän työeläkevakuutusmaksu olisi kaikenikäisillä samansuuruinen. Siirtymäsäännöksen nojalla 53—62-vuotiaiden työntekijöiden työeläkevakuutusmaksu olisi kuitenkin korotettu vuosina 2017—2025 siirtymäajan korotetun karttuman vuoksi. Myös pykälän 2 momentin sanamuotoa tarkistettaisiin korotetun maksun poistumisen johdosta.

168 §. *Laskuperusteiden laatiminen.* Pykälän 2 momentissa säädetään osaketuottosidonnaisesta lisävakuutusvastuusta, joka on työeläkevakuutusyhtiöillä ja eläkekassoilla vastuuelkaa ja eläkesäätiöillä eläkevastuuta pienentävä tai kasvattava erä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun osuus nostettaisiin viidesosaan vastuuelasta tai eläkevastuusta. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun vuotuisen muutoksen perusteena olisi osakkeiden keskimääräisen vuositulon mukainen osuus vastuuelan tai eläkevastuun viidesosasta.

Osaketuottosidonnaisuuden asteen nostaminen ohjaisi eläkelaitoksia sijoittamaan vähintään viidesosan vastuuelkaa tai eläkevastuuta vastaavista varoista osakkeisiin. Osakesijoituksista voidaan arvioida saatavan pitkällä aikavälillä suurempia sijoitustuottoja kuin vähemmän riskillistä sijoituskohteista. Osakesijoitusten osuuden kasvattamisen tavoitteena on saada eläkevaroille parempia sijoitustuottoja ja sitä kautta lieventää työeläkevakuutusmaksun korotuspainetta. Osaketuottosidonnaisuuden asteen nostaminen tuo työeläkejärjestelmään myös kontrasyklisyyttä heikoissa markkinatilanteissa. Vastuuelan osaketuottosidonnaisuus vähentää eläkelaitosten tarvetta myydä osakesijoituksia pois huonossa markkinatilanteessa. Voimaantulosäännöksen nojalla viidesosan tasoon ehdotetaan siirryttäväksi asteittain siten, että vuonna 2017 viidesosan asemasta osaketuottosidonnaisuuden aste olisi 15 prosenttia vastuuelasta tai eläkevastuusta.

Lisäksi ehdotetaan, että osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun alaraja muutettaisiin nykyisestä 10 prosentista 20 prosenttiin vastuuelasta tai eläkevastuusta. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu voisi siten vähentää eläkelaitoksen vastuuelkaa tai eläkevastuuta enintään määrällä, joka on 20 prosenttia eläkelaitoksen vastuuelasta tai eläkevastuusta. Jos raja alittuu, alite täydennetään purkamalla vakavaraisuuspääomaa työeläkevakuutusyhtiöillä osittamattomasta lisävakuutusvastuusta ja eläkesäätiöillä ja eläkekassoilla lisävakuutusvastuusta.

Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun alaraja ehdotetaan laskettavaksi 20 prosenttiin, jolloin rajan arvioidaan alittuvan alle yhden prosentin todennäköisyydellä. Alarajalle joutuminen edellyttäisi käytännössä osaketuottojen erityisen suurta alenemista. Koska myös eläkelaitosten vakavaraisuus riippuu sijoitustuotoista, on todennäköistä, että myös eläkelaitosten

vakavaraisuustilanne on heikko, jos osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu lähestyy alarajaansa. Eläkelaitosten vakavaraisuuden parantamiseksi olisi todennäköisesti ryhdytty toimenpiteisiin jo ennen kuin osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuu alittaisi 20 prosentin rajan. Eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annetun lain (315/2015) 28 §:n mukaan Finanssivalvonnan on viipymättä tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveysministeriölle, jos finanssimarkkinoilla ilmenneiden poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi eläkelaitosten keskimääräinen vakavaraisuus on laskenut merkittävästi tai uhkaa nopeasti ja merkittävästi laskea.

Lisäksi ehdotetaan, että osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun alarajan ja vuotuisen muutoksen tarkastelussa käytettävän vastuuvelan määritelmää muutettaisiin ja säännöksen sanamuotoa täsmennettäisiin. Nykyisin laskettaessa osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun alarajaa ja vuotuista muutosta, eläkelaitoksen vastuuvelasta tai eläkevastuusta vähennetään osittamaton ja ositettu lisävakuutusvastuu ja eläkesäätiöillä ja eläkekassoilla lisävakuutusvastuu, tasoitusmäärä, YEL:n mukainen vastuuvelka, rekisteröidystä TEL-lisäeläketurvasta ja YEL-lisäeläketurvasta aiheutuva vastuuvelka sekä tietyt erät, joita ei YEL:n 139 §:n 2 momentin mukaan oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Määritelmä pitää käytännössä sisällään TyEL:n mukaisen vastuuvelan tai eläkevastuun vähennettynä tasoitusmäärällä, osittamattomalla ja ositetulla lisävakuutusvastuulla sekä lisävakuutusvastuulla.

Kun tasoitusmäärästä ehdotetaan luovuttavaksi, poistettaisiin pykälästä maininta tasoitusmäärästä. Lisäksi säännöksen sanamuotoa muutettaisiin yksinkertaisemmaksi siten, että vastuuvelan tai eläkevastuun laskennassa otettaisiin huomioon vain TyEL:n mukainen vastuuvelka, josta vähennettäisiin ositettu ja osittamaton lisävakuutusvastuu sekä lisävakuutusvastuu. Muutokset eivät vaikuttaisi vastuuvelan laskennan lopputulokseen.

171 §. Vanhuuseläkevastuun täydentäminen. Pykälän 2 momentissa säädetään vanhuuseläkevastuiden täydentämisestä osaketuottosidonnaisien lisävakuutusvastuiden yhteismäärän ylittäessä sille asetetun ylärajan. Osaketuottosidonnaiselle lisävakuutusvastuulle on säädetty yläraja, jonka ylittyessä ylittävä osuus käytetään vanhuuseläkkeiden rahastoitujen osien täydentämiseen. Yläraja on nykyisin viisi prosenttia vastuuvelkojen tai eläkevastuiden yhteismäärästä.

Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun yläraja ehdotetaan laskettavaksi yhteen prosenttiin. Mitä alempi yläraja on sitä nopeammin varat siirtyvät vastuuvelasta vanhuuseläkerahastoihin. Voidaan arvioida, että ylärajan ollessa yksi prosentti vastuuvelkojen tai eläkevastuiden yhteismäärästä, osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun määrä on keskimäärin nollan tuntumassa.

174 §. Eläkelaitoksen vastuu vanhuuseläkkeestä. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan tehtäisiin muutos, jossa eläkelaitosten vastuulla olevan vanhuuseläkkeen osan määräytymistä muutettaisiin. Nykyisin eläkelaitos vastaa vanhuuseläkkeen siitä osasta, joka perustuu työntekijän ennen 55 vuoden iän täyttämistä tekemään työhön. Ikäraja ehdotetaan poistettavaksi. Eläkelaitos vastaisi siitä vanhuuseläkkeen osasta joka perustuisi työntekijän ennen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista tekemään työhön. Eläkelaitoksen vastuulla oleva osa ulottuisi täten kaikkeen työntekijän tekemään, lain soveltamisalan piiriin tekemään työhön ennen vanhuuseläkkeen alkamista. Ikärajaa koskevan muutoksen johdosta eläkelaitoksen vastuulla oleva osan määräytymistä muutettaisiin myös siten, että se vastaisi 0,4 prosentin vuotuista karttumaa nykyisen 0,5 prosentin sijasta.

Eläkelaitoksen vastuulla olevaa vanhuuseläkkeen osaa laskettaessa käytetään eläkeikäenä 65 vuotta. Nykylainsäädännön puitteissa ei ole mahdollista, että eläkelaitoksen vastuulla olevaa vanhuuseläkettä karttuisi tämän ikävuoden jälkeen mutta 55 vuoden yläikärajan poistuessa

tällainen tilanne tulee mahdolliseksi. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jossa määritellään eläkelaitoksen vastuulla olevan vanhuuseläkkeen osan määräytyminen 65 ikävuoden jälkeen. Eläkelaitos vastaisi tässä tapauksessa vanhuuseläkkeen siitä osasta, joka vastaisi 0,4 prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänä työntekijän ikää työntekovuonna.

Eläkelaitoksen vastuulla olevan osan ikävälän laajentaminen kasvattaisi eläkelaitoksen perimää vanhuuseläkemaksua, mutta karttumisprosentin pienentäminen alentaisi sitä. Nettovaikutus olisi vanhuuseläkemaksua kasvattava. Toisaalta eläkelaitoksen vastuulla olevat vanhuuseläkkeen osat tulisivat muutoksen johdosta keskimäärin aikaisemmin maksettaviksi eläkkeinä johtuen ikävälän laajentamisesta. Muutoksella ei olisi merkittävää vaikutusta työeläkkeiden kokonaisrahastoinnin kannalta.

179 §. *Eläkelaitoksen vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista.* Pykälän 1 momentin 4 kohdasta poistettaisiin maininta osa-aikaeläkkeestä ja 10 kohdasta maininta osa-aikaeläkkeen suuruisiksi vanhuuseläkkeeksi muutetusta eläkkeestä, koska osa-aikaeläke eläkemuotona lakkautettaisiin. Koska osa-aikaeläkkeitä kuitenkin tämän lain voimaantulon jälkeen olisi edelleen maksussa, säädettäisiin siirtymäsäännöksessä lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten soveltamisesta osa-aikaeläkkeisiin ja niiden rahoitukseen.

Pykälän 1 momentin 4 kohtaan lisättäisiin uutena yhteisesti kustannettavana etuutena osittainen varhennettu vanhuuseläke, joka korvaa osa-aikaeläkkeen. Osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet rahoitettaisiin vastaavasti kuin osa-aikaeläkkeet.

Pykälän 1 momentin 10 kohtaan lisättäisiin toisena uutena yhteisesti kustannettavana etuutena työuraeläke. Työuraeläkkeen määrä vastaa sellaista työkyvyttömyyseläkettä, jossa ei ole tulevan ajan osuutta. Työuraeläkkeet rahoitettaisiin vastaavasti kuin sellaiset työkyvyttömyyseläkkeet, joissa ei ole tulevan ajan osuutta, koska työuraeläkkeissäkään ei ole tulevan ajan osuutta.

Pykälän 1 momentin 9 kohtaan lisättäisiin viittaus MEL:n 159 §:n 1 momentin 9 kohtaan.

Pykälän 3 momentissa säädetään yksittäisen eläkelaitoksen osuudesta yhteisesti kustannettavista etuuksista. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläkelaitosten osuus osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kuluista määräytyisi yhteisesti kustannettaviin kuluihin tarkoitettujen varojen mukaisessa suhteessa. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä vastaava osuus määräytyisi siten vastaavasti kuin vanhuuseläkkeissä. Eläkelaitoksen osuus työuraeläkkeen kuluista määräytyisi eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioden mukaisessa suhteessa. Työuraeläkettä koskeva osuus kuluista määräytyisi vastaavasti kuin työkyvyttömyyseläkkeissä, jotka eivät sisällä tulevan ajan osuutta. Lisäksi 3 momentin sanamuotoa täsmennettäisiin kahden viimeisen virkkeen osalta.

181 §. *Vastuu eläkelaitoksen joutuessa konkurssiin.* Pykälän 2 momentissa säädetään eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuusta konkurssiin joutuneen eläkelaitoksen tasoitusmäärän osalta. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska tasoitusmäärästä luovuttaisiin erillisenä vastuuvelan osana.

182 §. *Työttömyysvakuutusrahaston maksu.* Pykälän 2 momentissa säädetään työttömyysvakuutusrahaston maksun määräämisestä. Momentista poistettaisiin maininta 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotetusta työeläkevakuutusmaksusta, koska korotetusta maksusta ehdotetaan luovuttavaksi. Voimaantulosäännöksessä säädettäisiin erikseen, että vuosina 2017—2025 perittävää maksun korotusta työntekijän työeläkevakuutusmaksuun korotetun karttuman

ajalta ei otettaisi huomioon keskimääräisessä työeläkevakuutusmaksussa ja työntekijän työeläkevakuutusmaksussa.

185 §. *Eläkelaitosten sopimisoikeus.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämisestä aiheutuvat tekniset muutokset.

207 §. *Tietojen antaminen työntekijäin ryhmähenkivakuutusta varten.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämisestä aiheutuvat tekniset muutokset.

210 §. *Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi julkisten alojen eläkelain säätämisestä aiheutuva tekninen muutos.

218 a §. *Työurien kehityksen arviointi.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin työurien kehityksen kokonaisarviointista. Säännöksen tavoitteena olisi tuottaa säännöllisesti kokonaisarvio työurien kehityksestä sekä työeläkejärjestelmän taloudellisesta ja sosiaalisesta kestävyydestä työeläkejärjestelmän kehittämisen ja poliittisen päätöksenteon tueksi. Arviointia voitaisiin käyttää apuna päätettäessä mahdollisista toimenpiteistä työssäolon edistämiseksi sekä työeläkejärjestelmän taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden varmistamiseksi. Arviointi käsittäisi koko työeläkejärjestelmän eli sekä yksityisten alojen että julkisten alojen työeläkkeet.

Arvioinnin teettämisestä vastaisi sosiaali- ja terveysministeriö. Työeläkejärjestelmää koskevat asiat on perinteisesti valmisteltu kolmikantaisesti, ja tämä olisi periaatteena myös työurien kehityksen arvioinnissa. Arvioinnin yhteydessä ministeriö kuulisi edellä mainitun kolmikantaperiaatteen mukaisesti keskeisiä työnantajia ja palkansaaajia edustavia keskusjärjestöjä. Arviointityön käytännön toteuttamisessa voitaisiin käyttää esimerkiksi Eläketurvakeskuksen ja Työterveyslaitoksen asiantuntemusta sekä muuta tutkimustietoa. Ensimmäinen arvio tehtäisiin voimaantulosäännöksen nojalla vuonna 2026, jonka jälkeen arviointi tehtäisiin säännöllisesti joka viides vuosi.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten myötä alin vanhuuseläkeikä nousisi 65 vuoteen vuosina 1962—1964 syntyneillä työntekijöillä. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden työntekijöiden alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin eliniän muutokseen 82 ja 83 §:ssä säädetyllä tavalla siten, että elinajanodotteen muuttuessa myös eläkeikä muuttuisi. Tavoitteena alimman eläkeiän sopeuttamisella eliniän muutokseen on pitää eläkeajan ja työssäoloajan suhde samalla tasolla kuin se on vuonna 2025. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja nousisi 4 §:n mukaan linjassa alimman vanhuuseläkeiän nousun kanssa siten että näiden ikärajojen ero olisi viisi vuotta. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja nousisi kuitenkin alimmasta vanhuuseläkeiästä poiketen täysinä vuosina. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja nousisi ensin 69 vuoteen ja 1962 jälkeen syntyneillä työntekijöillä 70 vuoteen. Lisäksi otettaisiin käyttöön tavoite-eläkeikä, joka tarkoittaisi sitä laskennallista ikää, johon työntekijän tulisi jatkaa työssä, jotta elinaikakertoimen eläkettä leikkaava vaikutus kumoutuisi. Tavoite-eläkeiän on tarkoitus asettua alimman vanhuuseläkeiän ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan väliin. Koska 65 vuotta korkeampaa vanhuuseläkeikää ei tässä vaiheessa säädettäisi, ratkaisut vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan muuttamisesta vanhuuseläkeiän noustessa tulisivat tarkasteluun siinä vaiheessa, kun eläkeikä ylittää 65 vuotta.

Keskeisenä tekijänä työurien kehityksen arvioinnissa olisi seurata edellä mainitun tavoitteen toteutumista käytännössä ja siinä yhtenä keinona olisi työurasuhteen kehityksen mittaaminen. Työurasuhteella tarkoitettaisiin 18-vuotiaan työvoimaan kuulumisajan odotteen viiden vuoden keskiarvon ja 18-vuotiaan elinajanodotteen viiden vuoden keskiarvon välistä suhdetta. Työurasuhteen laskennassa käytettäisiin Tilastokeskuksen työllisyys- ja kuolevuustilastoja. Työvoimaan kuulumisajan odotteen viiden vuoden keskiarvon laskisi Eläketurvakeskus. Lisäksi

arvioitaisiin eri tekijöiden vaikutusta työurasuhteen kehitykseen. Tavoitteena on, että työurasuhde säilyisi vähintään vuoden 2025 tasolla. Vertailuvuoden 2025 työurasuhde laskettaisiin vuosien 2020—2024 tilastotietojen perusteella.

Arvioinnissa huomioon otettavia tekijöitä olisivat muun muassa eläkkeellesiirtymisiän kehitys, 82 §:n mukaisten elinaikakertoimen ja ikärajojen tarkistussäännön toimivuus, eri väestöryhmien väliset sosioekonomiset erot, sukupuolten väliset erot, työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus, terveiden elinvuosien kehitys, työurien pituus ja siihen eri työuran vaiheissa vaikuttavat tekijät, työllisyys- ja työttömyysaste ikäryhmittäin sekä eläkkeiden korvausaste ja suhde keskiansioihin. Lisäksi arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota työeläkejärjestelmän kehitykseen eri näkökulmista, joita ovat muun muassa työurien pidentäminen, riittävä eläkkeiden taso, rahoituksen kestävyys ja sukupolvien välinen oikeuden-mukaisuus.

Arviointia käytettäisiin hyväksi sen jälkeisessä päätöksenteossa, esimerkiksi harkittaessa mahdollista poikkeamista eläkeikärajojen tarkistussäännöstä ja päätettäessä vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan tasosta. Tarkoituksena on eläkeajan ja työssäoloajan suhteen säilyminen sellaisena, että se turvaa työeläkejärjestelmän sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden sekä taloudellisen huoltosuhteen säilymisen kestäväällä tasolla. Riittävän hyvän taloudellisen huoltosuhteen turvin voidaan varmimmin turvata eläkkeiden riittävä taso, hillitä eläkemaksujen nousupainetta, vahvistaa sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta ja varmistaa osaltaan julkisten palveluiden rahoitusta sekä julkisen talouden kestävyyttä.

Voimaantulo

Lain voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi erikseen voimaanpanolaila, koska esityksessä ehdotetaan säädettäväksi paljon siirtymäsäännöksiä. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.2 Työntekijän eläkelain voimaanpanolaki

5 §. Pykälän 2 momentissa säädetään Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteraa koskevasta täydennysmäärästä. Momenttiin ehdotetaan teknistä muutosta, koska työeläkevakuutusyhtiöiden tasoitusmäärä siirretään osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen vuoden 2017 alusta eikä siihen voida enää viitata laissa. Viittaus tasoitusvastuun työkyvyttömyysosaan korvattaisiin viittaamalla työkyvyttömyysliikkeen kertyneeseen tulokseen, joka laskettaisiin vastaavasti kuin nykyisin tasoitusmäärän työkyvyttömyysosa. Eteran tasoitusmäärä määriteltäisiin tässä hallituksen esityksessä ehdotettavan työeläkevakuutusyhtiölain muuttamisesta annettavan lain voimaantulosäännöksen 4 momentissa, mihin viitattaisiin tässä momentissa. Lisäksi korvattaisiin termi tasoitusvastuu tasoitusmäärällä, jota käytetään muualla lainsäädännössä. Ehdotus ei muuttaisi nykytilaa.

Lisäksi korjattaisiin pykälän 4 ja 6 momentin sanamuotoa. Termi tasoitusvastuu korvattaisiin termillä tasoitusmäärä, joka on yleisesti lainsäädännössä käytetty sanamuoto.

8 §. Pykälän 1 ja 3 momentti ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina. Momentit koskevat työeläkeotteen lähettämistä vuosina 2007—2012.

11 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska se ei enää voi tulla sovellettavaksi.

12 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska se ei enää voi tulla sovellettavaksi.

15 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Pykälä koskee työntekijäin eläkelain mukaista suojasäännöstä, joka ei enää voi tulla sovellettavaksi.

22 §. Pykälän viittaus TyEL:n 64 §:n 3 momenttiin korjattaisiin vastaamaan tässä esityksessä ehdotettuja muutoksia.

25 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska se ei enää voi tulla sovellettavaksi.

28 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Pykälä koskee työttömyyseläkkeitä, joita ei ole enää maksussa vuonna 2015, sillä työttömyyseläke on etuusmuotona lakkautettu.

30 §. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään vuoden 2005 uudistuksessa suojattuihin lisäeläkejärjestelyihin kuuluvien työntekijöiden oikeudesta TyEL:n mukaiseen eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn 63 vuotta alemmassa eläkeiässä. Säännös koskee sekä rekisteröityjen TEL-lisäeläkejärjestelyiden että vapaamuotoisten henkivakuutusyhtiöiden, eläkesäätiöiden ja -kassojen lisäeläkejärjestelyiden piiriin kuuluvia työntekijöitä. Esityksessä ehdotetaan vapaamuotoisten lisäeläkejärjestelyiden piiriin kuuluvien työntekijöiden oikeudesta eläkkeeseen säädettäväksi uudessa TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaissa. Toisaalta TEL-lisäeläkejärjestelmän lakkauttamisen yhteydessä rekisteröityjen lisäeläkejärjestelyiden piiriin kuuluvien työntekijöiden oikeudesta eläkkeeseen TyEL:n eläkeikää alemmassa iässä sisällytettiin 30 b §:n 2 momenttiin. Pykälän 1 ja 2 momentin säännökset ovat siten tarpeettomia ja ehdotetaan kumottavaksi. Pykälän 1 momenttiin sisältyy lisäksi valtuus antaa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkempia säännöksiä eläkkeen muuntamisesta vastaamaan lisäeläkejärjestelyn alempaa eläkeikää. Asetuksenantovaltuudesta ehdotetaan säädettäväksi uudessa 30 b §:n 4 momentissa.

Pykälän 3 momentissa säädetään elinaikakerrointarkistuksesta niissä tilanteissa, joissa vanhuuseläke alkaa ennen työntekijän 62 vuoden iän täyttämistä. Samansisältöinen säännös on TyEL:n 82 §:n 2 momentissa, minkä vuoksi 3 momentin säännös on tarpeeton ja ehdotetaan kumottavaksi.

30 b §. Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus kumottavaksi ehdotettuun 30 §:ään. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädetään TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 8 §:n 4 momenttia vastaavasti TyEL:n mukaisen eläkkeen vähentämisestä. Momenttiin otettaisiin myös säännös sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta antaa asetuksella tarkempia säännöksiä TyEL:n mukaisen eläkkeen vähentämisestä.

32 §. Pykälän 4 momentissa säädetään Eteran täydennysmäärän vahvistamisen päättymisestä ja tasoituspäättämisen työkvyttömyyseläkeosan säädetyn tason ylittävän osan käyttämisestä eläkelaitosten yhteisesti kustannettavien etuuksien kustantamiseen. Momenttiin ehdotetaan teknistä muutosta, koska työeläkevakuutusyhtiöiden tasoituspäättämistä siirretään osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen vuoden 2017 alusta eikä siihen voida enää viitata laissa. Viittaus tasoituspäättämisen työkvyttömyysosaan korvattaisiin viittaamalla työkvyttömyysliikkeen kertyneeseen tulokseen, joka laskettaisiin vastaavasti kuin nykyisin tasoituspäättämisen työkvyttömyysosa. Eteran tasoituspäättämistä määriteltäisiin tässä hallituksen esityksessä ehdotettavan työeläkevakuutusyhtiölain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 4 momentissa, mihin viitattaisiin tässä momentissa. Lisäksi korvattaisiin termi tasoitusvastuu tasoituspäättämällä, jota käytetään muualla lainsäädännössä. Ehdotus ei muuttaisi nykytilaa.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.3 Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki

1 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentin mukaan TyEL:iin ehdotetut muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. TyEL:n muuttamisesta annettua lakia sovellettaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan. Lakia sovellettaisiin TyEL:n soveltamisalaan kuuluvassa työsuhteessa tehtyyn työhön lain 1 päivästä tammikuuta 2017 lukien. Siten ehdotettuja säännöksiä esimerkiksi eläkkeen karttumisesta sovellettaisiin vuonna 2017 ja sen jälkeen maksettuihin työansioihin. Sen sijaan vuonna 2016 maksetuista työansioista karttuisi eläkettä vuonna 2016 voimassa olleiden säännösten mukaan. Myös työntekijän työeläkevakuutusmaksun vähentämistä koskeva muutos tulisi voimaan vuoden 2017 alusta, joten eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä ennen vuotta 2017 maksetuista kunkin vuoden työansioista vähennettäisiin työntekijän työeläkevakuutusmaksu. Vähentäminen tehtäisiin myös tulevan ajan ansiota laskettaessa, jos tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot ajoittuvat ennen vuotta 2017.

Pykälän 2 momentin mukaan muutettavaksi ehdotettua TyEL:n 107 a §:ää sovelletaan eläkehakemukseen, joka tulee vireille 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

Pykälän 3 momentin mukaan muutettavaksi ehdotettua TyEL:n 171 §:ää sovellettaisiin kuitenkin jo 31 päivänä joulukuuta 2016. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun yläraja laskisi siten yhteen prosenttiin jo vuoden 2016 lopussa. Tarkoituksena on, että tällöin osaketuottosidonnaisesta lisävakuutusvastuusta siirtyisi varoja vanhuuseläkkeen rahastoitujen osien täydentämiseen.

Pykälän 4 momentin mukaan ehdotettua 92 §:n 1 momentin 6 kohtaa ja 95 §:n 2 momenttia sovellettaisiin sellaiseen potilasvahinkolain tai raideliikennevastuulain mukaiseen korvaukseen, jonka vakuustapahtuma on sattunut 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

2 §. Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläkkeiden alaikärajojen vahvistamisesta. Säännöksen mukaan alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja vahvistettaisiin ehdotetun TyEL:n 82 ja 83 §:n mukaisesti ensimmäisen kerran 1965 syntyneille työntekijöille vuodelle 2027.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin elinaikakertoimen soveltamisesta työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosaan. Säännöksen mukaan elinaikakerrointa sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosaan ensimmäisen kerran vuonna 2027, kun ehdotettu lievennetty elinaikakerroin tulee ensimmäisen kerran sovellettavaksi.

Pykälän 3 momentin mukaan ehdotettu TyEL:n 218 a §:ssä tarkoitettu työurien kehityksen arviointi tehtäisiin ensimmäisen kerran vuonna 2026. Arviointi tehtäisiin vuoden 2026 alussa, jotta sen perusteella voitaisiin tehdä työeläkejärjestelmän muutostarpeita koskevat päätökset ja mahdolliset lainmuutokset ennen vuoden 2026 loppupuolella tehtäviä ikärajojen tarkistuksia. Vuoden 2026 arvioinnissa työurasuhteen kehitystä arvioitaisiin suhteessa eläkeuudistuksen lähtötilanteeseen, koska arviointihetkellä olisi laskettavissa vain vuoden 2025 työurasuhde. Uudempaa työurasuhdetta, jota voitaisiin verrata vuoteen 2025, ei olisi saatavilla vielä alkuvuodesta 2026. Myöhemmissä arvioinneissa työ-urasuhteen kehitystä verrattaisiin vuoden

HE 16/2015 vp

2025 laskettuun työurasuhteeseen, sillä tavoitteena olisi pitää työurasuhde vuoden 2025 tasolla.

3 §. *Lykkäyskorotus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vuonna 1948 ja sitä ennen syntyneen työntekijän oikeudesta voimassa olevan lain 12 §:n 4 momentin mukaiseen lykkäyskorotukseen. Ehdotetusta TyEL:n 12 §:stä poiketen lykkäyskorotus laskettaisiin 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vanhuuseläkkeeseen ja osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen voitaisiin laskea ehdotettujen TyEL:n 12 ja 16 §:n mukainen lykkäyskorotus aikaisintaan vuoden 2017 alusta lukien, jotta voimassa olevan lain mukainen 4,5 prosentin karttuma ja lykkäyskorotus eivät tulisi laskettavaksi eläkkeeseen samalta ajalta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vuonna 1939 ja sitä ennen syntyneen työntekijän vanhuuseläkkeeseen laskettavasta lykkäyskorotuksesta, koska tällaisia eläkkeitä voi edelleen tulla myönnettäväksi siten, että eläketapahtuma on vuonna 2017 tai sen jälkeen. Ehdotetusta TyEL:n 12 §:stä poiketen lykkäyskorotus olisi 0,6 prosenttia jokaiselta lykätyltä kuukaudesta ja lykkäyskorotus laskettaisiin 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus laskettaisiin 65 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

4 §. *Siirtymäajan korotettu karttuma.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 53—63-vuotiaiden työntekijöiden siirtymäajan korotetusta 1,7 prosentin karttumasta. Eläkettä karttuisi korotetun karttuman mukaan vuoden 2025 loppuun saakka, jos työntekijä ei saisi samaan aikaan muuta työeläkelakien mukaista omaan työskentelyyn perustuvaa etuutta kuin osa-aikaeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Myös maatalousyrittäjän luopumistuki estäisi korotetun karttuman. Työeläkelakien mukaisella etuudella tarkoitettaisiin 3 §:ssä mainittujen lakien mukaisia eläkkeitä ja etuuksia. Ulkomailta saatu eläke tai vastaava etuus ei estäisi eläkkeen karttumista korotetun karttuman mukaan. Lisäksi momentissa säädettäisiin eläkkeen karttumisesta tilanteesta, jossa karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana. Viimeksi mainittu säännös vastaisi voimassa olevaa TyEL:n 64 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin teoreettisen eläkkeen laskemisesta. EU:n sosiaaliturvan perusasetus edellyttää muissa EU ja ETA-maissa tehdyn työn rinnastamista Suomessa tehtyyn työhön myös eläkkeen kartumisesta määrättäessä. Siksi myös teoreettisen eläkkeen laskemisessa otettaisiin huomioon 1 momentin mukainen 1,5 prosentin karttumaa suurempi siirtymäajan korotettu karttuma samalla tavoin kuin nykyään otetaan huomioon 1,5 prosentin karttumaa suuremmat karttumisprosentit. Säännöksen mukaan 1,5 prosentin karttumalla laskettuun teoreettiseen eläkkeeseen lisättäisiin siirtymäajan korotetun karttuman ja 1,5 prosentin mukaisen karttumisprosentin erotuksesta laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä laskettaisiin Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siirtymäsäännös 53—62-vuotiaiden työeläkevakuutusmaksusta vuosina 2017—2025. Siirtymäajalla 53—62-vuotiaiden työntekijöiden työeläkevakuutusmaksu olisi korotettu 1 momentissa tarkoitetun korotetun karttumisprosentin vuoksi. Korotettu työeläkevakuutusmaksu olisi 1,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin TyEL:n 153 §:ssä tarkoitettu työntekijän työeläkevakuutusmaksu. Maksun korotusta ei otettaisi huomioon laskettaessa TyEL:n 153 §:n mukaista keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua. Maksun korotusta ei myöskään otettaisi huomioon keskimääräisessä työeläkevakuutusmaksussa ja työntekijän työeläkevakuutusmaksussa laskettaessa työttömyysvakuutusrahaston maksua. Korotettu työeläkevakuutusmaksuprosentti annettaisiin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella vastavasti kuin korottamaton työntekijöiden työeläkevakuutusmaksuprosentti.

5 §. Osa-aikaeläke. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan lain osa-aikaeläkettä koskevien säännösten soveltamisesta ehdotettujen muutosten tultua voimaan. Pykälässä tarkoitetuilla osa-aikaeläkettä koskevilla säännöksillä tarkoitettaisiin myös osa-aikaeläkkeen kustannustenjakoa koskevia säännöksiä.

6 §. Työeläkeote. Pykälässä säädettäisiin, että vuosina 1954—1958 syntyneille työntekijöille lähetettäisiin ehdotetun TyEL:n 75 c §:n mukainen työeläkeote vuonna 2017. Lain voimaantuloajankohdan vuoksi työeläkeotetta ei ehdittäisi lähettää kaikille näiden ikäluokkien työntekijöille viittä vuotta ennen alinta vanhuuseläkeikää. Työeläkeotteella ilmoitettaisiin arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä ja arvio työntekijän vanhuuseläkkeen määrästä tavoite-eläkeiässä.

7 §. Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien jälkeen. Pykälässä säädettäisiin TyEL:n muuttamisesta annetun lain (794/2012) voimaantulosäännöksen 3 momenttia vastaavasta ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän oikeudesta jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle. Säännöksellä varmistetaan kyseisen suojasäännöksen soveltaminen myös esityksessä ehdotettujen ikäluokkakohtaisten eläkeikien voimaantulon jälkeen.

8 §. Oikeus eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tiettyjen lisäturvajärjestelyjen suojaamisesta. Suojasäännöksen piiriin kuuluisi sellainen työntekijä, jonka 3 päivänä syyskuuta 2015 voimassa olevaan työsuhteeseen liittyy lisäeläketurva, joka rakentuu sen varaan, että TyEL:n mukaisen eläketurvan saa alemmassa iässä kuin ehdotetussa TyEL:n 11 §:n 2 momentissa säädetään. Tämä koskisi vain 1 momentissa mainitulla tavalla järjestettyä lisäeläketurvaa ja näitä olisivat momentin 1 kohdan mukaan rekisteröidystä lisäeläkejärjestelystä vapaamuotoiseksi ryhmäeläkevakuutukseksi muunnetut lisäeläkejärjestelyt. Lisäksi momentin 2 kohdan mukaan suojasäännöksen piiriin kuuluisivat sellaiset vapaamuotoiset ryhmäeläkevakuutukset, jotka ovat korvanneet aiemmin eläkesäätiössä tai -kassassa järjestetyn lisäeläketurvan sekä 3 kohdan mukaan eläkesäätiössä tai -kassassa järjestetty lisäeläketurva. Edellytyksenä olisi lisäksi, että nämä lisäeläkejärjestelyt ovat olleet voimassa työntekijäin eläkelain muuttamisesta annettua lakia 634/2003 koskevan hallituksen esityksen antohetkellä 1 päivänä marraskuuta 2002.

Momentin 4 kohdan mukaan suojasäännöksen piiriin kuuluisivat myös julkisten alojen työeläkelakien mukaista vähimmäisturvaa parempaa eläketurvaa korvanneet lisäeläkejärjestelyt, jotka on järjestetty vapaamuotoisella ryhmäeläkevakuutuksella tai eläkesäätiössä taikka -kassassa. Tämä tarkoittaisi sitä, että sellaiset valtion toimintojen yhtiöittämiset, jotka ovat tapahtuneet ennen 3 päivää syyskuuta 2015 ja joissa entistä valtion eläketurvaa on korvattu vapaamuotoisella ryhmäeläkevakuutuksella tai eläkesäätiössä tai -kassassa järjestetyllä lisäeläketurvalla, kuuluisivat suojasäännöksen piiriin.

Suojasäännöksen piiri rakentuisi samaan eläkeiän muutoksen suojaamistapaan, kuin on ollut käytössä 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä ja josta säädettiin lain 634/2003 voimaantulosäännöksen 18—21 momentissa, lukuun ottamatta rekisteröityjä lisäeläkejärjestelyjä, joista on säädetty erikseen työntekijäin eläkelain voimaanpanolain 30 a—30 c §:ssä siinä yhteydessä kun rekisteröity TEL-lisäeläkejärjestelmä on lopetettu. Millään muulla kuin momentissa säädettyllä tavalla järjestetty lisäturva ei kuuluisi tämän suojauksen piiriin.

Pykälän 2 momentin mukaan suojasäännöksen piiriin kuuluisi myös lisäeläkejärjestely, joka on korvattu toisella suojasäännöksen piiriin kuuluvalla järjestelyllä. Suojasäännös koskisi niitä tilanteita, joissa eläkesäätiössä tai -kassassa järjestetty lisäeläkejärjestely korvataan vapaamuotoisella ryhmäeläkevakuutuksella tai toisinpäin. Suojasäännöksessä tarkoitettujen järjestelyjen korvaaminen olisi kyseessä silloin, kun vapaamuotoinen ryhmäeläkevakuutus tai järjestely eläkesäätiössä tai -kassassa alkaa seuraavasta päivästä, jona edellinen lisäeläkejärjestely on

lopetettu. Suojasäännöksen piiriin kuuluvat sekä työntekijäin eläkelain muuttamisesta annettua lakia 634/2003 koskevan hallituksen esityksen antamisen jälkeen että 3 päivänä syyskuuta 2015 ja sen jälkeen korvatut lisäeläkejärjestelyt.

Suojasäännöksen piiriin kuuluvalla työntekijällä olisi oikeus saada TyEL:n mukainen eläke hänen ehdotetussa TyEL:n 11 §:n 2 momentissa säädettyä alinta vanhuuseläkeikää alemmassa eläkeiässä myös lain voimaantulon jälkeen. Edellytyksenä olisi lisäksi, että 3 päivänä syyskuuta 2015 voimassa ollut työoikeudellinen työsuhde, johon TyEL:a alempi eläkeikä liittyy, jatkuu yhdenjaksoisena alennettuun eläkeikään saakka. Järjestely koskisi myös sellaisia lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluvia työntekijöitä, joiden työnantaja vaihtuu työsuhteen katkeamatta ja joiden lisäeläkejärjestely jatkuu työnantajan vaihtumisesta huolimatta, sekä sellaisia julkisten alojen eläkelakien piiriin kuuluneita työntekijöitä, jotka ovat siirtyneet julkisten alojen eläkelain piiristä TyEL:n piiriin saman palvelussuhteen kestäessä.

Pykälän 3 momentin mukaan suojaus koskisi väliinputoamistilanteiden estämiseksi myös sellaisia 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja lisäeläkejärjestelyitä, joiden ehtojen mukaan alemmasta eläkeiästä 63 vuoden ikään työntekijän eläketurva on järjestetty kokonaan lisäeläkejärjestelyn mukaisena eläkkeenä ja 63 vuoden iässä lisäeläkkeestä vähennetään nykyisten säännösten mukaisesti 63 vuoden iässä myönnetty TyEL:n mukainen eläke. Tällaisen järjestelyn piiriin kuuluvalla työntekijällä olisi oikeus saada TyEL:n mukainen eläke 63 vuoden iässä. Lisäksi suojaus koskisi tällaisista lisäeläkejärjestelyistä lain voimaantullessa eläkkeellä jo olevia henkilöitä, sekä henkilöitä, jotka ovat jatkaneet työssä täytettyään lisäeläkejärjestelyn eläkeiän.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eläkkeen varhentamisesta. Suojauksen piiriin kuuluvilla olisi oikeus saada TyEL:n mukainen eläke lisäeläketurvan mukaisessa eläkeiässä, mutta eläkettä vähennettäisiin pysyvästi varhennusvähennyksellä. Varhennusvähennys olisi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta TyEL:n mukainen eläke alkaa ennen kyseisen työntekijän ikäluokalle ehdotetussa TyEL:n 11 §:n 2 momentissa säädettyä alinta vanhuuseläkeikää. Sellaisten 3 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitetuista lisäeläkejärjestelyistä lain voimaantullessa eläkkeellä jo olevien henkilöiden eläke myönnettäisiin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Henkilöillä olisi siten 63 vuoden iässä oikeus varhentamattomaan TyEL:n mukaiseen eläkkeeseen. TyEL:n mukainen eläke myönnettäisiin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti myös siinä tapauksessa, että suojasäännöksen piiriin kuuluva työntekijä on ennen lainvoimaantuloa täyttänyt lisäeläketurvan mukaisen eläkeiän, mutta lain voimaantullessa ei ole vielä eläkkeellä.

Pykälän 5 momentin mukaan työnantajan järjestämä lisäturva ei automaattisesti korotu, jos vähimmäisehtojen mukainen eläke alenee TyEL:iin ehdotettujen muutosten perusteella. TyEL:n muuttamisesta annetulla lailla säädetään muutoksista TyEL:n mukaiseen eläketurvaan ja se muuttuuko lisäturvan sisältö, ratkeaa lisäturvan ehtojen perustella. Lisäturvan mahdollisten muutosten osalta merkittävää on myös se, ovatko lisäturvajärjestelyt osa työsuhtenehtoja vai ei.

Pykälän 6 momentin mukaan lisäeläketurvan ehtoja tai eläkekassan sääntöjä muuttamalla voidaan kuitenkin lisäeläketurvaan tehdä tämän lain mukaisia eläkkeen korotuksia vastaava vähennys. Edellytyksenä vähennykselle on, että lisäeläketurva on määritelty siten, että TyEL:n mukainen eläke ja lisäeläketurva yhdessä muodostavat tietyn suuruisen kokonaiseläketurvan ja että kokonaiseläketurvan ei voida katsoa rahanarvoltaan alentuneen.

Eläkesäätiölain (1774/1995) 11 §:n 6 momentin mukaan eläkesäätiössä vapaaehtoisen lisäeläketurvan mukaisten etuuksia voidaan vähentää tai rajoittaa samojen periaatteiden mukaisesti kuin peruseläketurvan mukaisia eläkkeitä. Päätös säätiön sääntöjen muuttamisesta voidaan täl-

löin tehdä yksinkertaisella äänten enemmistöllä, ellei säätiön säännöissä ole toisin määrätty. Vastaavaa säännöstä ei ole vakuutuskassalaissa ja tästä syystä 7 momentissa todettaisiin, että kun on kyse lisäeläketurvan sopeuttamisesta nyt ehdotettuihin TyEL:n muutoksiin, päätökset voitaisiin tehdä yksinkertaisella äänten enemmistöllä myös eläkekassassa.

9 §. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun tason nostamisen asteittaisesta voimaantulosta. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun perusteena olevan vastuuvelan osuuden kasvattaminen kymmenesosasta viidesosaan lisää käytännössä eläkelaitoksen riskinottookykyä. Nopeaan riskinottokyvyn muutokseen liittyvien riskien vähentämiseksi osuuden muutos tulisi voimaan kahdessa osassa. Vuonna 2017 osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun vuotuisen muutoksen perusteena olisi osakkeiden keskimääräisen vuosituoton mukainen osuus viidestätoista prosentista ehdotetun TyEL:n 168 §:n 2 momentissa tarkoitetusta vastuuvelasta tai eläkevastuusta. Käytännössä osaketuottosidonnainen osuus olisi siten viidesosan suuruinen vuonna 2018.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteraa koskeva poikkeussäännös osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun perusteena olevan vastuuvelan laskennasta. Ehdotetaan, että Eteran tasoitusmäärä vähennettäisiin edelleen osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskennan perusteena olevasta vastuuvelasta. Muilla työeläkevakuutusyhtiöillä ei olisi enää tasoitusmäärää, koska se siirrettäisiin 1 päivänä tammikuuta 2017 osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen. Ehdotus säilyttäisi nykytilan, jolloin sekä tasoitusmäärä että osittamaton lisävakuutusvastuu vähennetään osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun perusteena olevan vastuuvelan laskennassa.

10 §. Kuolevuusperustetäydennys. Pykälässä säädettäisiin eläkelaitoksen tasausvastuun täydentämisestä vuoden 2016 lopussa. Tasausvastuu on eläkelaitosten vastuuvelan erä, johon rahastoidaan ennakolta varoja TyEL:n 168 §:n 1 momentin mukaisesti yhteisesti kustannettavien kulujen suorittamista varten. Täydennys tehtäisiin uusien kuolevuusperusteiden käyttöönoton vuoksi. Elinajanodote on kasvanut viime vuosina ennakoitua enemmän, minkä vuoksi kuolevuuslaskelmia on tarkistettu, ja TyEL:n mukaisissa laskuperusteissa on tarkoitus ottaa käyttöön uudet kuolevuusperusteet 31 päivänä joulukuuta 2016. Täydennys vastaa tekniikaltaan tapaa, jolla nykyisin täydennetään vanhuuseläkkeiden rahastoituja osia.

Tasausvastuuta täydennettäisiin työeläkevakuutusyhtiöillä tasoitusmäärästä. Eläkesäätiöillä ja eläkekassoilla täydennys tasausvastuuseen tehtäisiin vakavaraisuuspääomasta, koska eläkesäätiöillä ei ole tasoitusmäärää ja eläkekassojen osalta tasoitusmäärän purkamiselle ei ole tarvetta. Täydennyksen määrä olisi tietty prosenttimäärä eläkelaitoksen karttuneesta vanhuuseläkevastuusta 31 päivänä joulukuuta 2015. Tasausvastuun täydennyksen määräävä prosenttimäärä vahvistettaisiin laskuperusteissa. Prosenttimäärä olisi vahvistettava sen suuruiseksi, että TyEL:n mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten täydennysten yhteensä voidaan arvioida vastaavan puolta prosenttia TyEL:n mukaan vuonna 2016 vakuutetusta palkkasummasta.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Lain 10 §:ää sovellettaisiin kuitenkin jo 31 päivänä joulukuuta 2016. Tällöin uusista kuolevuusperusteista johtuvat tasausvastuun täydennykset tehtäisiin vuoden 2016 lopussa.

1.4 Yrittäjän eläkelaki

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 1 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

2 §. *Keskeiset määritelmät.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 kohta aiemmin kumotun kohdan tilalle. Uusi 2 kohta vastaisi TyEL:n 2 §:n 1 momenttiin ehdotettua uutta 11 kohtaa. Lisäksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 2 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

4 §. *Lain ulkopuolelle jäävä yrittäjätoiminta.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 4 §:n 2 momentin 2 kohtaan ehdotettua muutosta vastaava muutos. Pykälässä säädettäisiin kuten nykyäänkin siitä, että vakuuttamisvelvollisuus ei koske yrittäjätoimintaa, joka on alkanut tai jatkunut, kun yrittäjä on siirtynyt vanhuuseläkkeelle. Säännöstä ei sovelleta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva yrittäjä on sen rinnalla harjoittamastaan yrittäjätoiminnasta vakuuttamisvelvollinen.

5 §. *Urheilijan vakuuttaminen.* Pykälään ehdotetaan muutettavaksi urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain numero.

8 §. *Oikeus vanhuuseläkkeeseen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 11 §:n 1—3 ja 5 momentteihin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Nykyinen 2 momentti siirtyisi uudeksi 4 momentiksi.

9 §. *Vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi, pykälään ehdotetaan lisättäväksi uudet 2 ja 3 momentti ja pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Muutokset vastaavat TyEL:n 12 §:ään ehdotettuja muutoksia.

10 §. *Vanhuuseläkkeen alkaminen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 13 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. YEL:ssä vanhuuseläkkeen saaminen ei kuitenkaan edellytä sitä, että yrittäjätoiminnan tulee päättyä. Jos yrittäjä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on TyEL:a vastaavasti se, että yrittäjä on lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä. Yrittäjän pääasiallinen työ katsotaan päättyneeksi, kun YEL-vakuutus on päätetty vanhuuseläkkeen alkamiseen.

11 §. *Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 14 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

12 §. *Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeeseen liittyvistä käsitteistä korvattaisiin säännöksillä oikeudesta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Muutokset vastaavat TyEL:n 15 §:ään ehdotettuja muutoksia.

13 §. *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset oikeudesta osa-aikaeläkkeeseen korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 16 §:ään ehdotettuja muutoksia.

14 §. *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen määrästä korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisesta. Muutokset vastaavat TyEL:n 17 §:ään ehdotettuja muutoksia.

15 §. *Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen alkamisesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä vanhuuseläkkeestä ja sen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 18 §:ään ehdotettuja muutoksia.

16 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 19 §:ään ehdotettuja muutoksia.

17 §. *Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen tarkistamisesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle myönnettävän työuraeläkkeen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 20 §:ään ehdotettuja muutoksia.

18 §. *Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen lakkauttamisesta ja uudelleen alkamisesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, työuraeläkkeestä ja vanhuuseläkkeestä. Muutokset vastaavat TyEL:n 21 §:ään ehdotettuja muutoksia.

19 §. *Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 22 §.

20 §. *Työkyvyttömyyseläke ja vanhuuseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 23 §.

21 §. *Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 24 §.

22 §. *Oikeus työeläkekuntoutukseen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 25 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

31 §. *Kuntoutusta koskevat muut säännökset.* Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 34 §:n 1 ja 2 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

34 §. *Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella.* Pykälän 1 ja 2 momenttiin ja sen otsikkoon ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 37 §:n 1 ja 2 momentteihin ja sen otsikkoon ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

49 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 52 §:n 1-3 momentteihin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

50 a §. *Oikeus työuraeläkkeeseen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL 53 a §:ää. Sitä koskevat perustelut soveltuvat myös tähän pykälään siltä osin kuin TyEL 53 a § sisältö vastaa tätä pykälää.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna työeläkelakien mukaan vakuutettavana työnä pidettäisiin yrittäjien osalta sellaista työtä, jolle on vahvistettu YEL:n mukainen vakuutus.

Yrittäjän vakuutettavana työnä voitaisiin lisäksi pitää ennen vuotta 2002 voimassa olleen lain mukaista YEL-vakuuttamisvelvollisuuden piirissä olevaa työtä, jonka YEL-vakuuttamisvelvollisuudesta on myönnetty näiden säännösten mukainen vapautus. YEL:n voimaanpanolain perusteella ennen vuotta 1961 syntyneet, joille on myönnetty vapautus ennen vuotta 2002 saavat säilyttää vapautuksen niin kauan kuin sen ehdot täyttyvät. Myös tällaista työtä voitaisiin pitää työeläkelakien mukaan vakuutettavana työnä. YEL-vakuuttamisvelvollisuudesta vapautettu yrittäjätyö voidaan selvittää työeläkejärjestelmän rekistereistä. Yrittäjän vakuutusta ei voida vahvistaa takautuvasti pidemmältä ajalta kuin kulumassa olevalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä kolmelta kalenterivuodelta. Näin ollen, jos yrittäjä ei ole vakuuttanut työtään työuransa aikana, tällaista työskentelyaikaa ei voida myöskään huomioida kohdassa tarkoitettuna työeläkelakien mukaan vakuutettavana työnä.

Arvioitaessa sitä, onko yrittäjän työ ollut päätoimista, lähtökohtana käytettäisiin yrittäjälle vahvistettua YEL-työtuloa. Arviossa voitaisiin ottaa huomioon työuran mukaiset tai alalle tyypilliset ansiot, hyödyntäen myös Eläketurvakeskuksen yrittäjän työtulon määrittämisestä antamia ohjeita. Jos työ olisi sisällöltään muutoin rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa, mutta yrittäjä ei olisi työskennellyt päätoimisesti, työn ei kokonaisuutena arvioiden voitaisi katsoa olevan niin rasittavaa ja kuluttavaa, että se täyttäisi kyseisen edellytyksen. Jos yrittäjä työskentelisi useassa eri työssä, töiden yhteenlasketun määrän tulisi kokonaisuutena arvioiden vastata työuraeläkkeeseen vaadittavaa työmäärää. Koska työajat ja kokoaikaisena työnä pidettävän työn tuntimäärä vaihtelee jonkin verran eri aloilla, ei yksiselitteistä tuntimäärää ole määritelty.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu yrittäjän rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavan työn päättymisestä laskettava vuoden enimmäisaika laskettaisiin YEL-vakuutuksen päättymisestä tai edellä mainitun YEL-vakuuttamisvelvollisuudesta vapautetun työn päättymisestä.

Pykälän 2 momentin mukaan 38 vuoden työskentelyaikaan luettaisiin momentissa tarkoitettujen äitiys-, isyys-, ja vanhempainrahakausien lisäksi vähäiset keskeytykset työstä sairauden tai tilapäisen työttömyyden vuoksi. Kuten työntekijöillä, myös yrittäjillä tarkasteltaisiin näissä tilanteissa ensisijaisesti rekistereistä ilmenevää työeläkelakien mukaan vakuutettavaa työtä. Vähäiset poissaolojaksot voitaisiin hyväksyä työskentelyaikaan niissä tilanteissa, jossa poissaolojaksot eivät olisi aiheuttaneet merkittävää poikkeamaa kunkin vuoden rekisteristä ilmeneviin työansioihin verrattuna työuran mukaisiin ansioihin tai alalle tyypillisiin ansioihin. Myös tässä arviossa voitaisiin hyödyntää Eläketurvakeskuksen yrittäjän työtulon arvioinnista antamia ohjeita.

50 b §. Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ. Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin edellytyksistä, joiden täyttyessä yrittäjän työtä voitaisiin pitää rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavana. Pykälän 2 momentin säännöstä lukuun ottamatta ehdotettu pykälä vastaisi TyEL:n 53 b §:n säännöstä. TyEL:n 53 b §:n säännöstä koskevat yksityiskohtaiset perustelut koskisivat näin lähtökohtaisesti myös yrittäjän työn kuormittavuuden arviointia.

Pykälän 1 momentissa mainitulla työllä tarkoitettaisiin edellä 59 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua työtä. Säännöksessä työn rasittavuudelle ja kuluttavuudelle asetetut edellytykset olisivat samat kuin TyEL:n 53 b §:n 1 momentissa on säädetty. TyEL:n 53 b §:n 1 momenttia koskevat yksityiskohtaiset perustelut koskisivat näin lähtökohtaisesti myös yrittäjän työn kuormittavuuden arviointia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin TyEL:n 53 b §:n 2 momenttia vastaavasti eräistä lisäkriteereistä, kun arvioidaan sisältääkö yrittäjän työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa

1 momentin 1—6 kohdassa mainittua tekijää. Lisäkriterit ovat muilta osin samat kuin TyEL:n 53 b §:n 2 momentissa, mutta yrittäjällä työn kuormittavuutta lisäävänä tekijänä otettaisiin huomioon myös jatkuva ympärivuorokautinen kuormittava sidonnaisuus tuotantoeläinten pidosta aiheutuvana. Koska lisäkriterit muilta osin ovat samat mitä TyEL:n 53 b §:ssä, TyEL:n mainitun lainkohdan perustelut koskisivat lähtökohtaisesti myös yrittäjän työn kuormittavuuden arviointia. TyEL:n 53 b §:n 2 momentin perusteluissa mainittujen esimerkkien lisäksi yrittäjän työn yhtenä poikkeuksellisenä fysikaalisena tekijänä voitaisiin pitää esimerkiksi työtä, jossa varsinkin selkäranka joutuu tärinää voimakkaampaan rasitukseen esimerkiksi maanmuokkauksen yhteydessä tai metsätoissa. Lisäkritereiden osalta on otettava huomioon, että työn on tullut aina sisältää yhtä tai useampaa 1 momentin 1-6 kohdassa mainittua tekijää. Momentissa mainitut lisäkriterit eivät näin yksistään täytä rasittavuuden ja kuluttavuuden edellytyksiä.

50 c §. *Työuraeläkkeen määrä.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 c §:ää.

50 d §. *Työuraeläkkeen alkaminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 d §:ää.

50 e §. *Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 e §:ää.

50 f §. *Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 f §:ää.

50 g §. *Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 g §:ää.

50 h §. *Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotetun uuden TyEL:n 53 h §:än 1 ja 2 momentteja.

50 i §. *Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 i §:ää.

50 j §. *Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 j §:ää.

50 k §. *Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 k §:ää.

50 l §. *Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 l §:ää.

60 §. *Eläkkeen karttuman perusteet.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 63 §. Pykälän 2 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 62 §:n 2 momentiksi.

61 §. *Eläkkeen karttuminen kokonaistyötulosta.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 64 §.

62 §. *Eläkkeen karttuminen.* Pykälään ja sen otsikkoon ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 65 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. YEL:ssä eläkettä karttuu kuitenkin 18 vuoden

täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Eläkettä karttuu yrittäjälle kokonaistyötulosta. Pykälän 1 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 3 momentiksi.

63 §. *Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 66 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

64 §. *Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 67 §.

65 §. *Eläkkeen karttuminen päätyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 68 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

66 §. *Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 69 §.

68 §. *Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat.* Pykälän 2 momenttiin, 3 momentin 2 kohtaan ja 5 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 74 §:n 2 momenttiin, 3 momentin 3 kohtaan ja 5 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Nykyisin yrittäjälle karttuu eläkettä työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kun sitä on saatu ennen 63 vuoden iän täyttämistä. Nyt ehdotettavan sanamuodon mukaan eläkettä karttuisi alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskuukauden loppuun. Säännös tulisi siten yhteneväiseksi TyEL:n säännöksen kanssa.

69 §. *Työeläkeote.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 75 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Yrittäjillekin annettaisiin työeläkeote siten jo 17-vuotiaasta alkaen, vaikka vakuuttamisvelvollisuus alkaa 18 vuodesta.

69 c §. *Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella.* Pykälä on uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 75 c §:ää.

74 §. *Eläke entisin perustein.* Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 80 §:n 3 momentti.

76 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 82 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin TyEL:n 82 §:ää vastaavasti eläketurvan sopeuttamisesta yleiseen eliniän muutokseen. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ikärajojen vahvistamisesta TyEL:n 83 §:ää vastavasti.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että YEL:n mukaiset eläkkeet sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen TyEL:n 83 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertoimella. Elinaikakerrointa koskeva asetuksenantovaltuus on TyEL:n 83 §:ssä, joten YEL:ssä ei erikseen tarvita asetuksenantovaltuutta ja 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

77 §. *Perhe-eläkkeen peruste.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 84 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Muutosten johdosta nykyinen 3 momentti siirtyisi 5 momentiksi.

81 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 88 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

84 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 91 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

84 a §. *Leskeneläkkeen tarkistaminen.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 91 a §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

85 §. *Eläkkeestä vähennettävät etuudet.* Pykälän 1 momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi ja lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta. Muutokset vastaavat TyEL:n 92 §:n 1 momenttiin ehdotettuja muutoksia.

87 §. *Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 94 §:n 1 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

88 §. *Takautumisoikeus.* Pykälän ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 95 §:n 2 momenttia.

89 §. *Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 96 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

91 §. *Eläkehakemus.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL 101 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

92 a §. *Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL 102 a §:ää. Sitä koskevat perustelut soveltuvat myös tähän pykälään siltä osin kuin TyEL 102 a § sisältö vastaa tätä pykälää.

Pykälän 1 momentin mukaan yrittäjien samoin kuin työntekijöiden olisi työuraeläkettä haettaessa esitettävä eläkelaitokselle selvitystä työuraeläkkeen hakijan työn sisällöstä, hakijan terveydentilasta ja työkyvystä sekä hakijan mahdollisuuksista jatkaa työssä. Myös yrittäjillä selvitys perustuisi pääsääntöisesti työterveyshuollon lausuntoon. Yrittäjillä on kuitenkin käytössään työterveyshuollon palveluja huomattavasti harvemmin kuin työntekijöillä, joten käytännössä hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittava selvitys koostuisi useimmiten pykälän 3 momentin mukaisista työterveyshuollon lausuntoa vastaavista selvityksistä.

Pykälän 2 momentin mukaan yrittäjän tulisi toimittaa eläkelaitokselle selvitys työn sisällöstä. Koska yrittäjä ei voisi saada TyEL 102 a §:n 2 momenttia vastaavaa työnantajan lausuntoa työn sisällöstä, yrittäjän selvitys työn sisällöstä voisi käytännössä sisältää esimerkiksi yrittäjän itsensä laatiman kuvauksen työn sisällöstä tai muun asiaa tuntevan tahon laatiman kuvauksen työn sisällöstä.

107 §. *Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä.* Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 126 §:n 3 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

114 §. *Työeläkevakuutusmaksu.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi ja pykälän 3 momentti kumottavaksi. Muutokset vastaavat TyEL:n 153 §:ään ehdotettuja muutoksia.

117 §. *Tilanteet, jolloin yrittäjällä ei ole oikeutta maksaa lisätyöeläkevakuutusmaksua tai pienennettyä työeläkevakuutusmaksua.* Pykälän 1 momentin 5 kohdassa oleva 63 vuoden ikäraja ehdotetaan poistettavaksi. Tämä ikäraja on perustunut siihen, että nykyisin voimassa olevan

HE 16/2015 vp

lain mukaan 63-vuotias saa 4,5 prosentin eläkekarttumaa. Korotetun karttuman poistuessa, ikäraja ei ole enää perusteltu.

125 §. *Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 129 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

129 §. *Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 133 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

130 §. *Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle.* Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 134 §:n 4 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

139 §. *Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutuskustannuksista.* Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi osa-aikaeläkettä koskeva säännös.

Voimaantulo

Lain voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi erikseen voimaanpanolailla, koska esityksessä ehdotetaan säädettäväksi paljon siirtymäsäännöksiä. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.5 Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta

4 §. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Säännös koskee ainoastaan vuotta 2007.

11 §. Pykälän 1 ja 3 momentti ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina. Vastaavia muutoksia ehdotetaan TyEL:n voimaanpanolain 8 §:ään.

14 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska se ei voi tulla enää sovellettavaksi. Vastaavia muutoksia ehdotetaan TyEL:n voimaanpanolain 11 §:ään ja 30 §:n 3 momenttiin.

15 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska se ei voi tulla enää sovellettavaksi. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n voimaanpanolain 12 §:ään.

23 §. Pykälän viittaus YEL:n 61 §:n 3 momenttiin korjattaisiin vastaamaan tässä esityksessä ehdotettuja muutoksia. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n voimaanpanolain 22 §:ään.

28 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n voimaanpanolain 28 §:ään.

29 §. Pykälässä säädetään rekisteröidyistä YEL-lisäeläkejärjestelyistä, jotka on lakkautettu 31 päivänä joulukuuta 2006. Lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluneilla yrittäjillä on kuitenkin edelleenkin oikeus saada YEL:n mukainen eläkkeensä lisäeläkejärjestelyn mukaisessa alemmassa eläkeiässä, jos yrittäjätoiminta jatkuu sanottuun eläkeikään saakka tai päättyy aikaisintaan neljä kuukautta ennen sanotun eläkeiän täyttämistä. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vastaavasti kuin rekisteröidyn TEL-lisäeläkejärjestelyiden sekä vapaamuotoisten lisäeläkejärjestelyiden piiriin kuuluvilla työntekijöillä, myös yrittäjillä YEL:n mukaista eläkettä vähennettäisiin 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke alkaa ennen ehdotetun YEL:n 8 §:n 3 momentin mukaista alinta vanhuuseläkeikää.

Pykälän 5 momentti koskee yrittäjiä, jotka ovat täyttäneet lisäeläkejärjestelyn mukaisen eläkeikänsä ennen vuotta 2005. Koska nämä yrittäjät ovat kaikki nykyisin jo eläkkeellä, säännös on tarpeeton. Sen sijaan momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että jos yrittäjä on täyttänyt lisäeläkejärjestelyn mukaisen alemman eläkeikänsä ennen 1 päivää tammikuuta 2017, mutta yrittäjä ei tämän lain voimaantullessa ole vielä jäänyt vanhuuseläkkeelle, eläke muunnetaan vastaamaan eläkkeelle siirtymisikää tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan. Säännös vastaa TyEL:n voimaantulosäännöksen 4 momentin viimeistä virkettä.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.6 Yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki

1 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 1 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 1 §:n 4 momenttiin.

2 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun voimaanpanolain 2 §:n 1 ja 2 momenttiin.

3 §. *Lykkäyskorotus.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 3 §:ään.

4 §. *Siirtymäajan korotettu karttuma.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä 1,7 prosentin eläkekarttumasta ja korotetusta vakuutusmaksusta kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 4 §:ään.

Karttumisprosentin laskentamenettely pykälän 1 momentissa eroaisi TyEL:stä kuten nykyisin silloin kun karttumisprosentti muuttuu keskellä vuotta, koska yrittäjillä YEL-työtulo voidaan kohdistaa tietylle vakuutusajalle toisin kuin TyEL:ssä. Ehdotettu säännös on nykyisin YEL:n 61 §:n 2 momentissa ja se koskee tilannetta, jossa karttumisprosentti muuttuu 53 tai 63 vuoden iässä. Samaa menettelyä käytettäisiin jatkossa myös, kun karttumisprosentti muuttuu 1,7 prosenttiin tai laskee takaisin 1,5 prosenttiin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi nykyisin YEL:n 61 §:n 3 momentissa oleva säännös teoreettisesta lisästä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siirtymäsäännöksestä 53—62-vuotiaiden työeläkevakuutusmaksuun vuosina 2017—2025. Säännös eroaisi TyEL:stä siinä, että yrittäjillä vakuutusmaksu muuttuu nykyisinkin vuodenvaihteessa, ei kuukaudenvaihteessa kuten TyEL:ssä. Yrittäjä saisi korotetun karttuman kuten työntekijät, eli 53 vuoden täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta sen kuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää 63 vuotta. Korotettua maksua yrittäjä maksaisi kuitenkin 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan vuoden alusta 63 vuoden iän täyttämivuoden loppuun.

5 §. *Osa-aikaeläke.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 5 §:ään.

6 §. *Työeläkeote.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 6 §:ään.

7 §. *Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien jälkeen.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 7 §:ään.

8 §. *Oikeus eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä.* Pykälässä säädettäisiin oikeudesta YEL:n mukaiseen eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä. Pykälän mukaan, jos henkilöllä on TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 8 §:n tai TyEL:n voimaanpanolain 30 b §:n 2 momentin perusteella oikeus vanhuuseläkkeeseen ennen hänen alinta vanhuuseläkeikänsä, hänellä olisi oikeus saada tuossa iässä myös YEL:n mukainen eläke. Tällöin YEL:n mukaiseen eläkkeeseen tehtäisiin varhennusvähennys.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.7 Maatalousyrittäjän eläkelaki

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 1 §:n 1 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

2 §. *Keskeiset määritelmät.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 kohta aiemmin kumotun kohdan tilalle. Uusi 2 kohta vastaisi TyEL:n 2 §:n 1 momenttiin ehdotettua uutta 11 kohtaa. Lisäksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 2 §:n 2 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

7 §. *Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta.* Pykälän 1 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 4 §:n 2 momentin 2 kohtaan ja YEL:n 4 §:n 1 kohtaan ehdotettua muutosta vastaava muutos koskien vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaa.

8 b §. *Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ.* Pykälän 1 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutos kuin edellä 7 §:ssä on ehdotettu maatalousyrittäjätoiminnan osalta.

9 a §. *Apurahansaajaa koskevat säännökset.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että apurahansaajan oikeus työuraeläkkeeseen ja osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen määräytyisi samalla tavalla kuin maatalousyrittäjällä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että mitä maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaissa säädettäisiin maatalousyrittäjästä ja maatalousyrittäjätoiminnasta, sovellettaisiin vastaavasti myös apurahansaajaan ja apurahansaajan työhön. Lisäksi 1 momentista ja 2 momentin 1 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi osa-aikaeläkettä koskevat säännökset.

21 §. *Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulo.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei siinä enää mainita osa-aikaeläkettä. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi siinä olevien osa-aikaeläkkeeseen liittyvien säännösten takia.

21 b §. *Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan apurahansaajan työtulo.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei siinä enää mainita osa-aikaeläkettä. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi siinä olevien osa-aikaeläkkeeseen liittyvien säännösten takia.

22 §. Työeläkevakuutusmaksu. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksestä poistettaisiin maininta TyEL 153 §:ssä tarkoitettusta 53-vuotiaiden korotetusta karttumasta. Pykälän 4 momentissa olevat säännökset työeläkevakuutusmaksun perusprosentin määräytymisestä liittyen nykyiseen 53 vuotta täyttäneiden 1,9 %:n eläkekarttumaan ehdotetaan kumottavaksi. Lisäksi pykälän 7 momentissa oleva viittaus 3—5 momenttiin muutettaisiin viittaukseksi 3 ja 5 momenttiin.

31 §. Oikeus vanhuuseläkkeeseen. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 11 §:n 1—3 ja 5 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Nykyinen 2 momentti siirtyisi uudeksi 4 momentiksi.

32 §. Vanhuuseläkkeen määrä. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 12 § :ään ja YEL:n 9 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

33 §. Vanhuuseläkkeen alkaminen. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 13 §:ään ja YEL 10 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. MYEL:ssa vanhuuseläkkeen saaminen ei kuitenkaan edellytä, että yrittäjätoiminnan tulee päättyä. Jos maatalousyrittäjä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on TyEL:a vastaavasti se, että maatalousyrittäjä on lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä. Maatalousyrittäjän pääasiallinen työ katsotaan päättyneeksi, kun MYEL-vakuutus on päätetty vanhuuseläkkeen alkamiseen.

34 §. Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 14 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

35 §. Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeeseen liittyvistä käsitteistä korvattaisiin säännöksillä oikeudesta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Pykälään ehdotetaan tehtävän vastaavat muutokset kuin on ehdotettu TyEL:n 15 §:ään. Osittainen varhennettu vanhuuseläke ei olisi MYEL 7 §:n 3 kohdassa tai 8 b §:n 3 kohdassa tarkoitettu vanhuuseläke. Maatalousyrittäjä tai apurahansaaja olisi siten edelleen vakuuttamisvelvollinen osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä harjoittamastaan maatalousyrittäjätoiminnasta tai tekemästään apurahansaajan työstä, jos työskentely muutoin täyttäisi edelleen MYEL-vakuuttamisen ehdot.

36 §. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset oikeudesta osa-aikaeläkkeeseen korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 16 §:ään ehdotettuja muutoksia.

37 §. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen määrästä korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisesta. Muutokset vastaavat TyEL:n 17 §:ään ehdotettuja muutoksia.

38 §. Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen alkamisesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä vanhuuseläkkeestä ja sen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 18 §:ään ehdotettuja muutoksia.

39 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 19 §:ään ehdotettuja muutoksia.

40 §. *Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen tarkistamisesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle myönnettävän työuraeläkkeen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 20 §:ään ehdotettuja muutoksia.

41 §. *Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen muuttumisesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen, työuraeläkkeen ja vanhuuseläkkeen maksamisesta. Muutokset vastaavat TyEL:n 21 §:ään ehdotettuja muutoksia.

42 §. *Oikeus työeläkekuntoutukseen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 25 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

45 §. *Kuntoutusta koskevat muut säännökset ja kuntoutuksen ajalta maksettavat etuudet.* Pykälän 2 ja 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 34 §:n 1 ja 2 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

48 §. *Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella.* Pykälään ja sen otsikkoon ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 37 §:ään ja sen otsikkoon ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

58 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen määrän muuttuminen, maksamisen keskeyttäminen ja eläkkeen takautuva tarkistaminen.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan TyEL:n 48—51 §:n otsikkoja, joihin säännöksessä viitataan. Lisäksi pykälän 4 kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska eläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi ehdotetaan säädettäväksi uudessa 58 a §:ssä.

58 a §. *Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään ehdotettua TyEL:n 52 §:ää ja YEL:n 49 §:ää. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ajankohdasta, jolloin täysi työkyvyttömyyseläke ja osatyökyvyttömyyseläke muuttuisivat vanhuuseläkkeeksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ajankohdasta, josta lukien maatalousyrittäjällä olisi oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä harjoitetun maatalousyrittäjätoiminnan tai muun ansiotyön perusteella karttuneeseen eläkkeeseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että työkyvyttömyyseläke myönnettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläkkeenä, jos maatalousyrittäjä olisi täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen sairausvakuutuslain (1224/2004) 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä. Samoin menetettäisiin, jos maatalousyrittäjälle ei vahvistettaisi sairausvakuutuslain perusteella ensisijaisuusaikaa alimman vanhuuseläkeikänsä täyttämisen vuoksi.

59 a §. *Oikeus työuraeläkkeeseen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL 53 a §:ää. Sitä koskevat perustelut soveltuvat myös tähän pykälään siltä osin kuin TyEL 53 a § sisältö vastaa tätä pykälää.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna työeläkelakien mukaan vakuutettavana työnä pidettäisiin maatalousyrittäjien osalta sellaista työtä, jolle on vahvistettu MYEL:n mukainen vakuutus. Maatalousyrittäjän vakuutettavana työnä voitaisiin lisäksi pitää ennen vuotta 2002 voimassa olleen lain mukaista MYEL-vakuuttamisvelvollisuuden piirissä olevaa työtä, jonka MYEL-vakuuttamisvelvollisuudesta on myönnetty näiden säännösten mukainen vapautus. MYEL:n voimaanpanolain perusteella ennen vuotta 1961 syntyneet, joille on myönnetty vapautus ennen vuotta 2002 saavat säilyttää vapautuksen niin kauan kuin sen ehdot täyttyvät. Myös tällaista työtä voitaisiin pitää työeläkelakien mukaan vakuutettavana työnä. MYEL-vakuuttamisvelvollisuudesta vapautettu maatalousyrittäjätyö voidaan selvittää työeläkejärjestelmän rekistereistä. Maatalousyrittäjän vakuutusta ei voida vahvistaa takautuvasti pidemmältä ajalta kuin kulumassa olevalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä kolmelta kalenterivuodelta. Näin ollen, jos maatalousyrittäjä ei ole vakuuttanut työtään työuransa aikana, tällaista työskentelyaikaa ei voida myöskään huomioida kohdassa tarkoitettuna työeläkelakien mukaan vakuutettavana työnä.

Arvioitaessa sitä, onko maatalousyrittäjän työ ollut päätoimista, lähtökohtana käytettäisiin maatalousyrittäjälle vahvistettua MYEL-työtuloa. Arviossa voitaisiin ottaa huomioon työuran mukaiset tai alalle tyypilliset ansiot, hyödyntäen myös Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen työtulon määrittämisestä antamia ohjeita. Jos työ olisi sisällöltään muutoin rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa, mutta maatalousyrittäjä ei olisi työskennellyt päätoimisesti, työn ei kokonaisuutena arvioiden voitaisi katsoa olevan niin rasittavaa ja kuluttavaa, että se täyttäisi kysyeisen edellytyksen. Jos maatalousyrittäjä työskentelisi useassa eri työssä, töiden yhteenlasketun määrän tulisi kokonaisuutena arvioiden vastata työuraeläkkeeseen vaadittavaa työmäärää. Koska työajat ja kokoaikaisena työnä pidettävän työn tuntimäärä vaihtelee jonkin verran eri aloilla, ei yksiselitteistä tuntimäärää ole määritelty.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu maatalousyrittäjän rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavan työn päättymisestä laskettava vuoden enimmäisaika laskettaisiin MYEL-vakuutuksen päättymisestä tai edellä mainitun MYEL-vakuuttamisvelvollisuudesta vapautetun työn päättymisestä.

Pykälän 2 momentin mukaan 38 vuoden työskentelyaikaan luettaisiin momentissa tarkoitettujen äitiys-, isyys-, ja vanhempainrahakausien lisäksi vähäiset keskeytykset työstä sairauden tai tilapäisen työttömyyden vuoksi. Kuten työntekijöillä, myös maatalousyrittäjillä tarkasteltaisiin näissä tilanteissa ensisijaisesti rekistereistä ilmenevää työeläkelakien mukaan vakuutettavaa työtä. Vähäiset poissaolojaksot voitaisiin hyväksyä työskentelyaikaan niissä tilanteissa, jossa poissaolojaksot eivät olisi aiheuttaneet merkittävää poikkeamaa kunkin vuoden rekisteristä ilmeneviin työansioihin verrattuna työuran mukaisiin ansioihin tai alalle tyypillisiin ansioihin. Myös tässä arviossa voitaisiin hyödyntää Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen työtulon määrittämisestä antamia ohjeita.

59 b §. *Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin edellytyksistä, joiden täyttyessä maatalousyrittäjän työtä voitaisiin pitää rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavana. Pykälän 2 momentin säännöstä lukuun ottamatta ehdotettu pykälä vastaisi TyEL:n 53 b §:n säännöstä. TyEL:n 53 b §:n säännöstä koskevat yksityiskohtaiset perustelut koskisivat näin lähtökohtaisesti myös maatalousyrittäjän työn kuormittavuuden arviointia.

Pykälän 1 momentissa mainitulla työllä tarkoitettaisiin edellä 59 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua työtä. Säännöksessä työn rasittavuudelle ja kuluttavuudelle asetetut edellytykset olisivat samat kuin TyEL:n 53 b §:n 1 momentissa on säädetty. TyEL:n 53 b §:n 1 momenttia

koskevat yksityiskohtaiset perustelut koskisivat näin lähtökohtaisesti myös maatalousyrittäjän työn kuormittavuuden arviointia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin TyEL:n 53 b §:n 2 momenttia vastaavasti eräistä lisäkriteereistä, kun arvioidaan sisältääkö maatalousyrittäjän työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentin 1—6 kohdassa mainittua tekijää. Lisäkriteerit ovat muilta osin samat kuin TyEL:n 53 b §:n 2 momentissa, mutta maatalousyrittäjällä työn kuormittavuutta lisääväenä tekijänä otettaisiin huomioon myös jatkuva ympärivuorokautinen kuormittava sidonnaisuus tuotantoeläinten pidosta aiheutuvana. Koska lisäkriteerit muilta osin ovat samat mitä TyEL:n 53 b §:ssä, TyEL:n mainitun lainkohdan perustelut koskisivat lähtökohtaisesti myös maatalousyrittäjän työn kuormittavuuden arviointia. TyEL:n 53 b §:n 2 momentin perusteluissa mainittujen esimerkkien lisäksi maatalousyrittäjän työn yhtenä poikkeuksellisenä fysikaalisena tekijänä voitaisiin pitää esimerkiksi työtä, jossa varsinkin selkäranka joutuu tärinää voimakkaampaan rasitukseen esimerkiksi maanmuokkauksen yhteydessä tai metsätyöissä. Lisäkriteerien osalta on otettava huomioon, että työn on tullut aina sisältää yhtä tai useampaa 1 momentin 1—6 kohdassa mainittua tekijää. Momentissa mainitut lisäkriteerit eivät näin yksistään täytä rasittavuuden ja kuluttavuuden edellytyksiä.

59 c §. *Työuraeläkkeen määrä.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 c §:ää.

59 d §. *Työuraeläkkeen alkaminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 d §:ää.

59 e §. *Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 e §:ää.

59 f §. *Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 f §:ää.

59 g §. *Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 g §:ää.

59 h §. *Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 h §:ää.

59 i §. *Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 i §:ää.

59 j §. *Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 j §:ää.

59 k §. *Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 k §:ää.

59 l §. *Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 l §:ää.

67 §. *Eläkkeen karttuman perusteet.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

68 §. *Eläkkeen karttuminen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 65 §:ään ja YEL 62 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi,

että eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan välisenä aikana tämän lain perusteella vakuutetun maatalousyrittäjätoiminnan kokonaistyötulosta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi nykyisessä 67 §:n 3 momentissa oleva säännös siitä, että eläkkeeseen ei oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden kokonaistyötulo, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi.

Pykälän 3 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 70 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia maatalousyrittäjän kunakin kalenterivuonna saaman 74 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

69 §. *Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska jatkossa eläkettä karttuisi ehdotetun 68 §:n mukaan myös eläkkeen aikana tehdystä työstä.

70 §. *Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan TyEL:n 66 §:n otsikkoa. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 66 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Nykyistä 1 momenttia vastaavaa säännöstä ehdotetaan 68 §:n 3 momenttiin.

71 §. *Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 68 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

72 §. *Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi osa-aikaeläkkeen lakkauttamisen vuoksi.

75 §. *Työeläkeote.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 75 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Myös maatalousyrittäjien oikeus saada työeläkeote alkaisi 17-vuotiaana, vaikka MYEL:n mukainen vakuuttamisvelvollisuus alkaisi vasta 18-vuotiaana.

75 c §. *Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 75 c §:ää.

76 §. *Tulevan ajan eläke.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta osa-aikaeläkkeen ansionalenemasta. Pykälää muutettaisiin myös vastaamaan sanamuodoltaan YEL:n ja TyEL:n vastaavien säännösten kirjoitustapaa. Momentin viimeisessä virkkeessä todettaisiin, että tulevan ajan ansio kuukautta kohden olisi tarkasteluajana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja TyEL:n 76 §:n 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä. Säännös vastaisi asiasisällöltään TyEL:n 76 §:n 1 momenttia ja YEL:n 70 §:n 1 momenttia.

77 §. *Eläkkeen myöntäminen entisin perustein ja eläkkeen kertakorotus.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin pykälän nykyistä 1 kohtaa vastaavasti eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Pykälän 2 ja 3 momentteihin ehdotetaan otettavaksi samansisältöiset säännökset työkyvyttömyyseläkkeeseen myönnettävästä kertakorotuksesta kuin nykyisessä YEL:n 75 §:n 1 momentissa ja ehdotettavassa YEL:n 75 §:n 2 momentissa. Maatalousyrittäjillä vakuuttamisvelvollisuuden alaikäraja on 18 vuotta, minkä vuoksi 3 momentissa oleva ikäraja olisi TyEL:sta poiketen 24—31 vuotta vastaavasti kuin YEL:n 75 §:ssä.

78 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 82 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin TyEL:n 82 §:ää vastaavasti eläketurvan sopeuttamisesta yleiseen eliniän muutokseen. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ikärajojen vahvistamisesta TyEL:n 83 §:ää vastaavasti.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että MYEL:n mukaiset eläkkeet sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen TyEL:n 83 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertoimella. Elinaikakerrointa koskeva asetuksenantovaltuus on TyEL:n 83 §:ssä, joten MYEL:ssä ei erikseen tarvita asetuksenantovaltuutta ja 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

79 §. *Perhe-eläkkeen peruste.* Pykälän 1—2 momentteihin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 84 §:n 1—2 momentteihin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 ja 4 momentti, jotka vastaisivat ehdotettuja TyEL:n 84 §:n 3 ja 4 momenttia. Nykyinen 3 momentti siirtyisi 5 momentiksi.

82 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen.* Pykälän 2 ja 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 88 §:n 2 ja 3 momentteihin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

84 §. *Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 96 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

86 §. *Eläkehakemus.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL 101 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

87 a §. *Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL 102 a §:ää. Sitä koskevat perustelut soveltuvat myös tähän pykälään siltä osin kuin TyEL 102 a § sisältö vastaa tätä pykälää.

Pykälän 1 momentin mukaan maatalousyrittäjien samoin kuin työntekijöiden olisi työuraeläkettä haettaessa esitettävä eläkelaitokselle selvitystä työuraeläkkeen hakijan työn sisällöstä, hakijan terveydentilasta ja työkyvystä sekä hakijan mahdollisuuksista jatkaa työssä. Myös maatalousyrittäjillä selvitys perustuisi pääsääntöisesti työterveyshuollon lausuntoon. Maatalousyrittäjillä on kuitenkin käytössään työterveyshuollon palveluja huomattavasti harvemmin kuin työntekijöillä, joten käytännössä hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittava selvitys koostuisi useimmiten pykälän 3 momentin mukaisista työterveyshuollon lausuntoa vastaavista selvityksistä.

Pykälän 2 momentin mukaan maatalousyrittäjän tulisi toimittaa eläkelaitokselle selvitys työn sisällöstä. Koska maatalousyrittäjä ei voisi saada TyEL 102 a §:n 2 momenttia vastaavaa työnantajan lausuntoa työn sisällöstä, maatalousyrittäjän selvitys työn sisällöstä voisi käytännössä sisältää esimerkiksi maatalousyrittäjän itsensä laatiman kuvauksen työn sisällöstä tai muun asiaa tuntevan tahon laatiman kuvauksen työn sisällöstä.

101 §. *Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä.* Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 126 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

104 §. *Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään.* Pykälässä oleva viittaus TyEL:n 129 §:n 1 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi 129 §:ään, koska ehdotettavassa TyEL:n 129 §:ssä on vain yksi momentti.

Voimaantulo

Lain voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi erikseen voimaanpanolaille, koska esityksessä ehdotetaan säädettäväksi paljon siirtymäsäännöksiä. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.8 Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta

10 §. Pykälän 1 ja 3 momentti ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina. Vastaavia muutoksia ehdotetaan TyEL:n voimaanpanolain 8 §:ään.

13 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska se ei voi tulla enää sovellettavaksi. Vastaavia muutoksia ehdotetaan TyEL:n voimaanpanolain 11 §:ään ja 30 §:n 3 momenttiin.

14 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska se ei voi tulla enää sovellettavaksi. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n voimaanpanolain 12 §:ään.

22 §. Pykälän viittaus MyEL:n 68 §:n 3 momenttiin korjattaisiin vastaamaan tässä esityksessä ehdotettuja muutoksia. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n voimaanpanolain 22 §:ään.

27 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n voimaanpanolain 28 §:ään.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.9 Maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki

1 §. *Voimaantulo.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun voimaanpanolain 1 §:n 1 momenttiin.

2 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain 2 §:n 1 ja 2 momenttiin.

3 §. *Lykkäyskorotus.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun voimaanpanolain 3 §:ään.

4 §. *Siirtymäajan korotettu karttuma.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 53—63-vuotiaiden maatalousyrittäjien siirtymäajan korotetusta 1,7 prosentin karttumasta. Eläkettä karttuisi korotetun karttuman mukaan vuoden 2025 loppuun saakka, jos maatalousyrittäjä ei saisi samaan aikaan muuta työeläkelakien mukaista omaan työskentelyyn perustuvaa etuutta kuin osaaikaeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Työeläkelakien mukaisella etuudella tarkoitettaisiin 3 §:ssä mainittujen lakien mukaisia eläkkeitä ja etuuksia. Luopumistuki rinnastettaisiin työeläkelain mukaiseksi etuudeksi, jolloin luopumistukea saava saisi työskentelystään eläkettä 1,5 %:n karttumaprocentin mukaisesti. Ulkomailta saatu eläke tai vastaava etuus ei estäisi eläkkeen karttumista korotetun karttuman mukaan. Lisäksi momentissa säädettäisiin eläkkeen kartumisesta tilanteessa, jossa karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana. Viimeksi mainittu säännös vastaisi voimassa olevan MYEL:n 68 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin teoreettisen eläkkeen laskemisesta. EU:n sosiaaliturvan perusasetus edellyttää muissa EU ja ETA-maissa tehdyn työn rinnastamista Suomessa tehtyyn työhön myös eläkkeen karttumisesta määrättäessä. Siksi myös teoreettisen eläkkeen laskemisessa otettaisiin huomioon 1 momentin mukainen 1,5 prosentin karttumaa suurempi siirtymäajan korotettu karttuma samalla tavoin kuin nykyään otetaan huomioon 1,5 prosentin karttumaa suuremmat karttumisprosentit. Säännöksen mukaan 1,5 prosentin karttumalla laskettuun teoreettiseen eläkkeeseen lisättäisiin siirtymäajan korotetun karttuman ja 1,5 prosentin mukaisen karttumisprosentin erotuksesta laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä laskettaisiin Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siirtymäajan korotettuun karttumaan liittyvästä työeläkevakuutusmaksusta. Työeläkevakuutusmaksun perusprosenttia korotettaisiin 1,5 prosenttiyksiköllä 53 vuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta lukien sen kalenterivuoden alkuun, jona maatalousyrittäjä tai apurahansaaja täyttää 63 vuotta. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antaisi asetuksella seuraavana kalenterivuonna sovellettavan korotetun maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työeläkevakuutusmaksun korotetun perusprosentin.

5 §. Osa-aikaeläke. Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaantulolain 5 §:ään.

6 §. Työeläkeote. Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaantulolain 6 §:ään.

7 §. Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien jälkeen. Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaantulolain 7 §:ään.

8 §. Oikeus eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä. Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaantulolain 8 §:ään. Jos henkilöllä on TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaantulolain 8 §:n tai TyEL:n voimaantulolain 30 b §:n 2 momentin perusteella oikeus vanhuuseläkkeeseen ennen hänen alinta vanhuuseläkeikänsä, hänellä olisi oikeus saada tuossa iässä myös MYEL:n mukainen eläke. Tällöin MYEL:n mukaiseen eläkkeeseen tehtäisiin varhennusvähennys.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.10 Merimieseläkelaki

1 §. Lain tarkoitus. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 1 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

2 §. Keskeiset määritelmät. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 2 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Pykälän 1 momentin 13 kohdassa määriteltäisiin alin vanhuuseläkeikä, jolla tarkoitettaisiin 8 §:n 2 ja 3 momentin mukaista työntekijän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää. Työntekijällä voi olla oikeus mainittuja lainkohtia alempaan vanhuuseläkeikään MEL:n muuttamisesta annetun lain (296/2015) voimaantulosäännöksen 3 ja 4 momentin perusteella, mutta laissa käsitteellä alin vanhuuseläkeikä ei tarkoitettaisi näitä alennettuja eläkeikäiä.

3 §. *Työeläkelait.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 3 §:n 2 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

5 §. *Lain soveltamisalan rajaukset.* Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla kuin TyEL:n 4 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että MEL ei koskisi työsuhdetta jossa työntekijä toimii muusikkona, näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taiteilijana työsuhteen pituudesta riippumatta. Koska laivoilla esiintyvät taiteilijat poikkeuksetta ovat hyvin lyhyissä työsuhteissa, nykyinen rajaus yhden vuoden kestävään työsuhteeseen on käytännössä vailla merkitystä ja muutos selkeyttäisi siten tältä osin MEL:n soveltamisalaa.

8 §. *Oikeus vanhuuseläkkeeseen.* Pykälän 1—3 momentteihin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 11 §:n 1—3 momentteihin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

11 §. *Vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi, pykälään ehdotetaan lisättäväksi uudet 2 ja 3 momentti ja pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Muutokset vastaavat TyEL:n 12 §:ään ehdotettuja muutoksia.

12 §. *Julkisten alojen alemman eläkeiän vaikutus eräissä tilanteissa.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Lainkohta on käytännössä koskenut yksinomaan luotseja, joilla on tietyin edellytyksin ollut oikeus siirtyä VaEL:n mukaan vanhuuseläkkeelle 63 vuotta alemmassa eläkeiässä. Vuoden 2011 alusta voimaantulleella lailla Luotsausliikelaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi (1008/2010) Luotsausliikelaitoksen toiminta on siirretty perustettavalle osakeyhtiölle. Yhtiöittämisen yhteydessä Luotsausliikelaitoksen henkilöstö on siirtynyt osakeyhtiön palvelukseen ja VaEL:n mukaisesta eläkejärjestelmästä TyEL:n piiriin. Vuoden 2011 alusta tapahtuneen yhtiöittämisen myötä luotseilla ei siten ole enää ollut mahdollisuutta siirtyä VaEL:n mukaisesti vanhuuseläkkeelle 63 vuotta alemmassa eläkeiässä, minkä vuoksi säännös ei voi enää tulla sovellettavaksi.

13 §. *Vanhuuseläkkeen alkaminen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 13 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

14 §. *Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 14 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

15 §. *Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeeseen liittyvistä käsitteistä korvattaisiin säännöksillä oikeudesta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Muutokset vastaavat TyEL:n 15 §:ään ehdotettuja muutoksia.

16 §. *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset oikeudesta osa-aikaeläkkeeseen korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 16 §:ään ehdotettuja muutoksia.

17 §. *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen määrästä korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisesta. Muutokset vastaavat TyEL:n 17 §:ään ehdotettuja muutoksia.

18 §. *Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen alkamisesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä vanhuuseläkkeestä ja sen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 18 §:ään ehdotettuja muutoksia.

19 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 19 §:ään ehdotettuja muutoksia.

20 §. *Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen tarkistamisesta korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle myönnettävän työuraeläkkeen määrästä. Muutokset vastaavat TyEL:n 20 §:ään ehdotettuja muutoksia.

21 §. *Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin pykälässä olevat säännökset osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä korvattaisiin säännöksillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, työuraeläkkeestä ja vanhuuseläkkeestä. Muutokset vastaavat TyEL:n 21 §:ään ehdotettuja muutoksia.

22 §. *Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 22 §.

23 §. *Työkyvyttömyyseläke ja vanhuuseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 23 §.

24 §. *Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 24 §.

25 §. *Oikeus työeläkekuntoutukseen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 25 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

34 §. *Kuntoutusta koskevat muut säännökset.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 34 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

37 §. *Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella.* Pykälään ja sen otsikkoon ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 37 §:ään ja sen otsikkoon ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

52 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 52 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

53 a §. *Oikeus työuraeläkkeeseen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL 53 a §:ää.

53 b §. *Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 b §:ää.

53 c §. *Työuraeläkkeen määrä.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 c §:ää.

53 d §. *Työuraeläkkeen alkaminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 d §:ää.

53 e §. *Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 e §:ään.

53 f §. *Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 f §:ää.

53 g §. *Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 g §:ää.

53 h §. *Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 h §:ää.

53 i §. *Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 i §:ää.

53 j §. *Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 j §:ää.

53 k §. *Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 k §:ää.

53 l §. *Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 53 l §:ää.

64 §. *Eläkkeen karttuman perusteet.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 63 §.

72 §. *Eläkkeen karttuminen.* Pykälään ja sen otsikkoon ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 65 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

73 §. *Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 66 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

74 §. *Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 67 §.

75 §. *Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 68 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

76 §. *Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen aikana.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 69 §.

77 §. *Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Pykälän säännös ehdotetaan siirrettäväksi muutettavaksi ehdotetun 72 §:n 3 momentiksi.

80 §. *Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 74 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

81 §. *Työeläkeote.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 75 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

81 c §. *Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella.* Pykälä olisi uusi ja vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 75 c §:ää.

86 §. *Eläke entisin perustein.* Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 80 §:n 3 momentti.

87 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 81 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

88 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 82 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin TyEL:n 82 §:ää vastaavasti eläketurvan sopeuttamisesta yleiseen eliniän muutokseen. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ikärajojen vahvistamisesta TyEL:n 83 §:ää vastavasti.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että MEL:n mukaiset eläkkeet sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen TyEL:n 83 §:ssä tarkoitetulla elinaikakerroimella. Elinaikakerrointa koskeva asetuksenantovaltuus on TyEL:n 83 §:ssä, joten MEL:ssä ei erikseen tarvita asetuksenantovaltuutta ja 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

89 §. *Perhe-eläkkeen peruste.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 84 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Nykyinen 3 momentti siirtyisi 5 momentiksi.

93 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 88 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

96 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 91 §:n 1 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

96 a §. *Leskeneläkkeen tarkistaminen.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 91 a §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

97 §. *Eläkkeestä vähennettävät etuudet.* Pykälän 1 momentin 5 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi työtaturma- ja ammattitautilain säätämisestä johtuva tekninen muutos. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta. Muutokset vastaavat TyEL:n 92 §:n 1 momenttiin ehdotettuja muutokset.

99 §. *Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 94 §:n 1 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

100 §. *Takautumisoikeus.* Pykälän ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka vastaisi sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 95 §:n 2 momenttia.

101 §. *Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 96 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

103 §. *Eläkehakemus.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL 101 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

104 a §. *Työraueläkkeen hakemista koskevat selvitykset.* Pykälä olisi uusi ja se vastaisi sisältöään esityksessä ehdotettua uutta TyEL 102 a §:ää.

114 §. *Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 117 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

117 §. *Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle.* Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 120 §:n 4 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

120 §. *Eläkkeen maksamisjärjestys.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 123 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

123 §. *Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä.* Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 126 §:n 3 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

126 §. *Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 129 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

130 §. *Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 133 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

131 §. *Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle.* Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 134 §:n 4 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

154 §. *Eläkekassan vastuu vanhuuseläkkeestä.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 174 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

159 §. *Eläkekassan vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 179 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

160 §. *Vastuu eläkekassan tai muun eläkelaitoksen joutuessa konkurssiin.* Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi kuten TyEL:n 181 §:n 2 momentti.

Voimaantulo

Lain voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi erikseen voimaanpanolailla, koska esityksessä ehdotetaan säädettäväksi paljon siirtymäsäännöksiä. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.11 Laki merimieseläkelain voimaanpanosta

4 §. Pykälän 1 ja 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomina vastaavasti kuin TyEL:n voimaanpanolain 8 §:n 1 ja 3 momentti.

7 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana vastaavasti kuin TyEL:n voimaanpanolain 11 §.

HE 16/2015 vp

8 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana vastaavasti kuin TyEL:n voimaannpanolain 12 §.

17 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n voimaannpanolain 22 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

22 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana vastaavasti kuin TyEL:n voimaannpanolain 28 §.

24 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska se ei voi enää tulla sovellettavaksi.

31 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana vastaavasti kuin TyEL:n voimaannpanolain 30 §.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.12 Merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaannpanolaki

1 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaannpanolain 1 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaannpanolain 1 §:n 4 momenttiin.

2 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaannpanolain 2 §:n 1 ja 2 momenttiin.

3 §. *Lykkäyskorotus.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaannpanolain 3 §:ään.

4 §. *Siirtymäajan korotettu karttuma.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä 1,7 prosentin eläkekarttumasta ja korotetusta vakuutusmaksusta kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaannpanolain 4 §:ään.

5 §. *Osa-aikaeläke.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaannpanolain 5 §:ään.

6 §. *Työeläkeote.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaannpanolain 6 §:ään.

7 §. *Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien jälkeen.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin esityksessä ehdotettuun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaannpanolain 7 §:ään.

8 §. *Kuolevuusperustetäydennys.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaannpanolain 10 §:ään. Merimieseläkekassa tekisi täydennyksen tasausvastuuseen vakavaraisuuspääomasta. Täydennyksen prosenttimäärä vahvistettaisiin vakuutusteknisen velan laskuperusteissa siten, että prosenttimäärä olisi sama kuin TyEL:n mukaista toimintaa harjoittavilla eläkelaitoksilla TyEL:n muuttamisesta annetun lain voi-

maanpanolain 10 §:n ja TyEL:n mukaisten vastuuvelan tai eläkevastuun laskuperusteiden perusteella.

9 §. *Oikeus eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä.* Pykälään ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin YEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 8 §:ään. Pykälän mukaan, jos henkilöllä on TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 8 §:n tai TyEL:n voimaanpanolain 30 b §:n 2 momentin perusteella oikeus vanhuuseläkkeeseen ennen hänen alinta vanhuuseläkeikänsä, hänellä olisi oikeus saada tuossa iässä myös MEL:n mukainen eläke. Tällöin MEL:n mukaiseen eläkkeeseen tehtäisiin varhennusvähennys.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Lain 8 §:ää sovellettaisiin kuitenkin jo 31 päivänä joulukuuta 2016.

1.13 Julkisten alojen eläkelaki

1 luku Lain tarkoitus ja soveltamisala

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälässä määriteltäisiin lain tarkoitus siten, että laissa säädetään kuntien ja kuntayhtymien sekä muiden Kevan jäsenyhteisön, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon sekä Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevien viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläketurvasta. Aikaisemmin vastaavat säännökset sisältyvät KuEL:n 1 §:n 1 momenttiin, VaEL:n 1 §:ään sekä KiEL:n 1 §:ään ja 3 §:n 1 momenttiin.

2 §. *Eläketurvan toimeenpano.* Pykälässä säädettäisiin siitä että, eläketurvan toimeenpanosta huolehtisi Keva. Keva on julkisoikeudellinen eläkelaitos, jonka hallinnosta ja rahoituksesta säädettäisiin erikseen Kevasta annetussa laissa. Nykyinen säännös on KuEL:n 1 §:n 2 momentissa, VaEL:n 143 §:n 1 momenttiin sekä KiEL:n 5 §:n 2 momentissa.

3 §. *Keskeiset määritelmät.* Pykälässä määriteltäisiin joitakin laissa useimmin esiintyviä käsitteitä. Luettelo ei olisi kattava vaan määritelmiä sisältyisi myös pykäläteksteihin. Tähän säännöksen koottaisiin ne käsitteet, jotka esiintyvät toistuvasti ja jotka voidaan selittää lyhyesti. Nykyisin määritelmät sisältyvät KuEL:n 4 §:ään, VaEL:n 2 §:ään ja KiEL:n 2 §:ään. Uutena määritelmänä olisi alimman vanhuuseläkeiän määritelmä, joka vastaisi TyEL:n 2 §:n 1 momentin 11 kohtaan ehdotettua määritelmää.

4 §. *Lain soveltamisala.* Lain soveltamisalan piiriin kuuluisivat kaikki Kevan jäsenyhteisöön, valtioon, evankelis-luterilaiseen kirkkoon sekä Kansaneläkelaitokseen virka- tai työsuhteessa olevat henkilöt. Lakia sovellettaisiin myös niihin työnantajiin, joiden osalta on erityislaeissa säädetty, että niiden palveluksessa oleviin sovelletaan valtion eläkelakia. Tällaisia työnantajia ovat eräät valtionapulaitokset. Myös yliopistojen palveluksessa oleviin ennen vuotta 1980 syntyneisiin työntekijöihin sovelletaan nykyisin valtion eläkelakia. Tästä säädetään yliopistolain voimaantulosta annetun lain (559/2009) 11 §:ssä. Valtion eläkelain sijasta näihin henkilöihin sovellettaisiin tätä lakia sen voimaantulosta lukien. Laissa eräistä opetusalan eläkejärjestelyistä (662/1998) säädetään, että lain voimaantullessa 1 päivänä tammikuuta 1999 kunnan tai kuntayhtymän tai muun Kevan jäsenyhteisön palveluksessa olevat peruskoulun, lukion tai ammatikoulutusta antavan oppilaitoksen palveluksessa olevien opettajat ja erää muut työntekijät, joiden eläketurva on lain antamishetkellä määräytynyt valtion eläkelain mukaan, säilyttävät edelleen tämän oikeuden niin kauan kuin heidän palveluksensa jatkuu näissä tehtävissä. Samoin valtion eläketurvan alaisuuteen kuuluvat edelleen ennen vuotta 1970 syntyneet työntekijät, joilla alkaa palvelussuhde lain voimaantulon jälkeen pääasiassa perusopetuslain tai lukio-

lain piirissä olevissa opetustehtävissä. Näidenkin henkilöiden eläketurva määräytyisi vastaisuudessa tämän lain mukaisesti. Lakia sovellettaisiin myös eduskunnan oikeusasiamieheen ja eduskunnan apulaisoikeusasiamieheen. Asiasta säädetään nykyisin KuEL:n 3 §:n 1 momentissa, VaEL:n 3 §:n 1 ja 3 momentissa ja KiEL:n 3 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan lain soveltamisen piiriin kuuluisivat myös perhe- ja omaishoitajat, jotka ovat tehneet Kevan jäsenyhteisön kanssa perhehoitolain (263/2015) tai omaishoidontuesta annetun lain (937/2005) 2 §:n mukaisen sopimuksen sekä luottamushenkilöt. Lain piirissä olisi myös toimeksianto- ja konsulttitoiminta silloin, kun sitä ei harjoiteta yrittäjän ominaisuudessa. YEL:n piiriin kuuluminen ratkaistaisiin edelleen YEL:n mukaan ja tämän lain soveltamisen piiriin kuuluisi vain sellainen toiminta, joka jää YEL:n ulkopuolelle. Lähtökohteisesti ilman YEL-vakuutusvelvollisuutta toimivaa julkisen työnantajan palkkaamaa konsulttia pidettäisiin tämän lain piirissä olevana, jos toimintaa ei harjoiteta esimerkiksi osakeyhtiön tai muun yhteisön nimissä.

Nykyisin nämä määräykset sisältyvät KuEL:n 3 §:n 2 momenttiin, VaEL 3 §:n 2 momenttiin ja KiEL 3 §:n 3 momenttiin sekä 7 §:n 2 momenttiin.

5 §. Lain soveltamisalan rajoitukset. Nykyiset säännökset sisältyvät KuEL:n 5 §:ään, VaEL:n 4 §:ään ja KiEL:n 4 §:n 1 momenttiin. Pykälässä säädettäisiin muutamista rajoituksista lain soveltamisalaan. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan laki ei koskisi palvelusta, joka on ollut voimassa ennen henkilön 17 vuoden iän täyttämistä. Aikaisemmin ikäraja oli 18 vuotta. Eläketurvan karttumisen alaikäraja ehdotetaan muutettavaksi 17 vuodeksi yhdenmukaisesti muun työeläkelainsäädännön kanssa.

Momentin 2 kohdan mukaan eläketurva ei koskisi myöskään palvelusta, joka on alkanut sen jälkeen, kun henkilö on täyttänyt tietyn yläikärajan. Yläikäraja on nykyisin 68 vuotta. Tämä ikäraja koskisi edelleen ennen vuotta 1958 syntyneitä henkilöitä, Vuosina 1958—1961 yläikäraja olisi 69 vuotta ja vuosina 1962—1964 syntyneillä se olisi 70 vuotta. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneille alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin eliniän muutokseen. Sopeuttaminen tehtäisiin ensimmäisen kerran vuonna 2016. Tässä yhteydessä olisi tarkoitus päättää myös eläkkeen karttumisen yläikärajasta. Laki ei myöskään koskisi julkista palvelusta, jonka perusteella henkilöllä on oikeus eläkkeeseen jonkin muun eläkelain nojalla. Tästä säädettäisiin momentin 3 kohdassa.

Pykälän 4 kohta siirtyy valtion eläkelain 4 §:n 1 momentin 5 kohdasta. Säännöksen tarkoituksena on se, että Suomen valtion palvelukseen EU-, ETA- ja Sveitsin alueen ulkopuolelle, esimerkiksi suurlähetystöön, asemamaasta palkatun muun kuin Suomen kansalaisen palveluksen eläketurva voitaisiin hoitaa paikallisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa on epäselvää sovelletaanko työntekijään tämän eläkelain säännöksiä. Tällöin asian ratkaisisi tämän lain soveltamisen osalta Keva. Kevalla olisi oikeus myös edelleen ratkaista nykyisen VaEL:n 7 §:n mukaiset eläketurvan syntymiseen ja eläkemaksujen kiertämiseen liittyvät tilanteet joko työntekijän tai työnantajan hakemuksesta. Säännös on nykyisin VaEL:n 7 §:ssä ja KiEL:n 4 §:n 2 momentissa.

6 §. Eläkeoikeuden siirto Euroopan unioniin. Pykälässä säädettäisiin Euroopan unionin palveluksessa olevan henkilön oikeudesta siirtää tämän lain perusteella karttunut eläkeoikeutensa Euroopan unionin eläkejärjestelmään. Siirtoon ja palautukseen sovellettaisiin eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmien välillä annettua lakia (165/1999). Säännökset sisältyvät nykyisin KuEL:n 167 §:ään, VaEL:n 6 §:ään sekä KiEL:n 6 §:ään.

2 luku **Eläketurva**

7 §. Eläketurvan lajit. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen KuEL:n 6 §:n säännös eläketurvaan kuuluvista eläketurvan lajeista eli laissa säädettäisiin eläketurvasta, johon kuuluvat peruseläketurva ja kuntoutusetuudet. Lisäksi laissa säädettäisiin Kevan mahdollisuudesta järjestää lisäeläketurvaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyisin KuEL:n 7 §:ään sisältyvästä kiellosta Kevan jäsenyhteisöille järjestää peruseläketurvaa henkilöstölle tai luottamushenkilöille muutoin kuin tässä laissa säädetyllä tavalla.

8 §. Kevan järjestämä lisäeläketurva. Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen KuEL:n 8 §:n sisältö. Laki mahdollistaisi edelleen erillisen kunnalliseen palvelussuhteeseen liittyvän lisäeläketurvan. Sen ottaminen olisi Kevan jäsenyhteisöille vapaaehtoista.

Pykälän 2 momentin mukaan lisäeläketurvasta määrättäisiin Kevan lisäeläkesäännössä. Tähän lisäeläketurvaan kuuluisi edelleen taloudellinen tuki, joka vastaa yksityisen puolen ryhmähenkivakuutusta. Lisäeläkesäännössä määrättäisiin myös Kevan oikeudesta myöntää ylimääräinen eläke kunnallisen palveluksen perusteella.

9 §. Muualta järjestettävä lisäeläketurva. Nykyinen KuEL:n 9 § sallii Kevan jäsenyhteisöille mahdollisuuden ottaa työntekijälleen peruseläketurvan lisäksi vapaamuotoisen eläkevakuutuksen henkivakuutusyhtiöstä tai myöntää yksittäistapauksessa ylimääräisen eläkkeen. Tästä ehdotetaan säädettäväksi tämän lain 9 §:ssä.

3 luku **Eläke- ja kuntoutusetuudet**

Vanhuuseläke

10 §. Oikeus vanhuuseläkkeeseen. Pykälän sisältö on uusi. Työntekijällä olisi oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle aikaisintaan alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Nykyisessä VaEL:n 8 §:n 1 momentissa oleva säännös oikeudesta vanhuuseläkkeeseen eroamisiän täyttämisen jälkeen ehdotetaan siirrettäväksi tämän lain voimaantulosta annettavaan lakiin, koska vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan eroamisiän piiriin ei enää tule uusia työntekijöitä ja kyseessä on siirtymäsäännös.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin alimmista vanhuuseläkeikärajoista eri ikäluokille. Vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneillä alin vanhuuseläkeikä säilyisi 63 vuotena. Sen jälkeen syntyneillä se nousisi 3 kuukautta kutakin ikäluokkaa kohden ja se olisi vuosina 1962—1964 syntyneillä 65 vuotta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miten alin vanhuuseläkeikä tämän jälkeen syntyneillä määräytyisi. Näiden ikäluokkien alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin eliniän odotteen muutoksen tämän lain 95 §:ssä ja TyEL:n 83 §:ssä ehdotetulla tavalla. Alin vanhuuseläkeikä vahvistettaisiin jokaiselle ikäluokalle sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella sille vuodelle, jonka aikana työntekijät täyttävät 62 vuotta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että työntekijän tulee päättää palvelussuhteensa, jotta hänellä olisi oikeus sen perusteella vanhuuseläkkeeseen. Nykyinen säännös on KuEL:n 11 §:n 1 momentissa ja VaEL:n 8 §:n 4 momentissa.

11 §. *Vanhuuseläke varhennettuna samasta ajankohdasta muusta pohjoismaasta myönnetyn vanhuuseläkkeen kanssa.* Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi VaEL:n nykyisen 9 §:n sisältö. Siinä säädettäisiin oikeudesta saada eläke valtion palveluksesta samasta ajankohdasta, kun henkilöllä on oikeus vanhuuseläkkeeseen muusta Pohjoismaasta maiden välillä tehdyn sopimuksen perusteella (SopS 96/2002). Oikeus olisi kuitenkin aikaisintaan 60 vuoden iän täyttämistä ja valtion palveluksesta karttunutta eläkettä varhennettaisiin 0,6 prosenttia jokaista kuukautta kohden, jolta eläke maksetaan ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kalenterikuukauden alkua.

12 §. *Vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälän 1 momentin mukaan vanhuuseläkkeen määrä olisi eläkkeelle siirtymishetken mennessä karttuneen eläkkeen määrä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkkeen määrän korottamisesta lykkäyskorotuksella. Säännös on uusi. Jos työntekijä ei jää vanhuuseläkkeelle alimmassa vanhuuseläkeiässään, hänen vanhuuseläkettään korotettaisiin 0,4 prosentin suuruisella lykkäyskorotukselta jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi kuin alin vanhuuseläkeikä. Lykkäyskorotusta ei voisi enää saada sen jälkeen, kun työntekijälle on myönnetty vanhuuseläke jonkin työeläkelain perusteella. Lykkäyskorotus laskettaisiin myös palvelussuhteesta eläkkeen karttuman yläikärajan täyttämisen jälkeen, vaikka työstä ei enää karttuisikaan uutta eläkettä.

Pykälän 3 momentti on myös uusi ja sen mukaan lykkäyskorotukseen ei myöskään olisi oikeutta samalta ajalta, jolta työntekijä saa työttömyyspäivärahaa.

13 §. *Vanhuuseläkkeen alkaminen.* Pykälään siirrettäisiin KuEL:n 11 §:n ja VaEL:n 11 §:n säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan vanhuuseläke alkaisi vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän täyttämistä ja palvelussuhteen päättämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Eläke voitaisiin myöntää takautuvasti enintään kolmelta kuukaudelta, jollei hakija pysty esittämään pätevää syytä sille, että eläke tulisi myöntää tätä pitemmältä ajalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeus palvelussuhteen päättämisedellytykseen. Jos työntekijällä on rinnakkain yksi tai useampi tämän lain piiriin kuuluva palvelussuhde ja hän päättää niistä jonkun jäädäkseen vanhuuseläkkeelle, hänellä olisi 1 momentin säännöksen estämättä oikeus vanhuuseläkkeeseen myös vanhuuseläkkeen alkamishetken mennessä karttuneesta eläkkeestä myös jatkumaan jäävästä palvelussuhteesta. Ehdotettu säännös laajentaisi soveltamista nykyisin voimassa olevista laeista. Nykyisin oikeus koskee erikseen KuEL:n piiriin, erikseen VaEL:n piiriin ja erikseen KiEL:n piiriin kuuluvia rinnakkaisia palvelussuhteita. Nyt se koskisi kaikkia ehdotetun lain piiriin kuuluvia palvelussuhteita. Sen lisäksi työn päättämistä ei edellytettäisi, jos työntekijä on jäämässä jonkin muun työeläkelain perusteella vanhuuseläkkeelle ja hänellä on ollut rinnakkainen tämän lain piiriin kuuluva omais- tai perhehoitosopimus taikka hän on ollut luottamustoimessa. Hänellä olisi oikeus vanhuuseläkkeeseen myös näistä tehtävistä samasta ajankohdasta, vaikka hän ei niitä päättäisikään.

Jos työntekijä jatkaa palvelussuhdettaan eläkkeen karttumiseen oikeuttavan ylärajan täyttämisen jälkeenkin, hänellä olisi kuitenkin oikeus saada vanhuuseläke maksuun. Tällöin eläke myönnettäisiin hakemusta seuraavan kuukauden alusta. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Pykälän 4 momentin mukaan vanhuuseläkkeelle siirtymisen jälkeen maksetuista ansioita karttunut eläke oikeuttaisi vanhuuseläkkeeseen eläkkeen karttumiseen oikeuttavan yläikärajan 68, 69 tai 70 vuotta täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Tämä koskisi sekä edellä 2 momentissa tarkoitettuja vanhuuseläkkeelle siirtymisen jälkeen jatkuvia palvelussuhteita että

vanhuuseläkkeellä alkavia palvelussuhteita. Sotilaan vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen maksetuista työansioista karttunut eläke, joka perustuu valtion palvelukseen tai muuhun valtion eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettuun palvelukseen, maksettaisiin eroamisiässä. Sotilaiden osalta sääntely vastaisi nykytilannetta. Nykyinen säännös on KuEL:n 10 §:n 3 momentissa ja VaEL:n 11 §:n 2 momentissa.

Pykälän 5 momentti on uusi ja siinä säädettäisiin osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen alkavasta vanhuuseläkkeestä. Vanhuuseläkkeeseen olisi oikeus sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, kun työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamisen edellytykset ja lopettanut pääasiallisen työnsä.

14 §. Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen. Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi KuEL:n 117 §:n ja VaEL:n 12 §:n sisältö oikeudesta lakkauttaa vanhuuseläke. Jos työntekijälle on myönnetty kuntoutustuki, jota määrättäessä on katsottu, että työkyvyttömyys jatkuu yli työntekijän alimman vanhuuseläkeiän, voisi työntekijä hakea vanhuuseläkkeeksi muuttuneen kuntoutustuen lakkauttamista työkyvyttömyyden päättyttyä. Tällöin hän voisi saada tämän jälkeen tekemästään työstä karttuneeseen eläkkeeseen lykkäyskorotuksen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

15 §. Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskevat säännökset ovat uudet. Pykälän 1 momentin mukaan työntekijällä olisi oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle eläkkeen alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Alaikäraja määräytyisi työntekijän syntymävuoden mukaan pykälän 2 momentissa säädettävällä tavalla.

Pykälän 2 momentin mukaan työntekijän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja olisi vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneillä 61 vuotta sekä vuonna 1964 syntyneillä 62 vuotta. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutettaisiin eliniän muutokseen muutettavaksi ehdotettujen TyEL:n 82 ja 83 §:n mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan työntekijällä ei olisi oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän saa eläkkeen alkaessa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukaista luopumistukea. Työeläkelakien mukaisella etuudella tarkoitettaisiin Suomen työeläkelakien mukaisia eläkkeitä ja etuuksia, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkettä. EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen päällekkäisyyttä estävistä säännöksistä johtuen toisesta EU-maasta maksettava etuus ei voisi estää osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen myöntämistä. Myöskään muualta ulkomailta maksettava omaan työskentelyyn perustuva etuus ei estäisi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen myöntämistä. Julkisten alojen eläkelain voimaantulon 10 §:n mukaan ammatillisen eläkeiän tai eroamisiän piiriin kuuluvalla työntekijällä ei olisi oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän on täyttänyt ammatillisen eläkeiän tai eroamisiän, mutta ei vielä ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikää. Pykälän sisältö vastaa ehdotetun TyEL:n 15 §:ä.

16 §. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä. Pykälän 1 momentin mukaan osittainen varhennettu vanhuuseläkkeen kokonaismäärä määräytyisi eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä kaikkien työeläkelakien mukaan ansaitun eläkkeen perusteella karttuneesta eläkkeestä. Tämän lain mukainen eläkeosuuden määrä olisi työntekijän hakemuksen mukaan joko 25 tai 50 prosenttia tämän lain mukaan karttuneesta eläkeosasta. Se myönnettäisiin muiden työeläkelakien mukaisten osuuksien kanssa samaan aikaan. Näiden myöntämisestä säädettäisiin erikseen kyseisissä eläkelaeissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennyksestä. Eläkeosuutta vähennettäisiin 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta sen alkamisaikaa varhennettaisiin ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua. Varhennusvähennys olisi pysyvä ja se säilyisi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudessa myös sen jälkeen, kun työntekijälle myönnettäisiin muu työeläkelakien mukainen eläke kuten työkyvyttömyys- tai vanhuuseläke.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sisältyvästä lykkäyskorotuksesta. Eläkeosuutta korotettaisiin 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisaikaa lykättäisiin työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskeva lykkäyskorotus olisi vastaava kuin ehdotetun 12 §:n mukainen vanhuuseläkkeeseen tehtävä lykkäyskorotus. Myös lykkäyskorotus olisi pysyvä ja se säilyisi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen osuudessa senkin jälkeen, kun työntekijälle myönnettäisiin muu työeläkelakien mukainen eläke kuten työkyvyttömyys- tai vanhuuseläke.

Pykälän 4 momentin mukaan 25 prosentin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saava työntekijä voisi hakea myöhemmin toisen 25 prosentin eläkeosuuden myöntämistä. Prosenttiosuus voitaisiin siten muuttaa kerran 25 prosentista 50 prosentiksi eikä eläkkeen prosenttiosuutta voisi muuttaa muulla tavalla. Jälkimmäinen eläkeosuus laskettaisiin samasta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta työeläkelakien mukaan ansaitusta, palkkaker-toimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon tarkastetusta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Mahdollinen varhennusvähennys tai lykkäyskorotus laskettaisiin jälkimmäiseen eläkeosuuteen jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan. Pykälä vastaa ehdotettua TyEL:n 16 §:ä.

17 §. *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaisi eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai sen jälkeen hakijan ilmoittamasta ajankohdasta. Osittainen varhennettu vanhuuseläke voisi alkaa aikaisintaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona hakija täyttää eläkkeen saamiseen oikeuttavan alaikärajan sekä muut saamisen edellytykset. Eläkettä ei myönnettäisi takautuvasti.

Pykälän 2 momentin mukaan osittaista varhennettua vanhuuseläkettä tulisi hakea alkamaan samaan aikaan kaikkien työeläkelakien mukaan. Tällöin eläke tulisi myönnettäväksi mahdollisista eri eläkelaitoksista samasta ajankohdasta ja samansuuruisena prosenttiosuutena. Vastavasti mahdollista jälkimmäistä 25 prosentin eläkeosuutta tulisi hakea alkavaksi samaan aikaan kaikkien työeläkelakien mukaan. Vastaavat säännökset ovat ehdotetussa TyEL:n 17 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi varhennetun vanhuuseläkkeen peruuttamisoi-keudesta. Eläkkeen voisi peruttaa kolmen kuukauden sisällä eläkkeeseen oikeuttavan päätök- sen antamisesta lukien. Tällöin Keva poistaisi peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Jos eläkkeen saaja vaatisi päätöksen peruuttamista, ja jos hänelle on jo ehditty maksaa eläkettä, se perittäisiin takaisin siten, kun liikaa maksetun eläkkeen takaisinperinnästä tässä laissa sääde-tään.

18 §. *Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälän 1 momentin mukaan osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi, kun työntekijälle myönnetään vanhuuseläke. Tällöin vanhuuseläkkeen määrä muodostuisi kolmes-ta osasta, joita olisivat osittainen varhennettu vanhuuseläke, osittaisen varhennetun vanhuus-eläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu ja siitä vielä myöntä-mättä oleva tämän lain mukainen eläkeosuus sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen al-kamisvuonna ja sen jälkeen tämän lain alaisista ansioista karttunut eläke.

Pykälän 2 momentin mukaan työntekijälle myönnettäisiin ennen osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtymistä karttuneesta eläkkeestä tämän lain mukainen vielä myöntämättä oleva osuus aina myös silloin, kun työntekijälle myönnetään jonkin muun työeläkelain kuin mukainen vanhuuseläke.

Pykälän 3 momentin mukaan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittuun ja vielä myöntämättä olevaan eläkeosuuteen sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ansaittuun eläkkeeseen lisättäisiin 12 §:n mukainen lykkäyskorotus, jos työntekijä lykkää vanhuuseläkkeen alkamis-aikaa myöhemmäksi ensimmäisestä mahdollisesta vanhuuseläkkeelle siirtymisajankohdasta. Pykälä vastaa ehdotettua TyEL:n 18 §:ä.

19 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälän 1 momentin mukaan, jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva työntekijä tulisi työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, hänelle myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen määrä laskettaisiin neljästä osasta. Nämä osat olisivat 18 §:n 1 momentin mukaiset eläkkeen osat sekä näiden lisäksi tulevan ajan eläkeosa. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettava työkyvyttömyyseläke olisi kokonaisuudessaan työkyvyttömyyseläkettä, ja sen saajaa pidettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen saajana. Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosa määräytyisi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen samojen säännösten mukaan kuin muissakin työkyvyttömyyseläkkeissä eivätkä työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot oikeuttaisi eläkkeeseen.

Pykälän 2 momentin mukaan osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuisi aiemmin myönnetyn osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen suuruisena, jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai jos se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain mukaan. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei siten laskettaisi uudestaan työkyvyttömyyseläkkeessä tapahtuvan muutoksen vuoksi, vaan sen määrä olisi tällöin sama kuin ennen työkyvyttömyyseläkkeen myöntämistä maksussa ollut osittainen varhennettu vanhuuseläke. Osittainen varhennettu vanhuuseläke tulisi uudelleen maksuun, siihen saakka, kunnes työntekijä hakee ja hänelle myönnetään uusi työkyvyttömyyseläke tai vanhuuseläke, ellei työkyvyttömyyseläke olisi tätä ennen ehtinyt muuttua vanhuuseläkkeeksi 49 §:n mukaan. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan TyEL:n 19 §:ään.

20 §. *Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälän mukaan osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle henkilölle myönnettävän työuraeläkkeen määrä muodostuisi 18 §:n 1 momentin mukaisesti kolmesta osasta. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettava työuraeläke olisi kokonaisuudessaan työuraeläkettä, vaikka laskennallisesti osa siitä muodostuisi aiemmin myönnetystä osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä.

Pykälän 2 momentin mukaan osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuisi aiemmin myönnetyn suuruisena, jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain mukaan. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei siten laskettaisi uudestaan työuraeläkkeessä tapahtuvan muutoksen vuoksi, vaan sen määrä olisi tällöin sama kuin ennen työuraeläkkeen myöntämistä maksussa ollut osittainen varhennettu vanhuuseläke. Osittainen varhennettu vanhuuseläke tulisi uudelleen maksuun, siihen saakka, kunnes työntekijä hakee ja hänelle myönnetään vanhuuseläke, ellei työuraeläke olisi tätä ennen ehtinyt muuttua vanhuuseläkkeeksi. Pykälän säännös vastaa ehdotettua TyEL:n 19 §:ä.

21 §. *Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Pykälän mukaan, jos osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle tulisi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otettaisiin huomioon työkyvyttömyyseläkkeen, työuraeläkkeen tai vanhuuseläkkeen osasuorituksena.

Työeläkekuntoutus

22 §. *Oikeus työeläkekuntoutukseen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä työntekijällä olisi oikeus saada ammatillista kuntoutusta. Nykyisin tästä säädetään KuEL:n 17 §:ssä ja VaEL:n 24 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan työntekijällä, joka ei ole vielä täyttänyt alinta vanhuuseläkkeeseen oikeuttavaa ikää olisi oikeus saada tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi, jos työntekijällä olisi sairaudesta johtuva uhka tulla työkyvyttömäksi. Lisäksi edellytyksenä työeläkejärjestelmän antamalle kuntoutukselle olisi, että työntekijällä on työskentelystä saatuja ansioita siten, että hänen tulevan ajan ansionsa olisivat vähintään 34 256,82 euroa. Rahamäärä on vuoden 2015 tasossa ja sitä korotettaisiin palkkakertoimella. Koska lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukainen vakuutus sekä liikennevakuutus ovat työeläkkeisiin nähden ensisijaisia, ei työntekijällä olisi oikeutta tämän lain mukaiseen ammatilliseen kuntoutukseen, jos hänellä olisi oikeus kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seikoista, jotka on otettava huomioon, kun arvioidaan kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta. Huomioon tulisi ottaa työntekijän ikä, sairaus, vika tai vamma, aikaisempi toiminta ja koulutus ja vakiintuminen työelämään. Kuntoutusarvioinnissa otetaan huomioon myös työuran pituus. Lisäksi ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon, voidaanko ammatillisella kuntoutuksella siirtää tai estää työkyvyttömyyden uhkaa ja että ammatillisella kuntoutuksella on todennäköisesti eläkemenoa säästävä vaikutus. Ammatillisella kuntoutuksella pyritään myös parantamaan kuntoutujan toimeentuloa.

Pykälän 3 momentin mukaan työkyvyttömyyden uhkalla tarkoitetaan tilannetta, jossa on todennäköistä, että työntekijälle lähivuosina tulisi ilman ammatillisia kuntoutustoimia myönnettäväksi tämän lain mukainen täysi työkyvyttömyyseläke tai osatyökyvyttömyyseläke. Työntekijän työkyvyttömyys arvioidaan 33 §:n 1 momentissa olevan työkyvyttömyysmääritelmän mukaisesti. Edellytyksenä olisi, että sairaus, vika tai vamma aiheuttaa lähivuosina objektiivisesti todettavissa olevan todennäköisen uhkan työkyvyille. Tällöin sairaudella tarkoitetaan diagnosoitua sairautta, jonka osalta hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen toteutuksen mahdollisuudet on otettu huomioon. Lähivuosilla tarkoitetaan noin viiden vuoden ajanjaksoa ja ”työkyvyttömyyden uhalla” tilannetta, jossa työntekijällä on arviointihetkellä sellainen sairaudesta johtuva työkyvyttömyyden uhka, että hänelle lähivuosina ilman ammatillisia kuntoutustoimia tulisi myönnettäväksi täysi työkyvyttömyyseläke tai osatyökyvyttömyyseläke.

Kuntoutusoikeus edellyttää pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisesti, että työntekijän tulevan ajan ansiot ovat vähintään 34 256,82 euroa. Pykälän 4 momentissa määriteltäisiin, miten nämä tulevan ajan ansiot arvioidaan. Kuntoutusoikeuden tutkimista varten tulevan ajan ansiot määräytyisivät samoin kuin silloin, jos työntekijä olisi tullut kuntoutushakemuksen tullessa vireille työkyvyttömäksi. Siten huomioon otettaisiin työntekijän työansiot kuntoutushakemuksen vireille tulovuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden ajalta.

Myös jo työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla työntekijällä voisi olla oikeus kuntoutukseen. Jos työntekijä olisi jo työkyvyttömyyseläkkeellä, hänen tulevan ajan ansionsa kuntoutusoikeutta

määritellessä määräytyisivät samoin kuin tulevan ajan ansiot ovat määräytyneet hänen työkyvyttömyyseläkkeessään. Tästä säädettäisiin pykälän 5 momentissa.

23 §. Ammatillisen kuntoutuksen sisältö ja kuntoutussuunnitelma. Pykälän 1 momentissa luetteltaisiin ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteet. Luettelo ei olisi tyhjentävä. Kuntoutuksella tarkoitettaisiin työkokeilua, työhön valmennusta, työhön ja ammattiin johtavaa koulutusta sekä tukea elinkeinotoiminnan aloittamiseen tai jatkamiseen. Jos Keva on päättänyt ammatillisen kuntoutuksen tukemisesta, se myös korvasi ne tarpeelliset ja välttämättömät kustannukset, jotka kuntoutuksesta aiheutuvat.

Pykälän 2 momentin mukaan ammatillisen kuntoutuksen käynnistäminen edellyttäisi, että työntekijä esittää Kevalle suunnitelman kuntoutuksesta. Keva tukisi kuntoutussuunnitelman laatimista antamalla ohjeita ja neuvoja.

Nykyiset säännökset ovat KuEL 17 §:n 3 momentissa sekä VaEL 25 §:ssä.

24 §. Korvaus työhön valmennuksessa sattuneesta tapaturmasta tai saadusta ammattitaidista. Kun työntekijä on 23 §:n 1 momentissa tarkoitettussa työhön valmennuksessa eikä hän ole palvelusuhteessa valmennuksen järjestäjään, ei hänellä olisi turvaa tapaturman varalta. Pykälään ehdotetaan otettavaksi nykyisen VaEL:n 26 §:n säännökset tapaturmavakuutuslain mukaisten korvausten suorittamisesta valtion varoista. Valtiokonttori käsitelisi tällaista korvausta koskevat asiat ensimmäisenä asteena.

25 §. Ennakkopäätös oikeudesta kuntoutukseen. Pykälään otettaisiin KuEL:n 102 §:n, VaEL:n 107 §:n 3 momentin sekä KiEL:n 18 §:n säännökset työeläkekuntoutuksen ennakkopäätöksestä ja sen sitovuudesta. Työntekijällä olisi oikeus saada ennakkopäätös siitä, täytyvätkö ammatillisen kuntoutuksen saamisedellytykset. Myönteinen ennakkopäätös sitoisi Kevaa, jos työntekijä toimittaisi Kevalle yhdeksän kuukauden kuluessa ennakkopäätöksen lainvoimaiseksi tulosta sellaisen kuntoutussuunnitelman, jonka Keva hyväksyy.

26 §. Kuntoutusraha. Pykälässä säädettäisiin kuntoutusrahasta ja sen määrästä. Pykälän 1 momentissa todettaisiin samoin kuin voimassa olevan KuEL:n 18 §:ssä ja VaEL:n 27 §:n 1 momentissa, että työntekijällä on oikeus kuntoutusrahan niiltä kalenterikuukausilta, joilta hän on estynyt tekemästä ansiotyötä kokonaan tai osittain ammatillisen kuntoutuksen takia.

Pykälän 2 momentiksi otettaisiin nykyisen KuEL:n 45 §:n 1 momentin ja VaEL:n 27 §:n 2 momentin säännös kuntoutusrahan suuruudesta. Kuntoutusraha olisi yhtä suuri kuin niiden työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen vireilletulohetkellä.

Pykälän 3 momentin mukaan kuitenkin niissä tilanteissa, joissa työntekijä olisi jäänyt sairauslomalle työsuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa, kuntoutusraha määräytyisi sairausloman alkamishetken perusteella. Säännös vastaa voimassa olevan KuEL:n 45 §:n 3 momenttia ja VaEL:n 27 §:n 3 momenttia.

27 §. Osakuntoutusraha. Pykälään otettaisiin voimassa olevan KuEL:n 45 §:n 3 momentin ja VaEL:n 28 §:n säännös osakuntoutusrahasta. Jos kuntoutujan ansiot olisivat ammatillisen kuntoutuksen aikana enemmän kuin puolet vakiintuneesta työansioista, kuntoutusrahan määrä olisi puolet täyden kuntoutusrahan määrästä.

28 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen saajan kuntoutuskorotus.* Pykälään otettaisiin voimassa olevan KuEL:n 20 §:n ja 46 §:n sekä VaEL:n 29 §:n säännös kuntoutuskorotuksesta. Sen mukaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla ammatillisen kuntoutuksen saajalla ei olisi oikeutta kuntoutusraahan. Työkyvyttömyyseläkkeen saajalle maksettaisiin kuntoutusajalta työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi kuntoutuskorotus. Kuntoutuskorotus olisi 33 prosenttia työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Pykälän 2 momentiksi mukaan osatyökyvyttömyyseläke voitaisiin maksaa ammatillisen kuntoutuksen ajalta täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruisena ja korotettuna 33 prosentilla.

29 §. *Harkinnanvarainen kuntoutusavustus.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan työntekijälle voitaisiin myöntää kuntoutusrahaa työkyvyttömyyseläkkeen suuruisena harkinnanvaraisena kuntoutusavustuksena kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta voitaisiin maksaa myös kuntoutussuunnitelman laatimista varten. Kuntoutusavustus olisi työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen eikä siihen maksettaisi kuntoutuskorotusta.

Pykälän 2 momentin mukaan kuntoutusavustusta maksettaisiin enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden erikseen laskettuna kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta voitaisiin kuitenkin maksaa pidemmältäkin ajalta, jos se on kuntoutuksen turvaamiseksi perusteltua. Nykyisin harkinnanvaraisesta kuntoutusavustuksesta säädetään KuEL:n 19 §:ssä ja VaEL:n 30 §:ssä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi nykyistä KuEL 19 §:n 3 momenttia vastaava säännös, joka koskisi vain Kevan jäsenyhteisön palveluksessa olevaa työntekijää. Kevan jäsenyhteisön palveluksessa olleelle työntekijälle voitaisiin maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta myös silloin, kun se hänen työllistymisekseen on tarpeellista. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan maksettaisi samanaikaisesti työttömyysetuuksien kanssa.

30 §. *Kuntoutusrahan tai työkyvyttömyyseläkkeen saajan kuntoutuskorotuksen lakkauttaminen.* Kuntoutusraha tai työkyvyttömyyseläkkeensaajan kuntoutuskorotus voitaisiin lakkauttaa, jos sen saaja kieltäytyisi ammatillisesta kuntoutuksesta tai keskeyttäisi tällaisen kuntoutuksen ilman pätevää syytä. Vaikka kuntoutuskorotus tai kuntoutusraha pääsääntöisesti lakkautettaisiin, lakkauttaminen jäisi Kevan harkintaan.

Pykälän 2 momentin mukaan oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen alkaisi aikaisintaan, kun oikeus ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavaan kuntoutusraahan on päätynyt.

Nykyiset säännökset ovat KuEL:n 21 §:ssä ja 29 §:n 1 momentissa sekä VaEL:n 31 §:ssä.

31 §. *Kuntoutusta koskevat muut säännökset.* Pykälän 1 momentin mukaan kuntoutusrahaa ja kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa koskisivat pääsääntöisesti samat säännökset kuin työkyvyttömyyseläkettä ja työkyvyttömyyseläkkeen saajaa. Myös aiheettomasti maksettuihin kuntoutuksen kustannusten korvauksiin sovellettaisiin tämän lain säännöksiä aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Pykälän 2 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkettä koskevista säännöksistä poiketen kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus voitaisiin maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Lisäksi momentissa todettaisiin, että kuntoutusrahan maksaminen alkaisi kuntoutuksen alkaessa. Siten sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuttaisi kuntoutusrahan

maksamisen alkamisaikaan. Päällekkäisiä etuuksia kuntoutuja ei tältä ajalta kuitenkaan saisi. Lisäksi 2 momentissa todettaisiin, ettei kuntoutusraha-ajalta kartu eläkettä siten kuin työkyvyttömyyseläkeajalta karttuu, vaan siten kuin 87 §:ssä säädetään eläkkeen kartumisesta palkattomilta ajoilta. Kuntoutusetuuksia ei myöskään otettaisi perhe-eläkkeen perusteeksi, vaan perhe-eläke määräytyisi kuntoutusetuuksia saavan edunjäntäjän jälkeen työkyvyttömyyseläkkeen perusteella.

Nykyiset säännökset ovat KuEL:n 10 §:ssä ja VaEL:n 33 §:ssä.

Työkyvyttömyyseläke

32 §. Työkyvyttömyysetuudet. Pykälässä säädettäisiin työkyvyttömyyden perusteella myönnettävistä eläkkeistä eli toistaiseksi myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä ja määräajaksi myönnettävästä kuntoutustuesta.

Pykälän 2 momentin mukaan kuntoutustukeen sovellettaisiin myös, mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL:n 23 §:ssä ja VaEL:n 34 §:ssä.

33 §. Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Pykälässä säädettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentin mukaan oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen olisi henkilöllä, joka tulee vähintään vuoden ajaksi työkyvyttömäksi. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset ovat erilaiset riippuen siitä, tuleeko työntekijä työkyvyttömäksi julkisen palvelussuhteen kestäessä vai sen päättymisen jälkeen. Jos työntekijä hakee työkyvyttömyyseläkettä palvelussuhteessa ollessaan, työkyvyttömyysmääritelmä on ammatillinen. Sen sijaan jos palvelussuhde on jo päättynyt, työkyvyttömyysmääritelmänä käytetään yleistä määritelmää. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdissa. Momentin 3 kohdan mukaan oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen olisi myös työntekijällä, jolle on myönnetty joko yksityisen työeläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke taikka tämän lain mukaisen palvelussuhteen päätyttyä jonkin muun työeläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke esimerkiksi Suomen Pankin palvelusta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan täydennettäväksi 1 momentin 2 kohdan säännöstä niin, että sitä sovellettaessa otettaisiin huomioon myös työntekijän olosuhteisiin ja ansioihin liittyviä tekijöitä.

Pykälän 3 momentiksi otettaisiin säännös 60 vuotta täyttäneen työntekijän työkyvyttömyyseläkeoikeuden arvioinnista. Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otettaisiin huomioon työntekijälle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä hänen työnsä vaativuus ja vastuullisuus silloin, kun työura on pitkä, ja nämä seikat yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työn jatkamisen kohtuuttomaksi.

Oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen säädetään nykyisin KuEL:n 24 §:ssä ja VaEL:n 35 §:ssä.

Pykälän 4 momentin mukaan työkyvyttömyyseläke voitaisiin myöntää joka täytenä eläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen olisi oikeus työntekijällä, joka on tullut työkyvyttömäksi virkaansa tai työhönsä tai jonka työkyky on heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla. Jos työkyky on heikentynyt vähintään kahdella viidesosalla, henkilöllä olisi oikeus osatyökyvyttömyyseläkkeeseen. Nykyisin oikeudesta täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen ja osatyökyvyttömyyseläkkeeseen säädetään KuEL:n 26 §:ssä ja VaEL:n 35 §:n 4 momentissa.

34 §. Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen. Pykälään otettaisiin voimassa olevan KuEL:n 22 §:n ja VaEL:n 37 §:n säännökset Kevan velvollisuudesta varmistaa ennen työkyvyttömyyseläkeasian ratkaisua, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä katsotaan olevan oikeus kuntoutukseen, Keva antaisi asiasta 25 §:n mukaisen ennakkopäätöksen.

35 §. Työkyvyttömyyseläkkeen määrä. Työkyvyttömyyseläkkeen määrä olisi työkyvyttömyyttä edeltävän vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen ja tulevan ajan eläkeosasta muodostuvien eläkkeiden yhteismäärä. Osatyökyvyttömyyseläkkeen määrä olisi puolet täyden eläkkeen määrästä. Asiasta säädetään nykyisin KuEL:n 48 §:ssä ja VaEL:n 38 §:ssä.

36 §. Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi työkyvyttömyyseläkkeeseen maksettavasta kertakorotuksesta. Nykyiset säännökset ovat KuEL:n 72 §:ssä ja VaEL:n 71 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkkeeseen ja kuntoutustukseen lisättäisiin kertakorotus, kun eläkkeen alkamisesta olisi kulunut viisi vuotta.

Pykälän 2 momentin mukaan korotus laskettaisiin maksussa olevan eläkkeen perusteella ja sen määrä riippuisi työntekijän iästä. Jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias, korotusprosentti olisi 25 ja korotusprosentti pienenesi tämän jälkeen jokaista ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä. Korotusta ei lisättäisi kuntoutuskorotukseen.

37 §. Ennakkopäätös oikeudesta osatyökyvyttömyyseläkkeeseen. Työntekijällä olisi oikeus saada ennakkopäätös oikeudesta osatyökyvyttömyyseläkkeeseen.

Pykälän 2 momentin mukaan ennakkopäätös sitoisi Kevaa yhdeksän kuukautta sen antamisesta. Sitovuusaika olisi pidempi, jos työntekijä ja hänen työnantajansa sopivat pidemmästä osakatyyöhön siirtymisajasta.

Nykyiset säännökset ovat KuEL:n 102 §:ssä, VaEL:n 107 §:ssä ja KiEL:n 17 §:ssä.

38 §. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi KuEL:n 102 §:n ja VaEL 39 §:n säännökset täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan täysi työkyvyttömyyseläke alkaisi sairausvakuutuslain mukaisen ensisijaisuusajan jälkeen.

Pykälän 2 momentin mukaan täysi työkyvyttömyyseläke alkaisi työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta silloin, jos eläkkeenhakija on tehnyt työkyvyttömyyseläkehakemuksen ennen kuin sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika on vahvistettu tai jos sairauspäivärahaohakemus on hylätty eikä hylkäämisen jälkeen sairauspäivärahaa ole maksettu vähintään kuukaudelta yhdenjakoisesti taikka työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavasta ulkomaisesta etuudesta. Se otettaisiin huomioon työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa määrittäessä samalla tavalla kuin sairausvakuutuslain mukainen päiväraha. Tällöin se otettaisiin huomioon kuitenkin enintään sairausvakuutuslain mukaiseen enimmäissuoritusajanaan saakka.

39 §. Osatyökyvyttömyyseläkkeen alkaminen. Pykälässä säädettäisiin osatyökyvyttömyyseläkkeen alkamisesta. Osatyökyvyttömyyseläke alkaisi eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta, eikä sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika siis vaikuttaisi osatyökyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaan. Pällekkäistä etuutta työntekijä ei kuitenkaan saisi. Siltä osin kuin osatyökyvyttömyyseläke myönnettäisiin takautuvasti samalle ajalle, jolta työntekijä on

saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, takautuvasti myönnettyä osatyökyvyttömyyseläkettä maksettaisiin vain siltä osin kuin sen määrä ylittäisi sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan määrän. Tästä ehdotetaan säädettäväksi lain 40 §:n 3 momentissa.

Nykyinen säännös on VaEL:n 40 §:ssä.

40 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva maksaminen.* Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi KuEL:n 114 §:n ja VaEL:n 41 §:n säännökset takautuvasta maksamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä maksettaisi takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneen kuuden kuukauden ajalta.

Pykälän 2 momentin mukaan takautuvasti myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä ei makseta samalta ajalta, jolta työntekijä on saanut kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Pykälän 3 momentin mukaan takautuvasti myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai osatyökyvyttömyyseläkettä maksettaisiin vain se osa, jonka eläkkeen määrä ylittää päivärahan määrän, jos työntekijä olisi samalta ajalta saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

41 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen kesto aika.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi KuEL:n 23 §:n ja VaEL:n 34 §:n säännös siitä, että työkyvyttömyyseläke myönnettäisiin joko toistaiseksi tai määräajaksi. Määräajaksi myönnetty työkyvyttömyyseläke olisi nimeltään kuntoutustuki.

Pykälän 2 ja 3 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen KuEL 25 §:n 1 momentin ja VaEL:n 42 §:n säännökset. Pykälän 2 momentin mukaan, jos työntekijän työkyky on heikentynyt vähintään vuoden ajaksi, mutta määräajaisesti, myönnettäisiin kuntoutustuki niin pitkäksi ajaksi kuin työntekijän kuntoutuminen kestää ja hän on työkyvytön työhönsä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Kevan velvollisuudesta varmistaa kuntoutustukea myönnettäessä, että työntekijälle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelun ajaksi työkyvyttömälle työntekijälle voitaisiin myöntää kuntoutustuki.

42 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus.* Pykälään otettaisiin KuEL:n 145 §:n 2 momentin, VaEL:n 43 §:n ja KiEL:n 9 §:n 2 momentin nykyiset säännökset, jotka koskevat työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuutta. Ilmoitusvelvollisuus olisi työkyvyn palaamisesta, työhön paluusta sekä kuntoutuksen keskeyttämisestä.

43 §. *Selvitys työkyvyttömyyden jatkumisesta.* Työkyvyttömyyseläkkeen saaja olisi velvollinen käymään Kevan määräyksestä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämistä varten tutkittavana Kevan nimeämän laillistetun lääkärin luona tai Kevan osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Kevan on tällöin korvattava kohtuulliset kustannukset.

Asiasta on nykyisin säännös KuEL:n 27 §:ssä ja VaEL:n 44 §:ssä.

44 §. *Työkyvyttömyyseläkeoikeuden tarkistaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkettä saavan työntekijän työkyvyn muuttuessa, hänen oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeeseen tarkistettaisiin joko hänen hakemuksestaan tai Kevan aloitteesta. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 30 §:n 2 momentissa ja VaEL:n 45 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentiksi otettaisiin nykyisen KuEL:n 28 §:n 2 momentin ja VaEL:n 45 §:n 2 momentin säännös. Sen mukaan työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa otettaisiin huomioon hänen työansioissaan tapahtuneet muutokset. Työntekijällä ei olisi oikeutta osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ajalta, jolloin hänen työansionsa ylittävät 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta, eikä täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen ajalta, jolloin hänen työansionsa olisivat enemmän kuin 40 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta. Vakiintuneella keskiansiolla tarkoitettaisiin pääsääntöisesti tulevan ajan ansiota. Lisäksi muutosten edellytyksenä olisi, ettei ansiorajan ylitys olisi aivan tilapäistä.

45 §. Työkyvyttömyyseläkkeen määrän muuttaminen. Pykälän 1 momentiksi otettaisiin nykyisen KuEL:n 28 §:n 1 momentin ja VaEL:n 46 §:n 1 momentin säännös. Jos täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavan työntekijän työkyky muuttuisi vähintään vuoden ajaksi siten, ettei hänellä enää olisi oikeutta täyteen, vaan osatyökyvyttömyyseläkkeeseen, täysi työkyvyttömyyseläke muutettaisiin osatyökyvyttömyyseläkkeeksi muutosta seuraavan kuukauden alusta lukien.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa osatyökyvyttömyyseläkettä saava työntekijä tulisi täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi vähintään vuoden ajaksi, täysi työkyvyttömyyseläke myönnettäisiin sairausvakuutuslain mukaisen ensisijaisuusajan jälkeen siten kuin 38 §:ssä säädetään. Nykyisin vastaava säännös on KuEL:n 113 §:ssä ja VaEL:n 46 §:n 2 momentissa.

46 §. Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttaminen. Pykälässä säädettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta. Jos eläkkeensaajan työkyky palautuisi siinä määrin, ettei hän enää täytäisi eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautettaisiin työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Pykälän 2 momentin mukaan, kun työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, sitä voitaisiin työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta.

Pykälää vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL:n 29 §:ssä ja VaEL:n 47 §:ssä.

47 §. Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voitaisiin keskeyttää, jos eläkkeensaaja olisi ansiotyössä ja ansioiden määrä olisi tilapäisesti yli 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta. Eläkkeen maksaminen voitaisiin keskeyttää myös silloin, kun eläkkeensaaja ei noudattaisi Kevan määräystä käydä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämiseksi tutkittavana Kevan nimeämän lääkärin luona tai Kevan osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa eikä kieltäytymiseen olisi hyväksyttävää syytä. Lisäksi eläkkeen maksaminen voitaisiin keskeyttää silloin, kun työntekijä ei toimittaisi mainitun tutkimuksen tuloksia Kevalle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa. Edelleen eläkkeen maksaminen voitaisiin keskeyttää, jos eläkkeensaaja kieltäytyisi kuntoutuksesta tai koulutuksesta. Eläkkeen maksamisen keskeyttämisestä säädetään nykyisin KuEL:n 30 §:n 1 momentissa ja VaEL:n 48 §:ssä.

48 §. Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen, lakkauttaminen tai keskeyttäminen. Pykälään otettaisiin voimassa olevan KuEL:n 30 §:n 2 momentin ja VaEL:n 49 §:n säännökset. Sen mukaan työkyvyttömyyseläke lakkautettaisiin, sen määrä tarkistettaisiin tai sen maksaminen keskeytettäisiin enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Aika laskettaisiin joko eläkkeensaajan hakemuksen tekemisestä tai Kevan tarkistustoimenpiteisiin ryhtymisestä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos eläke on jo keskeytyneenä, se tarkistettaisiin tai lakkautettaisiin keskeytysajankohdasta lukien.

49 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi ja oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana karttuneeseen uuteen eläkkeeseen.* Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi KuEL:n 32 §:n ja VaEL:n 50 §:n säännökset eläkeuudistukseen liittyvine muutoksineen. Pykälän 1 momentin mukaan täysi työkyvyttömyyseläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Aikaisempi 63 vuoden alempi eläkeikä ehdotetaan korvattavaksi alimmalla kullekin ikäluokalle säädetyllä vanhuuseläkeikäällä. Näin ollen työkyvyttömyyseläkkeellä oleminen ei vaikuttaisi tulevaan alimpaan vanhuuseläkeikään. Jos työntekijällä on ammatillinen eläkeikä tai yleistä eläkeikää alempi eroamisikä, työkyvyttömyyseläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi tässä eläkeiässä. Tästä säädettäisiin tämän lain voimaantulosta annetussa laissa. Samasta ajankohdasta myös osatyökyvyttömyyseläke muuttuisi täyttä työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen aikaisesta työskentelystä karttuneen eläkkeen saamisesta. Jos työntekijä on työskennellyt työkyvyttömyyseläkkeensä aikana ja tästä työskentelystä on karttunut uutta eläketurvaa, eläke myönnettäisiin aikaisintaan siitä ajankohdasta lukien, kun eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 1 momentin mukaisesti. Tällöin edellytettäisiin, että työntekijä lopettaa työskentelyn siinä palveluksessa, josta on jäämässä eläkkeelle.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä työkyvyttömyyseläkkeenä myönnetyn eläkkeen maksamisesta vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämisestä. Jos työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeiän sairausvakuutuslain mukaisena ensisijaisuusaikana, hänelle myönnettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen sijasta suoraan vanhuuseläke. Eläke laskettaisiin työkyvyttömyyseläkkeenä, ja eläkettä karttuisi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen väliseltä ajalta. Eläke alkaisi kuitenkin vanhuuseläkkeenä ja se alkaisi alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä ja myönnetään vanhuuseläkkeenä myös silloin, kun alimman vanhuuseläkeiän täyttäneelle työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n perusteella ensisijaisuusaikaa.

50 §. *Ohjaus kuntoutukseen.* Pykälään otettaisiin nykyisen KuEL 22 §:n ja VaEL 51 §:n säännökset. Kevan tehtävänä olisi huolehtia siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin, jos eläkehakemus tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään. Lisäksi Kevan olisi noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

Työuraeläke

51 §. *Oikeus työuraeläkkeeseen.* Työuraeläkettä koskevat säädökset ovat kaikki uusia ja ne vastaavat sisällöltään TyEL:n vastaavia säännöksiä. Pykälässä säädettäisiin oikeudesta työuraeläkkeeseen. Työuraeläkkeeseen olisi oikeus 63 vuotta täyttäneellä työntekijällä, joka on pienin poikkeuksin työskennellyt vähintään 38 vuotta työeläkelakien alaisissa rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavissa töissä. Lisäksi edellytetään, että hänen työkykynsä on heikentynyt mutta vähemmässä määrin kuin työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen edellytetään ja hänen mahdollisuutensa jatkaa töissä ovat edellä mainituista syistä pysyvästi heikentyneet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että 1 momentissa edellytettyyn 38 vuoteen luettaisiin myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakausia kuitenkin enintään kolme vuotta. Lisäksi aikaan luettaisiin vähäiset poissaolot sairauden, kuntoutuksen taikka työttömyyden vuoksi.

HE 16/2015 vp

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa tehdyn työn rinnastamisesta 1 momentissa tarkoitettuun työhön.

Säännös vastaa TyEL:iin ehdotettua 53 a §:ää, jonka TyEL:iin lisäämisen esityksessä eläkkeen saamisen edellytyksiä on tarkemmin perusteltu ja ne soveltuvat myös tähän pykälään.

52 §. Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ. Pykälässä säädettäisiin niistä edellytyksistä, joiden perusteella työtä voitaisiin pitää 51 §:ssä tarkoitettuna rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavana. Pykälä vastaa täysin TyEL:n 53 b §:ää ja sitä koskevat tarkat yksityiskohdalliset perustelut pätevät myös tähän pykälään.

53 §. Työuraeläkkeen määrä. Työuraeläkkeen määrä olisi eläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden loppuun mennessä karttunut eläke. Eläke ei sisältäisi tulevan ajan eläkkeen osaa.

54 §. Työuraeläkkeen alkaminen. Työuraeläke alkaisi 1 momentin mukaan sen saamisen edellytysten täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Aikaisintaan työuraeläke voisi näin ollen alkaa 1 päivänä helmikuuta 2018. Työuraeläkettä ei myönnettäisi takautuvasti.

Pykälän 2 momentin mukaan työuraeläke myönnettäisiin aina toistaiseksi.

55 §. Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen. Pykälän 1 momentin mukaan työntekijällä olisi oikeus saada ennakkopäätös oikeudestaan työuraeläkkeeseen. Ennakkopäätöksen perusteella työntekijä voisi arvioida etukäteen, olisiko työuraeläkkeen hakeminen oikea ratkaisu hänen tilanteessaan.

Pykälän 2 momentin mukaan ennakkopäätös sitoisi Kevaa. Ennakkopäätös olisi voimassa kuusi kuukautta, tai työntekijän ja työnantajan sopimuksen perusteella tätä pidemmän ajan.

56 §. Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen. Työuraeläkkeellä olevalle sallittaisiin vähäinen työssäkäynti. Jos ansiot kuitenkin ovat enemmän kuin työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämisestä annetun lain mukainen kiinteä ansaintaraja (vuoden 2015 tasossa 746,57 euroa kuukaudessa) työuraeläke jätettäisiin lepäämään. Ansioraja on sidottu kansaneläkelain mukaiseen indeksiin. Työuraeläkkeellä olevan työkyvyn muuttumista tai palautumista ei arvioitaisi eläkkeen myöntämisen jälkeen.

57 §. Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen. Työuraeläke voitaisiin jättää lepäämään korkeintaan kahdelta vuodelta takautuvasti. Aika laskettaisiin tarkistushakemuksen vireilletulosta tai Kevan toimenpiteisiin ryhtymisen ajankohdasta lukien.

58 §. Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi. Työuraeläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi alimmassa vanhuuseläkeiässä. Ammatillisen eläkeiän tai eroamisiän piiriin kuuluvien osalta asiasta säädetään erikseen tämän lain voimaantulosta annetussa laissa.

Pykälän 2 ja 3 momentin mukaan työntekijällä on oikeus työuran aikana olleesta työstä ansaittuun eläkkeeseen oman hakemuksensa perusteella aikaisintaan vanhuuseläkeiässä edellyttäen, että tämä palvelussuhde on päättynyt. Jos palvelussuhde jatkuu, oikeus eläkkeeseen on vasta sen päätyttyä.

59 §. *Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan.* Jos työntekijä on jo täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen työuraeläkkeen alkamista, eläke myönnettäisiin suoraan vanhuuseläkkeenä. Työuraeläke laskettaisiin ja myönnettäisiin vanhuuseläkkeen suuruisena työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

60 §. *Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen.* Jos Keva olisi aikeissa hylätä työuraeläkehakemuksen, Kevan tulee selvittää hakijan oikeus ammatilliseen kuntoutukseen ja mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen. Selvittämismahdollisuuden osalta säännös vastaisi 34 §:n säännöksiä. Jos etuus myönnetään, kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen ei olisi enää tarkoituksenmukaista hakijan iän huomioon ottaen.

61 §. *Työuraeläke muun työeläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella.* Jos työntekijä saa oikeuden työuraeläkkeeseen jonkin muun työeläkelain perusteella, hänellä olisi oikeus työuraeläkkeeseen myös tämän lain mukaan. Jos työuraeläkkeen myöntää Vilma-säännösten soveltamisen ulkopuolinen laitos, tämän lain mukainen työuraeläke myönnetään vain palvelussuhteista, jotka ovat päättyneet ja työuraeläke perustuu niiden jälkeen alkaneeseen työskentelyyn.

62 §. *Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus.* Työuraeläkkeen saajalla olisi velvollisuus ilmoittaa Kevalle ryhtymisestään ansiotyöhön.

Perhe-eläke

63 §. *Oikeus perhe-eläkkeeseen.* Pykälässä säädettäisiin oikeudesta perhe-eläkkeeseen. Jos työntekijällä olisi ollut kuollessaan oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai jos hän sai eläkettä, hänen edunsaajillaan olisi oikeus tämän lain mukaiseen perhe-eläkkeeseen. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL 79 §:ssä ja VaEL 76 §:ssä.

64 §. *Edunsaajat.* Pykälän 1 momentin mukaan perhe-eläkkeen edunsaajina olisivat edunjättäjän leski, entinen puoliso ja alle 18-vuotiaat lapset. Edunsaajalle myönnettävää eläkettä kutsutaisiin leskeneläkkeeksi tai lapseneläkkeeksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että edunsaajana ei voisi olla henkilö, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

Nykyisin vastaavat säännökset ovat KuEL 80 §:ssä ja VaEL 77 §:ssä.

65 §. *Lesken eläkeoikeus.* Pykälässä säädettäisiin lesken eläkeoikeudesta. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL 81 §:ssä ja VaEL 78 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin leskeneläkkeen saamisen edellytyksistä. Edellytyksenä olisi, että edunjättäjän ja lesken avioliitto on solmittu ennen kuin edunjättäjä on täyttänyt 65 vuotta ja että heillä on tai ollut yhteinen lapsi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lesken oikeudesta leskeneläkkeeseen tilanteissa, joissa edunjättäjällä ja leskellä ei ole eikä ole ollut yhteistä lasta. Tällöin leskellä olisi oikeus leskeneläkkeeseen edellyttäen, että lesken ja edunjättäjän avioliitto on solmittu ennen kuin leski on täyttänyt 50 vuotta ja edunjättäjä 65 vuotta ja että avioliitto oli ennen edunjättäjän kuolemaa jatkunut vähintään viisi vuotta. Lisäksi edellytettäisiin, että leski on edunjättäjän kuollessa vähintään 50-vuotias tai on saanut vähintään kolmen vuoden ajan työkyvyttömyyseläkettä.

Jos lesken ja edunjättäjän yhteinen lapsi on annettu perheen ulkopuolelle ottolapseksi ennen edunjättäjän kuolemaa, leskellä ei olisi oikeutta leskeneläkkeeseen. Leskeneläkeoikeutta ei

olisi myöskään sellaisen edunjättäjän lapsen perusteella, jonka leski on ottanut ottolapsekseen vasta edunjättäjän kuoltua. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Pykälän 4 momentin mukaan leskellä olisi oikeus perhe-eläkkeeseen vain yhden edunjättäjän jälkeen. Jos leski edunjättäjän kuollessa saa jo perhe-eläkettä aikaisemman avioliittonsa perusteella, hänellä ei olisi oikeutta enää uuteen perhe-eläkkeeseen.

66 §. Entisen puolison eläkeoikeus. Edunjättäjän entisellä puolisollla olisi oikeus perhe-eläkkeeseen ainoastaan silloin, kun edunjättäjä oli kuollessaan velvollinen maksamaan hänelle määrääjain elatusapua tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen tai sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen perusteella. Entiseen puolisoon sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä leskestä ja lesken oikeudesta perhe-eläkkeeseen tässä laissa säädetään. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL 82 §:ssä ja VaEL 79 §:ssä.

67 §. Lapsen eläkeoikeus. Pykälän 1 momentin mukaan perhe-eläkkeeseen olisi oikeus alle 18-vuotiaalla lapsella. Paitsi edunjättäjän omalla lapsella myös edunjättäjän ja lesken kanssa samassa taloudessa asuneella lesken lapsella olisi oikeus perhe-eläkkeeseen. Nykyisin tästä säädetään KuEL 83 §:n 1 momentissa ja VaEL 80 §:n 1 momentissa.

Lapseneläkettä maksettaisiin aina ensisijaisesti oman vanhemman jälkeen eikä lapsella voisi olla oikeutta lapseneläkkeeseen useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti. Jos lapsi jo saisi lapseneläkettä kahden edunjättäjän jälkeen silloin kun hänelle tulisi myönnettäväksi perhe-eläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjättäjän jälkeen myönnetty perhe-eläke lakkaisi siitä ajankohdasta, josta oman vanhemman jälkeen myönnettävä perhe-eläke alkaisi. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL 83 §:n 2 momentissa ja VaEL 80 §:n 2 momentissa.

68 §. Perhe-eläkkeen peruste. Pykälän 1 momentti vastaa nykyistä KuEL 84 §:n 1 momenttia ja VaEL 81 §:n 1 momenttia. Perhe-eläkkeen perusteena olisi vanhuuseläke, täysi työkyvyttömyyseläke ja uutena eläke-etuutena työuraeläke, jota edunjättäjä kuollessaan sai. Jos edunjättäjä olisi työskennellyt eläkkeellä ollessaan, perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan eläkkeeseen lisättäisiin työskentelystä karttunut eläke.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa edunjättäjä ei kuollessaan ollut eläkkeellä. Tällöin perhe-eläkkeen perusteena olevana eläkkeenä käytettäisiin sitä eläkettä, johon edunjättäjällä olisi ollut oikeus, jos hän olisi kuolinhetkellään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi. Jos edunsaajan selvityksestä käy ilmi, että edunjättäjällä olisi ollut ennen kuolemaansa oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, työkyvyttömyystapahtumahetkenä voitaisiin käyttää muutakin ajankohtaa. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL 84 §:n 2 momentissa ja VaEL 81 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan perhe-eläkkeen pohjana oleva eläke otettaisiin huomioon sen määräisenä kuin se on ennen ensisijaisen etuuden vähennystä. Nykyistä tästä säädetään KuEL 84 §:n 3 momentissa ja VaEL 81 §:n 3 momentissa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti. Uudessa 4 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Tällöin perhe-eläkkeen perusteeksi laskettaisiin edunjättäjän kuolinpäivään mennessä julkisten alojen eläkelain mukaan karttunut eläke. Edunjättäjän karttuneena eläkkeenä otetaan huomioon edunjättäjän saamaan osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen mahdollisesti tehty varhennusvähennys tai lykkäyskorotus sekä lykkäyskorotus, joka oli-

si laskettu edunjättäjän vanhuuseläkkeeseen, jos hän olisi täyttänyt vanhuuseläkkeen saamisen edellytykset kuolinpäivänään.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotuksen huomioon ottamisesta perhe-eläkettä määrättäessä. Jos edunjättäjä olisi kuollessaan ollut työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisälly 36 §:n mukaista kertakorotusta, kertakorotus lisättäisiin perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä olisivat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei kuollessaan olisi ollut eläkkeellä, vaan perhe-eläkkeen perusteena olisi edunjättäjän laskennallinen työkyvyttömyyseläke, laskennalliseen työkyvyttömyyseläkkeeseen lisättäisiin kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke olisi jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määräytyisi sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä. Nykyistä vastaavat säännökset ovat KuEL 72 §:n 2 momentti ja VaEL 81 §:n 4 momentti.

69 §. *Lesken ja entisen puolison eläkkeen määrä.* Pykälässä säädettäisiin lesken ja entisen puolison eläkkeen määrästä. Voimassa olevassa laissa vastaavat säännökset ovat KuEL 85 §:ssä ja VaEL 82 §:ssä. Leskeneläkkeen määrä olisi 1 momentin mukaan ilman ensisijaisen etuuksien ja ulkomailta saatavan etuuden vähentämistä ja lesken omien ansioiden aiheuttaman vähennyksen vaikutusta puolet edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajana on leski tai leski ja yksi lapsi. Leskeneläkkeen määrä vähenisi, kun edunsaajina olevien lasten määrä lisääntyy. Leskeneläkkeen määrä olisi 5/12, kun edunsaajina olisi lesken lisäksi kaksi lasta, 3/12, kun lapsia on kolme ja 2/12 kun lapsia on neljä tai enemmän.

Entisen puolison eläkkeen määrästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Entisen puolison eläkkeen määrä olisi osuus 1 momentin mukaan määrätystä leskeneläkkeestä. Osuus olisi sama kuin, mitä 60 prosenttia edunjättäjän entiselle puolisolleen maksamasta elatusavusta on edunjättäjän eläkkeestä. Jos edunsaajina olisivat sekä leski että entinen puoliso, entisen puolison tai, jos heitä on useita, entisten puolisojen eläkkeiden yhteismäärä voisi olla enintään puolet leskeneläkkeen määrästä. Yhteismäärä vähennettäisiin leskeneläkkeestä ja jos entisiä puolisoita on useampia, jaettaisiin se heidän elatusapujen suhteessa.

70 §. *Lapseneläkkeen määrä.* Lapseneläkkeen määrästä säädetään ehdotettua vastaavasti nykyisin KuEL 86 §:ssä ja VaEL 83 §:ssä. Lapseneläkkeen määrä riippuisi edunsaajina olevien lasten lukumäärästä. Ennen ensisijaisen etuuksien ja ulkomailta saatavan etuuden vähentämistä lapseneläkkeen määrä olisi 4/12, jos edunsaajana olisi vain yksi lapsi. Jos lapsia olisi kaksi, lapseneläkkeen määrä olisi 7/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia olisi kolme, se olisi 9/12 ja jos lapsia olisi neljä tai useampia, 10/12 edunjättäjän eläkkeestä.

Pykälän 2 momentin mukaan lapseneläkkeen yhteismäärä jaettaisiin tasan lasten kesken.

71 §. *Perhe-eläkkeen tarkistaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistettaisiin, kun edunsaajien lukumäärä muuttuu. Eläkkeen määrä tarkistettaisiin muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL 97 §:n 1 momentissa ja VaEL 84 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkkeen keskeyttämisen ja vähentämisen kohdentamisesta. Jos perhe-eläkkeen suorittaminen jonkin edunsaajan osalta keskeytetään tai jonkin edunsaajan osalta vähennetään eläkettä, keskeyttäminen ja vähentäminen kohdistuisi hänen osaansa perhe-eläkkeestä. Nykyisin tästä säädetään KuEL 97 §:n 3 momentissa.

72 §. Leskeneläkkeen vähentäminen. Pykälässä säädettäisiin lesken tulojen huomioon ottamisesta leskeneläkettä määrättäessä. Nykyisin asiasta säädetään KuEL 88 §:ssä ja VaEL 86 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa leski saa omaa eläkettä. Leskeneläkettä määrättäessä otettaisiin huomioon lesken ansiotyönsä perusteella saamat työeläkelakeihin ja niihin rinnastettaviin lakeihin perustuvat eläkkeet. Lesken saamat työeläkkeet otettaisiin huomioon ennen ensisijaisten etuuksien ja ulkomailta saatavan etuuden vähentämistä. Osatyökyvyttömyyseläke otettaisiin huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi täsmennys leskeneläkkeen vähentämisestä tilanteesta, jossa leski työskentelee vanhuuseläkkeen rinnalla. Leskeneläkkeessä otettaisiin huomioon lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi vanhuuseläkkeen rinnalla tehdystä työstä edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke. Siten leskeneläkkeen määrä vastaisi paremmin lesken tulotasoa eikä leskeneläkettä tarvitsisi vähentää uudelleen, kun leskelle myönnetään eläkkeen rinnalla jatkuneesta työstä vanhuuseläke. Lisäksi edellä mainittua eläkettä vastaava ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella leskelle maksettava osuus otettaisiin myös huomioon.

Pääsääntöisesti leskeneläke maksettaisiin vähentämättömänä edunjättäjän kuolemaa seuraavan kuuden kalenterikuukauden ajan. Tämän jälkeen leskeneläkettä vähennettäisiin. Kuitenkin, jos leski olisi edunjättäjän kuollessa täyttänyt 65 vuotta tai saa omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkettä, leskeneläkettä vähennettäisiin edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Leskeneläkettä ei kuitenkaan vähennettäisi, jos edunjättäjän jälkeen lapseneläkkeeseen oikeutettu, edunjättäjän ja lesken kanssa samassa taloudessa edunjättäjän kuollessa asunut lapsi olisi tuolloin alle 18-vuotias. Tällaisessa tilanteessa leskeneläkettä vähennettäisiin vasta, kun nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa leski ei vielä saa omaa työeläkettä tai leski saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikäänsä. Tällöin leskeneläkettä vähennettäisiin lesken laskennallisen eläkkeen perusteella. Laskennallinen eläke on se työeläke, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Momenttia ehdotetaan lisäksi täsmennettäväksi siten, että jos leski edunjättäjän kuolinpäivänä tai lesken kanssa samassa taloudessa edunjättäjän kuollessa asuneen lapsen täyttäessä 18 vuotta on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei ole vielä vanhuuseläkkeellä, leskeneläkettä vähennettäessä otettaisiin lesken omana eläkkeenä huomioon se eläke, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä tai nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltävän vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionitoimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusajkaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain mukaista.

Pykälän 4 momentin mukaan leskellä on oikeus saada päätös siitä laskennallisen työeläkkeensä määrästä, jonka Keva ilmoittaa muulle työeläkelakien toimeenpanosta huolehtivalle eläkelaitokselle lesken hakiessa muun työeläkelain mukaista leskeneläkettä. Päätös annettaisiin lesken pyynnöstä. Pyyntönä saada päätös laskennallisesta eläkkeestä pidettäisiin myös sitä, että leski hakee muutosta muun työeläkelain mukaisen perhe-eläkkeen määrään.

73 §. Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä. Pykälän 1 momentin mukaan leskeneläkettä vähennettäisiin, jos lesken ansiotyöhön perustuvat eläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys olisi 50 prosenttia lesken työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Leskeneläkkeen vähennyksen peruste on 681,50 euroa vuoden

HE 16/2015 vp

2015 indeksitasossa. Määrä tarkistetaan vuosittain palkkakertoimella. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 89 §:n 1 ja 2 momentissa ja VaEL 87 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyistä KuEL 89 §:n 2 momenttia ja VaEL 87 §:n 3 momenttia. Jos leskellä olisi oikeus saada useamman työeläkelain mukaista leskeneläkettä, vähennys tehtäisiin suhteellisenä osuutena tämän lain ja lesken muiden työeläkelakien mukaisesta perhe-eläkkeestä.

74 §. Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa. Pykälän 1 momentin mukaan jos leski ei saisi omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saisi osatyökyvyttömyyseläkettä, lesken eläkettä vähennettäessä voitaisiin lesken hakemuksesta ottaa hänen laskennallisen eläkkeensä sijasta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke. Edellytyksenä olisi, että leski olisi tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun lesken eläkettä vähennetään ensimmäisen kerran. Lisäksi edellytyksenä olisi, että lesken ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke olisivat, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 72 §:n mukaisesti määrätty eläke. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että keskimääräinen ansiotulo laskettaisiin lesken kuudelta kuukaudelta ennen hakemuksen tekemistä saamista ansioista ja eläkkeen vähentäminen tehtäisiin aikaisintaan tämän takautuvan jakson alusta.

Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL 90 §:n 1 ja 2 momentissa ja VaEL 88 §:n 1 ja 2 momentissa.

75 §. Leskeneläkkeen tarkistus. Pykälässä säädettäisiin leskeneläkkeen tarkistuksesta. Pykälän 1 momentin mukaan leskeneläke tarkistettaisiin, jos lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 74 §:ssä tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty. Nykyisin vastaava säännös on KuEL 91 §:n 1 momentissa ja VaEL 88 §:n 3 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan leskeneläke tarkistettaisiin, kun leskelle myönnetään työkyvyttömyyseläke tai hänelle myönnetään ensimmäinen työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke, jos leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeeseen on sovellettu erityistilanteiden mukaista vähentämissäännöstä. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 91 §:n 2 momentissa ja VaEL 88 a §:n 1 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan leskeneläke tarkistettaisiin myös silloin, kun leskeneläkkeestä vähennetty työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke uusin perustein. Nykyisin vastaava säännös on KuEL 91 §:n 3 momentissa ja VaEL 88 a §:n 2 momentissa.

Leskeneläke tarkistettaisiin 2 tai 3 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien.

Vähennyksessä otettaisiin huomioon leskelle myönnetty eläke sekä eläkkeen alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta ei vielä ole myönnetty eläkettä. Tästä säädettäisiin pykälän 4 momentissa. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 91 §:n 4 momentissa ja VaEL 88 a §:n 3 momentissa.

Pykälän 5 momentin mukaan leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä. Nykyisin asiasta säädetään KuEL 91 §:n 5 momentissa ja VaEL 88 a §:n 4 momentissa.

76 §. *Perhe-eläkkeen alkaminen ja takautuva maksaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan perhe-eläke alkaisi edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Kuitenkin lapselle, joka syntyy vasta edunjättäjän kuoleman jälkeen, maksettaisiin perhe-eläkettä syntymää seuraavan kuukauden alusta. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 93 §:ssä ja VaEL 89 §:n 1 momentissa.

Ilman pätevää syytä perhe-eläkettä ei maksettaisi takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemuskuukautta edeltäneen kuuden kuukauden ajalta. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Nykyisin asiasta säädetään KuEL 110 §:n 1 momentissa ja VaEL 89 §:n 2 momentissa.

77 §. *Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi.* Perhe-eläke voitaisiin myöntää määräajaksi, vaikka edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää selvitystä, jos edunjättäjän kuolema olisi todennäköistä hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn takia. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 94 §:n 1 momentissa ja VaEL 90 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan edunjättäjän työeläke lakkautettaisiin perhe-eläkkeen alkamispäivään niissä tilanteissa, joissa perhe-eläke on myönnetty arvioidun kuolinpäivän perusteella. Tästä säädetään nykyisin KuEL 92 §:n 2 momentissa ja VaEL 90 §:n 2 momentissa.

78 §. *Perhe-eläkeoikeuden lakkaaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan lesken perhe-eläke lakkaisi, jos hän solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lapseneläkkeen lakkaamisesta, kun lapsi täyttää 18 vuotta tai jos hänet annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän uudelle puolisolle. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL 95 §:ssä ja VaEL 92 §:ssä.

79 §. *Perhe-eläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän 1 momentin mukaan leskeneläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Kevalle solmimastaan avioliitosta. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 145 §:n 5 momentissa, VaEL 91 §:n 1 momentissa ja KiEL 9 §:n 5 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan lapsen ottovanhemmat ovat velvolliset ilmoittamaan ottolapseksi ottamisesta Kevalle, jos lapseneläkettä saava lapsi annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän puolisolle. Nykyisin vastaava säännös on KuEL 145 §:n 5 momentissa, VaEL 91 §:n 2 momentissa ja KiEL 9 §:n 5 momentissa.

80 §. *Leskeneläkkeen maksaminen kertasuorituksena.* Pykälän 1 momentin mukaan lesken mennessä uudelleen naimisiin alle 50-vuotiaana, jolloin leskeneläke tällä perusteella lakkauteaan, leskelle maksettaisiin kertasuorituksena leskeneläke kolmen vuoden ajalta. Nykyisin tästä säädetään KuEL 96 §:ssä ja VaEL 93 §:n 1 momentissa.

Kertasuorituksen perusteena olisi viimeksi maksetun kuukausieläkkeen määrä. Jos Keva toimii 117 §:n mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, maksun perusteena olisi Kevan maksaman eläkkeiden yhteismäärä kuukaudessa. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 96 §:ssä ja VaEL 93 §:n 2 momentissa.

4 luku **Eläkkeen määräytyminen**

81 §. *Eläkkeen karttuminen.* Pykälän 1 momentti on uusi ja siinä säädettäisiin eläkkeen kartumisesta työansioista. Eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia vuosittaisista työansioista. Eläkkeen karttumisen alkaisi 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien sen kalenterikuukauden loppuun, jona aikana työntekijä täyttää hänen ikäluokalleen vahvistetun

työeläkkeen karttumiseen oikeuttavan ylimmän iän 68, 69 tai 70 vuotta. Lain voimaantulosta annetussa laissa säädettäisiin siirtymäsäännöksestä 53—62-vuotiaiden työntekijöiden osalta.

Eläkkeeseen eivät kuitenkaan oikeuttaisi 2 momentin mukaan työkyvyttömyyden alkamisvuonna saadut ansiot, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 50 §:ssä ja VaEL:n 52 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan eläkettä karttuisi myös 87 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta. Eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia vuodessa 87 §:ssä tarkemmin määritellyiltä palkattomien etuuksien perusteena olevista ansioista. Nykyinen säännös on KuEL:n 40 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja VaEL:n 54 §:ssä.

82 §. *Eläkkeen karttuminen eläketapahtumavuodelta.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan KuEL:n 70 §:n VEL:n 69 §:n säännökset eläketapahtumavuodelta karttuneen eläkkeen laskemisesta. Pykälän säännöksiä sovellettaisiin vanhuuseläkkeen ja työuraeläkkeen määräytymiseen. Pykälän 1 momentin mukaan, jos työntekijällä on tämän lain mukaisia ansioita kolmena perättäisenä kalenterivuotena ennen eläketapahtumavuotta kunakin vuonna vähintään 8 178 euroa (vuoden 2015 tasossa), eläke karttuisi eläketapahtumavuodelta eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansioista. Edellisen vuoden ansiot kerrottaisiin eläketapahtumavuoden alusta eläketapahtumakuukauden loppuun olevien kuukausien lukumäärällä ja jaettaisiin luvulla 12.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansiot kuitenkin poikkeaisivat kahden sitä edeltäneen vuoden keskiansioista yli 10 prosentilla, ei sovellettaisi, mitä 1 momentissa säädettäisiin. Tällöin eläke karttuisi eläketapahtumavuodelta eläketapahtumavuotta mennessä maksetuista tämän lain mukaisista ansioista. Eläke karttuisi eläketapahtumavuodelta eläketapahtumavuotta mennessä maksetuista tämän lain mukaisista ansioista myös silloin, kun työntekijällä on eläketapahtumavuoden aikana ollut oikeus 87 §:n mukaisiin palkattomien aikojen etuuksiin tai valtion varoista suoritettavista eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidosta ja tai opiskelun ajalta annetun lain mukaisiin etuuksiin sekä etuuksien perusteena olevista ansioista.

83 §. *Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta.* Tulevan ajan pääteiän osalta säännös on uusi. Työkyvyttömyyseläkkeen tulevalta ajalla tarkoitetaan aikaa, joka lasketaan sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää hänen ikäluokalleen säädetyt alimman vanhuuseläkeiän. Ammatillisen eläkeiän ja eroamisiän piiriin kuuluvien tulevan ajan pääteistä säädetään erikseen tämän lain voimaantulosta annetussa laissa. Jos työntekijän alinta vanhuuseläkeikää ei vielä ole määrätty hänen ikäluokalleen työkyvyttömyyden alkamisvuonna, tulevan ajan pääteikänä käytettäisiin sitä vanhuuseläkeikää, joka on vahvistettu työntekijän syntymävuotta lähinnä olevalle ikäluokalle. Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi luettaisiin tuleva aika, jos työntekijällä on työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 17 128,41 euroa. Rahan määrä on vuoden 2015 tasossa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tulevan ajan eläkkeen karttumisprosentit. Tulevan ajan eläke laskettaisiin jäljempänä 88 §:ssä määritellystä tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosentin karttumalla vuotta kohden. Säännös vastaa nykyisen KuEL:n 40 §:n 2 momenttia ja VaEL:n 55 §:n 2 momentti.

84 §. *Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkejältä.* Pykälän 1 momentin mukaan tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta karttuisi eläkettä, kuten nykyisin. Karttuvan eläkkeen perusteena käytettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota. Nykyisin asiasta on säännös KuEL:n 59 §:n 1 momentissa ja VaEL:n 57 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työkyvyttömyyseläkejältä karttuvan eläkkeen karttumisprosentista. Eläkettä karttuisi työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättymiskuukauden loppuun. Karttuma olisi 1,5 prosenttia vuodessa. Myös osatyökyvyttömyyseläkkeen ajalta karttuu eläkettä koko tulevan ajan ansion määrästä. Vastaava säännös on nykyisen KuEL:n 40 §:n 3 momentissa ja VaEL:n 57 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentiksi otettaisiin voimassa olevan KuEL:n 59 §:n 1 momentin ja VaEL:n 55 §:n 3 momentin säännös tulevan ajan ansion määräytymisestä, jos työntekijä saa työkyvyttömyyseläkettä myös muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisena. Tällöin tämän lain mukainen tulevan ajan ansio saataisiin laskemalla sama suhteellinen osuus työntekijän saaman eläkkeen tulevan ajan ansiosta kuin tämän lain alaisten työansioden osuus on työeläkelaijen mukaisten ansioiden yhteismäärästä työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana.

Pykälän 4 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan eläkkeeseen ei edellä kuvatusta huolimatta oikeuttaisi työkyvyttömyyseläkeajaksi, jos työntekijä olisi saanut työkyvyttömyyseläkettä aiheuttomasti. Vastaava säännös on KuEL:n 59 §:n 2 momentissa ja VaEL:n 57 §:n 4 momentissa.

85 §. *Eläkkeeseen oikeuttavat työansiot.* Pykälän 1 momentiksi otettaisiin nykyisen KuEL:n 68 §:n 1 momentin ja VaEL:n 57 §:n 1 momentin säännös eläkettä kartuttavista työansioista. Pääsääntö olisi, että työansioita määrättäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Palkka tai muu vastike, joka on sovittu maksettavaksi korvauksena työstä, luettaisiin eläkepalkkaan kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja). Sen lisäksi siinä määriteltäisiin Kevan jäsenyhteisön luottamushenkilön eläkettä kartuttavat ansiot. Eläkettä karttuisi kuten nykyisininkin luottamushenkilön ansionmenetyksen korvauksista sekä määrääjältä maksetuista erillispalkkioista.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan nykyisen KuEL:n 68 §:n 2 momentin säännös täydennettynä KiEL:n 7 §:n 1 momentin säännöksellä. Siinä säädettäisiin muista kuin rahana suoritettavista työn vastikkeista ja niiden perusteella karttuvasta eläkkeestä.

Pykälän 3 momentissa olisi KuEL:n 68 §:n 3 momentin, VaEL:n 57 §:n 2 momentin luettelo eristä, joita ei oteta huomioon eläkkeeseen oikeuttavia työansioita määrättäessä täydennettynä KiEL:n 7 §:n säännöksillä. Työansioihin ei luettaisi sellaisia etuja tai suorituksia, jotka saadaan työsuhteen perusteella, mutta muuten kuin varsinaisena työstä sovittuna vastikkeena.

Pykälän 4 momenttiin siirrettäisiin KuEL:n 68 §:n 4 momentin säännös, jossa tarkennettaisiin 3 momentin 11 kohdassa mainittua voittopalkkiota.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin kunnaneläinlääkärin eläkkeen perusteena olevan työansion määräytymisestä. Kunnaneläinlääkärin eläkkeen perusteena oleva työansio määräytyisi kuten tähänkin asti. Momentissa säädettäisiin siitä, miten eläinlääkärin eläke karttuu jäsenyhteisön maksaman palkan lisäksi eläinlääkärin eläimen omistajalta tai haltijalta perimistä palkkioista.

86 §. *Eläkkeeseen oikeuttavat työansiot ulkomaantyössä.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ulkomaantyön eläkettä kartuttavasta työansioista (vakuutuspalkka). Vakuutuspalkka olisi tarkoitettu koskemaan Suomesta ulkomaille lähetettyjen työntekijöiden tekemää tämän lain mukaista työtä. Lähetetyn työntekijän eläkkeen perusteena olevan työansiona pidettäisiin sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä olisi maksettava Suomessa. Jos vastaavaa työtä ei olisi Suomessa, työansiona pidettäisiin sitä palkkaa, joka muutoin katsottaisiin vastaavan kyseistä työtä. Nykyiset säännökset ovat KuEL:n 68 §:n 5 momentissa sekä VaEL:n 60 §:ssä.

87 §. *Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi KuEL:n 52 §:n ja VaEL:n 62 §:n säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan edellytyksenä eläkkeen karttumiselle palkattomilta ajoilta olisi, että työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua työeläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 17 128,41 euroa vuoden 2015 tasossa. Työeläkettä ei siten voisi kartuttaa pelkästään palkattomien aikojen perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että palkattomalta ajalta karttuvan eläkkeenperusteena olisivat palkattomalta ajalta saadun etuuden perusteena olevat tulot. Ne oikeuttaisivat eläkkeeseen siltä osin kuin työntekijä olisi näitä etuuksia saanut 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden jälkeen. Alaikäraja laskettaisiin 18 vuodesta 17 vuoteen niin kuin eläkkeen kartumisessa työansioistakin.

Pykälän 3 momentissa lueteltaisiin nämä tulot sekä se, millä edellytyksillä ja miltä osin sosiaalivakuutusetuuden perusteena oleva tulo kartuttaa eläkettä. Pykälän 3 momentin 3 kohdassa mainitulla työttömyysturvalain mukaisella ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansioista eläkettä karttuisi nykyisen 63 vuoden sijasta alimman vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän täyttämiskuukauden loppuun saakka.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eläkkeen perusteena olevasta ansioista silloin, kun palkaton etuus on maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena. Eläkkeen perusteen käytetään tällöin 713,68 euroa kuukaudessa vuoden 2015 tasossa.

Eläkkeeseen eivät 5 momentin mukaan oikeuttaisi ne etuudet, jotka työntekijä on saanut muulla kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä taikka perhe-eläkkeellä ollessaan.

Eläkkeen kartumisesta tapauksissa, joissa työntekijällä on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan säädettäisiin 6 momentissa. Tällöin palkattomilta ajoilta karttuneen eläkkeen osan käsittelisi pääsääntöisesti 117 §:ssä tarkoitettu viimeinen eläkelaitos. Momentissa säädettäisiin myös siitä, miten näistä etuuksista karttuneista eläkkeistä syntynyt vastuu jaetaan eri eläkelaitosten kesken. Vastuu palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteella ansaitusta eläkkeestä jaettaisiin vuosittain eläkelaitosten kesken kunakin vuonna eläkelaitoksissa vakuutettujen palkkasummien suhteessa. Tästä säädetään työntekijän eläkelain 178 §:ssä, johon tässä momentissa viitattaisiin.

88 §. *Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot.* Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi KuEL:n 53 §:n ja VaEL:n 63 §:n säännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat työansiot määrättäisiin niiden työntekijän saamien työeläkelakien mukaisten työansioiden ja palkattomilta ajoilta saamien etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, joita työntekijällä on ollut tarkasteluaikana. Tarkasteluaika olisi eläketapahtumavuotta edeltävät viisi kalenterivuotta.

Pykälän 2 momentin mukaan tulevan ajan ansiota määrättäessä palkattoman ajan etuuden perusteena oleva tulo otettaisiin huomioon 100 prosentin suuruisena lukuun ottamatta äitiys-, erityisäitiys-, isyys - tai vanhempainrahan perusteena olevaa tuloa, joka otettaisiin huomioon

117 prosentin suuruisena siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle ja 17 prosentin suuruisena siltä ajalta, jota etuus on maksettu työnantajalle.

Silloin kun palkattoman ajan etuus olisi ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, tämä etuus otettaisiin huomioon 713,68 euron suuruisena kuukaudessa. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Jos työntekijä olisi tarkasteluaikana saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea tai työttömyysturvalain peruspäivärahan suuruisesta koulutuspäivärahaa, tulevan ajan ansiota määrättäessä otettaisiin tulona huomioon 1 427,36 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta tällaista etua on maksettu. Summa on vuoden 2015 tasossa. Vastaavalla tavalla otettaisiin huomioon SVL:n mukainen päiväraha, jos se olisi myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena.

89 §. *Lapsenhoitoajan vaikutus tulevan ajan eläkkeeseen.* Jos työntekijän työansiot olisivat tarkasteluaikana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät sen vuoksi, että työntekijä on hoitanut tänä aikana alle kolmevuotiasta lastaan ja jos tällä seikalla olisi vähintään 20 prosentin vaikutus työntekijän eläketurvaan, työntekijän hakemuksesta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevana ansiona käytettäisiin sellaista työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Työansioita otettaisiin tällöin kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä vuodelta. Vastaava säännös on KuEL:n 53 §:n 7 momentissa ja VaEL:n 65 §:n 1 momentissa.

90 §. *Tulevan ajan eläkkeen määräytyminen alle viiden vuoden ansioiden perusteella.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tulevan ajan ansioiden määräytymisestä tilanteissa, joissa työntekijällä ei ole tulevan ajan ansioita määrättäessä huomioon otettavia ansioita muulloin kuin työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna. Tällaisessa tilanteessa huomioon otettaisiin myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden loppuun asti, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi. Vastaava säännös on KuEL:n 54 §:n 1 ja VaEL:n 65 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa työntekijä tulisi työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta. Tällöin tarkasteluaikana pidettäisiin 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja työkyvyttömyyden alkamiskuukauden päättymisen välistä aikaa. Tulevan ajan ansio olisi tänä tarkasteluaikana saatujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä. Vastaava säännös on KuEL:n 54 §:n 2 momentissa ja VaEL:n 65 §:n 2 momentissa.

91 §. *Tulevan ajan ansion jakautuminen.* Jos työntekijän eläkkeeseen tulisi tuleva aika useamman eri työeläkelain perusteella, tämän lain mukainen tulevan ajan ansio olisi työeläkelakien mukaisesta tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä yhtä suuri osa kuin mikä on tarkasteluaikana tämän lain mukaisten työansioiden osuus työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä. Vastaava säännös on KuEL:n 55 §:ssä ja VaEL:n 66 §:ssä.

92 §. *Eläke entisin perustein.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kuntoutusrahakauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta. Tällaisessa tapauksessa työkyvyttömyyseläke määrättäisiin siten kuin se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutusrahakauden alkaessa. Vastaava säännös on voimassa olevan KuEL:n 60 §:n 2 momentissa ja VaEL 67 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen määräytymisestä entisin perustein. Uusi eläke myönnettäisiin entisen suuruisena, jos työntekijälle myönnettäisiin uusi työ-

kyvyttömyyseläke uuden työkyvyttömyyden perusteella, jos tämä uusi työkyvyttömyys olisi alkanut ennen kuin aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta. Samoin meneteltäisiin, jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle tulisi myöhemmin maksettavaksi työkyvyttömyyseläkettä saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke. Vastaava säännös on voimassa olevassa KuEL:n 60 §:n 1 momentissa ja VaEL 67 §:n 2 momentissa.

Jos eläke myönnetään edellisten momenttien mukaisesti entisin perustein eläkkeiden tai kuntoutuksen ja eläkkeen välissä olleesta palvelussuhteesta ei kartu erillistä työkyvyttömyyseläkettä, koska tämä aika on eläkkeessä jo otettu huomioon tulevan ajan karttumassa. Koska ilman erillistä säännöstä kaksinkertaisen eläkkeen karttumisen estävä säännös koskee vain tilannetta, että henkilö saa tämän lain mukaista eläkettä ja on työssä tämän lain soveltamisen piiriin kuuluvan työnantajan palveluksessa. Jotta tilanne olisi vastaava myös silloin, kun työntekijä on eläkkeellä jonkin muun työeläkelain mukaan ja työssä tämän lain alaisessa palvelussuhteessa, ehdotetaan tilanteesta säädettäväksi pykälän 3 momentissa. Jos työntekijälle myönnetään eläke entisin perustein jonkin työeläkelain mukaan, ensimmäisen eläkkeen tai kuntoutusrahaikauden päättymisen jälkeen alkaneita ansioita ei otettaisi huomioon uudessa eläkkeessä. Tästä säädetään nykyisin KuEL:n 60 §:n 3 momentissa.

93 §. *Ulkomaisen eläkkeen tai sitä vastaavan etuuden vähentäminen.* Pykälän 1 ja 2 momentiksi otettaisiin nykyisen VaEL:n 68 §:ää vastaavat säännökset. Sen mukaan valtion palvelukseen ulkomailta otetun työntekijän ulkomailta tuleva valtion kustantama eläke vähennettäisiin tämän lain mukaisesta eläkkeestä. Ulkomainen eläke vähennettäisiin tämän lain mukaisesta eläkkeestä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaan.

94 §. *Palkkakerroin.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan KuEL:n 71 §:n ja VaEL:n 70 §:n 1 momentissa olevat säännökset siitä, että ansiorajat ja rahamäärät tarkistettaisiin vuosittain tammikuun alussa TyEL:n 96 §:n 1 momentin mukaisella palkkakerroimella. Nykyiseen tapaan palkkakerroin määrättäisiin palkkatason muutoksen ja hintatason muutoksen perusteella siten että palkkatason muutoksen vaikutus olisi 0,8 ja hintatason vaikutus 0,2.

Pykälän 2 momentin mukaan eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistettaisiin palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen säätämistä johtuva tarkennus vuosiansioiden tarkistamisesta palkkakertoimella. Momentin mukaan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen 16 §:n mukaisen eläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva osuus tarkistettaisiin palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

Pykälän 3 momentin mukaan tämän lain ansiorajat ja rahamäärät vastaisivat palkkakertoimen arvoa yksi vuonna 2004. Vuotta 2004 pidettäisiin vertailuvuotena, jotta nykyisen lainsäädännön mukaiset ansiorajat ja rahamäärät eivät muuttuisi.

95 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Elinaikakerrointa ja eläkeiän sopeuttamista koskevat säännökset ovat uusia. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä työntekijöillä myös alin vanhuuseläkeikä ja eräät muut ikäraajat sopeutettaisiin elinajanodotteen muutokseen. Ikäraajat vahvistettaisiin sille vuodelle, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkkeen muuntamisesta elinaikakerroimella. Kuten nykyisin, vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke muunnettaisiin sen alkaessa elinaikakerroimella. Elinaikakerroimena käytettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijän eläke-

lain 83 §:n nojalla vahvistamaa elinaikakerrointa. Myös uudet eläkemuodot eli osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke muunnettaisiin elinaikakertoimella eläkkeen alkaessa. Työkyvyttömyyseläke ja työuraeläke muunnettaisiin elinaikakertoimella eläkkeen alkaessa, eikä eläkettä muunnettaisi enää uudelleen elinaikakertoimella eläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Pääsääntönä olisi, että eläke muunnettaisiin sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämistä, eläke muunnettaisiin kuitenkin eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa koko eläke muunnettaisiin elinaikakertoimella. Elinaikakerroin kohdistettaisiin siten nykyisestä poiketen myös työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkeosaan. Siirtymäsäännöksen nojalla elinaikakerroin kohdistettaisiin tulevan ajan eläkeosaan vuonna 2027 ja sen jälkeen alkavissa työkyvyttömyyseläkkeissä. Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa vuosina 2017—2026 vain työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnettaisiin elinaikakertoimella nykytilaa vastaavasti. Tästä ehdotetaan säädettäväksi tämän lain voimaantulossa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ikärajojen vahvistamisesta TyEL:n 83 §:ää vastaavasti.

96 §. Eläkkeestä vähennettävät etuudet. Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja sotilastapaturmalain mukaiset korvaukset. Nämä korvaukset ovat ensisijaisia työeläkkeisiin nähden siten, että ne maksetaan työeläkkeen määrästä riippumatta täysimääräisesti. Työeläkettä maksetaan näiden korvausten kanssa samanaikaisesti vain siltä osin kuin työeläkkeen määrä ylittää näiden ensisijaisten etuuksien määrän. Nykyiset säännökset ovat KuEL 76 §:ssä ja VaEL 87 §:ssä. Voimassaolevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että uutena ensisijaisena etuutena lakiin lisättäisiin potilasvahinkolain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke.

Pykälän 2 momentin perusteella ensisijainen etuus ei vähentäisi työntekijälle myönnetyn ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen tapahtuneen työntöön perusteella karttunutta työeläketurvaa. Siten työntekijän eläke olisi aina vähintään ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen saatujen työansioiden perusteella karttuneen eläkkeen suuruinen. Momentti ei koskisi työntekijälle mahdollisilta palkattomilta ajoilta karttuvaa eläketurvaa. Lisäksi momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa työeläkettä myönnetään kahden tai useamman työeläkelain mukaan.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ensisijaista etuutta vähennettäessä sekä eläke että ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna, jos eläkkeen vähentämishetkellä näihin sisältyy kertakorotus.

Pykälän 4 mukaan jos ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004, ensisijaista etuutta ei vähennettäisi ollenkaan työeläkkeestä.

97 §. Ulkomailta saatavan etuuden vähentäminen. Pykälän mukaan ensisijaisena etuutena pidettäisiin myös ulkomailta maksettavaa vastaavaa etuutta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kahdesta tai useammasta valtiosta myönnettävästä tulevan ajan eläkkeen päällekkäisyyden estämisestä.

Nykyiset säännökset ovat KuEL:n 76 §:n 6 momentissa ja VaEL:n 73 §:n 3 momentissa.

98 §. *Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään.* Tämän lain mukaisen eläkkeen määrä tarkistettaisiin, jos eläkkeensaajalle myönnettäisiin uusi ensisijainen etuus tai jos jo aiemmin myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuisi. Eläkkeen määrä tarkistettaisiin myös, jos tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuisi tai jos eläkkeensaajalle myönnettäisiin uusi työeläke ja tämän lain mukaisesta eläkkeestä olisi vähennetty ensisijainen etuus. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennettäisi päivärahaa, joka perustuu osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneeseen tapaturmaan. Vastaava säännös on voimassa olevan KuEL:n 77 §:n 1 ja 2 momentissa ja VaEL:n 74 §:n 1 momentissa. Kun potilasvahinkolain mukaiset ansionmenetykskorvaukset ehdotetaan työeläkkeeseen nähden ensisijaisiksi etuuksiksi, lisättäisiin säännökseen myös viittaus potilasvahinkolakiin. Osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta ei siten vähennettäisi osatyökyvyttömyyseläkkeestä.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskeva säännös. Sen mukaan osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osuudesta työkyvyttömyyseläkettä ja työraueläkettä ei vähennettäisi työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa, tapaturmaeläkettä tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai potilasvahinkolain perusteella määrättyä mukaista ansionmenetykskorvausta tai eläkettä, jos se olisi myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai vahingon perusteella ennen työntekijän alinta vanhuuseläkeikää. Työntekijän täytettyä alimman vanhuuseläkeikänsä, ensisijainen etuus vähennettäisiin osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä 96 §:n mukaisesti. Työeläkkeestä vähennettäisiin tällöin päiväraha, eläke ja ansionmenetykskorvaus, mutta ei esimerkiksi sairaanhoitokorvauksia tai muita vastaavia korvauksia.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistettaisiin, jos eläkkeensaajalle myönnettäisiin ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai jos hänelle myönnettäisiin uusi työeläkelakien mukainen perhe-eläke ja tämän lain mukaisesta eläkkeestä olisi vähennetty ensisijainen etuus. Tästä säädettäisiin 2 momentissa. Ehdotettu säännös vastaa nykyisen KuEL:n 87 §:n ja VaEL:n 85 §:n säännöksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan eläkkeen määrä tarkistettaisiin siitä ajankohdasta, jolloin 1 momentissa tarkoitettu muutos tapahtuisi. Jos muutos tapahtuisi ulkomaisessa etuudessa, eläkkeen määrä tarkistettaisiin sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana Keva saa tiedon ulkomaisen etuuden myöntämisestä tai sen määrän muuttumisesta. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 77 §:n 4 momentissa ja VaEL:n 74 §:n 2 momentissa.

Pykälän 4 momentin mukaan eläkkeen määrää ei tarkistettaisi, jos eläkkeensaajalle myönnettäisiin uusi ensisijainen etuus tai sen määrä muuttuisi lyhyemmäksi ajaksi kuin neljäksi kuukaudeksi. Nykyinen säännös on KuEL 77 §:n 3 momentissa ja VaEL:n 74 §:n 3 momentissa.

99 §. *Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta.* Keva voisi maksaa eläkettä vähentämättömänä kunnes ensisijaisen etuuden määrä olisi lopullisesti ratkaistu. Jos ensisijainen etuus olisi vähentänyt eläkettä, oikeus ensisijaiseen etuuteen siirtyy eläkelaitokselle vähennyttä vastaavalta osin. Säännös koskee myös perhe-eläkettä. Nykyisin asiasta on samansisältöinen säännös KuEL:n 130 §:ssä ja VaEL:n 128 §:ssä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotettu säännös on uusi. Sen mukaan Keva olisi oikeus periä raideliikennevakuutuslain mukaan määrätystä ansionmenetykskorvauksesta vähennettyä työeläkettä vastaava määrä takaisin raideliikennetoiminnan harjoittajalta. Takautumisoikeuden edellytyksenä

olisi, että työntekijän työkyvyttömyys tai edunjättäjän kuolema on seurausta raideliikennevastuulain mukaan korvattavasta vahinkotapahtumasta. Tarkoituksena on, että jatkossa raideliikennevahingosta vastuussa oleva taho korvaisi työeläkejärjestelmälle vahingosta syntyneet ylimääräiset etuusmenot. Esitys vastaa TyEL:n 95 §:n 2 momenttiin ehdotettua säännöstä.

100 §. Eläkkeen indeksitarkistus. Maksussa olevan eläkkeen määrän tarkistamisesta indeksillä viitattaisiin suoraan TyEL 98 §:ään. Eläke tarkistettaisiin kunkin kalenterivuoden alussa työeläkeindeksillä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,2 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,8. Vastaava säännös on KuEL 78 §:ssä ja VaEL:n 75 §:ssä.

5 luku Sotilaseläkkeet

101 §. Sotilas. Pykälän mukaan sotilaalla tarkoitettaisiin sotilaskoulutusta vaativassa virassa tai erikseen säädettyssä sotilasvirassa palvelevaa virkamiestä. Sotilaaseen sovellettaisiin tätä lakia, jollei tästä luvusta muuta johtuisi. Säännös on nykyisin VaEL:n 95 §:ssä.

102 §. Oikeus jäädä eläkkeelle. Pykälän sisältö on uusi. Pykälän 1 momentin mukaan sotilalla olisi oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle sotilaan alimmassa vanhuuseläkeikässä. Sotilaalla ei olisi enää oikeutta vanhuuseläkkeeseen ennen eläkeikää, vaikka hän olisi saavuttanut eroamisikänsä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sotilaan alimmasta vanhuuseläkeikästä, jota korotettaisiin ikäluokittain tämän lain 10 §:ä vastaavasti. Vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneillä sotilailla säilyisi oikeus vanhuuseläkkeeseen 55 vuoden iässä. Sen jälkeen syntyneillä eläkeoikeuden syntymistä myöhennettäisiin kolmella kuukaudella kutakin ikäluokkaa kohden niin, että vuosina 1970—1972 syntyneillä olisi oikeus vanhuuseläkkeeseen 57-vuotiaana.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palvelevien sotilaiden alimmasta vanhuuseläkeikästä, jota korotettaisiin vastaavasti ikäluokittain 45 vuodesta 47 vuoteen. Vuoden 1972 jälkeen syntyneiden sotilaiden ja 1982 jälkeen syntyneiden lentäjätutkintoa edellyttävässä tehtävässä palvelevien sotilaiden alimman vanhuuseläkeiän määräytymisestä säädettäisiin 4 momentissa. Heidän alin vanhuuseläkeikänsä sopeutettaisiin eliniän odotteen muutokseen. Sotilaiden alin vanhuuseläkeikä muuttuisi yhtä monella kuukaudella kuin TyEL:n mukainen yleinen alin vanhuuseläkeikä muuttuu edellisestä yleisestä alimmasta vanhuuseläkeikästä. Sotilaan alin vanhuuseläkeikä vahvistettaisiin jokaiselle ikäluokalle sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella sille vuodelle, jonka aikana nämä sotilaat täyttävät 54 tai 44 vuotta. Siten sotilaiden alin vanhuuseläkeikä sopeutettaisiin eliniän muutokseen ensimmäisen kerran vuodelle 2027, jolloin vuonna 1973 syntyneet täyttävät 54 vuotta ja vuonna 1983 syntyneet 44 vuotta. Vuonna 1973 syntyneen sotilaan alin vanhuuseläkeikä muuttuisi 57 vuodesta yhtä monella kuukaudella kuin vuonna 1965 syntyneiden työntekijöiden yleinen alin vanhuuseläkeikä muuttuu 65 vuodesta TyEL:n 83 §:n nojalla. Lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palvelevan 1983 syntyneen sotilaan alin vanhuuseläkeikä muuttuisi 47 vuodesta vastaavasti yhtä monella kuukaudella.

Sotilaan alin vanhuuseläkeikä olisi kuitenkin sama kuin hänen eroamisikänsä, jos se on korkeampi kuin 2—4 momentin mukainen alin vanhuuseläkeikä. Tästä säädettäisiin 5 momentissa. Säännös koskisi nykyisten eroamisikien mukaan puolustusvoimien komentajaa, pääesikunnan päällikköä, rajavartiolaitoksen päällikköä ja apulaispäällikköä, kenraaleja, amiraaleja, everstejä ja kommodoreja sekä osaa lentäjistä. Säännöksen tarkoituksena on selkeyttää vanhuuseläkeikää korkeamman eroamisikänsä omaavien sotilaiden oikeutta siirtyä eläkkeelle. Säännös on tarpeen, jotta tällaisten sotilaiden eläkeikä ei muuttuisi enempää kuin muilla sotilailla.

HE 16/2015 vp

Pykälän 6 momentti vastaisi nykyistä VaEL:n 96 §:n 3 momenttia muuten, mutta eläkeoikeuden alkamishetkeä myöhennettäisiin pykälän 2—4 momentteja vastaavasti. Säännös koskisi edelleen upseereja ja opistoupseereja, jotka täyttävät momentissa säädetyt palvelusaikavaatimukset. 3 kohdassa mainittu ansiotaso on vuoden 2004 tasossa. Rahamäärä on 16 356,00 euroa vuoden 2015 tasossa.

Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytykseksi säädettäisiin 7 momentissa selvyuden vuoksi 10 §:n 4 momenttia vastaavasti, että palvelussuhde ei jatku.

Sotilaille myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi ja oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla kertyneeseen eläkkeeseen säädettäisiin pykälän 8 momentissa.

Pykälän 9 momentissa säädettäisiin, että sotilaalla ei olisi oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen eikä työuraeläkkeeseen.

103 §. *Eläkkeen perusteena oleva työansio ja loppupalkka.* Pykälässä säädettäisiin eläkkeen perusteena olevan työansion sekä loppupalkan määräytymisestä ja se vastaisi VaEL:n 97 §:ä. Pykälän 1 momentin mukaan otettaisiin huomioon vain ansiot, jotka täyttävät 104 §:n mukaiset edellytykset. Eläkkeen perusteena oleva työansio laskettaisiin ottamalla huomioon 85 §:n säännökset eläkkeeseen oikeuttavista työansioista sekä 94 §:ssä tarkoitettu palkkakerroin. Momentissa säädettäisiin, että sotilaan eläkettä määrättäessä vähennettäisiin edelleen kunkin vuoden työansioista työntekijän työeläkevakuutusmaksua vastaava määrä, jotta sotilaseläkkeiden taso ei nousisi perusteettomasti. Koska sotilaseläkkeiden laskentatapa eroaa yleisestä eläkejärjestelmästä aiheutuisi eläkeuudistuksesta sotilaille eläkkeiden tason selvästi suurempaa paranemista kuin muilla palkansaajilla. Mikäli työntekijän työeläkevakuutusmaksu vähennetään eläkkeen perusteena olevaa työansiota laskettaessa, kuten nykyisin, ovat muutosten vaikutukset sotilaille samat kuin muillekin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin loppupalkasta, joka laskettaisiin enintään kymmenen eläketapahtumaa tai palveluksen päättymistä edeltävän kalenterivuoden työansioista. Sotilaseläke määräytyisi loppupalkan perusteella sen laskemista edeltävältä ajalta sekä eläketapahtumavuodelta. Myös eläkkeen enimmäismäärä laskettaisiin loppupalkan perusteella. Mahdollisten palkattomien, muiden kuin 2 momentissa tarkoitettujen jaksojen huomioon ottamisesta loppupalkassa säädettäisiin 3 momentissa.

104 §. *Eläkkeen karttuminen.* Pykälä vastaisi nykyistä VaEL:n 98 §:ä, jossa säädetään sotilaseläkkeen kartumisesta ja siihen liittyvistä edellytyksistä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä tulevan ajan päteistä. Sotilaan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaisi aika sen vuoden alusta, jona sotilas on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona sotilas täyttää 102 §:n 2—5 momentin mukaisen alimman vanhuuseläkeikänsä. Nykyisin sotilaan työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen pääteikäenä on hänen eroamisikänsä. Momentin 1 kohdassa täydennettäisiin sotilaseläkkeen karttumaa koskevan ansiorajan edellytyksiä niin, että ansioraja voisi täytyä myös eroamisikänsä täyttämistä välittömästi edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana, vaikka oikeus vanhuuseläkkeeseen syntyisi myöhemmin. 1 kohdan ansiorajan euromäärä on vuoden 2004 tasossa. Rahamäärä on 16 356,00 euroa vuoden 2015 tasossa.

Pykälän 2 momentin mukaan eläke, joka on karttunut ajalta ennen 103 §:n mukaisen loppupalkan laskentaa, muunnettaisiin vastaamaan ansiotasossa tapahtunutta muutosta.

Loppupalkkaa käytettäisiin eläkkeen alkamisvuoden ansioina, jos palvelus päättyy samana vuonna, jona vanhuuseläke alkaa. Tästä säädettäisiin 3 momentissa.

Sotilaan eläke karttuisi 4 momentin mukaan 87 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta samoin kuin muissa kuin sotilasvirassa olevilla työntekijöillä.

Pykälän 5 momentin mukaan sotilaan palveluksesta karttuneen vanhuuseläkkeen määrä muunnettaisiin 95 §:ssä tarkoitettulla elinaikakertoimella ennen 105 §:n mukaista eläkkeen enimmäismäärän rajausta.

105 §. *Eläkkeen enimmäismäärä.* Pykälän mukaan sotilaan tämän luvun mukaisen eläkkeen enimmäismäärä saisi olla enintään 60 prosenttia loppupalkasta. Säännös on nykyisin VaEL:n 99 §:ssä.

6 luku **Eläkkeen hakeminen ja päätökset**

106 §. *Eläkkeen hakeminen.* Pykälän 1 momentin mukaan eläkettä olisi haettava Kevan vahvistamalla lomakkeella, johon olisi liitettävä eläkeasian ratkaisemisen kannalta tarpeellinen selvitys. 1 momentin sisältö on vastaava kuin KuEL 98 §:n 1 momentissa, VaEL 100 §:n 1 momentissa ja KiEL 11 §:n 1 momentissa.

Ammatilliseen kuntoutukseen oikeutetulle työntekijälle Keva antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen ja työuraeläkkeen hakemuksen yhteydessä ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa vastaavasti kuin nykyisin KuEL 98 §:n 2 momentissa ja VaEL 100 §:n 2 momentissa.

Pykälä 3 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset eläkkeen hakemiseen tarvittavista lomakkeista ja todistuksista. Asiasta säädetään nykyisin KuEL 98 §:n 4 momentissa ja VaEL 100 §:n 3 momentissa.

107 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen hakijan terveydentilaselvitys.* Pykälän 1 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkkeen hakijan olisi toimitettava Kevalle terveydentilasta laadittu lääkärinlausunto, joka sisältää hoito- tai kuntoutussuunnitelman. Keva voisi hyväksyä muunkinlaisen lääkärinlausunnon tai sitä vastaavan selvityksen tai myös omalla kustannuksellaan hankkia lääkärinlausunnon, jos hakija on hoidettavan sairaalassa tai jos siihen on jokin muu erityinen syy. Säännös vastaa voimassa olevaa KuEL 99 §:n 1 momenttia, VaEL 101 §:n 1 momenttia ja KiEL 12 §:n 1 momenttia.

Kevan määräyksestä työkyvyttömyyseläkkeen hakija olisi velvollinen käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä varten tutkittavana Kevan nimeämän laillistetun lääkärin luona tai Kevan nimeämässä kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Hakijan ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyessä tutkimuksesta, Keva voisi ratkaista eläkehakemuksen käytettävissä olevan selvityksen perusteella. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Nykyisin tästä säädetään KuEL 99 §:n 2 momentissa, VaEL 101 §:n 2 momentissa ja KiEL 12 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan Keva olisi velvollinen korvaamaan 2 momentissa tarkoitettusta tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset. Korvattaviin kustannuksiin luettaisiin myös kohtuulliset matkakustannukset ja kohtuullinen matkapäiväraha toiselle paikkakunnalle matkustettaessa. Säännös vastaa nykyistä KuEL 99 §:n 2 momenttia, VaEL 101 §:n 3 momenttia ja KiEL 12 §:n 3 momenttia.

108 §. *Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset.* Säännös on uusi ja siinä ehdotetaan säädettäväksi selvityksistä, joita työuraeläkkeen hakijan olisi toimitettava Kevalle työuraeläkehakemuksen käsittelemistä varten. Pykälän 1 momentin mukaan työuraeläkkeen hakijan olisi toimitettava Kevalle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää momentin 1—4 kohdissa säädettyt selvitykset. Työterveyshuollon lausunnon tulisi sisältää kuvaus hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvio työn rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkykyvaatimuksesta, työterveyslääkärin lausunto hakijan terveydentilasta ja työkyvystä, arvio hakijan mahdollisuuksista jatkaa työssä sekä kuvaus hakijan aikaisempien töiden sisällöstä ja arvio niiden rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Pykälän 2 momentin mukaan hakijan olisi lisäksi toimitettava Kevalle työnantajan lausunto hakijan viimeisimmän työn ja mahdollisuuksien mukaan myös aiempien töiden sisällöstä.

Pykälän 3 momentin mukaan Keva voisi hyväksyä työterveyshuollon lausuntoa ja työnantajan lausuntoa vastaavan muun selvityksen, jos työterveyshuollon tai työnantajan lausuntoa ei olisi saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät olisi riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi. Hakijan olisi tällöin toimitettava Kevalle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan ja työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin työuraeläkkeenhakijan velvollisuudesta käydä Kevan osoituksesta työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana Kevan nimeämän laillistetun lääkärin luona tai Kevan osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin Kevan velvollisuudesta korvata työntekijälle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Pykälä vastaa sisällöltään täysin TyEL:iin ehdotettua uutta 102 a §:ää, jonka kohdalla olevat perustelut lausuntojen ja selvitysten sisällöstä soveltuvat myös tämän lain mukaista hakemusta.

109 §. *Kevan asiantuntijalääkäri.* Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen KuEL:n 140 §:n 3 momentin sisältö, Säännöksen mukaan yhden tai useamman laillistetun lääkärin olisi osallistuttava työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun eläkelaitoksessa. Asiantuntijalääkärin tulisi kirjata perusteltu arvionsa asiakirjoihin hänen osallistuessaan työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden tai muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun.

110 §. *Eläkkeen hakeminen työntekijän puolesta.* Pykälään otettaisiin voimassa olevan KuEL 98 §:n 3 momentin, VaEL 102 §:n ja KiEL 13 §:n säännös eläkkeen hakemisesta työntekijän puolesta. Eläkettä voisi työntekijän puolesta hakea ja muutoinkin puhevaltaa eläkeasiassa käyttää Kevan hyväksymä työntekijän lähiomainen tai pääasiallisesti työntekijästä huolehtinut muu henkilö, ellei työntekijällä ole edunvalvojaa ja työntekijä ei iän, vamman, sairauden tai muun syyn takia itse kykenisi hakemaan eläkettä tai hoitamaan eläkettään koskevia asioitaan.

111 §. *Eläkehakemuksen vireilletulo.* Pykälään otettaisiin voimassa olevan KuEL 98 §:n 2 momentin, VaEL 103 §:n ja KiEL 14 §:n säännös eläkehakemuksen vireilletulosta. Eläkehakemus katsottaisiin tehdyksi sinä päivänä, jona se on saapunut Kevalle, jollekin yksityisten alojen eläkejärjestelmän mukaiselle eläkelaitokselle, Eläketurvakeskukselle taikka eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen sitä varten valtuuttamalle asiamiehelle.

112 §. Päätös ja sen tiedoksianto. Pykälän 1 momentin mukaan Keva ratkaisisi työntekijän oikeuden tämän lain mukaiseen eläkkeeseen ja eläkkeen määrään viipymättä tarpeelliset selvitykset saatuaan. Jos työntekijä olisi ollut vakuutettuna sekä tämän lain että yksityisten työeläkelakien mukaan, eläkeasiasta antaisi päätösyhdistelmän 117 §:ssä tarkoitettuna eläkelaitoksena toimiva Keva tai yksityisten alojen työeläkelaitos. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 100 §:n 1 momentissa ja VaEL 104 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Kevan oikeudesta antaa eläkkeen myöntämistä koskeva päätös sekä Kevan toimiessa 7 luvun mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, päätösyhdistelmän väliaikaisena siksi ajaksi, jonka asian käsittely kestää ja asiasta on annettu lopullinen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saisi hakea muutosta. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 100 §:n 3 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan Kevan antama päätös annettaisiin tiedoksi lähettämällä se vastaanottajalle kirjeellä hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Päätös voitaisiin myös antaa tiedoksi ja allekirjoittaa koneellisesti siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Nykyisin vastaava säännös on KuEL 100 §:n 2 momentissa, VaEL 104 §:n 2 momentissa ja KiEL 14 a §:ssä.

113 §. Päätöksen perustelevinen. Pykälään otettaisiin voimassa olevan KuEL:n 100 a § päätöksen perustelevisesta. Kevan päätöksen perustelevisesta olisi voimassa, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään. Jos Keva hylkää etuushakemuksen osittain tai kokonaan ja päätös perustuu keskeisiltä osin lääketieteellisiin seikkoihin, päätöksen perusteluihin olisi kirjattava asian arviointiin pääasiallisesti vaikuttaneet seikat ja näiden seikkojen pohjalta tehdyt johtopäätökset.

114 §. Ennakkopäätös eläkeoikeudesta. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin voimassa olevan KuEL 101 §:n 1 momentin, VaEL 106 §:n 1 momentin ja KiEL 16 §:n 1 momentin säännös eläkeoikeuden ennakkopäätöksestä. Keva voisi antaa ennakkopäätöksen siitä, onko hakija tämän lain alaisessa palvelussuhteessa tai onko hän tietynä ajanjaksona ollut sellaisessa palvelussuhteessa. Ennakkopäätös voitaisiin antaa myös vanhuuseläkeiästä sekä siitä, onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike 85 §:ssä tarkoitettua eläkettä kartuttavaa työansiota.

Kevan olisi annettava asianomaisen Kevan jäsenyhteisön hakemuksesta päätös siitä, onko henkilö tämän lain alaisessa palvelussuhteessa tai onko hän tietynä ajanjaksona ollut sellaisessa palvelussuhteessa sekä onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike 85 §:ssä tarkoitettua eläkettä kartuttavaa työansiota. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 101 §:n 3 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan ennakkopäätöstä sekä valtion palvelukseen perustuvaa muutoin annettua ennakkotietoa 1 momentissa tarkoitetuista seikoista tai ennakkotiedon antohetkeen mennessä karttuneen eläkkeen määrästä olisi noudatettava, kun eläkepäätös annetaan henkilölle, jota ennakkopäätös tai -tieto koskee. Tällöin edellytetään, että eläke myönnetään niiden säännösten nojalla, joihin ennakkopäätös tai -tieto perustuu. Lisäksi edellytyksenä annetun ennakkotiedon osalta olisi, että siinä ei olisi vähäistä suurempaa virhettä ja ettei virhe johdu ennakkotiedon saajasta. Ennakkopäätöksestä ja -tiedosta voitaisiin kuitenkin poiketa eläkkeensaajan eduksi. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 101 §:n 2 momentissa, VaEL 106 §:n 2 momentissa ja KiEL 16 §:n 2 momentissa.

115 §. Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella. Ehdotettu säännös on uusi. Siinä säädettäisiin työeläkeotteella ilmoitettavasta tavoite-eläkeiästä. Tavoite-eläkeiän arvioiminen auttaisi työntekijää suunnittelemaan tulevaa työuraansa ja vanhuuseläkkeelle siirtymistä. Tavoite-eläkeiän perus-

teella ei syntyisi oikeutta tietyn määräiseen etuuteen, vaan kyseessä olisi apuväline tulevan työuran ja vanhuuseläkkeelle siirtymisen ennakoimiseen.

Pykälän 1 momentin mukaan tavoite-eläkeiällä tarkoitettaisiin ikää, jossa työntekijän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä lasketun lykkäyskorotuksen vanhuuseläkkeen määrää suurentava vaikutus olisi vähintään yhtä suuri kuin 95 §:ssä tarkoitettusta elinaikakertoimesta vanhuuseläkkeen määrään aiheutuva vähennys.

Pykälän 2 momentin mukaan työntekijälle ilmoitettaisiin kirjallisella työeläkeotteella viimeistään viittä vuotta ennen työntekijän arvioitua alinta vanhuuseläkeikää arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä ja arvio työntekijän vanhuuseläkkeen määrästä tavoite-eläkeiässä. Tavoite-eläkeikää koskevia tietoja ei kuitenkaan ilmoitettaisi erikseen osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle työntekijälle, koska työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskevassa päätöksessä tiedon hänelle karttuneen eläkkeen määrästä ja selvityksen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen vaikutuksista tulevan vanhuuseläkkeen määrään. Vuosina 1954—1958 syntyneille työntekijöille vastaava ote lähetettäisiin vuonna 2017.

Lain soveltamisen piiriin kuuluu vielä joukko työntekijöitä, joilla on oikeus tässä laissa säädettyä alinta vanhuuseläkeikää alhaisempaan ammatilliseen eläkeikään. Näille työntekijöille annettava oman ikäluokan mukainen tieto tavoite-eläkeiästä ei antaisi sitä tietoa työn jatkamisen vaikutuksesta tukevan eläkkeen määrään, mitä tavoite-eläkeiällä tässä pykälässä tarkoitetaan. Näin ollen heille ei ole tarkoituksen mukaista antaa ikäluokan mukaista työeläkeotetta tavoite-eläkeiästä. Sen sijaan Keva tulee kehittämään heitä varten palveluja, joiden perusteella he voisivat saada vastaavat tiedot Kevasta heidän ammatillisen eläkeikänsä huomioon ottaen. Sen lisäksi tämän eläkelain piiriin kuuluu myös työntekijöitä, joille on erillislaeissa säädetty erityinen, tämän lain mukaisesta vanhuuseläkeiästä poikkeava eroamisikä, joka samalla on henkilön vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttava ikä. Heille ei lähetettäisi tietoa tavoite-eläkeiästä, koska eroamisikäjärjestelmä poikkeaa normaalista vanhuuseläkkeelle siirtymistavoista, eikä sen piiriin kuuluvilla työntekijöillä aina ole mahdollisuutta itse suunnitella eläkkeesiirtymisajankohtaansa. Tästä ehdotetaan säädettäväksi pykälän 3 momentissa.

116 §. Päätös teoreettisen eläkkeen määrästä. Pykälään otettaisiin voimassa olevan KuEL 167 a §:n ja VaEL 174 a §:n säännös päätöksestä teoreettisen eläkkeen määrästä. Jos kahdessa tai useammassa EU- tai ETA-maassa työskennellyt työntekijä hakee kansaneläkettä, hänellä olisi oikeus pyynnöstä saada päätös teoreettisen eläkkeen määrästä, jonka eläkelaitos ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle hänen kansaneläkkeensä laskemista varten.

7 luku Viimeinen eläkelaitos

117 §. Viimeisen eläkelaitoksen tehtävät. Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi KuEL:n 103 §:n säännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä. Viimeinen eläkelaitos käsitelisi eläkehakemuksen, antaisi päätösyhdistelmän ja maksaisi eläkkeen eläkkeensaajalle.

Viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä noudatetaan julkisella puolella Kevan hoitaman tämän lain mukaisen eläketurvan ja yksityisen eläketurvan osalta. Ortodoksisen kirkon eläkejärjestelmä, Suomen Pankin eläkejärjestelmä sekä Ahvenanmaan maakuntalain mukaiset eläkkeet, siltä osin kuin eläkkeisiin ei sovelleta työntekijän eläkelakia, jäävät viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn ulkopuolelle. Jos työntekijän työansioita olisi viimeisen eläkelaitoksen määräävien tarkasteltavien kalenterivuosien aikana eniten sellaisen eläkejärjestelmän eläketurvaa toimeenpanevassa eläkelaitoksessa, joka ei ole mukana viimeisen eläkelaitoksen järjestelyssä, viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei sovellettaisi eläkkeeseen lainkaan. Näissä tilanteissa

työntekijä saa eläkepäätöksen erikseen kustakin eläkejärjestelmästä ja Keva antaisi päätöksen tämän lain alaisista palvelussuhteista. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

118 §. *Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä.* Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin Keva on viimeinen eläkelaitos. Nykyiset säännökset ovat KuEL:n 104 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että viimeinen eläkelaitos olisi joko Keva tai yksityisten alojen eläkelaitos.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin viimeisen eläkelaitoksen pääsäännöstä. Keva olisi viimeinen eläkelaitos, jos työntekijällä on eniten tämän lain piiriin kuuluvia ansiota kahden tarkasteltavan kalenterivuoden aikana. Tällöin yksityisten alojen eläkelakien mukaisia ansioita tarkastellaan kokonaisuutena. Esitys on muutos nykyiseen tilanteeseen, jossa kunnan, valtion, kirkon ja Kansaneläkelaitoksen ansioita tarkkaillaan erikseen. Muutoksesta ei kuitenkaan aiheudu suuria eroavuuksia nykyiseen tilanteeseen. Keva olisi selvitysten mukaan viimeinen eläkelaitos vajaassa 140 tapauksessa nykyisistä määristä useammin.

Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin poikkeukset viimeisen eläkelaitoksen määräytymiseen ansioiden perusteella. Pykälän 3 momentin mukaan vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- ja perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä viimeinen eläkelaitos olisi työansioiden määrästä riippumatta aina Keva, jos työntekijällä tai edunjäntäjällä olisi oikeus tämän lain soveltamisen piiriin kuuluvan virka- tai työsuhteen perusteella lisäeläkeosuuteen tai ammatilliseen taikka henkilökohtaiseen eläkeikään tai, jos työntekijän eläketurva olisi eläkehakemuksen viireilletulohetkellä järjestetty vain julkisen eläkelain mukaan.

Työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä viimeinen eläkelaitos olisi vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Keva, jos työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty tämän eläkelain mukaan, koska tällöin työntekijän työkyvyttömyyseläkeoikeus arvioidaan ammatillisin perustein. Keva olisi viimeinen eläkelaitos myös silloin, kun työntekijä on säilyttänyt oikeuden lisäturvaan taikka ammatilliseen tai henkilökohtaiseen eläkeikään julkisen palveluksen yhdenjaksoisuuden perusteella. Lisäksi Keva olisi viimeinen eläkelaitos osatyökyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä, jos virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva eläketapahtumahetkellä on järjestetty julkisten alojen eläkelain mukaan.

119 §. *Neuvotteluvelvollisuus.* Pykälässä säädetään Kevan velvollisuudesta neuvotella yksityisten alojen eläkelaitoksen kanssa silloin, kun työkyvyttömyyseläke myönnetään soveltaen 33 §:n 1 momentin 1 kohtaa eli ammatillista työkyvyttömyysmääritelmää ja yksityiseltä puolelta karttuneen eläkkeen määrä on vähintään 937,77 euroa kuukaudessa vuoden 2015 tasossa. Lausunto pyydetäisiin yksityisten alojen ratkaisevalta eläkelaitokselta. Jos osapuolet olisivat erimieltä oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen, kumpikin ratkaisisi asian erikseen. Nykyinen säännös on KuEL:n 105 §:ssä.

120 §. *Keva viimeisenä eläkelaitoksena uutta eläkettä myönnettäessä.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa Keva on viimeinen eläkelaitos uutta eläkehakemusta käsiteltäessä. Jos Keva maksaa eläkettä, se olisi viimeinen eläkelaitos aina myös silloin, jos henkilölle myönnetään uusi eläke tai eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, ja kun henkilö hakee kuntoutustuen jatkamista. Keva olisi viimeinen eläkelaitos myös silloin, kun työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella ollut taikka kuntoutusrahaa saanut henkilö hakee uutta eläkettä, joka myönnetään samoin perustein kuin entinen eläke tai kuntoutusraha. Jos Keva on viimeisenä eläkelaitoksen maksanut edunjäntäjän eläkettä, se käsittelee ja ratkaisisi viimeisenä eläkelaitoksena myös edunjäntäjän jälkeen myönnettävän perhe-eläkkeen ja hoitaisi muutkin viimeisen eläkelaitoksen tehtävät perhe-eläkeasiassa. Keva olisi viimeinen eläkelaitos myös silloin, kun

osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva hakee toisen 25 prosenttiosuuden varhennetusta vanhuuseläkkeestä maksuun, taikka osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä ollessaan hakee työkyvyttömyys- tai työuraeläkettä.

Nykyiset säännökset ovat KuEL:n 106 §:ssä.

121 §. *Tarkemmat säännökset viimeisestä eläkelaitoksesta ja sopimismahdollisuus.* Pykälän 1 momentin mukaan viimeisen eläkelaitoksen määräytymisestä ja tehtävistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Pääsääntöisestihän viimeinen eläkelaitos on se eläkelaitos, jonka eläketurvan piirissä työntekijällä on työansioita eniten kahden kalenterivuoden aikana. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin siitä, miten nämä kaksi kalenterivuotta määräytyisivät eri tilanteissa. Asetuksella voitaisiin myös säätää siitä, että erityisestä syystä kahden kalenterivuoden ansioiden sijasta tarkasteltaisiin vain yhden kalenterivuoden ansioita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että epäselvissä tapauksissa viimeisenä eläkelaitoksena toimimisen ratkaisisi Eläketurvakeskus, jonka antamaan päätökseen ei saisi hakea muutosta.

Pykälän 3 momentin mukaan eläkelaitoksilla on mahdollisuus sopia, että viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä noudatetaan myös sellaisissa tilanteissa, joissa sitä ei lain säännöksen mukaan olisi noudatettava. Eläkelaitokset voisivat erityisestä syystä yksittäistapauksessa sopia, että viimeisen eläkelaitoksen tehtävät hoitaa muu eläkelaitos kuin se eläkelaitos, joka 118 tai 120 §:n säännösten perusteella määräytyy viimeiseksi eläkelaitokseksi tai viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei noudateta. Säännös vastaa KuEL:n 107 §:ä.

122 §. *Viimeisen eläkelaitoksen kustannukset.* Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi KuEL:n 136 §:n, VaEL:n 113 §:n ja KiEL:n 23 §:n säännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kevan oikeudesta periä muilta eläkelaitoksilta eläkekustannukset, jotka sille on aiheutunut, kun se on viimeisenä eläkelaitoksena maksanut eläkkeitä muiden eläkelaitosten puolesta. Lisäksi Kevalla olisi oikeus periä valtiolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta ja Kansaneläkelaitokselta ne eläkekustannukset, jotka ovat aiheutuneet niiden palveluksesta karttuneen eläkkeen maksamisesta. Jos joku toinen eläkelaitos on toiminut viimeisenä eläkelaitoksena, Keva korvaisi sille kuuluvan eläketurvan hoitamisesta aiheutuvat kustannukset.

Kustannusjakoperusteet vahvistaisi sosiaali- ja terveysministeriö Eläketurvakeskuksen esityksestä. Näin vahvistettujen kustannusjakoperusteiden mukaisesti Eläketurvakeskus määräisi myös Kevan hyvityksen ja niistä kustannuksista, joista jokin muu eläkelaitos on vastuussa sekä maksun sen vastuulle tulevista kustannuksista. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

8 luku **Eläkkeen maksaminen, viivästyskorotus ja takaisinperintä**

123 §. *Eläkkeen maksaminen.* Pykälässä säädettäisiin eläkkeen maksamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan eläke maksettaisiin eläkkeensaajalle, jolle se on myönnetty, jollei tämän lain 8 luvussa toisin säädetä. Vastaava säännös on ehdotetun TyEL:n 112 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkkeen maksuajankohdasta. Eläke maksettaisiin kuukausittain Kevan päättämänä aikana eläkkeensaajan ilmoittaman Suomessa toimivan rahalaitoksen välityksellä. Eläke voitaisiin maksaa myös eläkkeensaajan ulkomailla olevalle tilille. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL 108 §:n 2 momentissa sekä VaEL 115 §:n 1 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan eläkkeenhakijalle, jonka asian ratkaisu viivästyy hänestä riippumattomista syistä, voitaisiin pyynnöstä maksaa ennakkoa. Ennakon maksamisen ehdoksi voitaisiin määrätä, että hakijan on siirrettävä oikeutensa hänelle mahdollisesti tuleviin suorituksiin ennakkoa vastaavalta osalta Kevalle. Menettely vastaisi tältä osin nykyisiä KuEL 108 §:n 3 momentin ja VaEL 115 §:n 2 momentin säännöksiä.

124 §. *Maksamisen alkaminen, päättäminen, keskeyttäminen ja lakkauttaminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkkeen maksamisen alkamisesta, päättämisestä, keskeyttämisestä sekä lakkauttamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan eläkettä alettaisiin maksaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona oikeus eläkkeen saamiseen olisi syntynyt, ellei 3 luvun säännöksistä muuta johdu. Tämän lain mukaista eläkettä ei kuitenkaan maksettaisi siltä ajalta, jolta työntekijällä on oikeus saada lain tai työehtosopimuksen taikka työehtosopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa taloudellinen etuus, lukuun ottamatta työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta, voidaan jaksottaa työntekijän vakiintuneena pidettävän palkan perusteella. Eläkettä maksettaisiin sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on lakannut. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL:n 109 §:n 1 momentissa, 119 §:n 1 momentissa sekä VaEL:n 116 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan Keva voisi keskeyttää eläkkeen maksamisen jos sillä on syytä epäillä, että eläkkeensaaja ei enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Edellytyksenä olisi, että Keva on pyytänyt eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään tai eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista, mutta eläkkeensaaja ei esitä tällaista selvitystä eläkelaitoksen ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa. Eläkkeen maksaminen keskeytettäisiin tai maksettavaa määrää alennettaisiin sen kalenterikuukauden alusta, joka lähinnä seuraa sitä kuukautta, jonka aikana keskeyttämisen tai alentamisen syy on ilmaantunut. Ehdotettua lainkohtaa vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL:n 116 §:ssä, 119 §:n 2 momentissa sekä VaEL:n 116 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että eläkelaitos voi lakkauttaa eläkkeen eläkkeensaajan katoamispäivään tilanteissa, joissa eläkkeensaajan kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi. Säännös vastaisi nykyisiä KuEL:n 119 §:n 3 momenttia sekä VaEL:n 116 §:n 3 momenttia.

125 §. *Eläke kertasuorituksena.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena. Pykälän 1 momentin mukaan Keva voisi maksaa vanhuuseläkkeen, perhe-eläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena jos eläke on ennen 96 §:n mukaisen ensisijaisen etuuden vähentämistä pienempi kuin 27,26 euroa kuukaudessa vuoden 2015 tasossa. Kertasuoritus laskettaisiin työntekijän eläkelain 114 §:n 6 momentissa tarkoitettujen sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Säännös vastaisi nykyisiä KuEL:n 115 §:n 1 momenttia sekä VaEL:n 117 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettuna eläkkeen määrän ollessa vähintään 27,26 euroa, mutta enintään 68,15 euroa kuukaudessa, Keva voisi maksaa eläkkeen kertasuorituksena, jos eläkkeensaajalle on ilmoitettu eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena eikä eläkkeensaaja ole vastustanut sitä eläkelaitoksen ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa. Säännös vastaisi nykyisiä KuEL:n 115 §:n 2 momenttia sekä VaEL:n 117 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen kertasuoritus sisältäisi myös sen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Jos eläkkeensaaja työskentelisi työkyvyttömyyseläkkeensä tai vanhuuseläkkeen aikana, tästä uudesta työskentelystä karttuisi uutta eläkettä. Eläkkeensaajalla ei olisi saman eläketapahtuman vuoksi oikeutta eläkkeeseen

niiden ansioiden perusteella, joihin kertasuoritus perustui. Nykyiset vastaavat säännökset ovat KuEL:n 115 §:n 1 momentissa sekä VaEL 117 §:n 3 momentissa.

Pykälän 4 momentin mukaisesti silloin kun työkyvyttömyyseläke maksettaisiin kertasuoritukseksi, takautuvaa eläkettä ei maksettaisi sairausvakuutusrahastolle. Vastaavasta menettelystä säädetään nykyisin KuEL:n 115 §:n 3 momentissa sekä VaEL 117 §:n 4 momentissa.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan, että silloin kun eläke maksetaan viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn mukaisesti 117 §:ssä tarkoitettulla päätösyhdistelmällä, edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla eläkkeen määrällä tarkoitettaisiin päätösyhdistelmään sisältyvien eläkkeiden yhteismäärää. Säännös vastaisi nykyisin KuEL:n 115 §:n 4 momentissa sekä VaEL:n 117 §:n 5 momentissa olevia säännöksiä.

126 §. Viivästyskorotus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi viivästyskorotuksen maksamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan tilanteessa, jossa tämän lain mukaisen eläkkeen maksaminen viivästyy, Kevan olisi maksettava viivästynyt eläke viivästysajalta korotettuna. Eläkkeen korotus olisi vuotta kohden laskettuna korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuna korkokannan mukainen. Velvollisuus maksaa eläke korotettuna koskisi myös niitä eläkkeitä, jotka eläkelaitos maksaa 117 §:n mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena. Nykyiset vastaavat säännökset ovat KuEL:n 121 §:n 1 ja 2 momentissa sekä VaEL:n 118 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan velvollisuus maksaa eläke 1 momentin mukaan korotettuna ei koskisi sitä osaa eläkkeestä, joka maksetaan toiselle lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle tai Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle tämän takautumisvaatimuksen vuoksi. Tätä menettelyä vastaavat nykyiset säännökset ovat KuEL:n 121 §:n 1 momentissa ja VaEL:n 118 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan viivästyskorotusta ei maksettaisi, jos sen määrä on pienempi kuin 7,35 euroa vuoden 2015 tasossa. Tältä osin säännös vastaa nykyisiä KuEL:n 123 §:n 2 momenttia sekä VaEL:n 118 §:n 3 momenttia.

127 §. Viivästyskorotuksen määräytyminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi viivästyskorotuksen määräytymisestä. Pykälän 1 momentin mukaan eläkkeen korotus laskettaisiin viivästysajan jokaiselta päivältä. Korotusta ei kuitenkaan laskettaisi ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana työntekijä on esittänyt Kevalle vaatimuksensa sekä eläkkeen perustetta koskevan sellaisen selvityksen, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia ottaen huomioon myös Kevan mahdollisuudet hankkia selvitys. Viivästyskorotus laskettaisiin eräpäivästä saman päätöksen perusteella myöhemmin maksettavalle eläke-erälle. Nykyiset säännökset ovat KuEL:n 122 §:n 1 momentissa sekä VaEL:n 119 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan, mikäli Kevan antamaan päätökseen on haettu muutosta, muutoksenhakuelin voisi määrätä, että korotus lasketaan myöhäisemmästä ajankohdasta. Edellytyksenä olisi, että Keva osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen työntekijän olosuhteissa. Nykyisin vastaavat säännökset ovat KuEL:n 122 §:n 2 momentissa sekä VaEL:n 119 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan tilanteissa, joissa eläkkeen maksaminen viivästyy eläkkeensaajasta johtuvasta syystä, Keva ei olisi velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna pidemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona Keva on saanut tietää esteen lakkaamisesta. Säännös vastaisi nykyisiä KuEL:n 123 §:n 1 momenttia ja VaEL:n 119 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että mikäli eläkkeen maksaminen viivästyisi lain säännöksen tai maksuliikenteen keskeytymisen tai muun sen kaltaisen yleisen esteen takia, Keva ei olisi velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta. Säännös vastaisi nykyisiä KuEL:n 123 §:n 1 momenttia sekä VaEL:n 119 §:n 3 momenttia.

128 §. *Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle tai sairauskassalle.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksamisesta työnantajalle tai sairauskassalle. Pykälässä säädettäisiin siitä, että eläkkeensaajalla ei pääsääntöisesti olisi oikeutta sekä palkkaan että eläkkeeseen samalta ajalta. Pykälän 1 momentin mukaan, mikäli Keva on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen ja työnantaja on maksanut työntekijälle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksettaisiin tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Vakuutuslainsäädännön (1164/1992) tarkoitetun sairauskassan maksama täydennyspäiväraha vastaa työnantajan maksamaa palkkaa, ja eläke maksettaisiin hakemuksesta sairauskassalle samoin kuin työnantajalle. Säännös vastaisi KuEL:n 124 §:n 1 momenttia sekä VaEL:n 120 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan niissä tapauksissa, joissa työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntoutusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyyvää kuntoutuskorotusta, meneteltäisiin kuntoutusrahan tai työkyvyttömyyseläkkeen ja siihen liittyvän kuntoutuskorotuksen maksamisessa samoin kuin työkyvyttömyyseläkkeen maksamisesta 1 momentissa säädetään. Tältä osin säännös vastaisi nykyisiä KuEL:n 124 §:n 4 momenttia ja VaEL:n 120 §:n 2 momenttia.

Pykälään ehdotetun 3 momentin mukaan eläke maksettaisiin työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 49 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa. Säännös vastaa nykyistä KuEL:n 124 §:n 2 momenttia sekä VaEL:n 120 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentin mukaan niissä tapauksissa, joissa Keva on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen, työuraeläkkeen tai 3 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksettaisiin tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Nykyisin vastaava säännös on KuEL:n 124 §:n 3 momentissa sekä VaEL:n 120 §:n 4 momentissa.

Pykälän 5 momentin mukaan eläkettä, kuntoutusrahaa ja kuntoutuskorotusta ei maksettaisi työnantajalle tai sairauskassalle siltä osin kuin se on 129 §:n perusteella maksettava sairausvakuutusrahastolle eikä silloin, kun työnantaja tai sairauskassa on saanut korvauksen maksamistaan palkasta muun lain mukaan. Säännös vastaisi nykyistä KuEL:n 124 §:n 5 momenttia sekä VaEL:n 120 §:n 5 momenttia.

Pykälän 6 momentti olisi uusi ja sen mukaan edellä 3 momentissa säädettyä menettelyä takautuvan vanhuuseläkkeen maksamisesta työnantajalle samalta ajalta maksetun sairausajan palkan korvaamiseksi sovellettaisiin myös, jos työntekijälle myönnetään työuraeläkkeen sijasta vanhuuseläke 61 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

129 §. *Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen sairausvakuutusrahastolle.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksamisesta sairausvakuutusrahastolle. Pykälän 1 momentin mukaan tilanteissa, joissa työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain

mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään vanhuuseläke, vanhuuseläke maksettaisiin sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua sairauspäivärahaa. Säännös vastaisi nykyisiä KuEL:n 125 §:n 3 momenttia sekä VaEL:n 121 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 38 §:n 1 momentissa tarkoitetun ensisijaisuusajan jälkeen ja samalta ajalta on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, työkyvyttömyyseläke maksettaisiin sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 125 §:n 1 momentissa sekä VaEL:n 121 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan jos kuntoutusraha tai -korotus myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus maksettaisiin sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin ne vastaavat määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa. Säännös on nykyisin KuEL:n 125 §:n 2 momentissa sekä VaEL:n 121 §:n 3 momentissa.

130 §. Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkkeen maksamisesta Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle. Pykälän 1 momentin mukaan tilanteissa, joissa työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, Kevan olisi työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 126 §:n 1 momentissa sekä VaEL:n 122 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan jos työntekijä on saanut väliaikaisesti Kansaneläkelaitoksen maksamaa takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain 20 §:n 2 momentin mukaan tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, Kevan olisi maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin eläke vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 126 §:n 2 momentissa sekä VaEL:n 122 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan Keva maksaisi takautuvasti myöntämänsä eläkkeen 2 momentissa säädetyllä tavalla Kansaneläkelaitokselle sen vaatimuksesta myös silloin, kun Keva jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea, myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen, oikaisee 148 §:n mukaisesti aikaisemman päätöksen, tarkistaa muutoin myönnetyn eläkkeen määrän tai myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuella jatkoa. Säännös vastaisi nykyistä KuEL:n 126 §:n 2 momenttia sekä VaEL:n 122 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentin mukaan eläkettä ei kuitenkaan maksettaisi Kansaneläkelaitokselle sen liikaa maksaman asumistuen korvaamiseksi, jos samalla ei makseta takautuvaa eläkettä Kansaneläkelaitoksen liikaa maksaman eläkkeen korvaamiseksi. Säännös vastaa nykyistä KuEL:n 126 §:n 3 momenttia sekä VaEL:n 122 §:n 4 momenttia.

Pykälän 5 momentin mukaan jos työntekijä on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, Kevan olisi Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua opintotukea. Säännös vastaisi nykyistä KuEL:n 126 §:n 4 momenttia sekä VaEL:n 122 §:n 5 momenttia.

131 §. *Eläkkeen maksaminen kunnalle tai sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkkeen maksamisesta kunnalle tai sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle. Pykälän 1 momentin mukaan tilanteissa, joissa työntekijä on saanut toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 23 §:ssä tarkoitettua toimeentulotukea ennakkona, Kevan olisi maksettava samalta ajalta takautuvasti myönnettävä eläke siltä osin kuin se vastaa määrältään maksettua toimeentulotuen ennakkoa sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle tämän vaatimuksesta. Nykyisin vastaava säännös on KuEL:n 127 §:n 1 momentissa sekä VaEL:n 123 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan jos kunta tai kuntayhtymä on järjestänyt eläkkeeseen oikeutetulle laitoshoidon tai -huoltoa tai perhehoitoa, Kevan olisi kunnan tai kuntayhtymän vaatimuksesta maksettava eläke laitoshoidon tai -huollon tai perhehoidon ajalta kunnalle tai kuntayhtymälle käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Säännös vastaisi nykyistä KuEL:n 127 §:n 2 momenttia sekä VaEL:n 123 §:n 2 momenttia.

132 §. *Takautumisvaatimuksen esittämisajasta.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi takautumisvaatimuksen esittämisajasta. Pykälän mukaan eläke maksettaisiin 128—131 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalle, sairauskassalle, sairausvakuutusrahastolle, Kansaneläkelaitokselle, työttömyyskassalle, kunnalle, kuntayhtymälle tai sosiaalihuoltolaissa tarkoitettulle toimielimelle vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva vaatimus on tehty Kevalle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 128 §:ssä sekä VaEL:n 124 §:ssä.

133 §. *Eläkkeen maksaminen sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle suostumuksen perusteella.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkkeen maksamisesta sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle suostumuksen perusteella. Pykälän 1 momentin mukaan Kevalla olisi mahdollisuus päättää, että tämän lain mukainen eläke maksetaan eläkkeensaajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle niin, että se käytetään eläkkeensaajan ja sellaisen henkilön huoltoon, jonka elatuksesta eläkkeensaaja on toimeentulotuesta annetun lain 2 §:n mukaan velvollinen huolehtimaan. Edellytyksenä olisi eläkkeensaajan suostumuksella ja se, ettei eläkkeen maksamista sen saajalle itselleen voida pitää tarkoituksenmukaisena hänen elämäntapojensa, sairautensa tai muun erityisen syyn vuoksi eikä hänelle ole määrätty edunvalvojaa. Nykyisin vastaavat säännökset ovat KuEL:n 127 §:n 3 momentissa sekä VaEL:n 125 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan esityksen etuuden maksamisesta 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle voisi tehdä eläkkeensaaja, hänen puolisonsa, muu omaisensa tai henkilö, joka hänestä pääasiallisesti huolehtii, tai kunnan asianomainen toimielin. Tältä osin säännös vastaisi nykyisiä KuEL:n 127 §:n 3 momenttia ja VaEL:n 125 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan eläkettä ei saisi käyttää vastoin eläkkeensaajan suostumusta muuhun kuin annettavaan huoltoon sen kuukauden aikana, jolta eläke on maksettu. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 127 §:n 3 momentissa sekä VaEL:n 125 §:n 3 momentissa.

134 §. Eläkkeen maksamisjärjestys. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi nykyisiä KuEL:n 128 a §:ää sekä VaEL:n 126 §:ää vastaavalla tavalla eläkkeen maksamisjärjestyksestä. Pykälässä säädettäisiin takautuvan eläkkeen maksujärjestyksestä silloin, kun eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen. Koska potilasvahinkolain mukainen korvaus ehdotetaan muutettavaksi ensisijaiseksi työeläkkeeseen nähden, etuus on poistettu tästä pykälästä.

135 §. Eläkkeen siirtäminen tai panttaaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkkeen siirtämisestä tai panttaamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan tämän lain mukaista eläkettä ei saisi siirtää toiselle henkilölle. Eläkkeen panttaamista tarkoittava sopimusta olisi pidettävä mittättömänä. Säännös vastaa nykyistä KuEL:n 129 §:n 1 momenttia sekä VaEL:n 127 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta ei saisi ulosmitata. Tältä osin säännös vastaisi nykyistä KuEL:n 129 §:n 2 momenttia sekä VaEL:n 127 §:n 2 momenttia.

136 §. Eläkkeen vanhentuminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkkeen vanhentumisesta. Pykälän mukaan oikeus saada eläkettä vanhentuisi viiden vuoden kuluttua siitä päivästä lukien, jona eläke olisi pitänyt maksaa, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaisi siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaika voisi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään. Säännös vastaisi nykyistä KuEL:n 110 §:n 3 momenttia sekä VaEL:n 129 §:ä.

137 §. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä. Pykälän 1 momentin mukaan jos eläkettä on maksettu enemmän kuin mihin sen saajalla on oikeus, aiheettomasti maksettu eläke on perittävä takaisin. Säännös vastaa nykyisiä KuEL:n 120 §:n 1 momenttia, VaEL:n 130 §:n 1 momenttia sekä KiEL:n 54 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan Keva voisi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperimisestä kokonaan tai osittain, jos tämä katsottaisiin kohtuulliseksi eikä eläkkeen maksaminen ole johtunut eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Keva voisi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperimisestä myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen. Säännös vastaa nykyisiä KuEL 120 §:n 2 momenttia, VaEL:n 130 §:n 2 momenttia sekä KiEL:n 54 §:n 1 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan siltä osin kuin Keva on tämän lain 7 luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut aiheettomasti yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä tai etuutta, takaisinperinnästä päättäisi asianomainen eläkelaitos siten kuin sitä koskevassa laissa säädetään. Keva antaisi kuitenkin takaisinperittävistä eläkkeistä tai etuuksista päätösyhdistelmän ja perisi takaisinperittävän määrän. Säännös vastaisi nykyistä KuEL:n 120 §:n 4 momenttia.

Pykälän 4 momentin mukaan päätös aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä olisi tehtävä viiden vuoden kuluessa eläkkeen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuisi viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaisi siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhen-

tumisajan katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voisi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään. Säännös vastaisi nykyisiä KuEL:n 120 §:n 5 momenttia, VaEL:n 130 §:n 4 momenttia ja KiEL:n 54 §:n 2 momenttia.

138 §. *Aiheettomasti maksetun eläkkeen kuittaus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi aiheettomasti maksetun eläkkeen kuittauksesta. Pykälän 1 momentin mukaan Keva voisi periä aiheettomasti maksamansa eläkkeen myös kuittaamalla sen vastaisuudessa maksettavista eläkeeristä. Ilman eläkkeensaajan suostumusta kulloinkin maksettavasta eläke-erästä saisi vähentää enintään kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (1118/1996) nojalla pidätetty veron ennakko. Säännös vastaisi nykyisin KuEL:n 120 §:n 3 momentissa, VaEL:n 131 §:n 1 momentissa ja KiEL:n 55 §:n 1 momentissa olevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan jos Keva viimeisenä eläkelaitoksena perii takaisinperittävän määrän kuittaamalla, 1 momentissa tarkoitettuna eläke-eränä pidettäisiin Kevan viimeisenä eläkelaitoksena maksettavana olevien eläke-erien yhteismäärää. Vastaavat säännökset ovat nykyisin KuEL:n 120 §:n 4 momentissa, VaEL:n 131 §:n 2 momentissa sekä KiEL:n 55 §:n 2 momentissa.

9 luku **Muutoksenhaku**

139 §. *Muutoksen hakeminen.* Pykälään ehdotetaan säännöstä, jonka 1 momentissa todettaisiin, minne Kevan päätöksestä voi valittaa. Kevan antamasta päätöksestä valitettaisiin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan, josta säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005). Muutoksenhakuasian käsittelyssä noudatettaisiin myös hallintolainkäyttölakia (586/1996). Nykyisin säännökset sisältyvät KuEL:n 153 §:n 1 momenttiin ja 154 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että asianosainen voi hakea muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä vakuutusosoikeudelta, jonka jäsenistä säädetään vakuutusosoikeuslaissa (132/2003). Valitusosoikeudesta vakuutusosoikeuteen säädetään nykyisin KuEL:n 153 §:n 2 momentissa.

Ehdotetun 3 momentin mukaan asianosaisen olisi toimitettava valituskirjelmä molemmissa tilanteissa Kevaan. Säännös vastaa nykyisen KuEL 159 §:n 1 momentissa olevaa säännöstä.

140 §. *Valitus työntekijän eläkemaksusta.* Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta valittaa työnantajan työntekijältä 168 §:n perusteella perimästä työntekijän eläkemaksusta. Työntekijä voisi vaatia Kevalta oikaisupäätöstä eläkemaksuun ja jos Keva ei suostu oikaisuun, tästä päätöksestä voisi valittaa myös muutoksenhakulautakuntaan ja vakuutusosoikeuteen. Säännös on nykyisin KuEL:n 154 §:n 3 momentissa.

141 §. *Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään.* Kevan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin päätöksiinkin. Siten muutoksenhakua, päätöksen täytäntöönpanoa ja päätöksen oikaisua sekä poistamista koskevat säännökset koskisivat myös päätösyhdistelmää, jonka Keva viimeisenä eläkelaitoksena antaa. Kun Kevan päätös sisältyy yksityisten alojen eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haettaisiin muutosta ja valitusasia käsiteltäisiin siten kuin yksityisen alan eläkelaeissa säädetään. Jos valitus koskee julkisten alojen eläkelain mukaisesti määräytyvää eläketurvaa, yksityisen alan eläkelaitos olisi velvollinen

pyytämään Kevalta lausuntoa asiasta. Lausuntoa ei tarvitsisi pyytää, jos valitus liittyy yksinomaan työkyvyn arviointiin. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 153 §:n 4 momentissa.

142 §. Muutoksenhakuaika. Muutoksenhakuaika olisi 30 päivää siitä päivästä, jona asianosainen olisi saanut tiedon Kevan tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä. Jos asianosainen ei muuta näyttäisi muutoksenhaun yhteydessä, hänen katsottaisiin saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen. Vastaavat säännös on nykyisin KuEL:n 157 §:n 1 momentissa.

143 §. Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä. Ehdotetun säännöksen 1 momentin mukaan valitusasia käsiteltäisiin aina ensin itseoikaisuasiavana Kevassa. Jos vaatimukset voitaisiin kaikilta osin hyväksyä, Keva antaisi asiasta oikaisupäätöksen. Tällaiseen päätökseen asianosaisella olisi normaali muutoksenhakuoikeus. Säännös on nykyisin KuEL:n 159 §:n 2 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos Keva hyväksyisi vaatimukset vain osin, se antaisi asiasta väliaikaisen päätöksen. Väliaikaiseen päätökseen ei saisi hakea muutosta. Nykyisin vastaava säännös on KuEL:n 159 §:n 3 momentissa.

144 §. Päätösyhdistelmän oikaisu muutoksenhaun yhteydessä. Pykälässä säädettäisiin menettelystä silloin, kun kyse olisi Kevan viimeisenä eläkelaitoksen toimiessaan antamasta päätösyhdistelmästä. Päätösyhdistelmää koskeva valitus tulisi toimittaan Kevaan. Jos valitus koskee myös yksityisten alojen eläkelakien mukaista eläketurvaa, Kevan olisi pyydettävä ennen asian käsittelyä lausunto yksityisten alojen eläkelaitokselta. Jos kyse olisi yksinomaan työkyvyn arviosta, lausuntoa ei kuitenkaan tarvitsisi pyytää. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Nykyisin säännös on KuEL:n 160 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos kaikki ne eläkelaitokset, joiden päätöksiä valitus koskee, hyväksyvät muutoksenhakijan vaatimukset, Keva antaisi uuden, oikaistun päätösyhdistelmän. Uuteen päätösyhdistelmään saisi hakea muutosta normaaliin tapaan. Tätä koskeva säännös on nyt KuEL:n 160 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentti koskisi työkyvyn arviointia. Silloin, kun valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia ja Keva hyväksyy valituksessa esitetyt vaatimukset, Keva antaisi uuden oikaistun päätösyhdistelmän. Jos kysymyksessä on 119 §:n mukainen tilanne, jossa Kevan on pyydettävä yksityisen alan työeläkelaitokselta arvio valittajan työkyvystä, ja tämä eläkelaitos ei hyväksy valittajan vaatimuksia, valitus olisi siirrettävä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan. Tällöin valituksen käsittelyssä noudatettaisiin työntekijän eläkelain 9 luvun säännöksiä. Nykyisin vastaava säännös on KuEL:n 160 §:n 3 momentissa.

Pykälän 4 momentin mukaan päätösyhdistelmää koskevaa valitusasiaa tai päätöksen poistamista tai oikaisemista koskevaa asiaa käsiteltäessä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa tai vakuutusoikeudessa sovellettaisiin julkisten alojen eläkelakia, jollei vakuutusoikeutta koskevassa laissa toisin säädetä. Nykyisin säännös on KuEL:n 160 §:n 4 momentissa.

145 §. Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa Keva ei oikaise päätöstään. Tällöin sen olisi toimitettava valitus oman lausuntonsa kera joko työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle tai, jos on kysymys lautakunnan tekemästä päätöksestä, vakuutusoikeudelle. Valitus ja lausunto olisi toimitettava muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä. Säännös on nykyisin KuEL:n 159 §:n 3 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa Keva hyväksyisi valittajan vaatimukset sen jälkeen kun valituskirjelmä olisi toimitettu muutoksenhakuelimelle. Siltä osin, kuin Keva hyväksyisi esitetyt vaatimukset, se voisi antaa väliaikaisen päätöksen. Antamastaan väliaikaisesta päätöksestä Kevan olisi ilmoitettava viipymättä muutoksenhakuelimelle. Tällaiseen väliaikaiseen päätökseen ei voisi hakea erikseen muutosta. Nykyisin vastaava säännös on KuEL:n 159 §:n 3 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan Keva voisi poiketa 1 momentissa mainitusta 30 päivän määräajasta, jos valituksen käsittelyssä tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen edellyttäisi sitä. Valituskirjelmä ja lausunto olisi kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä. Nykyisin vastaava säännös on KuEL:n 159 §:n 4 momentissa.

Koska Kevan viimeisenä eläkelaitoksena tulee muissa kuin pelkästään työkyvyn arviointia koskeissa asioissa aina pyytää ennen asian käsittelemistä lausunto yksityisten alojen eläkelaitoksilta siltä osin kuin valitus koskee yksityisten alojen eläkelaitoksen hoitamaa eläketurvaa, Kevalla olisi aikaa käsitellä tällaista asiaa 60 päivää. Jos jokin lausunnon antaneista yksityisen alan eläkelaitoksista ei oikaisisi päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot olisi toimitettava muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 160 §:n 2 momentin lopussa.

146 §. *Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus.* Valitus voitaisiin ottaa tutkittavaksi, vaikka se olisi saapunut määräajan jälkeen, jos myöhästymiselle olisi ollut painava syy. Nykyisin vastaava säännös on KuEL:n 162 §:n 4 momentissa.

147 §. *Päätöksen täytäntöönpano.* Pykälän 1 momentin mukaan Keva saisi laittaa päätöksen täytäntöön muutoksenhausta huolimatta kunnes asia olisi lainvoimaisesti ratkaistu. Nykyinen säännös on KuEL:n 161 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Kevan ja muutoksenhakulautakunnan päätösten toimeenpanosta. Ne voitaisiin panna täytäntöön kuten riita-asioissa annetut tuomiot. Säännös on KuEL:n 161 §:n 2 momentissa.

148 §. *Lainvoimaisen päätöksen oikaisu uuden selvityksen perusteella.* Kevan olisi tutkittava lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu asia uudelleen, jos asiassa ilmenee uutta selvitystä. Aikaisempi lainvoimainen päätös ei tällöin estäisi edun myöntämistä tai jo myönnetyn eläkkeen myöntämistä aikaisempaa suurempana. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosasto voisivat valitusasiaa käsitellessään myöntää aikaisemmin lainvoimaisella päätöksellä hylätyn eläkkeen tai myöntää sen aikaisemmalla lainvoimaisella päätöksellä myönnettyä suurempana, jos asiassa ilmenisi sellaista uutta selvitystä, jonka perusteella tämä katsottaisiin perustelluksi. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 162 §:n 5 momentissa.

149 §. *Lainvoimaisen päätöksen poistaminen.* Pykälässä säädettäisiin Kevan päätöksen poistamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta voisi poistaa lainvoimaisen eläkelaitoksen päätöksen tai päätösyhdistelmän. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta voisi poistaa lainvoimaisen päätöksen, jos se olisi perustunut virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka olisi ilmeisesti lain vastainen. Päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen voisi tehdä Keva tai asianosainen. Ennen päätöksen tekoa muutoksenhakulautakunnan olisi varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi. Muutoksenhakulautakunnan päätöksen poistamista koskevaan päätökseen ei saisi hakea muutosta vakuutusosastolta. Säännös on nykyisin KuEL:n 162 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan ja vakuutusosoikeuden päätöksen poistamisesta. Asianosainen voisi hakea vakuutusosoikeudelta muutoksenhakulautakunnan päätöksen poistamista samoilla edellytyksillä kuin eläkelaitoksen päätöksen poistamista muutoksenhakulautakunnalta. Näin muutoksenhakulautakunta ei ratkaisisi oman päätöksensä poistamista koskevaa vaatimusta, vaan asian ratkaisisi työeläkeasioiden ylin muutoksenhakuelin vakuutusosoikeus. Nykyinen säännös on KuEL:n 162 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan jos Keva tekisi päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen, se voisi keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa sitä esityksensä mukaisena siihen saakka, kunnes asia uudelleen ratkaistaan. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 162 §:n 3 momentissa.

Päätöksen poistamista olisi haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voitaisiin kuitenkin poistaa myös silloin, kun hakemus on tehty yli viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Tästä säädettäisiin pykälän 4 momentissa. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 162 §:n 1 ja 2 momentissa.

Pykälän 5 momentin mukaan asianosaisen kuulemisen tiedoksiannossa sovellettaisiin hallintolain 59 §:n säännöksiä. Nykyinen säännös on KuEL:n 162 §:n 6 momentissa.

150 §. *Asian uudelleen ratkaiseminen takautuvasti myönnetyn ensisijaisen etuuden tai muun eläkkeen johdosta.* Kun eläkkeensaajalle myönnetään päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti ensisijainen etuus tai muu eläke, joka vähentäisi Kevan jo myöntämää eläkettä, Keva voisi ilman asianosaisen suostumusta tai päätöksen poistamisen hakemista ottaa asian uudelleen käsitteilyyn. Asian uudelleen ratkaiseminen edellyttäisi aina uuden valituskelpoisen päätöksen antamista.

Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 163 §:ssä.

10 luku **Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito**

151 §. *Kevan oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi.* Pykälään siirrettäisiin KuEL:n 144 §:ssä ja KiEL:n 36 §:ssä oleva säännös Kevan ja muutoksenhakuelimen oikeudesta saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi. Pykälän 1 momentin 1 kohdan nojalla Keva saisi tietoja muun muassa muulta eläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta Kansaneläkelaitokselta, lakisääteistä tapaturma- ja liikennevakuutusta toimeenpanevalta vakuutusyhtiöltä sekä yksityiseltä työnantajalta. Eläkelaitokset tarvitsevat viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan tietoja yksityisen puolen eläkeratkaisuista ja eläkkeiden määristä. Lisäksi ensisijaisen etuuden vähentämistä varten Keva tarvitsee tietoja tapaturma- ja liikennevakuutuslain mukaisista päivärahoista. Tietojen saamisella Kansaneläkelaitokselta on merkittävä vaikutus myös työeläkejärjestelmän ja Kansaneläkelaitoksen välillä noudatettavassa ennakoilmoitusmenettelyssä työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä. Yksityiseltä työnantajalta tarvitaan työsuhteiden voimassa oloon ja ansioihin liittyviä tietoja. Tietojensaantioikeus rajattaisiin koskemaan vain pykälässä tarkoitettuja tilanteita ja oikeus olisi vain niihin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä pykälässä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan Kevalla ja muutoksenhakuelimellä olisi oikeus saada lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä sekä toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta sekä sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten lausuntoja ja muita välttämättömiä tietoja työntekijän hoi-

dosta, kuntoutuksesta ja terveydentilasta. Oikeus saada edellä mainitulta taholta lausunto tarkoittaisi asiassa jo aikaisemmin laadittua lausuntoa. Keva tai muutoksenhakuelin ei voisi vaatia esimerkiksi yksityistä lääkäriä kirjoittamaan eläkeasiaa varten uutta lausuntoa, ellei se määräisi työkyvyttömyyseläkkeen hakijaa tai saajaa uusiin tutkimuksiin kyseisen lääkärin luo.

Pykälän 2 momentin mukaan Kevalla olisi oikeus saada työeläkelakien mukaista eläketurvaa hoitavalta eläkelaitokselta työntekijän eläkelain mukaista työeläkeotetta vastaavien tietojen ja työeläkeasioiden ennakkoneuvontaa varten välttämättömät tiedot työeläkelakien mukaisesta eläketurvasta. Kevalla olisi oikeus saada vastaavat tiedot myös Eläketurvakeskukselta.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä mainittuja tietoja saisi hakea myös teknisen käyttöyhteyden avulla eikä siihen tarvittaisi asianosaisen erillistä suostumusta.

152 §. *Selvitys eläkkeensaajalta eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista.* Pykälässä olisi yleissäännös eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta. Siitä, minkälaisista muutoksista eläkkeensaajan olisi ilmoitettava eläkelaitokselle, säädettäisiin 3 luvussa kyseisiä eläkelajeja koskevissa kohdissa. Nykyinen säännös on KuEL:n 145 §:n 6 momentissa ja KiEL:n 10 §:ssä.

153 §. *Julkisen työnantajan velvollisuus antaa tietoja.* Pykälässä säädettäisiin Kevan jäsenyhteisöjen, valtiotyönantajien, kirkkotyönantajien ja Kansaneläkelaitoksen velvollisuudesta ilmoittaa tietoja Kevalle ja muutoksenhakuelimelle. Pykälän 1 momentin nojalla työnantajan tulisi ilmoittaa Kevalle neljännesvuosittain lain piiriin kuuluvien henkilöiden eläkeoikeuteen liittyvät palvelussuhdetiedot. Jos työnantaja ei ilmoita eläkelaitoksen tarvitsemia tietoja tai ilmoittaa ne myöhemmin kuin Keva määrää, eläkelaitoksella olisi oikeus määrätä maksuosuuteen kohtuullinen korotus kuitenkin niin, että maksuosuus olisi maksettava korkeintaan kaksinkertaisena. Nykyiset vastaavat säännökset ovat KuEL:n 146 §:n 1—3 momentissa ja KiEL:n 35 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työnantajan velvollisuudesta antaa Kevalle ja muutoksenhakuelimelle tietoja pyydettyinä. Velvollisuus tietojen antoon koskisi tietoja, jotka ovat välttämättömiä eläketurvan järjestämiseksi ja sekä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai tietoja, jotka ovat välttämättömiä lain täytäntöönpanossa. Nykyinen säännös on KuEL:n 146 §:n 4 momentissa ja KiEL:n 35 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa olisi rajoitussäännös siitä, mitä tietoja työnantajalle voidaan ilmoittaa ilman eläkkeenhakijan suostumusta silloin, kun Keva pyytää tietoja eläke- ja kuntoutusasian käsittelyä varten. Työnantajalle saataisiin ilmoittaa vain ne tiedot, jotka eläkeasiaa ratkaistaessa ovat välttämättömiä. Kuntoutusta koskevissa tilanteissa työnantajalle saisi ilmoittaa vain ne välttämättömät tiedot, jotka ovat tarpeen henkilön kuntoutustarvetta vastaavan kuntoutuksen selvittämiseksi tai eläkelaitoksen myöntämän ammatillisen kuntoutuksen järjestämiseksi. Nykyisin asiasta säädetään KuEL:n 146 §:n 5 momentissa ja KiEL:n 35 §:n 3 momentissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta tarkistaa tiedot työnantajan asiakirjoista. Asiakirjoilla tarkoitetaan perinteisten paperialusteisten asiakirjojen lisäksi myös sähköisiä asiakirjoja ja muilla apuvälineillä selville saatavissa olevia asiakirjoja. Säännös on nykyisin KuEL:n 146 §:n 6 momentissa.

Pykälän 5 momentissa on säännös siitä, että Kevan tehtävänä olisi pitää rekisteriä lain piiriin kuuluvien henkilöiden palvelussuhteista ja tallentaa sinne 151 §:n ja tämän pykälän perusteella saamansa tiedot henkilöiden eläkeoikeuteen vaikuttavista asioista. Eläkelaitoksella olisi myös oikeus antaa työnantajalle määräyksiä siitä, miten ja missä aikataulussa tiedot ilmoite-

taan Kevan rekisteriin. Vastaava säännös on KuEL:n 146 §:n 7 momentissa ja KiEL:n 35 §:n 4 momentissa.

154 §. *Tietojen maksuttomuus.* Kevalla ja muutoksenhakuelimellä olisi oikeus saada maksutta ne tiedot, jotka niillä on oikeus tämän lain mukaan saada. Jos tiedot tarvitaan tietyssä muodossa, josta aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset olisi korvattava. Kevan ja muutoksenhakuelimen oikeus saada lausunto muun muassa terveydenhuollon ammattihenkilöltä koskee ainoastaan tämän jo aikaisemmin samassa asiassa kirjoittamaa lausuntoa. Tällainen lausunto tulisi antaa Kevalle ja muutoksenhakuelimelle maksutta. Jos asiassa tarvittaisiin uusi lausunto, Kevan tulisi velvoittaa työntekijä laillistetun lääkärin tutkimuksiin. Laillistetun lääkärin oikeudesta saada palkkio kirjoittamastaan lausunnosta säädetään 107 §:ssä. Vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 144 §:n 3 momentissa ja KiEL:n 36 §:n 3 momentissa.

155 §. *Työntekijän ja eläkkeenhakijan oikeus saada tietoja.* Pykälään siirrettäisiin KuEL:n 151 §:n säännös työntekijän tietojen saantioikeudesta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Kevan velvollisuudesta antaa eläkkeenhakijalle etukäteen tieto siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännönmukaisesti luovuttaa. Tieto voitaisiin antaa eläkehakemuslomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla.

156 §. *Julkisen työnantajan oikeus saada tietoja.* Pykälässä säädetään Kevan oikeudesta antaa tietoja kunta-, valtio- ja kirkkotyönantajalle sekä Kansaneläkelaitokselle sen toimiessa toimihenkilöidensä työnantajana. Kevalla olisi oikeus antaa tietoja julkiselle työnantajalle, jotka ovat välttämättömiä työnantajan taloushallintoa varten. Se kattaisi välttämättömien tietojen antamisen työnantajan kirjanpitoa ja palkkahallintoa varten. Kevalla olisi niin ikään oikeus antaa välttämättömät tiedot eläkkeen määrästä niille työnantajille, joiden vastattavaksi tulee kustannuksia myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä.

Sen lisäksi Keva voisi antaa tiedon eläkkeen myöntämisestä työnantajan henkilöstöasioiden järjestämistä varten. Esimerkiksi kuntoutustuen myöntäminen ei oikeuta työnantajaa päättämään palvelussuhdetta, mutta siitä saadulla tiedolla on työnantajalle merkitystä esimerkiksi sijaisen palkkaamista varten. Tietoa ei voisi antaa eläkkeen määrästä, vaan ainoastaan sen alkamis- ja päättymisajankohdasta sekä eläkelajista henkilöstöhallintoa varten. Oikeus tietojen antamiseen koskisi myös myönnettyä kuntoutusta ja kuntoutusrahaa. Tieto voitaisiin antaa vain myönnetystä eläkkeestä. Näin ollen hylkäävästä päätöksestä tai ennakkotiedosta eläkeoikeudesta ei annettaisi tietoa työnantajalle. Tiedot annettaisiin vain sille työnantajalle, jonka palveluksesta henkilö siirtyy eläkkeelle tai kuntoutusetuudelle. Nykyinen säännös on KuEL:n 147 §:ssä.

157 §. *Tietojen antaminen viranomaisille.* Pykälän mukaan Kevalla olisi oikeus antaa tietoja EU:n asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle sekä verohallinnolle. EU:n sosiaaliturva-asetuksen ja sosiaaliturvasopimusten toimeenpano edellyttää tietojen vaihtamista vastaavan ulkomaisen viranomaisen tai laitoksen kanssa. Sen vuoksi säännös on tarpeellinen. Verohallinnolle voitaisiin antaa sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä ennakkoperintälaissa säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Vastaava säännön on nykyisin KuEL:n 148 §:n 1 momentin 1 ja 5 kohdassa.

158 §. *Tietojen antaminen rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi.* Sosiaaliturvaa toimeenpanevat vakuutusjärjestelmät muodostavat kokonaisuuden, jossa yhden järjestelmän maksamat etuudet vaikuttavat myös toisten järjestelmien etuuksiin ja vastuuseen ensisijaisten etuuksien vähentämisen ja takautumissäännösten kautta. Työntekijä saattaa saada päällekkäisiä korvauksia useasta eri järjestelmästä sen vuoksi, että hän on ilmoittanut väärin tai on syystä tai toisesta

jättänyt kokonaan ilmoittamatta saamansa etuudet. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, mitä tietoja Keva voisi antaa ministeriölle, verohallinnolle ja lakisääteistä sosiaaliturvajärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi suoritettavaa henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatointa varten. Säännös mahdollistaisi tämän lain mukaisten salassa pidettävien tietojen yhdistämisen muiden sosiaaliturvajärjestelmien etuudensaajia koskeviin rekisteritietoihin rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin ne tiedot, joita Keva voi tämän pykälän nojalla antaa. Kevalla olisi oikeus antaa henkilön yksilöintitiedot, maksettujen eläkkeiden määrät, työnantajatiedot sekä muut vastaavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä väärinkäytösten selvittämiseksi tehtävää henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluoneista valvontaa varten.

Pykälän 3 momentin mukaan Keva voisi antaa edellä mainittuja tietoja myös tarvittaessa poliisille rikostutkintaa ja syyttäjäviranomaiselle, jos ne ovat välttämättömiä rikosten selvittämistä tai syytteen nostamista varten.

Pykälän 4 momentin mukaan Kevalla ei kuitenkaan olisi oikeutta antaa terveydentilaa koskevia tietoja eikä tietoja, jotka kuvaavat henkilön sosiaalihuollon tarvetta. Ehdotettua pykälää vastaava säännös on nykyisin KuEL:n 148 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

159 §. *Tietojen antaminen vapaaehtoista ryhmälisäeläketurvaa varten.* Pykälässä olisivat tiedonanto-oikeutta koskevat säännökset lain mukaan karttuneista eläkkeistä lisäturvan hoitamisesta ja järjestämistä varten. Siinä säädettäisiin Kevan oikeudesta antaa tietoja vakuutusyhtiölle, jos Kevan jäsenyhteisö on järjestänyt työntekijälleen tämän lain 9 §:ssä tarkoitettua vapaaehtoista lisäturvaa. Keva voisi antaa tietoja lain mukaan karttuneesta eläkkeestä myös silloin, kun yksityinen työnantaja on täydentänyt työntekijänsä lakisääteistä eläketurvaa ja työntekijälle on karttunut eläkettä myös tämän lain mukaisesti. Yksityinen työnantaja on voinut järjestää lisäeläketurvan myös olemalla osakkaana vakuutuskassalain mukaisessa eläkekassassa tai käyttämällä eläkesäätiölain mukaista eläkesäätiötä. Tietoja voitaisiin antaa lisäturvan jatkuvaa hoitamista varten sekä uuden lisäturvan sopimista varten silloin, kun olemassa oleva lisäeläkejärjestely korvataan muulla vastaavalla lakisääteiseen eläketurvaan liittyvällä eläkejärjestelyllä. Tällöin tietoja annettaisiin vain edellytyksellä, että Kevalle esitetään selvitys siitä, että uusi järjestely merkitsee aikaisemman järjestelyn korvaamista tai jatkamista. Keva voisi antaa tarpeelliset tiedot myös uuden lisäeläkejärjestelyn ehtojen määrittelyä varten. Tietoja ei saisi antaa, jos työntekijä on kieltäytynyt eläkejärjestelystä tai kieltänyt antamasta tietojaan. Lisäksi edellytettäisiin, että eläkejärjestelyn piiriin kuuluville on kerrottu lisäturvan järjestäjän oikeudesta saada tarvittavia tietoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä tiedoista, joita Keva voisi antaa siinä vaiheessa, kun työnantaja etsii lisäeläketurvan järjestäjää. Tällöin työnantaja yleensä pyytää tarjoukset useammasta paikasta. Tarjouksen tekemistä varten esimerkiksi henkivakuutusyhtiö laskee vakuuttettavien henkilöiden lisäeläkkeen tavoitemäärän ja kustannukset. Tässä vaiheessa Kevalla olisi oikeus antaa vain tiedot työntekijöiden työsuhteista, eläkeoikeuksista, ikä- ja sukupuolijakaumasta ja eläkkeen määriin vaikuttavista seikoista ilman työntekijän nimeä ja henkilötunusta.

Nykyinen säännös oikeudesta antaa lisäeläketurvan järjestämiseen liittyviä tietoja sisältyy KuEL:n 148 §:n 1 momentin 7—9 kohtaan.

160 §. *Tietojen antaminen työntekijäin ryhmähenkivakuutusta varten.* Pykälään siirrettäisiin KuEL:n 148 §:n 1 momentin 6 kohdan säännös siitä, mitä tietoja Keva voi luovuttaa työnteki-

jöiden ryhmähenkivakuutuksen korvaustoimintaa hoitavalle työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tai Valtiokonttorille ryhmähenkivakuutuskorvausasian käsittelyä ja myöntämistä varten. Kyse olisi tiedoista, joita tarvitaan ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttymistä ratkaistaessa ja ne liittyvät edunjäntäjän palvelussuhteeseen.

161 §. *Tietojen luovuttaminen eteenpäin.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kevan oikeudesta antaa Eläketurvakeskukselta ja muilta työeläkejärjestelmästä huolehtivilta laitoksilta saamiaan salassa pidettäviä tietoja edelleen sellaisella taholle, jolla olisi muutenkin oikeus saada nämä tiedot lain nojalla. Tällainen taho on muun muassa kansaneläkelaitos. Nykyisin tästä säädetään KuEL:n 148 §:n 1 momentin 3 kohdassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Kevan oikeudesta antaa lain 151 §:n nojalla saamiaan tietoja edelleen Eläketurvakeskukselle sekä muille työeläketurvan täytäntöönpanosta huolehtiville tahoille. Edellytyksenä olisi, että näillä on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella joko julkiselta työnantajalta itseltään taikka muulta 151 §:ssä mainitulta taholta taikka, jos kyseessä on toinen eläkelaitos, Eläketurvakeskukselta. Nykyinen säännös on KuEL:n 148 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

Ennen tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen antamista Kevan olisi sovittava Eläketurvakeskuksen muiden eläkelaitosten kanssa siitä, mitä tiedoista voidaan edelleen luovuttaa ja kenelle niitä luovutetaan. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa. Nykyinen säännös on KuEL:n 148 §:n 2 momentissa.

162 §. *Kevan vastuu tietojen eteenpäin luovutettaessa.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että ennen tietojen luovuttamista eteenpäin Kevan olisi varmistettava, että saajalla on oikeus näiden tietojen saantiin.

Keva myös vastaisi siitä, että luovutettavien tietojen sisältö on sama kuin Kevan saadessa tiedot niiden antajalta. Säädos on nykyisin KuEL:n 148 §:n 3 momentissa.

163 §. *Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla.* Pykälässä säädettäisiin teknisen käyttöyhteyden avaamista ja tietojen antamista sen avulla. Viranomaistoiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 29 §:n 3 momentissa säädetään viranomaisen oikeudesta avata toiselle viranomaiselle tekninen käyttöyhteys henkilörekisteriinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn tehtävän mukaan otettava päätöksentössään huomioon. Säännöksen mukaan salassa pidettävien tietojen osalta edellytetään, että tietojen luovuttamisesta säädetään erikseen. Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen KuEL:n 149 §:n sisältö. Kirkon keskusrahastolle käyttöoikeutta ei enää ole tarpeellista avata, koska se ei enää hoida eläketurvan toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Kevalla olisi oikeus avata tekninen käyttöyhteys henkilörekisterinsä sellaisille toimijoille ja sellaisiin tietoihin, jotka kyseisellä taholla on tämän tai muun lain nojalla oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten.

Pykälän 2 momentin mukaan myös Kevan hoitaman eläketurvan piiriin kuuluvat työnantajat voisivat täyttää tiedonantovelvollisuutensa teknisen käyttöyhteyden avulla. Eläkelaitos voisi myös avata teknisen käyttöyhteyden Eläketurvakeskukselle ja muille eläkelaitoksille, jotta ne voisivat antaa henkilölle itselleen tietoja tämän eläkelain mukaan karttuneesta eläkkeestä.

Pykälän 3 momentin mukaan 161 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja saisi antaa teknisen käyttöyhteyden avulla vain, jos tästä on 161 §:n 3 momentin mukaisesti sovittu Eläketurvakeskuksen tai sen eläkelaitosten kanssa, joilta käyttöyhteyden avaaja on luovutettavat tiedot saanut.

Teknisen käyttöyhteyden avulla saisi hakea myös salassa pidettäviä tietoja. Tästä säädettäisiin pykälän 4 momentissa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin siitä, että eläkelaitoksen tulee ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista varmistua siitä, että käyttöyhteyden saaja huolehtii tietojen suojaamisesta.

164 §. *Tieto vajaanvaltaiselle myönnetystä taloudellisesta tuesta.* Pykälässä säädettäisiin Kevan velvollisuudesta ilmoittaa vajaanvaltaiselle myönnetystä 8 §:n 2 momentin mukaisesta taloudellisesta tuesta vajaanvaltaisen kotikunnan holhousviranomaiselle. Nykyisin tästä velvollisuudesta säädetään KuEL:n 150 §:ssä.

165 §. *Tieto kuntoutuksesta Kansaneläkelaitokselle.* Pykälässä säädetään Kevan velvollisuudesta ilmoittaa kansaneläkelaitokselle, kun se tekee päätöksen 22 §:ssä tarkoitetusta kuntoutustoimenpiteistä tai kuntoutusrahasta. Nykyinen säännös on KuEL:n 152 §:ssä.

11 luku Eläketurvan rahoitus

166 §. *Työnantajan eläkemaksu.* Pykälässä säädettäisiin työnantajan eläkemaksun suorittamisesta. Nykyään eri julkisten työnantajien eläkemaksuista säädetään kuntien eläkelaisissa, valtion eläkelaisissa, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaisissa ja laissa Kansaneläkelaitoksesta. Pykälän mukaan julkisten työnantajien eläkemaksuista säädettäisiin jäsenyhteisöjen osalta Kevasta annetussa laissa, valtion osalta valtion eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa, evankelis-luterilaisen kirkon osalta evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta annetussa laissa sekä Kansaneläkelaitoksen osalta Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:ssä.

167 §. *Tulevan ajan kustannusten jakaantuminen.* Pykälässä säädettäisiin 83 ja 84 §:n mukaisen tulevan ajan kustannusten jakautumisesta Kevan jäsenyhteisöjen, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen kesken siten, että kukin taho vastaisi siitä osasta kustannuksia kuin työntekijän sen palveluksesta saama ansio olisi tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä.

168 §. *Työntekijän eläkemaksu.* Pykälän 1 momentin mukaan julkisten alojen eläkelain soveltamisalan piiriin kuuluvat työntekijät olisivat velvolliset suorittamaan työntekijän eläkemaksun. Eläkemaksua suorittaisivat myös kansanedustajat ja valtioneuvoston jäsenet sekä sellaiset Euroopan parlamentin edustajat, joihin sovelletaan Suomesta Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta ja eläkkeestä annettua lakia (1184/1994). Vastaava säännös on nykyisin KuEL 133 §:n 1 momentissa ja VaEL 136 §:n 1 momentissa.

Työntekijän eläkemaksu olisi työntekijän eläkelain 153 §:n 1 momentissa säädetyin eläkemaksuprosentin suuruinen osuus 85 §:ssä tarkoitetuista eläkkeessä huomioon otettavista ansioista. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Nykyisin asiasta säädetään KuEL 133 §:n 2 momentissa ja VaEL 136 §:n 1 momentissa.

169 §. *Työntekijän eläkemaksun pidättäminen.* Pykälässä säädettäisiin työntekijän eläkemaksun pidättämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan työnantaja olisi velvollinen pidättämään työntekijän eläkemaksun palkanmaksun yhteydessä. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 133 §:n 3 momentissa, VaEL 136 §:n 2 momentissa ja KiEL 27 §:n 1 momentissa.

Jos työntekijän eläkemaksu olisi ilmeisen virheen vuoksi jäänyt palkanmaksun yhteydessä pidättämättä, julkinen työnantaja voisi pidättää palkanmaksun yhteydessä pidättämättä jääneen maksun enintään kahden seuraavan palkanmaksun yhteydessä. Tästä säädettäisiin pykälän

2 momentissa. Nykyisin asiasta säädetään KuEL 133 §:n 5 momentissa, VaEL 137 §:n 1 momentissa ja KiEL 27 §:n 3 momentissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, jos työntekijälle ei palkanmaksun yhteydessä olisi maksettu työntekijän eläkemaksun pidättämiseen riittävää rahapalkkaa ja hänelle kuitenkin kertyy eläketurvaa, julkinen työnantaja voisi tällöin pidättää työntekijän eläkemaksun vuoden kuluessa seuraavien palkanmaksujen yhteydessä. Asiasta säädetään nykyisin KuEL 133 §:n 6 momentissa, VaEL 137 §:n 2 momentissa ja KiEL 27 §:n 4 momentissa.

Pykälän 4 momentin mukaan julkisen työnantajan olisi työntekijän vaatimuksesta palautettava työntekijälle aiheuttomasti pidättämänsä työntekijän eläkemaksu tai lain mukaisen työntekijän eläkemaksun ylittävä osa. Nykyisin asiasta säädetään KuEL 133 §:n 7 momentissa, VaEL 140 §:ssä ja KiEL 29 §:n 1 momentissa.

170 §. *Työntekijän eläkemaksun tilittäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan Kevan jäsenyhteisö tilittäisi työntekijän eläkemaksun, joka on osa jäsenyhteisön ennakkomaksua, Kevalle. Kevan valtuuskunta antaisi tarkemmat määräykset työntekijän eläkemaksun suorittamistavasta. 1 momentti vastaa sisällöltään nykyistä KuEL 133 §:n 3 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkon julkisten alojen eläkelain mukaisen eläketurvan piiriin kuuluvan työntekijän eläkemaksu tilitettäisiin Kirkon keskusrahaston tilille Kevan määräämällä tavalla. Nykyisin tästä säädetään KiEL 27 §:n 2 momentissa.

171 §. *Työntekijän eläkemaksun vanhentuminen.* Pykälässä säädettäisiin työntekijän eläkemaksun vanhentumisesta. Pykälän 1 momentin mukaan Kevan olisi määrättävä julkisten alojen eläkelakiin perustuva eläkemaksu maksettavaksi viiden vuoden kuluessa lopullisen maksun eräpäivää seuraavan vuoden alusta lukien. Vastaava säännös on nykyisin KuEL 134 §:n 1 momentissa ja VaEL 138 §:n 1 momentissa.

Jos työntekijälle lisätään takautuvasti yli viisi vuotta vanhoja eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, olisi Kevan määrättävä eläkemaksu näiden työansioiden perusteella maksettaviksi kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona kyseiseen palvelussuhteeseen perustuva eläkemaksu olisi erääntynyt maksettavaksi. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa, joka vastaa nykyistä VaEL 138 §:n 2 momenttia.

172 §. *Eläkemaksun ulosottokelpoisuus.* Pykälässä säädettäisiin eläkemaksun ulosottokelpoisuudesta. Nykyisin vastaava säännön on KuEL 134 §:ssä ja VaEL 139 §:ssä. Kevan julkisten alojen eläkelain perusteella maksettavaksi määräämä eläkemaksu viivästyskorkoineen saataisiin ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) mukaisesti. Näiden saatavien perinnästä säädettäisiin saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

173 §. *Aiheuttomasti maksetun eläkemaksun palautuksen vanhentuminen.* Pykälän mukaan aiheuttomasti suoritettun työntekijän eläkemaksun palautus vanhentuisi viiden vuoden kuluttua työntekijän eläkemaksun pidätyspäivää seuraavan vuoden alusta lukien, jollei vanhentumista katkaista ennen sitä. Vanhentumisen katkaisemisesta säädetään velan vanhentumisesta annetun lain 10 ja 11 §:ssä. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentin perusteella.

12 luku **Erinäiset määräykset**

174 §. *Kuntien eläkeneuvottelukunta.* Kuntien eläkeneuvottelukunnasta säädetään KuEL:n 141 §:ssä. Neuvottelukunnassa on puheenjohtaja sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä neljä työnantaja ja neljä työntekijäpuolen ehdottamaa jäsentä. Koska kunnallisten pääsopijajärjestöjen lukumäärä on vähentynyt neljästä kolmeen, ehdotetaan, että neuvottelukunnassa olisi kolme työnantaja- ja kolme työntekijäpuolen ehdottamaa jäsentä.

Tällä hetkellä työnantajajäsenet määrätään kunnallisen eläkelaitoksen ehdotuksesta. Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävänä on kuntien työnantajaedunvalvonta kaikissa työmarkkina-asioissa ja se osallistuu nykyään myös työmarkkinakeskusjärjestötasolla keskeisiin eläkeneuvotteluihin. Siten on perusteltua, että Kunnallinen työmarkkinalaitos edustaa kuntatyönantajaa myös kunnallisista eläkeasioista neuvotellessa kuntien eläkeneuvottelukunnassa. Siksi ehdotetaan normaalin työmarkkinaneuvottelujen käytännön mukaisesti, että neuvottelukunnan työnantajajäsenet määrätään Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ehdotuksesta. Loput kolme jäsentä määrättäisiin kuten nytkin eli kunnallisessa pääsopimuksessa tarkoitettujen pääsopijajärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Puheenjohtaja olisi nykyiseen tapaan sosiaali- ja terveysministeriöstä. Kevan näkökulma eläkelainsäädännön asiantuntijana ja toimeenpanijana olisi edelleen tarpeellinen ja siksi siis ehdotetaan, että Kevalla olisi oikeus nimetä yksi asiantuntijajäsen.

175 §. *Valtion eläkeneuvottelukunta.* Pykälässä säädettäisiin valtion eläkeneuvottelukunnasta, josta säädetään nykyään VaEL:n 144 §:ssä. Valtion eläkeneuvottelukunnan tehtävät ja kokoonpano ehdotetaan säilytettäväksi entisellään. VaEL:n 145 §:ssä säädetään nykyään valtion työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden neuvottelukunnasta. Koska Kevasta säädettäisiin erikseen siitä annettavassa laissa, otettaisiin kyseinen säännös mainittuun lakiin. Neuvottelukunnan toimikausi on nykyisin kolme vuotta. Yhdenmukaisuuden vuoksi se ehdotetaan pidennettäväksi neljäksi vuodeksi, kuten on kuntien eläkeneuvottelukunnalla.

176 §. *Yhteistyö.* Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi KuEL:n 166 §:n sisältö, jonka mukaan Keva voisi yhteistyössä Eläketurvakeskuksen sekä muiden eläke- ja vakuutuslaitosten kanssa koota tilastotietoja sekä sopia yhteistyöstä muissakin työeläkelakien toimeenpanoon ja kehittämiseen liittyvissä asioissa.

177 §. *Voimaantulo.* Lain voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi erikseen julkisten alojen eläkelain voimaantuloilla. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.14 Julkisten alojen eläkelain voimaantulo

1 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että julkisten alojen eläkelaki (JuEL) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Pykälän 2 momentin mukaan JuEL:n 118 §:n mukaan muutettuja niin sanottuja viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä sovellettaisiin eläkehakemukseen, joka tulee vireille lain voimaantultua.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin erikseen työraueläkkeen voimaantulosta. Työraueläkkeen tulee oikeus kaikkien työeläkelakien mukaan ja sen saamisen edellytyksenä on vähintään 63 vuoden ikä. Työraueläkkeelle ei kuitenkaan voisi jäädä, jos oma vanhuuseläkeikä on jo täytetty. Yksityisellä sektorilla vanhuuseläkeikä on korkeintaan 63 vuotta vielä ikäluokalla, joka on syntynyt vuonna 1954. Näin ollen tämä ikäluokka ei käytännössä voi jäädä työraueläkkeelle. Työraeläke voitaisiin käytännössä myöntää aikaisintaan 1 päivästä helmikuuta 2018 lu-

kien. Julkisten alojen eläkelain soveltamisen piiriin kuuluu kuitenkin työntekijöitä, joiden henkilökohtainen eläkeikä on jo vuonna 2017 yli 63 vuotta. Tähän ikään asti palvelus on muun muassa lisäeläkeosuuden saamisen edellytyksenä. Näin ollen julkisella sektorilla työuraeläke voisi tulla kysymykseen jo vuonna 2017. Jotta eläkkeen myöntämiseen liittyvä soveltamiskäytäntö ei vuoden aikana muotoutuisi pelkästään julkisen palveluksen perusteella, ehdotetaan, että myös julkisen eläkelain mukaisia työuraeläkkeitä voitaisiin myöntää vasta aikaisintaan 1 päivästä helmikuuta 2018 alusta lukien.

Pykälän 4 momentin mukaan tässä laissa KuEL-lailla tarkoitetaan kunnallista eläkelakia (549/2003), VaEL-lailla tarkoitettaisiin valtion eläkelakia (1295/2006) ja KiEL-lailla evankelis-luterilaisen kirkon eläkelakia (261/2008).

Pykälän 5 momentin mukaan JuEL:a sovellettaisiin myös KuEL-lain, VaEL-lain ja KiEL-lain ja nojalla myönnettyihin eläkkeisiin ja etuuksiin. Siten JuEL:n säännökset eläkkeen maksamisesta, takaisinperinnästä, viivästyskorosta, tarkistamisesta, lakkauttamisesta muutoksenhausta ja eläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta koskevat myös näiden lakien mukaan myönnettyjä maksussa olevia eläkkeitä. Sama koskisi myös muita samantyyppisiä säännöksiä JuEL:ssa tai jotka siihen mahdollisesti myöhemmin säädetään. Säännös koskisi myös muiden lakien mukaan myönnettyjä eläkkeitä, joissa on viitattu KuEL-lakiin, VaEL-lakiin, KiEL-lakiin tai näiden mukaiseen eläketurvaan.

Pykälän 6 momentin mukaan ehdotettua 96 §:n 1 momentin 6 kohtaa ja 99 §:n 2 momenttia sovellettaisiin sellaiseen potilasvahinkolain tai raideliikennevastuulain mukaiseen korvaukseen, jonka vakuutustapahtuma on sattunut 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

2 §. *Kumottavat lait.* JuEL korvaa pykälän 1 momentissa mainitut lait. Siksi nämä ehdotetaan kumottaviksi.

Useissa eri laeissa viitataan kumottaviin lakeihin, erityisesti KuEL-lakiin, VaEL-lakiin ja KiEL-lakiin. Siksi 2 momentissa ehdotetaan, että jos muussa laissa, säännöksessä, Euroopan unionin säädöksissä tai kansainvälisessä sosiaaliturvasopimuksessa viitataan kumottuihin lakeihin, viittauksen katsotaan tarkoittavan viittausta JuEL:iin. Tästä on poikkeuksena sellainen tilanne, jossa JuEL:ssa tai tässä laissa säädetään, että kumottuja säännöksiä on sovellettava.

3 §. *Julkisten alojen eläkelain soveltaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan JuEL:a sovellettaisiin työntekijöihin sen voimaantulosta lukien. Tässä laissa ja JuEL:ssa voidaan kuitenkin säätää vanhoja lakeja joiltakin osin sovellettaviksi. Lakia sovellettaisiin kaikkiin niihin työntekijöihin, jotka ovat Kevan jäsenyhteisön, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin, kirkkohallituksen taikka Kansaneläkelaitoksen palveluksessa. Lakia sovellettaisiin myös eduskunnan palveluksessa olevaan työntekijään sekä eduskunnan oikeusasiamieheen ja apulaisoikeusasiamieheen. Julkisen eläkelain soveltamisen piiriin kuuluisivat myös ne työntekijät, joilla on aikaisemmin voimassa olevien säännösten mukaan oikeus VaEL-lain mukaiseen eläketurvaan kuten esimerkiksi ennen vuotta 1980 syntyneet työntekijät, jotka siirtyivät valtion palveluksesta yliopistojen palvelukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtionapulaitosten palveluksessa olevien työntekijöiden eläketurvasta. Eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/1969) (*jäljempänä VAL*) mukaan osa valtionapulaitosten palveluksessa olevista työntekijöistä on sellaisia henkilöitä, joiden palkkaukseen ja eläkekustannuksiin saadaan laissa tai asetuksessa määrättyyn suhteelliseen osaan valtionapua. Näillä työntekijöillä on oikeus eläkkeeseen valtion varoista soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä. VaEL-lain säätämisen yhteydessä tämä VAL-laki kumottiin ja sen piirissä

olevan henkilöstön eläketurva järjestettiin VaEL:n voimaannpanosta annetun lain perusteella VaEL:n piiriin koko eläketurvansa osalta niin kauan, kuin työntekijän palvelus kyseiseen laitokseen jatkuu. Vastaavasti nämä henkilöt kuuluisivat tämän lain voimaantulosta lukien JuEL:n soveltamisen piiriin. Yhdenjaksoisuutta vaadittaisiin edelleen ja se koskisi myös sitä, että palvelus jatkuisi toisessa 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa laitoksessa tai 2 kohdassa tarkoitettussa Tieteellisten seurain valtuuskunnassa. Palveluksen olisi jatkuttava tämän voimaannpanolain tarkoittamalla tavalla yhdenjaksoisesti. Uusi henkilöstö ja työntekijä, jonka palvelus on katkennut, olisivat yksityisen alan eläketurvan piirissä. Tieteellisten seurain valtuuskunta ei ole VAL:n soveltamisen piirissä. Koska valtuuskunta saa suuren osan tuloistaan valtionapuna, on tulkittu, että senkin henkilöstö oli vanhan valtion eläkelain soveltamisen piirissä. Tieteellisten seurain valtuuskunnan henkilöstöön ehdotetaan samaa menettelyä kuin VAL-laitoksissa. Vanha henkilöstö tulisi JuEL:n piiriin ja uusi henkilöstö tulisi yksityisen alan eläketurvan piiriin. Vanha henkilöstö pysyisi JuEL:n piirissä myös siirtyessään momentin 1 kohdassa mainittujen entisten VAL-laitosten palvelukseen.

4 §. Kumottujen lakien soveltaminen. JuEL:a säädettäessä on tarkoituksena, että vaikka vanha lainsäädäntö kumotaan, eläke-etuuksia ei heikennetä. Siksi vanha lainsäädäntö on jätettävä joiltain osin edelleen sovellettavaksi. Kunnan, valtion ja kirkon eläkelainsäädäntöä on muutettu niiden voimassaolon ajan pitkälti toista sataa kertaa. Eläkelakeja muutettaessa ja varsinkin etuuksia heikennettäessä on yleensä vanha eläketurva jätettävä ennalleen ja muutos koskee vain tulevaisuutta. Usein myös tulevaisuutta koskevia muutoksia lievennetään siirtymäsäännöksin. Muutoslakien voimaantulosäännöksissä saattaa olla hyvin paljon siirtymäsäännöksiä. Esimerkiksi vuoden 2005 eläkeuudistus toteutettiin lailla 679/2005, jonka voimaantulosäännöksessä oli KuEL:ssa 43 ja VaEL:ssa 38 momenttia. Tämän takia edelleen sovellettavia vanhoja siirtymäsäännöksiä on useita satoja.

Vaikka lakien säätelmä eläketurva on jo 50 vuoden ikäinen, voi suuri osa siirtymäsäännöksistä tulla edelleen sovellettavaksi, koska eläkelait säätelevät koko työuran eläketurvaa. Sen selvittäminen, kuuluuko yksittäisen siirtymäsäännöksen soveltamisen piiriin enää työntekijöitä, on mahdotonta. Ei myöskään ole tarkoituksenmukaista lainsäädännössä tai edes sen perusteissa todeta kaikkia siirtymäsäännöksiä koko lakien voimassaoloajalta. Siksi ehdotetaan, että noudatetaan samanlaista menettelyä, kuin säädettäessä KuEL:ia ja VaEL:ia. Lakien voimaannpanolaissa säädetään lyhyesti, että siirtymäsäännöksiä noudatetaan samanlaisella säännöksellä kuin nyt ehdotetaan. Eduskunnan perustuslakivaliokunta hyväksyi ratkaisun ja se on toiminut käytännössä hyvin.

Pykälän mukaan ennen JuEL:n voimaantuloa palveltuun aikaan sovellettaisiin edelleen aikaisemmin voimassa olleita lakeja ja niiden muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksiä eläkeoikeuden määrittelevien säännösten osalta. Sen sijaan erilaiset eläkkeiden käsittelyä koskevat säännökset määräytyisivät JuEL:n mukaan. Sama koskisi myös erilaisia eläkkeiden rahoitukseen ja organisaatioon kohdistuvia säännöksiä. Eläkeoikeutta koskevia vanhoja säännöksiä sovellettaisiin sekä ennen JuEL:n voimaantuloa päättyneisiin palveluksiin, että lain voimaantulohetkellä jatkuviin palveluksiin jo palvellun ajan osalta.

5 §. Henkilökohtainen eläkeikä. Vuoden 1995 eläkeuudistuksen yhteydessä vahvistettiin silloin palveluksessa olleille kunnan, valtion, kirkon ja Kansaneläkelaitoksen työntekijöille, jotka olivat syntyneet ennen vuotta 1960, henkilökohtainen eläkeikä. Eläkeikä määräytyi hieman eri tavalla KuEL-lain ja VaEL-lain piiriin kuuluvilla. Kunnallisessa eläkejärjestelmässä painotettu eläkeikä laskettiin päivän tarkkuudella 63 ja 65 vuoden välille ja valtion eläkelain soveltamisen piirissä se määräytyi neljän kuukauden porrastuksin. Henkilökohtaisella eläkeikäällä on se merkitys, että palvelemalla sinne saakka, työntekijällä on oikeus ennen vuotta 1995 karttuneeseen lisäeläkeosuuteen. Nämä henkilökohtaiset eläkeiät ovat yleisesti ottaen korkeammat kuin

JuEL:n mukainen alin vanhuuseläkeikä eri ikäluokille olisi. Henkilökohtaisen eläkeiän piiriin kuuluu kuitenkin joitakin vuonna 1959 syntyneitä, joilla henkilökohtainen eläkeikä on tulevaa alinta vanhuuseläkeikää 1—2 kuukautta alhaisempi. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että näillä työntekijöillä olisi kuitenkin oikeus jäädä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle tässä alinta vanhuuseläkeikää alemmassa eläkeiässä. Näitä henkilöitä on yhteensä noin 1 300 ja he kuuluvat KuEL:n piiriin.

Pykälän 2 momentin mukaan henkilökohtaisen eläkeiän säilymisen edellytyksenä olisi edelleen, että palvelus säilyisi yhdenjaksoisena eläketapahtumaan saakka.

6 §. Ammatillinen eläkeikä. Ammatilliset eläkeiät kumottiin julkiselta sektorilta 1 päivänä heinäkuuta 1989 voimaantulleella muutoksella. Alennettujen ammatillisten eläkeikien piiriin saattoi jäädä kuitenkin työntekijä, joka oli 1 päivänä heinäkuuta 1989 jatkuvassa julkisessa palvelussuhteessa ja kuului ammatillisen eläkeiän piiriin. Myöhempien muutosten johdosta edellytyksenä ammatillisen eläkeiän piiriin kuulumiselle on myös jatkuva julkisen alan palvelussuhde 1 päivänä tammikuuta 1995. Ammatillisten eläkeikien muutokset toteutettiin kunnalla laeilla kunnallisten viranhaltijan ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta 110/1989 ja 518/1994 ja valtiolla lailla valtion eläkelain muuttamisesta 103/1989. Saavuttaakseen tämän oikeuden, hänen tuli valita ammatillinen eläkeikäjärjestelmä. Valinta-aika päättyi kunnalla vuoden 1996 lopussa ja muissa järjestelmissä 30 päivänä kesäkuuta 1999. Ammatillisen eläkeiän piiriin kuuluu muun muassa hoito-, opetus- ja turvallisuusosalalla työskenteleviä työntekijöitä. Näitä ammatillisen eläkeiän valinnoita on edelleen kunnan, valtion ja kirkon palveluksessa muutoksen voimaantullessa, kunnan järjestelmässä noin 4 900 ja valtion eläkejärjestelmässä noin 3 500 henkilöä. Lisäksi kirkon palveluksessa on noin 100 henkilöä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että henkilöt voisivat jäädä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle ammatillisessa eläkeiässä, vaikka se olisi JuEL:n alinta vanhuuseläkeikää alhaisempi.

Ammatilliset eläkeiät ovat osittain huomattavasti alempia kuin yleinen alin vanhuuseläkeikä. Koska kaikkien vuonna 1955 tai sitä myöhemmin syntyneiden, yleisen eläkeiän piiriin kuuluvien työntekijöiden eläkeikää ehdotetaan nostettavaksi, myös ammatillisen eläkeiän piiriin kuuluville esitetään vastaavaa eläkeiän nostoa. Koska samana vuonna syntyneillä on erilaisia ammatillisia eläkeikäjä, ehdotetaan, että eläkeiän nosto tehdään sen täyttymisvuoden mukaan. Näin ollen, jos työntekijä täyttäisi ammatillisen eläkeiän vuonna 2018, hänen ammatillista eläkeikänsä nostettaisiin kolmella kuukaudella. Vuonna 2019 ammatillisen eläkeiän täyttävien eläkeikä nousisi kuudella kuukaudella, vuonna 2020 se nousisi yhdeksällä kuukaudella, vuonna 2021 vuodella, vuonna 2022 vuodella ja kolmella kuukaudella, vuonna 2023 vuodella ja kuudella kuukaudella, vuonna 2024 vuodella ja yhdeksällä kuukaudella ja vuonna 2025 ja sen jälkeen ammatillisen eläkeikänsä täyttävillä kahdella vuodella. Tätä enempää ammatillinen eläkeikä ei nousisi. Eläkeikä ei myöskään nousisi koskaan yli oman ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän.

Koska kunnallisessa palveluksessa olevilla ammatillinen eläkeikä voi olla jo lähellä yleistä eläkeikää, se ei kuitenkaan edellä kerrotun korotuksen johdosta nousisi korkeammaksi kuin yleinen alin vanhuuseläkeikä on. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Ammatillisen eläkeiän säilymisen edellytyksenä on palvelussuhteen jatkuminen yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka.

7 §. Oikeus vanhuuseläkkeeseen eroamisiässä. Joissakin erityislaeissa on työntekijöille säädetty yleistä eroamisikää alempi eroamisikä. Tämä eroamisikä voi olla alempi kuin yleinen alin vanhuuseläkeikä. Eroamisiässä on kuitenkin yleensä oikeus myös vanhuuseläkkeeseen. Tällaisia eroamisikiä on tällä hetkellä voimassa esimerkiksi poliiseilla ja eräillä puolustusvoimien

palveluksessa olevilla siviileillä. Pykälässä ehdotetaan, että tällaisen yleistä alinta vanhuuseläkettä alemman eroamisiän piiriin kuuluvilla työntekijöillä olisi edelleen oikeus vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen tässä eroamisiässä. Edellytyksenä olisi, että palvelussuhde päättyy. Tämä säännös ei koskisi JuEL:ssa säädettyä sotilaseläkejärjestelmään kuuluvia.

8 §. Eläkkeen karttuminen ennen vuotta 1995. Julkisella sektorilla eläketurvaa uudistettiin vuoden 1993 ja 1995 alusta voimaantulleilla muutoksilla. Julkisella sektorilla oli yksityistä parempi eläkekattuma eli karttuma oli 2 prosenttia vuodessa. Tästä karttumasta luovuttiin niin, että jos työntekijän palvelus alkoi 1 päivänä tammikuuta 1993 tai sen jälkeen, eläkkeen karttuma oli 1,5 prosenttia vuodessa. Jos palvelussuhde oli alkanut ennen tätä, parempi karttuma säilyi vuoden 1994 loppuun saakka ja oli voimassa kaikissa muissa tätä ennen voimassa olleissa palvelussuhteissa. Tämä parempi karttuma oli kuitenkin sidottu 65 vuoden eläkeikään. Kun eläketurvaa uudistettiin vuonna 2005, sallittiin kaikille oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 vuotta täytettyään. Tällöin säädettiin, että jos 2 prosentin karttuman piiriin kuulunut työntekijä jää vanhuuseläkkeelle ennen 65 vuoden eläkeiän tai hänellä voimassa olevan ammatillisen eläkeiän täyttämistä tai eroamisikänsä, hänen eläkkeensä ajalta ennen vuotta 1995 muunnetaan vastaamaan tätä alemmaa eläkeikää eli eläkkeen karttuma on noin 1,8 prosenttia vuodessa. Tämä eläketurvan muunto ei kuitenkaan koske enää vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneitä työntekijöitä. Vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi edelleen pykälän 1 momenttiin.

Julkisella sektorilla oli voimassa ennen vuotta 1995 myös lisäeläkejärjestelmä, jossa eläkkeen karttuma oli 2,2 prosenttia vuodessa. Tästä lisäturvasta luovuttiin niin, että 1 päivänä tammikuuta 1993 ja sen jälkeen palvelukseen tulevat eivät voineet enää päästä lisäturvan piiriin. Yhdenjaksoisessa palvelussuhteessa olevien lisäturvan mukainen karttuma päättyi vuoden 1994 lopussa. Karttuneen lisäeläkkeen sai kuitenkin, jos jatkoi palvelustaan henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikäänsä tai eroamisikänsä saakka. Vastaavasti vuoden 2005 uudistuksessa säilytettiin tämä oikeus. Vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneet työntekijät saivat lisäeläkkeen, jos olisivat jatkaneet palvelustaan 63 vuoden eläkeikään saakka. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi vastaava säännös. Vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneillä lisäturva olisi kuitenkin sidottu siihen, että palvelus jatkuisi yhdenjaksoisena JuEL:n mukaiseen kullekin ikäluokalle vahvistettuun alimpaan vanhuuseläkeikään saakka. Niin ikään lisäturvan saisi, jos tulisi palvelussuhteensa jatkuessa työkyvyttömäksi työkyvyttömyyseläkkeeseen tai työura-eläkkeeseen oikeuttavissa määrin.

Julkisella sektorilla on tapahtunut paljon tehtävien siirtoja valtiolta kunnille ja päinvastoin. Näissä siirroissa on yleensä henkilökunnan eläke-edut turvattu niin, että lisäturva on säilytetty erityislainsäädännöllä työnantajan vaihdoksesta riippumatta. Sen lisäksi julkisella sektorilla oli ennen vuotta 1995 voimassa niin sanottu lisäturvan laukaisusääntö. Jos henkilöllä oli jonkun julkisen järjestelmän piirissä oikeus lisäturvaan ja hänellä oli palvelusta jonkin muun julkisen järjestelmän piirissä, hän sai eläkkeensä myös sieltä lisäturvan mukaisena. Kaikki nämä siirtymäsäännökset säilytettiin vuoden 2005 uudistuksessa. Vastaavat suojaukset ehdotetaan säilytettäväksi myös JuEL:n voimaantullessa tämän pykälän 3 momentin säännöksellä.

9 §. Palvelussuhteen yhdenjaksoisuusedellytys. Lisäeläketurvan sekä ammatillisen eläkeiän säilyminen on ollut aina sidottu siihen, että henkilön palvelussuhde on jatkunut hänen eläkeikänsä taikka työkyvyttömäksi tuloonsa saakka. Ennen vuoden 1995 uudistusta oli voimassa niin sanotut loppukarenssit. Näistä loppukarensseista luovuttiin vuonna 1995 ja lisäeläkkeen saamisen edellytyksenä oli palvelussuhteen yhdenjaksoisuus eläketapahtumaan saakka. Yhdenjaksoisuus tarkasteltiin eri lakien mukaan työnantajakohtaisesti niin, että kunnalla piti säilyä Kevan jäsenyhteisöjen palveluksessa, valtiolla valtion palveluksessa ja kirkon järjestelmässä seurakuntien tai muiden KiEL:n soveltamisen piiriin kuuluvien työnantajien palveluksessa.

Vuoden 2005 uudistuksessa yhdenjaksoisuusmääritelmää muutettiin niin, että seurattiin vuosiansiota. Jos ansioita oli vuodessa kunkin eri järjestelmän sisällä vähintään 8 178 euroa vuoden 2015 tasossa, palvelussuhdetta pidettiin yhdenjaksoisena. Jos euroraja ei jonakin vuonna täyttynyt, katsottiin, oliko palvelus ollut tosiasiallisesti yhdenjaksoisesti voimassa vuodesta 2005 lukien eläketapahtumaan, sallien työnantajan vaihdon järjestelmien sisällä. Nämä edellytykset ehdotetaan edelleen säilytettäväksi tarkasteltaessa palvelussuhteiden yhdenjaksoisuutta ja tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin palvelussuhteen yhdenjaksoisuuden edellytyksestä vuoden 2017 alusta lukien JuEL:n voimaantullessa. Tarkastelu tehtäisiin edelleen samoin kuin vuoden 2005 säädöksissä edellytetään eli järjestelmäkohtaisesti niin, että tarkastellaan edelleen erikseen KuEL-lain, VaEL-lain ja KiEL-lain soveltamisen piiriin kuuluvia työnantajia ja palvelusta niiden sisällä sekä palveluksen jatkumista Kansaneläkelaitoksessa. Jos ansioraja ei jonain vuonna täytyisi, palvelussuhteen edellytetään edelleen olevan yhdenjaksoinen vuoden 2005 alusta lukien.

10 §. *Ammatillisen eläkeiän tai eroamisiän piiriin kuuluvan oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen.* Osittaisella varhennetulle vanhuuseläkkeelle voi jäädä 61 tai myöhemmin 62 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Osittaisessa varhennetussa vanhuuseläkkeessä eläkkeen määrää pienennetään varhennuskertoimella, jos eläkkeen ottaa ennen yleistä alinta vanhuuseläkeikää. Jos ammatillisen eläkeiän tai eroamisiän piiriin kuuluvalla olisi oikeus täyteen vanhuuseläkkeeseen ennen yleistä alinta vanhuuseläkeikää, hän ei voisi jäädä osittaiselle varhennetulla vanhuuseläkkeelle ennen tämän iän täyttämistä, koska hänen eläkkeensä määrä tällöin olisi lopullisesti pienempi kuin se, mihin hänellä olisi vanhuuseläkkeenä ollut oikeus. Siksi pykälään ehdotetaan säännöstä siitä, että tällainen henkilö ei voisi saada osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ennen yleistä alinta vanhuuseläkeikää.

11 §. *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä ennen vuotta 1995.* Ennen vuotta 1960 syntyneiden työntekijöiden jäädessä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle, eläkkeen karttuma ennen vuotta 1995 tarkistettaisiin samalla muuntokertoimella kuin ehdotetaan 8 §:ssä tehtäväksi niille, jotka jäävät vanhuuseläkkeelle ennen 65 vuoden iän täyttämistä.

Samoin määräytyisi karttuma myös niillä työntekijöillä, joilla on henkilökohtainen tai ammatillinen eläkeikä taikka, jotka kuuluvat eroamisiän piiriin, jos he jäävät osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ennen tämän iän täyttämistä. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa sen sijaan ehdotetaan, että muuntoa ei tehtäisi työntekijöille, jotka ovat syntyneet vuonna 1960 tai sen jälkeen, koska karttuman muunto ei enää koske heitä vuoden 2005 uudistuksessa.

12 §. *Eläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen.* Lisäturvan saamisen edellytyksenä on palvelussuhteen jatkuminen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään tai eroamisiikään. Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva jatkaa palvelusta eläkkeen rinnalla niin, että palvelus täyttää 9 §:ssä säädetyn yhdenjaksoisuuden edellytyksen hänen siirtyessään osittaiselta varhennetulta vanhuuseläkkeeltä vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työuraeläkkeelle, hänellä olisi oikeus eläkkeenä vielä nostamatta olevassa osuudessa ennen vuotta 1995 karttuneeseen lisäeläkkeeseen.

Pykälän 2 momentin mukaan myös sellaisella vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneen työntekijällä, jolla ei ole ammatillista eläkeikää tai joka ei kuulu 7 §:ssä tarkoitetun eroamisiän piiriin, ja jonka palvelussuhteet osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä ollessa täyttävät 9 §:ssä

edellytetyn yhdenjaksoisuuden vaatimukset JuEL:n 10 §:n 2 ja 3 momenteissa tarkoitettuun alimpaan vanhuuseläkeikään saakka, olisi oikeus lisäeläkeosuuteen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitussa, vielä myöntämättä eläkeosuudesta. Vastaava oikeus olisi, jos hän tulisi palvelussuhteensa jatkuessa työkyvyttömäksi työkyvyttömyys- tai työuraeläkkeen saamisen edellyttämällä tavalla.

13 §. *17 vuoden ikärajan soveltaminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ajankohdasta, josta lain voimaantulella alle 18-vuotiaalle alkaa karttua eläkettä. Eläkettä karttuisi lain voimaantullessa 17 vuotta täyttäneelle lain voimaantuloajankohdasta. Ehdotetun 17 vuoden alaikäraja sovellettaisiin vuoden 1999 jälkeen syntyneiden työntekijöiden ansioihin, jotka on ansaittu vuonna 2017 tai sen jälkeen.

14 §. *Ammatillisen eläkeiän valinnee ja eroamisien piiriin kuuluvan työntekijän tulevan ajan pääteikä ja muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Tulevan ajan pääteikä on JuEL:n mukaan kullakin ikäluokalle vahvistettu alin vanhuuseläkeikä. Koska ammatillisen eläkeiän tai eroamisien piiriin kuuluvilla on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle ennen varsinaisen vanhuuseläkeiän täyttämistä, ehdotetaan, että heidän työkyvyttömyyseläkkeissään myös tulevan ajan pääteikä määräytyisi tämän yleistä eläkeikää alhaisemman iän perusteella. Ammatillinen eläkeikä ja eroamisikä olisi tulevan ajan pääteikä, jos se on alempi kuin JuEL:n 10 §:n mukainen alin vanhuuseläkeikä. Työkyvyttömyyseläke ja mahdollinen työuraeläke muuttuisivat vanhuuseläkkeeksi tulevan ajan pääteikässä. Samoin muuttuisi osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruisiksi vanhuuseläkkeeksi myös tässä alemmassa ammatillisessa eläkeikässä taikka eroamisikässä. Näiden eläkkeiden aikana olleista palvelussuhteista olisi oikeus eläkkeeseen samasta ajankohdasta edellyttäen kuitenkin, että kyseinen palvelus on päättynyt. Jos palvelus jatkuu, eläkeoikeus siitä olisi vasta sen päätyttyä.

15 §. *Lykkäyskorotus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vuonna 1948 ja sitä ennen syntyneen työntekijän oikeudesta nykyisin voimassa olevan lain mukaiseen lykkäyskorotukseen. Ehdotetusta JuEL:n 12 §:stä poiketen lykkäyskorotus laskettaisiin 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vanhuuseläkkeeseen ja osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen voitaisiin laskea JuEL:n 12 ja 16 §:n mukainen lykkäyskorotus aikaisintaan vuoden 2017 alusta lukien, jotta ennen lain voimaantuloa voimassa ollut 4,5 prosentin karttuma ja lykkäyskorotus eivät tulisi laskettavaksi eläkkeeseen samalta ajalta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vuonna 1939 ja sitä ennen syntyneen työntekijän vanhuuseläkkeeseen laskettavasta lykkäyskorotuksesta, koska tällaisia eläkkeitä voi edelleen tulla myönnettäväksi siten, että eläketapahtuma on vuonna 2017 tai sen jälkeen. Ehdotetusta JuEL:n 12 §:stä poiketen lykkäyskorotus olisi 0,6 prosenttia jokaiselta lykätyltä kuukaudesta ja lykkäyskorotus laskettaisiin 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus laskettaisiin 65 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

16 §. *Siirtymäajan korotettu karttuma.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 53—62-vuotiaiden työntekijöiden siirtymäajan korotetusta 1,7 prosentin karttumasta. Eläkettä karttuisi korotetun karttuman mukaan vuoden 2025 loppuun saakka, jos työntekijä ei saisi samaan aikaan muuta työeläkelakien mukaista omaan työskentelyyn perustuvaa etuutta tai eräitä maatalousyrittäjän etuuksia kuin osa-aikaeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Myös maatalousyrittäjän luopumistuki estäisi korotetun karttuman. Työeläkelakien mukaisella etuudella tarkoitettaisiin JuEL 3 §:n 4 kohdassa mainittujen lakien mukaisia eläkkeitä ja etuuksia. Ulko-mailta saatu eläke tai vastaava etuus ei estäisi eläkkeen karttumista korotetun karttuman mu-

kaan. Lisäksi momentissa säädettäisiin eläkkeen karttumisesta tilanteessa, jossa karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana. Viimeksi mainittu säännös vastaisi voimassa olevan KuEL:n 40 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin teoreettisen eläkkeen laskemisesta. EU:n sosiaaliturvan perusasetus edellyttää muissa EU ja ETA-maissa tehdyn työn rinnastamista Suomessa tehtyyn työhön myös eläkkeen karttumisesta määrättäessä. Siksi myös teoreettisen eläkkeen laskemisessa otettaisiin huomioon 1 momentin mukainen 1,5 prosentin karttumaa suurempi siirtymäajan korotettu karttuma samalla tavoin kuin nykyään otetaan huomioon 1,5 prosentin karttumaa suuremmat karttumisprosentit. Säännöksen mukaan 1,5 prosentin karttumalla laskettuun teoreettiseen eläkkeeseen lisättäisiin siirtymäajan korotetun karttuman ja 1,5 prosentin mukaisen karttumisprosentin erotuksesta laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä laskettaisiin Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siirtymäsäännös 53—62-vuotiaiden eläkemaksusta vuosina 2017—2025. Siirtymäajalla 53—62-vuotiaiden työntekijöiden eläkemaksu olisi korotettu 1 momentissa tarkoitetun korotetun karttumisprosentin vuoksi. Korotettu työeläkevakuutusmaksu olisi 1,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin TyEL:n 153 §:ssä tarkoitettu työntekijän työeläkevakuutusmaksu.

17 §. Osa-aikaeläke. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan lain osa-aikaeläkettä koskevien säännösten soveltamisesta ehdotettujen muutosten tultua voimaan. Osa-aikaeläkkeelle voisi jäädä vielä 1 päivänä tammikuuta 2017, mutta ei enää sen jälkeen. Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehtävään työhön sovellettaisiin JuEL:n uusia karttumia koskevia säännöksiä ja sen jälkeen myönnettäviin eläkkeisiin JuEL:n lykkäyskorotusta koskevia säännöksiä. Myös vanhuuseläkeikä määräytyisi JuEL:n uusien säännösten ja tämän voimaanpanolain säännösten mukaan. Jos osa-aikaeläke olisi lakkautettuna yli kuusi kuukautta, siihen ei enää olisi oikeutta.

Myös lisäeläkkeen säilyminen ajalta ennen vuotta 1995 edellyttää osa-aikaeläkkeen jatkumista henkilökohtaiseen eläkeikään saakka.

18 §. Työeläkeote tavoite-eläkeiästä. Pykälässä säädettäisiin, että vuosina 1954—1958 syntyneille työntekijöille lähetettäisiin ehdotetun JuEL 115 §:n mukainen työeläkeote vuonna 2017. Lain voimaantuloajankohdan vuoksi työeläkeotetta ei ehdittäisi lähettää kaikille näiden ikäluokkien työntekijöille viittä vuotta ennen alinta vanhuuseläkeikää. Työeläkeotteella ilmoitettaisiin arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä ja arvio työntekijän vanhuuseläkkeen määrästä tavoite-eläkeiässä.

19 §. Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien jälkeen. Pykälässä säädettäisiin KuEL:n muuttamisesta annetun lain (801/2012) voimaantulosäännöksen 3 momentin ja VaEL:n muuttamisesta annetun lain (802/2012) voimaantulosäännöksen 4 momenttia vastaavasta ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän oikeudesta jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle. Säännöksellä varmistetaan kyseisen suojasäännöksen soveltaminen myös esityksessä ehdotettujen ikäluokkakohtaisten eläkeikien voimaantulon jälkeen.

20 §. Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että eläkeikärajat sopeutettaisiin eliniän muutokseen JuEL:n 95 §:n ja TyEL:n 83 §:n mukaisesti ensimmäisen kerran vuonna 1965 syntyneille työntekijöille vuodelle 2027.

Pykälän 2 momentin mukaan elinaikakerrointa sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeenosaan ensimmäisen kerran vuonna 2027, kun ehdotettu lievennetty elinaikakerroin tulee ensimmäisen kerran sovellettavaksi.

21 §. *Oikeus eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä.* Pykälässä säädettäisiin JuEL:n mukaisen eläkkeen varhentamisesta, kun työntekijällä on oikeus työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 9 §:n tai työntekijän eläkelain voimaanpanolain 30 b §:n 2 momentin perusteella vanhuuseläkkeeseen ennen JuEL:n 10 §:ssä säädettyä alinta vanhuuseläkeikää. JuEL:n piiriin kuuluvasta palveluksesta eläkkeen voisi saada vastaavasta iästä yksityisestä työsuhteesta karttuneen eläkkeen kanssa. Varhennusvähennys olisi 0,4 prosenttia kullakin JuEL 10 §:ssä säädettyä ikää edeltävältä varhennuskuukaudelta.

Valtion laitosten yhtiöittämisen (kuten esimerkiksi valtionrautatiet ja posti- ja telelaitos) jälkeen työntekijän palvelus on ollut yksityistä palvelusta. Näissä tapauksissa TyEL:n piiriin kuuluvaan työsuhteeseen voi liittyä lisäeläkejärjestelyjä. Lisäeläkejärjestelyjen piiriin kuuluvalla henkilöllä voi olla työsuhteen ehtojen mukainen vähimmäisturvan eläkeikä, joka on yleistä vanhuuseläkkeeseen oikeuttavaa ikärajaa alempi, tai lisäeläketurva on rakennettu sen varaan, että peruseläkkeen saa tätä alemmassa iässä. Ehdotetun säännöksen nojalla JuEL:n piiriin kuuluvasta palveluksesta karttuneen vapaakirjan työntekijä voisi saada varhennettuna vastaavasta iästä yksityisestä palveluksesta karttuneen eläkkeen kanssa.

22 §. *Varhennettu vanhuuseläke.* Julkisella puolella on ollut vielä voimassa oikeus jäädä varhennetulle vanhuuseläkkeelle. Tästä oikeudesta on säädetty lailla kunnallisen eläkelain muuttamisesta (713/2004) ja lailla valtion eläkelain muuttamisesta (679/2004). Tämä oikeus on ennen vuotta 1960 syntyneillä työntekijöillä, joilla on voimassa henkilökohtainen eläkeikä. Tällaisella työntekijällä on oikeus jäädä varhennetulle vanhuuseläkkeelle kolme vuotta ennen henkilökohtaista eläkeikänsä. Oikeus jäädä varhennetulle vanhuuseläkkeelle ehdotetaan poistettavaksi tämän lain voimaantullessa eli eläkkeelle ei enää voisi jäädä 31 joulukuuta 2016 jälkeen.

23 §. *Kuntien eläkeneuvottelukunnan ja valtion eläkeneuvottelukunnan toimikausi.* Nykyisten kuntien eläkeneuvottelukunnan ja valtion eläkeneuvottelukunnan toimikausi päättyisi vuoden 2016 lopussa ennen julkisten alojen eläkelain voimaantuloa ja uudet neuvottelukunnat nimitettäisiin vuonna 2017.

24 §. *Sotilaan oikeus vanhuuseläkkeeseen eläkkeeseen oikeuttavan ajan perusteella.* Vanhojen siirtymäsäännösten piirissä olevat sotilaat voivat saada vanhuuseläkkeen ennen eroamisien täyttämistä. Vanhuuseläkeoikeuden edellytyksenä oleva sotilasvirassa vaadittava palvelusaika on porrastettu 25—30 vuoden välille vuoden 1994 loppuun mennessä palvelun ajan perusteella. Heidän oikeuttaan vanhuuseläkkeeseen myöhennettäisiin vuodesta 2018 alkaen vastaavasti kuin sotilaiden alimpia vanhuuseläkeikiä korotettaisiin julkisten alojen eläkelain 102 §:ssä ja ammatillisia eläkeikiä tämän lain 6 §:ssä. Korotus olisi kuitenkin enintään kaksi vuotta.

25 §. *Sotilaan oikeus vanhuuseläkkeeseen iän ja eläkkeeseen oikeuttavan ajan perusteella.* Nykyisellä VaEL:n 96 §:n 3 momentilla on merkitystä vain sellaisille aiempien siirtymäsäännösten piirissä oleville sotilaille, joiden eroamisikä on yli 55 vuotta. Näiden sotilaiden oikeutta vanhuuseläkkeeseen myöhennettäisiin vastaavasti kuin sotilaiden alimpia eläkeikiä korotettaisiin julkisten alojen eläkelain 102 §:ssä ja ammatillisia eläkeikiä tämän lain 6 §:ssä. Korotus olisi kuitenkin enintään kaksi vuotta.

3 momentissa säädettäisiin, että 1 momentissa mainittu rahamäärä on vuoden 2004 tasossa. Se on 16 356,00 euroa vuoden 2015 tasossa.

26 §. *Eräiden sotilaiden tulevan ajan pääteikä ja vanhuuseläke työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen.* Pykälässä säädettäisiin, että 24 ja 25 §:ssä tarkoitettujen sotilaan työkyvyttömyyseläkkeessä otettaisiin huomioon tuleva aika eroamisien täyttämiskuukauden loppuun. Tällainen työky-

vyttömyyseläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi eroamisiän täyttämistä seuraavan kuukauden alussa. Työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen olisi oikeus samassa iässä edellyttäen, että kyseinen palvelus olisi päättynyt. Säännös vastaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.15 Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta

1 §. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi maininnat kumottavaksi ehdotettavasta osaaikaeläkkeestä. Lisäksi pykälän 1 momentin 5—7 ja 9 kohdan viittaukset VaEL:iin, KuEL:iin, KiEL:iin ja Kansaneläkelaitoksesta annettuun lakiin korjattaisiin viittaukseksi ehdotettuun julkisten alojen eläkelakiin. Nykyiset 8, 10 ja 11 kohta siirtyisivät kohdiksi 6, 7 ja 8.

4 §. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin etuuden karttuman estävänä etuutena uusi työuraeläke. Lisäksi momentista poistettaisiin maininta työttömyyseläkkeistä, sillä työttömyyseläkkeitä ei ole enää maksussa.

5 §. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin korjaus koskien kunnallisen eläkelaitoksen nimeä. Kunnallinen eläkelaitos on ehdotetun julkisten alojen eläkelain mukaan nimeltään Keva.

7 §. Pykälän 2 momentissa viitataan nykyisin virheellisesti työeläkeotteen antamista koskeviin pykäliin. Viittaukset korjattaisiin koskemaan TyEL:n 75 b §:n 3 momenttia, MEL:n 81 b §:n 3 momenttia, YEL:n 69 b §:n 3 momenttia ja MYEL:n 75 b §:n 3 momenttia päätöksestä eläkkeeseen oikeuttavista tiedoista.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.16 Kansaneläkelaki

6 §. *Työeläke.* VaEL, KuEL, KiEL sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) eläkeoikeutta koskevat säännökset on ehdotettu kumottaviksi ja niiden tilalle on ehdotettu säädettäväksi uusi julkisten alojen eläkelaki. Valtion ja kuntien virkamiesten ja työntekijöiden, evankelis-luterilaisen kirkon sekä Kelan toimihenkilöiden eläkkeistä säädettäisiin jatkossa julkisten alojen eläkelaisissa. Pykälään sisältyvää listausta työeläkelaeista muutettaisiin vastavasti.

10 §. *Oikeus vanhuuseläkkeeseen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että alin vanhuuseläkeikä määräytyisi TyEL:ssä säädetyin alimman vanhuuseläkeiän mukaan. Alin vanhuuseläkeikä sidottaisiin täten elinajanodotteeseen ja sen perusteella sopeutettavaan työeläkejärjestelmän mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajaan samalla tavalla kuin työeläkelainsäädännössä. Vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutettaisiin eliniän muutokseen vuonna 1965 ja tämän jälkeen syntyneillä siten kuin TyEL:n 82 ja 83 §:ssä säädetään. Näin ollen vuodesta 2025 alkaen vanhuuseläkeikää koskevat muutokset tehtäisiin kansan- ja työeläkejärjestelmissä samalla tavalla ja vanhuuseläkkeen alaikäraja olisi jatkossa aina sama. Ikärajan korottaminen vaikuttaisi tulevaisuudessa myös siihen, miten Suomessa asuttu aika 21 §:n mukaan vaikuttaa kansaneläk-

keen määrään. Tältä osin vaikutukset toteutuisivat aikaisintaan vasta 2030 luvulla, joten tarvittavia muutoksia valmistellaan erikseen ennen tätä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi varhennetusta vanhuuseläkkeestä. Varhennetun vanhuuseläkkeen ikäraja on ollut 63 vuotta eli vastaava kuin TyEL:n mukainen alin vanhuuseläkeikä. TyEL:n mukaista alaikärajaa ehdotetaan korotettavaksi vuoden 2017 alusta lukien. Varhennetun vanhuuseläkeiän ikärajaa ehdotetaan nostettavaksi vastaavalla tavalla. Varhennettu vanhuuseläke poistuisi kokonaan kansaneläkejärjestelmästä, kun alin vanhuuseläkeikä nousisi TyEL:ssä säädetyksi ehdotettavalla tavalla 65 vuoteen. Varhennetun vanhuuseläkkeen ikärajan nosto ehdotetaan toteutettavaksi selvyiden vuoksi täysinä vuosina. Muutoksen toteuttaminen täysinä vuosina olisi asiakkaiden näkökulmasta sekä toimeenpanon kannalta yksinkertaisin ratkaisu. Ikäraja olisi 63 vuotta ennen vuotta 1958 syntyneillä ja vuonna 1958 mutta ennen vuotta 1962 syntyneillä 64 vuotta. Kun TyEL:ssä ehdotetun mukainen alin vanhuuseläkeikä olisi noussut 65 vuoteen, vuonna 1962 ja tämän jälkeen syntyneillä ei olisi enää oikeutta varhennettuun vanhuuseläkkeeseen kansaneläkejärjestelmästä. Tämän siirtymäajan aikana varhennettu vanhuuseläke säilyisi muutoin ennallaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta lykätä vanhuuseläkkeen alkamista ja tähän liittyvästä lykkäyskorotuksesta. Lainkohdassa mainittu 65 vuoden ikäraja ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi vanhuuseläkeiän täyttämiseen, koska vanhuuseläkkeen ikäraja ei olisi enää jatkossa tietty ikävuosi. Lykkäyskorotuksen määrää ehdotetaan muutettavaksi vuonna 1962 tai tämän jälkeen syntyneillä 0,6 prosentista 0,4 prosenttiin. TyEL:n sekä kansaneläkejärjestelmän mukainen vanhuuseläkkeen ikäraja olisi jatkossa vuonna 1962 ja tämän jälkeen syntyneillä sama, joten myös lykkäyskorotuksen korotusprosentti olisi sama kansan- ja työeläkejärjestelmässä.

11 §. *Työttömyyspäivärahaa saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi ja vanhentunut viittaus työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 ja 3 momenttiin poistetaan. Pykälässä viitattaisiin jatkossa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ään.

12 §. *Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus 64 vuoden ikään poistettaisiin ja jatkossa työkyvyttömyyseläkkeen yläikäraja olisi sidottu tämän lain mukaiseen alimpaan vanhuuseläkeikään.

15 §. *Työkyvyttömyyseläkeoikeuden alkaminen.* Pykälän 4 momentin mukaan työeläkejärjestelmästä vanhuuseläkkeeseen oikeutetulle henkilölle voidaan myöntää työkyvyttömyyseläke kansaneläkejärjestelmästä. Säännös vastaa sisällöltään aiempaa, mutta työeläkejärjestelmään ehdotettujen muutosten johdosta, viittaus 63 vuoden ikärajaan ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi tämän lain 6 § 1 momentin mukaisissa laeissa mainittuun vanhuuseläkkeen alaikärajaan. Lisäksi pykälästä ehdotetaan poistettavaksi työttömyyseläkkeeseen perustuva oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä. Kaikki työttömyyseläkkeet ovat muuttuneet vanhuuseläkkeiksi viimeistään vuoden 2015 alusta eikä uusia työkyvyttömyyseläkkeitä ole voitu enää myöntää.

22 §. *Kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot.* Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta työeläkelakeihin ehdotetusta osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä, joka otettaisiin huomioon tulona ilman varhennusvähennystä.

Pykälän 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaukset 65 vuoden vanhuuseläkeikään sekä varhennetun vanhuuseläkkeen 63 vuoden ikärajaan. Pykälässä mainittu työeläkelakien mukainen 63 vuoden ikäraja ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi työeläkelainsäädännön mukaiseen alimpaan vanhuuseläkeikään.

23 §. *Kansaneläkkeessä etuoikeutetut karttumet ja korotukset.* Pykälästä ehdotetaan kumottavaksi 1 momentin 1 ja 5 kohta sekä 2 momentti, jossa säädetään 63 ikävuoden jälkeen tehdyn työn työeläkekarttuman etuoikeutuksesta. Aikaisempi 4,5 prosentin karttuma poistuu työeläkelainsäädännöstä. Pykälään ehdotetaan samalla lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka perusteella vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen ansaitusta työstä perustuvaan eläkkeeseen sisältyvä lykkäyskorotus olisi eläkkeen laskennassa etuoikeutettua tuloa. Menettely vastaisi nykyistä sääntelyn tavoitetta, jonka tarkoituksena on kannustaa henkilöitä jatkamaan työntekoa.

33 §. *Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat vuositulot.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen säätämisestä johtuva lisäys. Osittainen varhennettu vanhuuseläke otettaisiin leskeneläkkeen täydennysmäärässä jatkossa tulona huomioon ilman varhennusvähennystä.

35 §. *Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeutetut tulot.* Pykälän 1 momentin 2 kohdassa ehdotetaan muutettavaksi vuoden 2015 alusta voimaantulleen yleisestä asumistuesta annetun lain nimi. Pykälän 1 momentin nykyinen 8 kohta, jossa säädetään 63 ikävuoden jälkeen tehdyn työn työeläkekarttuman etuoikeutuksesta, esitetään kumottavaksi. Aikaisempi 4,5 prosentin karttuma poistuu työeläkelainsäädännöstä. Pykälään ehdotetaan samalla lisättäväksi uusi 8 kohta, jonka perusteella vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen ansaitusta työstä perustuvaan eläkkeeseen sisältyvä lykkäyskorotus olisi eläkkeen laskennassa etuoikeutettua tuloa. Menettely vastaa sisällöltään nykyistä käytäntöä ja tarkoituksena on kannustaa henkilöitä jatkamaan työntekoa.

51 §. *Oikeus lapsikorotukseen.* Pykälän 1 momentin 2 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi uutena työeläkelajina maksettava työuraeläke, joka oikeuttaisi jatkossa lapsikorotukseen. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos ja vanhentunut viittaus elatusturvalakiin (671/1998) ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi vuoden 2009 alusta voimaan tulleeseen elatustukilakiin (580/2008).

54 §. *Etuuksien hakeminen.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta 65 vuoden ikärajaista poistettaisiin ja tilalle lisättäisiin viittaus tämän lain 10 §:n mukaiseen vanhuuseläkkeen alaikärajaan.

56 §. *Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ään. Muutos olisi tekninen eikä sillä olisi vaikutusta etuuden sisältöön tai myöntämisperusteisiin.

58 §. *Leskeneläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin tarpeettomana maininnat työttömyyseläkkeestä sekä yksilöllisistä varhaiseläkkeistä. Kaikki työttömyyseläkkeet ja yksilölliset varhaiseläkkeet ovat muuttuneet vanhuuseläkkeiksi viimeistään vuoden 2015 alusta.

85 §. *Tiedot viranomaisilta sekä eläke- ja vakuutuslaitoksilta.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos ja vanhentunut viittaus väestötietolakiin (507/1993) ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1—17 ja 20—22 kohtiin.

Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus 63 vuoden ikärajaan poistetaan. Samalla kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että Kelalla todetaan olevan oikeus saada tiedon työeläkkeen määrästä, joka ei sisällä 23 §:ssä mainittuja karttumia ja korotuksia eikä työeläkkeen varhennusvähennystä. Kela tarvitsee tiedon eläkkeen laskentaa varten.

87 §. *Tiedot Eläketurvakeskukselta ja eräiltä eläkkeen maksajilta.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininnat Valtiokonttorista ja Kuntien eläkevakuutuksesta poistettaisiin. Valtion ja muiden VaEL:n mukaan vakuutettujen työntekijöiden eläkeasioiden hoito siirtyi Valtiokonttorista Kuntien eläkevakuutuksen hoidettavaksi vuoden 2011 alusta lukien. Samassa yhteydessä Kuntien eläkevakuutuksen nimi muuttui ja se on nykyisin Keva.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta 63 vuoden ikärajasta korvattaisiin maininnalla vanhuuseläkkeen alaikärajan saavuttamisesta.

Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus 65 vuoden ikärajaan ja tilalle lisätään viittaus tämän lain 10 §:n mukaiseen vanhuuseläkkeen alaikärajaan.

97 §. *Kansaneläkerahastosta maksettavat etuudet ja kulut.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin tarpeettomana maininta työttömyyseläkkeestä. Kaikki työttömyyseläkkeet ovat muuttuneet vanhuuseläkkeiksi viimeistään vuoden 2015 alusta.

105 §. *Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeus.* Pykälässä säädetään Kelan oikeudesta valvoa työnantajan kansaneläkemaksun määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Työnantajan kansaneläkemaksuvelvollisuus on päättynyt vuoden 2010 alussa.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei otettaisi huomioon 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä ennen tämän lain voimaantuloa karttunutta työeläkettä, lukuun ottamatta perhe-eläkkeeseen sisältyvää edunjättäjän 63 ikävuoden jälkeen tekemästä työstä karttunutta eläkettä. Säännös turvaisi nykyisen menettelyn tämän lain voimaantuloa edeltävän ajan osalta.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että vuonna 1948 tai sitä ennen syntyneillä kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei otettaisi huomioon 68 ikävuoden täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa työeläkkeen vanhuuseläkkeeseen sisältyvää lykkäyskorotusta. Säännös turvaisi nykyisen menettelyn tämän lain voimaantuloa edeltävän ajan osalta.

Voimaantulosäännöksen 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei otettaisi tulona huomioon 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä ennen tämän lain voimaantuloa karttunutta 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaista työeläkettä lukuun ottamatta perhe-eläkkeeseen sisältyvää edunjättäjän 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tekemästä työstä karttunutta eläkettä. Säännös turvaisi nykyisen menettelyn tämän lain voimaantuloa edeltävän ajan osalta.

1.17 Laki takuueläkkeestä

7 §. *Oikeus takuueläkkeeseen.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus työeläkejärjestelmässä muutettavaksi ehdotettuun 63 vuoden ikärajaan korvattaisiin viittauksella TyEL:n vanhuuseläkkeen ikäluokkakohdaisen alaikärajan täyttämiseen.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 kohta, jossa olisi jatkossa maininta varhennettua vanhuuseläkettä saavan henkilön oikeudesta takuueläkkeeseen. Varhennetun vanhuuseläkkeen saaminen oikeuttaisi nykykäytännön mukaisesti jatkossakin takuueläkkeen saamiseen. Nykyiset 2—5 kohdat siirtyisivät kohdiksi 3—6 ja muutettavaksi ehdotettu 6 kohta siirtyisi 7 kohdaksi.

Nykyinen 1 momentin 5 kohta, joka siirtyisi kohdaksi 6, ehdotetaan muutettavaksi. Työttömyyseläkkeitä koskeva maininta ehdotetaan poistettavaksi, koska työttömyyseläkkeet ovat muuttuneet vanhuuseläkkeeksi viimeistään vuoden 2015 alkuun mennessä. Samalla kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta kansaneläkelain 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeuden perusteella saavan henkilön oikeudesta takuueläkkeeseen.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus 65 vuoden ikärajaan korvattaisiin viittauksella kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän täyttämiseen.

8 §. Takuueläkkeen määrä. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaukset 65 vuoden ikärajaan muutettaisiin viittauksiksi kansaneläkelain 10 §:n mukaiseen vanhuuseläkkeen alaikärajaan. Momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos, jolla otettaisiin huomioon 7 §:n 1 momentin numeroinnissa tehtäviksi ehdotetut muutokset ja samalla viittaus muutettaisiin koskemaan momentin kohtia 3—6. Lisäksi momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin viittaus kumottuun työntekijän eläkelain 12 §:n 3 momenttiin ja jatkossa tästä säädettäisiin tämän lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin 2 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennysprosenttia koskeva kohta.

9 §. Eläketulojen vaikutus takuueläkkeeseen. Pykälän 1 momentin 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana maininta työttömyyseläkkeestä. Työttömyyseläkkeet ovat muuttuneet vanhuuseläkkeiksi viimeistään vuoden 2015 alkuun mennessä.

12 §. Takuueläkkeen alkaminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 65 vuoden ikäraja muutetaan viittaukseksi kansaneläkelain 10 §:n mukaiseen vanhuuseläkkeen alaikärajaan.

21 §. Takuueläkkeen periminen takautuvasti maksettavasta eläkkeestä tai korvauksesta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi sanamuodon osalta. Muutos olisi tekninen eikä sillä olisi vaikutusta etuuden sisältöön tai myöntämisperusteisiin.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin aikaisemmin 8 §:n 2 momenttiin sisällyntä säännöstä vastaavasti siitä, että takuueläkettä ei vähennetä, jos henkilö saa työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa varhennusvähennyksellä vähentämätöntä vanhuuseläkettä työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella.

1.18 Laki eläkkeensaajan asumistuesta

8 §. *Oikeus asumistukeen.* Pykälän 1 momentin 3 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta työeläkelakien mukaisesta työuraeläkkeestä, joka oikeuttaisi jatkossa eläkkeensaajan asumistukeen.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.19 Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä

2 §. *Lain soveltamisala.* Pykälän 1 momentin 5—10-kohtia ehdotetaan muutettaviksi vastaavalla tavalla kuin kansaneläkelain 6 §:ää. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 ja 4 momentti, joissa täsmennetään lain soveltamista takuueläkkeeseen.

5 §. *Kansaneläkelaitoksen myöntämän työkyvyttömyyseläkkeen ansaintaraja ja eläkkeen lepäämäänjättäminen.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi viittaus takuueläkkeeseen.

8 §. *Vammaistuen maksaminen eläkkeen lepäämisen ajalta.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta uutena eläkelajina työeläkejärjestelmästä maksettavasta työuraeläkkeestä, jonka perusteella henkilöllä olisi työkyvyttömyyseläkkeen tavoin oikeus saada ylintä vammaistukea.

9 §. *Työeläkkeen karttuminen.* Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi 1 päivänä tammikuuta 2016 voimaantulevan merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (296/2015) johdosta. MEL:a on muutettu siten, että siitä on kumottu momentissa mainittu 65 §.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininnat työeläkejärjestelmään säädettäväksi ehdotetuista uusista eläkelajeista, osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä sekä työuraeläkkeestä. Henkilöllä, joka tekee työtä työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, olisi jatkossa oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen silloin, kun hänelle myönnetään työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke tai työuraeläke.

10 §. *Eläkkeen lepäämään jättämisen vaikutus eläkkeensaajan asumistukeen.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta uutena eläkelajina työeläkejärjestelmästä maksettavasta työuraeläkkeestä.

11 §. *Sovellettavat säännökset.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi viittaus takuueläkkeeseen.

12 §. *Voimaantulo.* Laki on ollut voimassa määräaikaisena vuoden 2010 alusta, ja sen voimassaoloa jatkettiin vuoden 2014 alusta vuoden 2016 loppuun. Määräaikaisen lain voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 2017 alusta vuoden 2020 loppuun.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017

1.20 Laki vammaisetuksista

9 §. *Eläkettä saavan hoitotuki.* Pykälän 1 momentin 2 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi uutena eläkelajina työeläkelakien mukainen työuraeläke, joka oikeuttaisi jatkossa eläkettä saavan hoitotukeen. Pykälän 1 momentin 4 b kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus 65 vuo-

den ikään muutettaisiin viittaukseksi kansaneläkelain 10 §:n mukaiseen vanhuuseläkkeen alaikärajaan.

33 §. Vammaisuuden lakkaaminen. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus 65 vuoden ikään muutettaisiin viittaukseksi kansaneläkelain 10 §:n mukaiseen vanhuuseläkkeen alaikärajaan.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.21 Työttömyysturvalaki

3 luku Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

4 §. Estävät sosiaalityudet. Työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:ssä säädetään estävistä sosiaalityuksista. Pykälän 2 momentti sisältää luettelon niistä sosiaalityuksista, joita saavalla henkilöllä ei ole oikeutta saada työttömyysetuutta. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke ovat estäviä etuuksia. Työuraeläke on vanhuuseläkettä ja varhennettua vanhuuseläkettä vastaava etuus, jonka tarkoitus on turvata etuudensaajan toimeentulo työuran jälkeen. Työuraeläkkeen saajalle ei siten ole perusteltua maksaa työttömyysetuutta. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta, jonka mukaan työuraeläke on työttömyysetuuden maksamisen estävä sosiaalityus.

4 luku Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus

7 §. Sosiaalityuksien vaikutus työttömyysetuuteen. Työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:ssä säädetään muiden sosiaalityuksien vaikutuksesta työttömyysetuuteen. Pykälän 1 momentti sisältää luettelon etuoikeutetuista tuloista. Etuoikeutetuilla tuloilla tarkoitetaan etuuksia, joita ei vähennetä työttömyysetuudesta. Etuoikeutettujen tulojen luetteloon ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 kohta, jossa osittainen varhennettu vanhuuseläke lisättäisiin etuoikeutettujen tulojen joukkoon. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalla henkilöllä olisi siten oikeus saada työttömyyden ajalta työttömyysetuutta. Työttömyysetuutta maksettaisiin täysimääräisenä. Työttömyysetuus määräytyy ennen työttömäksi jäämistä työssäoloehdon täyttymisen aikana saadun palkan perusteella. Eläkkeen varhentaminen pienentää eläkkeen määrää pysyvästi. Osittaisen varhennettua vanhuuseläkkeen tarkoitus on mahdollistaa osa-aikainen työskentely takaamalla riittävä tulotaso, vaikka palkkatulot työajan lyhentämisen johdosta pienenevät. Näin ollen olisi perusteltua maksaa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle henkilölle eläkettä ja täysimääräistä työttömyysetuutta samanaikaisesti, mikäli henkilö jää työttömäksi, eikä saa tuloa työstään.

Pykälän 1 momentin 7 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos. Vanhentunut viittaus asumistukilakiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi vuoden 2015 alusta voimaan tulleen lakiin yleisestä asumistuesta (938/2014).

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.22 Laki aikuiskoulutustuesta

11 §. *Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset.* Aikuiskoulutustuesta annetun lain 11 §:ssä säädetään sosiaalietuuksista, jotka estävät aikuiskoulutustuen maksamisen. Pykälä sisältää luettelon tuen myöntämisen estävistä etuuksista. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke ovat estäviä etuuksia. Työuraeläke on vanhuuseläkettä ja varhennettua vanhuuseläkettä vastaava sosiaalietuus, jonka tarkoitus on turvata etuudensaajan toimeentulo työuran jälkeen. Työuraeläkkeen saajalle ei siten ole perusteltua maksaa aikuiskoulutustukea. Lain 11 §:ään ehdotetaan lisättäväksi aiemmin kumotun 13 kohdan tilalle uusi 13 kohta, jonka mukaan työuraeläke on aikuiskoulutustuen maksamisen estävä etuus.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.23 Sairausvakuutuslaki

8 luku Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

6 §. *Sairauspäivärahan estävät etuudet.* Pykälässä säädetään etuuksista, jotka estävät sairauspäivärahan saamisen. Pykälän 1 momentin 4 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi työttömyyseläkkeet sairauspäivärahan saamisen estävinä eläkkeinä. Työttömyyseläkkeeseen on oikeus ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä henkilöllä. Koska työttömyyseläkettä saaneet ovat siirtyneet jo vanhuuseläkkeelle, työttömyyseläkkeitä ei enää myönnetä eikä makseta. Sen vuoksi viittaus työttömyyseläkkeeseen on tarpeeton.

Lisäksi pykälän 1 momentin 6 kohdan viittaus ehdotetaan korjattavaksi.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi työuraeläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke. Tällaista eläkettä saavalla vakuutetulla olisi oikeus päivärahaan, jos hän eläkkeelle siirtymisen jälkeen on työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt. Sairauspäivärahan määrä laskettaisiin tällöin eläkkeellä oloaikana ansaittujen tötulojen perusteella siten kuin 11 luvussa säädetään ottaen huomioon 12 luvun 2 §:n säännökset.

11 luku Päivärahaetuuksien määrä

10 §. *Eläkkeen vaikutus vanhempainrahan määrään.* Pykälän mukaan vanhempainpäiväraha maksetaan vähimmäismäärän suuruisena, jos vakuutettu saa pykälässä mainittua vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä, työttömyyseläkettä tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi työuraeläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke, jolloin vanhempainpäiväraha maksettaisiin myös niitä saavalle vähimmäismääräisenä. Työttömyyseläkettä koskeva maininta poistettaisiin tarpeettomana.

12 luku Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

2 §. *Sairauspäivärahan suhde muihin työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin lakisääteisiin etuuksiin.* Työeläkelakien mukainen työuraeläke ehdotetaan vähennettäväksi sairauspäivärahasta, jos eläkettä maksetaan takautuvasti samalta ajalta, jolta on maksettu sairauspäivärahaa. Työuraeläkettä maksetaan työkyvyttömyyden perusteella kuten sairauspäivärahaa, vaikka työkyvyn arviointiperusteet työuraeläkkeessä poikkeavat sairauspäivärahassa sovellettavista arviointiperusteista.

3 §. *Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika ja suhde työeläkelakien mukaiseen täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen.* Pykälän 2 momentissa säädetään sairauspäivärahan ensisijaisuusajan vahvistamisesta. Ensisijaisuusaikaa ei vahvisteta, jos vakuutettu on täyttänyt 63 vuotta. Tämä johtuu siitä, että 63 vuoden iässä henkilö voi saada työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen. Työeläkeuudistuksessa henkilön alin vanhuuseläkeikä määräytyy syntymävuoden mukaan portaittain 3 kuukauden välein siten, että vuonna 1954 tai sitä ennen syntyneellä alin vanhuuseläkeikä on 63 vuotta ja esim. vuosina 1962—1964 syntyneillä alin vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Sen vuoksi momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ensisijaisuusaikaa ei vahvistettaisi, jos vakuutettu on täyttänyt työntekijän eläkelain 11 §:ssä ikäluokalleen säädetyn alimman vanhuuseläkeiän.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi työeläkelakien mukainen työraeläke etuudeksi, jonka Kela voisi periä sairauspäivärahaa vastaavalta osalta silloin, kun työeläkelaitos myöntää työraeläkkeen takautuvasti samalle ajalle, jolta on maksettu sairauspäivärahaa.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.24 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

34 §. *Eläkkeensaajan kuntoutusraha.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi työeläkelakien mukainen työraeläke eläkkeeksi, jonka perusteella eläkkeensaajan kuntoutusraha määräytyy. Lisäksi 1 ja 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi työttömyyseläkkeet eläkkeensaajan kuntoutusrahana perusteena. Työttömyyseläkkeeseen on oikeus ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä henkilöllä. Työttömyyseläkkeitä ei enää myönnetä eikä makseta, koska työttömyyseläkettä saaneet ovat siirtyneet jo vanhuuseläkkeelle.

38 §. *Maksaminen ilman yhteensovitusta.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka mukaan työeläkelakien mukaista osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei vähennettäisi kuntoutusrahasta.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.25 Työtapaturma- ja ammattitautilaki

2 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momentin 10 kohtaan ehdotetaan lisäystä, jolla työeläkelakien mukainen työraeläke rinnastetaan tätä lakia sovellettaessa täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen.

74 §. *Vuosityöansio ammattitaudin ilmetessä eläkeaikana.* Pykälä koskee vuosityöansion määrittymistä, kun ammattitauti ilmenee työntekijän ollessa vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä ja ammattitaudin aiheuttanut altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä. Pykälään ehdotetaan lisäystä, jolla osittainen varhennettu vanhuuseläke rinnastetaan säännöstä sovellettaessa vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeeseen. Näin myös osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevan työntekijän vuosityöansiota määrättäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidettäisiin eläkkeelle jäämisen ajankohtaa, jos altistuminen on päättynyt ennen eläkkeen alkamista.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.26 Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki

4 §. *Muut määritelmät ja viittaussäännökset.* Pykälän 1 momentin 7 kohtaan ehdotetaan lisäystä, jolla työeläkelakien mukainen työuraeläke rinnastetaan tätä lakia sovellettaessa täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen.

62 §. *Vuosityöansio ammattitaudin ilmetessä eläkeaikana.* Pykälä koskee vuosityöansion määräytymistä, kun ammattitauti ilmenee maatalousyrittäjän tai apurahansaajan ollessa vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä ja ammattitaudin aiheuttanut altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä. Pykälään ehdotetaan lisäystä, jolla osittainen varhennettu vanhuuseläke rinnastetaan säännöstä sovellettaessa vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeeseen. Näin myös osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän tai apurahansaajan vuosityöansiota määrättäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidettäisiin eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai ajankohtaa, jona tämän lain mukainen vakuutus oli viimeksi voimassa, jos altistuminen on päättynyt ennen eläkkeen alkamista.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.27 Potilasvahinkolaki

8 §. *Potilasvahingosta maksettavien korvausten suhde muihin etuus- ja korvausjärjestelmiin.* Lain korvausvastuun ensisijaisuutta koskevan pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi, koska pykälän 2 momentissa säädetään lain toissijaisuudesta.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi teknisiä muutoksia. Potilasvahingot korvataan vahingonkorvauslain (412/1974) mukaan. Vahingonkorvauslain henkilövahinkojen korvaamista koskevia 5 luvun säännöksiä uudistettiin 1 päivänä tammikuuta 2006 voimaantulleella lailla (509/2004), jossa muutettiin muun muassa vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:n korvausetuuksia koskevia käsitteitä. Potilasvahinkolakiin ei tällöin tehty vastaavia muutoksia ja tämän vuoksi korvausetuuksista käytetyt käsitteet ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:ssä käytettyjen käsitteiden kanssa. Käytännössä säännöstä on tulkittu niin, että se kattaa myös vahingonkorvauslain mukaan korvattavat hautauskulut, vaikka niitä ei ole nimenomaisesti mainittu. Selvyyden vuoksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi hautauskustannukset.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 1 momenttia vastaavasti eräitä käsitteitä koskevia muutoksia siten, että käytetyt korvausetuuksien nimitykset vastaisivat vahingonkorvauslaissa säädettyjä käsitteitä. Momenttiin ei ehdota sisällöllisiä muutoksia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi. Jatkossa vahinkoa kärsineen oikeus saada korvausta ansion- tai elatuksen menetyksestä olisi riippumaton siitä, onko korvauksen hakijalla oikeus vastaaviin etuuksiin työeläkelakien perusteella. Muutoksella potilaskorvaus säädetäisiin mainittujen korvausten osalta ensisijaiseksi työeläkkeeseen nähden. Muutos koskisi ainoastaan välittömästi vahinkoa kärsineelle itselleen maksettavia ansionmenetykskorvauksia, ja vahinkoa kärsineen kuoleman johdosta maksettavaa elatuksen menetykskorvausta. Sen sijaan muutos ei koskisi vahingonkor-

vauslain 5 luvun 2 d §:n mukaista vahinkoa kärsineen hoitamisesta maksettavaa ansionmenetykskorvausta erityisen läheiselle henkilölle. Työeläkelaeilla tarkoitettaisiin TyEL:n 3 §:n mukaisia yksityisten ja julkisten alojen työeläkelakeja ja niiden etuuksia. Myös TyEL:n 92 § ehdotetaan samalla muutettavaksi nyt ehdotettua säännöstä vastaavasti siten, että potilasvahinkolain nojalla maksettava ansion- tai elatuksen menetykskorvaus vähennettäisiin työeläkkeestä.

Potilasvakuutus olisi 2 momentin perusteella vahinkoa kärsineelle maksettavan ansion- ja elatuksen menetyksen korvaamisen osalta edelleen toissijainen muihin kuin 3 momentin mukaisiin lakisääteisiin etuus- ja korvausjärjestelmiin nähden. Myöskään vapaaehtoisen vastuuvakuutuksen perusteella suoritettavan vahingonkorvauslain perusteella maksettavan ansionmenetykskorvauksen tai ulkomailta maksettavien lakisääteisten eläkkeiden osalta nykytilaa ei muutettaisi, vaan nämä korvaukset ja etuudet olisivat edelleen ensisijaisia potilasvahinkolain mukaisiin ansionmenetyks- ja elatuksen menetykskorvauksiin nähden. Potilasvahinkolain perusteella korvataan ansion- ja elatuksen menetys vain siltä osin kuin korvaus ylittää näiden muiden lakien perusteella suoritettujen korvausten.

9 a §. Korvausten erottelu. Potilasvahingon selvittely on usein aikaa vievää, ja vahinkoa kärsineellä voi olla muita hänen työkykyensä vaikuttavia perussairauksia tai vammoja. Vahinkoa kärsineelle maksetaan usein työeläkejärjestelmän mukaista etuutta, ennen kuin potilasvahingon korvattavuus on ehditty ratkaista. Pykälän tarkoituksena on, että kuhunkin korvausta maksaavaan järjestelmään kanavoituu sen vastuulle kuuluvaa vahinkoa vastaava osuus.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi 8 §:ää vastaavasti siten, että korvausetuuksista käytetyt käsitteet yhdenmukaistettaisiin vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:ssä käytettyjen käsitteiden kanssa. Viittaus tapaturmavakuutuslakiin (608/1948) korjattaisiin viittaamaan työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Lisäksi momenttiin lisättäisiin viittaukset maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja urheilijain tapaturma- ja eläketurvasta annettuun lakiin (276/2009).

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Jatkossa eläkelaitoksella, joka TyEL:n 3 §:ssä tarkoitettujen lakien perusteella on maksanut vahinkoa kärsineelle työeläke-etuutta, on oikeus saada takaisin se osa ansionmenetyksestä tai elatuksen menetyksen perusteella suoritettua korvauksesta, johon vahinkoa kärsineellä olisi potilasvahinkolain nojalla ollut oikeus. Tältä osin sovellettaisiin myös TyEL:n 95 §:ää, jossa säädetään eläkelaitoksen takautumisoikeudesta. Käytännössä eläkelaitos maksaisi eläke-etuutta siihen saakka, kun vahinkoa kärsineen oikeus potilasvahinkolain mukaiseen ansion- tai elatuksen menetykskorvaukseen olisi ratkaistu. Potilasvahingosta aiheutuvan ansion- tai elatuksen menetyksen korvaus voidaan yleensä määrittellä vasta, kun syy-yhteys vahinkoa kärsineen tilan ja potilasvahingosta aiheutuvan työkyvyttömyyden välillä voidaan vahvistaa. Potilasvakuutuskeskus maksaisi ansion- tai elatuksen menetykskorvausta vahinkoa kärsineelle ensisijaisesti siinä vaiheessa, kun potilasvahingon osuus vahinkoa kärsineen tilasta olisi vahvistettu, ja ansion- tai elatuksen menetykskorvaus voitaisiin määrittää. Syy-yhteys potilasvahingon ja siitä aiheutuvan työkyvyttömyyden välillä vahvistetaan yleensä potilasvahinkolautakunnassa, sillä Potilasvakuutuskeskus on velvollinen pyytämään lautakunnalta lausunnon, ennen kuin se maksaa jatkuvaa ansionmenetykskorvausta vahinkoa kärsineelle. Vahinkoa kärsineen asema korvauksensaajana olisi turvattu, sillä hän saisi eläke-etuuden eläkelaitokselta siihen asti, kunnes potilasvakuutuksesta tulisi ensisijainen korvausjärjestelmä. Tällöin eläkelaitos saisi takautumisoikeutensa perusteella Potilasvakuutuskeskukselta pykälän tarkoittamana korvauksen erotteluna potilasvahingon osuutta vastaavan määrän maksetuista eläkkeistä.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Laki ei olisi taannehtiva, vaan sitä sovellettaisiin lain voimaan tultua annetun terveyden- tai sairaanhoidon yhteydessä aiheutuneen potilasvahingon korvaamiseen.

1.28 Laki työeläkevakuutusyhtiöistä

14 §. *Vastuuvélka.* Pykälän 3 momentissa säädetään korvausvastuusta. Momenttia muutettaisiin siten, ettei työeläkevakuutusyhtiön korvausvastuuseen kuuluisi enää runsasvahinkoisten vuosien varalta vastuupillisesti laskettavaa tasoitusmäärää, koska tasoitusmäärästä ehdotetaan luovuttavaksi erillisenä vastuuvélan osana. Tasoitusmäärä ehdotetaan voimaantulosäännöksen nojalla siirrettäväksi osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen vuoden 2017 alussa. Vaikka tasoitusmäärä poistuu, tulee työeläkevakuutusyhtiöiden jatkossakin seurata vakuutusliikkeen tuloksen kehitystä esimerkiksi vakuutusmaksun määräämistä varten.

Tasoitusmäärä oli aikaisemmin erillinen puskuri, joka yhdistettiin vuoden 2013 alussa toimintapäätösmääräyksen uudeksi yhteiseksi puskuriksi, vakavaraisuuspääomaksi. Vuonna 2013 tasoitusmäärästä ei kuitenkaan ollut vielä teknisesti mahdollista luopua kaikilta osin ja puskureiden yhdistämisestä huolimatta tasoitusmäärä säilyi erillisenä eränä.

Nyt tasoitusmäärälle erillisenä vastuuvélan osana ei ole enää tarvetta ja sen poistamiselle ei ole teknisiä esteitä. Vuoden 2013 aikana Työeläkevakuuttajat TELA ry:n laskuperustejaos on tehnyt selvityksen tasoitusmäärän tarpeesta ja siitä miten tasoitusmäärä jakautuu pien- ja suurtyönantajien kesken. Vuoden 2016 työeläkevakuutusmaksua on tarkoitus oikaista tasoitusmäärän tason mitoittamiseksi tilapäisesti maksunalennuksella eläkeuudistusta koskevan sopimuksen mukaisesti. Sopimuksen mukaan maksunalennus kohdistetaan työntekijöille ja pienille työnantajille 50/50-säännön mukaisesti, mutta kuitenkin siten, ettei suurten työnantajien maksurasitus nouse. Myös muut tasoitusmäärästä luopumiseen liittyvät tekniset kysymykset kuten tasoitusmäärän huomioon ottaminen työeläkevakuutusyhtiöiden asiakashyvitysten laskennassa ja sen vaikutus täydennyskertoimen laskentakaavaan on ratkaistu.

16 §. *Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma.* Pykälässä säädetään työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoman määräytymisestä. Pykälän 1 momentin mukaan vakavaraisuuspääomaa laskettaessa työeläkevakuutusyhtiön vastuuvélasta vähennetään osittamaton lisävakuutusvastuu ja tasoitusmäärä. Momentista ehdotetaan poistettavaksi tasoitusmäärää koskevat maininta, koska tasoitusmäärästä luovuttaisiin erillisenä vastuuvélan osana. Muutoksella ei ole vaikutusta työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoman määrään.

Pykälän 2 momentti tasoitusmäärän tarkoituksesta kumottaisiin, koska tasoitusmäärästä ehdotetaan luovuttavaksi erillisenä vastuuvélan osana. Vakuutusliikkeen tappioiden peittämiseen voitaisiin jatkossa käyttää osittamatonta lisävakuutusvastuuta, johon tasoitusmäärä sulautetaan.

16 a §. *Vakavaraisuuspääomaan luettavat erät.* Pykälässä säädetään vakavaraisuuspääomaan luettavista eristä. Tasoitusmäärää koskeva 1 momentin 7 kohta kumottaisiin, koska tasoitusmäärästä erillisenä vastuuvélan osana luovuttaisiin.

18 §. *Siirrot ositettuun ja osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen.* Pykälän 1 ja 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi tasoitusmäärää koskevat maininnat, koska tasoitusmäärästä erillisenä vastuuvélan osana luovuttaisiin.

23 §. *Voitonjaon rajoitukset.* Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi tasoitusmäärää koskevat maininnat, koska tasoitusmäärästä erillisenä vastuuvelan osana luovuttaisiin.

29 d §. *Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvä vastuovelka.* Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi tasoitusmäärää koskevat maininnat, koska tasoitusmäärästä erillisenä vastuuvelan osana luovuttaisiin. Muutoksella ei olisi vaikutusta luovuttamisessa siirtyvän vastuuvelan määrään verrattuna nykytilaan.

29 e §. *Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvä vakavaraisuuspääoma.* Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi tasoitusmäärää koskevat maininnat, koska tasoitusmäärästä erillisenä vastuuvelan osana luovuttaisiin. Muutoksella ei olisi vaikutusta luovuttamisessa siirtyvän vakavaraisuuspääoman määrään verrattuna nykytilaan.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin työeläkevakuutusyhtiöiden tasoitusmäärän siirtämisestä osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen. Tasoitusmäärästä erillisenä vastuuvelan osana luovuttaisiin. Työeläkevakuutusyhtiön tasoitusmäärä siirrettäisiin 1 päivänä tammikuuta 2017 osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen sen suuruisena kuin tasoitusmäärä oli 31 päivänä joulukuuta 2016. Ennen siirtoa tasoitusmäärästä tehtäisiin tässä esityksessä ehdotetun TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 10 §:ssä tarkoitettu uusiin kuolevuusperusteisiin liittyvä täydennys tasausvastuuseen.

Tasoitusmäärän sulauttaminen osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen ei vaikuttaisi eläkeläistön vakavaraisuuspääoman määrään, koska tasoitusmäärä luetaan jo nykyisin vakavaraisuuspääomaan. Osittamaton lisävakuutusvastuu toimisi puskurina sekä vakuutusliikkeen että sijoitustoiminnan riskejä varten.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädettäisiin Keskinäinen vakuutusyhtiö Eteraa koskeva poikkeussäännös tasoitusmäärää koskevasta siirrosta. Eteran tasoitusmäärästä siirrettäisiin vain osa osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen ja Eteran vastuovelkaan sisältyisi jatkossakin tasoitusmäärä. Eteran tasoitusmäärästä ehdotetaan siirrettäväksi osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen TyEL:n muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 10 §:ssä tarkoitettua kuolevuusperustetäydennykseen käytettävän siirron jälkeen vanhuuseläkeosa ja maksutappioosa.

Voimaantulosäännöksen 4 momentissa säädettäisiin Eteraa koskevasta poikkeuksesta. Eteran korvausvastuuseen sisältyisi edelleen tasoitusmäärä, kun muilla työeläkevakuutusyhtiöillä tasoitusmäärä siirrettäisiin kokonaan osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen. Eteran tasoitusmäärä muodostuisi työkyvyttömyysosesta ja TyEL:n voimaanpanolain 5 §:n 4 momentin nojalla vahvistettujen laskuperusteiden mukaisesta erityisestä erästä hoitokustannuskuormitusta varten. Lisäksi säädettäisiin poikkeussäännös Eteran osalta sovellettaessa työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 18 §:n 1 momenttia, 29 d §:ää ja 29 e §:n 2 momenttia. Eteran vastuuvelas- ta vähennettäisiin edelleen tasoitusmäärä, kun määritetään vakavaraisuuspääoman enimmäismäärän perusteena olevaa vastuovelkaa, työnantajakohtaisen vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvää vastuovelkaa ja vakavaraisuuspääoman määrittävän prosenttiosuuden perusteena olevaa vastuovelkaa. Muilla työeläkevakuutusyhtiöillä tasoitusmäärä sisältyisi osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen. Ehdotus ei muuttaisi nykytilaa.

Voimaantulosäännöksen 5 ja 6 momentissa säädettäisiin poikkeussäännös Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyysosasta vakavaraisuuspääomaan luettavasta määrästä. Vastaava säännös sisältyy työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (442/2012) voimaantulosäännöksen 4 momenttiin, joka kumottaisiin. Momentti ehdotetaan jaettavaksi selvyuden vuoksi kahteen momenttiin, koska ehdotettavaa 6 momenttia sovellettaisiin enää vuonna 2017. Muilla työeläkevakuutusyhtiöillä kuin Eteralla ei olisi enää tasoitusmäärää eikä tasoitusmäärän työkyvyttömyysosaa, joten nykyinen viittaus muiden yhtiöiden tasoitusmäärän työkyvyttömyysosaan korvattaisiin viittauksella muiden yhtiöiden työkyvyttömyysliikkeen kertyneeseen tulokseen. Työkyvyttömyysliikkeen kertynyt tulos laskettaisiin vastaavasti kuin tasoitusmäärän työkyvyttömyysosa ja sitä tarvittaisiin 5 ja 6 momentissa tarkoitetun Eteran vakavaraisuuspääomaan luettavan tasoitusmäärän työkyvyttömyysosan määrittämiseen. Lisäksi 6 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos poistamalla viittaus vakavaraisuusrajan laskennassa käytettävään vastuovelkaan, koska vuoden 2017 alusta voimaan tulevassa laissa eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta ei ole säännöksiä vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuovelasta. Siten vastuuelka, jonka perusteella Eteran vakavaraisuuspääomaan luettava määrä laskettaisiin, määriteltäisiin laissa.

Voimaantulosäännöksen 7 momentissa säädettäisiin, kuinka pitkään 5 ja 6 momentissa tarkoitettua poikkeussäännöstä sovellettaisiin. Vastaava säännös sisältyy työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (442/2012) voimaantulosäännöksen 5 momenttiin, joka kumottaisiin.

Voimaantulosäännöksen 8 momentissa säädettäisiin poikkeussäännös Eteran tasoitusmäärään sisältyvästä hoitokulukorvauksista varten olevasta erästä, jota ei luettaisi vakavaraisuuspääomaan. Vastaava säännös sisältyy työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (442/2012) voimaantulosäännöksen 6 momenttiin, joka kumottaisiin. Momentista poistettaisiin viittaus tasoitusmäärään sisältyvään erityiseen maksutappioita varten olevaan erään, koska erä on käytetty loppuun vuoden 2017 alkuun mennessä.

Voimaantulosäännöksen 9 momentissa säädettäisiin, että Eläketurvakeskus laskisi työeläkevakuutusyhtiöiden ilmoittamien tietojen perusteella Eteran 5 ja 6 momentissa tarkoitetun poikkeussäännöksen soveltamiseen tarvittavan tiedon muiden työeläkevakuutusyhtiöiden työkyvyttömyysliikkeen kertyneestä tuloksesta sekä sen suhteesta vakuutettuihin palkkoihin ja vastuuelkaan, josta on vähennetty tietyt erät.

1.29 Vakuutuskassalaki

79 §. Pykälän 3 momentissa säädetään korvausvastuusta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vain muuta kuin lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavalla eläkekassalla korvausvastuuseen kuuluisi tasoitusmäärä. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien eläkekassojen tasoitusmäärä siirrettäisiin voimaantulosäännöksen nojalla lisävakuutusvastuuseen vuoden 2017 alussa.

83 b §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi tasoitusmäärää koskevat maininnat, koska lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien eläkekassojen osalta tasoitusmäärästä erillisenä vastuuelan osana luovutettaisiin. Samoin perustein 2 momentin 7 kohta ehdotetaan kumottavaksi.

83 d §. Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi tasoitusmäärää koskeva maininta, koska lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien eläkekassojen osalta tasoitusmäärästä erillisenä vastuuelan osana luovutettaisiin.

111 §. Pykälän 3 momentissa säädetään eläkekassan asettamisesta selvitystilaan tai sen purkamisesta kassankokouksen päätöksestä. Momentista ehdotetaan poistettavaksi säännös siitä, että TyEL:n mukaiseen vastuuseen ei sisällytetä tasoitusmäärää, koska lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien eläkekassojen osalta tasoitusmäärästä erillisenä vastuuvelan osana luovutettiin.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin lakisääteistä eläkevakuutusta hoitavan eläkekassan tasoitusmäärän sulauttamisesta lisävakuutusvastuuseen. Eläkekassan tasoitusmäärä siirrettäisiin 1 päivänä tammikuuta 2017 lisävakuutusvastuuseen sen suuruisena kuin tasoitusmäärä oli 31 päivänä joulukuuta 2016. Ehdotus vastaa työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotettua säännöstä tasoitusmäärästä luopumisesta.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädettäisiin muuta kuin ainoastaan lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan eläkekassan vakuutettujen etuuskien tuleviin korotuksiin tarkoitetun indeksikorotusvastuun käyttämisen väliaikaisesta laajentamisesta eläkeuudistuksesta johtuen. Vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneiden työntekijöiden alimmat vanhuuseläkeiät nousevat TyEL:n mukaisessa eläketurvassa 1 päivästä tammikuuta 2017 alkaen. Jotta eläkekassassa järjestetyllä vapaaehtoisella lisäeläketurvalla voitaisiin haluttaessa korvata lakisääteisen eläketurvan vanhuuseläkeiän noususta aiheutuva eläketurvan aleneminen, ehdotetaan että indeksikorotusvastuuta olisi mahdollista käyttää myös vapaaehtoisen lisäeläketurvan vastuuvelan kasvun peittämiseen 1 päivänä tammikuuta 2017 voimaan tulevan eläkeuudistuksen johdosta. Indeksikorotusvastuun käytön laajentaminen liittyisi siten vain tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen alimpien vanhuuseläkeikien muutoksesta aiheutuvan vastuuvelan kasvun peittämiseen.

Lisäeläketurvalla voitaisiin esimerkiksi korvata lakisääteisen eläkkeen aleneminen, kun lakisääteisiä eläkkeitä varhennettaisiin eläkeuudistuksen johdosta nykyistä pidemmältä ajanjaksolta. Lisäeläketurvalla voitaisiin myös turvata esimerkiksi eläke 63 ikävuodesta alimpaan vanhuuseläkeikään, silloin kun nykyinen lisäeläketurvan eläke maksettaisiin vain lisäeläketurvan eläkeistä nykyiseen lakisääteiseen 63 vuoden eläkeikään.

Indeksikorotusvastuuseen voitaisiin varata pysyvän lain sallimien perusteiden lisäksi yhteensä korkeintaan määrä, jolla vastuuvelka nousisi vuoden 2017 eläkeuudistuksen vanhuuseläkeikien muutoksista johtuen. Vastuuvelan nousu määräytyisi erotuksena vastuuvelan määrästä 31 päivänä joulukuuta 2016 laskettuna eläkeuudistuksen mukaisilla eläkeillä ja nykyisillä eläkeillä. Täydennys indeksikorotusvastuuseen voitaisiin tehdä jo ennen eläkeuudistuksen voimaantuloa. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä indeksikorotusvastuuta voisi täydentää määrällä, joka käytettäisiin eläkeuudistuksen vanhuuseläkeikien muutoksesta aiheutuvan vastuuvelan kasvun peittämiseen. Uudistuksen tullessa voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017 indeksikorotusvastuuta voitaisiin purkaa ja siirtää varat varsinaisen vastuuvelan kasvun peittämiseen.

Finanssivalvonta on antanut määräyksiä indeksikorotusvastuun käyttämisestä tulevien etuuskien korotuksiin ja laskuperusteista aiheutuvan vastuuvelan peittämiseen. Nyt ehdotetaan, että Finanssivalvonta voisi lisäksi antaa tarkempia määräyksiä indeksikorotusvastuun kartuttamisesta ja käyttämisestä eläkeuudistuksesta aiheutuvan vastuuvelan kasvun peittämiseen.

1.30 Eläkesäätiölaki

10 §. Pykälässä säädetään eläkesäätiön sääntöjen vahvistamisesta. Pykälään ehdotetaan selvyyden vuoksi teknistä muutosta. Pykälässä mainittu sosiaali- ja terveysministeriö ehdotetaan korvattavaksi Finanssivalvonnalla. Muutos olisi tekninen, koska jo nykyisin Finanssivalvonta vahvistaa eläkesäätiön säännöt 137 a §:n nojalla. Ehdotettu muutos kuitenkin selkiyttäisi lakia.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin vapaaehtoisten lisäeläkkeiden ja muiden etuuksien tuleviin korotuksiin tarkoitettun indeksikorotusvastuun käyttämisen väliaikaisesta laajentamisesta eläkeuudistuksesta johtuen. Vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneiden työntekijöiden alimmat vanhuuseläkeiät nousevat TyEL:n mukaisessa eläketurvassa 1 päivästä tammikuuta 2017 alkaen. Jotta eläkesäätiössä järjestetyllä vapaaehtoisella lisäeläketurvalla voitaisiin haluttaessa korvata lakisääteisen eläketurvan vanhuuseläkeiän noususta aiheutuva eläketurvan aleneminen, ehdotetaan että indeksikorotusvastuuta olisi mahdollista käyttää myös vapaaehtoisen lisäeläketurvan eläkevastuun kasvun peittämiseen 1 päivänä tammikuuta 2017 voimaan tulevan eläkeuudistuksen johdosta. Indeksikorotusvastuun käytön laajentaminen liittyisi siten vain tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen alimpien vanhuuseläkeikien muutoksesta aiheutuvan eläkevastuun kasvun peittämiseen.

Lisäeläketurvalla voitaisiin esimerkiksi korvata lakisääteisen eläkkeen aleneminen, kun lakisääteisiä eläkkeitä varhennettaisiin eläkeuudistuksen johdosta nykyistä pidemmältä ajanjaksolta. Lisäeläketurvalla voitaisiin myös turvata esimerkiksi eläke 63 ikävuodesta alimpaan vanhuuseläkeikään, silloin kun nykyinen lisäeläketurvan eläke maksettaisiin vain lisäeläketurvan eläkeiästä nykyiseen lakisääteiseen 63 vuoden eläkeikään.

Indeksikorotusvastuuseen voitaisiin varata pysyvän lain sallimien perusteiden lisäksi yhteensä korkeintaan määrä, jolla eläkevastuu nousisi vuoden 2017 eläkeuudistuksesta vanhuuseläkeikien muutoksista johtuen. Eläkevastuun nousu määräytyisi erotuksena eläkevastuun määrästä 31 päivänä joulukuuta 2016 laskettuna eläkeuudistuksen mukaisilla eläkeillä ja nykyisillä eläkeillä. Täydennys indeksikorotusvastuuseen voitaisiin tehdä jo ennen eläkeuudistuksen voimaantuloa. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä indeksikorotusvastuuta voisi täydentää määrällä, joka käytettäisiin eläkeuudistuksen vanhuuseläkeikien muutoksesta aiheutuvan eläkevastuun kasvun peittämiseen. Uudistuksen tullessa voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017 indeksikorotusvastuuta voitaisiin purkaa ja siirtää varat varsinaisen eläkevastuun kasvun peittämiseen.

Finanssivalvonta on antanut määräyksiä indeksikorotusvastuun käyttämisestä tulevien etuuksien korotuksiin ja laskuperusteista aiheutuvan eläkevastuun peittämiseen. Nyt ehdotetaan, että Finanssivalvonta voisi lisäksi antaa tarkempia määräyksiä indeksikorotusvastuun kartuttamisesta ja käyttämisestä eläkeuudistuksesta aiheutuvan eläkevastuun kasvun peittämiseen.

1.31 Laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta

1 §. Soveltamisala. Pykälän 2 momentissa todetaan Maatalousyrittäjien eläkelaitosta koskevat säännökset. Lakiin lisättävän 7 a §:n ehdotetaan koskevan myös Maatalousyrittäjien eläkelaitosta, koska se on verrattavissa muihin sijoitusten hajauttamista koskeviin pykäliin, joita sovelletaan Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen.

7 a §. *Osakesijoitusten enimmäismäärä.* Pykälässä säädettäisiin osakesijoitusten enimmäismäärästä, joka olisi 65 prosenttia sijoituksista. Osakesijoituksilla tarkoitettaisiin sellaisia sijoituksia, jotka altistuvat 11 §:n 1 momentissa tarkoitetuille osakeriskeille. Yksittäisen osakesijoituksen määrällä tarkoitettaisiin osakesijoituksen euromääräistä nettopositiota. Jos eläkelaitos ottaa välillisen sijoitukseen kohdistuvat riskit huomioon sijoitustyylin perusteella 18 §:n 2 momentin mukaan, sijoitustyyli määrittäisi välilliseen sijoitukseen kuuluvien osakesijoitusten määrän siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa säädetään. Osakejohdannaisen osalta osakesijoitusten määrä tarkoittaisi johdannaisopimuksen deltavasta-arvoa. Sijoitusten kokonaismäärä laskettaisiin kuten muualla laissa. Osakesijoitusten enimmäismäärällä pyritään rajoittamaan eläkelaitosten riskinottoa erityisesti huippusuhdanteessa.

8 §. *Hajauttamista koskevien rajojen ylittäminen.* Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin 7 a §:n mukaisen osakesijoituksen enimmäismäärän ylittämisestä. Rajan ylittäessä vakavaraisuusrajan lisättäisiin sata prosenttia siitä osakesijoitusten määrästä, joka ylittäisi 7 a §:ssä mainitun rajan. Merkittävän pääomavaateen lisäyksen tarkoituksena olisi hillitä osakeriskin ottamista, kun osakesijoitusten osuus on suuri.

17 §. *Tuottovaatimusriski ja vakuutusriski.* Pykälän 1 momentissa säädetään tuottovaatimusriskiluokan riskiarvon laskennasta vakavaraisuusrajan laskennassa. Riskiarvoa laskettaessa vastuuvelasta tai eläkevastuusta vähennetään tasoitusmäärä. Momentista ehdotetaan poistettavaksi tasoitusmäärää koskeva maininta, koska tasoitusmäärästä erillisenä vastuuvelan osana luovutettiin.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin poikkeussäännös Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteran osalta sovellettaessa 17 §:n 1 momenttia. Eteran vastuuvelasta vähennettäisiin edelleen vakavaraisuuspääomaan luettava osa tasoitusmäärästä, kun määritetään tuottovaatimusriskin perusteena olevaa vastuovelkaa. Muilla työeläkevakuutusyhtiöillä tasoitusmäärä sulautettaisiin osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen, joka vähennetään tuottovaatimusriskin perusteena olevasta vastuuvelasta. Sillä osalla Eteran tasoitusmäärää, joka ei sisälly vakavaraisuuspääomaan, olisi edelleen tuottovaatimus ja se sisältyisi tuottovaatimusriskin perusteena olevaan vastuuvelkaan.

1.32 Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

1 §. Voimaantulosäännöksen 4—6 momentit ehdotetaan kumottaviksi ja siirrettäviksi uuden työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännökseen.

2 §. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.33 Laki Kansaneläkelaitoksesta

13 §. *Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurva.* Pykälässä säädetään, että Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurva määräytyy samoin kuin valtion eläkelaisissa (1295/2006) ja valtion eläkeläin voimaannpanosta annetussa laissa (1296/2006) säädetään valtion henkilöstöstä. Koska valtion eläkelaki ehdotetaan kumottavaksi ja korvattavaksi julkisten alojen eläkeläillä, ehdotetaan säännös muutettavaksi tältä osin.

14 §. Työntekijän eläkemaksu. Pykälän 4 momentin viittaus kunnalliseen eläkelakiin korjataan julkisten alojen eläkelaiksi.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.34 Työsopimuslaki

6 luku Yleiset säännökset työsopimuksen päättämisestä

1 a §. Eroamisikä. Pykälän 1 momentissa säädetään työntekijän eroamisiäksi 68 vuotta. Eroamisikä tarkoittaa sitä, että työntekijän työsuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana työntekijä täyttää 68 vuotta. Säännöksen estämättä työnantaja ja työntekijä voivat kuitenkin sopia työsuhteen jatkamisesta eroamisian täyttymisestä huolimatta. Tällöin sopimus voi jatkua toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena. Määräaikaisen sopimuksen solmiminen ei näissä tapauksissa edellytä lain 1 luvun 3 §:n mukaista perusteltua syytä. Tästä säädetään pykälän 2 momentissa.

Työntekijän eläkelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaa nostetaan linjassa alimman vanhuuseläkeiän nousun kanssa siten, että näiden ikärajojen ero on viisi vuotta. Soveltamisen yksinkertaistamiseksi yläikärajaa ehdotetaan nostettavaksi kuitenkin täysinä vuosina. Työntekijän eläkelain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan mukainen vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja nousisi ensin 69 vuoteen ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuoteen. Koska 65 vuotta korkeampaa vanhuuseläkkeen alaikäraja ei tässä vaiheessa säädettäisi työntekijän eläkelaisissa, ratkaisut vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan muuttamisesta yli 70 vuoden tulisivat tarkasteluun vasta siinä vaiheessa, kun alin vanhuuseläkeikä ylittää 65 vuotta.

Työsopimuslaissa säädetään 68 vuoden eroamisikästä. Säännös on sopeutettava työntekijän eläkelain 4 §:n 2 kohdan mukaiseen vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan. Mainitun pykälän mukainen vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja on vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntyneillä 69 vuotta ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta. Edellä sanotusta seuraa, että työsopimuslain eroamisikää koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että eroamisikä kytketään henkilön syntymävuoteen. Eroamisikä vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä on nykyinen 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntyneillä se olisi 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vuonna 1958 syntyneen 69 vuoden ikä täyttyy vuonna 2027 ja vuonna 1962 syntyneen 70 vuoden ikä täyttyy vuonna 2032.

Muilta osin pykälään ei ehdoteta muutoksia. Muutos ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.35 Merityösopimuslaki

7 luku Yleiset säännökset työsopimuksen päättämisestä

2 §. Eroamisikä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vastaavilla perusteilla ja vastaavalla tavalla kuin työsopimuslain eroamisikää koskevaa säännöstä. Eroamisikä vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä on nykyinen 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntyneillä se olisi 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta. Pykälän muutos perustuu merimieseläkelain

5 §:n 1 momentin 2 kohdan säännökseen vakuuttamisvelvollisuuden ylärajasta. Muilta osin säännökseen ei ehdoteta muutoksia.

Merityön erityisvaatimukset, kuten erityyppisissä aluksissa sovellettavat erilaiset pätevyysvaatimukset, lisäpätevyysvaatimukset, lisäkoulutusvaatimukset, pelastautumiskoulutusvaatimukset sekä terveydentilaan liittyvät vaatimukset, voivat johtaa siihen, että työsuhteiden jatkaminen eroamisikänsä asti ei käytännössä ole mahdollista yhtä usein merellä kuin maalla tehtävissä töissä.

Muutos ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.36 Työaikalaki

15 §. *Lyhennetty työaika.* Pykälän 3 momentissa säädetään työajan lyhentämisestä tapauksissa, joissa työntekijä haluaa siirtyä osa-aikaeläkkeelle. Näissä tilanteissa työnantajan on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä tuotanto- ja palvelutoiminta.

Työntekijän eläkelaiassa ehdotetaan luovuttavaksi osa-aikaeläkejärjestelmästä ja siirryttäväksi osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Osittainen varhennettu vanhuuseläke ei edellytä osa-aikaeläkkeen tavoin työajan lyhentämistä, vaan myös kokoaikatyötä tekevä työntekijä voi päästä uuden järjestelmän piiriin. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen tarkoitus on tarjota ikääntyville työntekijöille mahdollisuus keventää työtä ja jatkaa työuraa. Tästä syystä lyhennettyä työaikaa koskevaan säännökseen ehdotetaan sisällytettäväksi säännös, jonka mukaan työntekijän halutessa varhennetulle osittaiselle vanhuuseläkkeelle siten, että hän jatkaa osa-aikatyössä, työnantajan olisi ensisijaisesti järjestettävä työ niin, että osa-aikatyön tekeminen olisi mahdollista. Säännöksen sanamuoto vastaisi työmarkkinajärjestöjen eläkesopimuksen kirjausta.

Ehdotetun säännöksen mukaan työnantajan olisi ensisijaisesti järjestettävä työ niin, että työntekijä voisi siirtyä osa-aikatyöhön. Säännöksen sanamuoto tiukentaisi työnantajan velvoitetta järjestää osa-aikatyö. Osa-aikatyön tekeminen edellyttäisi edelleen työntekijän esitystä osa-aikatyöhön siirtymisestä sekä työnantajan ja työntekijän sopimusta, jossa otetaan huomioon työntekijän tarpeet sekä tuotanto- ja palvelutoiminta. Kysymys ei edelleenkään olisi työnantajan velvollisuudesta järjestää osa-aikatyötä silloin, kun se ei ole työnantajan tuotanto- ja palvelutoiminta huomioon ottaen mahdollista. Kysymys ei myöskään olisi työntekijän subjektiivisesta oikeudesta osa-aikatyöhön. Säännöksen sanamuodon muutos kuitenkin osoittaisi, että työnantajalta edellytetään osa-aikatyön mahdollistamiseksi nykyistä enemmän.

Muutos tulisi voimaan samanaikaisesti osittaista varhennettua vanhuuseläkeikää koskevan muutoksen kanssa 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.37 Merityöaikalaki

5 a §. *Lyhennetty työaika.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi työaikalain 15 §:n 3 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavalla tavalla. Muutos perustuu merimieseläkelain ehdotettuun 15 §:ään.

Momentin mukaan työnantajan olisi ensisijaisesti järjestettävä työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä, kun hän ilmoittaa aikomuksestaan siirtyä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle. Työnantajan velvollisuutta järjestää osa-aikatyötä olisi arvioitava ottaen hu-

mioon merityön erityisolosuhteet, kuten erilaiset pätevyysvaatimukset, lisäpätevyysvaatimukset, lisäkoulutusvaatimukset, pelastautumiskoulutusvaatimukset sekä terveydentilaan liittyvät vaatimukset. Lisäksi on huomattava, että pätevyyskirjojen ylläpitäminen vaatii käytännössä kokoaikaista ja aktiivista meripalvelua. Lyhennetty työaika merellä voidaankin vahdinajosta sekä henkilömäärästä johtuen toteuttaa yleensä vain vähentämällä työpäivien määrää, mikä voi aiheuttaa ongelmia pätevyyksien ylläpidossa (uusimisessa).

Muutos tulisi voimaan samanaikaisesti osittaista varhennettua vanhuuseläkeikää koskevan muutoksen kanssa 1 päivänä tammikuuta 2017.

1.38 Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa

6 a §. Lyhennetty työaika. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi työaikalain 15 §:n 3 momenttiin ja toisaalta merityöaikalain 5 a §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavalla tavalla. Muutos perustuu merimieseläkelain ehdotettuun 15 §:ään.

Muutos tulisi voimaan samanaikaisesti osittaista varhennettua vanhuuseläkeikää koskevan muutoksen kanssa 1 päivänä tammikuuta 2017.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esityksessä ehdotetaan uusia asetuksenantovaltuuksia eläkeikärajojen osalta. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden työntekijöiden ja yrittäjien alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennettua vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutettaisiin yleiseen eliniän muutokseen. Nämä ikärajat vahvistettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella laissa säädetyn laskentakaavan perusteella. Asetuksenantovaltuus sisältyisi TyEL:iin, YEL:iin, MYEL:iin, MEL:iin ja JuEL:iin.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö antaisi asetuksella vuosille 2017—2025 työntekijöiden ja yrittäjien korotetun työeläkevakuutusmaksuprosentin. Korotettu maksu johtuisi kyseisen siirtymäajan korotetusta eläkkeen karttumisprosentista 53—62-vuotiaille.

Työeläkelaeissa säädettäisiin edelleen sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuudet elinaikakertoimesta, työntekijän ja yrittäjän työeläkevakuutusmaksuista, työeläkkeen muuntamisesta vastaamaan alempaa eläkkeelle siirtymisikää ja kustannustenjakoperusteista. Uuteen JuEL:iin sisällytettäisiin nykyisin KuEL:iin ja VaEL:iin sisältyvä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuus kunnaneläinlääkäriin eläkkeen perusteena olevan työansion määrittelyä.

Nykyisin asetuksenantovaltuuksista eläkkeen hakemiseen tarvittavista lomakkeista ja todistuksista säädetään eri tavoin yksityisten alojen eläkelaeissa ja julkisten alojen eläkelaeissa. Yksityisten alojen eläkelakien osalta asetuksenantovaltuus on valtioneuvostolla ja julkisten alojen eläkelakien osalta sosiaali- ja terveysministeriöllä. Myös viimeisestä eläkelaitoksesta annetaan kaksi eri asetusta. TyEL:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään toimivaltai-
sesta eläkelaitoksesta ja KuEL:n nojalla sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella kunnallisesta eläkelaitoksesta viimeisenä eläkelaitoksena. Asetuksenantovaltuuksia ehdotetaan yhtenäistettäväksi siten, että sekä yksityisten että julkisten alojen eläkelakien osalta tarkemmat säännökset ja määräykset viimeisestä eläkelaitoksesta ja eläkkeen hakemiseen tarvittavista lomakkeista ja todistuksista annettaisiin jatkossa valtioneuvoston asetuksella.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Ehdotetut soveltamissäännökset on selostettu lakien perusteluissa.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksessä ehdotettujen lainmuutosten valtiosääntöoikeudellinen arviointi perustuu pääasias-
sa perustuslain 15 §:n mukaiseen omaisuudensuojaan ja perustuslain 19 §:n 2 momentissa tar-
koitettuun perustoimeentulon turvaan. Tältä kannalta on tarkasteltava ehdotettuja muutoksia,
jotka koskevat eläkeiän nostoa, karttumien muutoksia, osa-aikaeläkkeen lakkauttamista ja so-
peutumista eliniän pitenemiseen.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on todennut lausunnossaan PeVL 60/2002 vp: "Eläkkei-
den omaisuudensuoja pohjautuu perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan (PeVL 9/1999
vp, s. 2/I) ajatukseen, että tietty ansiosidonnainen etuus, ennen kaikkea oikeus työeläkkeeseen,
ansaitaan palvelussuhteen kestäessä. Tällä tavoin ansaittavaa, mutta vasta myöhemmin mak-
settavaa etuutta pidetään työsuorituksen vastikkeen osana. Oikeutta kansaneläkkeeseen ei sen
sijaan kansaneläkkeen rahoitustavasta huolimatta ole pidetty omaisuudensuojan piiriin kuulu-
vana."

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 10/1993 vp katsonut, kun oli kysymys yksilöl-
lisen varhaiseläkkeen ikärajan nostamisesta 55 vuodesta 58 vuoteen, että työeläkejärjestelmän
osalta ikäraja voitiin korottaa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, koska muutoksella ei
puututtu maksussa oleviin eläkkeisiin eikä myöskään estetty jo annettujen ennakkopäätösten
toteutumista.

Lisäksi perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 13/1995 vp muun muassa todennut:
"Perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä lähtökohtaisesti pitänyt henkilön itselleen ansaitse-
mää eläke-etua hallitusmuodossa turvatuksi omaisuudensuojan piiriin kuuluvana. Eläkeoike-
uksien perustuslainsuojassa on valiokunnan käsityksen mukaan (esim. PeVL 4/1994 vp) ollut
kysymys nimenomaan ansaituksi katsotun konkreettisen taloudellisen edun, ei sen sijaan esi-
merkiksi tietyn voimassa olevan eläkejärjestelmän suojaamisesta. Valtiosäännön mukaisena
lähtökohtana on siten pidetty sitä, että tavallisella lailla voidaan säätää eläkejärjestelmän sisäl-
löstä myös palvelussuhteessa oleviin vaikuttavasti. Tavallisella lailla järjestettäviin, jollei jos-
takin erityisestä syystä muuta johdu, ovat kuuluneet muun muassa säännökset eläkeiästä,
eläkkeen kertymisestä ja eläkkeiden tavoitetasosta. Tarkoitettunlaisen erityisen syyn on katsot-
tu voivan muodostua lähinnä siitä, että eläkejärjestelyn muutokset toteutetaan tavalla, joka
joiltain osin saisi aikaan ansaittuina pidettävien eläke-etujen kohtuuttoman heikentymisen."

Perustuslakivaliokunta on esimerkiksi lausunnoissaan PeVL 13/1995 vp todennut, että muu-
tosten vaikutuksia tulisi pehmentää ainakin sellaisten henkilöiden kannalta, jotka ovat pian
muutosten voimaantulon jälkeen täyttämässä eläkeiän. Lausunnossaan PeVL 60/2002 vp pe-
rustuslakivaliokunta totesi, että asteittaisella toteuttamisella pyritään pehmentämään muutos-
ten vaikutuksia erityisesti lähitulevaisuudessa eläkeiän saavuttaville henkilöille. Tätä voidaan
valiokunnan mukaan pitää osoituksena suojata valtiosääntöoikeudellisesti merkittäväällä tavalla
tällaisten ikäryhmien oikeutettuja odotuksia, joita vähän aikaa ennen eläketapahtumaa toteu-
tettavat eläkejärjestelmien ennakoimattomat muutokset voisivat muutoin horjuttaa.

Käsiteltäessä hallituksen esitystä 77/2012 vp., voitiin varhennettu vanhuuseläke poistaa taval-
lisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, kun vanhin ikäluokka, jota muutos koski sai vuoden varau-
tumisaikaa siitä, kun laki tuli voimaan. Muutoksella siis poistui mahdollisuus varhentaa van-

huuseläkettä yhdellä vuodella. Esitystä ei käsitelty perustuslakivaliokunnassa. Tässä esityksessä vanhin ikäluokka, jota vanhuuseläkeiän muutokset koskisivat, ovat vuonna 1955 syntyneet. He täyttävät nykyisen alimman vanhuuseläkeiän eli 63 vuotta vuonna 2018. Koska lait tulevat voimaan vuoden 2017 alusta, jää tälle ikäluokalle varautumisaikaa vanhuuseläkeiän muutokseen ainakin yksi vuosi. Eläkeikä nousisi vuonna 1955 syntyneillä kolmella kuukaudella. Kullakin seuraavalla ikäluokalla vuonna 1962 syntyneisiin saakka olisi aina vuosi enemmän varautumisaikaa eläkeiän muutokseen. Täten muutosten vaikutuksia pehmennetään siten, että eri ikäryhmien oikeudet odotukset turvataan.

Julkisella alalla on vielä vanhana siirtymäkauden järjestelyinä ammatillisia eläkeikiä, jotka ovat yleistä eläkeikää alempia. Sotilaiden eläkeikä puolestaan on pääsääntöisesti 55 vuotta. Myös näitä eläkeikiä ehdotetaan nyt nostettavaksi samalla tavalla ja samanlaisin siirtymäkausin kuin yleisiä eläkeikiä. Ammatillisten eläkeikien noston perustuslainmukaisuutta on käsitelty perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 4/1994 vp., kun kunnallisen eläkejärjestelmän ammatillisiin eläkeikiin ehdotettiin muutosta. Perustuslakivaliokunnan mukaan ammatillisia eläkeikiä voitiin korottaa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Ikärajojen nosto siten, että ne nousevat korkeintaan kaksi vuotta ja riittävän pitkän siirtymäkauden kuluessa eivätkä enempää kuin yleisellä puolella, oli mahdollista tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Lausunnon perusteella voidaan todeta, että ammatillisiakin eläkeikiä voidaan nostaa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Vuoden 2025 jälkeen eläkeikä sopeutettaisiin eliniän pitenemiseen. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä vahvistettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella sille vuodelle, jona työntekijä tai yrittäjä täyttää 62 vuotta. Alin vanhuuseläke olisi tiedossa useita vuosia ennen eläkkeelle jäämistä, jolloin työntekijä tai yrittäjä voisi suunnitella tulevaisuuttaan ja varautua mahdolliseen eläkkeelle siirtymiseen hyvissä ajoin.

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävällä lailla. Esityksessä eläkeikärajojen sitomisesta eliniän odotteeseen säädettäisiin lailla. Laissa olisi selkeä laskentakaava siitä, miten alin vanhuuseläkeikä ja muut eläkeikärajat määräytyvät. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi asetuksella ikäluokkakohtaiset eläkeikärajat Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuus eläkeikärajoista ei sisältäisi harkintaa, joten ehdotettu asetuksenantovaltuussäännös ei ole perustuslain 80 §:n vastainen. Siten muutos on tavallisella lailla säädettävissä.

Mahdollisuus jäädä osa-aikaeläkkeelle lakkautettaisiin vuoden 2017 alusta. Osa-aikaeläkkeen tilalle tulisi osittainen varhennettu vanhuuseläke. Täten henkilöt, jotka eivät ehdi täyttää osa-aikaeläkkeen ikärajaa eli 61 vuotta ennen vuotta 2017, eivät voi saada osa-aikaeläkettä. Ne henkilöt, joilla säilyy oikeus osa-aikaeläkkeeseen voivat jäädä osa-aikaeläkkeelle vuoden 2016 lopussa. Toisaalta heillä on mahdollisuus tämän ajankohdan jälkeen ottaa osittainen varhennettu vanhuuseläke. Kaikki vuoden 2017 alussa maksussa olevat osa-aikaeläkkeet jatkuvat kuitenkin ennenkin. Vanhin ikäluokka, jolta mahdollisuus valita osa-aikaeläke poistuu, on vuonna 1956 syntyneet, jotka täyttävät 61 vuotta vuonna 2017. Varautumisaika jää tältä osin melko lyhyeksi, mutta sitä pehmennetään mahdollisuudella ottaa osittainen varhennettu vanhuuseläke. Tähän esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu vahvistaa viimeistään alkuvuonna 2016, joten tieto muutoksesta on olemassa lähes vuosi ennen lakien voimaantuloa.

Eläkkeiden karttumia koskevat muutokset koskevat ainoastaan lakien voimaantulon jälkeistä aikaa ja täten ne voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana. Perustuslaki

HE 16/2015 vp

asettaa lainsäätäjälle veloitteen taata jokaiselle perustoimeentulon turvaa tarvitsevalle subjektiivinen oikeus tällaiseen julkisen vallan järjestämään turvaan (PeVM 25/1994 vp, s. 10/II). Perustoimeentulon turvaavien järjestelmien tulee olla sillä tavoin kattavia, ettei synny väliinputoajaryhmiä (HE 309/1993 vp, s. 70/II). Hallitus katsoo, että ehdotettavat muutokset ovat varsin vähäisiä myös kansaneläkkeen ja takuueläkkeen osalta ja että ehdotetut muutokset eivät ole ristiriidassa perustuslain 19 §:n 2 momentin kanssa.

Lisäksi kansaneläkejärjestelmään ehdotettava varhennetusta vanhuuseläkkeestä luopuminen ehdotetaan toteutettavaksi vähitellen ja vanhuuseläkeiän nousu 65 vuoden iästä tulisi voimaan asteittain vuoden 2027 jälkeen. Näillä toimilla pyritään pehmentämään muutosten vaikutusta.

Lausunnossaan PeVL60/2002 vp, joka koski vuoden 2005 eläkeuudistusta, perustuslakivaliokunta käsitteli myös työnantajan työntekijöilleen järjestämää lisäeläketurvaa ja totesi, että työntekijän ja työnantajan väliseen yksityisoikeudelliseen sopimukseen perustuva lisäeläketurva nauttii eri tavoin omaisuusuojojaa kuin lakiin perustuvat eläkkeet (PeVL 22/1995 vp). Lisäeläketurvasta ehdotetaan tässä esityksessä säädettäväksi vastaavalla tavalla kuin vuoden 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä.

Edellä olevan perusteella hallitus katsoo, että esityksessä ehdotetut lait voidaan käsitellä tavalisina lakeina perustuslain 72 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työntekijän eläkelain (395/2006) 22—24, 63, 64, 67, 69 ja 73 §, 80 §:n 3 momentti, 123 §:n 10 kohta ja 181 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 22 § osaksi laissa 1427/2011, 23 § laissa 1164/2007, 24 § laissa 909/2010, 63 § osaksi laissa 627/2009, 69 § laissa 627/2009 ja 181 §:n 2 momentti laissa 1292/2006,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2—4 ja 11—14 §, 15 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 16—21 §, 25 §:n 1 momentti, 34, 37, 52, 65 ja 66 §, 68 §:n 1 momentti, 74 §:n 2 momentti, 3 momentin 3 kohta ja 5 momentti, 75 §, 81 §:n 2 momentti, 82 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 83 ja 84 §, 88 §:n 2 momentti, 91 §:n 1 momentti, 91 a §:n 2 momentti, 92 §:n 1 momentti, 94 §:n 1 momentti, 96 §:n 2 momentti, 97 ja 99 §, 101 §:n 2 momentti, 105 §:n 1 momentti, 106 §:n 2 momentti, 107, 107 a, 108, 109 ja 117 §, 120 §:n 4 momentti, 126 §:n 3 momentti, 129 §, 133 §:n 2 momentti, 134 §:n 4 momentti, 153 §, 168 §:n 2 momentti, 171 §:n 2 momentti, 174 ja 179 §, 182 §:n 2 momentti, 185 §, 207 §:n 2 momentti ja 210 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laeissa 627/2009, 354/2010, 1192/2010 ja 873/2015, 3 § laeissa 1274/2006, 1164/2007 ja 1097/2008, 4 § osaksi laeissa 1281/2007, 1097/2008 ja 354/2010, 11 § laissa 794/2012, 12, 13 ja 52 § osaksi laissa 794/2012, 16 § osaksi laissa 1427/2011, 794/2012 ja 873/2015, 17 ja 20 § laissa osaksi laissa 1427/2011, 19 § osaksi laissa 873/2015, 25 §:n 1 momentti, 34 §, 74 §:n 5 momentti ja 91 §:n 1 momentti laissa 1164/2007, 37 §, 105 §:n 1 momentti, 106 §:n 2 momentti, 107, 107 a, 108 ja 109 § ja 126 §:n 3 momentti laissa 634/2009, 66 ja 84 § osaksi laissa 627/2009, 75 § laissa 1456/2011, 81 §:n 2 momentti ja 82 § laissa 627/2009, 88 §:n 2 momentti, 91 a §:n 2 momentti ja 101 §:n 2 momentti laissa 882/2014, 92 §:n 1 momentti laeissa 1427/2011 ja 873/2015, 94 §:n 1 momentti laissa 873/2015, 120 §:n 4 momentti laissa 1203/2009, 129 § laeissa 634/2009 ja 354/2010, 168 §:n 2 momentti ja 171 §:n 2 momentti laissa 317/2015, 179 § osaksi laeissa 1292/2006, 909/2010 ja 1209/2013, 182 §:n 2 momentti laissa 909/2010 ja 185 § laissa 1427/2011, sekä

lisätään lakiin uusi 53 a—53 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko, lakiin uusi 75 c §, 95 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 102 a ja 218 a § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään yksityisellä alalla työskentelevän työntekijän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työraueläkkeeseen sekä työntekijöiden edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

2 §

Keskeiset määritelvät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *eläkelaitoksella* 1 §:n 3 momentin mukaista työeläkevakuutusyhtiötä, eläkekassaa tai eläkesäätiötä;

2) *työsuhteella* työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuva työsuhde;

3) *työeläkkeellä* 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista eläkettä;

4) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta, työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) tai so-tilastaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;

5) *ansaitulla eläkkeellä* tässä laissa tarkoitettujen työansioiden, päättyneen eläkkeelläoloajan, 4 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttunutta eläkettä ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;

6) *ensisijaisella etuudella* 92 ja 93 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka maksetaan työeläkkeen määrästä riippumatta täysimääräisesti ja vähennetään tämän lain mukaisesta etuudesta;

7) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja *EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;

8) *EU- ja ETA-maalla* maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, it-senäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

9) *sosiaaliturvasopimuksella* Suomea sitovaa kansainvälistä, sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta;

10) *teoreettisella eläkkeellä* laskennallista eläkettä, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maassa työskentelyaika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi;

11) *alimmalla vanhuuseläkeikäällä* 11 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua työntekijän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää.

Tässä laissa *eläketapahumalla* tarkoitetaan:

1) vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;

2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;

3) työkyvyttömyyden alkamista 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

4) työraeläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 53 a §:n mukaisesti; tai

5) edunjättäjän kuolemaa.

3 §

Työeläkelait

Työeläkelakeja ovat yksityisten ja julkisten alojen työeläkelait. Yksityisten alojen työeläkelakeja ovat tämän lain lisäksi:

- 1) merimieseläkelaki (1290/2006);
- 2) yrittäjän eläkelaki (1272/2006);
- 3) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006).

Julkisten alojen työeläkelakeja ovat:

- 1) julkisten alojen eläkelaki (/);
- 2) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 3) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö;
- 4) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

4 §

Työsuhde

Työntekijällä on työsuhteensa perusteella oikeus eläketurvaan siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämä laki ei koske työsuhdetta:

- 1) ajalta ennen 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua;
- 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt työntekijä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt työntekijä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt työntekijä täyttää 70 vuotta (*vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja*);
- 3) jonka perusteella työntekijällä on oikeus eläkkeeseen 3 §:ssä tarkoitetun muun työeläkelain nojalla;
- 4) jossa työntekijä on työssä miehistön jäsenenä meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyin parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa.

Tämä laki ei koske työntekijää:

- 1) jolle työnantaja maksaa tässä laissa tarkoitettua työansiota kalenterikuukauden aikana yhteensä vähemmän kuin 41,89 euroa;
- 2) johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;
- 3) jonka ulkomainen työnantaja lähettää Suomeen työhön ja jonka työskentely Suomessa tämän työnantajan palveluksessa kestää enintään kaksi vuotta.

Jos 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella taikka jos työntekijään sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä välittömästi ennen Suomessa työskentelyn alkamista, häneen sovelletaan kuitenkin tätä lakia.

Sen lisäksi, mitä 3 momentin 3 kohdassa säädetään, työntekijään sovelletaan tätä lakia, jos työntekijä tulee kolmannelta valtiosta työskentelemään Suomeen tilapäisesti yrityksen sisäisen siirron yhteydessä, eikä työnantaja ole järjestänyt hänelle eläketurvaa.

Tätä lakia ei sovelleta kolmannelta valtiosta Suomeen tulevan työntekijän Suomessa tekemään työhön, jos

HE 16/2015 vp

- 1) kysymyksessä on maanteitse tapahtuvan kuljetusliikenteen työ, jonka työntekijä tekee pääosin muualla kuin Suomessa;
- 2) työntekijä ei asu Suomessa;
- 3) työnantajan kotipaikka ei ole Suomessa; ja
- 4) työhön ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

11 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen 82 ja 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle. Sen estämättä, mitä 8 §:n 3 momentissa ja tässä momentissa säädetään, vakuutetun luottamustoimen jatkaminen ei estä aikaisemmin päättyneiden työsuhteiden perusteella karttuneen vanhuuseläkkeen myöntämistä.

Jos työntekijä jää merimieseläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen tämän lain mukaista alinta vanhuuseläkeikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan työntekijän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

12 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos työntekijän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 11 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

14 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

15 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

- 1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;
- 2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;
- 3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen 82 ja 83 §:n mukaisesti.

Työntekijällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen

eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (*varhennusvähennys*).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja työntekijä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta I momentissa tarkoitettua osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

17 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkelaitos poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 126 §:ssä.

18 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun työntekijälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

- 1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja
- 3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä päättyneistä työsuhteista ansaitusta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 11 §:ssä säädetään, jos työntekijälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, työntekijälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 12 §:ssä säädetään.

19 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva työntekijä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

20 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään 53 f §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

21 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuorituksena.

25 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Työntekijällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

2) työntekijällä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 76 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluajana vähintään 25 133,40 euroa; ja

3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

34 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisiin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, eläkelaitoksen takautumisoikeudesta, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, viivästyskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 68 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

37 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

Lisäksi työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

52 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, kun hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä tekee työtä muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, työntekijällä on oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänelle myönnetään vanhuuseläke. Työntekijällä on oikeus edellä tarkoitettun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 80 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisiin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

HE 16/2015 vp

- 1) työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai
- 2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työuraeläke

53 a §

Oikeus työuraeläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

- 1) hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 53 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;
- 2) hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 35 §:ssä tarkoitetun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;
- 3) hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja
- 4) työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen vireille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset poissaolojaksot työsuhteen aikana sairauden tai lomautuksen vuoksi sekä tilapäinen työttömyys.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava 53 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

53 b §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Työntekijän 53 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

- 1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;
- 2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittamista;
- 3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;
- 4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;
- 5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka
- 6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fyysiset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

HE 16/2015 vp

53 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

53 d §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 a §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

53 e §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 53 a §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos työntekijä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai työntekijän ja hänen työnantajansa sopiman pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

53 f §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämiseksi annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voidaan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

53 g §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

53 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

HE 16/2015 vp

Työntekijällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle.

Jos työntekijän työsuhde päättyy alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen, työntekijällä on hakemuksesta oikeus eläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen aikaisintaan työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

53 i §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

53 j §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 27 §:n mukaan.

53 k §

Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

53 l §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle ryhtymisestään ansiotyöhön.

65 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 70 ja 72 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka työntekijä on ansainnut 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka.

Eläkkeeseen eivät oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 66 §:ssä säädetään.

HE 16/2015 vp

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia työntekijän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 74 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

66 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä (*tuleva aika*). Jos työntekijän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 76 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta.

68 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

74 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Eläkkeeseen oikeuttaa työntekijän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

3) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskauden loppuun mennessä;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä, vastaavaa ulkomaista etuutta taikka kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionin toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. Osittaisen var-

HE 16/2015 vp

hennetun vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

75 §

Työeläkeote

Työntekijälle, joka on 17—69-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

- 1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;
- 2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistyötulot;
- 3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;
- 4) peruste ja aika, jolta etuutta karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja
- 5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä.

Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi työntekijän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

- 1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai
- 2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

75 c §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeiässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle työntekijälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

81 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 23—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

82 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen. Ikärajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

83 §

Ikärajojen ja elinaikakertoimen määrittäminen

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä määrätään siten, että alimman vanhuuseläkeiän ja 18 ikävuoden erotuksen suhde alimmassa vanhuuseläkeiässä laskettuun elinajanodotteeseen on sama kuin suhde on vuonna 2025. Elinajanodote lasketaan käyttäen kulloisenkin viiden viimeisen vuoden käytettävissä olevia Tilastokeskuksen kuolevuustilastoja. Vuoden 2025 suhdetta laskettaessa alimpana vanhuuseläkeikä käytetään 65 vuotta ja elinajanodote lasketaan Tilastokeskuksen vuosien 2020—2024 kuolevuustilastojen perusteella.

Alin vanhuuseläkeikä lasketaan kuukauden tarkkuudella. Vahvistettava alin vanhuuseläkeikä voi poiketa edellisestä vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä enintään kahdella kuukaudella. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sekä työuraeläkkeen alaikäraja tarkistetaan yhtä monella kuukaudella kuin alin vanhuuseläkeikä poikkeaa edellisestä vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä.

Elinaikakerroin vuosille 2018—2026 määrätään siten, että sillä muunnetun 62 vuoden iässä alkavan eläkkeen pääoma-arvo on kulloisenkin viiden viimeisen vuoden käytettävissä olevien Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella laskettuna sama kuin muuntamattoman 62 vuoden iässä alkavan eläkkeen pääoma-arvo vuonna 2009 laskettuna 2003—2007 kuole-

vuustilastojen perusteella. Pääoma-arvoa laskettaessa käytetään kahden prosentin korkokantaa.

Elinaikakerroin vuodelle 2027 ja sen jälkeen määrätään siten, että sillä muunnetun eläkkeen pääoma-arvo alkaen viimeksi vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeiästä on kulloisenkin viiden vuoden käytettävissä olevien Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella laskettuna sama kuin vuodelle 2026 vahvistetulla elinaikakertoimella muunnetun eläkkeen pääoma-arvo alkaen 65 vuoden iässä vuonna 2026 laskettuna vuosien 2020—2024 kuolevuustilastojen perusteella. Pääoma-arvoa laskettaessa käytetään kahden prosentin korkokantaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella ensin 82 §:ssä tarkoitetut ikäraajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä täyttää 62 vuotta ja sen jälkeen 82 §:ssä tarkoitetun elinaikakertoimen viimeistään kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta sitä sovelletaan.

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa mainittua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjäntäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 92—94 §:n mukaista edunjäntäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjäntäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 81 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäntäjän ikä olisi korotushetkellä.

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjäntäjän kuolinpäivänään. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjäntäjän kuolinpäivänään, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjäntäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä.

sä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alasta.

91 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

- 1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;
 - 2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja
 - 3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 88 §:n mukaisesti määrätty eläke.
-

91 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään muu uusi eläke, kuin osittainen varhennettu vanhuuseläke, johon ei sovelleta 80 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

92 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

- 1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;
- 2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;
- 3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;
- 4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;
- 5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

6) potilasvahinkolain (585/1986) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke.

94 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain tai potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

95 §

Takautumisoikeus

Eläkelaitoksella on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen, perhe-eläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin raideliikennevastuulain (113/1999) mukaisen toiminnan harjoittajalta, jos työntekijän työkyvyttömyyden tai edunjättäjän kuoleman aiheuttaa raideliikennevastuulain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkelaitoksen oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt tai edunsaaja raideliikennevastuulain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

96 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja vuosiansioiden tarkistaminen palkkakertoimella

Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

HE 16/2015 vp

97 §

Palkkakertoimen määräytyminen

Palkkakertoimen perusteena käytetään Tilastokeskuksen laskemien ansiotaso- ja kuluttajahintaindeksin vuotuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä.

99 §

Työeläkeindeksin määräytyminen

Työeläkeindeksin perusteena käytetään Tilastokeskuksen laskemien ansiotaso- ja kuluttajahintaindeksin vuotuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä.

101 §

Eläkehakemus

Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n tai työuraeläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 53 j §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

102 a §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkelaitokselle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

- 1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvion sen 53 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkykyvaatimuksesta;
- 2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;
- 3) arvion hakijan 53 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä
- 4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 53 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkelaitokselle työnantajan lausunto hakijan työn sisällöstä.

Jos työterveyshuollon tai työnantajan lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkelaitos voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkelaitokselle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

105 §

Päätös ja sen tiedoksianto

Työntekijän oikeuden tämän lain mukaiseen eläkkeeseen ja eläkkeen määrän ratkaisee 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos antamalla asiasta päätöksen. Eläkelaitoksen on ratkaistava eläkehakemus viipymättä saatuaan tarpeelliset selvitykset. Jos työntekijä on ollut vakuutettuna sekä yksityisten alojen työeläkelain että julkisten alojen eläkelain mukaan, eläkeasiasta antaa päätösyhdistelmän 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiva yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos tai Keva.

106 §

Työskentelyä vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on oikeus tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä.

107 §

Työskentelyä sekä yksityisten että julkisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla

Jos työntekijä on kuulunut sekä yksityisten alojen työeläkelain että julkisten alojen eläkelain mukaiseen eläketurvaan, työntekijä saa yksityisten alojen työeläkelain ja edellä mainitun julkisten alojen eläkelain mukaisesta eläketurvastaan päätösyhdistelmän. Päätösyhdistelmän antava eläkelaitos (*viimeinen eläkelaitos*) myös maksaa päätösyhdistelmän mukaiset eläkkeet ja hoitaa eläkkeisiin liittyvät muut eläkelaitoksen tehtävät. Lisäksi viimeinen eläkelaitos ratkaisee ja maksaa 74 §:ssä mainitun palkattoman ajan perusteella karttuneen eläkkeen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan karttuneen etuuden.

Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana Suomen Pankin eläkesäännön, ortodoksisesta kirkosta annetun lain, Ahvenanmaan maakuntalain tai sellaisen muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpantaessa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, Keva ja tässä momentissa tarkoitettua eläketurvaa toimeenpaneva eläkelaitos ratkaisevat kukin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

107 a §

Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien ja julkisten alojen eläkelain mukaisilla aloilla

Viimeinen eläkelaitos on 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen eläkelaitos tai Keva.

Viimeinen eläkelaitos on 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana yksityisten alojen työeläkelakien mukaan.

Viimeinen eläkelaitos on Keva, jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana julkisten alojen eläkelaiissa tarkoitetun palveluksen perusteella.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:

1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen vireille tullessa järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (/) 1 §:n 5 momentissa tarkoitettujen lakien mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään; tai

2) edunjättäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai edunjättäjä oli säilyttänyt oikeutensa edellä 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:

1) Keva arvioi työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen julkisten alojen työ- ja virkasuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla;

2) työntekijä on säilyttänyt oikeutensa 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen tai henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään; tai

3) kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty julkisten alojen eläkelain mukaan.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä eikä Keva ole 4 tai 5 momentin perusteella viimeinen eläkelaitos.

108 §

Neuvotteluvollisuus

Viimeisenä eläkelaitoksena toimivan Kevan on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen ratkaisevan eläkelaitoksen arvio työntekijän työkyvystä, jos Keva ratkaisee työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeen määrä kuukaudessa ylittää 688,02 euroa.

Jos yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos ja Keva ovat eri mieltä työntekijän työkyvyn arvioinnista, ne ratkaisevat kumpikin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

109 §

Eläkettä maksavan eläkelaitoksen toimivalta uutta eläkettä myönnettäessä

Eläkkeensaajalle vanhuus-, osittaista varhennettua vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työuraeläkettä maksava yksityisten alojen eläkelaitos tai Keva hoitaa viimeisen eläkelaitoksen tehtävät, kun eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, vanhuuseläkettä saavalle työntekijälle myönnetään uusi vanhuuseläke tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen toinen 25 prosentin osuus.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavan työkyvyttömyyseläkettä ja työuraeläkettä koskevan hakemuksen ratkaisee osittaista varhennettua vanhuuseläkettä maksava eläkelaitos.

Jos yksityisten alojen eläkelaitos tai Keva maksaa työkyvyttömyyseläkettä kuntoutustukena, sama eläkelaitos ratkaisee työkyvyttömyyseläkkeen jatkohakemuksen ja hoitaa muut eläkelaitoksen tehtävät työkyvyttömyyseläkeasiassa. Jos työntekijä hakee päättyneen työkyvyttömyyseläkkeensä jälkeen uudelleen työkyvyttömyyseläkettä ja tämä uusi eläke määräytyy entisin perustein, aikaisempaa työkyvyttömyyseläkettä maksanut eläkelaitos ratkaisee hakemuksen ja hoitaa muut eläkelaitoksen tehtävät työkyvyttömyyseläkeasiassa.

Jos edunjättäjä sai kuollessaan yksityisten alojen eläkelaitoksen tai Kevan maksamaa eläkettä, eläkettä maksanut eläkelaitos ratkaisee edunjättäjän jälkeen myönnettävää perhe-eläkettä koskevan hakemuksen ja hoitaa muut perhe-eläkettä koskevat eläkelaitoksen tehtävät.

117 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle tai sairauskassalle

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Vakuutuskaalissa tarkoitetun sairauskassan maksama täydennyspäiväraha vastaa työnantajan maksamaa palkkaa, ja eläke maksetaan hakemuksesta sairauskassalle samoin kuin työnantajalle.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 52 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen, työuraeläkkeen tai 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntoutusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyvää kuntoutuskorotusta, kuntoutusraha tai työkyvyttömyyseläke siihen liittyvine kuntoutuskorotuksineen maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Eläkettä, kuntoutusrahaa tai kuntoutuskorotusta ei makseta työnantajalle tai sairauskassalle siltä osin kuin se on 118 §:n perusteella maksettava sairausvakuutusrahastolle eikä silloin, kun työnantaja tai sairauskassa on saanut korvauksen maksamastaan palkasta muun lain mukaan.

Mitä 2 momentissa säädetään takautuvan vanhuuseläkkeen maksamisesta työnantajalle samalta ajalta maksetun sairausajan palkan korvaamiseksi, sovelletaan myös, jos työntekijälle myönnetään työuraeläkkeen sijasta vanhuuseläke 53 i §:ssä tarkoitetulla tavalla.

120 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläke-

laitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

126 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheettomasti julkisten alojen eläkelain mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää Keva siten kuin takaisinperinnästä julkisten alojen eläkelaisissa säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

129 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Eläkelaitoksen 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos eläkelaitoksen päätös sisältyy Kevan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen eläkelaisissa säädetään.

133 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Pätösyhdistelmän viimeisenä eläkelaitoksena antaneen eläkelaitoksen on pyydettävä lausunto Kevalta ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee Kevan hoitamaa eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

134 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos viimeisenä eläkelaitoksena päätösyhdistelmän antanut eläkelaitos on pyytänyt 133 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon Kevalta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkelaitoksen on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

153 §

Työntekijän työeläkevakuutusmaksun määrä

Työntekijän työeläkevakuutusmaksu on kolme prosenttia lisättynä puolella siitä prosenttimäärästä, jolla tämän lain mukaisen vakuutuksen keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu prosentteina palkasta ylittää luvun 18,2. Keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu lasketaan ottaen huomioon 169 §:n 3 momentissa tarkoitetut maksun alennukset.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään vuosittain seuraavana kalenterivuonna sovellettava työntekijän työeläkevakuutusmaksuprosentti.

168 §

Laskuperusteiden laatiminen

Vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteisiin on sisällyttävä osaketuottosidonnaista lisävakuutusvastuuta koskevat perusteet. Laskuperusteet on laadittava siten, että osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu voi vähentää eläkelaitoksen vastuuvelkaa tai eläkevastuuta enintään määrällä, joka on 20 prosenttia eläkelaitoksen tämän lain mukaisesta vastuuvelasta tai eläkevastuusta, josta on kuitenkin vähennetty työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 14 §:n 2 momentin mukainen osittamaton lisävakuutusvastuu ja vakuutuksenottajille ositettu lisävakuutusvastuu, eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin ja vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukainen lisävakuutusvastuu. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun on oltava kussakin eläkelaitoksessa yhtä suuri suhteessa edellä sanottuun vastuuvelkaan. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun vuotuisen muutoksen perusteena on osakkeiden keskimääräisen vuosituoton mukainen osuus edellä tarkoitetun vastuuvelan tai eläkevastuun viidesosasta. Vuotuista muutosta koskeva tarkastelu tehdään ennen 170 ja 171 §:n soveltamisesta mahdollisesti seuraavaa vähennystä. Laskuperusteisiin on sisällytettävä osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun suhteellista osuutta koskeva vuotuinen tasaaminen eläkelaitosten kesken osana 179 §:n mukaisten kustannusten selvittelyä. Jos osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu alittaa tasaamisen jälkeen edellä sanotun 20 prosentin alarajan, täydennetään alitus kunkin eläkelaitoksen osittamatonta lisävakuutusvastuuta tai lisävakuutusvastuuta vähentämällä.

171 §

Vanhuuseläkevastuun täydentäminen

Jos eläkelaitosten osaketuottosidonnaisten lisävakuutusvastuiden yhteismäärä on suurempi kuin yksi prosentti eläkelaitosten 168 §:n 2 momentissa tarkoitettujen osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskennan perusteena olevien vastuuvelkojen tai eläkevastuiden yhteismäärästä, on ylittävä osuus käytettävä tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettujen rahastoitujen osien täydennyksiin.

174 §

Eläkelaitoksen vastuu vanhuuseläkkeestä

Kukin työeläkelaitos on vastuussa:

1) työntekijän ja eläkkeensaajan vanhuuseläkkeen siitä osasta, joka perustuu työntekijän ennen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukautta edeltävän kuukauden loppua tekemään työhön ja joka vastaa 0,4 prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänä 65 vuotta tai, jos vanhuuseläkkeen osa perustuu työntekijän 65 vuoden täyttämivuoden jälkeiseen työhön, työntekijän ikää työntekovuonna, ja laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan; eläkelaitoksen vastuuseen ei kuitenkaan lueta 96 §:n mukaisesta vuosiansioiden palkkakertoimella tarkistamisesta tai eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 98 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuvaa korotusta eikä elinaikaker-toimesta johtuvaa muutosta;

2) määrästä, joka 171 §:n ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan on siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan osaan; ja

3) määrästä, joka on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan vanhuuseläkkeen osaan rahastoidun osan kasvattamiseksi.

179 §

Eläkelaitoksen vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista

Eläkelaitokset, mukaan lukien Merimieseläkekassa, vastaavat yhteisesti seuraavista kuluista siltä osin kuin niitä ei saada muualta kustannetuiksi:

1) muut kuin 174 ja 175 §:ssä tarkoitetut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet, lukuun ottamatta merimieseläkelain 154 ja 156 §:n mukaisesti maksettavaa määrää;

2) eläkkeiden ja kuntoutusrahojen ne osat, jotka ylittävät 174—176 §:n mukaiset määrät; tällöin kuntoutusrahan kustannuksen katsotaan kokonaan määräytyvän sen eläkelain mukaan, jonka perusteella kuntoutusraha on myönnetty;

3) perhe-eläke;

4) osittainen varhennettu vanhuuseläke;

5) kuntoutuskorotus;

6) 170 §:ssä tarkoitetut vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteiden muuttamisesta aiheutuvat kustannukset;

7) 174 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista siirroista aiheutuvat kustannukset;

8) vajaus, joka syntyy sen vuoksi, että työnantaja on 155 §:n perusteella vapautettu vakuutusmaksusta;

9) merimieseläkelain 159 §:n 1 momentin 1—7 ja 9 kohdassa tarkoitetut, mainittuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudet; ja

10) työuraeläke.

Edellä 1 momentissa lueteltuihin muihin kuin kuntoutusrahoista aiheutuviin kuluihin ei sisällytetä 178 §:ssä tarkoitettuja eläkkeen osia.

Eläkelaitosten osuus 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdan mukaisista vanhuuseläkekuluista, lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertaosuuksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluja, sekä 8 kohdan mukaisista kuluista määräytyy yhteisesti kustannettaviin kuluihin tarkoitettujen varojen mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten osuus 1 momentin 1 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkekuluista, 1 momentin 2 kohdan mukaisista muista kuin vanhuuseläkekuluista, edellä mainituista 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertaosuuksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluista sekä 1 momentin 3—5 ja 10 kohdan mukaisista kuluista määräytyy eläkelaitoksessa vakuutettujen työanssioiden mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten osuus 1 momentin 6 ja 7 kohdan mukaisista kuluista määräytyy siten kuin 4 momentin mukaisissa laskuperusteissa on tarkemmin määriteltä. Eläkelaitoksen osuus 1 momentin 9 kohdan mukaisista kuluista määräytyy kuten eläkelaitoksen osuus vastaavista 1 momentin mukaisista yhteisesti kustannettavista kuluista. Määrättäessä eläkelaitoksen osuutta sanotuista momentin mukaisista kuluista otetaan huomioon myös siir-

HE 16/2015 vp

tymämaksu, joka on määritelty siirtymämaksusta muutettaessa valtion virastoja, laitoksia tai liikelaitoksia osakeyhtiöiksi annetussa laissa (1341/1992).

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin kulujen jakamisesta eläkelaitosten kesken. Yhteisesti kustannettavien kulujen jakamista varten tarvittavat suuret määritellään:

- 1) työeläkevakuutusyhtiön 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa;
- 2) sosiaali- ja terveysministeriön eläkekassalle asetuksella antamissa laskuperusteissa; ja
- 3) eläkesäätiön 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa.

182 §

Työttömyysvakuutusrahaston maksu

Työttömyysvakuutusrahaston maksun perusteena ovat 1 momentissa luetelluissa eläkelaitoksissa vakuutettuina olleiden etuudensaajien 74 §:n 3 momentin 2, 3 ja 6 kohdassa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot, joihin lisätään työntekijän työeläkevakuutusmaksun määrä. Työttömyysvakuutusrahaston maksu määrätään siten, että se arvion mukaan vastaa määrää, joka saataisiin, jos mainituista työ- ja ansiotuloista suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua vastaava maksu.

185 §

Eläkelaitosten sopimisoikeus

Edellä 3 §:n 1 momentissa mainittujen yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset ja Keva voivat yksittäistapauksissa tai toimeenpanon helpottamiseksi sopia kustannusten jaosta toisin kuin tässä luvussa säädetään. Tällöin on noudatettava tässä luvussa säädettyjä periaatteita.

207 §

Tietojen antaminen työntekijäin ryhmähenkivakuutusta varten

Myös Valtiokonttorilla ja Kevalla on oikeus saada Eläketurvakeskukselta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä 1 momentissa tarkoitettut tiedot ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi.

210 §

Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Eläketurvakeskuksella on 1 momentissa säädetyn lisäksi oikeus avata tekninen käyttöyhteys työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille, maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, Valtiokonttorille tai Kevalle 207 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin ja julkisten alojen työeläkelakien toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille 208 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin.

HE 16/2015 vp

218 a §

Työurien kehityksen arviointi

Sosiaali- ja terveysministeriö tekee joka viides vuosi arvion työurien kehityksestä sekä työ-eläkejärjestelmän taloudellisesta ja sosiaalisesta kestävyydestä. Arvioinnissa otetaan huomioon työurasuhteen kehitys ja siihen vaikuttavat eri tekijät. Työurasuhteella tarkoitetaan 18-vuotiaan työvoimaan kuulumisajan odotteen viiden vuoden keskiarvon ja 18-vuotiaan elinajanodotteen viiden vuoden keskiarvon välistä suhdetta. Arvioinnin yhteydessä kuullaan keskeisiä työnantajia ja palkansaajia edustavia keskusjärjestöjä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki

työntekijän eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 8 §:n 1 ja 3 momentti sekä 11, 12, 15, 25, 28 ja 30 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 3 momentti laissa 1460/2011, 28 § osaksi laissa 1165/2007 sekä 30 § osaksi laeissa 628/2009 ja 795/2012,

muutetaan 5 §:n 2, 4 ja 6 momentti, 22 §, 30 b §:n 2 momentti ja 32 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 30 b §:n 2 momentti laissa 1210/2013, sekä

lisätään 30 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1210/2013, uusi 4 momentti seuraavasti:

5 §

Täydennysmäärä on osuus, jolla Eteran työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitetun tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosa alittaa tason, joka on 70 prosenttia muiden työeläkevakuutusyhtiöiden työkyvyttömyysliikkeen kertyneen tuloksen keskimäärästä laskettuna vakuutetuista palkoista.

Eteran vastuovelka lasketaan 31 päivänä joulukuuta 2006 ja siitä lähtien vuosittain ennen tämän lain voimaantuloa kertyneen lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen rahastoidun osan ja siihen myöhemmin tehtävien täydennysten osalta kyseisen vakuutuskannan kuolleisuuteen perustuvan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman erityisen kuolevuusperusteen mukaan. Tämän perusteen ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin perusteella vahvistettujen perusteiden mukaan 31 päivälle joulukuuta 2006 laskettujen vastaisten ja alkaneiden vanhuuseläkevastuvelkojen erotus siirretään, siltä osin kuin sitä ei ole käytetty muihin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisiin vastuisiin, osaksi Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosaa. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa Eteralle laskuperusteet, joiden mukaan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momentin mukaisesti 31 päivänä joulukuuta 2006 lasketusta vastuovelasta erotetaan vastuuvelan eri osat ja toimintapääomaan kuuluva osa siten, että nämä laskuperusteet vastaavat muiden työeläkevakuutusyhtiöiden noudattamaa laskuperusterakennetta ja turvaavuutta.

Vahvistettaessa vakuutusmaksun perusteita työntekijän eläkelain 168 §:n 1 momentin mukaisesti Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosa ja 2 momentissa tarkoitettu täydennysmäärä otetaan huomioon vakuutusmaksun turvaavuuteen vaikuttavina tekijöinä.

22 §

Jos työntekijä on työskennellyt Suomessa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen työsuhteen palkan perusteella, jonka

HE 16/2015 vp

perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien perusteella.

30 b §

Jos 1 momentissa mainittuna ajankohtana työntekijän lisäeläkevakuutuksen mukainen vanhuuseläkeikä on alempi kuin työntekijän eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen alin ikäraja, työntekijällä on oikeus 1 momentissa tarkoitettuun lisäeläkkeen vapaakirjaan ja aiemmin muodostettuihin lisäeläkkeen vapaakirjoihin sekä työntekijän eläkelain mukaiseen eläkkeeseen aikaisintaan lisäeläkevakuutuksen mukaisessa vanhuuseläkeikässä. Edellytyksenä on lisäksi, että työsuhde, johon lisäeläketurva on liittynyt, jatkuu mainittuun vanhuuseläkeikään saakka tai päättyy aikaisintaan neljä kuukautta ennen mainitun eläkeiän täyttämistä. Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on myös, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhhteessa, johon lisäeläketurva on liittynyt.

Myönnettäessä työntekijän eläkelain mukainen eläke 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa, eläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke alkaa ennen työntekijälle työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) 11 §:n 2 momentissa säädettyä alinta vanhuuseläkeikää. Tarkemmat säännökset työntekijän eläkelain mukaisen eläkkeen vähentämisestä annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

32 §

Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua täydennysmäärää ei vahvisteta enää sen jälkeen, kun Eteran työkyvyttömyyseläkemenon ei ole kolmen peräkkäisen vuoden keskiarvona laskettuna ylittänyt muiden työeläkevakuutusyhtiöiden keskimääräistä työkyvyttömyyseläkemenoa 0,3 prosenttiyksiköllä laskettuna vakuutetuista palkoista. Jos Eteran työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitettua tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosa tällöin ylittää muiden työeläkevakuutusyhtiöiden työkyvyttömyysliikkeen kertyneen keskimääräisen tuloksen laskettuna vakuutetuista palkoista enemmän kuin 30 prosentilla, ylittävä osa käytetään työntekijän eläkelain 179 §:n mukaisten yhteisesti kustannettavien etuuksien kustantamiseen. Edellä mainittu kolmen peräkkäisen vuoden keskimääräinen työkyvyttömyyseläkemenon lasketaan ensimmäisen kerran vuonna 2014 vuosien 2011—2013 työkyvyttömyyseläkemenojen keskiarvona.

Tämä laki tulee voimaan päivänä tammikuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

3.

Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Voimaantulo

Työntekijän eläkelain muuttamisesta annettu laki (/) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Sitä sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen sekä työntekijän eläkelain (395/2006) soveltamisalaan kuuluvassa työsuhteessa tehtyyn työhön 1 päivästä tammikuuta 2017 lukien.

Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain 107 a §:ää sovelletaan eläkehakemukseen, joka tulee vireille 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain 171 §:ää sovelletaan kuitenkin jo 31 päivänä joulukuuta 2016.

Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain 92 §:n 1 momentin 6 kohtaa ja 95 §:n 2 momenttia sovelletaan potilasvahinkolain (585/1986) tai raideliikennevastuulain (113/1999) mukaiseen korvaukseen, jonka vakuutustapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

2 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja vahvistetaan työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain 82 ja 83 §:n mukaisesti ensimmäisen kerran 1965 syntyneille työntekijöille vuodelle 2027.

Työkyvyttömyyden alkaessa ennen vuotta 2027 vain työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan elinaikakertoimella.

Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain 218 a §:ssä tarkoitettu työurien kehityksen arviointi tehdään ensimmäisen kerran vuonna 2026.

3 §

Lykkäyskorotus

Vuonna 1948 ja sitä ennen syntyneen työntekijän vanhuuseläkettä lykkäessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus lasketaan 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

HE 16/2015 vp

Vuonna 1949—1953 syntyneelle työntekijälle lasketaan työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain 12 ja 16 §:ssä tarkoitettu lykkäyskorotus aikaisintaan 1 päivästä tammikuuta 2017 alkaen.

Vuonna 1939 ja sitä ennen syntyneen työntekijän vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 65 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus lasketaan 65 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

4 §

Siirtymäajan korotettu karttuma

Vuoden 2025 loppuun eläkettä karttuu työansioista 1,7 prosenttia vuodessa 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, jos työntekijä ei saa maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea tai muuta omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta kuin osa-aikaeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Jos karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, eläkkeen karttuminen määräytyy keskimääräisen karttumisprosentin mukaan muista kuin vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen ansaituista työansioista. Keskimääräinen karttumisprosentti lasketaan ottamalla karttumisprosentit huomioon niiden kalenterivuoteen sisältyvien kalenterikuukausien lukumäärän suhteessa, joihin karttumisprosentit kohdistuvat.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös työntekijää, joka työskentelee toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa 53 vuotta täytettyään. Tällöin teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1,7 karttumisprosentin ja 1,5 karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittu- jen työansioiden perusteella.

Vuoden 2025 loppuun saakka työntekijän työeläkevakuutusmaksu on 53 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta sen kuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, työntekijän eläkelain 153 §:ssä tarkoitettu työntekijän työeläkevakuutusmaksu lisättynä 1,5 prosenttiyksiköllä. Maksun korotusta ei oteta huomioon laskettaessa työntekijän eläkelain 153 §:n mukaista keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua. Maksun korotusta ei myöskään oteta huomioon laskettaessa työntekijän eläkelain 182 §:n mukaista keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua ja työntekijän työeläkevakuutusmaksua. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään vuosittain seuraavana kalenterivuonna sovellettava korotettu työntekijän työeläkevakuutusmaksuprosentti.

5 §

Osa-aikaeläke

Ennen vuotta 1956 syntyneen työntekijän 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sitä ennen alkaneeseen osa-aikaeläkkeeseen sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2016 voimassa olleita säännöksiä ja osa-aikaeläkettä saavan lesken leskeneläkkeen vähentämiseen sovelletaan työntekijän eläkelain 91 §:ää, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2016. Lisäksi osa-aikaeläkkeen jälkeiseen muuhun eläkkeeseen sovelletaan työntekijän eläkelain 23 ja 24 §:ää sekä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi muutetun eläkkeen kustannustenjakoon mainitun lain 179 §:ää, sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2016. Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön kunkin vuoden työansioista karttuu eläkettä siten kuin työntekijän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa ja tämän lain 4 §:ssä säädetään. Jos

HE 16/2015 vp

osa-aikaeläke on lakkautettuna yhdenjaksoisesti yli kuuden kuukauden ajan, työntekijällä ei ole enää oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

6 §

Työeläkeote

Vuonna 1954—1958 syntyneille työntekijöille lähetetään työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain 75 c §:n 2 momentin mukainen työeläkeote vuonna 2017.

7 §

Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien jälkeen

Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa säädetään, ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle sovelletaan työntekijän eläkelain 11 §:n 1 momenttia, 12 §:n 3 momenttia ja 13 §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2012.

8 §

Oikeus eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä

Jos 3 päivänä syyskuuta 2015 voimassa olevan työsuhteen ehtojen mukaan työntekijän lisäeläketurva perustuu siihen, että hän saa työntekijän eläkelain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain 11 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä alinta vanhuuseläkeikäänsä alemmassa iässä, ja alemman iän täyttäessään työntekijä kuuluu tähän työsuhteeseen liittyvän:

1) rekisteröidystä lisäeläkejärjestelystä vapaamuotoiseksi ryhmäeläkevakuutukseksi muunnetun lisäeläkejärjestelyn piiriin;

2) eläkesäätiössä tai eläkekassassa järjestetyn lisäeläketurvan korvanneen vapaamuotoisen ryhmäeläkevakuutuksen piiriin;

3) eläkesäätiössä tai eläkekassassa järjestetyn lisäeläketurvan piiriin; tai

4) työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2016, mainittujen lakien mukaista vähimmäisturvaa paremman eläketurvan korvanneen vapaamuotoisen ryhmäeläkevakuutuksen piiriin tai vastaavan eläkesäätiössä taikka eläkekassassa järjestetyn lisäeläketurvan piiriin;

on työntekijällä oikeus siirtyä tästä työsuhteesta työntekijän eläkelain mukaiselle eläkkeelle lisäeläkejärjestelyn mukaisessa eläkeiässä. Edellytyksenä lisäksi on, että 1—3 kohdassa tarkoitettu lisäeläkejärjestely on ollut voimassa 1 päivänä marraskuuta 2002.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös työntekijää, jonka 3 päivänä syyskuuta 2015 voimassa olleeseen työsuhteeseen liittyvä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu lisäeläkejärjestely on korvattu eläkesäätiössä tai -kassassa järjestetyllä lisäeläketurvalla tai 3 kohdassa tarkoitettu järjestely vapaamuotoisella ryhmäeläkevakuutuksella.

Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitetun lisäeläkejärjestelyn ehtojen mukaan lisäeläkejärjestelyn alemmasta eläkeiästä 63 vuoden ikään työntekijän eläketurva on järjestetty kokonaan lisäeläkejärjestelyn mukaisena eläkkeenä ja 63 vuoden iässä lisäeläkkeestä vähennetään työntekijän eläkelain mukainen eläke, mainitun lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluvalla työntekijällä on oikeus saada työntekijän eläkelain mukainen eläke 63 vuoden iässä. Oikeus koskee myös mainituista lisäeläkejärjestelyistä tämän lain voimaan tullessa eläkkeellä jo olevia henkilöitä ja hen-

kilöitä, jotka ovat täyttäneet 1 momentissa tarkoitetun lisäeläkejärjestelyn eläkeiän ennen tämän lain voimaantuloa.

Myönnettäessä työntekijän eläkelain mukainen eläke 1—3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa, eläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke alkaa ennen työntekijälle työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain 11 §:n 2 momentissa säädettyä alinta vanhuuseläkeikää. Myönnettäessä työntekijän eläkelain mukainen eläke 3 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitetuissa tilanteissa, sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Tarkemmat säännökset työntekijän eläkelain mukaisen eläkkeen vähentämisestä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Jos työnantaja ennen tämän lain voimaantuloa on järjestänyt työntekijöilleen eläketurvan, jossa eläkkeen määrä on suurempi kuin työntekijän eläkelain mukainen eläke, ei lisäeläketurva korotu sen johdosta, että työntekijän eläkelain mukainen eläke alenee työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain säännösten perusteella.

Lisäeläketurvan ehtoja tai eläkekassan tai eläkesäätiön sääntöjä muuttamalla voidaan lisäeläketurvaan tehdä työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain mukaisia eläkkeen korotuksia vastaava vähennys. Edellytyksenä vähennykselle on, että lisäeläketurva on määritelty siten, että työntekijän eläkelain mukainen eläke ja lisäeläketurva yhdessä muodostavat tietyn suuruisen kokonaiseläketurvan ja että kokonaiseläketurvan ei voida katsoa raha-arvoltaan alentuneen.

Eläkekassan päättäessä sääntöjensä muuttamisesta työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain muutoksista johtuen päätös tehdään vakuutuslainsäädännön (1164/1992) 52 §:n estämättä yksinkertaisella äänen enemmistöllä vastaavin edellytyksin kuin mitä eläkesäätiölain (1774/1995) 11 §:n 6 momentissa säädetään.

9 §

Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu

Vuonna 2017 osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun vuotuisen muutoksen perusteena on osakkeiden keskimääräisen vuosituoton mukainen osuus viidestätoista prosentista työntekijän eläkelain 168 §:n 2 momentissa tarkoitetusta vastuuvälästä tai eläkevastuusta.

Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiö Eteran työntekijän eläkelain 168 §:n 2 momentissa tarkoitetusta osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun perusteena olevasta vastuuvälästä sekä työntekijän eläkelain 171 §:n 2 momentissa tarkoitetusta vastuuväläkojen yhteismäärästä vähennetään myös työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitettu tasoitusmäärä.

10 §

Kuolevuusperustetäydennys

Eläkelaitoksen tasausvastuuseen siirretään vastuuvälän tai eläkevastuun laskuperusteiden muutoksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi 31 päivänä joulukuuta 2016 työeläkevakuutusyhtiöllä tasoitusmäärästä ja eläkesäätiöllä tai eläkekassalla vakavaraisuuspääomasta määrä, joka on työntekijän eläkelain 166 §:ssä tarkoitetuissa vastuuvälän tai eläkevastuun laskuperusteissa vahvistettu prosenttimäärä 31 päivänä joulukuuta 2015 mennessä karttuneesta vanhuuseläkevastuusta. Prosenttimäärä vahvistetaan sen suuruiseksi, että työntekijän eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten tasausvastuisiin siirrettävien määrien voidaan yhteensä arvioida vastaavan puolta prosenttia työntekijän eläkelain mukaan vuonna 2016 vakuutetusta palkkasummasta.

HE 16/2015 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____ .
Tämän lain 10 §:ää sovelletaan kuitenkin jo 31 päivänä joulukuuta 2016.

4.

Laki

yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 19—21, 60, 61, 64 ja 66 § sekä 74 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 19 § osaksi laissa 1431/2011, 20 § laissa 1166/2007, 21 § laissa 913/2010, 60 § osaksi laissa 630/2009 ja 66 § laissa 630/2009,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentin 1 kohta, 5 ja 8—11 §, 12 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 13—18 §, 22 §:n 1 momentti, 31, 34, 49, 62 ja 63 §, 65 §:n 1 momentti, 68 §:n 2 momentti, 3 momentin 2 kohta ja 5 momentti, 69 §, 76 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 77 §, 81 §:n 2 momentti, 84 §:n 1 momentti, 84 a §:n 2 momentti, 85 §:n 1 momentti, 87 §:n 1 momentti, 89 §:n 1 momentti, 91 §:n 2 momentti, 107 §:n 3 momentti, 114, 117 ja 125 §, 129 §:n 2 momentti, 130 §:n 4 momentti ja 139 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 8 § laissa 798/2012, 9, 10 ja 49 § osaksi laissa 798/2012, 13 § osaksi laeissa 1431/2011, 798/2012 ja 873/2015, 14 ja 17 § osaksi laissa 1431/2011, 16 § osaksi laissa 873/2015, 22 §:n 1 momentti ja 31 § osaksi laissa 1166/2007, 34 § ja 107 §:n 3 momentti laissa 636/2009, 63 ja 77 § osaksi laissa 630/2009, 68 §:n 5 momentti ja 84 §:n 1 momentti laissa 1166/2007, 69 § laissa 1458/2011, 76 § laissa 630/2009, 81 §:n 2 momentti, 84 a §:n 2 momentti ja 91 §:n 2 momentti laissa 888/2014, 85 §:n 1 momentti laeissa 1431/2011 ja 873/2015, 87 §:n 1 momentti laissa 873/2015, 125 § laeissa 636/2009 ja 355/2010 ja 139 §:n 1 momentti laissa 913/2010, sekä

lisätään 2 §:n 1 momenttiin siitä lailla 636/2009 kumotun 2 kohdan tilalle uusi 2 kohta, lakiin uusi 50 a—50 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko, lakiin uusi 69 c §, 88 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 92 a § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään yrittäjän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työuraeläkkeeseen sekä yrittäjän edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

HE 16/2015 vp

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *alimmalla vanhuuseläkeiällä* 8 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua yrittäjän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää;

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

- 1) vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
- 3) työkyvyttömyyden alkamista 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 4) työraeläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 50 a §:n mukaisesti; tai
- 5) edunjättäjän kuolemaa.

4 §

Lain ulkopuolelle jäävä yrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

- 1) yrittäjän toimintaa ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua, eikä työskentelyä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jolloin vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt yrittäjä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt yrittäjä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt yrittäjä täyttää 70 vuotta (*vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja*);
-

5 §

Urheilijan vakuuttaminen

Tätä lakia ei sovelleta urheilemiseen. Urheilemista koskevasta eläketurvasta säädetään urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa (276/2009).

8 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Yrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän tässä laissa tarkoitettua yrittäjätoimintaansa.

Yrittäjän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;

9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen yrittäjän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen 76 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella vuodelle, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Jos yrittäjä jää merimieseläkelain (1290/2006) mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen tämän lain mukaista alinta vanhuuseläkeikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan yrittäjän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

9 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos yrittäjän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Yrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

10 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona yrittäjä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja jona eläkettä on haettu. Vanhuuseläke voidaan myöntää myös takautuvasti enintään eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta tai pätevistä syistä tätä pidemmältä ajalta. Eläkkeen takautuva myöntäminen edellyttää, että yrittäjän tässä laissa tarkoitettu vakuutus on päättynyt ennen eläkkeen alkamista.

Vanhuuseläkkeen aikana 113 §:n mukaan vakuutetusta yrittäjätoiminnasta kertynyt eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos yrittäjä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona yrittäjä on täyttänyt 8 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

11 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Yrittäjä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun yrittäjä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioitun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

12 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Yrittäjän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

- 1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;
- 2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;
- 3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen 76 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti.

Yrittäjällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

13 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on yrittäjän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (*varhennusvähennys*).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja yrittäjä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta 1 momentissa tarkoitettusta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

14 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkelaitos pois-

HE 16/2015 vp

taa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 107 §:ssä.

15 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun yrittäjälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

- 1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja
- 3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä yrittäjätoiminnasta ansaitusta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 8 §:ssä säädetään, jos yrittäjälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, yrittäjälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 9 §:ssä säädetään.

16 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva yrittäjä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 15 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaisesti, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

17 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 15 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään 50 f §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

18 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle yrittäjälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuorituksena.

22 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Yrittäjällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

- 1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 2) hänellä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 70 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja
- 3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

31 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisiin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, eläkelaitoksen takautumisoikeudesta, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, viivästyskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 65 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

34 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

HE 16/2015 vp

Lisäksi yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

49 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Yrittäjällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana harjoitetun yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, jos hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi. Jos yrittäjä harjoittaa yrittäjätoimintaa muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, yrittäjällä on oikeus tämän yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, jos hänelle myönnetään vanhuuseläke. Yrittäjällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä harjoitetun yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 74 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisiin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeikäen täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

- 1) yrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai
- 2) yrittäjälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska yrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työuraeläke

50 a §

Oikeus työuraeläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

- 1) hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 50 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;
- 2) hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 32 §:ssä tarkoitetun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;
- 3) hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja
- 4) työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen vireille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset keskeytykset työstä sairauden tai tilapäisen työttömyyden vuoksi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen sol-

HE 16/2015 vp

mineessa maassa vakuutettava 50 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

50 b §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Yrittäjän 50 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

- 1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;
- 2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;
- 3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;
- 4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;
- 5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka
- 6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fysikaaliset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot. Lisäksi rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon jatkuva ympärivuorokautinen kuormittava sidonnaisuus tuotantoeläimiin.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

50 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

50 d §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona yrittäjä täyttää 50 a §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

50 e §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 50 a §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos yrittäjä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai yrittäjän ja eläkelaitoksen sopiman sitä pidemmän

HE 16/2015 vp

ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

50 f §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voidaan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

50 g §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

50 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Yrittäjällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi.

50 i §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos yrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

50 j §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko yrittäjällä oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että yrittäjän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 24 §:n mukaan.

HE 16/2015 vp

50 k §

Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

50 l §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle ryhtymisestään ansiotyöhön.

62 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan välisenä aikana tämän lain perusteella vakuutetun yrittäjätoiminnan kokonaistyötulosta.

Eläkkeeseen ei oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden kokonaistyötulo, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 63 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia yrittäjän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 68 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

63 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona yrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä (*tuleva aika*). Jos yrittäjän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona yrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että yrittäjällä on työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 70 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta.

65 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle yrittäjälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona yrittäjä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

68 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Eläkkeeseen oikeuttaa yrittäjän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa yrittäjän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumaan saakka.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskauden loppuun mennessä;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta yrittäjä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä, vastaavaa ulkomaista etuutta taikka kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionin toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

69 §

Työeläkeote

Yrittäjälle, joka on 17—69-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

- 1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;
- 2) eläkkeeseen oikeuttava tämän lain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistulot;
- 3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;
- 4) peruste ja aika, jolta etuutta karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja
- 5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, ei kuitenkaan silloin, kun yrittäjä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä.

Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi yrittäjän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

- 1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

- 2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös

HE 16/2015 vp

eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämisvuotta edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

69 c §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio yrittäjän tavoite-eläkeiästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeiässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle yrittäjälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio yrittäjän tavoite-eläkeiästä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

76 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen yrittäjän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen. Ikäraajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos yrittäjän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat määrätään siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta.

77 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 85—87 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjättäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 75 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 75 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

81 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänään. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

84 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 81 §:n mukaisesti määrätty eläke.

84 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään muu uusi eläke, kuin osittainen varhennettu vanhuuseläke, johon ei sovelleta 74 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

85 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yrittäjän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus tai eläke;

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

6) potilasvahinkolain (585/1986) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke.

87 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain tai potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työraueläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, liikenne-

vakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

88 §

Takautumisoikeus

Eläkelaitoksella on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen, perhe-eläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin raideliikennevastuulain (113/1999) mukaisen toiminnan harjoittajalta, jos yrittäjän työkyvyttömyyden tai edunjättäjän kuoleman aiheuttaa raideliikennevastuulain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkelaitoksen oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt tai edunsaaja raideliikennevastuulain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

89 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitetut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammi-kuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa kokonaistyötulot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

91 §

Eläkehakemus

Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 33 §:n tai työuraeläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 50 j §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

92 a §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkelaitokselle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

HE 16/2015 vp

1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvion sen 50 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkykyvaatimuksesta;

2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;

3) arvion hakijan 50 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä

4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 50 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkelaitokselle selvitys yrittäjätyön sisällöstä.

Jos työterveyshuollon lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkelaitos voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkelaitokselle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

107 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheettomasti julkisten alojen eläkelain mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää Keva siten kuin takaisinperinnästä julkisten alojen eläkelaisissa säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisinperittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

114 §

Työeläkevakuutusmaksu

Tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseksi yrittäjä on velvollinen suorittamaan työtulon perusteella lasketun työeläkevakuutusmaksun.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella vuosittain työeläkevakuutusmaksuprosentin, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua prosentteina palkoista.

Vakuutusmaksuun sisältyvä eläkelaitoksen konkurssista johtuvia kuluja varten perittävä työeläkevakuutusmaksun osa määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön työntekijän eläkelain 181 §:n perusteella antamien perusteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkelaitoksen esityksestä työeläkevakuutusmaksun tarkemmat laskentaperusteet.

117 §

Tilanteet, jolloin yrittäjällä ei ole oikeutta maksaa lisätyöeläkevakuutusmaksua tai pienennettyä työeläkevakuutusmaksua

Yrittäjällä ei ole oikeutta maksaa lisätyöeläkevakuutusmaksua eikä pienennettyä työeläkevakuutusmaksua, jos:

- 1) hän saa työeläkelakien mukaista eläkettä;
- 2) hänellä on maksamattomia tämän lain mukaisia työeläkevakuutusmaksuja;
- 3) hänen tässä laissa tarkoitettu vakuutuksensa ei jatku koko kalenterivuotta samassa eläkelaitoksessa; tai
- 4) hän on mainittuna kalenterivuonna oikeutettu 115 §:ssä tarkoitettuun aloittavan yrittäjän alennukseen.

125 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos eläkelaitoksen päätös sisältyy Kevan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen eläkelaisissa säädetään.

129 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Päätösyhdistelmän viimeisenä eläkelaitoksena antaneen eläkelaitoksen on pyydettävä lausunto Kevalta ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee Kevan hoitamaa eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

130 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos viimeisenä eläkelaitoksena päätösyhdistelmän antanut eläkelaitos on pyytänyt 129 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon Kevalta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkelaitoksen on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

139 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutuskustannuksista

Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitetut eläkelaitokset vastaavat tämän lain mukaisista eläkkeistä, kuntoutusrahoista ja muista etuuksista aiheutuvista kustannuksista 138 §:n mukaisten vakuutusmaksuvastuidensa suhteessa. Näihin kustannuksiin ei sisällytetä palkattomista ajoista

HE 16/2015 vp

karttuneita eläkkeen osia. Kuntoutusrahan kustannukseksi katsotaan eläkelaitoksen maksaman kuntoutusrahan kokonaismäärä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

5.

Laki

yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1273/2006) 4 §:n 2 momentti, 11, 14, 15 ja 28 §, sellaisina kuin niistä ovat 11 § osaksi laissa 1462/2011, 14 § osaksi laissa 631/2009 ja 28 § osaksi laissa 1167/2007, sekä

muutetaan 23 § sekä 29 §:n 4 ja 5 momentti, sellaisena kuin niistä on 29 §:n 4 momentti laissa 799/2012, seuraavasti:

23 §

Jos yrittäjä on harjoittanut yrittäjän eläkelaiassa tarkoitettua yrittäjätoimintaa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen kokonaisyötulon perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivänä tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio ennen 1 päivänä tammikuuta 2005 voimassa olevan YEL-lain perusteella.

29 §

Myönnettäessä yrittäjän eläkelain mukainen eläke 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa eläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke alkaa ennen yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) 8 §:n 2 momentissa säädettyä alinta vanhuuseläkeikää. Tarkemmat säännökset yrittäjän eläkelain mukaisen eläkkeen vähentämisestä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Muutoin lisäeläkevakuutukseen sovelletaan, mitä YEL-lain 11 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2000, nojalla annetuissa säännöksissä sekä yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain (638/2003) voimaantulosäännöksen 10 momentissa säädetään.

Sellaisen 2 ja 3 momentissa tarkoitettun yrittäjän, joka on täyttänyt lisäeläkevakuutukseensa liittyvän eläkeiän ennen 1 päivää tammikuuta 2017, yrittäjän eläkelain mukaista eläkettä myönnettäessä sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2016 voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

6.

Yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaannpanolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Voimaantulo

Yrittäjän eläkelain muuttamisesta annettu laki (/) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Sitä sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen sekä yrittäjän eläkelaisissa (1272/2006) tarkoitettuun yrittäjätoimintaan 1 päivästä tammikuuta 2017 lukien.

Yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain 85 §:n 1 momentin 6 kohtaa ja 88 §:n 2 momenttia sovelletaan potilasvahinkolain (585/1986) tai raideliikennevastuulain (113/1999) mukaiseen korvaukseen, jonka vakuutustapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

2 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja vahvistetaan yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain 76 §:n ja työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) 83 §:n mukaisesti ensimmäisen kerran 1965 syntyneille yrittäjille vuodelle 2027.

Työkyvyttömyyden alkaessa ennen vuotta 2027 vain työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan elinaikakertoimella.

3 §

Lykkäyskorotus

Vuonna 1948 ja sitä ennen syntyneen yrittäjän vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus lasketaan 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Vuonna 1949—1953 syntyneelle yrittäjälle lasketaan yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain 9 ja 13 §:ssä tarkoitettu lykkäyskorotus aikaisintaan 1 päivästä tammikuuta 2017 alkaen.

Vuonna 1939 ja sitä ennen syntyneen yrittäjän vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi

HE 16/2015 vp

65 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus lasketaan 65 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

4 §

Siirtymäajan korotettu karttuma

Vuoden 2025 loppuun eläkettä karttuu kokonaistyötulosta 1,7 prosenttia vuodessa 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta sen kuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää 63 vuotta, jos yrittäjä ei saa maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea tai muuta omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta kuin osa-aikaeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Kun karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, katsotaan ennen 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua tai ennen 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua saaduksi työtuloksi niin suuri osuus kalenterivuoden kokonaistulosta kuin ansiokuukausien määrä 53 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun tai 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun on kaikkien ansiokuukausien määrästä kyseisenä vuonna. Tällöin ansiokuukaudeksi katsotaan kalenterikuukausi, jonka aikana vakuutus on voimassa.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös yrittäjää, joka työskentelee toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa 53 vuotta täytenään. Tällöin teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1,7 karttumisprosentin ja 1,5 karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan tämän lain perusteella vakuutetun yrittäjätoiminnan kokonaistyötulon perusteella.

Vuoden 2025 loppuun saakka yrittäjän työeläkevakuutusmaksuprosentti on 53 vuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta sen kalenterivuoden loppuun, jona yrittäjä täyttää 63 vuotta, yrittäjän eläkelain 114 §:ssä tarkoitettu työeläkevakuutusmaksuprosentti lisätynä 1,5 prosenttiyksiköllä. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään vuosittain seuraavana kalenterivuonna sovellettava korotettu yrittäjän työeläkevakuutusmaksuprosentti.

5 §

Osa-aikaeläke

Ennen vuotta 1956 syntyneen yrittäjän 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sitä ennen alkaneeseen osa-aikaeläkkeeseen sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2016 voimassa olleita säännöksiä ja osa-aikaeläkettä saavan lesken leskeneläkkeen vähentämiseen sovelletaan yrittäjän eläkelain 84 §:ää, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2016. Lisäksi osa-aikaeläkkeen jälkeiseen muuhun eläkkeeseen sovelletaan yrittäjän eläkelain 20 ja 21 §:ää sekä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi muutetun eläkkeen kustannustenjakoon mainitun lain 139 §:ää, sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2016. Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön kunkin vuoden työansioista karttuu eläkettä siten kuin yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa ja tämän lain 4 §:ssä säädetään. Jos osa-aikaeläke on lakkautettuna yhdenjaksoisesti yli kuuden kuukauden ajan, yrittäjällä ei ole enää oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

6 §

Työeläkeote

Vuonna 1954—1958 syntyneille yrittäjille lähetetään yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain 69 c §:n 2 momentin mukainen työeläkeote vuonna 2017.

7 §

Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien jälkeen

Sen estämättä, mitä yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa säädetään, ennen vuotta 1958 syntyneen yrittäjän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle sovelletaan yrittäjän eläkelain 8 §:n 1 momenttia, 9 §:n 3 momenttia ja 10 §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2012.

8 §

Oikeus eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä

Jos henkilöllä on työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 8 §:n tai työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 30 b §:n 2 momentin perusteella oikeus vanhuuseläkkeeseen yrittäjän eläkelain 8 §:n mukaista alinta vanhuuseläkeikänsä alemmassa eläkeiässä, on hänellä oikeus samasta ajankohdasta myös yrittäjän eläkelain mukaiseen eläkkeeseen. Tällöin yrittäjän eläkelain mukaista eläkettä vähennetään 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa varhennetaan ennen yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alkua. Tarkemmat säännökset yrittäjän eläkelain mukaisen eläkkeen vähentämisestä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä tammikuuta 20 ____ .

7.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 22 §:n 4 momentti, 67, 69 ja 72 §, sellaisina kuin niistä ovat 22 §:n 4 momentti laissa 990/2008, 67 § osaksi laissa 632/2009, 72 § laissa 632/2009,
muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 2 momentti, 7 §:n 1 momentin 1 kohta, 8 b §:n 1 momentin 1 kohta, 9 a, 21 ja 21 b §, 22 §:n 3 ja 7 momentti, 31, 32, 33 ja 34 §, 35 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 36, 37, 38, 39, 40 ja 41 §, 42 §:n 1 momentti, 45 §:n 2 ja 3 momentti, 48, 58, 68 ja 70 §, 71 §:n 1 momentti, 75 §, 76 § 1 momentti, 77 §, 78 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 79 §, 82 §:n 2 momentti, 84 §:n 1 momentti, 86 §:n 2 momentti, 101 §:n 3 momentti ja 104 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 b §:n 1 momentin 1 kohta, 9 a ja 21 b § laissa 990/2008, 31 § laissa 800/2012, 32 ja 33 § osaksi laissa 800/2012, 36 § osaksi laeissa 1433/2011, 800/2012 ja 873/2015, 37 ja 40 § osaksi laissa 1433/2011, 39 § osaksi laissa 873/2015, 41 § ja 42 §:n 1 momentti osaksi laissa 1170/2007, 45 §:n 2 momentti ja 76 §:n 1 momentti laissa 1170/2007, 48 § ja 101 §:n 3 momentti laissa 637/2009, 70 ja 79 § osaksi laissa 632/2009, 75 § laissa 1459/2011, 78 § laissa 632/2009, 82 §:n 2 momentti ja 86 §:n 2 momentti laissa 890/2014, 104 § osaksi laissa 357/2010, sekä
lisätään 2 §:n 1 momenttiin siitä lailla 637/2009 kumotun 2 kohdan tilalle uusi 2 kohta, lakiin uusi 58 a §, uusi 59 a—59 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko sekä uusi 75 c ja 87 a §, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työuraeläkkeeseen sekä maatalousyrittäjän edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen.

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *alimmalla vanhuuseläkeiällä* 31 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää;

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

- 1) vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
- 3) työkyvyttömyyden alkamista 47 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 4) työraeläkkeen saamisen edellytyksen täyttymistä 59 a §:n mukaisesti; tai
- 5) edunjättäjän kuolemaa.

7 §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

- 1) maatalousyrittäjän toimintaa ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua eikä toimintaa, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jolloin vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt maatalousyrittäjä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt maatalousyrittäjä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt maatalousyrittäjä täyttää 70 vuotta (*vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja*);
-

8 b §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ

Tämä laki ei koske apurahansaajan työtä:

- 1) ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua, eikä työtä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jolloin vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt apurahansaaja täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt apurahansaaja täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt apurahansaaja täyttää 70 vuotta (*vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja*);
-

9 a §

Apurahansaajaa koskevat säännökset

Apurahansaajan oikeus vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työraeläkkeeseen sekä apurahansaajan edunsaajan oikeus perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen määräytyy samalla tavalla kuin maatalousyrittäjällä ja hänen edunsaajallaan. Mitä tässä laissa, maatalousyrittäjän eläkelain voimaantulon jälkeen annetussa laissa (1281/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulon jälkeen (/) säädetään maatalousyrittäjästä ja maatalousyrittäjätoiminnasta koskee vastaavasti myös apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä, jollei apurahansaajasta ja apurahalla työskentelystä erikseen muuta säädetä.

Apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä ei kuitenkaan koske, mitä säädetään tämän lain:

- 1) 3 §:ssä maatalousyrittäjästä, 4 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenestä, 5 §:ssä maatalousyrittäjästä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, 6 §:ssä viljelmästä, 7 §:ssä lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä maatalousyrittäjätoiminnasta, 8 §:ssä maatalousyrittäjätoiminnasta ulkomailla, 10 §:ssä maatalousyrittäjän vakuuttamisesta, 12 §:ssä eläkelaitoksen valvon-

HE 16/2015 vp

tavelvollisuudesta ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttamisesta, 13 §:ssä vakuutuksesta maatalousyrittäjälle, jolla vakuuttamisen alaraja ei täyty sekä maatalousyrittäjälle, joka on vanhuuseläkkeellä, 14 §:ssä työtulon vahvistamisesta ja tarkistamisesta, 15 §:ssä viljelmän työtulosta, 16 §:ssä viljellyn maatalousmaan tulosta, 17 §:ssä kasvullisen metsämaan työtulosta, 18 §:ssä viljelmän työtulon jaosta, 19 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenen työtulosta, 20 §:ssä pironomistajan työtulosta ja 21 §:ssä työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulosta;

2) 24 §:ssä laiminlyöntikorotuksesta ja 26 §:n 2—4 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta; eikä

3) 115 §:ssä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä, 141 §:ssä maatalousyrittäjän tietojenantovelvollisuudesta ja 144 §:ssä maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteristä.

21 §

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun maatalousyrittäjän työtuloksi vahvistetaan eläketapatumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen tässä laissa tarkoitettua maatalousyrittäjätoimintaansa.

21 b §

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan apurahansaaajan työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun apurahansaaajan työtuloksi vahvistetaan eläketapatumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen jäljellä olevaa työkykyään apurahalla tehtävään työhön.

22 §

Työeläkevakuutusmaksu

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella vuosittain työeläkevakuutusmaksun perusprosentin, joka on sama kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua prosentteina palloista.

Sen estämättä, mitä 3 ja 5 momentissa säädetään, työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä työeläkevakuutusmaksussa ei oteta huomioon työntekijän eläkelain 181 §:n mukaisten kulujen rahoittamista varten perittäviä työeläkevakuutusmaksun osia, kun työeläkevakuutusmaksun perusprosenttia vahvistetaan.

31 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Maatalousyrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän tässä laissa tarkoitettua maatalousyrittäjätoimintaansa.

Maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen 78 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

Jos maatalousyrittäjä jää merimieseläkelain (1290/2006) mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen tämän lain mukaista alinta vanhuuseläkeikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan maatalousyrittäjän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

32 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos maatalousyrittäjän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

33 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona maatalousyrittäjä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja jona eläkettä on haettu. Vanhuuseläke voidaan myöntää myös takautuvasti enintään eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta tai pätevistä syistä tätä pidemmältä ajalta. Eläkkeen takautuva myöntäminen edellyttää, että maatalousyrittäjän tässä laissa tarkoitettu vakuutus on päättynyt ennen eläkkeen alkamista.

Vanhuuseläkkeen aikana harjoitetusta maatalousyrittäjätoiminnasta 13 §:ssä tarkoitettua vakuutuksen perusteella kertynyt eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

HE 16/2015 vp

Jos maatalousyrittäjä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona maatalousyrittäjä on täyttänyt 31 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

34 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Maatalousyrittäjä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun maatalousyrittäjä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioitun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

35 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisin-taan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalente-rikuukauden alusta.

Maatalousyrittäjän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavas-ti:

- 1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;
- 2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;
- 3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikära-ja sopeutetaan eliniän muutokseen 78 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti.

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

36 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen ka-lenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on maatalousyrittäjän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosent-tia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen maata-lousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (*var-hennusvähennys*).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja maatalousyrittäjä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan sa-

HE 16/2015 vp

masta 1 momentissa tarkoitetusta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

37 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkelaitos poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 101 §:ssä.

38 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun maatalousyrittäjälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

- 1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja
- 3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä maatalousyrittäjätoiminnasta ansaitusta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 31 §:ssä säädetään, jos maatalousyrittäjälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, maatalousyrittäjälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 32 §:ssä säädetään.

39 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva maatalousyrittäjä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 38 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain

HE 16/2015 vp

(738/2009) mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

40 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 38 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään 59 f §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

41 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle maatalousyrittäjälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuorituksena.

42 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Maatalousyrittäjällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 47 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

2) hänellä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 76 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja

3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

45 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset ja kuntoutuksen ajalta maksettavat etuudet

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisiin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, eläkelaitoksen takautumisoikeudesta, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, viivästyskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa ja kuntoutuskorotusta sekä niiden saa-

HE 16/2015 vp

jaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 71 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

48 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

Lisäksi maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

58 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrän muuttuminen, maksamisen keskeyttäminen ja eläkkeen takautuva tarkistaminen

Tätä lakia toimeenpantaessa työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan, mitä:

- 1) työntekijän eläkelain 48 §:ssä säädetään eläkkeen määrän muuttamisesta;
- 2) työntekijän eläkelain 50 §:ssä säädetään eläkkeen maksamisen keskeyttämisestä;
- 3) työntekijän eläkelain 51 §:ssä säädetään eläkkeen takautuvasta tarkistamisesta.

58 a §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Maatalousyrittäjällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana harjoitetun maatalousyrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, jos hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi. Jos maatalousyrittäjä harjoittaa maatalousyrittäjätoimintaa muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, maatalousyrittäjällä on oikeus tämän maatalousyrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, jos hänelle myönnetään vanhuuseläke. Maatalousyrittäjällä on oikeus edellä tarkoitettun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä harjoitetun maatalousyrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 77 §:n 1 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

HE 16/2015 vp

- 1) maatalousyrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläikeikänsä ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai
- 2) maatalousyrittäjälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska maatalousyrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläikeikänsä.

Työuraeläke

59 a §

Oikeus työuraeläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

- 1) hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 59 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;
- 2) hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 47 §:ssä tarkoitetun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;
- 3) hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja
- 4) työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen vireille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi työskentelyajaksi luetaan myös äitiys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset keskeytykset työstä sairauden tai tilapäisen työttömyyden vuoksi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava 59 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

59 b §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Maatalousyrittäjän 59 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

- 1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;
- 2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;
- 3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;
- 4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;
- 5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka
- 6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fyysiset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot. Lisäksi rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon jatkuva ympärivuorokautinen kuormittava sidonnaisuus tuotantoeläimiin.

HE 16/2015 vp

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

59 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

59 d §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona maatalousyrittäjä täyttää 59 a §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

59 e §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 59 a §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos maatalousyrittäjä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai maatalousyrittäjän ja eläkelaitoksen sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

59 f §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voidaan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

59 g §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

HE 16/2015 vp

59 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläikeikänsä.

Maatalousyrittäjällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi.

59 i §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläikeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos maatalousyrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläikeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

59 j §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko maatalousyrittäjällä oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että maatalousyrittäjän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 44 §:n mukaan.

59 k §

Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

59 l §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle ryhtymisestään ansiotyöhön.

68 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan välisenä aikana tämän lain perusteella vakuutetun maatalousyrittäjätoiminnan kokonaistyötulosta.

HE 16/2015 vp

Eläkkeeseen ei oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden kokonaistyötulo, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 70 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia maatalousyrittäjän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 74 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

70 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona maatalousyrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä (*tuleva aika*). Jos maatalousyrittäjän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona maatalousyrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että maatalousyrittäjällä on työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 76 §:n 1 momentissa tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta.

71 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle maatalousyrittäjälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona maatalousyrittäjä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

75 §

Työeläkeote

Maatalousyrittäjälle, joka on 17—69-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

- 1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;
- 2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja tämän lain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistyötulot;
- 3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;
- 4) peruste ja aika, jolta etuutta karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja
- 5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, ei kuitenkaan silloin, kun maatalousyrittäjä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä.

HE 16/2015 vp

Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

75 c §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeikästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio maatalousyrittäjän tavoite-eläkeikästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeiässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle maatalousyrittäjälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio maatalousyrittäjän tavoite-eläkeikästä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

76 §

Tulevan ajan eläke

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työansioiden sekä tämän lain 74 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka maatalousyrittäjällä on ollut työkyvyttömyyden alkamismuuttoa edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkasteluaika*) ja siten kuin työntekijän eläkelain 76 §:ssä tarkemmin säädetään. Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteella olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja työntekijän eläkelain 76 §:n 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

77 §

Eläkkeen myöntäminen entisin perustein ja eläkkeen kertakorotus

Tätä lakia toimeenpantaessa työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 80 §:ssä säädetään eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Maatalousyrittäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Korotusta ei li-

sätä, jos maatalousyrittäjä on täyttänyt 56 vuotta. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

Kertakorotus lasketaan maatalousyrittäjän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen maatalousyrittäjä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos maatalousyrittäjä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

78 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen. Ikäraajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos maatalousyrittäjän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat määrätään siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa asetuksella 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

79 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 83 §:n 1 momentin 1—3 kohdan mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua

vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjättäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

82 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

84 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitettut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammi-kuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa kokonaistyötulot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

86 §

Eläkehakemus

Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 50 §:n tai työuraeläkehakemuksen käsitte-

lyn yhteydessä 59 j §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

87 a §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkelaitokselle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvion sen 59 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkykyvaatimuksesta;

2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;

3) arvion hakijan 59 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä

4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 59 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkelaitokselle selvitys maatalousyrittäjätöiden sisällöstä.

Jos työterveyshuollon lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkelaitos voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkelaitokselle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

101 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheettomasti julkisten alojen eläkelain mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää Keva siten kuin takaisinperinnästä julkisten alojen eläkelaisissa säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

104 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 129 §:ssä säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

8.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1281/2006) 10, 13, 14 ja 27 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 § osaksi laissa 1463/2011, 13 § osaksi laissa 633/2009 ja 27 § osaksi laissa 1171/2007, sekä
muutetaan 22 § seuraavasti:

22 §

Jos maatalousyrittäjä on harjoittanut maatalousyrittäjän eläkelaisa tarkoitettua maatalousyrittäjätoimintaa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen kokonaistyötulon perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen MYEL-lain perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2017.

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

9.

Maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Voimaantulo

Maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annettu laki (/) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Sitä sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen sekä maatalousyrittäjän eläkelaisissa (1280/2006) tarkoitettuun maatalousyrittäjätoimintaan 1 päivästä tammikuuta 2017 lukien.

2 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työraueläkkeen alaikäraja vahvistetaan maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain 78 §:n ja työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) 83 §:n mukaisesti ensimmäisen kerran 1965 syntyneille maatalousyrittäjille vuodelle 2027.

Työkyvyttömyyden alkaessa ennen vuotta 2027 vain työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan elinaikakertoimella.

3 §

Lykkäyskorotus

Vuonna 1948 ja sitä ennen syntyneen maatalousyrittäjän vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus lasketaan 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Vuonna 1949—1953 syntyneelle maatalousyrittäjälle lasketaan maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain 32 ja 36 §:ssä tarkoitettu lykkäyskorotus aikaisintaan 1 päivästä tammikuuta 2017 alkaen.

Vuonna 1939 ja sitä ennen syntyneen maatalousyrittäjän vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 65 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus lasketaan 65 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä karttuneesta eläkkeestä.

4 §

Siirtymäajan korotettu karttuma

Vuoden 2025 loppuun eläkettä karttuu kokonaistyötulosta 1,7 prosenttia vuodessa 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta sen kuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää 63 vuotta, jos maatalousyrittäjä ei saa maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea tai muuta omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta kuin osa-aikaeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Kun karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, katsotaan ennen 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua tai ennen 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua saaduksi työtuloksi niin suuri osuus kalenterivuoden kokonaistulosta kuin ansiokuukausien määrä 53 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun tai 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun on kaikkien ansiokuukausien määrästä kyseisenä vuonna. Tällöin ansiokuukaudeksi katsotaan kalenterikuukausi, jonka aikana vakuutus on voimassa.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös maatalousyrittäjää, joka työskentelee toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa 53 vuotta täytettyään. Tällöin teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1,7 karttumisprosentin ja 1,5 karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan tämän lain perusteella vakuutetun maatalousyrittäjätoiminnan kokonaistyötulon perusteella.

Vuoden 2025 loppuun saakka maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työeläkevakuutusmaksun perusprosentti on 53 vuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta sen kalenterivuoden loppuun, jona maatalousyrittäjä tai apurahansaaja täyttää 63 vuotta, maatalousyrittäjän eläkelain 22 §:ssä tarkoitettu perusprosentti lisättyinä 1,5 prosenttiyksiköllä. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään vuosittain seuraavana kalenterivuonna sovellettava korotettu työeläkevakuutusmaksun perusprosentti.

5 §

Osa-aikaeläke

Ennen vuotta 1956 syntyneen maatalousyrittäjän 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sitä ennen alkaneeseen osa-aikaeläkkeeseen sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2016 voimassa olleita säännöksiä ja osa-aikaeläkettä saavan lesken leskeneläkkeen vähentämiseen sovelletaan työntekijän eläkelain 91 §:ää, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2016. Lisäksi osa-aikaeläkkeen jälkeiseen muuhun eläkkeeseen sovelletaan työntekijän eläkelain 23 ja 24 §:ää, sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2016. Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön kunkin vuoden työansioista karttuu eläkettä siten kuin maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa ja tämän lain 4 §:ssä säädetään. Jos osa-aikaeläke on lakkautettuna yhdenjaksoisesti yli kuuden kuukauden ajan, maatalousyrittäjällä ei ole enää oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

6 §

Työeläkeote

Vuonna 1954—1958 syntyneille maatalousyrittäjille lähetetään maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain 75 c §:n 2 momentin mukainen työeläkeote vuonna 2017.

7 §

Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien jälkeen

Sen estämättä, mitä maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa säädetään, ennen vuotta 1958 syntyneen maatalousyrittäjän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle sovelletaan maatalousyrittäjän eläkelain 31 §:n 1 momenttia, 32 §:n 3 momenttia ja 33 §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2012.

8 §

Oikeus eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä

Jos henkilöllä on työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 8 §:n tai työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 30 b §:n 2 momentin perusteella oikeus vanhuuseläkkeeseen maatalousyrittäjän eläkelain 31 §:n mukaista alinta vanhuuseläkeikänsä alemmassa eläkeiässä, on hänellä oikeus samasta ajankohdasta myös maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseen eläkkeeseen. Tällöin maatalousyrittäjän eläkelain mukaista eläkettä vähennetään 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa varhennetaan ennen maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alkua. Tarkemmat säännökset maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen eläkkeen vähentämisestä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä tammikuuta 20 ____ .

10.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan merimieseläkelain (1290/2006) 12, 22—24, 64, 74, 76 ja 77 §, 86 §:n 3 momentti, 120 §:n 1 momentin 10 kohta sekä 160 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 12 § laissa 796/2012, 22 § osaksi laissa 1429/2011, 23 § laissa 1168/2007, 24 § laissa 911/2010, 64 ja 76 § osaksi laeissa 629/2009 ja 296/2015 sekä 74 § osaksi laissa 296/2015,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §, 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti, 8, 11, 13 ja 14 §, 15 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 16—21 §, 25 §:n 1 momentti, 34, 37, 52, 72 ja 73 §, 75 §:n 1 momentti, 80 §:n 2 momentti, 3 momentin 3 kohta ja 5 momentti, 81 §, 87 §:n 2 momentti, 88 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 89 §, 93 §:n 2 momentti, 96 §:n 1 momentti, 96 a §:n 2 momentti, 97 §:n 1 momentti, 99 §:n 1 momentti, 101 §:n 1 momentti, 103 §:n 2 momentti, 114 §:n 1—3 momentti, 117 §:n 4 momentti, 123 §:n 3 momentti, 126 §, 130 §:n 2 momentti, 131 §:n 4 momentti, 154 § sekä 159 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti ja 73 § laissa 296/2015, 2 § osaksi laeissa 629/2009, 356/2010, 765/2011 ja laissa 873/2015, 3 §:n 2 momentti osaksi laeissa 1168/2007 ja 1103/2008, 8 ja 11 § osaksi laeissa 796/2012 ja 296/2015, 13 § osaksi laissa 796/2012, 16 § osaksi laeissa 1429/2011, 796/2012 ja 873/2015, 17 ja 20 § osaksi laissa 1429/2011, 19 § osaksi laissa 873/2015, 25 §:n 1 momentti ja 34 § osaksi laissa 1168/2007, 37 § ja 123 §:n 3 momentti laissa 635/2009, 52 § osaksi laissa 796/2012, 72 § osaksi laissa 296/2015, 80 §:n 5 momentti ja 96 §:n 1 momentti laissa 1168/2007, 81 § laissa 1457/2011, 87 §:n 2 momentti ja 88 § laissa 629/2009, 89 § osaksi laissa 629/2009, 93 §:n 2 momentti, 96 a §:n 2 momentti ja 103 §:n 2 momentti laissa 885/2014, 97 §:n 1 momentti laeissa 1429/2011 ja 873/2015, 99 §:n 1 momentti laissa 873/2015, 117 §:n 4 momentti laissa 1205/2009, 126 § osaksi laissa 356/2010 sekä 159 §:n 1 momentti osaksi laissa 911/2010 ja 3 momentti laissa 911/2010, sekä

lisätään lakiin uusi 53 a—53 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko, lakiin uusi 81 c §, 100 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 104 a § sekä 114 §:ään uusi 6 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään merenkulkijan oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työraueläkkeeseen sekä merenkulkijan edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *työntekijällä* merityösopimuslain (756/2011) mukaisessa työsuhteessa olevaa merenkulkijaa;
 - 2) *työsuhteella* merityösopimuslain 1 luvun 1 §:n mukaiseen työsuhteeseen perustuvaa työsuhdetta tai sitä vastaavaa työsuhdetta ulkomaisessa aluksessa;
 - 3) *päällystöllä* kansi- ja konepäällystää sekä *miehistöllä* kansi- ja konemiehistöä, taloushenkilökuntaa ja muuta laivahenkilökuntaa,
 - 4) *eläkekassalla* 1 §:n 3 momentissa mainittua Merimieseläkekassaa;
 - 5) *työeläkkeellä* 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista eläkettä;
 - 6) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa, sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa tai koulutuspäivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;
 - 7) *ansaitulla eläkkeellä* tässä laissa tarkoitettujen työansioiden, päättyneen eläkkeelläoloajan, 6 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttunutta eläkettä ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;
 - 8) *ensisijaisella etuudella* 97 ja 98 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka maksetaan työeläkkeen määrästä riippumatta täysimääräisesti ja vähennetään tämän lain mukaisesta etuudesta;
 - 9) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja *EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;
 - 10) *EU- ja ETA-maalla* maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;
 - 11) *sosiaaliturvasopimuksella* Suomea sitovaa kansainvälistä, sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta;
 - 12) *teoreettisella eläkkeellä* laskennallista eläkettä, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maan työskentelyaika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi;
 - 13) *alimmalla vanhuuseläkeiällä* 8 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua työntekijän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää.
- Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:
- 1) vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
 - 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
 - 3) työkyvyttömyyden alkamista 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
 - 4) työraueläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 53 a §:n mukaisesti; tai
 - 5) edunjättäjän kuolemaa.

3 §

Työeläkelait

Julkisten alojen työeläkelakeja ovat:

- 1) julkisten alojen eläkelaki (/);
- 2) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 3) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö;
- 4) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

5 §

Lain soveltamisalan rajaukset

Tämä laki ei koske työsuhdetta:

- 1) ajalta ennen 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua;
- 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt työntekijä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt työntekijä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt työntekijä täyttää 70 vuotta (*vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja*); tai
- 3) jossa työntekijä toimii muusikkona, näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taiteilijana.

8 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen 88 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle.

11 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos työntekijän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 8 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

14 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

15 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

- 1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;
- 2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;
- 3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen 88 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti.

Työntekijällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (*varhennusvähennys*).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja työntekijä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta I momentissa tarkoitettusta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

17 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkekassa poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 123 §:ssä.

18 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun työntekijälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

HE 16/2015 vp

- 1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;
 - 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja
 - 3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä päättyneistä työsuhteista ansaitusta eläkkeestä.
- Sen estämättä, mitä 8 §:ssä säädetään, jos työntekijälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, työntekijälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 11 §:ssä säädetään.

19 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva työntekijä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

20 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään 53 f §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

21 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuorituksena.

25 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Työntekijällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

- 1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
 - 2) työntekijällä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 82 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja
 - 3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.
-

34 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisiin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, eläkekassan takautumisoikeudesta, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, viivästyskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 75 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

37 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

Lisäksi työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudesta on enintään 688,02 euroa.

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, kun hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä tekee työtä muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, työntekijällä on oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänelle myönnetään vanhuuseläke. Työntekijällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 86 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työuraeläke

Oikeus työuraeläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

1) hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 53 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;

2) hänen työkykynsä on sairauden vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 35 §:ssä tarkoitetun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;

3) hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja

4) työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen vireille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset poissaolojaksot työsuhteen aikana sairauden tai lomautuksen vuoksi sekä tilapäinen työttömyys.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava 53 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

53 b §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Työntekijän 53 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

- 1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;
- 2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;
- 3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;
- 4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;
- 5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka
- 6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fysikaaliset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

53 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

53 d §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 a §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

53 e §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 53 a §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos työntekijä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkekassaa sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai työntekijän ja hänen työnantajansa sopiman pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

53 f §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voidaan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

53 g §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkekassan tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

53 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työntekijällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle.

Jos työntekijän työsuhde päättyy alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen, työntekijällä on oikeus hakemuksesta eläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen aikaisintaan työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

53 i §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

53 j §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos eläkekassa hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lain-säädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkekassa antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 27 §:n mukaan.

HE 16/2015 vp

53 k §

Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

53 l §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle ryhtymisestään ansiotyöhön.

72 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 78 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka työntekijä on ansainnut 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka.

Eläkkeeseen eivät oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 73 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia työntekijän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 80 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

73 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä (*tuleva aika*). Jos työntekijän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 82 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta.

75 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Eläkkeeseen oikeuttaa työntekijän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

3) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskauden loppuun mennessä;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä, vastaavaa ulkomaista etuutta taikka kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionin toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

Työeläkeote

Työntekijälle, joka on 17—69-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

- 1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;
 - 2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistyötulot;
 - 3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;
 - 4) peruste ja aika, jolta etuutta karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja
 - 5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä.
- Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi työntekijän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkekassa tai muu yksityisten alojen eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

- 1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai
- 2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös

eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämivuotta edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

81 c §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeiässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle työntekijälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

87 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 23—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

88 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen. Ikärajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertomella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertomella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertomella. Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertomella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertomella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertomella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertomella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat määrätään siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

89 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työraueläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa mainittua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 97—99 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjättäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 87 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 87 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

93 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänään. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

96 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

- 1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;
- 2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja
- 3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 93 §:n mukaisesti määrätty eläke.

96 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään muu uusi eläke, kuin osittainen varhennettu vanhuuseläke, johon ei sovelleta 86 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

97 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

- 1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;
- 2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;
- 3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;
- 4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;
- 5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;
- 6) potilasvahinkolain (585/1986) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke.

99 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain tai potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

100 §

Takautumisoikeus

Eläkekassalla on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen, perhe-eläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin raideliikennevastuulain (113/1999) mukaisen toiminnan harjoittajalta, jos työntekijän työkyvyttömyyden tai edunjättäjän kuoleman aiheuttaa raideliikennevastuulain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkekassan oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt tai edunsaaja raideliikennevastuulain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

101 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja vuosiansioiden tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitetut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammi-kuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

103 §

Eläkehakemus

Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkekassa antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n tai työuraeläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 53 j §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

104 a §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkekassalle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

- 1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvion sen 53 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkykyvaatimuksesta;
- 2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;
- 3) arvion hakijan 53 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä
- 4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 53 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkekassalle työnantajan lausunto hakijan työn sisällöstä.

Jos työterveyshuollon tai työnantajan lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkekassa voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkekassalle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkekassan osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkekassan nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkekassan osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkekassan käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkekassa on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

114 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle

Jos eläkekassa on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 52 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla takautuvasti alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

HE 16/2015 vp

Jos eläkekassa on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen, työuraeläkkeen tai 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Mitä 2 momentissa säädetään takautuvan vanhuuseläkkeen maksamisesta työnantajalle samalta ajalta maksetun sairausajan palkan korvaamiseksi, sovelletaan myös, jos työntekijälle myönnetään työuraeläkkeen sijasta vanhuuseläke 53 i §:ssä tarkoitettulla tavalla.

117 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

123 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkekassa on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos eläkekassa viimeisenä eläkelaitoksena on maksanut aiheettomasti julkisten alojen eläkelain mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää Keva siten kuin takaisinperinnästä julkisten alojen eläkelaiissa säädetään. Eläkekassa antaa viimeisenä eläkelaitoksena takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

126 §

Muutoksen hakeminen eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään

Eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos eläkekassan päätös sisältyy Kevan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen eläkelaiissa säädetään.

130 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Kun eläkekassa on viimeisenä eläkelaitoksena antanut päätösyhdistelmän, sen on pyydettävä lausunto Kevalta ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee Kevan hoitamaa elä-

keturvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

131 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos eläkekassa päätösyhdistelmän antaneena viimeisenä eläkelaitoksena on pyytänyt 130 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon Kevalta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkekassan on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

154 §

Eläkekassan vastuu vanhuuseläkkeestä

Eläkekassa on vastuussa:

- 1) työntekijän ja eläkkeensaajan vanhuuseläkkeen siitä osasta, joka perustuu työntekijän ennen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukautta edeltävän kuukauden loppua tekemään työhön ja joka vastaa 0,4 prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänä 65 vuotta tai, jos vanhuuseläkkeen osa perustuu työntekijän 65 vuoden täyttämivuoden jälkeiseen työhön, työntekijän ikää työntekovuonna, ja laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan; eläkekassan vastuuseen ei kuitenkaan lueta 101 §:n mukaisesta vuosiansioiden palkkakertoimella tarkistamisesta tai eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 102 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuvaa korotusta eikä elinaikaker-toimesta johtuvaa muutosta;
- 2) määrästä, joka 155 §:n ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan on siirretty eläkekassan vastuulla olevaan osaan; ja
- 3) määrästä, joka on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan vanhuuseläkkeen osaan rahastoidun osan kasvattamiseksi.

159 §

Eläkekassan vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista

Eläkekassa ja työntekijän eläkelain mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset vastaavat yhteisesti seuraavista kuluista siltä osin kuin niitä ei saada muualta kustannetuiksi:

- 1) muut kuin 154 ja 156 §:ssä tarkoitetut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet, lukuun ottamatta työntekijän eläkelain 174 ja 175 §:n mukaisesti maksettavaa määrää;
- 2) eläkkeiden ja kuntoutusrahojen ne osat, jotka ylittävät 154—157 §:n mukaiset määrät; tällöin kuntoutusrahan kustannuksen katsotaan kokonaan määräytyvän sen eläkelain mukaan, jonka perusteella kuntoutusraha on myönnetty;
- 3) perhe-eläke;
- 4) osittainen varhennettu vanhuuseläke;
- 5) kuntoutuskorotus; kuntoutuskorotuksen määrään luetaan tällöin myös korotuksen määrä siltä osin kuin se kohdistuu 153 §:n 1 momentissa tarkoitettuun tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain mukaista eläkettä vastaavan määrän ylittävään osaan;
- 6) sosiaali- ja terveysministeriön antamien vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteiden muuttamisesta aiheutuvat kustannukset;

HE 16/2015 vp

- 7) 154 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista siirroista aiheutuvat kustannukset;
- 8) työntekijän eläkelain 179 §:n 1 momentin 1—8 ja 10 kohdassa tarkoitetut, mainittuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudet; ja
- 9) työuraeläke.

Eläkekassan osuus 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdan mukaisista vanhuuseläkekuluista, lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertosuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluja, määräytyy yhteisesti kustannettaviin kuluihin tarkoitettujen varojen mukaisessa suhteessa. Eläkekassan osuus 1 momentin 1 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkekuluista, 1 momentin 2 kohdan mukaisista muista kuin vanhuuseläkekuluista, edellä mainituista 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertosuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluista sekä 1 momentin 3—5 ja 9 kohdan mukaisista kuluista määräytyy eläkekassassa vakuutettujen työansioden mukaisessa suhteessa. Eläkekassan osuus 1 momentin 6 ja 7 kohdan mukaisista kuluista määräytyy siten kuin 4 momentin mukaisissa laskuperusteissa on tarkemmin määritelty. Eläkekassan osuus 1 momentin 8 kohdan mukaisista kuluista määräytyy kuten eläkekassan osuus vastaavista 1 momentin mukaisista yhteisesti kustannettavista kuluista.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

11.

Laki

merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain (1291/2006) 4 §:n 1 ja 3 momentti, 7, 8, 22, 24 ja 31 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentti laissa 1104/2008 ja 3 momentti laissa 1461/2011, 22 § osaksi laissa 1169/2007 sekä 31 § osaksi laissa 797/2012, sekä

muutetaan 17 §, sellaisena kuin se on laissa 297/2015, seuraavasti:

17 §

Jos työntekijä on työskennellyt Suomessa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen työsuhteen palkan perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____ .

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

12.

Merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Voimaantulo

Merimieseläkelain muuttamisesta annettu laki (/) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Sitä sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen sekä merimieseläkelain (1290/2006) soveltamisalaan kuuluvassa työsuhteessa tehtyyn työhön 1 päivästä tammikuuta 2017 lukien.

Merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain 97 §:n 1 momentin 6 kohtaa ja 100 §:n 2 momenttia sovelletaan potilasvahinkolain (585/1986) tai raideliikennevastuulain (113/1999) mukaiseen korvaukseen, jonka vakuutustapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

2 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja vahvistetaan merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain 88 §:n ja työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) 83 §:n mukaisesti ensimmäisen kerran 1965 syntyneille työntekijöille vuodelle 2027.

Työkyvyttömyyden alkaessa ennen vuotta 2027 vain työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan elinaikakertoimella.

3 §

Lykkäyskorotus

Vuonna 1948 ja sitä ennen syntyneen työntekijän vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus lasketaan 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Vuonna 1949—1953 syntyneelle työntekijälle lasketaan merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain 11 ja 16 §:ssä tarkoitettu lykkäyskorotus aikaisintaan 1 päivästä tammikuuta 2017 alkaen.

Vuonna 1939 ja sitä ennen syntyneen työntekijän vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 65 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus lasketaan 65 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

4 §

Siirtymäajan korotettu karttuma

Vuoden 2025 loppuun eläkettä karttuu työansioista 1,7 prosenttia vuodessa 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, jos työntekijä ei saa maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea tai muuta omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta kuin osa-aikaeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Jos karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, eläkkeen karttuminen määräytyy keskimääräisen karttumisprosentin mukaan muista kuin vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen ansaituista työansioista. Keskimääräinen karttumisprosentti lasketaan ottamalla karttumisprosentit huomioon niiden kalenterivuoteen sisältyvien kalenterikuukausien lukumäärän suhteessa, joihin karttumisprosentit kohdistuvat.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös työntekijää, joka työskentelee toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa 53 vuotta täytettyään. Tällöin teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1,7 karttumisprosentin ja 1,5 karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

Vuoden 2025 loppuun saakka 53 vuotta täytäneen työntekijän eläkevakuutusmaksu määräytyy työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulolain (/) 4 §:n 2 momentissa säädetysti.

5 §

Osa-aikaeläke

Ennen vuotta 1956 syntyneen työntekijän 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sitä ennen alkaneeseen osa-aikaeläkkeeseen sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2016 voimassa olleita säännöksiä ja osa-aikaeläkettä saavan lesken leskeneläkkeen vähentämiseen sovelletaan merimieseläkelain 96 §:ää, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2016. Lisäksi osa-aikaeläkkeen jälkeiseen muuhun eläkkeeseen sovelletaan merimieseläkelain 23 ja 24 §:ää sekä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi muutetun eläkkeen kustannustenjakoon mainitun lain 159 §:ää, sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2016. Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön kunkin vuoden työansioista karttuu eläkettä siten kuin merimieseläkelain muuttamisesta annetussa laissa ja tämän lain 4 §:ssä säädetään. Jos osa-aikaeläke on lakkautettuna yhdenjaksoisesti yli kuuden kuukauden ajan, työntekijällä ei ole enää oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

6 §

Työeläkeote

Vuonna 1954—1958 syntyneille työntekijöille lähetetään merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain 81 c §:n 2 momentin mukainen työeläkeote vuonna 2017.

Merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain 81 c §:n mukaista arviota työntekijän tavoiteeläkeiästä ei ilmoiteta työeläkeotteilla, jotka lähetetään työntekijöille, joilla merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (296/2015) voimaantulosäännöksen 3 tai 4 momentin perusteella on oikeus vanhuuseläkkeeseen merimieseläkelain 8 §:ssä säädettyä alinta vanhuuseläkeikää alemmassa alennetussa eläkeiässä.

7 §

Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien jälkeen

Sen estämättä, mitä merimieseläkelain muuttamisesta annetussa laissa säädetään, ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle sovelletaan merimieseläkelain 8 §:n 4 momenttia, 11 §:n 3 momenttia ja 13 §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2012.

8 §

Kuolevuusperustetäydennys

Eläkekassan tasausvastuuseen siirretään vakuutusteknisen vastuuvelan laskuperusteiden muutoksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi 31 päivänä joulukuuta 2016 vakavaraisuuspääomasta määrä, joka on merimieseläkelain 202 §:ssä tarkoitetuissa vakuutusteknisen vastuuvelan laskuperusteissa vahvistettu prosenttimäärä 31 päivänä joulukuuta 2015 mennessä karttuneesta vanhuuseläkevastuusta. Prosenttimäärä vahvistetaan sen suuruiseksi, että se vastaa työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 10 §:ssä tarkoitettua työntekijän eläkelain mukaisissa vastuuvelan tai eläkevastuun laskuperusteissa vahvistettua prosenttimäärää.

9 §

Oikeus eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä

Jos henkilöllä on työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 8 §:n tai työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 30 b §:n 2 momentin perusteella oikeus vanhuuseläkkeeseen merimieseläkelain 8 §:n mukaista alinta vanhuuseläkeikänsä alemmassa eläkeiässä, on hänellä oikeus samasta ajankohdasta myös merimieseläkelain mukaiseen eläkkeeseen. Tällöin merimieseläkelain mukaista eläkettä vähennetään 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa varhennetaan ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alkua. Tarkemmat säännökset merimieseläkelain mukaisen eläkkeen vähentämisestä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tämän lain 8 §:ää sovelletaan kuitenkin jo 31 päivänä joulukuuta 2016.

13.

Julkisten alojen eläkelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Lain tarkoitus ja soveltamisala

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään työansioiden perusteella määräytyvästä Kevan jäsenyhteisön, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevan eläketurvasta.

2 §

Eläketurvan toimeenpano

Tämän lain mukaisesta eläketurvasta huolehtii julkisoikeudellinen Keva-niminen eläkelaitos. Kevasta säädetään Kevasta annetussa laissa (/).

3 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *palvelussuhteella* tämän lain piiriin kuuluvaa virka- tai työsuhdetta, perhe- ja omaishoitajan sopimussuhdetta Kevan jäsenyhteisöön, luottamustointa sekä toimeksianto- tai konsultti-sopimussuhdetta tai vastaavaa muuta sovittua järjestelyä;
- 2) *työntekijällä* kaikkia lain soveltamisalaan kuuluvia henkilöitä;
- 3) *julkisella työnantajalla* Kevan jäsenyhteisöä, valtiota, evankelis-luterilaista kirkon seurakuntaa, seurakuntayhtymää, tuomiokapitulia, kirkkohallitusta sekä Kansaneläkelaitosta;
- 4) *työeläkeläillä* työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittuja lakeja ja eläkesääntöjä sekä muita niihin verrattavia säädöksiä, joissa määritellään työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva eläke;
- 5) *yksityisten alojen työeläkeläillä* työntekijän eläkelakia ja mainitun lain 3 §:n 1 momentissa mainittuja lakeja;
- 6) *työeläkkeellä* työeläkelain mukaisia eläkkeitä;
- 7) *yksityisten alojen työeläkelaitoksella* yksityisten alojen työeläkelain mukaisesta eläketurvasta huolehtivaa eläkelaitosta;
- 8) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista

vuorottelukorvausta, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelätkien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta, työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) tai sotilastaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;

9) *ansaitulla eläkkeellä* tässä laissa tarkoitettujen työansioiden, päättyneen eläkkeelläoloajan, 8 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttunutta eläkettä ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;

10) *ensisijaisella etuudella* 96 ja 97 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka maksetaan työeläkkeen määrästä riippumatta täysimääräisesti ja vähennetään tämän lain mukaisesta etuudesta;

11) *tulevalla ajalla* sen vuoden alun, jona työkyvyttömyys alkaa, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Jos työntekijän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän;

12) *rahamäärillä* summia, jotka vastaavat työntekijän eläkelain 96, 97 ja 100 §:ssä tarkoitettun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004;

13) *edunjättäjällä* henkilöä, jonka jälkeen suoritetaan tämän lain mukaista perhe-eläkettä;

14) *edunsaajalla* henkilöä, jolla on oikeus saada tämän lain mukaista perhe-eläkettä;

15) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja *EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;

16) *EU- ja ETA-maalla* maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

17) *sosiaaliturvasopimuksella* Suomea sitovaa kansainvälistä, sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta;

18) *teoreettisella eläkkeellä* laskennallista eläkettä, jota määrättäessä työeläkelätkien alainen ja EU- ja ETA-maassa työskentely aika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi;

19) *alimmalla vanhuuseläkeikällä* 10 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua työntekijän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää.

4 §

Lain soveltamisala

Tämän lain mukaisen eläketurvan piiriin kuuluu julkiseen työnantajaan sekä eduskuntaan palvelussuhteessa oleva henkilö sekä eduskunnan oikeusasiamies ja eduskunnan apulaisoikeusasiamies. Lakia sovelletaan myös henkilöön, joka ei ole virka- tai työsuhteessa julkiseen työnantajaan, jos muussa laissa niin säädetään.

Eläketurvan piiriin kuuluvat myös:

1) perhehoitaja, joka on tehnyt Kevan jäsenyhteisön kanssa perhehoitolain (263/2015) 3 §:ssä tarkoitettun toimeksiantosopimuksen (*perhehoitaja*);

2) omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 2 §:n mukainen omaishoitaja;

HE 16/2015 vp

- 3) julkisen työnantajan luottamushenkilö;
- 4) sellainen luonnollinen henkilö, joka toimimatta yrittäjänä, on tehnyt julkisen työnantajan kanssa toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai sopinut vastaavasta muusta järjestelystä eikä tätä toimintaa harjoiteta yhtiön tai muun yhteisön nimissä.

5 §

Lain soveltamisalan rajoitukset

Palvelussuhteesta karttuu eläkettä tämän lain mukaisesti. Tämä laki ei kuitenkaan koske:

- 1) palvelussuhdetta ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 17 vuotta;
- 2) palvelussuhdetta sen kalenterikuukauden jälkeen, jolloin vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt työntekijä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt työntekijä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt työntekijä täyttää 70 vuotta;
- 3) palvelussuhdetta, jonka perusteella on oikeus eläkkeeseen muun lain nojalla; eikä
- 4) valtion palvelukseen Euroopan unionin, Euroopan talousalueen taikka Sveitsin alueen ulkopuolelle otetun muun kuin Suomen kansalaisen palvelusta.

Jos tulee epäselvyyttä siitä, sovelletaanko työntekijään tätä lakia, asian ratkaisee Keva työnantajan tai työntekijän hakemuksesta.

6 §

Eläkeoikeuden siirto Euroopan unioniin

Työntekijällä on oikeus siirtää tämän lain mukainen eläkeoikeutensa Euroopan unioniin siten kuin eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetussa laissa (165/1999) säädetään. Euroopan unioniin siirtyvään ja sieltä palautettavaan eläkeoikeuteen sovelletaan eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain säännöksiä sillä osin kuin kyseisessä laissa on tämän lain säännöksistä poikkeavia säännöksiä.

2 luku

Eläketurva

7 §

Eläketurvan lajit

Eläketurvaan kuuluvat tässä laissa säädetty peruseläketurva sekä kuntoutusetuudet. Eläketurvaan voi kuulua myös lisäeläketurva.

Kevan jäsenyhteisö ei voi järjestää eikä pitää voimassa palvelussuhteeseen perustuvaa peruseläketurvaa työntekijöilleen muutoin kuin tässä laissa säädetyllä tavalla.

8 §

Kevan järjestämä lisäeläketurva

Keva voi järjestää Kevan jäsenyhteisön työntekijöille peruseläketurvan lisäksi myös lisäeläketurvaa. Lisäeläketurvan järjestäminen on jäsenyhteisölle vapaaehtoista.

HE 16/2015 vp

Kevan järjestämästä lisäeläketurvasta määrätään Kevan lisäeläkesäännössä. Lisäeläkesäännössä määrätään Kevan oikeudesta myöntää ylimääräinen eläke sekä työntekijän kuoltua suoritettava taloudellinen tuki. Lisäeläkesäännössä voidaan määrätä, että taloudellista tukea suoritetaan myös Kevan jäsenyhteisön palveluksessa olevan muun työeläkelain piiriin kuuluvan työntekijän jälkeen.

9 §

Muualta järjestettävä lisäeläketurva

Sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, Kevan jäsenyhteisö voi ottaa työntekijälleen tämän lain mukaisen eläketurvan lisäksi vapaamuotoisen eläkevakuutuksen tai myöntää hänelle yksittäistapauksessa ylimääräisen eläkkeen.

3 luku

Eläke- ja kuntoutusetuudet

Vanhuuseläke

10 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen 95 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä palvelussuhteessa, josta hän jää eläkkeelle.

11 §

Vanhuuseläke varhennettuna samasta ajankohdasta muusta pohjoismaasta myönnetyn vanhuuseläkkeen kanssa

Sen estämättä, mitä 10 §:n 2 momentissa säädetään, työntekijälle voidaan hakemuksesta myöntää valtion palvelussuhteista karttunut vanhuuseläke aikaisintaan 60 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta, jos työntekijällä on oikeus vanhuuseläkkeeseen ennen alimman van-

HE 16/2015 vp

huuseläkeikänsä täyttämistä Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä valtioiden eläkejärjestelmien mukaisen eläkeoikeuden sopeuttamisesta tehdyn sopimuksen (SopS 96/2002) perusteella. Tällöin eläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kalenterikuukauden alkua.

12 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos työntekijän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä karttunutta eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut palvelussuhteensa. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pitemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä on kahdessa tai useammassa palvelussuhteessa ja hän päättää niistä jonkun tai jotkut jäädäkseen vanhuuseläkkeelle, hänelle myönnetään 1 momentin estämättä vanhuuseläkkeenä myös vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä jatkuvasta palveluksesta maksetuista työansioista karttunut eläke. Samoin menetellään, jos työntekijä päättää jonkin muun työeläkelain alaisen virka- tai työsuhteen taikka yrittäjätoiminnan jäädäkseen vanhuuseläkkeelle ja hänellä on ollut sen kanssa rinnakkainen muu palvelussuhde kuin virka- tai työsuhte.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun ylärajan täyttyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Edellä 10 ja 11 §:ssä tarkoitetun vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen maksetuista työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun ikärajan täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Sama koskee 102 §:ssä tarkoitetun vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen maksetuista työansioista karttunutta eläkettä, joka perustuu valtion palvelukseen tai muuhun valtion eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa (/) tarkoitettuun palvelussuhteeseen.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 10 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

14 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

15 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

- 1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;
- 2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;
- 3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen 95 §:n mukaisesti.

Työntekijällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousryttäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeikänsä täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (*varhennusvähennys*).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään työntekijän alimman vanhuuseläkeikänsä täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja työntekijä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta I momentissa tarkoitettusta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohan mukaan.

17 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa sen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Keva poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 137 §:ssä.

18 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun työntekijälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä muodostuu tällöin seuraavista osista:

- 1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta tämän lain mukaisesta eläkeosuudesta; ja
- 3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ansaitusta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 10 §:ssä säädetään, jos työntekijälle myönnetään muun työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, työntekijälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 12 §:ssä säädetään.

19 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva työntekijä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

20 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään 56 §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

21 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuorituksena.

Työeläkekuntoutus

22 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Työntekijällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 33 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

2) työntekijällä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 88 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja

3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän ikä, ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, vakiintuminen työelämään sekä se, johtaako haettu ammatillinen kuntoutus todennäköisesti työntekijän terveydentilalle sopivassa työssä jatkamiseen tai työhön palaamiseen. Lisäksi tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon, lykkääkö ammatillinen kuntoutus työntekijän eläkkeelle jäämistä.

Työkyvyttömyyden uhkalla tarkoitetaan tilannetta, jossa on todennäköistä, että työntekijälle lähivuosina ilman ammatillista kuntoutusta tulisi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläke tai osatyökyvyttömyyseläke, vaikka hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen toteutuksen mahdollisuudet otetaan huomioon.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tulevan ajan tarkasteluaika määräytyy siten kuin työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisen työntekijän kuntoutukseen, joka on 33 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla työkyvytön. Tällöin tämän pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut ansiot määräytyvät samoin kuin tulevan ajan ansiot hänen työkyvyttömyyseläkkeessään.

23 §

Ammatillisen kuntoutuksen sisältö ja kuntoutussuunnitelma

Ammatillisella kuntoutuksella tarkoitetaan työkokeilua, työhön valmennusta, työhön tai ammattiin johtavaa koulutusta ja tukea elinkeinotoiminnan aloittamiseen tai jatkamiseen. Työntekijälle voidaan korvata ammatillisesta kuntoutuksesta aiheutuvat ja kuntoutumista tukevat välttämättömät ja tarpeelliset kustannukset.

Ennen ammatillisen kuntoutuksen käynnistämistä työntekijällä on oltava kuntoutussuunnitelma, jonka laatimista Keva voi tukea.

24 §

Korvaus työhön valmennuksessa sattuneesta tapaturmasta tai saadusta ammattitaudista

Sellaisessa 23 §:n 1 momentissa tarkoitettussa työ- ja koulutuskokeilussa valtiolla, työhön valmennuksessa ja työharjoittelussa, jossa kuntoutukseen osallistuva ei ole palvelussuhteessa valmennuksen järjestäjään, sattuneesta tapaturmasta tai saadusta ammattitaudista suoritetaan kuntoutettavalle korvaus valtion varoista soveltuvin osin samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturma- ja ammattitautilaisissa säädetään työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritettava korvauksesta. Asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista tämän pykälän nojalla, käsittelee ensimmäisenä asteena Valtiokonttori.

25 §

Ennakkopäätös oikeudesta kuntoutukseen

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täytyvätkö työeläkekuntoutuksen saamisen edellytykset. Ennakkopäätös on Kevaa sitova, jos työntekijä toimittaa Kevalle kuntoutussuunnitelman yhdeksän kuukauden kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi.

26 §

Kuntoutusraha

Työntekijällä on oikeus kuntoutusrahaan niiltä kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on kokonaan tai osittain estynyt tekemästä ansiotyötä ammatillisen kuntoutuksen vuoksi.

Kuntoutusraha on yhtä suuri kuin niiden työeläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille.

Jos työntekijä on jäänyt sairauslomalle palvelussuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa, kuntoutusraha on kuitenkin yhtä suuri kuin niiden työeläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi sairausloman alkaessa.

HE 16/2015 vp

27 §

Osakuntoutusraha

Jos työntekijä ansaitsee ammatillisen kuntoutuksen aikana enemmän kuin puolet vakiintuneesta ansiostaan, kuntoutusrahan määrä on puolet 26 §:ssä tarkoitettusta kuntoutusrahasta.

28 §

Työkyvyttömyyseläkkeen saajan kuntoutuskorotus

Jos työntekijä saa tämän lain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, hänellä ei ole oikeutta 26 §:n mukaiseen kuntoutusrahaan. Työkyvyttömyyseläkkeen saajalle maksetaan ammatillisen kuntoutuksen ajalta työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi kuntoutuskorotus. Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa ammatillisen kuntoutuksen ajalta täytenä eläkkeenä ja siten korotettuna kuin 1 momentissa säädetään.

29 §

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus

Työntekijälle voidaan myöntää kuntoutusrahaa työkyvyttömyyseläkkeen suuruisena harkinnanvaraisena kuntoutusavustuksena kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Harkinnanvarainen kuntoutusavustus voidaan myöntää myös 23 §:n 2 momentissa tarkoitettun kuntoutussuunnitelman laatimista varten.

Kuntoutusavustusta maksetaan enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden erikseen laskettuna kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Kuntoutusavustusta voidaan kuitenkin maksaa pidemmältäkin ajalta, jos se on kuntoutuksen turvaamiseksi perusteltua.

Kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle, joka on viimeksi ennen ammatillista kuntoutusta ollut Kevan jäsenyhteisön palveluksessa, voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta työntekijällä on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen.

30 §

Kuntoutusrahan tai työkyvyttömyyseläkkeen saajan kuntoutuskorotuksen lakkauttaminen

Kuntoutusraha tai työkyvyttömyyseläkkeen saajalle maksettava kuntoutuskorotus voidaan lakkauttaa, jos sen saaja kieltäytyy ammatillisesta kuntoutuksesta tai keskeyttää tällaisen kuntoutuksen ilman pätevää syytä.

Työntekijällä ei ole oikeutta ilman pätevää syytä työkyvyttömyyseläkkeeseen ennen kuin hänen oikeutensa työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen kuntoutusrahaan on päättynyt.

31 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Edellä 26 ja 28 §:ssä tarkoitettuihin kuntoutusrahaan ja kuntoutuskorotukseen sekä niiden saajaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta. Aiheettomasti maksettujen 22 §:ssä tarkoitettujen ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvausten takaisinperintään sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 81 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

Työkyvyttömyyseläke

32 §

Työkyvyttömyysetuudet

Työntekijällä on oikeus heikentyneen työkyvyn perusteella työkyvyttömyyseläkkeeseen alimman vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän täyttämiseen saakka, siten kuin tässä laissa säädetään. Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi.

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta, sovelletaan kuntoutustukeen ja sen saajaan.

33 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen:

1) jos hän on sairauden, vian tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajaksi tullut palvelussuhteen kestäessä kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä;

2) jos hän on sairauden vian tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajaksi tullut palvelussuhteen päätyttyä kykenemättömäksi, ottaen huomioon hänen jäljellä oleva työkykynsä, hankkimaan itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota hänen voidaan kohtuudella edellyttää tekevän; taikka

3) jos hänelle on myönnetty yksityisten alojen työeläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke, tai hänelle on tämän lain alaisen palvelussuhteen päätettyä myönnetty myöhempään virka- tai työsuhteeseen perustuva muun kuin edellä mainitun työeläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke.

Sovellettaessa 1 momentin 2 kohtaa otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Jos työkyky vaihtelee, otetaan huomioon työntekijän vuotuinen ansio.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työkyvyn heikentymisen arvioinnissa huomioon otettavista tekijöistä, 60 vuotta täyttäneen työntekijän, jonka työura on pitkä, työkyvyttömyyseläkeoikeutta arvioitaessa otetaan huomioon myös työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työn vaativuus ja vastuullisuus, jos nämä seikat yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työntöön jatkamisen kohtuuttomaksi.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, joka on tullut työkyvyttömäksi virkaansa tai työhönsä tai jonka työkyvyn voidaan arvioida ainakin vuoden ajaksi heikentyneen vähintään

kolmella viidesosalla. Jos työkyky on heikentynyt tätä vähemmän, mutta kuitenkin vähintään kahdella viidesosalla, myönnetään eläke osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

34 §

Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Ennen kuin Keva tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, Keva antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 25 §:n mukaan.

35 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on eläketapahtumavuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitun eläkkeen ja 83 §:n mukaisen tulevan ajan eläkeosan yhteismäärä. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

36 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Työntekijän työkyvyttömyyseläkkeeseen ja kuntoutustukeen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutustuen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta.

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevan tämän lain mukaisen eläkkeen määrän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

37 §

Ennakkopäätös oikeudesta osatyökyvyttömyyseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 33 §:n 4 momentissa mainitut osatyökyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

Ennakkopäätös on Kevaa sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työntekijän ja hänen työnantajansa sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi.

38 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa aikaisintaan sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettuna päivärahan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

HE 16/2015 vp

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraahakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; tai

3) työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.

Jos työntekijällä on oikeus saada sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta, se otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa määrittäessä samalla tavalla kuin sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, kuitenkin enintään sairausvakuutuslain mukaiseen enimmäissuoritusajkaan saakka.

39 §

Osatyökyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Osatyökyvyttömyyseläke alkaa eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta.

40 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva maksaminen

Työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä makseta takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kuudelta kuukaudelta.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti osatyökyvyttömyyseläkkeenä tai täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä 38 §:n 2 momentin perusteella ja samalta ajalta on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, työkyvyttömyyseläkettä maksetaan tältä ajalta päivärahan määrän ylittävä osa.

41 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kestoajaksi

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi.

Jos työntekijän työkyky on heikentynyt määräajaisesti vähintään vuoden ajaksi, hänellä on oikeus saada kuntoutustukea työkykynsä palauttamiseksi niin pitkältä ajalta kuin hänen arvioidaan olevan työkyvytön tässä laissa tarkoitettulla tavalla.

Kuntoutustukea myöntäessään Kevan on varmistuttava siitä, että työntekijälle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki voidaan myöntää työkyvyttömälle työntekijälle myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelun ajaksi.

42 §

Työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Työkyvyttömyyseläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Kevalle työkykynsä palautumisesta, ryhtymisestään ansiotyöhön ja kuntoutuksen keskeytymisestä.

43 §

Selvitys työkyvyttömyyden jatkumisesta

Jos Kevalla on perusteltua syytä olettaa, että työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky on palautunut, eläkkeensaaja on velvollinen käymään Kevan määräyksestä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämistä varten tutkittavana Kevan nimeämän laillistetun lääkärin luona tai Kevan osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Kevan on tällöin korvattava tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

44 §

Työkyvyttömyyseläkeoikeuden tarkistaminen

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu, hänen oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeeseen tarkistetaan hänen hakemuksestaan tai Kevan aloitteesta.

Työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän työansioissa tapahtuneet muutokset. Työntekijällä ei ole oikeutta täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin hänen työansionsa ovat enemmän kuin 40 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltäneestä vakiintuneesta keskiansiosta, eikä osatyökyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin hänen työansionsa ovat enemmän kuin 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta.

45 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrän muuttaminen

Jos täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavan työntekijän työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada osatyökyvyttömyyseläkettä ja muutoksen voidaan arvioida kestävän vähintään vuoden, täysi työkyvyttömyyseläke muutetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Jos osatyökyvyttömyyseläkettä saavan työntekijän työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja muutoksen voidaan arvioida kestävän vähintään vuoden, osatyökyvyttömyyseläke muutetaan tädeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa siten kuin 38 §:ssä säädetään. Osatyökyvyttömyyseläkettä maksetaan täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen saakka.

46 §

Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttaminen

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky palautuu siinä määrin, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

HE 16/2015 vp

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta.

47 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos eläkkeensaaja:

- 1) on ansiotyössä ja tästä työstä saadut työansiot ovat tilapäisesti yli 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltäneestä vakiintuneesta keskiansiosta;
- 2) ei suostu Kevan 43 §:n mukaan määräämään tutkimukseen; ei kuitenkaan, jos kieltäytymiseen on hyväksyttävä syy;
- 3) ei toimita 43 §:ssä tarkoitetun tutkimuksen tuloksia Kevaan sen määräämässä kohtuullisessa ajassa; tai
- 4) kieltäytyy Kevan järjestämästä kuntoutuksesta tai koulutuksesta ilman pätevää syytä.

48 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen, lakkauttaminen tai keskeyttäminen

Eläke voidaan lakkauttaa tai tarkistaa taikka sen maksaminen voidaan keskeyttää takautuvasti enintään kahden vuoden ajalta. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai Kevan tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen on ollut keskeytettynä, eläke kuitenkin tarkistetaan tai lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta.

49 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi ja oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana karttuneeseen uuteen eläkkeeseen

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella ansaittuun eläkkeeseen on oikeus hakemuksesta aikaisintaan alimman vanhuuseläkeikänsä täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos työntekijä ei ole enää siinä palvelussuhteessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle, tai siitä ajankohdasta, jona työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä myönnetään sellainen uusi eläke, jota ei määrätä entisin perustein.

Eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä, mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeikänsä täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

- 1) työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai
- 2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

HE 16/2015 vp

50 §

Ohjaus kuntoutukseen

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, Kevan on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi Kevan on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

Työuraeläke

51 §

Oikeus työuraeläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

- 1) hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 52 §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;
- 2) hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 33 §:ssä tarkoitetun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;
- 3) hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja
- 4) työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen vireille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset poissaolojaksot virka- tai työsuhteen aikana sairauden tai lomautuksen vuoksi sekä tilapäinen työttömyys.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA -maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava 52 §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

52 §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Työntekijän 51 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

- 1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;
- 2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;
- 3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;
- 4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;
- 5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä taikka
- 6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeuk-

HE 16/2015 vp

selliset fyysikaaliset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

53 §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

54 §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 51 §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

55 §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 51 §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on Kevaa sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai työntekijän ja hänen työnantajansa sopiman pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

56 §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämiseksi annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voidaan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

57 §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai Kevan tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

58 §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työntekijällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä palvelussuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle.

Jos työntekijän palvelussuhde päättyy alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen, työntekijällä on hakemuksesta oikeus eläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen aikaisintaan palvelussuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

59 §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

60 §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos Keva hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lain-säädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, Keva antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 25 §:n mukaan.

61 §

Työuraeläke muun työeläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke yksityisten alojen työeläkelain mukainen työuraeläke, tai hänelle on tämän lain alaisen palvelussuhteen päätyttyä myönnetty myöhempään virka- tai työsuhteeseen perustuva muun kuin edellä mainitun työeläkelain työuraeläke.

62 §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan Kevalle ryhtymisestään ansiotyöhön.

HE 16/2015 vp

Perhe-eläke

63 §

Oikeus perhe-eläkkeeseen

Työntekijän kuoltua suoritetaan hänen edunsaajilleen hakemuksesta perhe-eläkettä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Perhe-eläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, että työntekijällä oli oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai että hän sai sitä.

64 §

Edunsaajat

Edunsaajia ovat leski, entinen puoliso ja lapset. Perhe-eläke maksetaan leskeneläkkeenä ja lapseneläkkeenä.

Perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjäntäjän kuoleman.

65 §

Lesken eläkeoikeus

Leskellä on oikeus leskeneläkkeeseen, jos:

- 1) hän on solminut avioliiton edunjäntäjän kanssa ennen kuin tämä oli täyttänyt 65 vuotta; ja
- 2) hänellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjäntäjän kanssa.

Leskeneläkkeeseen on oikeus myös sellaisella leskellä, jonka avioliitto on solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja edunjäntäjä 65 vuotta, jos avioliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta, jos:

- 1) leski on edunjäntäjän kuollessa täyttänyt 50 vuotta; tai

- 2) leski sai edunjäntäjän kuollessa työeläkelain tai kansaneläkelain (568/2007) mukaista työkyvyttömyyseläkettä, joka oli jatkunut vähintään kolmen vuoden ajan.

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen 1 momentin nojalla, jos lapsi on annettu ottolapseksi perheen ulkopuolelle ennen edunjäntäjän kuolemaa, eikä sellaisen edunjäntäjän lapsen perusteella, jonka leski on ottanut ottolapsekseen edunjäntäjän kuoltua.

Jos leskellä on aikaisemman avioliiton perusteella oikeus saada työeläkelain mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, hänellä ei ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

66 §

Entisen puolison eläkeoikeus

Edunjäntäjän entisellä puolisollla on oikeus leskeneläkkeeseen, jos edunjäntäjä oli kuollessaan tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen tai sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen perusteella velvollinen määrääjain maksamaan hänelle elatusapua. Entisestä puolisosta ja hänen oikeudestaan leskeneläkkeeseen on soveltuvain osin voimassa, mitä leskestä ja lesken oikeudesta leskeneläkkeeseen säädetään.

67 §

Lapsen eläkeoikeus

Lapseneläkkeeseen on oikeus edunjättäjän kuollessa alle 18-vuotiaalla:

- 1) edunjättäjän lapsella; ja
- 2) lesken lapsella, joka asui edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa.

Lapseneläke myönnetään ensisijaisesti oman vanhemman jälkeen. Lapseneläkkeeseen ei ole oikeutta useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti. Jos kahden edunjättäjän jälkeen lapseneläkettä saavalle lapselle myönnetään myöhemmin lapseneläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjättäjän jälkeen ensiksi myönnetty lapseneläke lakkaa siitä ajankohdasta, josta oman vanhemman jälkeen myönnettävä lapseneläke alkaa.

68 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työraueläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa mainittua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 96—98 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjättäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 36 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 36 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

69 §

Lesken ja entisen puolison eläkkeen määrä

Leskeneläkkeen määrä perhe-eläkkeen perusteesta on, jollei 2 momentista tai 72—74 §:stä ja 96—98 §:stä muuta johdu:

- 1) 6/12, jos edunsaajana on leski yksin tai leski ja yksi lapsi;
- 2) 5/12, jos edunsaajana on leski ja kaksi lasta;
- 3) 3/12, jos edunsaajana on leski ja kolme lasta; sekä
- 4) 2/12, jos edunsaajana on leski ja neljä tai useampia lapsia.

HE 16/2015 vp

Edunjättäjän entisen puolison perhe-eläkkeen suuruus määrätään siten, että sen osuus 1 momentin mukaisesti lasketusta leskeneläkkeen määrästä on sama kuin mitä 60 prosenttia edunjättäjän entiselle puolisolleen maksamasta elatusavusta on 68 §:ssä tarkoitettua edunjättäjän eläkkeestä. Jos edunsaajana on myös leski, entisten puolisoitten perhe-eläkkeiden yhteismäärä on enintään puolet leskeneläkkeestä. Yhteismäärä vähennetään leskeneläkkeestä ja jaetaan entisten puolisoitten kesken elatusapujen suhteessa.

70 §

Lapseneläkkeen määrä

Lapseneläkkeen yhteismäärä perhe-eläkkeen perusteesta on, jollei 96—98 §:stä muuta johdu:

- 1) 4/12, jos lapsia on yksi;
- 2) 7/12, jos lapsia on kaksi;
- 3) 9/12, jos lapsia on kolme; sekä
- 4) 10/12, jos lapsia on neljä tai useampia.

Lapseneläkkeen yhteismäärä jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken.

71 §

Perhe-eläkkeen tarkistaminen

Perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan, kun edunsaajien lukumäärä muuttuu. Tarkistaminen tehdään muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos perhe-eläkkeen suorittaminen on joltakulta edunsaajalta keskeytetty tai vähennetty, keskeyttäminen ja vähentäminen kohdistuu hänen osaansa perhe-eläkettä.

72 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Työeläkelakeihin perustuvat eläkkeet, joita leski saa ansiotyön perusteella, vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 96—98 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole myönnetty. Lisäksi otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Leskeneläkettä vähennetään edunjättäjän kuolemaa seuraavan seitsemännen kalenterikuukauden alusta. Kuitenkin, jos leski on edunjättäjän kuollessa täyttänyt 65 vuotta tai saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken eläkettä vähennetään edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos edunjättäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivä-

nä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski edunjättäjän kuolinpäivänä tai 2 momentissa tarkoitettun lapsen täyttäessä 18 vuotta on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, lesken työeläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta tai nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltävän vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain mukaista.

Jos Keva antaa lesken laskennallisen eläkkeen määrän tiedoksi muulle eläkelaitokselle muun työeläkelain mukaisen leskeneläkkeen määräämistä varten, leskellä on oikeus pyynnöstä saada Kevalta päätös laskennallisen eläkkeensä määrästä.

73 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 72 §:ssä tarkoitettut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 72 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500,00 euroa kuukaudessa.

Jos leskellä on oikeus saada tämän lain mukaisen leskeneläkkeen lisäksi muun työeläkelain mukaista leskeneläkettä, tämän lain mukaisesta leskeneläkkeestä vähennetään määrä, joka on yhtä suuri osa edellä tarkoitettusta vähennyksestä kuin tämän lain mukainen leskeneläke on kaikista työeläkelakien mukaisista leskeneläkkeistä.

74 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 72 §:n mukaisesti määrätty eläke.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu keskimääräinen ansiotulo lasketaan lesken kuudelta kuukaudelta ennen hakemuksen tekemistä saamista ansioista ja eläkkeen vähentäminen 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tehdään aikaisintaan tämän takautuvan jakson alusta.

75 §

Leskeneläkkeen tarkistus

Leskeneläke tarkistetaan, jos lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 74 §:ssä tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty.

HE 16/2015 vp

Jos leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 74 §:n perusteella, leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään muu uusi eläke, kuin osittainen varhennettu vanhuuseläke, johon ei sovelleta 92 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Leskeneläke tarkistetaan 2 tai 3 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

76 §

Perhe-eläkkeen alkaminen ja takautuva maksaminen

Perhe-eläkettä maksetaan edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Edunjättäjän kuoleman jälkeen syntyneelle lapselle perhe-eläkettä maksetaan lapsen syntymää seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Perhe-eläkettä ei makseta takautuvasti ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneen kuuden kuukauden ajalta.

77 §

Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi

Jos edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että edunjättäjä on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, perhe-eläke voidaan myöntää määräajaksi.

Kun perhe-eläke myönnetään määräajaksi 1 momentin mukaisesti, edunjättäjän työeläke lakkautetaan perhe-eläkkeen alkamispäivästä.

78 §

Perhe-eläkeoikeuden lakkaaminen

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin on täyttänyt 50 vuotta.

Oikeus lapseneläkkeen saamiseen lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta tai jos hänet annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän uudelle puolisolle.

79 §

Perhe-eläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Leskeneläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Kevalle solmimastaan avioliitosta.

Jos lapseneläkettä saava lapsi annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän puolisolle, lapsen ottovanhemmat ovat velvolliset ilmoittamaan ottolapseksi ottamisesta Kevalle.

80 §

Leskeneläkkeen maksaminen kertasuorituksena

Kun leskeneläke lakkautetaan 78 §:n 1 momentin mukaisesti, leskelle maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut.

Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausieläkettä tai, jos Keva toimii 117 §:n mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, sen maksamaa eläkkeiden yhteismäärää kuukaudessa.

4 luku

Eläkkeen määräytyminen

81 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 85 ja 86 §:ssä tarkoitettua kunkin vuoden eläkkeen perustana olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka työntekijä on ansainnut 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka.

Eläkkeeseen eivät oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 88 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 87 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

82 §

Eläkkeen karttuminen eläketapahtumavuodelta

Jos työntekijällä on tämän lain mukaisia ansioita vähintään kolmena perättäisenä kalenterivuotena ennen eläketapahtumavuotta kunakin vuonna vähintään 6 000 euroa, eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansioista. Edellisen vuoden ansiot kerrotaan eläketapahtumavuoden alusta eläketapahtumakuukauden loppuun olevien kuukausien määrällä ja jaetaan luvulla 12.

Jos eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansiot kuitenkin poikkeavat kahden sitä edeltäneen vuoden keskiansioista yli 10 prosenttia tai jos työntekijällä on eläketapahtumavuoden aikana ollut oikeus 87 §:n tai valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaisiin etuuksiin, ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään, vaan eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumaan mennessä maksetuista tämän lain mukaisista ansioista.

83 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä (*tuleva aika*). Jos työntekijän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 88 §:ssä tarkoitettusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta.

84 §

Eläkkeen karttuminen päätyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päätyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättymiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

Jos työntekijä sai tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi muun työeläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, päätyneen työkyvyttömyyseläkkeen tämän lain mukainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus työntekijän saamien työkyvyttömyyseläkkeiden tulevan ajan ansioista kuin tämän lain mukaisten työansioiden osuus on työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä 88 ja 90 §:n mukaisena tarkasteluaikana.

Uutta eläkettä laskettaessa eläkkeeseen oikeuttavaksi ei lueta eläkkeellä oloaikaa, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä aiheettomasti.

85 §

Eläkkeeseen oikeuttavat työansiot

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomais- tai muu maksaja (*sijaismaksaja*). Kevan jäsenyhteisön luottamus henkilön työansiona pidetään ansionmenetyksen korvauksia ja määräajalta maksettuja erillisiä palkkioita.

Eläkkeen perusteena olevaan työansioon luetaan myös sellainen tulo, jossa työstä suoritettava vastike on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi:

1) yleisöltä saatavilla maksuilla tai lunastuksilla, jotka otetaan huomioon samansuuruisina kuin viimeksi toimitetussa verotuksessa, jos muuta luotettavaa selvitystä niiden määrästä ei esitetä;

2) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitetun sairauskassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta;

3) luontoisedulla, jotka otetaan huomioon työntekijän ennakkopidätyksessä määrätyn arvon mukaan, mutta enintään Verohallinnon vahvistamien perusteiden mukaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena ei pidetä muun muassa:

1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;

2) korkoetua palvelussuhteen perusteella saadusta lainasta;

3) etua palvelussuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;

4) tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista palvelussuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

5) virka- tai työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;

6) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

7) palvelussuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;

8) työntekijälle suoritettua ulkomaanedustuksen korvauksista annetussa laissa (596/2006) tarkoitettua korvausta ja muuta etuutta eikä ulkomaanedustuksen korvauksista annetussa ulkoasiainministeriön asetuksessa (854/2006) tarkoitettua paikalliskorotusta ja korvausta;

9) henkilöstörahastolaisissa (934/2010) tarkoitettuja henkilöstörahastoeriä ja niiden lisäosia, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta;

10) henkilöstörahastolaisissa tarkoitettuja henkilöstörahastoeriä ja niiden lisäosia, jotka on nostettu henkilöstörahastolain 37 §:n perusteella käteisenä rahaston sääntöjen mukaan määräytyvänä palkkiona edellyttäen, että erä on määräytynyt yrityksen kannattavuutta ja muita toiminnan tehokkuutta mittaavien tekijöiden perusteella tai kunnan soveltaman tulospalkkiojärjestelmän mukaisesti;

11) eriä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona, edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen palkkion määräytymisperusteet ovat 10 kohdan ja henkilöstörahastolain 2 §:n 2 ja 3 kohdan mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä;

12) yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa; tai

13) kunnallisesta ja kirkon luottamustehtävästä maksettavaa kokouspalkkioita.

Edellä 3 momentin 11 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Kunnaneläinlääkäriin eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon kunnan virkatehtävistä suorittamien palkkausetujen lisäksi eläinlääkäriin eläimen omistajilta tai haltijoilta periminä eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 19 §:ssä tarkoitettuina palkkioina mainitun lain 7 §:ssä tarkoitetun kunnan toimielimen vuosittain vahvistama rahamäärä. Rahamäärä ei kuitenkaan saa ylittää kunnaneläinlääkärille kunnallisessa virkaehtosopimuksessa sovitua, kalenterivuoden alussa voimassa ollutta alimman peruspalkan loppupalkkaa kaksinkertaisena. Jos kunnaneläinlääkäriin palvelussuhde ei jatku koko kalenterivuoden ajan, kunnan vahvistamasta vuotuisesta palkkioiden määrästä otetaan huomioon eläinlääkäriin palvelussuhteen kestoaikaa vastaava osuus. Palkkioiden vahvistamisesta ja sen ajankohdasta sekä loppupalkan muodostumisesta säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

86 §

Eläkkeeseen oikeuttavat työansiot ulkomaantyössä

Jos työntekijä lähetetään Suomesta ulkomaille työskentelemään, eläkkeen perusteena olevana työansiona on 85 §:ssä säädetystä poiketen pidettävä sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä Suomessa ei ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä.

87 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattomat ajat oikeuttavat eläkkeeseen, jos työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua työeläkelakien mukaisia vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa.

Eläkkeeseen oikeuttaa työntekijän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

1) 117 prosenttia äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahan perusteena olevasta sairausvakuutuslain mukaisesta työtulosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle ja 17 prosenttia siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle;

2) 55 prosenttia vuorotteluvapaalain mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

3) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskauden loppuun mennessä;

4) 65 prosenttia aikuiskoulutustuesta annetun lain mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena olevasta ansiosta;

5) 65 prosenttia työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansiosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle; ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

6) 65 prosenttia sairauspäivärahan, osasairauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena olevasta sairausvakuutuslaissa tarkoitettua työtulosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, kuitenkin siten, että osasairauspäivärahan perusteena oleva tulo on puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta työtulosta;

7) 65 prosenttia tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansiosta siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu työntekijälle; ei kuitenkaan siltä osin kuin eläkettä karttuu samasta syystä 6 kohdan mukaisesti.

Jos 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, eläkkeen perusteena on 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, etuuden perusteena olevana tulona pidetään työntekijälle maksetun vähimmäispäivärahan määrää.

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä, vastaavaa ulkomaista etuutta taikka kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionintoimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan, 1—4 momentissa mainituista ansioista karttuneen eläkkeen osan käsittelee ja ratkaisee 117 §:ssä tarkoitettu viimeinen eläkelaitos tai jos viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, työntekijän eläkelain 106 §:ssä tarkoitettu eläkelaitos tai jos työntekijällä ei ole yksityisten työeläkelakien mukaisia työansioita, se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty viimeisen ansiotyön perusteella. Vastuu näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijän eläkelain 178 §:ssä säädetään.

88 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat työansiot (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 87 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkasteluaika*). Tulevan ajan ansioon luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon:

- 1) äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena oleva tulo 87 §:n 3 momentin 1 kohdassa mainitun suuruisena; ja
- 2) muut 87 §:ssä tarkoitettujen palkattomalta ajalta saatujen etuuksien perusteena olevat tulot 100 prosentin suuruisena.

Jos 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon työntekijälle maksettu vähimmäispäiväraha.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana karttunut valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluaikana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 87 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 4 ja 5 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

89 §

Lapsenhoitoajan vaikutus tulevan ajan eläkkeeseen

Jos työntekijän työansiot ovat 88 §:n 1 momentissa tarkoitettuna tarkasteluaikana hänen vaikiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja jos tällä seikalla olisi vähintään 20 prosentin vaikutus hänen työeläkelakien mukaisen eläkkeensä määrään, pidetään työntekijän hakemuksesta hänen 88 §:n 1 momentin mukaisena työansionaan sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.

90 §

Tulevan ajan eläkkeen määräytyminen alle viiden vuoden ansioiden perusteella

Jos työntekijällä on eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, palkattomilta ajoilta saadun etuuden perusteena olevia tuloja tai 88 §:ssä tarkoitettuja tulevan ajan ansioita vain työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden loppuun asti, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi.

Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkasteluaika on 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja työkyvyttömyyden alkamiskuukauden päättymisen välinen aika. Tällöin tulevan ajan ansio kuukautta kohden on tänä tarkasteluaikana saatujen 88 §:ssä tarkoitettujen tulevan ajan ansioiden summa, joka jaetaan samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä, kuitenkin enintään 60:llä.

91 §

Tulevan ajan ansion jakautuminen

Jos työntekijän eläkkeessä otetaan huomioon tuleva aika useamman eri työeläkelain perusteella, tämän lain alainen tulevan ajan ansio on yhtä suuri osa tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin tämän lain alaisten työansioden osuus on työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä 88 tai 90 §:n mukaisena tarkasteluaikana.

92 §

Eläke entisin perustein

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kuntoutusrahakauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, työkyvyttömyyseläke määrätään siten kuin se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutusrahakauden alkaessa.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin ensiksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, uusi työkyvyttömyyseläke määrätään samoin perustein kuin ensiksi myönnetty työkyvyttömyyseläke. Samoin menetellään myöhemminkin, jos uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään työkyvyttömyyselä-

kettä saaneelle työntekijälle saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi työkyvyttömyyseläke.

Jos muun työeläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään uuden työkyvyttömyyden perusteella samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke taikka kuntoutusrahakauden päättymisen jälkeen samoilla perusteilla kuin eläke olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutusrahakauden alkaessa, eläkkeessä ei oteta huomioon aikaisemman eläkkeen tai kuntoutusrahakauden päättymisen jälkeen ansaittuja työansioita.

93 §

Ulkomaisen eläkkeen tai sitä vastaavan etuuden vähentäminen

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella ulkomailta tuleva eläke tai sitä vastaava etuus, jonka kustannuksiin valtio on osallistunut, siltä osin kuin se perustuu samaan työansioon kuin tämän lain mukainen eläke.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu eläkettä vastaava etuus vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

94 §

Palkkakerroin

Tässä laissa säädetyt ansiorajat ja rahamäärät tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta luki työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella.

Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

Tämän lain ansiorajat ja rahamäärät vastaavat 1 momentissa tarkoitettun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

95 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sekä työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen. Ikäraajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitettulla elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuus-

eläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat määrätään siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

96 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansiomenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa.

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

6) potilasvahinkolain (585/1986) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ensisijaisen etuuden vähentämisen jälkeen eläke on kuitenkin vähintään ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen työeläkelakien mukaisten työansioden perusteella karttuneen eläkkeen suuruinen. Tämän lain mukaisena eläkkeenä työntekijälle maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja ensisijaisen etuuden erotuksesta, kuitenkin vähintään edellä tarkoitettua vähimmäismäärästä, yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on hänen kaikista työeläkkeistään.

Jos tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, ensisijaista etuutta vähennettäessä eläke tai ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna.

Jos kuitenkin ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004, 1 ja 2 momentissa tarkoitettua ensisijaista etuutta ei vähennetä.

97 §

Ulkomailta saatavan etuuden vähentäminen

Ensisijaisena etuutena pidetään myös 96 §:n 1 momentissa tarkoitettua etuutta vastaavaa muusta valtiosta maksettavaa etuutta.

Jos työntekijän eläkettä määrättäessä otetaan huomioon tuleva aika kahden tai useamman EU- ja ETA- taikka sosiaaliturvasopimusmaan eläkelainsäädännön mukaan, tulevan ajan päällekkäisyys estetään siten, että tulevaa aikaa myönnetään tämän lain perusteella siinä suhteessa kuin työntekijän työeläkelakien mukainen vakuutusaika on kaikkien tulevan ajan myöntävien maiden vakuutusaikaan.

98 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin 100 §:ssä säädetyn indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke tai muun työeläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain tai potilasvahinkolain mukaista ansionmenetyskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä potilasvahinkolain mukaista ansionmenetyskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai työeläkelakien mukainen perhe-eläke ja tämän lain mukaisesta perhe-eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus.

Eläke tarkistetaan siitä ajankohdasta, josta 1 momentissa tarkoitettu etuus myönnetään tai josta etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu. Jos eläkkeensaajalle myönnetään 97 §:ssä tarkoitettu etuus ulkomailta tai sen määrä muuttuu, eläkkeen määrä tarkistetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana Keva saa tiedon tällaisen etuuden myöntämisestä tai muuttumisesta.

Eläkkeen määrää ei tarkisteta, jos ensisijainen etuus myönnetään tai sen määrä muuttuu enintään neljän kuukauden ajaksi etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta laskettuna.

99 §

Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta

Tämän lain mukainen eläke voidaan maksaa vähentämättömänä, kunnes ensisijaisen etuuden määrä on lopullisesti ratkaistu. Eläkkeensaajan oikeus ensisijaiseen etuuteen siirtyy Kevalle siltä osin kuin etuus olisi vähentänyt eläkettä.

Kevalla on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen, perhe-eläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin raideliikennevastoain (113/1999) mukaisen toiminnan harjoittajalta, jos työntekijän työkyvyttömyyden tai edunjättäjän kuoleman aiheuttaa raideliikennevastuulain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Kevan oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt tai edunsaaja raideliikennevastuulain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

HE 16/2015 vp

100 §

Eläkkeen indeksitarkistus

Tämän lain mukaista eläkettä tarkistetaan kalenterivuositain siten kuin työntekijän eläkelain 98 §:ssä säädetään.

5 luku

Sotilaseläkkeet

101 §

Sotilas

Tässä luvussa tarkoitetaan sotilaalla sotilaskoulutusta vaativassa virassa tai tehtävässä tai erikseen säädettyssä sotilasvirassa palvelevaa virkamiestä.

Sotilaaseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään, ellei tämän luvun säännöksistä muuta johdu.

102 §

Oikeus jäädä eläkkeelle

Sotilaalla on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle sotilaan alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta edellyttäen, että 104 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetty eläkkeen perusteena olevia työansioita koskevat edellytykset täyttyvät. Vanhuuseläkkeenä myönnetään valtion palveluksesta ja muusta valtion eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettu palveluksesta karttunut eläke, tämän lain 87 §:n tarkoitetuilta ajoilta karttunut eläke sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan karttunut etuus.

Sotilaan syntymävuoden mukaan määräytyvä sotilaan alin vanhuuseläkeikä on:

- 1) vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneellä 55 vuotta;
- 2) vuonna 1963 syntyneellä 55 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1964 syntyneellä 55 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1965 syntyneellä 55 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1966 syntyneellä 56 vuotta;
- 6) vuonna 1967 syntyneellä 56 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1968 syntyneellä 56 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1969 syntyneellä 56 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1970—1972 syntyneellä 57 vuotta.

Lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palvelevan sotilaan syntymävuoden mukaan määräytyvä sotilaan alin vanhuuseläkeikä on:

- 1) vuonna 1972 tai sitä ennen syntyneellä 45 vuotta;
- 2) vuonna 1973 syntyneellä 45 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1974 syntyneellä 45 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1975 syntyneellä 45 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1976 syntyneellä 46 vuotta;
- 6) vuonna 1977 syntyneellä 46 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1978 syntyneellä 46 vuotta ja 6 kuukautta;

8) vuonna 1979 syntyneellä 46 vuotta ja 9 kuukautta;

9) vuosina 1980—1982 syntyneellä 47 vuotta.

Vuonna 1973 tai sen jälkeen syntyneen sotilaan ja lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palvelevan 1983 tai sen jälkeen syntyneen sotilaan alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen. Alin vanhuuseläkeikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona sotilas täyttää 54 vuotta ja lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palveleva sotilas täyttää 44 vuotta. Sotilaan alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan yhtä monella kuukaudella kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitettu alin vanhuuseläkeikä poikkeaa edellisestä työntekijän eläkelain mukaan vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeiästä. Vuonna 1973 syntyneen sotilaan alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan 57 vuoden vanhuuseläkeiästä ja lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palvelevan 1983 syntyneen sotilaan alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan 47 vuoden vanhuuseläkeiästä.

Sotilaan alin vanhuuseläkeikä on kuitenkin 2—4 momenteista poiketen sama kuin hänen eroamisikänsä, jos se on korkeampi kuin mainituissa momenteissa säädetty sotilaan alin vanhuuseläkeikä.

Sotilaalla, joka on puolustusvoimain komentajan, pääesikunnan päällikön, kenraalin, amiraalin, everstin, kommodorin, sotilasprofessorin, upseerin tai opistoupseerin taikka rajavartiolaitoksen upseerin tai opistoupseerin sotilasvirassa, johon on määrätty erityiset kelpoisuusvaatimukset puolustusvoimista annetun lain (551/2007) taikka rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) nojalla annetuissa säädöksissä, on edellä tässä pykälässä säädetyn lisäksi oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle, jos:

1) hänellä on sotilasarvo;

2) hän on palveluksen päättyessä täyttänyt 48 vuotta ja ennen eläkkeen alkamista 2 ja 4 momentissa säädetyn sotilaan alimman vanhuuseläkeiän tai lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palveleva sotilas on palveluksen päättyessä täyttänyt 45 vuotta ja ennen eläkkeen alkamista 3 ja 4 momentissa säädetyn sotilaan alimman vanhuuseläkeiän;

3) hänellä on 101 §:ssä tarkoitetuissa sotilasviroissa tai tehtävissä 30 kalenterivuoden aikana eläkkeeseen oikeuttavia ansioita vähintään 12 000 euroa vuodessa vähennettynä niillä täysillä vuosilla, jotka hänellä oli jäljellä 55 vuoden iän täyttämivuoden loppuun, ja lentäjän tehtävissä palvelevan virkamiehen osalta lentäjän tutkintoa edellyttävässä virassa edellä mainittuja ansioita vähintään 20 kalenterivuoden aikana ennen sitä, kun hän erosi palveluksesta.

Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei sotilas enää ole siinä palvelussuhteessa, josta hän jää eläkkeelle.

Sotilaalle myönnetty työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi 2—5 momentissa säädettyssä sotilaan alimmassa vanhuuseläkeiässä. Sotilaalla on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen samassa iässä edellyttäen, että kyseinen palvelus on päätynyt.

Sotilaalla ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen eikä työuraeläkkeeseen.

103 §

Eläkkeen perusteena oleva työansio ja loppupalkka

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota laskettaessa otetaan sotilaalla huomioon ainoastaan 104 §:n mukaiset ansiot. Eläkkeen perusteena oleva työansio lasketaan ottaen huomioon, mitä 85 ja 94 §:ssä säädetään. Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä kunkin vuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle vuodelle vahvistettua työntekijän eläkelain 153 §:ssä tarkoitettua työntekijän työeläkevakuutusmaksua.

Eläkkeen määräämistä varten lasketaan 1 momentissa tarkoitetuista työansioista loppupalkka. Loppupalkka määrätään enintään kymmenen eläketapahtumaa edeltävän kalenterivuoden tai vastaavasti palveluksen päättymistä edeltävän kymmenen kalenterivuoden työansioista. Eläketapahtumavuosi otetaan huomioon yhtenä valintavuotena, jos palvelus on päättynyt vuoden viimeisenä päivänä. Kunkin kalenterivuoden työansioissa otetaan huomioon myös 87 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevat ansiot siten kuin 88 §:n 2 momentissa säädetään sekä huomioon otettavina vuosina maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota vastaava ansio. Näin saatu ansioiden summa jaetaan niiden vuosien lukumäärällä, jotka ansioiden summaa määrättäessä on otettu huomioon. Jakajana käytettävissä vuosissa ei oteta huomioon kalenterivuosia, joina ei ole lainkaan 1 momentissa tarkoitettuja ansioita eikä edellä mainittuja työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansioita vastaavaa ansiota. Kyseinen luku jaetaan 12:lla.

Jos tässä luvussa tarkoitettu palvelus on 2 momentissa huomioon otettavien enintään kymmenen kalenterivuoden aikana ollut palkattomasti keskeytyneenä yhdenjaksoisesti vähintään 30 päivän ajan kalenterivuoden aikana, tämä vuosi ja siltä saadut ansiot jätetään hakemuksesta huomioon ottamatta loppupalkkaa määrättäessä. Edellytyksenä on, että keskeytyksen syynä on muun viran tai työn kuin sotilasviran tai tehtävän hoitaminen tai sellainen virkavapaus tai työloma, johon on oikeus lain tai virkaehtosopimuksen perusteella. Sen lisäksi edellytetään, ettei kyseisen kalenterivuoden työansioon ole lisätty näiltä ajoilta 2 momentissa tarkoitettuja palkattoman ajan etuuden perusteena olevia ansioita. Vuosia, joita ei oteta huomioon, voi kuitenkin olla enintään kolmannes 2 momentissa tarkoitetuista enintään kymmenestä kalenterivuodesta.

104 §

Eläkkeen karttuminen

Sotilaalla eläkettä karttuu kaksi prosenttia vuodessa kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista. Puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen lentäjän tehtävissä palvelevan virkamiehen eläke karttuu kolme prosenttia vuodessa kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista. Sen estämättä, mitä 83 §:ssä säädetään, sotilaan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen vuoden alusta, jona sotilas on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona sotilas täyttää 102 §:n 2—5 momentissa säädetyn alimman vanhuuseläkeikänsä. Sotilaan tulevan ajan eläke karttuu kuten työstä siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun ja 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden jälkeen. Tätä momenttia sovelletaan vain, jos:

1) sotilaalla on sotilasvirassa eläkkeen perusteena olevia työansioita vähintään keskimäärin 12 000 euroa vuodessa ja hänellä on eläkeoikeuden syntymistä, eroamisien täyttämistä tai 102 §:n 6 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana vähintään kolmena kalenterivuotena tällaisessa virassa eläkkeen perusteena olevia työansioita edellä mainittu määrä; tai

2) työkyvyttömyyseläke myönnetään 83 §:ää soveltaen.

Eläke, joka sotilaille on karttunut 1 momentin mukaan 103 §:ssä tarkoitettuja kymmentä viimeistä kalenterivuotta edeltäviltä vuosilta, muunnetaan vastaamaan ansiotasossa tapahtunutta muutosta. Karttunut eläke kerrotaan luvulla, joka saadaan jakamalla loppupalkka sen määräämisessä käytettäviä kalenterivuosia edeltävien kalenterivuosien ansioista lasketulla keskimääräisellä kuukausiansiolla. Edeltävien vuosien keskimääräinen kuukausiansio lasketaan lisäämällä kunkin vuoden sotilasansioihin 88 §:n 2 momentissa tarkoitettut tulot sekä näinä vuosina maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota vastaava ansio. Ansiot jaetaan huomioon otettujen vuosien lukumäärällä ja sen jälkeen 12:lla. Keskimääräistä kuukau-

HE 16/2015 vp

siansiota laskettaessa ei oteta huomioon kahta ensimmäistä ansiovuotta eikä kalenterivuotia, joihin ansiot ovat alle 70 prosenttia kahden edellisen keskiansiota määrättäessä mukaan otettavan ansiovuoden keskiansioista, eikä kolmatta ansiovuotta, jos ansiot ovat alle 70 prosenttia toisen ansiovuoden ansioista. Kerroin määrätään kahden desimaalin tarkkuudella. Jos huomioon otettavia vuosia ei ole, kerroin on 1,00.

Jos palvelus päättyy samana vuonna, jona vanhuuseläke alkaa, eläkkeen alkamisvuoden ansioina käytetään 103 §:n mukaan määrättyä loppupalkkaa. Loppupalkka kerrotaan eläkkeen alkamisvuoden alusta palveluksen päättymiskuukauden loppuun olevien kalenterikuukausien lukumäärällä.

Edellä 87 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta sotilaan eläke karttuu samoin kuin muissa kuin sotilasvirassa olevilla työntekijöillä.

Sotilaan palveluksesta karttuneen vanhuuseläkkeen määrä muunnetaan 95 §:ssä säädettyä elinaikakerrointa sovellettaessa ennen 105 §:n mukaisesti tehtävää eläkkeen enimmäismäärän rajausta.

105 §

Eläkkeen enimmäismäärä

Sotilaan tämän luvun mukaisen eläkkeen enimmäismäärä saa olla enintään 60 prosenttia tässä luvussa tarkoitettua loppupalkasta. Enimmäismäärässä otetaan huomioon myös sotilaseläketapahtuman yhteydessä myönnettävät 87 §:ssä tarkoitettut etuudet. Vähennys tehdään sotilaseläkkeestä.

6 luku

Eläkkeen hakeminen ja päätökset

106 §

Eläkkeen hakeminen

Eläkettä on haettava Kevan sitä varten vahvistetulla lomakkeella. Hakemukseen on liitettävä eläkeasian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys.

Jos työntekijällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, Keva antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 25 §:n tai työuraeläkkeen hakemuksen käsittelyn yhteydessä 55 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

Tarkemmat säännökset eläkkeen hakemiseen tarvittavista lomakkeista ja todistuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

107 §

Työkyvyttömyyseläkkeen hakijan terveydentilaselvitys

Työkyvyttömyyseläkkeen hakijan on toimitettava Kevalle terveydentilasta laadittu lääkärinlausunto, joka sisältää hoito- tai kuntoutussuunnitelman. Keva voi kuitenkin hyväksyä muunkinlaisen lääkärinlausunnon tai sitä vastaavan selvityksen. Keva voi myös omalla kustannuksellaan hankkia lääkärinlausunnon, jos hakija on hoidettavana sairaalassa tai jos siihen on muu erityinen syy.

Työkyvyttömyyseläkkeen hakija on velvollinen Kevan määräyksestä käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä varten tutkittavana Kevan nimeämän laillistetun lääkärin luona tai

HE 16/2015 vp

Kevan nimeämässä kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista Kevan käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Keva on velvollinen korvaamaan 2 momentissa tarkoitettusta tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset, joihin luetaan myös kohtuulliset matkakustannukset ja kohtuullinen matkapäiväraha matkustettaessa toiselle paikkakunnalle.

108 §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava Kevalle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvion sen 52 §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkykyvaatimuksesta;

2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;

3) arvion hakijan 51 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä

4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 52 §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava Kevalle työnantajan lausunto hakijan työn sisällöstä.

Jos työterveyshuollon tai työnantajan lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, Keva voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava Kevalle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen Kevan osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana Kevan nimeämän laillistetun lääkärin luona tai Kevan osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista Kevan käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Keva on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettusta tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

109 §

Kevan asiantuntijalääkäri

Kevasa on laillistetun lääkärin osallistuttava työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun ja merkittävä perusteltu arvionsa asiakirjoihin. Kevan lääkäri voi merkitä arvionsa asiakirjoihin noudattamatta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 §:ssä säädettyjä lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muotovaatimuksia.

110 §

Eläkkeen hakeminen työntekijän puolesta

Jos työntekijä ei itse pysty hakemaan eläkettä tai muuten hoitamaan eläkettään koskevia asioita iän, vamman, sairauden tai muun syyn takia eikä hänellä ole edunvalvojaa, Kevan hyväksymä työntekijän lähiomainen tai muu henkilö, joka on pääasiallisesti huolehtinut työnteki-

HE 16/2015 vp

jästä, voi hakea työntekijän puolesta eläkettä ja muutoinkin käyttää puhevaltaa hänen puolestaan tämän lain mukaista eläkettä koskevassa asiassa.

111 §

Eläkehakemuksen vireilletulo

Eläkehakemus katsotaan tehdyksi sinä päivänä, jona se on saapunut Kevalle, jollekin työeläkelaeissa tarkoitettulle eläkelaitokselle tai Eläketurvakeskukselle taikka eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen sitä varten valtuuttamalle asiamiehelle.

112 §

Päätös ja sen tiedoksianto

Työntekijän oikeuden tämän lain mukaiseen eläkkeeseen ja eläkkeen määrän ratkaisee Keva. Kevan on ratkaistava eläkehakemus viipymättä saatuaan tarpeelliset selvitykset. Jos työntekijä on ollut vakuutettuna sekä tämän lain että yksityisten alojen työeläkelakien mukaan, eläkeasiasta antaa päätösyhdistelmän 117 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiva Keva tai yksityisten alojen työeläkelaitos.

Keva voi antaa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen sekä kun se toimii 7 luvun mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, päätösyhdistelmän väliaikaisena siksi ajaksi, jonka asian käsittely kestää ja asiasta on annettu lopullinen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Kevan tähän lakiin perustuva päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se vastaanottajalle kirjellä hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen tai antamalla se tiedoksi koneellisesti siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Päätöksen koneellisesta allekirjoittamisesta on voimassa, mitä mainitussa laissa säädetään.

113 §

Päätöksen perusteleminen

Kevan päätöksen perustelemisesta on voimassa, mitä hallintolaissa säädetään. Jos Keva hylkää etuushakemuksen kokonaan tai osittain ja päätös perustuu keskeisiltä osin lääketieteellisiin seikkoihin, päätöksen perustelujen tulee sisältää arviointiin pääasiallisesti vaikuttaneet seikat ja näiden seikkojen pohjalta tehdyt johtopäätökset.

114 §

Ennakkopäätös eläkeoikeudesta

Keva voi antaa ennakkopäätöksen siitä:

- 1) onko hakija tämän lain alaisessa palvelussuhteessa tai onko hän tietyinä ajanjaksona ollut sellaisessa palvelussuhteessa;
- 2) mikä on työntekijän vanhuuseläkeikä; sekä
- 3) onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike 85 §:ssä tarkoitettua eläkettä kartuttavaa työansiota.

Kevan on myös asianomaisen Kevan jäsenyhteisön hakemuksesta annettava päätös siitä, onko henkilö tämän lain alaisessa palvelussuhteessa tai onko hän tietyinä ajanjaksona ollut sel-

HE 16/2015 vp

laisessa palvelussuhteessa sekä onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike 85 §:ssä tarkoitettua eläkettä kartuttavaa työnansiota.

Ennakkopäätöstä sekä valtion palvelukseen perustuvaa muutoin annettua ennakkotietoa 1 momentissa tarkoitetuista seikoista tai ennakkotiedon antohetkeen mennessä karttuneen eläkkeen määrästä on noudatettava annettaessa eläkepäätös henkilölle, jota ennakkopäätös tai -tieto koskee, edellyttäen, että eläke myönnetään niiden säännösten nojalla, joihin ennakkopäätös tai -tieto perustuu. Annetun ennakkotiedon osalta edellytyksenä on lisäksi, että siinä ei ole vähäistä suurempaa virhettä ja ettei virhe johdu ennakkotiedon saajasta. Ennakkopäätöksestä ja -tiedosta saadaan kuitenkin poiketa eläkkeenhakijan eduksi.

115 §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeiässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle työntekijälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana.

Arviota henkilön tavoite-eläkeiästä ei anneta työntekijälle, jolla on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle ennen alinta vanhuuseläkeikää taikka joka kuuluu jossain muussa laissa säädetyn eroamisien piiriin.

116 §

Päätös teoreettisen eläkkeen määrästä

Jos työntekijä on työskennellyt kahdessa tai useammassa EU- ja ETA-maassa ja hän hakee kansaneläkettä, hänellä on oikeus pyynnöstä saada päätös teoreettisen eläkkeen määrästä, jonka eläkelaitos ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle hänen kansaneläkkeensä laskemista varten.

7 luku

Viimeinen eläkelaitos

117 §

Viimeisen eläkelaitoksen tehtävät

Jos työntekijä on kuulunut sekä tämän lain tai yksityisten alojen työeläkelain mukaiseen eläketurvaan, työntekijä saa edellä mainittujen työeläkelakien mukaisesta eläketurvastaan päätösyhdistelmän. Päätösyhdistelmän antava eläkelaitos (*viimeinen eläkelaitos*) myös maksaa päätösyhdistelmän mukaiset eläkkeet ja hoitaa eläkkeisiin liittyvät muut tehtävät. Lisäksi viimeinen eläkelaitos ratkaisee ja maksaa 87 §:ssä mainitun palkattoman ajan perusteella karttuneen eläkkeen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan karttuneen etuuden.

Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana Suomen Pankin eläkesäännön, ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006), Ahvenanmaan maakuntalain tai sellaisen muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpan-

taessa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, Keva ratkaisee omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

118 §

Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä

Viimeinen eläkelaitos on Keva tai yksityisten alojen eläkelaitos.

Keva on viimeinen eläkelaitos, jos työntekijällä on tämän lain piiriin kuuluvia työansioita määrältään enemmän kuin kaikkien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä kahden viimeisen kalenterivuoden aikana.

Työansioiden määrästä riippumatta Keva on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos:

1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen vireille tullessa järjestetty vain tämän lain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa aikaisemmin voimassa olleen kunnallisen eläkelain (549/2003), valtion eläkelain (1295/2006) tai evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (261/2008) mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään;

2) edunjättäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain tämän lain mukaan tai edunjättäjä oli säilyttänyt oikeutensa edellä 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään.

Työansioiden määrästä riippumatta Keva on viimeinen eläkelaitos työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty tämän lain mukaan, työntekijä on säilyttänyt oikeutensa edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään tai kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty tämän lain mukaan.

119 §

Neuvotteluvelvollisuus

Jos Keva tässä luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena ratkaisee oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeen määrä kuukaudessa ylittää 688,02 euroa, Kevan on ennen päätöstään pyydettävä työntekijän eläkelain 106 §:ssä tarkoitettulta yksityisten alojen ratkaisevalta eläkelaitokselta arvio eläkkeenhakijan työkyvystä. Jos Keva ja yksityisten alojen työeläkelaitos ovat tällöin eläkkeenhakijan työkyvyn arvioinnista eri mieltä, ne ratkaisevat kumpikin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

120 §

Keva viimeisenä eläkelaitoksena uutta eläkettä myönnettäessä

Keva on viimeinen eläkelaitos, jos se maksaa vanhuus-, osittaista varhennettua vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työuraeläkettä tai on maksanut työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea tai kuntoutusrahaa ja:

HE 16/2015 vp

- 1) vanhuuseläkkeen saajalle myönnetään uusi vanhuuseläke;
- 2) eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi;
- 3) osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen toinen 25 prosentin osuus taikka työkyvyttömyys- tai työuraeläke;
- 4) kuntoutustukea saava hakee jatkoeläkettä;
- 5) työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella olleelle tai kuntoutusrahaa saaneelle myönnetään uusi eläke entisin perustein; tai
- 6) eläkettä saaneen edunjättäjän jälkeen haetaan perhe-eläkettä.

121 §

Tarkemmat säännökset viimeisestä eläkelaitoksesta ja sopimismahdollisuus

Edellä 117—120 §:ssä tarkoitetun viimeisen eläkelaitoksen määräytymisestä ja tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin myös siitä, miten 118 §:n 1 momentissa tarkoitettu työansioden kahden viimeisen kalenterivuoden tarkastelu-aika määräytyy. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää työansioden kahden viimeisen kalenterivuoden tarkastelu-aikaa lyhyemmältä ajalta, jos työansioita on kahden vuoden tarkastelu-aikaa lyhyemmältä ajalta.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, mikä eläkelaitos on tämän luvun ja 1 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, asian ratkaisee eläkelaitoksen pyynnöstä Eläketurvakeskus. Eläketurvakeskuksen tässä asiassa antamaan päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Jos eläkeasian käsittelyn kannalta on tarkoituksenmukaista, eläkelaitokset voivat yksittäistapauksessa sopia, että viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä noudatetaan tilanteessa, jossa sitä ei lain mukaan olisi noudatettava, tai että viimeisen eläkelaitoksen tehtävät hoitaa muu eläkelaitos kuin lain perusteella määräytyvä viimeinen eläkelaitos taikka että viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei eläkeasiassa noudateta. Eläkkeenhakijalle on tällöin ilmoitettava, mikä eläkelaitos käsittelee hänen eläkeasiansa.

122 §

Viimeisen eläkelaitoksen kustannukset

Jos Keva on viimeinen eläkelaitos ja jos se on viimeisenä eläkelaitoksena maksanut muiden työeläkelakien mukaista eläkettä taikka jos muu eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena tai Keva viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan muun kuin Kevan jäsenyhteisön tämän lain alaisen palveluksen perusteella maksanut eläkettä, Keva perii nämä eläkekustannukset korkoineen muulta eläkelaitokselta, valtiolta, Kirkon keskusrahastolta tai Kansaneläkelaitokselta taikka hyvittää ne muulle eläkelaitokselle, valtiolle, Kirkon keskusrahastolle tai Kansaneläkelaitokselle viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana.

Hyvitys ja maksu korkoineen sekä niiden suorittamiseksi mahdollisesti määrättävä ennakko määräytyvät Eläketurvakeskuksen esityksestä ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien kustannustenjakoperusteiden mukaan siten kuin työntekijän eläkelain 183 §:ssä säädetään.

8 luku

Eläkkeen maksaminen, viivästyskorotus ja takaisinperintä

123 §

Eläkkeen maksaminen

Tämän lain mukainen eläke maksetaan eläkkeensaajalle, jolle se on myönnetty, jollei tässä luvussa säädetä toisin.

Eläke maksetaan kuukausittain Kevan päättämänä aikana eläkkeensaajan ilmoittaman Suomessa toimivan rahalaitoksen välityksellä. Eläke voidaan maksaa myös eläkkeensaajan ulkomailla olevalle tilille.

Eläkkeenhakijalle, jonka asian ratkaisu viivästyy hänestä riippumattomista syistä, voidaan pyynnöstä maksaa ennakkoa. Ennakon maksamisen ehdoksi voidaan määrätä, että hakijan on siirrettävä oikeutensa hänelle mahdollisesti tuleviin suorituksiin ennakkoa vastaavalta osalta Kevalle.

124 §

Maksamisen alkaminen, päättäminen, keskeyttäminen ja lakkauttaminen

Eläkettä aletaan maksaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, ellei 3 luvun säännöksistä muuta johdu. Tämän lain mukaista eläkettä ei kuitenkaan makseta siltä ajalta, jolta työntekijällä on oikeus saada lain tai työehtosopimuksen taikka työsopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa taloudellinen etuus, lukuun ottamatta työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta, voidaan jaksottaa työntekijän vakiintuneena pidettävän palkan perusteella. Eläkettä maksetaan sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on lakannut.

Jos Kevalla on syytä epäillä, että eläkkeensaaja ei enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, Keva voi keskeyttää eläkkeen maksamisen. Edellytyksenä on, että Keva on pyytänyt eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään tai eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista, mutta eläkkeensaaja ei tällaista selvitystä eläkelaitoksen ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa esitä. Eläkkeen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan sen kalenterikuukauden alusta, joka lähinnä seuraa sitä kuukautta, jonka aikana keskeyttämisen tai alentamisen syy on ilmaantunut.

Jos eläkkeensaajan kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, eläkelaitos voi lakkauttaa eläkkeen eläkkeensaajan katoamispäivään.

125 §

Eläke kertasuorituksena

Jos vanhuuseläke, perhe-eläke tai täysi työkyvyttömyyseläke on ennen 96 §:n mukaisen ensisijaisen etuuden vähentämistä pienempi kuin 20 euroa kuukaudessa, Keva voi maksaa sen kertasuorituksena. Kertasuoritus lasketaan työntekijän eläkelain 114 §:n 6 momentissa tarkoitettujen sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Kun 1 momentissa tarkoitettun eläkkeen määrä on vähintään 20 euroa, mutta enintään 50 euroa kuukaudessa, Keva voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena, jos eläkkeensaajalle on ilmoi-

HE 16/2015 vp

tettu eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena eikä eläkkeensaaja ole vastustanut sitä eläkelaitoksen ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa.

Toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen kertasuoritus sisältää myös sen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen.

Kun työkyvyttömyyseläke maksetaan kertasuorituksena, takautuvaa eläkettä ei makseta sairausvakuutusrahastolle.

Kun eläke maksetaan viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn mukaisesti 117 §:ssä tarkoitetulla päätösyhdistelmällä, 1 ja 2 momentissa tarkoitetulla eläkkeen määrällä tarkoitetaan päätösyhdistelmään sisältyvien eläkkeiden yhteismäärää.

126 §

Viivästyskorotus

Jos tämän lain mukaisen eläkkeen maksaminen viivästyy, Kevan on maksettava viivästynyt eläke viivästysajalta korotettuna. Eläkkeen korotus on vuotta kohden laskettuna korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen. Velvollisuus maksaa eläke korotettuna koskee myös niitä eläkkeitä, jotka eläkelaitos maksaa 117 §:n mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena.

Velvollisuus maksaa eläke 1 momentin mukaan korotettuna ei koske sitä osaa eläkkeestä, joka maksetaan toiselle lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle tai Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle tämän takautumisvaatimuksen vuoksi.

Viivästyskorotusta ei makseta, jos sen määrä on pienempi kuin 5,39 euroa.

127 §

Viivästyskorotuksen määräytyminen

Eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana työntekijä on esittänyt Kevalle vaatimuksensa sekä eläkkeen perustetta koskevan sellaisen selvityksen, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia ottaen huomioon myös Kevan mahdollisuudet hankkia selvitys. Viivästyskorotus lasketaan eräpäivästä saman päätöksen perusteella myöhemmin maksettavalle eläke-erälle.

Jos Kevan antamaan päätökseen on haettu muutosta, voi muutoksenhakuelin määrätä, että korotus lasketaan myöhäisemmästä ajankohdasta. Edellytyksenä on, että Keva osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen työntekijän olosuhteissa.

Jos eläkkeen maksaminen viivästyy eläkkeensaajasta johtuvasta syystä, Keva ei ole velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna pidemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona Keva on saanut tietää esteen lakkaamisesta.

Jos eläkkeen maksaminen viivästyy lain säännöksen tai maksuliikenteen keskeytymisen tai muun sen kaltaisen yleisen esteen takia, Keva ei ole velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

128 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle tai sairauskassalle

Jos Keva on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen ja työnantaja on maksanut työntekijälle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke makse-

taan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Vakuutuskassalaissa tarkoitetun sairauskassan maksama täydennyspäiväraha vastaa työnantajan maksamaa palkkaa, ja eläke maksetaan hakemuksesta sairauskassalle samoin kuin työnantajalle.

Jos työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntoutusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyvää kuntoutuskorotusta, menetellään kuntoutusrahan tai työkyvyttömyyseläkkeen ja siihen liittyvän kuntoutuskorotuksen maksamisessa samoin kuin työkyvyttömyyseläkkeen maksamisesta 1 momentissa säädetään.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 49 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos Keva on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen, työuraeläkkeen tai 3 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Eläkettä, kuntoutusrahaa ja kuntoutuskorotusta ei makseta työnantajalle tai sairauskassalle siltä osin kuin se on 129 §:n perusteella maksettava sairausvakuutusrahastolle eikä silloin, kun työnantaja tai sairauskassa on saanut korvauksen maksamastaan palkasta muun lain mukaan.

Mitä 3 momentissa säädetään takautuvan vanhuuseläkkeen maksamisesta työnantajalle samalta ajalta maksetun sairausajan palkan korvaamiseksi, sovelletaan myös, jos työntekijälle myönnetään työuraeläkkeen sijasta vanhuuseläke 59 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

129 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen sairausvakuutusrahastolle

Jos työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään vanhuuseläke, vanhuuseläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua sairauspäivärahaa.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 38 §:n 1 momentissa tarkoitetun ensisijaisuusajan jälkeen ja samalta ajalta on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, työkyvyttömyyseläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos kuntoutusraha tai -korotus myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin ne vastaavat määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

130 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, Kevan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

Jos työntekijä on saanut väliaikaisesti Kansaneläkelaitoksen maksamaa takuueläkettä takuu-eläkkeestä annetun lain (703/2010) 20 §:n 2 momentin mukaan tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, Kevan on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin eläke vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

Keva maksaa takautuvasti myöntämänsä eläkkeen 2 momentissa säädetyllä tavalla Kansaneläkelaitokselle sen vaatimuksesta myös silloin, kun Keva jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea, myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen, oikeaisee 148 §:n mukaisesti aikaisemman päätöksen, tarkistaa muutoin myönnetyn eläkkeen määrän tai myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuella jatkoa.

Eläkettä ei kuitenkaan makseta Kansaneläkelaitokselle sen liikaa maksaman asumistuen korvaamiseksi, jos samalla ei makseta takautuvaa eläkettä Kansaneläkelaitoksen liikaa maksaman eläkkeen korvaamiseksi.

Jos työntekijä on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, Kevan on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua opintotukea.

131 §

Eläkkeen maksaminen kunnalle tai sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle

Jos työntekijä on saanut toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 23 §:ssä tarkoitettua toimeentulotukea ennakkona, Kevan on maksettava samalta ajalta takautuvasti myönnettävä eläke siltä osin kuin se vastaa määrältään maksettua toimeentulotuen ennakkoa sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle tämän vaatimuksesta.

Jos kunta tai kuntayhtymä on järjestänyt eläkkeeseen oikeutetulle laitoshoidon tai -huoltoa tai perhehoitoa, Kevan on kunnan tai kuntayhtymän vaatimuksesta maksettava eläke laitoshoidon tai -huollon tai perhehoidon ajalta kunnalle tai kuntayhtymälle käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

132 §

Takautumisvaatimuksen esittämisaika

Eläke maksetaan 128—131 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalle, sairauskassalle, sairausvakuutusrahastolle, Kansaneläkelaitokselle, työttömyyskassalle, kunnalle, kuntayhtymälle tai sosiaalihuoltolaissa tarkoitettulle toimielimelle vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva vaatimus on tehty Kevalle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

133 §

Eläkkeen maksaminen sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle suostumuksen perusteella

Keva voi eläkkeensaajan suostumuksella päättää, että tämän lain mukainen eläke maksetaan eläkkeensaajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle

niin, että se käytetään eläkkeensaajan ja sellaisen henkilön huoltoon, jonka elatuksesta eläkkeensaaja on toimeentulotuesta annetun lain 2 §:n mukaan velvollinen huolehtimaan. Edellytyksenä on, ettei eläkkeen maksamista sen saajalle itselleen voida pitää tarkoituksenmukaisena hänen elämäntapojensa, sairautensa tai muun erityisen syyn vuoksi eikä hänelle ole määrätty edunvalvojaa.

Esityksen etuuden maksamisesta 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle voi tehdä eläkkeensaaja, hänen puolisonsa, muu omaisensa tai henkilö, joka hänestä pääasiallisesti huolehtii, tai kunnan asianomainen toimielin.

Eläkettä ei saa käyttää vastoin eläkkeensaajan suostumusta muuhun kuin annettavaan huoltoon sen kuukauden aikana, jolta eläke on maksettu.

134 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

- 1) sairausvakuutusrahastolle 129 §:n mukaan;
- 2) eläkelaitokselle yrittäjän eläkelain (1272/2006) 120 §:n 1 momentin mukaan tai Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 28 §:n mukaan maksumattomina vakuutusmaksuina;
- 3) eläkelaitokselle aiheuttomasti maksetun eläkkeen takaisinperintänä 137 §:n mukaan;
- 4) työnantajalle tai sairauskassalle 128 §:n mukaan;
- 5) työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle 130 §:n 1 momentin mukaan;
- 6) Kansaneläkelaitokselle 130 §:n 2 tai 3 momentin mukaan;
- 7) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle 131 §:n 1 momentin mukaan;
- 8) kunnalle tai kuntayhtymälle 131 §:n 2 momentin mukaan;
- 9) Kansaneläkelaitokselle 130 §:n 5 momentin mukaan;
- 10) EU- ja ETA-maan laitokselle eläkkeen aiheeton maksu EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 72 artiklan 2 kohdan mukaan;
- 11) ulosottoviranomaiselle ulosottokaaren (705/2007) 4 luvun 2 §:n mukaan;
- 12) EU- ja ETA-maan laitokselle muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksen 72 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaan;
- 13) sosiaaliturvasopimusten mukaisille sosiaaliturvasopimusmaiden laitoksille eläkkeen ja muun etuuden aiheeton maksu sosiaaliturvasopimuksen määräysten mukaan; sekä
- 14) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle 133 §:n mukaan.

135 §

Eläkkeen siirtäminen tai panttaaminen

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää toiselle henkilölle. Eläkkeen panttaamista tarkoittava sopimus on mitätön.

Tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

136 §

Eläkkeen vanhentuminen

Oikeus saada eläkettä vanhentuu viiden vuoden kuluttua siitä päivästä lukien, jona eläke olisi pitänyt maksaa, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemi-

HE 16/2015 vp

sesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

137 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Jos eläkettä on maksettu enemmän kuin mihin sen saajalla on oikeus, aiheettomasti maksettu eläke on perittävä takaisin.

Keva voi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperimisestä kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä eläkkeen maksaminen ole johtunut eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Keva voi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperimisestä myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Siltä osin kuin Keva on tämän lain 7 luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimissaan maksanut aiheettomasti yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä tai etuutta, takaisinperinnästä päättää asianomainen eläkelaitos siten kuin sitä koskevassa laissa säädetään. Keva antaa kuitenkin takaisinperittävistä eläkkeistä tai etuuksista päätösyhdistelmän ja perii takaisinperittävän määrän.

Päätös aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kulussa eläkkeen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

138 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen kuittaus

Keva voi periä aiheettomasti maksamansa eläkkeen myös kuittaamalla sen vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Ilman eläkkeensaajan suostumusta kulloinkin maksettavasta eläke-erästä saa vähentää enintään kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (1118/1996) nojalla pidätetty veron ennakko.

Jos Keva viimeisenä eläkelaitoksena perii takaisinperittävän määrän kuittaamalla, 1 momentissa tarkoitettuna eläke-eränä pidetään Kevan viimeisenä eläkelaitoksena maksettavana olevien eläke-erien yhteismäärää.

9 luku

Muutoksenhaku

139 §

Muutoksen hakeminen

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta Kevan tämän lain nojalla antamaan päätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyt-

HE 16/2015 vp

tölaissa (586/1996) säädetään. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään laissa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (677/2005).

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen vakuutusosoikeudelta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään. Vakuutusosoikeudesta ja sen jäsenistä säädetään vakuutusosoikeuslaissa (132/2003).

Asianosaisen on toimitettava valituskirjelmä muutoksenhakuajassa Kevan tekemästä päätöksestä sekä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä Kevalle.

140 §

Valitus työntekijän eläkemaksusta

Työntekijä voi vaatia oikaisua työnantajan häneltä 168 §:n perusteella perimään eläkemaksuun. Kevan oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen haetaan muutosta kuten 139 §:ssä säädetään. Oikaisua on haettava viimeistään viiden vuoden kuluessa lopullisen maksun eräpäivää seuraavan vuoden alusta lukien.

141 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Kevan 117 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos Kevan päätös sisältyy yksityisten alojen työeläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin yksityisten alojen työeläkelaeissa säädetään. Tällöin yksityisten alojen työeläkelaitoksen on pyydettävä valituksesta Kevalta lausunto siltä osin kuin valitus koskee tämän lain mukaista eläketurvaa. Lausuntoa ei pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

142 §

Muutoksenhakuaika

Muutoksenhakuaika on 30 päivää siitä päivästä lukien, jona asianosainen on saanut tiedon Kevan tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä. Asianosaisen katsotaan saaneen postitetusta päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen, jos muutoksenhaun yhteydessä ei muuta näytetä. Päätöksen sähköiseen tiedoksiintoon sovelletaan lakia sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa.

143 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Keva tutkii, voiko se itse oikaista päätöksensä. Jos Keva hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin tässä luvussa säädetään.

Jos Keva oikaisee aikaisemman päätöksensä vain osin, sen on annettava asiasta väliaikainen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

144 §

Päätösyhdistelmän oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Kevan viimeisenä eläkelaitoksena antamaa päätösyhdistelmää koskeva valituskirjelmä on toimitettava Kevalle 142 §:ssä säädettyssä määräajassa. Kevan on pyydettävä valituksesta lausunto yksityisten alojen työeläkelaitokselta siltä osin kuin valitus koskee sen hoitamaa eläketurvaa. Jos päätösyhdistelmästä tehty valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia, lausunto pyydetään ainoastaan silloin, kun kysymyksessä on 119 §:ssä tarkoitettu tilanne.

Jos kaikki ne eläkelaitokset, joiden päätöksiä valitus koskee, hyväksyvät muutoksenhakijan vaatimukset, Keva antaa uuden, oikaistun päätösyhdistelmän. Näin oikaistuun päätösyhdistelmään saa hakea muutosta siten kuin tässä luvussa säädetään.

Jos päätösyhdistelmästä tehty valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia ja jos Keva viimeisenä eläkelaitoksena hyväksyy sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta uusi, oikaistu päätösyhdistelmä. Jos kysymyksessä on 119 §:ssä tarkoitettu tilanne ja yksityisten alojen työeläkelaitos ei hyväksy valittajan vaatimuksia, Kevan on siirrettävä valitus yksityisten alojen työeläkelaitoksen päätöstä koskevalta osin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan ja valituksen osalta menetellään siten kuin työntekijän eläkelain 9 luvussa säädetään.

Kun päätösyhdistelmää koskeva valitusasia käsitellään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa tai vakuutusosoikeudessa tai kun on kysymys lainvoimaisen päätösyhdistelmän poistamisesta tai oikaisemisesta eläkkeensaajan eduksi, sovelletaan tämän lain säännöksiä, jollei vakuutusosoikeuslaissa toisin säädetä.

145 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos Keva ei hyväksy muutoksenhakijan vaatimuksia kaikilta osin, sen on toimitettava valituskirjelmä sekä valitusta koskeva lausuntonsa 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle. Jos valitus koskee työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöstä, Kevan on toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa mainitussa ajassa vakuutusosoikeudelle.

Jos Keva hyväksyy valituksessa esitetyt vaatimukset osin tai kokonaan sen jälkeen, kun valituskirjelmä on toimitettu muutoksenhakuelimelle, Keva voi antaa asiasta väliaikaisen päätöksen. Väliaikaisesta päätöksestä on ilmoitettava viipymättä muutoksenhakuelimelle. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Keva voi poiketa 1 momentissa mainitusta määräajasta, jos valituksen käsittelyssä tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Jos Keva on viimeisenä eläkelaitoksena antanut päätösyhdistelmän ja Keva on pyytänyt 144 §:n 1 momentissa tarkoitetun lausunnon yksityisten alojen työeläkelaitokselta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, Kevan on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

146 §

Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus

Jos työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut Kevalle tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle taikka vakuutusosikeudelle 142 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, valitus voidaan tästä huolimatta ottaa tutkittavaksi, jos myöhästymiseen on ollut painava syy.

147 §

Päätöksen täytäntöönpano

Kevan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Kevan ja työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiaassa annettu lainvoimainen tuomio.

148 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu uuden selvityksen perusteella

Jos asiassa ilmenee uutta selvitystä, Kevan on tutkittava lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu asia uudelleen. Keva voi tällöin aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn eläkkeen tai tarkistaa jo myönnetyn eläkkeen aikaisempaa suuremmaksi. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus voivat menetellä samoin muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Tällaiseen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin tässä luvussa säädetään.

149 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos Kevan tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta voi asianosaisen tai Kevan vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista. Muutoksenhakulautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusosikeuden tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi asianosaisen tai Kevan vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusosikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista.

Jos Keva tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen, se voi keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa sen vaatimuksensa mukaisena siihen asti, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

HE 16/2015 vp

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu kuuleminen toimitetaan tiedoksi siten kuin hallintolain (434/2003) 59 §:ssä säädetään.

150 §

Asian uudelleen ratkaiseminen takautuvasti myönnetyn ensisijaisen etuuden tai muun eläkkeen johdosta

Jos eläkkeensaajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty 96 ja 97 §:ssä tarkoitettu ensisijainen etuus tai eläke taikka 75 §:n 3 momentissa tarkoitettu eläke, Keva voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

10 luku

Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito

151 §

Kevan oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi

Kevalla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999; *julkisuuslaki*) sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan eläketurvan järjestämistä, eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten, tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä laissa, EU:n sosiaaliturvan perusasetuksessa tai EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksessa taikka sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, sosiaalipalvelujen tuottajalta tai hoitolaitokselta pyynnöstä tämän laatima lausunto ja muut edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien toimeenpanemiseksi välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jollei hakija itse toimita edellä mainittuja tietoja.

Kevalla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada muun eläkelain mukaista eläketurvaa hoitavalta eläkelaitokselta työntekijän eläkelain 75 §:ssä tarkoitettua työeläkeotetta vastaavien tietojen antamista ja työeläkeasioiden ennakkoneuvontaa varten välttämättömät tiedot työeläkelakien mukaisesta eläketurvasta. Kevalla on oikeus saada vastaavat tiedot myös Eläketurvakeskukselta.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

152 §

Selvitys eläkkeensaajalta eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista

Keva voi eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta riippumatta vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen vaikuttavista seikoista, jos on aihetta epäillä, että näissä seikoissa on tapahtunut muutoksia.

153 §

Julkisen työnantajan velvollisuus antaa tietoja

Julkinen työnantaja on velvollinen ilmoittamaan Kevalle sen määrämällä tavalla vähintään neljännesvuosittain tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimet, henkilötunnukset, virka- ja työsuhteiden ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sopimusten sekä luottamustoimien alkamis- ja päättymispäivät, palkka- ja palkkiotiedot sekä palvelusaikoja ja keskeytyksiä koskevat tiedot. Lisäksi julkinen työnantaja on velvollinen antamaan Kevalle palkka- ja palkkiotiedot kalenterivuoden päättyessä jatkuvista edellä mainituista palvelussuhteista sekä muut henkilöiden eläkeoikeuteen ja jäsenyhteisöjen maksuvelvollisuuteen liittyvät tiedot. Jos julkinen työnantaja jättää ilmoittamatta Kevalle edellä tarkoitettuja tietoja tai ilmoittaa ne myöhemmin kuin 5 momentin perusteella antamissa määräyksissä edellytetään, Kevasta annetun lain (/) 19 §:n, valtion eläketurvan rahoituksesta ja valtiotyönantajan eläkemaksusta annetun lain (/) 2 §:n, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta annetun lain (/) 2 §:n ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 1 §:n mukainen maksuosuus voidaan määrätä suoritettavaksi kohtuullisesti korotettuna, kuitenkin enintään kaksinkertaisena.

Sen lisäksi, mitä edellä 1 momentissa säädetään, julkinen työnantaja on velvollinen pyynnöstä antamaan Kevalle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle kaikki sellaiset työntekijän työskentelyä ja työolosuhteita tai muut vastaavat työnantajalta saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä eläketurvan järjestämiseksi ja käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseksi tai jotka muutoin ovat välttämättömiä tämän lain mukaisten tehtävien toimeenpanossa.

Pyydettäessä työnantajalta työntekijän eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja, työnantajalle saa ilman työntekijän suostumusta ilmoittaa vain ne työntekijää koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä mainittujen asioiden päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi.

Kevalla on oikeus tarkastaa julkisen työnantajan asiakirjoista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuus.

Keva pitää rekisteriä tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden eläkeoikeuteen vaikuttavista tämän pykälän ja 151 §:n perusteella saamistaan tiedoista. Kevalla on oikeus antaa määräyksiä julkiselle työnantajalle siitä, milloin ja missä muodossa tiedot ilmoitetaan eläkelaitokselle.

154 §

Tietojen maksuttomuus

Kevalla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta tiedot, jotka niillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos tiedot tarvitaan tietystä muodosta ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava.

155 §

Työntekijän ja eläkkeenhakijan oikeus saada tietoja

Kevan on annettava työntekijälle tämän pyynnöstä hallussaan olevat työntekijän eläkeoikeutta koskevat tiedot. Asianosaisen tiedonsaantioikeudesta, oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta sekä oikeudesta tarkastaa itsestään rekisteriin talletetut tiedot on muutoin voimassa, mitä julkisuuslaissa ja henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Kevan on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen eläkehakemuslomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla tiedot siitä, mistä hänen tietojaan voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännömukaisesti luovuttaa.

156 §

Julkisen työnantajan oikeus saada tietoja

Kevalla on oikeus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa julkiselle työnantajalle taloushallintoa ja eläkemaksun tarkistamista varten välttämättömät tiedot eläkkeensaajalle myönnetystä tämän lain mukaisesta etuudesta ja sen määrästä. Kevalla on myös oikeus ilmoittaa sille työnantajalle, jonka palveluksesta henkilö siirtyy eläkkeelle, myönnetyn eläkkeen laji sekä alkamis- ja päättymisajankohta työnantajan henkilöstöhallinnollisia järjestelyjä varten.

157 §

Tietojen antaminen viranomaisille

Kevalla on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

- 1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa; sekä
- 2) Verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille ennakkoperintälaissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan.

158 §

Tietojen antaminen rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi

Kevalla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja ministeriölle, verohallinnolle ja sellaiselle lakisääteistä sosiaaliturvajärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle, jonka hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen tämän lain mukainen eläke vaikuttaa.

Annettavia tietoja ovat tämän lain mukaista eläkettä saavan tai saaneen henkilön:

- 1) henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot;
- 2) tiedot maksetuista eläkkeistä;
- 3) tiedot työnantajasta; ja
- 4) muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi tehtävää henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatointia varten.

Kevalla on 1 momentissa tarkoitettu oikeus antaa 2 momentissa mainittuja tietoja myös poliisi- ja syyttäväviranomaiselle siltä osin kuin ne ovat välttämättömiä rikosten selvittämistä ja syytteesen panoa varten.

Tässä pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa ei kuitenkaan saa antaa työntekijän terveydentilaa koskevia tietoja tai tietoja, jotka ovat tarkoitettut kuvaamaan työntekijän sosiaalihuollon tarpeen perusteita.

159 §

Tietojen antaminen vapaaehtoista ryhmälisäeläketurvaa varten

Kevalla on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle työntekijöiden nimet ja osoitteet, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määristä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut alla mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot:

1) tämän lain mukaiseen eläketurvaan liittyvän vapaaehtoisen ryhmälisäeläketurvan jatkuvaa hoitamista varten;

2) uuden ryhmälisäeläketurvan ehtojen sopimista varten, jos aikaisempi lisäeläketurva työnantajan aloitteesta lopetetaan ja korvataan vastaavanlaisella uudella lisäeläketurvalla; uuden lisäeläketurvavakuutuksen antajan on tällöin esitettävä Kevalle selvitys siitä, että uusi lisäeläketurva merkitsee aikaisemman lisäeläketurvan korvaamista uudella;

3) uuden järjestettävän lisäeläketurvan lopullisen sisällön määrittelemistä varten; edellytyksenä on kuitenkin, että henkivakuutusyhtiö, eläkekassa tai eläkesäätiö on huolehtinut siitä, että lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluville työntekijöille on vakuutussopimuksen tai eläkejärjestelyn tultua hyväksytyksi asianmukaisesti selvitetty henkivakuutusyhtiön, eläkekassan tai eläkesäätiön mahdollisuus saada tarvittavat tiedot ja ettei työntekijä nimenomaisesti ole kieltäytynyt lisäeläkejärjestelystä tai kieltänyt antamasta tietojaan.

Uuden lisäeläketurvan järjestäjää haettaessa Kevalla on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle lisäeläketurvan ja sen kustannusten määrittelemistä varten tiedot työntekijöiden työsuhteista, eläkeoikeuksista, ikä- ja sukupuolijakaumasta ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä.

160 §

Tietojen antaminen työntekijäin ryhmähenkivakuutusta varten

Työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen korvaustoimintaa henkivakuutus- ja tapaturmavakuutusyhtiöiden valtuuttamana hoitavalla työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolilla, Valtiokonttorilla ja maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Kevalta tämän lain mukaisessa palvelussuhteessa työskennelleiden, kuolleiden työntekijöiden nimet, henkilötunnukset ja kuolinpäivät, heidän edunsaajiensa nimet ja henkilötunnukset sekä muut vastaavat tiedot, joita tarvitaan ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttymistä ratkaistaessa.

161 §

Tietojen luovuttaminen eteenpäin

Sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, Kevalla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa Eläketurvakeskukselta ja työntekijän eläkelain 3 §:n 1 momentin ja 2 momentin 4, 6 ja 7 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuut-

tamista koskevat tiedot Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella.

Kevalla on 1 momentissa mainittu oikeus antaa 151 §:n nojalla työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, vero- ja muulta viranomaiselta sekä muulta julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvalta taholta saamansa tiedot ja 153 §:n nojalla työnantajalta saamansa tiedot ja Eläketurvakeskukselle ja työntekijän eläkelain 3 §:n 1 momentin ja 2 momentin 4, 6 ja 7 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella mainittujen tietojen antajilta.

Kevan on ennen 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen antamista sovittava Eläketurvakeskuksen ja asianomaisten eläkelaitosten kanssa siitä, mitä edellä tarkoitetuista tiedoista voidaan luovuttaa edelleen ja kenelle niitä voidaan edelleen luovuttaa.

162 §

Kevan vastuu tietojen eteenpäin luovutettaessa

Ennen kuin Keva luovuttaa tietoja eteenpäin, sen on varmistettava, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot niiden alkuperäiseltä antajalta.

Keva on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa tietojen antajalta saatuja tietoja.

163 §

Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Kevalla on oikeus avata tekninen käyttöyhteys sen lisäksi, mitä tietojen antamisesta teknisellä käyttöyhteydellä säädetään julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalla yhteisöllä tai laitoksella henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanosta huolehtivalle viranomaiselle sellaisiin tietoihin, joita sillä on 157 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan oikeus saada;

3) 161 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyille toimielimelle mainituissa momenteissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

4) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle 159 §:ssä tarkoitettuihin ryhmälisäeläketurvan hoitamista tai järjestämistä varten välttämättömiin tietoihin; ja

5) työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille, maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tai Valtiokonttorille 160 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

Kevalla on lisäksi oikeus avata tekninen käyttöyhteys julkiselle työnantajalle 153 §:ssä tarkoitettun tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseksi. Kevalla on oikeus avata tekninen käyttöyhteys myös Eläketurvakeskukselle ja muille eläkelaitoksille tietojen antamista varten henkilölle itselleen hänen tämän lain mukaisesta eläketurvasta.

Tekninen käyttöyhteys on kuitenkin oikeus avata 161 §:n 1 ja 2 momentissa tietojen antamiseksi vain, jos tästä on 161 §:n 3 momentin mukaisesti sovittu.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen pyytäjän on esitettävä käyttöyhteyden avajalle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

HE 16/2015 vp

164 §

Tieto vajaavaltaiselle myönnetystä taloudellisesta tuesta

Jos Keva suorittaa vajaavaltaiselle 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua taloudellista tukea, Kevan tulee viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä ilmoittaa siitä sille holhousviranomaiselle, jonka toimialueella vajaavaltaisella on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta.

165 §

Tieto kuntoutuksesta Kansaneläkelaitokselle

Kevan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle tämän lain 22 §:ssä tarkoitettua kuntoutustoimesta samoin kuin kuntoutusrahaa ja -korotusta koskevasta päätöksestä.

11 Luku

Eläketurvan rahoitus

166 §

Työnantajan eläkemaksu

Julkisten työnantajien eläkemaksuista säädetään jäsenyhteisöjen osalta Kevasta annetussa laissa, valtion osalta valtion eläketurvan rahoituksesta annetun laissa, evankelis-luterilaisen kirkon osalta evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta annetussa laissa sekä Kansaneläkelaitoksen osalta Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:ssä.

167 §

Tulevan ajan kustannusten jakaantuminen

Edellä 83 ja 84 §:n mukaiset tulevan ajan kustannukset jakautuvat Kevan jäsenyhteisöjen, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen kesken siten, että kukin taho vastaa siitä osasta kustannuksia kuin työntekijän sen palveluksesta saama ansio on tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä.

168 §

Työntekijän eläkemaksu

Tämän lain soveltamisalan piiriin kuuluvat työntekijät ovat velvolliset suorittamaan työntekijän eläkemaksun. Eläkemaksua suorittavat myös kansanedustajat ja valtioneuvoston jäsenet sekä sellaiset Euroopan parlamentin edustajat, joihin sovelletaan Suomesta Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta ja eläkkeestä annettua lakia (1184/1994).

HE 16/2015 vp

Työntekijän eläkemaksu on työntekijän eläkelain 153 §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osuus 85 §:ssä tarkoitetuista eläkkeessä huomioon otettavista ansioista.

169 §

Työntekijän eläkemaksun pidättäminen

Työnantaja on velvollinen pidättämään työntekijän eläkemaksun palkanmaksun yhteydessä. Jos työntekijän eläkemaksu on ilmeisen virheen vuoksi jäänyt palkanmaksun yhteydessä pidättämättä, julkinen työnantaja voi pidättää palkanmaksun yhteydessä pidättämättä jääneen maksun enintään kahden seuraavan palkanmaksun yhteydessä.

Jos työntekijälle ei palkanmaksun yhteydessä ole maksettu työntekijän eläkemaksun pidättämiseen riittävää rahapalkkaa ja hänelle kuitenkin kertyy eläketurvaa, julkinen työnantaja voi pidättää työntekijän eläkemaksun vuoden kuluessa seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

Julkisen työnantajan on työntekijän vaatimuksesta palautettava työntekijälle aiheettomasti pidättämänsä työntekijän eläkemaksu tai lain mukaisen työntekijän eläkemaksun ylittävä osa.

170 §

Työntekijän eläkemaksun tilittäminen

Kevan jäsenyhteisö tilittää työntekijän eläkemaksun Kevalle. Maksu on osa jäsenyhteisön ennakkomaksua. Kevan valtuuskunta antaa tarkemmat määräykset työntekijän eläkemaksun suorittamistavasta.

Kirkon tämän lain mukaisen eläketurvan piiriin kuuluvan työntekijän eläkemaksu tilitetään Kirkon keskusrahaston tilille Kevan määräämällä tavalla.

171 §

Työntekijän eläkemaksun vanhentuminen

Kevan on määrättävä tähän lakiin perustuva eläkemaksu maksettavaksi viiden vuoden kuluessa lopullisen maksun eräpäivää seuraavan vuoden alusta lukien.

Jos työntekijälle lisätään takautuvasti yli viisi vuotta vanhoja eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, Kevan on määrättävä eläkemaksu näiden työansioiden perusteella maksettavaksi kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona kyseiseen palvelussuhteeseen perustuva eläkemaksu olisi erääntynyt maksettavaksi.

172 §

Eläkemaksun ulosottokelpoisuus

Kevan tämän lain perusteella maksettavaksi määräämä eläkemaksu viivästyskorkoineen saadaan ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Näiden saatavien perinnästä säädetään saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

173 §

Aiheettomasti maksetun eläkemaksun palautuksen vanhentuminen

Aiheettomasti suoritetun työntekijän eläkemaksun palautus vanhentuu viiden vuoden kuluttua työntekijän eläkemaksun pidätyspäivää seuraavan vuoden alusta lukien, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

12 luku

Erinäiset säännökset

174 §

Kuntien eläkeneuvottelukunta

Sosiaali- ja terveysministeriössä on kunnalliseen eläketurvaan liittyvän lainsäädännön kehittämiseen liittyvien kysymysten käsittelyä varten kuntien eläkeneuvottelukunta. Neuvottelukunta toimii valmistelu-, neuvottelu- ja lausunnonantoelimenä.

Sosiaali- ja terveysministeriö määrää jäsenet neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on puheenjohtaja ja kuusi muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Neuvottelukunnan puheenjohtaja ja hänen varajäsenensä edustavat sosiaali- ja terveysministeriötä. Muista jäsenistä kolme määrätään kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja kolme kunnallisessa pääsopimuksessa tarkoitettujen pääsopijajärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Lisäksi neuvottelukuntaan nimetään yksi asiantuntijajäsen ja hänelle henkilökohtainen varajäsen Kevan ehdottamista henkilöistä.

175 §

Valtion eläkeneuvottelukunta

Sosiaali- ja terveysministeriössä on valtion eläkeneuvottelukunta. Neuvottelukunnan tehtävänä on toimia yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013) mukaisena neuvotteluelimenä, tehdä esityksiä, antaa lausuntoja sekä toimia neuvoa antavana toimielimenä eläkekysymyksissä.

Sosiaali- ja terveysministeriö määrää jäsenet neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on puheenjohtaja ja kuusi muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Neuvottelukunnan puheenjohtaja ja hänen varajäsenensä edustavat sosiaali- ja terveysministeriötä. Muista jäsenistä kolme määrätään valtiovarainministeriön ja kolme valtion virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien keskustason järjestöjen ehdottamista henkilöistä. Lisäksi neuvottelukuntaan nimetään yksi asiantuntijajäsen ja hänelle henkilökohtainen varajäsen Kevan ehdottamista henkilöistä.

176 §

Yhteistyö

Keva voi sopia yhteistyössä tilastotietojen kokoamisessa ja muissa työeläkelakien toimeenpanoon ja kehittämiseen liittyvissä asioissa sekä niitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta Eläketurvakeskuksen sekä muiden eläke- ja vakuutuslaitosten kanssa.

177 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

14.

Julkisten alojen eläkelain voimaanpanolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Voimaantulo

Julkisten alojen eläkelaki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen sekä lain soveltamisalaan kuuluvassa palvelussuhteessa tehtyyn työhön 1 päivästä tammikuuta 2017 lukien.

Julkisten alojen eläkelain 118 §:ää sovelletaan eläkehakemukseen, joka tulee vireille 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

Julkisten alojen eläkelain 51—62 §:ssä säädetty työraeläke voi alkaa aikaisintaan 1 päivänä helmikuuta 2018 lukien.

Tässä laissa tarkoitetaan *KuEL-lailla* kunnallista eläkelakia (549/2003), *VaEL-lailla* valtion eläkelakia (1295/2006) ja *KiEL-lailla* evankelis-luterilaisen kirkon eläkelakia (261/2008).

Julkisten alojen eläkelakia sovelletaan KuEL-lain, VaEL-lain, KiEL-lain ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:n nojalla myönnettyihin eläkkeisiin ja etuuksiin.

Julkisten alojen eläkelain 96 §:n 1 momentin 6 kohtaa ja 99 §:n 2 momenttia sovelletaan potilasvahinkolain (585/1986) tai raideliikennevastuulain (113/1999) mukaiseen korvaukseen, jonka vakuutustapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

2 §

Kumottavat lait

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait:

- 1) KuEL-laki;
- 2) Laki kunnallisen eläkelain voimaanpanosta (550/2003);
- 3) VaEL-laki;
- 4) Laki valtion eläkelain voimaanpanosta (1296/2006); sekä
- 5) KiEL-laki.

Jos muussa laissa, sen nojalla annetussa säännöksessä tai Euroopan unionin säädöksissä viitataan 1 momentissa mainittuihin lakeihin, viittaus tarkoittaa julkisten alojen eläkelain mukaisia vastaavia säännöksiä, jollei julkisten alojen eläkelaista tai tästä laista muuta johdu.

3 §

Julkisten alojen eläkelain soveltaminen

Julkisten alojen eläkelakia sovelletaan lain voimaantulosta työntekijöihin, jotka ovat julkisten alojen eläkelain 3 §:n 1 kohdassa tai 4 §:ssä tarkoitettussa palvelussuhteessa 3 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun julkiseen työnantajaan.

Julkisten alojen eläkelakia sovelletaan myös työntekijöihin, joiden eläketurva määräytyi VaEL-lain voimaantullessa palveluksesta:

1) eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/1969) soveltamispiiriin kuuluvassa laitoksessa; tai

2) Tieteellisen seurain valtuuskunnasta annetun lain (938/2006) mukaisessa valtuuskunnassa.

4 §

Kumottujen lakien soveltaminen

Ennen julkisten alojen eläkelain voimaantuloa päättyneisiin ja lain voimaan tullessa jatkuviin palveluksiin sovelletaan ajalta ennen lain voimaantuloa eläketurvan piiriin kuuluminen, eläkkeeseen oikeuttavan ajan, eläkkeen, eläkkeen karttuman ja eläkkeen laskennan osalta KuEL-lakia, VaEL-lakia, KiEL-lakia ja mainittujen lakien voimaanpanolakeja sekä niiden muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksiä, sellaisina kuin ne olivat julkisten alojen eläkelain voimaan tullessa.

5 §

Henkilökohtainen eläkeikä

Jos ennen vuotta 1960 syntyneellä työntekijällä on ennen vuotta 1995 voimassa olleen palveluksensa perusteella vahvistettu henkilökohtainen, KuEL-lain mukainen painotettu taikka VaEL- ja KiEL-lakien mukainen porrastettu, eläkeikä, ja jos tämä eläkeikä on alempi kuin julkisten alojen eläkelain 10 §:ssä säädetty alin vanhuuseläkeikä, työntekijällä on oikeus jäädä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle henkilökohtaisen eläkeiän täytettyään edellyttäen, että muut julkisten alojen eläkelain vanhuuseläkkeelle jäämisen edellytykset täyttyvät.

Henkilökohtaisen eläkeiän säilymisen edellytyksenä on, että palvelussuhteen yhdenjaksaisuus säilyy 9 §:ssä säädetyn tavoin.

6 §

Ammatillinen eläkeikä

Sen estämättä, mitä julkisten alojen eläkelain 10 §:ssä säädetään, on niillä työntekijöillä, joilla oli oikeus valita ennen 1 päivää heinäkuuta 1989 voimassa ollut ammatillinen eläkeikä ja jotka tätä valintaoikeuttaan käyttivät, oikeus jäädä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle ammatillisen eläkeiän täytettyään edellyttäen, että muut julkisten alojen eläkelain vanhuuseläkkeelle jäämisen edellytykset täyttyvät.

Ammatillinen eläkeikä on se eläkeikä, joka työntekijälle on valinta-ajan päättymisen yhteydessä KuEL-lain piiriin kuuluneiden osalta 31 päivänä joulukuuta 1996 sekä VaEL- ja KiEL-lakien piiriin kuuluneiden osalta 30 päivänä kesäkuuta 1999 vahvistettu. Jos työntekijälle vahvistettu ammatillinen eläkeikä on alempi kuin työntekijän ikäluokalle julkisten alojen eläkelain 10 §:n 2 ja 3 momentissa säädetty alin vanhuuseläkeikä, ammatillinen eläkeikä nousee

HE 16/2015 vp

vuosittain vuoden 2018 alusta lukien niin, että jos tämän lain voimaantullessa voimassa oleva ammatillinen eläkeikä täyttyy vuonna:

- 1) 2018, eläkeikää korotetaan kolmella kuukaudella;
- 2) 2019, eläkeikää korotetaan kuudella kuukaudella;
- 3) 2020, eläkeikää korotetaan yhdeksällä kuukaudella;
- 4) 2021, eläkeikää korotetaan vuodella;
- 5) 2022, eläkeikää korotetaan vuodella ja kolmella kuukaudella;
- 6) 2023, eläkeikää korotetaan vuodella ja kuudella kuukaudella;
- 7) 2024, eläkeikää korotetaan vuodella ja yhdeksällä kuukaudella;
- 8) 2025 tai sen jälkeen, eläkeikää korotetaan kahdella vuodella.

Ammatillinen eläkeikä voi kuitenkin nousta korkeintaan julkisten alojen eläkelain 10 §:n 2 ja 3 momentissa kullekin ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän tasolle.

Ammatillisen eläkeiän säilymisen edellytyksenä on, että palvelussuhteen yhdenjaksoisuus säilyy 9 §:ssä säädetyn tavoin.

7 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen eroamisiässä

Sen estämättä, mitä julkisten alojen eläkelain 10 §:ssä säädetään, muilla kuin 5 luvun mukaisen sotilaseläkeoikeuden piiriin kuuluvilla työntekijöillä, joille on jossakin muussa laissa säädetty edellä mainitussa pykälässä säädettyä alinta vanhuuseläkeikää alempi eroamisikä, on oikeus jäädä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle eroamisiän täytettyään edellyttäen, että muut julkisten alojen eläkelain vanhuuseläkkeelle jäämisen edellytykset täyttyvät.

8 §

Eläkkeen karttuminen ennen vuotta 1995

Jos ennen vuotta 1960 syntyneellä työntekijällä on eläkkeeseen oikeuttavaa KuEL-lain, VaEL-lain, KiEL-lain ja mainittujen lakien voimaanpanolakien alaista palvelusta, joka on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1993 ja josta eläke on karttunut 1/6 prosenttia kuukaudessa ja hän jää vanhuuseläkkeelle ennen 65 vuoden ikää tai, jos hänellä on oikeus 5—7 §:n mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään taikka eroamisiään, ennen näitä ikä, vaikka ne olisivat korkeampia kuin julkisten alojen eläkelain 10 §:n mukainen alin vanhuuseläkeikä, hänelle ennen 1 päivää tammikuuta 1995 karttunut peruseläke jaetaan muuntoker-toimella 1,106.

Työntekijällä, jonka eläke on karttunut 11/60 prosenttia kuukaudessa ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995, on oikeus tältä ajalta KuEL-lain, VaEL-lain ja KiEL-lain sekä niiden voimaanpanosta annettujen lakien mukaiseen lisäeläkeosuuteen. Lisäeläkeosuuden saamisen edellytyksenä on, että julkisten alojen eläkelain alainen palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti 5 tai 6 §:n mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään taikka 7 §:n mukaiseen eroamisiään saakka. Jos työntekijä on syntynyt vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneillä, ja hänellä ei ole ammatillista eläkeikää tai eroamisiään, lisäeläkeosuuden saamisen edellytyksenä on, että palvelus jatkuu julkisten alojen eläkelain 10 §:n 2 ja 3 momenteissa tarkoitetun alimman vanhuuseläkeiän täyttämiseen saakka. Oikeus lisäeläkeosuuteen on myös, jos työntekijä tulee palvelussuhteensa jatkuessa työkyvyttömäksi työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen saamiseen edellyttävällä tavalla ja muut palvelussuhteen yhdenjaksoisuusedellytykset täyttyvät.

Oikeus 2 momentin mukaiseen lisäeläkeosuuteen on myös niillä työntekijöillä, jotka ovat siirtyneet valtion tai kunnan palveluksesta toiminnan kunnallistamisen taikka valtiollistamisen vuoksi taikka KuEL-laissa ja VaEL-laissa sekä niiden voimaanpanosta annetuissa laeissa sää-

dettyjen lisäeläkkeen säilymisen edellytykset täyttävien toimenpiteiden vuoksi valtiolta kunnalliseen taikka kunnallisesta palveluksesta valtion palvelukseen taikka hänellä oli siihen oikeus KuEL-lain, VaEL-lain tai KiEL-lain julkisten alojen eläkkeiden laukaus säännösten perusteella ja muut 2 momentissa ja 9 §:ssä mainitut edellytykset täyttyvät.

9 §

Palvelussuhteen yhdenjaksoisuus edellytys

Julkisten alojen eläkelain mukainen palvelussuhteen yhdenjaksoisuus määräytyy KuEL-lain, VaEL-lain ja KiEL-lain osalta lakikohtaisesti julkisten alojen eläkelain voimaantuloon saakka, siten, että palvelussuhde on yhdenjaksoinen, jos:

1) se täyttää 31 päivään joulukuuta 2004 saakka KuEL-lain, VaEL-lain tai KiEL-lain sekä niiden voimaantulon annettujen lakien yhdenjaksoisuutta koskevat vaatimukset; ja

2) työntekijällä on 1 päivästä tammikuuta 2005 lukien KuEL-lain, VaEL-lain tai KiEL-lain alaisia työansioita vähintään 6 000 euroa jokaisena kalenterivuotena ennen eläketapahtumavuotta. Rahamäärä vastaa julkisten alojen eläkelain 3 §:n 12 kohdassa mainittua palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004 ja sitä tarkistetaan vuosittain. Jos mainittu ansiovaatimus ei kaikkina vuosina täyty, edellytetään, että KuEL-lain, VaEL-lain taikka KiEL-lain alainen palvelus on jatkunut yhdenjaksoisesti 1 päivästä tammikuuta 2005 siten, että kunkin lain alaisen palvelussuhteen päättyessä seuraava saman lain alainen palvelussuhde alkaa päättymissäpäivää seuraavana päivänä.

Julkisten alojen eläkelain voimaantulon jälkeen palvelussuhteen yhdenjaksoisuuden säilyminen tarkastellaan edelleen erikseen KuEL-lain soveltamisen piiriin kuuluneiden palvelussuhteiden, VaEL-lain soveltamisen piiriin kuuluneiden palvelussuhteiden sekä evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen palveluksen perusteella. Kunkin eri työnantajan piiriin kuuluvan palvelussuhteen on erikseen täytettävä 1 momentin 2 kohdan vuosiansioedellytys. Jos mainittu ansiovaatimus ei kaikkina vuosina täyty, edellytetään, että edellä mainitut palvelussuhteet jatkuvat yhdenjaksoisesti 1 päivästä tammikuuta 2017 eläketapahtumaan saakka.

10 §

Ammatillisen eläkeiän tai eroamisiän piiriin kuuluvan oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Ammatillisen eläkeiän 6 §:n mukaan säilyttäneellä tai 7 §:n mukaisen eroamisiän piiriin kuuluvalla työntekijällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän on täyttänyt ammatillisen eläkeiän tai eroamisiän, mutta ei vielä ole täyttänyt julkisten alojen eläkelain 10 §:ssä tarkoitettua alinta vanhuuseläkeikää.

11 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä ajalta ennen vuotta 1995

Jos ennen vuotta 1960 syntynyt työntekijä jää osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ennen 65 vuoden iän täyttämistä, hänen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeensä määrä ajalta ennen vuotta 1995 määräytyy 8 §:n 1 momentin mukaisesti.

Jos ennen vuotta 1960 syntyneelle työntekijälle on määrätty 5 §:ssä tarkoitettu henkilökohtainen eläkeikä tai 6 §:ssä tarkoitettu ammatillinen eläkeikä tai hän kuuluu 7 §:ssä tarkoitettuun eroamisiän piiriin ja hän jää osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ennen sen täyttämistä.

tä, hänen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeensä määrä ajalta ennen vuotta 1995 määräytyy 8 §:n 1 momentin mukaisesti.

Jos vuonna 1960 tai sen jälkeen syntynyt työntekijä, jolla ei ole 6 §:ssä tarkoitettua ammatillista eläkeikää ja joka ei kuulu 7 §:ssä tarkoitetun eroamisiän piiriin, jää osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ennen julkisten alojen eläkelain 10 §:n 2 ja 3 momenteissa tarkoitettua alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä, hänen osittainen varhennettu vanhuuseläkkeensä karttuu ajalta ennen vuotta 1995 1/6 prosenttia kuukaudessa edellyttäen, että palvelussuhde on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1993.

12 §

Eläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos työntekijän palvelussuhteet osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä ollessa täyttävät 9 §:n yhdenjaksoisuuden edellytykset 5—7 §:ssä tarkoitettuun eläkeikään tai eroamisikään saakka tai hän tulee palvelussuhteen jatkuessa työkyvyttömäksi työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen saamisen edellyttämällä tavalla, hänellä on oikeus 8 §:ssä säädettyyn lisäeläkeosuuteen julkisten alojen eläkelain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisessa eläkeosuudessa.

Jos vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneen työntekijän, jolla ei ole 6 §:ssä tarkoitettua ammatillista eläkeikää ja joka ei kuulu 7 §:ssä tarkoitetun eroamisiän piiriin, palvelussuhteet osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä ollessa täyttävät 9 §:n yhdenjaksoisuuden edellytykset julkisten alojen eläkelain 10 §:n 2 ja 3 momenteissa tarkoitettuun alimpaan vanhuuseläkeikään saakka tai hän tulee palvelussuhteen jatkuessa työkyvyttömäksi työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen saamiseen edellyttämällä tavalla, hänellä on oikeus 8 §:ssä säädettyyn lisäeläkeosuuteen julkisten alojen eläkelain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisessa eläkeosuudessa.

13 §

17 vuoden ikärajan soveltaminen

Julkisten alojen eläkelain 5 §:n 1 kohdassa säädettyä 17 vuoden ikärajaa sovelletaan vuoden 1999 jälkeen syntyneen työntekijän työansioihin, jotka on ansaittu julkisten alojen eläkelain voimaantultua.

14 §

Ammatillisen eläkeiän valinneen tai eroamisiän piiriin kuuluvan työntekijän tulevan ajan päätteikä ja muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Sen estämättä, mitä julkisten alojen eläkelain 83 §:ssä säädetään, sellaisen työntekijän osalta, joka on säilyttänyt oikeuden 6 §:n mukaiseen ammatilliseen eläkeikään tai 7 §:n mukaiseen eroamisikään, joka on alhaisempi kuin julkisten alojen eläkelain 10 §:n mukainen alin vanhuuseläkeikä, otetaan eläkkeeseen oikeuttavana aikana huomioon julkisten alojen eläkelain 83 §:ssä tarkoitettu tuleva aika edellä tarkoitettuun alhaisempaan eläkeikään saakka. Työkyvyttömyyseläke ja työuraeläke muuttuvat vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruisiksi vanhuuseläkkeeksi edellä tarkoitettua ammatillisen eläkeiän tai eroamisiän täyttämistä seuraavan kuukauden alussa. Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella eläkkeeseen hakemuksesta edellä tarkoitettussa alhaisemmassa eläkeiässä edellyttäen, että kyseinen palvelus on päättynyt.

HE 16/2015 vp

15 §

Lykkäyskorotus

Vuonna 1948 ja sitä ennen syntyneen työntekijän vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus lasketaan 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Vuonna 1949—1953 syntyneelle työntekijälle lasketaan julkisten alojen eläkelain 12 ja 16 §:ssä tarkoitettu lykkäyskorotus 1 päivästä tammikuuta 2017 alkaen.

Vuonna 1939 ja sitä ennen syntyneen työntekijän vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 65 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotus lasketaan 65 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

16 §

Siirtymäajan korotettu karttuma

Vuoden 2025 loppuun eläkettä karttuu työansioista 1,7 prosenttia vuodessa 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, jos työntekijä ei saa maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea tai muuta omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta kuin osa-aikaeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Jos karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, vuoden karttumisprosentti saadaan laskemalla kuukautta kohden laskettujen karttumisprosenttien keskiarvo kuukausilta vuoden alusta vuoden loppuun, enintään kuitenkin eläkkeen alkamiseen ja kertomalla tämä luvulla 12.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös työntekijää, joka työskentelee toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa 53 vuotta täytettyään. Tällöin teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1,7 karttumisprosentin ja 1,5 karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

Vuoden 2025 loppuun saakka työntekijän eläkemaksu on 53 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta sen kuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, työntekijän eläkelain 153 §:ssä tarkoitettu työntekijän työeläkevakuutusmaksu lisättynä 1,5 prosenttiyksiköllä.

17 §

Osa-aikaeläke

Ennen vuotta 1956 syntyneen työntekijän 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sitä ennen alkaneeseen osa-aikaeläkkeeseen sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2016 voimassa olleita säännöksiä ja osa-aikaeläkettä saavan lesken leskeneläkkeen vähentämiseen sovelletaan KuEL-lain 90 §:ää ja VaEL-lain 88 §:ää, sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2016. Lisäksi osa-aikaeläkkeen jälkeiseen muuhun eläkkeeseen sovelletaan KuEL-lain 15 §:n 5 momenttia ja 16 §:ää sekä VaEL-lain 22 ja 23 §:ää, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2016. Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön kunkin vuoden työansioista karttuu eläkettä siten kuin julkisten alojen eläkelain 81 §:ssä ja tämän lain 16 §:ssä säädetään. Jos

HE 16/2015 vp

osa-aikaeläke on lakkautettuna yhdenjaksoisesti yli kuuden kuukauden ajan, työntekijällä ei ole enää oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

18 §

Työeläkeote tavoite-eläkeistä

Vuonna 1954—1958 syntyneille työntekijöille lähetetään julkisten alojen eläkelain 115 §:n mukainen työeläkeote vuonna 2017.

19 §

Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien jälkeen

Sen estämättä, mitä julkisten alojen eläkelaisissa säädetään, ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle sovelletaan KuEL-lain 13 §:n 3 momenttia sekä VaEL-lain 8 §:n 2 momenttia, 10 §:n 3 momenttia ja 11 §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2012.

20 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja vahvistetaan julkisten alojen eläkelain 95 §:n ja työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) 83 §:n mukaisesti ensimmäisen kerran vuonna 1965 syntyneille työntekijöille vuodelle 2027.

Sen estämättä, mitä julkisten alojen eläkelain 95 §:n 2 momentissa säädetään, työkyvyttömyyden alkaessa ennen vuotta 2027 vain työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan elinaikakertoimella.

21 §

Oikeus eläkkeeseen lisäeläkejärjestelyn eläkeiässä

Jos henkilöllä on työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 8 §:n tai työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 30 b §:n 2 momentin perusteella oikeus vanhuuseläkkeeseen julkisten alojen eläkelain 10 §:ssä säädettyä alinta vanhuuseläkeikää alemmassa iässä, on hänellä oikeus samasta ajankohdasta myös julkisten alojen eläkelain mukaiseen eläkkeeseen. Tällöin julkisten alojen eläkelain mukaista eläkettä vähennetään 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa varhennetaan ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alkua. Tarkemmat säännökset julkisten alojen eläkelain mukaisen eläkkeen vähentämisestä annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

HE 16/2015 vp

22 §

Varhennettu vanhuuseläke

Oikeus jäädä KuEL-lain, VaEL-lain ja KiEL-lain ja niiden voimaannpanosta annettujen lakien mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle päättyy 1 päivänä tammikuuta 2017.

23 §

Kuntien eläkeneuvottelukunnan ja valtion eläkeneuvottelukunnan toimikausi

Julkisten alojen eläkelain 174 §:n mukainen kuntien eläkeneuvottelukunta ja 175 §:n mukainen valtion eläkeneuvottelukunta asetetaan ensimmäisen kerran vuonna 2017. Nykyisten neuvottelukuntien toimikausi päättyy vuoden 2016 lopussa.

24 §

Sotilaan oikeus vanhuuseläkkeeseen eläkkeeseen oikeuttavan ajan perusteella

Julkisten alojen eläkelain 101 §:ssä tarkoitettulla sotilaalla, jolla on tämän lain 4 §:n mukaan oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle ennen julkisten alojen eläkelain 102 §:n mukaista sotilaan alinta vanhuuseläkeikää, oikeutta jäädä vanhuuseläkkeelle myöhennetään vuosittain vuoden 2018 alusta lukien niin, että jos tämän lain voimaantullessa voimassa oleva oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle syntyy vuonna:

- 1) 2018, oikeutta jäädä vanhuuseläkkeelle myöhennetään kolmella kuukaudella;
- 2) 2019, oikeutta jäädä vanhuuseläkkeelle myöhennetään kuudella kuukaudella;
- 3) 2020, oikeutta jäädä vanhuuseläkkeelle myöhennetään yhdeksällä kuukaudella;
- 4) 2021, oikeutta jäädä vanhuuseläkkeelle myöhennetään vuodella;
- 5) 2022, oikeutta jäädä vanhuuseläkkeelle myöhennetään vuodella ja kolmella kuukaudella;
- 6) 2023, oikeutta jäädä vanhuuseläkkeelle myöhennetään vuodella ja kuudella kuukaudella;
- 7) 2024, oikeutta jäädä vanhuuseläkkeelle myöhennetään vuodella ja yhdeksällä kuukaudella;
- 8) 2025 tai sen jälkeen, oikeutta jäädä vanhuuseläkkeelle myöhennetään kahdella vuodella.

25 §

Sotilaan oikeus vanhuuseläkkeeseen iän ja eläkkeeseen oikeuttavan ajan perusteella

Sotilaalla, jonka eroamisikä on korkeampi kuin 55 vuotta ja joka on puolustusvoimien pää-insinöörin, sotilasyli-insinöörin, puolustusvoimien ylilääkärin, sotilasylilääkärin, kenttäpiispan, sotilaspapin, erikoisupseerin tai aliupseerin taikka rajavartiolaitoksen erikoisupseerin, rajavartijan tai merivartijan sotilasvirassa, on oikeus jäädä julkisten alojen eläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle, jos:

- 1) hän on palveluksen päättyessä täyttänyt 2 momentissa säädetyn iän;
- 2) hänellä on vuoteen 2020 mennessä vähintään 30 kalenterivuoden tai vuodesta 2021 lukien vähintään 31 kalenterivuoden aikana julkisten alojen eläkelain 101 §:ssä tarkoitetuissa sotilasviroissa tai tehtävissä eläkkeeseen oikeuttavia ansioita vähintään 12 000 euroa vuodessa; ja
- 3) julkisten alojen eläkelain 104 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetty, eläkkeen perusteena olevia työansioita koskevat edellytykset täyttyvät.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu syntymävuoden mukaan määräytyvä ikä on:

- 1) vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneellä 55 vuotta;

HE 16/2015 vp

- 2) vuonna 1963 syntyneellä 55 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1964 syntyneellä 55 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1965 syntyneellä 55 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1966 syntyneellä 56 vuotta;
- 6) vuonna 1967 syntyneellä 56 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1968 syntyneellä 56 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1969 syntyneellä 56 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuonna 1970 tai sen jälkeen syntyneellä 57 vuotta.

Rahamäärä, joka mainitaan 1 momentissa vastaa julkisten alojen eläkelain 3 §:n 12 kohdassa mainittua palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004 ja sitä tarkistetaan vuosittain.

26 §

Eräiden sotilaiden tulevan ajan pääteikä ja vanhuuseläke työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen

Sen estämättä, mitä julkisten alojen eläkelain 83 §:ssä säädetään, 24 ja 25 §:ssä tarkoitetun sotilaan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen vuoden alusta, jona sotilas on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona sotilas täyttää eroamisikänsä. Edellä tarkoitettu työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi eroamisiän täyttämistä seuraavan kuukauden alussa. Sotilaalla on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen eroamisiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta edellyttäen, että kyseinen palvelus on päättynyt.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

15.

Laki

valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 1 §, 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti ja 7 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 § ja 7 §:n 2 momentti laissa 1190/2007, 4 §:n 2 momentti laissa 895/2004 ja 5 §:n 2 momentti laissa 473/2010, seuraavasti:

1 §

Tässä laissa säädetään alle kolmivuotiaan lapsen hoidon ja opintojen ajalta karttuvasta etuudesta. Etuus maksetaan myönnettäessä eläkettä alla mainittujen lakien ja eläkesääntöjen nojalla:

- 1) työntekijän eläkelaki (395/2006);
- 2) merimieseläkelaki (1290/2006);
- 3) yrittäjän eläkelaki (1272/2006);
- 4) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006);
- 5) julkisten alojen eläkelaki (/);
- 6) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 7) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö; tai
- 8) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

4 §

Etuuksia ei kuitenkaan kerry sellaiselle henkilölle, joka saa 1 §:ssä mainitussa laissa tai eläkesäännössä tarkoitettua työkyvyttömyys-, työura- tai vanhuuseläkettä.

5 §

Jos hakijan eläkeoikeus on siirretty Euroopan unionin eläkejärjestelmään eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain (165/1999) perusteella, tämän lain mukaisen etuuden laskee ja suorittaa etuuden saajan hakemuksesta Keva. Etuus suoritetaan siitä ajankohdasta lukien, josta henkilöllä on oikeus saada eläkettä Euroopan unionin henkilöstösääntöjen perusteella.

7 §

Eläketurvakeskus antaa tämän lain nojalla hakijalle pyynnöstä päätöksen 2—4 §:ssä tarkoitetuista edellytyksistä, jos eläkelaitos ei ole antanut asiasta päätöstä työntekijän eläkelain 75 b §:n 3 momentin, merimieseläkelain 81 b §:n 3 momentin, yrittäjän eläkelain 69 b §:n 3 momentin tai maatalousyrittäjän eläkelain 75 b §:n 3 momentin perusteella. Eläketurvakeskuksen päätöksen osalta sovelletaan, mitä työntekijän eläkelaisissa säädetään Eläketurvakeskuksen osalta asian käsittelystä, päätöksen antamisesta, tietojen saannista ja luovutuksesta sekä muutoksenhakumenettelystä ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

16.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kansaneläkelain (568/2007) 105 §,
muutetaan 6, 10 ja 11 §, 12 §:n 1 momentti, 15 §:n 4 momentti, 22 §:n 3 ja 4 momentti, 23 §, 33 §:n 2 momentti, 35 §:n 1 momentin 2 ja 8 kohta, 51 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti, 54 §:n 3 momentti, 56 §:n 3 momentti, 58 §:n 3 momentti, 85 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta, 87 §:n 1 ja 2 momentti, 97 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 6 § osaksi laeissa 1223/2009 ja 152/2011, 10 § osaksi laissa 803/2012, 11 § laissa 803/2012, 22 §:n 3 momentti laissa 1151/2007 ja 4 momentti laissa 803/2012, 23 § osaksi laissa 1223/2009, 56 §:n 3 momentti laissa 1329/2011, 97 §:n 1 momentti laissa 934/2009, seuraavasti:

6 §

Työeläke

Tässä laissa työeläkkeellä tarkoitetaan seuraavien säädösten mukaisia työ- ja perhe-eläkkeitä:

- 1) työntekijän eläkelaki (395/2006);
- 2) julkisten alojen eläkelaki (/);
- 3) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006);
- 4) yrittäjän eläkelaki (1272/2006);
- 5) merimieseläkelaki (1290/2006);
- 6) Suomen Pankin eläkesääntö;
- 7) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 8) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annettu laki (329/1967) ja kansanedustajan perhe-eläkkeestä annettu laki (107/1990);
- 9) valtioneuvoston jäsenten oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annettu laki (870/1977).

Työeläkkeenä pidetään 1 momentissa tarkoitettujen eläkkeiden lisäksi muuta työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luottamustehtävään perustuvaa eläkettä ja perhe-eläkettä.

10 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Ennen vuotta 1965 syntyneellä on oikeus vanhuuseläkkeeseen 65 vuoden iässä. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä on oikeus vanhuuseläkkeeseen siinä iässä, joka säädetään työntekijän eläkelain 11 §:n nojalla hänen ikäluokkansa vanhuuseläkeikäksi.

Ennen vuotta 1958 syntyneellä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen 63 vuoden iässä. Vuonna 1958—1961 syntyneellä on oikeus saada vanhuuseläke varhennettuna 64 vuoden

HE 16/2015 vp

iässä. Varhennettua vanhuuseläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke varhennetaan.

Ennen vuotta 1962 syntyneen vanhuuseläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneen vanhuuseläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Vanhuuseläkettä ei kuitenkaan koroteta siltä ajalta, jolta henkilöllä ei ole ollut oikeutta kansaneläkkeeseen.

Edellä 2 tai 3 momentin mukainen vähennys tai korotus tehdään 20 §:n mukaisesti lasketusta eläkkeen määrästä.

11 §

Työttömyyspäivärahaa saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen

Henkilöllä, joka saa työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke 63 vuotta täytettyään ilman tämän lain 10 §:n 2 momentin mukaista vähennystä.

12 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen

Työkyvyttömyyseläkkeeseen on oikeus 16 vuotta täyttäneellä työkyvyttömällä henkilöllä 10 §:n mukaiseen vanhuuseläkeiän saavuttamiseen asti, kuitenkin siten, että alle 20-vuotiaalle eläke voidaan myöntää vain 16 §:ssä säädetyin edellytyksin.

15 §

Työkyvyttömyyseläkeoikeuden alkaminen

Edellä 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan täyttäneelle henkilölle voidaan myöntää työkyvyttömyyseläke työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan siitä lukien, kun hänelle on myönnetty 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukainen vanhuuseläke.

22 §

Kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot

Edellä 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukainen työeläkkeen varhennettu vanhuuseläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan tulona huomioon ilman varhennusvähennystä.

Jos henkilö hakee tämän lain mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä eikä hae 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaista työeläkkeen vanhuuseläkettä, edellä mainittu työeläke otetaan kansaneläkettä laskettaessa kuitenkin tulona huomioon sen suuruisena kuin se olisi, jos hän siirtyisi työeläkkeelle välittömästi häneen sovellettavan työeläkelainsäädännön mukaisen alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta (*ennakoitu työeläke*).

23 §

Kansaneläkkeessä etuoikeutetut karttumet ja korotukset

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon:

- 1) valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaista etuutta;
- 2) työeläkkeen kuntoutuskorotusta ja lapsikorotusta;
- 3) kertakorotusta, joka maksetaan 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaiseen työeläkkeeseen taikka lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tai sotilastapaturmalain mukaiseen tapaturmaeläkkeeseen;
- 4) henkilöön sovellettavan työeläkelainsäädännön mukaisen alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa työeläkkeenä maksettavaan vanhuuseläkkeeseen sisältyvää lykkäyskorotusta; eikä
- 5) eräiden työeläkkeiden tarkistamisesta työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovittamisen johdosta annetun lain (635/2002) mukaista korotusta.

33 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat tulot

Työeläkkeen varhennettu vanhuuseläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan tulona huomioon ilman varhennusvähennystä.

35 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeutetut tulot

Täydennysmäärää laskettaessa vuositulona ei oteta huomioon lesken saamaa:

2) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukaista asumistukea, yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaista asumistukea, sotilasavustuslain (781/1993) mukaista asumisavustusta tai opintotukilain (65/1994) mukaista asumislisää eikä etua omaan tarpeeseen käytetystä asunnosta;

8) työeläkelainsäädännön mukaisen alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa työeläkkeenä maksettavaan vanhuuseläkkeeseen sisältyvää lykkäyskorotusta;

51 §

Oikeus lapsikorotukseen

Oikeus lapsikorotukseen on henkilöllä, joka saa:

2) työeläkkeenä maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä, työuraeläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä; tai

Lapsikorotus myönnetään, jos eläkkeensaajan tai hänen avio- tai avopuolisonsa 16 vuotta nuorempi lapsi elää samassa taloudessa eläkkeensaajan kanssa tai jos eläkkeensaaja muutoin vastaa muualla asuvan alle 16-vuotiaan lapsensa toimeentulosta. Eläkkeensaajan katsotaan vastaavan lapsensa toimeentulosta, kun hänellä on kustannuksia lapsen toimeentulosta vähintään elatustukilain (580/2008) 9 §:n mukaisen elatustuen määrä.

54 §

Etuuksien hakeminen

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ilman hakemusta, kun eläkkeensaaja täyttää tämän lain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän, jos eläkkeen määräytymisperusteet eivät muutu.

56 §

Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Kun henkilö hakee 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä, hänen tulee esittää työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen todistus siitä, miltä ajalta hän on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella.

58 §

Leskeneläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Leskeneläkkeensaajan on sen lisäksi, mitä 56 §:n 2 ja 4 momentissa säädetään, ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle eläkkeeseen vaikuttavien tulojen muutoksesta ja tämän lain mukaisen työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeen taikka näitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen myöntämisestä.

85 §

Tiedot viranomaisilta sekä eläke- ja vakuutuslaitoksilta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sen toimeenpantaviksi säädettyjen etuuksien hoitamista varten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä:

1) väestörekisteriviranomaisilta väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1—17 ja 20—22 kohdassa mainitut välttämättömät tiedot ja niissä tapahtuneet muutokset;

3) Eläketurvakeskukselta, eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai muun korvauksen myöntäjältä tai maksajalta tiedot eläke- ja korvauspäätöksistä ja eläkkeen tai korvauksen määrän muuttumisesta sekä tiedon työeläkkeen määrästä, joka ei sisällä 23 §:ssä mainittuja karttumia ja korotuksia eikä työeläkkeen varhennusvähennystä;

87 §

Tiedot Eläketurvakeskukselta ja eräiltä eläkkeen maksajilta

Eläketurvakeskuksella ja Kevalla on velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle pyynnöstä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisten etuuksien täytäntöönpanoa varten:

1) tiedot arvioidun työeläkkeen määrästä työkyvyttömyyseläkkeen hakemusmenettelyä varten;

2) tiedot 22 §:n 4 momentissa tarkoitetun alimman vanhuuseläkeiän saavuttamiseen mennessä karttuneen ennakoidun työeläkkeen määrästä kansaneläkkeen määrän laskemista varten.

Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus saada tämän lain mukaisen vanhuuseläkeoikeuden selvittämistä varten Eläketurvakeskukselta henkilöllisyystiedot niistä 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän täyttäneistä työeläkevakuutetuista, jotka eivät saa työeläkettä.

97 §

Kansaneläkerahastosta maksettavat etuudet ja kulut

Kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahastosta maksetaan tämän lain mukaiset vanhuuseläkkeet, työkyvyttömyyseläkkeet, lapsikorotukset ja perhe-eläkkeet.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä ennen tämän lain voimaantuloa karttunutta 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua työeläkettä, lukuun ottamatta perhe-eläkkeeseen sisältyvää edunjättäjän 63 ikävuoden jälkeen tekemästä työstä karttunutta eläkettä.

Vuonna 1948 tai sitä ennen syntyneillä kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon 68 ikävuoden täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa työeläkkeen vanhuuseläkkeeseen sisältyvää lykkäyskorotusta.

Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä ennen tämän lain voimaantuloa karttunutta 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua työeläkettä, lukuun ottamatta perhe-eläkkeeseen sisältyvää edunjättäjän 63 ikävuoden jälkeen tekemästä työstä karttunutta eläkettä.

17.

Laki

takuueläkkeestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta, 8 §:n 2 momentti ja 3 momentin 2 kohta, 9 §:n 1 momentin 2 kohta, 12 §:n 1 momentti ja 21 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 1 momentti osaksi laissa 804/2012 ja 8 §:n 2 momentti laissa 1328/2011, seuraavasti:

7 §

Oikeus takuueläkkeeseen

Takuueläkkeeseen on oikeus henkilöllä, joka:

- 1) on täyttänyt työntekijän eläkelain (395/2006) 11 §:ssä hänen ikäluokalleen säädetyn vanhuuseläkkeen alaikärajan ja saa vanhuuseläkettä;
- 2) saa varhennettua vanhuuseläkettä;
- 3) saa kansaneläkelain (568/2007) mukaista työkyvyttömyyseläkettä;
- 4) saa työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä;
- 5) saa täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön tai sotilastapaturmalain (404/1948) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa tai työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon satumisesta on kulunut vuosi;
- 6) saa kansaneläkelain 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä työttömyyspäivärahan lisäpäivien perusteella; tai
- 7) saa maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea (*luopumistuki*).

Takuueläkkeeseen on oikeus myös maahanmuuttajalla, joka on täyttänyt:

- 1) kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän; tai

8 §

Takuueläkkeen määrä

Jos takuueläke myönnetään ennen kuin hakija täyttää kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän, täysimääräistä takuueläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta takuueläke varhennetaan siitä, kun hakija täyttäisi kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän. Takuueläkettä ei kuitenkaan vähennetä, jos hakija saa 7 §:n 1 momentin 3—7 kohdan mukaista eläkettä tai korvausta tai kansaneläkelain 11 §:n mukaista

vanhuuseläkettä taikka takuueläke myönnetään maahanmuuttajalle tämän lain 7 §:n 2 momentin perusteella.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, täysimääräistä takuueläkettä vähennetään takuueläkkeen alkaessa maksussa olevan:

2) työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvan varhennetun vanhuuseläkkeen tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennysprosentilla, jos eläkkeenhakija ei saa kansaneläkettä varhennettuna vanhuuseläkkeenä.

9 §

Eläketulojen vaikutus takuueläkkeeseen

Täysimääräisestä tai 8 §:n 2 tai 3 momentin mukaan lasketusta takuueläkkeen määrästä vähennetään seuraavien hakijan jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamien eläketulojen (vuositulo) määrä:

2) kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 4 ja 5 §:n mukainen leskeneläke;

12 §

Takuueläkkeen alkaminen

Takuueläkettä maksetaan sen kuukauden alusta, jona oikeus takuueläkkeeseen on syntynyt. Maahanmuuttajalle takuueläkettä maksetaan kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkkeen täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

21 §

Takuueläkkeen periminen takautuvasti maksettavasta eläkkeestä tai korvauksesta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä 9 §:n 1 momentin 3—10 kohdassa mainitun eläkkeen tai korvauksen maksajalta tämän takautuvasti suorittama eläke tai korvaus siltä osin kuin se vastaa liikaa maksettua takuueläkettä, jos eläkkeen tai korvauksen maksaja:

- 1) oikaisee tai tarkistaa eläkkeen tai korvauksen määrän;
- 2) myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuella jatkoa; tai
- 3) myöntää perhe-eläkkeen tai huolto-eläkkeen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sen estämättä, mitä 8 §:n 2 momentissa säädetään, takuueläkettä ei vähennetä, jos hakija saa työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa varhennusvähennyksellä vähentämätöntä vanhuuseläkettä työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella.

18.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n 1 momentin 3 kohta,
sellaisena kuin se on laissa 939/2014, seuraavasti:

8 §

Oikeus asumistukeen

Oikeus asumistukeen on henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

3) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa lakiin perustuvaa työ- tai virkasuhteen perusteella maksettavaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, työraueläkettä, vanhuuseläkettä tai leskeneläkettä taikka työntekijän eläkelain voimaantulon jälkeen eläkelain (396/2006) 19 §:ssä tarkoitettua leskeneläkettä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

19.

Laki

työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) 9 §:n 2 momentti sekä
muutetaan 2 §, 5 §:n otsikko ja 1 momentti, 8 §, 9 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 § ja 12 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n otsikko ja 1 momentti laissa 1051/2014 ja 12 §:n 1 momentti laissa 979/2013, seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien lakien ja säännösten (*työeläkelait*) nojalla myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen sen estämättä, mitä niissä säädetään työansioiden vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeeseen:

- 1) työntekijän eläkelaki (395/2006) ja työntekijän eläkelain voimaanpanolaki (396/2006);
- 2) merimieseläkelaki (1290/2006) ja merimieseläkelain voimaanpanosta annettu laki (1291/2006);
- 3) yrittäjän eläkelaki (1272/2006) ja yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annettu laki (1273/2006);
- 4) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annettu laki (1281/2006);
- 5) julkisten alojen eläkelaki (/);
- 6) ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 122 §:ssä tarkoitetut eläkesäännökset;
- 7) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö.

Sen estämättä, mitä kansaneläkelain (568/2007) 17 §:ssä säädetään, tätä lakia sovelletaan myös kansaneläkelain perusteella myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen, lukuun ottamatta kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin mukaan myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä.

Tätä lakia sovelletaan myös takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan sekä 2 momentin 2 kohdan perusteella työkyvyttömälle myönnettyyn takuueläkkeeseen.

Mitä tässä laissa säädetään kansaneläkelain mukaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, koskee vastaavasti myös 3 momentissa tarkoitettua takuueläkettä.

5 §

Kansaneläkelaitoksen myöntämän työkyvyttömyyseläkkeen ansaintaraja ja eläkkeen jättäminen lepäämään

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan sekä 2 momentin 2 kohdan mukaisen takuueläkkeen maksamiseen ei vaikuta, jos eläkkeensaajan työansiot ovat enintään 687,74 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja ansaitsee enemmän kuin 687,74 euroa kuukaudessa, työkyvyttömyyseläkkeen ja takuueläkkeen maksaminen keskeytetään ja eläke jätetään lepäämään eläkkeensaajan ilmoituksesta tai Kansaneläkelaitoksen aloitteesta.

8 §

Vammaistuen maksaminen eläkkeen lepäämisen ajalta

Jos henkilö on saanut välittömästi ennen 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen lepäämään jättämistä vammaistueuksista annetun lain (570/2007) mukaista eläkettä saavan hoitotukea, hänelle myönnetään mainitun lain 8 §:n 2 momentin 3 kohdan mukainen ylin vammaistuki ajalta, jolta eläkkeiden maksaminen on keskeytyneenä. Vammaistukea ei kuitenkaan makseta takautuvalta ajalta, jos eläke on jätetty lepäämään eläkelaitoksen aloitteesta taannehtivasti. Vammaistuen maksaa eläkkeen lepäämisen ajalta Kansaneläkelaitos.

9 §

Työeläkkeen karttuminen

Henkilöllä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeensä aikana tekemänsä työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, kun hänen työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu vanhuuseläkkeeksi, jos hän ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle. Jos henkilö tekee työtä työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, hänellä on oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänelle myönnetään työeläkelakien mukainen vanhuuseläke, varhennettu vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke tai työuraeläke. Henkilöllä on oikeus työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeensä aikana tai sen päätyttyä tekemänsä työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös silloin, kun hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä työeläkelaeissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

10 §

Eläkkeen lepäämään jättämisen vaikutus eläkkeensaajan asumistukeen

Jos henkilö on välittömästi ennen työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen lepäämään jättämistä saanut eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukaista asumistukea, asumistuen maksamista jatketaan niin kauan kuin asumistuen saamisen edellytykset mainitun lain mukaan muuten täyttyvät, vaikka työkyvyttömyyseläkettä tai työuraeläkettä ei makseta eläkkeen lepäämisen aikana.

HE 16/2015 vp

11 §

Sovellettavat säännökset

Jollei tästä laista muuta johdu, lain täytäntöönpanossa sovelletaan lisäksi, mitä 2 §:ssä mainituissa työeläkelaeissa, kansaneläkelaiissa, takuueläkkeestä annetussa laissa, vammaisetuukista annetussa laissa ja eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa säädetään.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

20.

Laki

vammaisetuuksista annetun lain 9 ja 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 9 §:n 1 momentin 2 ja 4 b kohta sekä 33 §:n 3 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 9 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 154/2011 sekä 9 §:n 1 momentin 4 b kohta ja 33 §:n 3 momentti laissa 697/2012, seuraavasti:

9 §

Eläkettä saavan hoitotuki

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, joka saa:

2) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien, kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain (329/1967) tai valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;

4 b) pelkkää leskeneläkettä 2, 4 tai 4 a kohdassa mainittujen lakien perusteella ja on täyttänyt kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän; tai

33 §

Vammaisetuuden lakkaaminen

Vammaistuki, joka on myönnetty 16 vuotta täyttäneelle, lakkaa sen kuukauden alusta, jona sen saajalle myönnetään 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke tai etuus tai lakkaa sen kuukauden lopusta, jona 9 §:n 1 momentin 4 b kohdassa tarkoitettua leskeneläkettä saava täyttää kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

21.

Laki

työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:n ja 4 luvun 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 4 §:n 2 momentti ja 4 luvun 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 3 luvun 4 §:n 2 momentti osaksi laeissa 1188/2009, 1439/2011 ja 918/2012 sekä 4 luvun 7 §:n 1 momentti laeissa 1188/2009 ja 873/2015, seuraavasti:

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

4 §

Estävät sosiaalietuudet

Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakijalla:

- 1) joka saa kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;
 - 2) joka saa työttömyyseläkettä;
 - 3) jolla on oikeus saada sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka jolle on myönnetty lomaa raskauden ja synnytyksen tai lapsen hoidon vuoksi taikka joka saa erityishoitorahaa;
 - 4) siltä ajalta, jolta hän saa maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea;
 - 5) joka saa Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) tai työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/1948) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai
 - 6) joka saa työeläkelakien mukaista työuraeläkettä.
-

4 luku

Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus

7 §

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon (*etuoikeutetut tulot*):

- 1) perhe-eläkkeet;
 - 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) mukainen eläkettä saavan hoitotuki;
 - 3) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukainen haittaraha;
 - 4) sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko;
 - 5) vammaisetuksista annetun lain mukainen vammaistuki;
 - 6) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukainen asumistuki;
 - 7) yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukainen asumistuki;
 - 8) lapsilisälain (796/1992) mukainen lapsilisä;
 - 9) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki;
 - 10) sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustus;
 - 11) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä sotilasvammalain mukaiset kustannusten korvaukset;
 - 12) työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke.
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

22.

Laki

aikuiskoulutustuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) 11 §:ään siitä lailla 938/2012 kumotun 13 kohdan tilalle uusi 13 kohta seuraavasti:

11 §

Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset

Aikuiskoulutustukea ei myönnetä sille, joka:

13) saa työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien mukaista työuraeläkettä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

23.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 6 §:n 1 ja 3 momentti, 11 luvun 10 §, 12 luvun 2 §:n 1 momentti sekä 3 §:n 2 ja 5 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 6 §:n 1 momentti ja 12 luvun 2 §:n 1 momentti laeissa 678/2014 ja 873/2015, 8 luvun 6 §:n 3 momentti laissa 678/2014 ja 11 luvun 10 § laissa 873/2015, seuraavasti:

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

6 §

Sairauspäivärahan estävät etuudet

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuutetulla, joka saa:

- 1) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa;
- 2) työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa;
- 3) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella ansionmenetykskorvausta;
- 4) kansaneläkelain (568/2007) tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;
- 5) työeläkelakien mukaista osa-aikaeläkettä;
- 6) takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 2 momentin 1 kohdan mukaista takuueläkettä;
- 7) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain mukaista sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa.

Edellä 1 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua eläkettä, kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin nojalla myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalla 68 vuotta nuoremalla vakuutetulla on kuitenkin oikeus sairauspäivärahaan, jos hän eläkkeelle siirtymisensä jälkeen on työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt. Sairauspäivärahan määrä lasketaan tällöin eläkkeellä oloaikana ansaittujen tulojen perusteella siten kuin 11 luvussa säädetään ottaen huomioon 12 luvun 2 §:n säännökset.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

10 §

Eläkkeen vaikutus vanhempainpäivärahan määrään

Vanhempainpäiväraha maksetaan vähimmäismäärän suuruisena, jos vakuutettu saa vanhuuseläkettä, osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin, työeläkelakien, liikennevakuutuslain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain (1318/2002) tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) perusteella taikka työeläkelakien mukaista työuraeläkettä.

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

2 §

Sairauspäivärahan suhde muihin työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin lakisääteisiin etuuksiin

Tämän lain nojalla maksettavasta sairauspäivärahasta vähennetään työeläkelakien mukainen työuraeläke ja seuraavat samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain nojalla maksettavat etuudet:

- 1) kansaneläkelain 12 §:n mukainen työkyvyttömyyseläke lukuun ottamatta pykälän 4 momentin mukaista eläkettä;
- 2) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus;
- 3) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus;
- 4) opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke;
- 5) urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukainen tapaturmaeläke;
- 6) sotilastapaturmalain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä sotilasvammalain mukainen elinkorko;
- 7) liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus ja työkyvyttömyyseläke.

3 §

Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika ja suhde työeläkelakien mukaiseen täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen

Kansaneläkelaitos vahvistaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan, kun enimmäisaikaan laskevia sairauspäivärahapäiviä on ollut vähintään 150. Ensisijaisuusaikaa ei kuitenkaan vah-

HE 16/2015 vp

visteta, jos vakuutettu on täyttänyt työntekijän eläkelain 11 §:ssä vakuutetun ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Uusi ensisijaisuusaika voidaan vahvistaa vain, jos aikaisemman päättymisestä on kulunut kuusi kuukautta.

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke sairauspäivärahan ensisijaisuusajan jälkeiselle ajalle tai työeläkelakien mukainen työuraeläke, Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä työkyvyttömyyseläke tai työuraeläke maksettua sairauspäivärahaa vastaavalta osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

24.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 34 ja 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 34 § ja 38 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 34 § laeissa 679/2014 ja 1236/2014 sekä 38 §:n 1 momentti laissa 679/2014, seuraavasti:

34 §

Eläkkeensaajan kuntoutusraha

Sen estämättä, mitä 32, 33 ja 35 §:ssä säädetään, kuntoutusraha on päivää kohden kahdeskymmenesviidesosa kuukausittain maksettavien tässä pykälässä tarkoitettujen eläkkeiden yhteismäärän kymmenesosasta, jos kuntoutuja saa:

- 1) täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai työuraeläkettä työeläkelakien perusteella;
- 2) työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain (568/2007) 12 §:n perusteella lukuun ottamatta 4 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä;
- 3) takuueläkkeestä annetun lain mukaista takuueläkettä, jota myönnetään tässä pykälässä mainittujen eläkkeiden lisäksi.

38 §

Maksaminen ilman yhteensovitusta

Kuntoutusrahasta ei vähennetä seuraavia kuntoutujan saamia etuuksia:

- 1) osa-aikaeläke, työntekijän eläkelain 35 §:ssä tarkoitettu osatyökyvyttömyyseläke tai sitä vastaavaa muu kuin täysi työkyvyttömyyseläke, jos oikeus saada mainittua eläkettä on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat tämän lain 32 §:ssä tarkoitetun kuntoutusrahan määrittämisen perusteena;
- 2) työkyvyttömyyseläke kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin nojalla ja sen lisäksi maksettava takuueläke;
- 3) sairausvakuutuslain 11 luvun 8 §:n mukaan määrätty vanhempainpäiväraha;
- 4) työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki

työtaturma- ja ammattitautilain 2 ja 74 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 2 §:n 1 momentin 10 kohta ja 74 § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

10) *työkyvyttömyyseläkkeellä* työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja työuraeläkettä, kansaneläkelaiissa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työntekijän eläkelain voimaanpanolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä ja niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, sekä työntekijän eläkelain voimaanpanolain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua luopumistukea, joka otetaan huomioon työntekijän eläkelain 92 §:n 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä.

74 §

Vuosityöansio ammattitaudin ilmetessä eläkeaikana

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä taikka työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukaisella osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalla ilmenee ammattitauti, jonka aiheuttanut altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä, vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidetään eläkkeelle jäämisen ajankohtaa. Työansio tarkistetaan ammattitaudin ilmenemisvuoden indeksitasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

26.

Laki

maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 4 ja 62 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 4 §:n 1 momentin 7 kohta ja 62 § seuraavasti:

4 §

Muut määritelmät ja viittaussäännökset

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *työkyvyttömyyseläkkeellä* työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja työuraeläkettä, kansaneläkelaisa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työntekijän eläkelain voimaanpanolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä ja niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, sekä työntekijän eläkelain voimaanpanolain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua luopumistukea, joka otetaan huomioon työntekijän eläkelain 92 §:n 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä.

62 §

Vuosityöansio ammattitaudin ilmetessä eläkeaikana

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä taikka työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukaisella osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalla ilmenee ammattitauti, jonka aiheuttanut altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä tämän lain mukaan vakuutetussa työssä, vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidetään eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai ajankohtaa, jona tämän lain mukainen vakuutus oli viimeksi voimassa. Vuosityöansiossa huomioon otettavat ansiot tarkistetaan ammattitaudin ilmene-misvuoden indeksitasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

27.

Laki

potilasvahinkolain 8 ja 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan potilasvahinkolain (585/1986) 8 ja 9 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 879/1998, seuraavasti:

8 §

Potilasvahingosta maksettavien korvausten suhde muihin etuus- ja korvausjärjestelmiin

Oikeus saada korvausta tarpeellisista sairaanhoitokustannuksista ja muista vahingosta aiheutuneista tarpeellisista kuluista, hautauskuluista, kivusta ja säystä sekä muusta tilapäisestä haitasta ja pysyvästä haitasta tämän lain perusteella on riippumaton siitä, onko korvauksen hakijalla muulla perusteella oikeus vastaaviin korvauksiin tai etuuksiin saman vahinkotapahtuman seurauksena.

Korvausta ansionmenetyksestä tai elatuksen menetyksestä suoritetaan tämän lain perusteella vain siltä osin kuin korvaus ylittää muun lain perusteella suoritettavan vastaavan korvauksen tai etuuden. Potilasvakuutuskeskus voi kuitenkin suorittaa korvauksen hakijalle myös muun lain perusteella suoritettavan osan korvauksesta tai etuudesta, mikäli korvauksen hakijan toimeentulo muutoin ilmeisesti vaarantuisi.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, vahinkoa kärsineen oikeus saada korvausta ansionmenetyksestä ja elatuksen menetyksestä on riippumaton siitä, onko korvauksen hakijalla oikeus vastaaviin etuuksiin työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella.

Muun lain perusteella korvauksen hakijalle suoritettu korvaus sekä jo tehdyn korvauspäätöksen perusteella suoritettava mutta tulevaisuudessa erääntyvä korvauserä voidaan vähentää tämän lain perusteella suoritettavasta korvauksesta.

9 a §

Korvausten erottelu

Vakuutuslaitoksella, joka liikennevakuutuslain (279/1959), työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015), urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) nojalla on maksanut korvausta tarpeellisista sairaanhoitokustannuksista ja muista tarpeellisista kuluista, hautauskuluista, ansionmenetyksestä, elatuksen menetyksestä, kivusta ja säystä, sekä muusta tilapäisestä haitasta ja pysyvästä haitasta, on oikeus saada takaisin se osuus korvauksista, johon vahinkoa kärsineellä olisi tämän lain nojalla ollut oikeus.

Eläkelaitoksella, joka on työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella maksanut vahinkoa kärsineelle työeläke-etuutta, on oikeus saada takaisin se osa ansionmenetyksen

HE 16/2015 vp

tai elatuksen menetyksen perusteella suoritettavasta korvauksesta, johon vahinkoa kärsineellä olisi tämän lain nojalla ollut oikeus.

Vakuutuslaitoksella, joka on vakuutusopimuslain (543/1994) mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen nojalla maksanut korvausta sairauskustannuksista, on oikeus saada takaisin se osuus korvauksista, johon vahingonkärsineellä olisi tämän lain nojalla ilmeisen selvästi ollut oikeus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan lain voimaan tultua annetun terveyden- tai sairaanhoidon yhteydessä aiheutuneen vahingon korvaamiseen.

28.

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 16 a §:n 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 442/2012, sekä
muutetaan 14 §:n 3 momentti, 16 §, 18 §:n 1 ja 3 momentti, 23 §:n 1 momentti, 29 d § ja 29 e §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat 14 §:n 3 momentti, 16 § ja 18 §:n 3 momentti laissa 442/2012, 18 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 29 e §:n 2 momentti laissa 318/2015 ja 29 d § laissa 419/2003, seuraavasti:

14 §

Vastuuvelka

Korvausvastuu vastaa sattuneiden vakuutus tapahtumien johdosta suoritettavia, maksamatta olevia korvaus- ja muita määriä siltä osin kuin yhtiölle on syntynyt vastuuta työntekijän eläkelain tai yrittäjän eläkelain mukaisesti.

16 §

Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma

Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla työeläkevakuutusyhtiön varojen on katsottava ylittävän yhtiön velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset ottaen huomioon, mitä 16 a—16 e §:ssä säädetään. Vakavaraisuuspääomaa laskettaessa työeläkevakuutusyhtiön vastuuvelasta vähennetään 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu osittamaton lisävakuutusvastuu.

18 §

Siirrot ositettuun ja osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen

Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä on vakavaraisuusrajan kolminkertainen määrä, kuitenkin vähintään 40 prosenttia vastuuvelasta, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Jos työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma on kahtena peräkkäisenä vuonna suurempi kuin vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä, työeläkevakuutusyhtiön on jälkimmäisestä vuodesta lukien siirrettävä vuosittain ositettuun lisä-

vakuutusvastuuseen määrä, joka on yksi kolmasosa siitä määrästä, jolla yhtiön vakavaraisuuspääoma ylittää sen enimmäismäärän. Jos ylityksen voidaan katsoa olevan luonteeltaan pysyvä, yhtiön on järjestettävä toimintansa siten, että yhtiön vakavaraisuuspääoma palautuu enimmäismäärää pienemmäksi.

Jos työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma on pienempi kuin vakavaraisuusraja, siirto ositettuun lisävakuutusvastuuseen on kielletty.

23 §

Voitonjaon rajoitukset

Työeläkevakuutusyhtiö ei saa jakaa voittoa, jos sen vakavaraisuuspääoma on pienempi kuin vakavaraisuusraja taikka tiedetään tai pitäisi tietää, että yhtiö on maksukyvytön.

29 d §

Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvä vastuuvelka

Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa vastaanottavaan eläkelaitokseen siirretään luovutettavan vakuutuskannan osuus 14 §:n mukaisesta vastuuvelasta, lukuun ottamatta ositettua lisävakuutusvastuuta. Osittamatonta lisävakuutusvastuuta siirretään kuitenkin 29 e §:n mukaan määräytyvä määrä.

29 e §

Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvä vakavaraisuuspääoma

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään Finanssivalvonnan esityksestä 1 momentissa tarkoitettu määrä kiinteänä prosenttiosuutena vastuuvelasta, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Prosenttiosuus lasketaan siten, että se vastaa työntekijän eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten vakavaraisuusrajan ja sen laskennassa käytettävien sijoitusten suhteen mediaania kaksinkertaisena.

-
1. Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.
 2. Työeläkevakuutusyhtiön 31 päivänä joulukuuta 2016 mennessä kertynyt tasoitusmäärä, josta on vähennetty työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 10 §:ssä tarkoitettu määrä, siirretään 1 päivänä tammikuuta 2017 osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen.
 3. Sen estämättä mitä 2 momentissa säädetään, Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiö Eteran 31 päivänä joulukuuta 2016 mennessä kertyneestä tasoitusmäärästä, josta on vähennetty työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 10 §:ssä tarkoitettu määrä, siirretään vanhuuseläkeosa ja maksutappio-osa 1 päivänä tammikuuta 2017 osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen.
 4. Sen lisäksi mitä 14 §:n 3 momentissa säädetään, Eteran korvausvastuuseen sisältyy tasoitusmäärä, jonka muodostavat työkyvyttömyysosa ja sosiaali- ja terveysministeriön työntekijän eläkelain voimaanpanolain 5 §:n 4 momentin nojalla vahvistamien laskuperusteiden mukainen

erityinen erä hoitokustannuskuormitusta varten. Sovellettaessa tämän lain 18 §:n 1 momenttia, 29 d §:ää ja 29 e §:n 2 momenttia Eteran vastuuvelasta vähennetään tässä momentissa tarkoitettu tasoitusmäärä.

5. Edellä 4 momentissa tarkoitettun Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosasta luetaan Eteran 16 §:ssä tarkoitettuun vakavaraisuuspääomaan enintään määrä, joka saadaan kertomalla 130 prosenttia muiden työeläkevakuutusyhtiöiden keskimääräisen työkyvyttömyysliikkeen kertyneestä tuloksesta suhteessa vakuutettuihin palkkoihin Eteran vakuutettujen palkkasummalla. Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosasta vakavaraisuuspääomaan luettava määrä voi kuitenkin olla enintään Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosan suuruinen.

6. Vuonna 2017 Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosasta luetaan vakavaraisuuspääomaan kuitenkin vähintään määrä, joka on muiden työeläkevakuutusyhtiöiden työkyvyttömyysliikkeen kertyneiden tuloksien yhteismäärän suhde muiden työeläkevakuutusyhtiöiden vastuuvelkojen, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa, yhteismäärään kerrottuna Eteran vastuuvelan määrällä, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu, 6 momentissa tarkoitettu tasoitusmäärän työkyvyttömyysosasta vakavaraisuuspääomaan luettava osa ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosasta vakavaraisuuspääomaan luettava määrä voi kuitenkin olla enintään Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosan suuruinen.

7. Mitä 5 ja 6 momentissa säädetään, ei sovelleta siitä vuodesta alkaen, jolle ei enää vahvisteta työntekijän eläkelain voimaantulon (396/2006) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua täydennysmäärää.

8. Eteran 16 §:ssä tarkoitettuun vakavaraisuuspääomaan ei lueta 4 momentissa tarkoitettua tasoitusmäärästä sosiaali- ja terveysministeriön työntekijän eläkelain voimaantulon 5 §:n 4 momentin nojalla vahvistamien laskuperusteiden mukaista erityistä erää hoitokustannuskuormitusta varten.

9. Eläketurvakeskus laskee eläkelaitosten antamien tietojen perusteella 5 ja 6 momentissa tarkoitettun muiden työeläkevakuutusyhtiöiden työkyvyttömyysliikkeen kertyneen tuloksen sekä sen suhteen vakuutettuihin palkkoihin ja vastuuvelkoihin, joista on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa.

29.

Laki

vakuutuskassalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vakuutuskassalain (1164/1992) 83 b §:n 2 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 444/2012, sekä
muutetaan 79 §:n 3 momentti, 83 b §:n 1 momentti, 83 d §:n 2 momentti ja 111 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 79 §:n 3 momentti ja 83 b §:n 1 momentti laissa 444/2012, 83 d §:n 2 momentti laissa 323/2015 ja 111 §:n 3 momentti laissa 420/2003, seuraavasti:

79 §

Korvausvastuu vastaa sattuneiden vakuutustapahtumien johdosta suoritettavia, maksamatta olevia korvaus- ja muita määriä siltä osin kuin eläkekassalle on syntynyt työntekijän eläkelain tai yrittäjän eläkelain mukaista vastuuta ja muuta kuin lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan eläkekassan runsasvahinkoisten vuosien varalta vastuuo pillisesti laskettavaa tasoitusmäärää.

83 b §

Eläkekassan työntekijän eläkelain mukaista toimintaa koskevalla vakavaraisuuspääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla eläkekassan tämän toiminnan varat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset ja vakuudet ylittävät eläkekassan sanotusta vakuutustoiminnasta johtuvat velat ja muut näihin rinnastettavat sitoumukset ottaen huomioon, mitä 2—7 momentissa säädetään ja 7 momentin nojalla tarkemmin määrätään. Vastuuvelkaa laskettaessa ei oteta huomioon 79 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisävakuutusvastuuta.

83 d

Eläkekassan vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä on vakavaraisuusrajan kolminkertainen määrä, kuitenkin vähintään 50 prosenttia vastuuvasta, josta on vähennetty lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Lisävakuutusvastuuta voidaan kartuttaa vakuutusmaksuilla vakavaraisuuspääoman enimmäismäärään saakka.

111 §

Kassankokous voi sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, päättää kassan asettamisesta selvitystilaan ja sen purkamisesta. Eläkekassan osalta tässä tarkoitettun päätöksen saa kuitenkin

HE 16/2015 vp

kin toimeenpanna vain, jos kassa on luovuttanut koko vastuunsa toiselle eläkekassalle, eläkesäätiölle tai vakuutusyhtiölle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan eläkekassan 31 päivänä joulukuuta 2016 mennessä kertynyt tasoitusmäärä siirretään 1 päivänä tammikuuta 2017 lisävuutusvastuuseen.

Sen lisäksi, mitä 72 §:n 2 momentissa säädetään, indeksikorotusvastuuta saa käyttää myös työntekijän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa (/) säädetyistä alimman vanhuuseläkeiän muutoksista aiheutuvan vastuuvelan kasvun peittämiseen. Indeksikorotusvastuun ylärajaa määrättäessä voidaan tällöin ottaa huomioon vastuuvelan kasvu 31 päivästä joulukuuta 2016. Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä tässä momentissa tarkoitetun indeksikorotusvastuun kartuttamisesta ja käyttämisestä.

30.

Laki

eläkesäätiölain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkesäätiölain (1774/1995) 10 § seuraavasti:

10 §

Eläkesäätiön säännöille ja niiden muutoksille on haettava Finanssivalvonnan vahvistus.
Finanssivalvonnan on vahvistettava säännöt tai niiden muutokset, jos säännöt ovat lain mukaiset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Sen lisäksi, mitä 43 §:n 2 momentin 4 kohdassa säädetään, indeksikorotusvastuuta saa käyttää myös työntekijän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa (/) säädetyistä alimman vanhuuseläkeiän muutoksista aiheutuvan eläkevastuun kasvun peittämiseen. Indeksikorotusvastuun ylärajaa määrättäessä voidaan tällöin ottaa huomioon eläkevastuun kasvu 31 päivästä joulukuuta 2016. Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä tässä momentissa tarkoitettua indeksikorotusvastuun kartuttamisesta ja käyttämisestä.

31.

Laki

eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annetun lain (315/2015) 1 §:n 2 momentti ja 17 §:n 1 momentti sekä lisätään lakiin uusi 7 a § ja 8 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen sovelletaan tämän lain 4—7, 7 a, 26 ja 27 §:ää.

7 a §

Osakesijoitusten enimmäismäärä

Eläkelaitoksen sijoituksista enintään 65 prosenttia saa olla osakesijoituksia. *Osakesijoituksilla* tarkoitetaan 11 §:n 1 momentissa tarkoitetuille riskiluokille 1—5 altistuneiden sijoitusten yhteismäärää. Jos johdannaissopimuksen kohde-etuutena on osakesijoitus, johdannaissopimuksen osakeriskille altistuneella määrällä tarkoitetaan johdannaissopimuksen 19 §:n 3 momentissa tarkoitettua deltavasta-arvoa.

8 §

Hajauttamista koskevien rajojen ylittäminen

Jos osakesijoituksia koskeva 7 a §:ssä mainittu raja ylittyy, lisätään 23 §:ssä tarkoitettuun vakavaraisuusrajaan määrä, joka on 100 prosenttia rajan ylittävästä määrästä.

17 §

Tuottovaatimusriski ja vakuutusriski

Tuottovaatimusriskiluokan riskiarvo lasketaan sen estämättä, mitä 12 §:ssä säädetään, kaavalla

$$V_j = (k + b C - \lambda S_j) A_j,$$

HE 16/2015 vp

missä k on vastuvelan tai eläkevastuun laskemisessa käytettävä diskonttaus korko, b on las-
kentahetkeä seuraavana päivänä voimassa oleva työntekijän eläkelain (395/2006) 171 §:n
1 momentissa tarkoitettu eläkevastuun täydennyskerroin, S_j on tuottovaatimusriskille määritel-
ty tappio-olettama ja A_j on vastuvelka tai eläkevastuu, josta on vähennetty työeläkevakuu-
tusyhtiöistä annetun lain 14 §:n 2 momentin mukainen osittamaton ja ositettu lisävakuutusvas-
tuu, eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin ja vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukainen li-
sävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain (1272/2006) 139 §:n 2 momentin mukaan ei
oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Sovellettaessa 17 §:n 1 momenttia Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiö Eteran vastuvelasta
vähennetään myös työeläkevakuutusyhtiölain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulo-
säännöksen 4 momentissa tarkoitettua tasoitusmäärästä vakavaraisuuspääomaan luettava osa.

32.

Laki

**työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen
eräiden säännösten kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tällä lailla kumotaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain
(442/2012) voimaantulosäännöksen 4—6 momentti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20____.

33.

Laki

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 § ja 14 §:n 4 momentti,
sellaisina kuin ne ovat laissa 1094/2010, seuraavasti:

13 §

Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurva

Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurvasta säädetään julkisten alojen eläkelaisissa (/).
Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurvan hoito ja rahoitus kustannetaan Kansaneläkelai-
toksen varoista.

14 §

Työntekijän eläkemaksu

Työntekijän eläkemaksua koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan, mitä julkisten alojen
eläkelaisissa säädetään muutoksenhausta eläkepäätökseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

34.

Laki

työsopimuslain 6 luvun 1 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsopimuslain (55/2001) 6 luvun 1 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1030/2004, seuraavasti:

6 luku

Yleiset säännökset työsopimuksen päättämisestä

1 a §

Eroamisikä

Työntekijän työsuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana työntekijä täyttää eroamisiän, jolleivät työnantaja ja työntekijä sovi työsuhteen jatkamisesta. Eroamisikä on vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntyneillä 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

35.

Laki

merityösopimuslain 7 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityösopimuslain (756/2011) 7 luvun 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

7 luku

Yleiset säännökset työsopimuksen päättämisestä

2 §

Eroamisikä

Työntekijän työsuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana työntekijä täyttää eroamisiän, jolleivät työnantaja ja työntekijä sovi työsuhteen jatkamisesta. Eroamisikä on vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntyneillä 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

36.

Laki

työaikalain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työaikalain (605/1996) 15 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 634/2002,
seuraavasti:

15 §

Lyhennetty työaika

Jos työntekijä siirtyäkseen osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle haluaa tehdä säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on ensisijaisesti järjestettävä työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä työnantajan tuotanto- ja palvelutoiminta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

37.

Laki

merityöaikalain 5 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityöaikalain (296/1976) 5 a §, sellaisena kuin se on laissa 934/2002, seuraavasti:

5 a §

Lyhennetty työaika

Jos työntekijä siirtyäkseen osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle haluaa tehdä säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on ensisijaisesti järjestettävä työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä työnantajan tuotanto- ja palvelutoiminta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

38.

Laki

työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 6 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 6 a §, sellaisena
kuin se on laissa 935/2002, seuraavasti:

6 a §

Lyhennetty työaika

Jos työntekijä siirtyäkseen osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle haluaa tehdä säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on ensisijaisesti järjestettävä työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä työnantajan tuotanto- ja palvelutoiminta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

Helsingissä 3 päivänä syyskuuta 2015

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä

1.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työntekijän eläkelain (395/2006) 22—24, 63, 64, 67, 69 ja 73 §, 80 §:n 3 momentti, 123 §:n 10 kohta ja 181 §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 22 § osaksi laissa 1427/2011, 23 § laissa 1164/2007, 24 § laissa 909/2010, 63 § osaksi laissa 627/2009, 69 § laissa 627/2009 ja 181 §:n 2 momentti laissa 1292/2006,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2—4 ja 11—14 §, 15 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 16—21 §, 25 §:n 1 momentti, 34, 37, 52, 65 ja 66 §, 68 §:n 1 momentti, 74 §:n 2 momentti, 3 momentin 3 kohta ja 5 momentti, 75 §, 81 §:n 2 momentti, 82 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 83 ja 84 §, 88 §:n 2 momentti, 91 §:n 1 momentti, 91 a §:n 2 momentti, 92 §:n 1 momentti, 94 §:n 1 momentti, 96 §:n 2 momentti, 97 ja 99 §, 101 §:n 2 momentti, 105 §:n 1 momentti, 106 §:n 2 momentti, 107, 107 a, 108, 109 ja 117 §, 120 §:n 4 momentti, 126 §:n 3 momentti, 129 §, 133 §:n 2 momentti, 134 §:n 4 momentti, 153 §, 168 §:n 2 momentti, 171 §:n 2 momentti, 174 ja 179 §, 182 §:n 2 momentti, 185 §, 207 §:n 2 momentti ja 210 §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laeissa 627/2009, 354/2010, 1192/2010 ja 873/2015, 3 § laeissa 1274/2006, 1164/2007 ja 1097/2008, 4 § osaksi laeissa 1281/2007, 1097/2008 ja 354/2010, 11 § laissa 794/2012, 12, 13 ja 52 § osaksi laissa 794/2012, 16 § osaksi laeissa 1427/2011, 794/2012 ja 873/2015, 17 ja 20 § laissa osaksi laissa 1427/2011, 19 § osaksi laissa 873/2015, 25 §:n 1 momentti, 34 §, 74 §:n 5 momentti ja 91 §:n 1 momentti laissa 1164/2007, 37 §, 105 §:n 1 momentti, 106 §:n 2 momentti, 107, 107 a, 108 ja 109 § ja 126 §:n 3 momentti laissa 634/2009, 66 ja 84 § osaksi laissa 627/2009, 75 § laissa 1456/2011, 81 §:n 2 momentti ja 82 § laissa 627/2009, 88 §:n 2 momentti, 91 a §:n 2 momentti ja 101 §:n 2 momentti laissa 882/2014, 92 §:n 1 momentti laeissa 1427/2011 ja 873/2015, 94 §:n 1 momentti laissa 873/2015, 120 §:n 4 momentti laissa 1203/2009, 129 § laeissa 634/2009 ja 354/2010, 168 §:n 2 momentti ja 171 §:n 2 momentti laissa 317/2015, 179 § osaksi laeissa 1292/2006, 909/2010 ja 1209/2013, 182 §:n 2 momentti laissa 909/2010 ja 185 § laissa 1427/2011, sekä

lisätään lakiin uusi 53 a—53 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko, lakiin uusi 75 c §, 95 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 102 a ja 218 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain tarkoitus**Lain tarkoitus*

Tässä laissa säädetään yksityisellä alalla

Tässä laissa säädetään yksityisellä alalla

Voimassa oleva laki

työskentelevän työntekijän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osa-aikaeläkkeeseen, kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä työntekijöiden edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

Ehdotus

työskentelevän työntekijän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, *osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen*, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja *työuraeläkkeeseen* sekä työntekijöiden edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *eläkelaitoksella* 1 §:n 3 momentin mukaista työeläkevakuutusyhtiötä, eläkekassaa tai eläkesäätiötä;

2) *työsuhteella* työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuvaa työsuhdetta;

3) *työeläkkeellä* 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista eläkettä;

4) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuis-koulutustukea, työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutus-etuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;

5) *ansaitulla eläkkeellä* tämän lain alaisten työansioden, päättyneen eläkkeelläoloajan, 4 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *eläkelaitoksella* 1 §:n 3 momentin mukaista työeläkevakuutusyhtiötä, eläkekassaa tai eläkesäätiötä;

2) *työsuhteella* työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuvaa työsuhdetta;

3) *työeläkkeellä* 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista eläkettä;

4) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuis-koulutustukea, työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutus-etuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;

5) *ansaitulla eläkkeellä tässä laissa tarkoitettujen* työansioden, päättyneen eläkkeelläoloajan, 4 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen *perusteella karttunutta eläkettä* ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoi-

Voimassa oleva laki

(644/2003) perusteella karttunutta eläkettä;

6) *ensisijaisella etuudella* 92 ja 93 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka maksetaan työeläkkeen määrästä riippumatta täysimääräisesti ja vähennetään tämän lain mukaisesta etuudesta;

7) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja *EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;

8) *EU- ja ETA-maalla* maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

9) *sosiaaliturvasopimuksella* Suomea sitovaa kansainvälistä, sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta;

10) *teoreettisella eläkkeellä* laskennallista eläkettä, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maassa työskentelyaika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi.

Tässä laissa eläketapahtumalla tarkoitetaan:

1) vanhuuseläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä;

2) osa-aikaeläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 16 §:n mukaisesti;

3) työkyvyttömyyden alkamista 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla; tai

4) edunjättäjän kuolemaa.

Ehdotus

don tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;

6) *ensisijaisella etuudella* 92 ja 93 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka maksetaan työeläkkeen määrästä riippumatta täysimääräisesti ja vähennetään tämän lain mukaisesta etuudesta;

7) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja *EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;

8) *EU- ja ETA-maalla* maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

9) *sosiaaliturvasopimuksella* Suomea sitovaa kansainvälistä, sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta;

10) *teoreettisella eläkkeellä* laskennallista eläkettä, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maassa työskentelyaika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi;

11) *alimmalla vanhuuseläkeikäellä* 11 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua työntekijän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää.

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

1) *vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää*;

2) *osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää*;

3) työkyvyttömyyden alkamista 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

4) *työuraeläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä* 53 a §:n mukaisesti; tai

5) edunjättäjän kuolemaa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Työeläkelait

Työeläkelait

Työeläkelakeja ovat yksityisten ja julkisten alojen työeläkelait. Yksityisten alojen työeläkelakeja ovat tämän lain lisäksi:

- 1) merimieseläkelaki (1290/2006)
- 2) yrittäjän eläkelaki (1272/2006); ja
- 3) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006).

Julkisten alojen työeläkelakeja ovat:

- 1) kunnallinen eläkelaki (549/2003) ja kunnallisen eläkelain voimaanpanolaki (550/2003);
- 2) valtion eläkelaki (1295/2006) ja laki valtion eläkelain voimaanpanosta (1296/2006);
- 3) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (261/2008);
- 4) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 5) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:ään perustuvat eläkesäännökset;
- 6) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö; ja
- 7) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

Työeläkelakeja ovat yksityisten ja julkisten alojen työeläkelait. Yksityisten alojen työeläkelakeja ovat tämän lain lisäksi:

- 1) merimieseläkelaki (1290/2006);
- 2) yrittäjän eläkelaki (1272/2006);
- 3) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006).

Julkisten alojen työeläkelakeja ovat:

- 1) julkisten alojen eläkelaki (/)
- 2) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 3) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö;
- 4) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

4 §

4 §

Työsuhde

Työsuhde

Työntekijällä on työsuhteensa perusteella oikeus eläketurvaan siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämä laki ei koske työsuhdetta:

- 1) ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 18 vuotta;
- 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta;
- 3) jonka perusteella työntekijällä on oikeus eläkkeeseen 3 §:ssä tarkoitetun muun työeläkelain nojalla; tai
- 4) jossa työntekijä on työssä miehistön jäsenenä meriliikenteessä käytettävien alusten

Työntekijällä on työsuhteensa perusteella oikeus eläketurvaan siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämä laki ei koske työsuhdetta:

- 1) ajalta ennen 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua;
- 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt työntekijä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958–1961 syntynyt työntekijä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt työntekijä täyttää 70 vuotta (**vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja**);

Voimassa oleva laki

kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa.

Laki ei koske:

1) *työntekijää*, jolle työnantaja maksaa tässä laissa tarkoitettua työansiota kalenterikuukauden aikana yhteensä vähemmän kuin 41,89 euroa;

2) *työntekijää*, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

3) *työntekijää*, jonka ulkomainen työnantaja lähettää Suomeen työhön ja jonka työskentely Suomessa tämän työnantajan palveluksessa kestää enintään kaksi vuotta.

Jos 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella taikka jos työntekijään sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä välittömästi ennen Suomessa työskentelyn alkamista, häneen sovelletaan kuitenkin tätä lakia.

Ehdotus

3) jonka perusteella työntekijällä on oikeus eläkkeeseen 3 §:ssä tarkoitettun muun työeläkelain nojalla;

4) jossa työntekijä on työssä miehistön jäsenenä meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa.

Tämä laki ei koske työntekijää:

1) jolle työnantaja maksaa tässä laissa tarkoitettua työansiota kalenterikuukauden aikana yhteensä vähemmän kuin 41,89 euroa;

2) johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

3) jonka ulkomainen työnantaja lähettää Suomeen työhön ja jonka työskentely Suomessa tämän työnantajan palveluksessa kestää enintään kaksi vuotta.

Jos 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella taikka jos työntekijään sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä välittömästi ennen Suomessa työskentelyn alkamista, häneen sovelletaan kuitenkin tätä lakia.

Sen lisäksi, mitä 3 momentin 3 kohdassa säädetään, työntekijään sovelletaan tätä lakia, jos työntekijä tulee kolmannelta valtiosta työskentelemään Suomeen tilapäisesti yrityksen sisäisen siirron yhteydessä, eikä työnantaja ole järjestänyt hänelle eläketurvaa.

Tätä lakia ei sovelleta kolmannelta valtios- ta Suomeen tulevan työntekijän Suomessa tekemään työhön, jos

1) kysymyksessä on maanteitse tapahtuvan kuljetusliikenteen työ, jonka työntekijä tekee pääosin muualla kuin Suomessa;

2) työntekijä ei asu Suomessa;

3) työnantajan kotipaikka ei ole Suomessa; ja

4) työhön ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

*Oikeus vanhuuseläkkeeseen**Oikeus vanhuuseläkkeeseen*

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta tai lykättylle vanhuuseläkkeelle 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden jälkeen. Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle. Sen estämättä, mitä 8 §:n 3 momentissa ja edellä tässä momentissa säädetään, vakuutetun luottamustoimen jatkaminen ei estä aikaisemmin päättyneiden työsuhteiden perusteella karttuneen vanhuuseläkkeen myöntämistä.

Jos työntekijä jää merimieseläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen 63 vuoden ikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan työntekijän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle *alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä* seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen 82 ja 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella vuodelle, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle. Sen estämättä, mitä 8 §:n 3 momentissa ja tässä momentissa säädetään, vakuutetun luottamustoimen jatkaminen ei estä aikaisemmin päättyneiden työsuhteiden perusteella karttuneen vanhuuseläkkeen myöntämistä.

Jos työntekijä jää merimieseläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen *tämän lain mukaista alinta vanhuuseläkeikää*, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan työntekijän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä ker-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

toimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

12 §

12 §

*Vanhuuseläkkeen määrä**Vanhuuseläkkeen määrä*

Jos vanhuuseläke alkaa 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

*2 momentti on kumottu L:lla
14.12.2012/794.*

*3 momentti on kumottu L:lla
14.12.2012/794.*

Vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta (*lykkäyskorotus*). Lykkäyskorotus lasketaan 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos vanhuuseläke alkaa *työntekijän alimman vanhuuseläkeiän* täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos työntekijän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (lykkäyskorotus).

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

13 §

13 §

*Vanhuuseläkkeen alkaminen**Vanhuuseläkkeen alkaminen*

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. *Lykätty vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta. Muu vanhuuseläke kuin lykätty vanhuuseläke voidaan myöntää myös takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kolmelta kuukaudelta.*

Jos työntekijä jatkaa työntekoa 68 vuotta täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa *vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan* täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän *vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan* täyttä-

Voimassa oleva laki

hakemuksesta aikaisintaan työntekijän 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta.

14 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä täyttää 63 vuotta. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä *lukien* ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osa-aikaeläke

15 §

Osa-aikaeläkkeeseen liittyviä käsitteitä

Osa-aikaeläkeoikeutta ratkaistaessa tässä laissa tarkoitetaan:

1) ansiotyöllä työeläkelakien perusteella vakuutettavaa työskentelyä;

2) kokoaikatyöllä 1 kohdassa tarkoitettua ansiotyötä, jossa työntekijän työaika on asianomaisella alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen; jos työntekijä on samanaikaisesti useammassa ansiotyössä, hänen työskentelyään pidetään kokoaikaisena, jos hänen yhteenlaskettu työaikansa on vähintään 35 tuntia viikossa.

Jäljempänä 16, 17, 20, 21 ja 24 §:ssä mainitulla osa-aikatyöllä tarkoitetaan työeläkelakien perusteella vakuutettavaa työtä, jota

Ehdotus

mistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 11 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

14 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä täyttää *alimman vanhuuseläkeikänsä*. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

15 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;

2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;

3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen

Voimassa oleva laki

työntekijä tekee osa-aikaeläkkeellä ollessaan. Tällaiseen osa-aikatyöhön rinnastetaan osa-aikatyö, joka tehdään EU- tai ETA-maassa.

Jäljempänä 16 §:n 4 momentin 1 kohdassa ja 17 §:ssä tarkoitettulla vakiintuneella ansiolla tarkoitetaan sitä jäljempänä 76 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiota, jonka perusteella työntekijän työkyvyttömyyseläke laskettaisiin, jos työntekijä osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 61—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

1) hän on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 18 kuukauden aikana ollut kokoaikaisessa ansiotyössä vähintään 12 kuukautta;

2) hänellä on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien alaisia ansioita vähintään lukua 60 vastaava määrä; lukumäärä saadaan jakamalla kunkin kalenterivuoden ansiot 41,89 euron 25-kertaisella määrällä, pyöristämällä näin saatu osamäärä alaspäin lähimpään kokonaislukuun, joka voi olla enintään 12, ja laskemalla eri vuosien osamäärät yhteen;

3) hän ei saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa eläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionin toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta;

4) hänellä ei ole tämän lain mukaisen työsuhteen päättymisen jälkeen julkisten alojen työeläkelakien mukaisen kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutta mainittujen lakien mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen; ja

5) hänen tämän lain mukainen työskentelynsä jatkuu siten, että hänen työaikansa ja työansionsa ovat vähentyneet silloin, kun hänellä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen julkisten alojen työeläkelakien mukaisen palvelun perusteella.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun työskentelyyn rinnastetaan työskente-

Ehdotus

82 ja 83 §:n mukaisesti.

Työntekijällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (varhennusvähennys).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (lykkäyskorotus).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja työntekijä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta 1 momentissa tarkoitettusta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

ly EU- tai ETA-maassa.

Jos työntekijä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyöskentely täyttyy, jos:

1) työntekijän ansiotulo on vähentynyt niin, että hänen osa-aikatyöstä saamansa työansiot ovat 35—70 prosenttia työntekijän vakiintuneesta ansiosta ja työajassa on tapahtunut vastaava muutos;

2) työntekijä ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta vuosilomaa eikä aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

Jos työntekijän ansiotulojen vähentyminen poikkeaa työajan lyhentymisestä sen vuoksi, että kokoaikaisen ansiotyön ansiotuloon on sisällytetty palkkaukseen kuuluvaa ylityökorvausta, sunnuntai-, yötyö- tai vuorolisää taikka muuta sellaista erityistä lisää tai korvausta, jota ei sisälly osa-aikatyöstä saatavaan ansiotuloon, tällainen lisä tai korvaus jätetään huomioon ottamatta 4 momentin 1 kohdassa säädetyn ansioiden ja työajan muutosta arvioidessa. Osa-aikatyön työansioiden tulee kuitenkin olla 35—70 prosenttia työntekijän vakiintuneesta ansiosta.

Jos tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-aikatyötä koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla siten, ettei 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettu työaikaedellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähentymisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irti-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

17 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia vakiintuneen ansion ja työeläkelakien alaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

Jos työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 75 prosenttia työntekijälle osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneista, työeläkelakien ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaisista eläkkeistä. Jos eläkkeestä on vähennettävä ensisijainen etuus 92 tai 93 §:ssä tarkoitetulla tavalla, osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä lasketaan näin vähennetystä eläkkeestä. Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä tarkistetaan, jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään 92 tai 93 §:ssä tarkoitettu ensisijainen etuus tai tällaisen etuuden määrä muuttuu.

Edellä 3 momentissa mainittuun eläkkeeseen rinnastetaan eläke, joka työntekijälle on karttunut EU- tai ETA -maassa tai Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa.

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain mukaan ja 3 momentissa mainittu 75 prosentin enimmäismäärä vähentää osa-aikaeläkkeen määrää, vähennys tehdään näiden lakien kesken vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

17 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkelaitos poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 126 §:ssä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

Osa-aikaeläkkeen alkaminen

Osa-aikaeläke alkaa sitä seuraavan kuukauden alusta lukien, jona työntekijä täyttää 16 §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Osa-aikaeläkettä ei kuitenkaan myönnetä takautuvasti.

18 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun työntekijälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;

2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja

3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä päättyneistä työsuhteista ansaitusta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 11 §:ssä säädetään, jos työntekijälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, työntekijälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 12 §:ssä säädetään.

19 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

- 1) työaikajärjestelyjensä muutoksista;
- 2) muista kuin työehtosopimusten mukaisista palkan tarkistuksista;
- 3) työsuhteen tai yrittäjätoiminnan päättymisestä tai uuden alkamisesta;

19 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva työntekijä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun

Voimassa oleva laki

- 4) muutoksista yrittäjätoiminnassa;
5) uuden työeläkkeen tai vastaavan EU- tai ETA-maasta myönnetyn etuuden alkamisesta;
6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta; ja
7) ensisijaisen etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta.

20 §

Osa-aikaeläkkeen tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläkettä määrättäessä huomioon otetuista 96 §:n mukaisella palkkakertoimella tarkasteluajankohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista; tai

2) osa-aikaeläkkeen saaja saa oikeuden osa-aikaeläkkeeseen sellaisen työeläkelain mukaan, jonka perusteella hänellä ei aiemmin ole ollut oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

Tarkistaminen tehdään muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien tai, jos muutos tapahtuu kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, tästä päivästä lukien.

Kun osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, vakiintuneena ansiotulona pidetään ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrättäessä.

21 §

Osa-aikaeläkkeen keskeyttäminen

Jos työntekijän osa-aikatyön ansio tai työstä poissaoloaika muuttuu tilapäisesti siten,

Ehdotus

vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetty suuruisena.

20 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään 53 f §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetty suuruisena.

21 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle työntekijälle myönnetään työkyvyt-

Voimassa oleva laki

etteivät osa-aikatyölle 16 §:n 4 momentissa säädetyt edellytykset täyty, keskeytetään osa-aikaeläkkeen maksaminen eläkkeensaajan ilmoituksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta. Maksaminen keskeytetään seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen edellyttäen, että syy eläkkeen keskeyttämiselle on edelleen olemassa. Maksettu osa-aikaeläke peritään takaisin 126 §:ssä säädetyllä tavalla ajalta, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät ole täyttyneet.

Keskeytettyä osa-aikaeläkettä ryhdytään eläkkeensaajan ilmoituksesta maksamaan uudelleen siitä lukien, kun osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Jos keskeytetyn osa-aikaeläkkeen uudelleen maksamista ei ole pyydetty kuuden kuukauden kuluessa osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä, eläke lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta lukien.

22 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä ei enää täytä 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 4 momentissa mainittuja eläkkeen saamisen edellytyksiä, jollei 21 §:stä muuta johdu. Jos osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset päättyvät kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin mainitusta päivästä. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

Jos työntekijän osa-aikaeläke on lakkautettu, työntekijällä on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläke, kun hän täyttää sen saamisen edellytykset. Jos osa-aikaeläke on ollut lakkautettuna enintään kuusi kuukautta, lakkautettuna osa-aikaeläkkeen jälkeistä uutta osa-aikaeläkettä määrättäessä käytetään vakiintuneena kokoaikatyön ansiona aikaisemman osa-aikaeläkkeen perusteena ollutta vakiintunutta ansiota.

Ehdotus

tömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuoritukseksi.

22 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

(kumotaan)

HE 16/2015 vp

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
23 § <i>Työkyvyttömyyseläke ja vanhuuseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen</i> <i>Jos osa-aikaeläkettä saavalle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osa-aikaeläkettä, osa-aikaeläke otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen tai vanhuuseläkkeen osasuorituksena.</i>	23 § <i>Työkyvyttömyyseläke ja vanhuuseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen</i> (kumotaan)
24 § <i>Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi</i> <i>Jos osa-aikaeläkkeellä oleva työntekijä ei hae vanhuuseläkettä 68 vuotta täytettyään, osa-aikaeläke muutetaan 68 vuoden iässä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Osa-aikaeläkkeen suuruista vanhuuseläkettä ei muunneta elinaikakertoimella. Kun työntekijä hakee vanhuuseläkettä, vanhuuseläke lasketaan uudelleen ja muunnetaan 82 §:n mukaisesti elinaikakertoimella.</i>	24 § <i>Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi</i> (kumotaan)
25 § <i>Oikeus työeläkekuntoutukseen</i> Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos: 1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla; 2) työntekijällä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 76 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja 3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.	25 § <i>Oikeus työeläkekuntoutukseen</i> <i>Työntekijällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:</i> 1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla; 2) työntekijällä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 76 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja 3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

34 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, viivästykskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 68 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi. *Kuntoutusraha-ajan aikaisesta työskentelystä karttuu uutta eläkettä siten kuin 64 §:ssä säädetään.*

37 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen työeläkelakien mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke:

- 1) kunnallisen eläkelain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella;
- 2) valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella; tai
- 3) valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 2 kohtaa soveltaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 6 §:n tai Kansaneläkelaitoksen annetun lain 13 §:n perusteella.

Lisäksi työntekijällä on oikeus tämän lain

34 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, *eläkelaitoksen takautumisoikeudesta*, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, *osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä*, viivästykskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 68 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

37 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke *julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.*

Lisäksi työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella *julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla* ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläk-

Voimassa oleva laki

mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella kunnallisen eläkelain 24 §:n 1 momentin 1 kohdan tai valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 1 kohdan taikka viimeksi mainittua lainkohtaa soveltaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 6 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n nojalla ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

52 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, kun hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä tekee työtä muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, työntekijällä on oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänelle myönnetään vanhuuseläke *tai lykätty vanhuuseläke*. Työntekijällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 80 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisiin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä

Ehdotus

keensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

52 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää *alimman vanhuuseläkeikänsä*.

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, kun hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä tekee työtä muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, työntekijällä on oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänelle myönnetään vanhuuseläke. Työntekijällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 80 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisiin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

- 1) työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettua ensisijaisuusajan päättymistä; tai
- 2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt 63 vuotta.

Ehdotus

alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

- 1) työntekijä on täyttänyt *alimman vanhuuseläkeikänsä* ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettua ensisijaisuusajan päättymistä; tai
- 2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt *alimman vanhuuseläkeikänsä*.

Työuraeläke

53 a §

Oikeus työuraeläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

1) hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 53 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;

2) hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 35 §:ssä tarkoitettua täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;

3) hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja

4) työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen viereille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset poissaolajatokset työsuhteen aikana sairauden tai lomautuksen vuoksi sekä tilapäinen työttömyys.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava

Voimassa oleva laki

Ehdotus

53 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

53 b §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Työntekijän 53 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;

2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;

3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;

4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;

5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka

6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fyysiset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

53 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

53 d §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 a §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

53 e §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 53 a §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos työntekijä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai työntekijän ja hänen työnantajansa sopiman pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

53 f §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpuuluun edistämisestä annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voidaan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

53 g §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletulosta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

53 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työntekijällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle.

Jos työntekijän työsuhde päättyy alimman vanhuuseläkeikänsä täyttämisen jälkeen, työntekijällä on hakemuksesta oikeus eläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen aikaisintaan työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

53 i §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeikänsä täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos työntekijä on täyttänyt

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

53 j §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen enakkopäätöksen 27 §:n mukaan.

53 k §

Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

53 l §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle ryhtymisestään ansiotyöhön.

63 §

Eläkkeen karttuman perusteet

*Eläkettä karttuu:
1) 70 ja 72 §:n mukaisista työansioista, jotka työntekijä on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;*

63 §

Eläkkeen karttuman perusteet

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) 74 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta; ja

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

Eläkkeeseen eivät oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luttu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 66 §:ssä säädetään.

64 §

Eläkkeen karttumisen työansioista

Eläkettä karttuu 70 ja 72 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (vuosiansio):

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta;

2) 1,9 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta;

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 68 vuotta.

Kun 1 momentissa mainittu karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, eläkkeen karttumisen määräytyy keskimääräisen karttumisprosentin mukaan muista kuin vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen ansaituista ansioista. Keskimääräinen karttumisprosentti lasketaan ottamalla 1 momentissa mainitut karttumisprosentit huomioon niiden kalenterivuoteen sisältyvien kalenterikuukausien lukumäärän suhteessa, joihin karttumisprosentit kohdistuvat.

Jos työntekijä työskentelee muussa EU- tai ETA-maassa kuin Suomessa 53 vuotta täytettyään, teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

64 §

Eläkkeen karttumisen työansioista

(kumotaan)

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

65 §

65 §

Eläkkeen karttumisen palkattomilta ajoilta

Eläkkeen karttumisen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia työntekijän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 74 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 70 ja 72 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (**vuosiansio**), jotka työntekijä on ansainnut 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka.

Eläkkeeseen eivät oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 66 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia työntekijän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 74 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

66 §

66 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta (*tuleva aika*). Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 76 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden *sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta*.

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä (**tuleva aika**). Jos työntekijän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 76 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta.

HE 16/2015 vp

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
67 § <i>Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä</i> <i>Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia niistä eläkkeen perusteena olevista vuosiansioista, jotka eläkkeensaaja ansaitsee työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen, vanhuuseläkkeen tai niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana.</i>	67 § <i>Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä</i> (kumotaan)
68 § <i>Eläkkeen karttuminen päätyneeltä työkyvyttömyyseläkejältä</i> <i>Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään vanhuuden tai työkyvyttömyyden perusteella uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päätyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.</i>	68 § <i>Eläkkeen karttuminen päätyneeltä työkyvyttömyyseläkejältä</i> <i>Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päätyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.</i>
69 § <i>Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana</i> <i>Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 74 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 64 ja 65 §:n mukaisesti.</i>	69 § <i>Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana</i> (kumotaan)
73 § <i>Työntekijäin työeläkevakuutusmaksun vähentäminen vuosiansiosta</i> <i>Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä kunkin vuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle vo-</i>	73 § <i>Työntekijäin työeläkevakuutusmaksun vähentäminen vuosiansiosta</i> (kumotaan)

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

delle vahvistettua 153 §:ssä tarkoitettua
työntekijän työeläkevakuutusmaksua.

74 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Eläkkeeseen oikeuttaa työntekijän 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

3) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä, vastaavaa ulkomaista etuutta taikka kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. Osa-aika- ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

75 §

Työeläkeote

Työntekijälle, joka on 18—67-vuotias, an-

74 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Eläkkeeseen oikeuttaa työntekijän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

3) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu *alimman vanhuuseläkeiän* täyttämiskuukauden loppuun mennessä;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä, vastaavaa ulkomaista etuutta taikka kansainvälisen järjestön tai Euroopan *unionin* toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen* ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

75 §

Työeläkeote

Työntekijälle, joka on 17—69-vuotias, an-

Voimassa oleva laki

netaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;

2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonais-työtulot;

3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;

4) peruste ja aika, jolta eläkettä karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja

5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden loppuun tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden loppuun tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

Ehdotus

netaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;

2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonais-työtulot;

3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;

4) peruste ja aika, jolta *etuutta* karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja

5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, *ei kuitenkaan silloin, kun työntekijä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä.*

Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi työntekijän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden loppuun tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden loppuun tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

75 c §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeikästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio työntekijän tavoite-eläkeikästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeikässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle työntekijälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio työntekijän tavoite-eläkeikästä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

80 §

Eläke entisin perustein

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myönnetään vanhuuseläke, joka alkaa ennen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samoin perustein kuin edellä mainittu työkyvyttömyyseläke.

81 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

80 §

Eläke entisin perustein

(3 mom. kumotaan)

81 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 23—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Elinaikakerroin***Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen**

82 §

82 §

*Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen**Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen*

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen. Ikärajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

83 §

83 §

*Elinaikakertoimen määrittäminen***Ikärajojen ja elinaikakertoimen määrittäminen**

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella 82 §:ssä tarkoitetun elinaikakertoimen vuosittain viimeistään kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta sitä sovelletaan. Elinaikakerroin määrätään siten, että sillä muunnetun eläkkeen pääoma-arvo on kulloisenkin viiden viimeisen vuoden käytettävissä

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä määrätään siten, että alimman vanhuuseläkeiän ja 18 ikävuoden erotuksen suhde alimmassa vanhuuseläkeiässä laskettuun elinajanodotteeseen on sama kuin suhde on vuonna 2025.

Voimassa oleva laki

olevien Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella laskettuna sama kuin muuntamattoman eläkkeen pääoma-arvo vuonna 2009 laskettuna vuosien 2003—2007 kuolevuustilastojen perusteella. Pääoma-arvoa laskettaessa käytetään kahden prosentin korkokantaa.

Ehdotus

Elinajanodote lasketaan käyttäen kulloisenkin viiden viimeisen vuoden käytettävissä olevia Tilastokeskuksen kuolevuustilastoja. Vuoden 2025 suhdetta laskettaessa alimpänä vanhuuseläkeikäenä käytetään 65 vuotta ja elinajanodote lasketaan Tilastokeskuksen vuosien 2020—2024 kuolevuustilastojen perusteella.

Alin vanhuuseläkeikä lasketaan kuukauden tarkkuudella. Vahvistettava alin vanhuuseläkeikä voi poiketa edellisestä vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä enintään kahdella kuukaudella. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikärajaa sekä työuraeläkkeen alaikärajaa tarkistetaan yhtä monella kuukaudella kuin alin vanhuuseläkeikä poikkeaa edellisestä vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä.

Elinaikakerroin vuosille 2018—2026 määrätään siten, että sillä muunnetun 62 vuoden iässä alkavan eläkkeen pääoma-arvo on kulloisenkin viiden viimeisen vuoden käytettävissä olevien Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella laskettuna sama kuin muuntamattoman 62 vuoden iässä alkavan eläkkeen pääoma-arvo vuonna 2009 laskettuna 2003—2007 kuolevuustilastojen perusteella. Pääoma-arvoa laskettaessa käytetään kahden prosentin korkokantaa.

Elinaikakerroin vuodelle 2027 ja sen jälkeen määrätään siten, että sillä muunnetun eläkkeen pääoma-arvo alkaen viimeksi vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä on kulloisenkin viiden vuoden käytettävissä olevien Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella laskettuna sama kuin vuodelle 2026 vahvistetulla elinaikakertoimella muunnetun eläkkeen pääoma-arvo alkaen 65 vuoden iässä vuonna 2026 laskettuna vuosien 2020—2024 kuolevuustilastojen perusteella. Pääoma-arvoa laskettaessa käytetään kahden prosentin korkokantaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella ensin 82 §:ssä tarkoitetut ikäraajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä täyttää 62 vuotta ja sen jälkeen 82 §:ssä tarkoitetun elinaikakertoimen viimeistään kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta sitä sovelletaan.

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa mainittua eläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 81 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa mainittua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 92—94 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjättäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan kartunut eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 81 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

88 §

88 §

*Leskeneläkkeen vähentäminen**Leskeneläkkeen vähentäminen*

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla, Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusajakaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaisena.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusajakaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaisena.

91 §

91 §

*Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa**Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa*

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke tai osa-aikaeläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä tai osa-aikaeläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke tai

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia,

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

osa-aikaeläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 88 §:n mukaisesti määrätty eläke.

91 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 80 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

92 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty päiväraha tai tapaturmaeläke.

Ehdotus

ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 88 §:n mukaisesti määrätty eläke.

91 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään *muu uusi eläke, kuin osittainen varhennettu vanhuuseläke*, johon ei sovelleta 80 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

92 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6) *potilasvahinkolain (585/1986) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke.*

94 §

94 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain mukaista ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella.

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain tai *potilasvahinkolain* mukaista ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. *Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.*

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

95 §

95 §

Takautumisoikeus

Takautumisoikeus

Eläkelaitoksella on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen, perhe-eläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin raideliikennevastuulain (113/1999) mukaisen toiminnan harjoittajalta, jos työntekijän työkyvyttömyyden tai edunjättäjän kuoleman aiheuttaa raideliikennevastuulain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkelaitoksen oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt tai edunsaaja raideliikennevastuulain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

96 §

96 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja vuosiansioiden tarkistaminen palkkakertoimella

Ansiorajojen, rahamäärien ja vuosiansioiden tarkistaminen palkkakertoimella

Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

97 §

97 §

Palkkakertoimen määräytyminen

Palkkakertoimen määräytyminen

Palkkakertoimen perusteena käytetään Tilastokeskuksen laskemien ansiotaso- ja kuluttajahintaindeksin vuotuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä. Palkkakerrointa määrättäessä palkkatason muutoksesta vähennetään määrä, joka vastaa 153 §:n ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetun työntekijän työeläkevakuu-

Palkkakertoimen perusteena käytetään Tilastokeskuksen laskemien ansiotaso- ja kuluttajahintaindeksin vuotuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tusmaksun muutosta edeltävän kalenterivuoden alussa.

99 §

Työeläkeindeksin määräytyminen

Työeläkeindeksin perusteena käytetään Tilastokeskuksen laskemien ansiotasoa ja kulutajahintaindeksin vuotuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä. *Indeksiä määrittäessä palkkatason muutoksesta vähennetään määrä, joka vastaa 153 §:n ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetun työntekijän työeläkevakuutusmaksun muutosta edeltävän kalenterivuoden alussa.*

101 §

Eläkehakemus

Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

99 §

Työeläkeindeksin määräytyminen

Työeläkeindeksin perusteena käytetään Tilastokeskuksen laskemien ansiotasoa ja kulutajahintaindeksin vuotuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä.

101 §

Eläkehakemus

Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n tai työuraeläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 53 j §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

102 a §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkelaitokselle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisälöstä sekä arvion sen 53 b §:n mukaisesta raskauttavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkyvyttävyydestä;

2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;

3) arvion hakijan 53 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 53 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkelaitokselle työnantajan lausunto hakijan työn sisällöstä.

Jos työterveyshuollon tai työnantajan lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkelaitos voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkelaitokselle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

105 §

Päätös ja sen tiedoksianto

Työntekijän oikeuden tämän lain mukaiseen eläkkeeseen ja eläkkeen määrän ratkaisee 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos antamalla asiasta päätöksen. Eläkelaitoksen on ratkaistava eläkehakemus viipymättä saatuaan tarpeelliset selvitykset. Jos työntekijä on ollut vakuutettuna sekä yksityisten alojen että julkisten alojen työeläkelakien mukaan, eläkeasiasta antaa päätösyhdistelmän 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiva yksityis-

105 §

Päätös ja sen tiedoksianto

Työntekijän oikeuden tämän lain mukaiseen eläkkeeseen ja eläkkeen määrän ratkaisee 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos antamalla asiasta päätöksen. Eläkelaitoksen on ratkaistava eläkehakemus viipymättä saatuaan tarpeelliset selvitykset. Jos työntekijä on ollut vakuutettuna sekä yksityisten alojen *työeläkelain* että julkisten alojen *eläkelain* mukaan, eläkeasiasta antaa päätösyhdistelmän 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiva yksi-

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ten alojen ratkaiseva eläkelaitos tai julkisten alojen eläkelaitos.

tyisten alojen ratkaiseva eläkelaitos tai *Keva*.

106 §

106 §

Työskentelyä vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla

Työskentelyä vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos vanhuus-, työkyvyttömyys- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on oikeus tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain 8 §:n 2 momentissa säädetyssä alennetussa eläkeiässä.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on oikeus tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä.

107 §

107 §

Työskentelyä sekä yksityisten että julkisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla

Työskentelyä sekä yksityisten että julkisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla

Jos työntekijä on kuulunut sekä yksityisten alojen työeläkelain että 3 §:n 2 momentin 1—3 tai 5 kohdassa tarkoitetun julkisten alojen työeläkelain mukaiseen eläketurvaan, työntekijä saa yksityisten alojen ja edellä mainittujen julkisten alojen työeläkelakien mukaisesta eläketurvastaan päätösyhdistelmän. Päätösyhdistelmän antava eläkelaitos (*viimeinen eläkelaitos*) myös maksaa päätösyhdistelmän mukaiset eläkkeet ja hoitaa eläkkeisiin liittyvät muut eläkelaitoksen tehtävät. Lisäksi viimeinen eläkelaitos ratkaisee ja maksaa 74 §:ssä mainitun palkattoman ajan perusteella karttuneen eläkkeen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan karttuneen etuuden.

Jos työntekijä on kuulunut sekä yksityisten alojen työeläkelain että *julkisten alojen eläkelain* mukaiseen eläketurvaan, työntekijä saa yksityisten alojen työeläkelain ja *edellä mainitun julkisten alojen eläkelain* mukaisesta eläketurvastaan päätösyhdistelmän. Päätösyhdistelmän antava eläkelaitos (*viimeinen eläkelaitos*) myös maksaa päätösyhdistelmän mukaiset eläkkeet ja hoitaa eläkkeisiin liittyvät muut eläkelaitoksen tehtävät. Lisäksi viimeinen eläkelaitos ratkaisee ja maksaa 74 §:ssä mainitun palkattoman ajan perusteella karttuneen eläkkeen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan karttuneen etuuden.

Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana Suomen Pankin eläkesääntön, ortodoksisesta kirkosta annetun lain,

Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana Suomen Pankin eläkesääntön, ortodoksisesta kirkosta annetun lain, Ahvenanmaan maakuntalain tai sellaisen

Voimassa oleva laki

Ahvenanmaan maakuntalain tai sellaisen muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpantaessa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, julkisten alojen eläkelaitos ja tässä momentissa tarkoitettua eläketurvaa toimeenpaneva eläkelaitos ratkaisevat kukin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

107 a §

Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen

Viimeinen eläkelaitos on se 106 §:ssä tarkoitettu eläkelaitos tai 107 §:n 1 momentissa tarkoitettujen julkisten alojen työeläkelakien mukaista eläketurvaa hoitava eläkelaitos, missä työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on vanhuus- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä julkisten alojen eläkelaitos, jos:

1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen viereille tullessa järjestetty vain 107 §:n 1 momentissa tarkoitettujen julkisten alojen työeläkelain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa mainitun julkisten alojen työeläkelain mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen eläkeikään; tai

2) edunjäätäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain 107 §:n 1 momentissa tarkoitettujen julkisten alojen työeläkelain mukaan tai edunjäätjä oli säilyttänyt oikeutensa mainitun julkisten alojen työeläkelain mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen eläkeikään.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä julkisten alojen eläkelaitos, jos:

1) julkisten alojen eläkelaitos arvioi työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen

Ehdotus

muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpantaessa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, Keva ja tässä momentissa tarkoitettua eläketurvaa toimeenpaneva eläkelaitos ratkaisevat kukin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

107 a §

Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien ja julkisten alojen eläkelain mukaisilla aloilla

Viimeinen eläkelaitos on 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen eläkelaitos tai Keva.

Viimeinen eläkelaitos on 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana yksityisten alojen työeläkelakien mukaan.

Viimeinen eläkelaitos on Keva, jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana julkisten alojen eläkelain mukaisen palveluksen perusteella.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:

1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen viereille tullessa järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (/) 1 §:n 5 momentissa tarkoitettujen lakien mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään; tai

2) edunjäätäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai edunjäätjä oli säilyttänyt oikeutensa edellä 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen tai am-

Voimassa oleva laki

julkisten alojen työ- ja virkasuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella kunnallisen eläkelain 24 §:n 1 momentin 1 kohdan, valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 1 kohdan tai viimeksi mainittua lainkohtaa soveltaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 6 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n nojalla;

2) työntekijä on säilyttänyt oikeutensa 1 kohdassa mainitun julkisten alojen työeläkelain mukaiseen lisäeläkeoikeuteen taikka henkilökohtaiseen eläkeikään; tai

3) kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty 107 §:n 1 momentissa tarkoitettujen julkisten alojen työeläkelain mukaan.

Vakuutettujen työansioden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, työkyvyttömyys- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain 8 §:n 2 momentissa säädettyssä alennetussa eläkeiässä eikä julkisten alojen eläkelaitos ole 2 tai 3 momentin perusteella viimeinen eläkelaitos.

Jos työntekijä, joka on ollut vakuutettuna sekä yksityisten että julkisten alojen työeläkelakien mukaan, hakee näiden lakien perusteella osa-aikaeläkettä samasta ajankohdasta, yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos ja julkisten alojen eläkelaitos ratkaisevat kumpikin omalta osaltaan osa-aikaeläkeasian erikseen.

108 §

Neuvotteluvollisuus

Viimeisenä eläkelaitoksena toimivan julkisten alojen eläkelaitoksen on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen ratkaisevan eläkelaitoksen arvio työntekijän työkyvystä, jos julkisten alojen eläkelaitos ratkaisee työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella kunnallisen eläkelain 24 §:n 1 momentin 1 kohdan, valtion eläkelain 35 §:n 1 mo-

Ehdotus

matilliseen eläkeikään.

Vakuutettujen työansioden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:

1) *Keva arvioi työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen julkisten alojen työ- ja virkasuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla;*

2) *työntekijä on säilyttänyt oikeutensa 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen tai henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään; tai*

3) *kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty julkisten alojen eläkelain mukaan.*

Vakuutettujen työansioden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä eikä Keva ole 4 tai 5 momentin perusteella viimeinen eläkelaitos.

108 §

Neuvotteluvollisuus

Viimeisenä eläkelaitoksena toimivan Kevan on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen ratkaisevan eläkelaitoksen arvio työntekijän työkyvystä, jos Keva ratkaisee työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeen

Voimassa oleva laki

mentin 1 kohdan taikka viimeksi mainittua lainkohtaa soveltaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 6 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n nojalla ja yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeen määrä kuukaudessa ylittää 688,02 euroa.

Jos yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos ja julkisten alojen eläkelaitos ovat eri mieltä työntekijän työkyvyn arvioinnista, ne ratkaisevat kumpikin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

109 §

Eläkettä maksavan eläkelaitoksen toimivalta uutta eläkettä myönnettäessä

Eläkkeensaajalle vanhuus-, työkyvyttömyys- tai *osa-aikaeläkettä* maksava yksityisten tai julkisten alojen eläkelaitos hoitaa viimeisen eläkelaitoksen tehtävät, kun eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi tai vanhuuseläkettä saavalle työntekijälle myönnetään uusi vanhuuseläke.

Jos yksityisten tai julkisten alojen eläkelaitos maksaa työkyvyttömyyseläkettä kuntoutustukena, sama eläkelaitos ratkaisee työkyvyttömyyseläkkeen jatkohakemuksen ja hoitaa muut eläkelaitoksen tehtävät työkyvyttömyyseläkeasiassa. Jos työntekijä hakee päättyneen työkyvyttömyyseläkkeensä jälkeen uudelleen työkyvyttömyyseläkettä ja tämä uusi eläke määräytyy entisin perustein, aikaisempaa työkyvyttömyyseläkettä maksanut eläkelaitos ratkaisee hakemuksen ja hoitaa muut eläkelaitoksen tehtävät työkyvyttömyyseläkeasiassa. *Osa-aikaeläkettä saavan työntekijän työkyvyttömyyseläkettä koskevan hakemuksen ratkaisee kuitenkin osa-aikatyön vakuuttanut eläkelaitos.*

Jos edunjättäjä sai kuollessaan yksityisten tai julkisten alojen eläkelaitoksen maksamaa eläkettä, eläkettä maksanut eläkelaitos ratkaisee edunjättäjän jälkeen myönnettävää perhe-eläkettä koskevan hakemuksen ja hoitaa muut perhe-eläkettä koskevat eläkelaitoksen tehtävät.

Ehdotus

määrä kuukaudessa ylittää 688,02 euroa.

Jos yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos ja *Keva* ovat eri mieltä työntekijän työkyvyn arvioinnista, ne ratkaisevat kumpikin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

109 §

Eläkettä maksavan eläkelaitoksen toimivalta uutta eläkettä myönnettäessä

Eläkkeensaajalle vanhuus-, *osittaista varhennettua vanhuus-*, työkyvyttömyys- tai *työuraeläkettä* maksava yksityisten alojen eläkelaitos tai *Keva* hoitaa viimeisen eläkelaitoksen tehtävät, kun eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, vanhuuseläkettä saavalle työntekijälle myönnetään uusi vanhuuseläke tai *osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen toinen 25 prosentin osuus.*

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavan työkyvyttömyyseläkettä ja työuraeläkettä koskevan hakemuksen ratkaisee osittaista varhennettua vanhuuseläkettä maksava eläkelaitos.

Jos yksityisten alojen eläkelaitos tai *Keva* maksaa työkyvyttömyyseläkettä kuntoutustukena, sama eläkelaitos ratkaisee työkyvyttömyyseläkkeen jatkohakemuksen ja hoitaa muut eläkelaitoksen tehtävät työkyvyttömyyseläkeasiassa. Jos työntekijä hakee päättyneen työkyvyttömyyseläkkeensä jälkeen uudelleen työkyvyttömyyseläkettä ja tämä uusi eläke määräytyy entisin perustein, aikaisempaa työkyvyttömyyseläkettä maksanut eläkelaitos ratkaisee hakemuksen ja hoitaa muut eläkelaitoksen tehtävät työkyvyttömyyseläkeasiassa.

Jos edunjättäjä sai kuollessaan yksityisten alojen eläkelaitoksen tai *Kevan* maksamaa eläkettä, eläkettä maksanut eläkelaitos ratkaisee edunjättäjän jälkeen myönnettävää perhe-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

117 §

*Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen
työnantajalle tai sairauskassalle*

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Vakuutuskassalaissa tarkoitetun sairauskassan maksama täydennyspäiväraha vastaa työnantajan maksamaa palkkaa, ja eläke maksetaan hakemuksesta sairauskassalle samoin kuin työnantajalle.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 52 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntoutusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyvää kuntoutuskorotusta, kuntoutusraha tai työkyvyttömyyseläke siihen liittyvine kuntoutuskorotuksineen maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Eläkettä, kuntoutusrahaa tai kuntoutuskorotusta ei makseta työnantajalle tai sairauskassalle siltä osin kuin se on 118 §:n perusteella maksettava sairausvakuutusrahastolle eikä silloin, kun työnantaja tai sairauskassa on

117 §

*Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen
työnantajalle tai sairauskassalle*

eläkettä koskevan hakemuksen ja hoitaa muut perhe-eläkettä koskevat eläkelaitoksen tehtävät.

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Vakuutuskassalaissa tarkoitetun sairauskassan maksama täydennyspäiväraha vastaa työnantajan maksamaa palkkaa, ja eläke maksetaan hakemuksesta sairauskassalle samoin kuin työnantajalle.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 52 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti *alimman vanhuuseläkeiän* täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen, työuraeläkkeen tai 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntoutusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyvää kuntoutuskorotusta, kuntoutusraha tai työkyvyttömyyseläke siihen liittyvine kuntoutuskorotuksineen maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Eläkettä, kuntoutusrahaa tai kuntoutuskorotusta ei makseta työnantajalle tai sairauskassalle siltä osin kuin se on 118 §:n perusteella maksettava sairausvakuutusrahastolle eikä

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

saanut korvauksen maksamastaan palkasta muun lain mukaan.

120 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

123 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

10) Potilasvakuutuskeskukselle potilasvahinkolain (585/1986) 9 §:n mukaan;

Ehdotus

silloin, kun työnantaja tai sairauskassa on saanut korvauksen maksamastaan palkasta muun lain mukaan.

Mitä 2 momentissa säädetään takautuvan vanhuuseläkkeen maksamisesta työnantajalle samalta ajalta maksetun sairausajan palkan korvaamiseksi, sovelletaan myös, jos työntekijälle myönnetään työuraeläkkeen sijasta vanhuuseläke 53 i §:ssä tarkoitetulla tavalla.

120 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään *muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä* takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

123 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

(1 mom. 10 kohta kumotaan)

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

126 §

126 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheettomasti julkisten alojen työeläkelakien mukaisista eläkettä, takaisinperinnästä päättää asianomainen julkisten alojen eläkelaitos siten kuin takaisinperinnästä asianomaisessa julkisten alojen työeläkelaiissa säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheettomasti *julkisten alojen eläkelain* mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää *Keva* siten kuin takaisinperinnästä *julkisten alojen eläkelaiissa* säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

129 §

129 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Eläkelaitoksen 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos eläkelaitoksen päätös sisältyy julkisten alojen eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen työeläkelaeissa säädetään.

Eläkelaitoksen 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos eläkelaitoksen päätös sisältyy *Kevan* viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin *julkisten alojen eläkelaiissa* säädetään.

133 §

133 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Päätösyhdistelmän viimeisenä eläkelaitoksena antaneen eläkelaitoksen on pyydettävä lausunto julkisten alojen eläkelaitokselta ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus

Päätösyhdistelmän viimeisenä eläkelaitoksena antaneen eläkelaitoksen on pyydettävä lausunto *Kevalta* ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee *Kevan* hoitamaa

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

koskee julkisten alojen eläkelaitoksen hoitamaa eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

Ehdotus

eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

134 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos viimeisenä eläkelaitoksena päätösyhdistelmän antanut eläkelaitos on pyytänyt 133 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon julkisten alojen eläkelaitokselta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkelaitoksen on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

153 §

Työntekijän työeläkevakuutusmaksun määrä

Työntekijän työeläkevakuutusmaksu on kolme prosenttia lisätynä puolella siitä prosenttimäärästä, jolla tämän lain mukaisen vakuutuksen keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu prosentteina palkasta ylittää luvun 18,2. Keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu lasketaan ottaen huomioon 169 §:n 3 momentissa tarkoitetut maksun alennukset, *mutta ilman 53 vuotta täyttäneiden maksun korotusta. Työntekijän työeläkevakuutusmaksu on 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien edellä tarkoitettu työntekijän työeläkevakuutusmaksu kerrottuna luvulla 19/15.*

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella seuraavana kalenterivuonna sovellettavat työntekijän työeläkevakuutusmaksuprosentit.

134 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos viimeisenä eläkelaitoksena päätösyhdistelmän antanut eläkelaitos on pyytänyt 133 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon *Kevalta* eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkelaitoksen on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

153 §

Työntekijän työeläkevakuutusmaksun määrä

Työntekijän työeläkevakuutusmaksu on kolme prosenttia lisätynä puolella siitä prosenttimäärästä, jolla tämän lain mukaisen vakuutuksen keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu prosentteina palkasta ylittää luvun 18,2. Keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu lasketaan ottaen huomioon 169 §:n 3 momentissa tarkoitetut maksun alennukset.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään vuosittain seuraavana kalenterivuonna sovellettava työntekijän työeläkevakuutusmaksuprosentti.

168 §

Laskuperusteiden laatiminen

Vastuuelan ja eläkevastuun laskuperusteisiin on sisällyttävä osaketuottosidonnaista lisävakuutusvastuuta koskevat perusteet. Laskuperusteet on laadittava siten, että osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu voi vähentää eläkelaitoksen vastuuelkaa tai eläkevastuuta enintään määrällä, joka on 10 prosenttia eläkelaitoksen vastuuelasta, josta on kuitenkin vähennetty työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 14 §:n 2 momentin mukainen osittamaton lisävakuutusvastuu ja vakuutusnottajille ositettu lisävakuutusvastuu, eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin ja vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukainen lisävakuutusvastuu, *työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 14 §:n 3 momentin ja vakuutuskassalain 79 §:n 3 momentin mukainen tasotusmäärä ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa, työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 30 a §:n 1 momentissa tarkoitetusta lisäeläketurvasta aiheutuva vastuuelka sekä yrittäjän eläkelain 138 §:n ja yrittäjän eläkelain voimaanpanolain (1273/2006) 29 §:n mukainen vastuuelka*. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun on oltava kussakin eläkelaitoksessa yhtä suuri suhteessa edellä sanottuun vastuuelkaan. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun vuotuisen muutoksen perusteena on osakkeiden keskimääräisen vuosituoton mukainen osuus edellä tarkoitettun vastuuelan kymmenesosasta. Vuotuista muutosta koskeva tarkastelu tehdään ennen tämän lain 170 ja 171 §:n soveltamisesta mahdollisesti seuraavaa vähennystä. Laskuperusteisiin on sisällytettävä osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun suhteellista osuutta koskeva vuotuinen tasaaminen eläkelaitosten kesken osana 179 §:n mukaisten kustannusten selvittelyä. Jos osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu alittaa tasaamisen jälkeen edellä sanotun 10 prosentin alarajan, täydennetään alitus kunkin eläkelai-

168 §

Laskuperusteiden laatiminen

Vastuuelan ja eläkevastuun laskuperusteisiin on sisällyttävä osaketuottosidonnaista lisävakuutusvastuuta koskevat perusteet. Laskuperusteet on laadittava siten, että osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu voi vähentää eläkelaitoksen vastuuelkaa tai eläkevastuuta enintään määrällä, joka on 20 prosenttia eläkelaitoksen *tämän lain mukaisesta vastuuelasta tai eläkevastuusta*, josta on kuitenkin vähennetty työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 14 §:n 2 momentin mukainen osittamaton lisävakuutusvastuu ja vakuutusnottajille ositettu lisävakuutusvastuu, eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin ja vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukainen lisävakuutusvastuu. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun on oltava kussakin eläkelaitoksessa yhtä suuri suhteessa edellä sanottuun vastuuelkaan. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun vuotuisen muutoksen perusteena on osakkeiden keskimääräisen vuosituoton mukainen osuus edellä tarkoitettun vastuuelan tai eläkevastuun viidesosasta. Vuotuista muutosta koskeva tarkastelu tehdään ennen 170 ja 171 §:n soveltamisesta mahdollisesti seuraavaa vähennystä. Laskuperusteisiin on sisällytettävä osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun suhteellista osuutta koskeva vuotuinen tasaaminen eläkelaitosten kesken osana 179 §:n mukaisten kustannusten selvittelyä. Jos osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu alittaa tasaamisen jälkeen edellä sanotun 20 prosentin alarajan, täydennetään alitus kunkin eläkelaitoksen osittamatonta lisävakuutusvastuuta tai lisävakuutusvastuuta vähentämällä.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

toksen osittamatonta lisävakuutusvastuuta tai lisävakuutusvastuuta vähentämällä.

171 §

Vanhuuseläkevastuun täydentäminen

Jos eläkelaitosten osaketuottosidonnaisten lisävakuutusvastuiden yhteismäärä on suurempi kuin viisi prosenttia niiden 168 §:n 2 momentissa tarkoitettujen osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskennan perusteena olevien vastuovelkojen tai eläkevastuiden yhteismäärästä, on ylittävä osuus käytettävä tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettujen rahastoitujen osien täydennyksiin.

174 §

Eläkelaitoksen vastuu vanhuuseläkkeestä

Kukin työeläkelaitos on vastuussa:

1) työntekijän ja eläkkeensaajan vanhuuseläkkeen siitä osasta, joka perustuu työntekijän ennen 55 vuoden iän täyttämistä tekemään työhön ja joka vastaa puolen prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänsä 65 vuotta ja laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan; eläkelaitoksen vastuuseen ei kuitenkaan lueta 96 §:n mukaisesta vuosiansioiden palkkakertoimella tarkistamisesta tai eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 98 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuvaa korotusta eikä elinaikakertoimesta johtuvaa muutosta;

2) määrästä, joka 171 §:n ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan on siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan osaan; ja

3) määrästä, joka on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan vanhuuseläkkeen osaan rahastoidun osan kasvattamiseksi.

171 §

Vanhuuseläkevastuun täydentäminen

Jos eläkelaitosten osaketuottosidonnaisten lisävakuutusvastuiden yhteismäärä on suurempi kuin yksi prosentti eläkelaitosten 168 §:n 2 momentissa tarkoitettujen osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskennan perusteena olevien vastuovelkojen tai eläkevastuiden yhteismäärästä, on ylittävä osuus käytettävä tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettujen rahastoitujen osien täydennyksiin.

174 §

Eläkelaitoksen vastuu vanhuuseläkkeestä

Kukin työeläkelaitos on vastuussa:

1) työntekijän ja eläkkeensaajan vanhuuseläkkeen siitä osasta, joka perustuu työntekijän ennen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukautta edeltävän kuukauden loppua tekemään työhön ja joka vastaa 0,4 prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänsä 65 vuotta tai, jos vanhuuseläkkeen osa perustuu työntekijän 65 vuoden täyttämisen jälkeiseen työhön, työntekijän ikää työntekovuonna, ja laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan; eläkelaitoksen vastuuseen ei kuitenkaan lueta 96 §:n mukaisesta vuosiansioiden palkkakertoimella tarkistamisesta tai eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 98 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuvaa korotusta eikä elinaikakertoimesta johtuvaa muutosta;

2) määrästä, joka 171 §:n ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan on siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan osaan; ja

3) määrästä, joka on erikseen siirretty elä-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kelaitoksen vastuulla olevaan vanhuuseläkkeen osaan rahastoidun osan kasvattamiseksi.

179 §

Eläkelaitoksen vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista

Eläkelaitokset, mukaan lukien Merimieseläkekassa, vastaavat yhteisesti seuraavista kuluista siltä osin kuin niitä ei saada muualta kustannetuiksi:

1) muut kuin 174 ja 175 §:ssä tarkoitetut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet, lukuun ottamatta merimieseläkelain 154 ja 156 §:n mukaisesti maksettavaa määrää;

2) eläkkeiden ja kuntoutusrahojen ne osat, jotka ylittävät 174—176 §:n mukaiset määrät; tällöin kuntoutusrahan kustannuksen katsotaan kokonaan määräytyvän sen eläkelain mukaan, jonka perusteella kuntoutusraha on myönnetty;

3) perhe-eläke;

4) osa-aikaeläke;

5) kuntoutuskorotus;

6) 170 §:ssä tarkoitetut vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteiden muuttamisesta aiheutuvat kustannukset;

7) 174 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista siirroista aiheutuvat kustannukset;

8) vajaus, joka syntyy sen vuoksi, että työnantaja on 155 §:n perusteella vapautettu vakuutusmaksusta;

9) merimieseläkelain 159 §:n 1 momentin 1—7 kohdassa tarkoitetut, mainittuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudet; ja

10) osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi 24 §:n perusteella muutetun eläkkeen ne osat, jotka ylittävät 174 §:n ja merimieseläkelain 154 §:n mukaisen määrän; tällöin eläkkeen kustannuksen katsotaan kokonaan määräytyvän sen eläkelain mukaan, jonka perusteella osa-aikaeläke on myönnetty.

Edellä 1 momentissa lueteltuihin muihin kuin kuntoutusrahoista aiheutuviin kuluihin ei sisällytetä 178 §:ssä tarkoitettuja eläkkeen osia.

Eläkelaitosten osuus 1 momentin 1, 2 ja

179 §

Eläkelaitoksen vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista

Eläkelaitokset, mukaan lukien Merimieseläkekassa, vastaavat yhteisesti seuraavista kuluista siltä osin kuin niitä ei saada muualta kustannetuiksi:

1) muut kuin 174 ja 175 §:ssä tarkoitetut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet, lukuun ottamatta merimieseläkelain 154 ja 156 §:n mukaisesti maksettavaa määrää;

2) eläkkeiden ja kuntoutusrahojen ne osat, jotka ylittävät 174—176 §:n mukaiset määrät; tällöin kuntoutusrahan kustannuksen katsotaan kokonaan määräytyvän sen eläkelain mukaan, jonka perusteella kuntoutusraha on myönnetty;

3) perhe-eläke;

4) *osittainen varhennettu vanhuuseläke*;

5) kuntoutuskorotus;

6) 170 §:ssä tarkoitetut vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteiden muuttamisesta aiheutuvat kustannukset;

7) 174 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista siirroista aiheutuvat kustannukset;

8) vajaus, joka syntyy sen vuoksi, että työnantaja on 155 §:n perusteella vapautettu vakuutusmaksusta;

9) merimieseläkelain 159 §:n 1 momentin 1—7 ja 9 kohdassa tarkoitetut, mainittuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudet; ja

10) *työuraeläke*.

Edellä 1 momentissa lueteltuihin muihin kuin kuntoutusrahoista aiheutuviin kuluihin ei sisällytetä 178 §:ssä tarkoitettuja eläkkeen osia.

Eläkelaitosten osuus 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdan mukaisista vanhuuseläkekuluista, lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluja, sekä 8 kohdan mukaisista kuluista määräytyy yhteisesti kustannettaviin kuluihin tarkoitettujen varojen mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten osuus

Voimassa oleva laki

10 kohdan mukaisista vanhuuseläkekuluista, lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluja, sekä 8 kohdan mukaisista kuluista määräytyy yhteisesti kustannettaviin kuluihin tarkoitettujen varojen mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten osuus 1 momentin 1 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkekuluista, 1 momentin 2 kohdan mukaisista muista kuin vanhuuseläkekuluista, edellä mainituista 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluista sekä 1 momentin 3—5 kohdan mukaisista kuluista määräytyy eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten osuus 1 momentin 6 ja 7 kohdan mukaisista kuluista määräytyy siten kuin 4 momentin mukaisissa laskuperusteissa on tarkemmin määriteltä. Eläkelaitoksen osuus 1 momentin 9 kohdan mukaisista vastaavista kuluista määräytyy kuten 1 momentin mukaiset yhteisesti kustannettavat kulut. Määrättäessä eläkelaitoksen osuutta sanotuista kustannuksista otetaan huomioon myös siirtymämaksu, joka on määriteltä siirtymämaksusta muuttaessa valtion virastoja, laitoksia tai liikelaitoksia osakeyhtiöiksi annetussa laissa (1341/1992).

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin kulujen jakamisesta eläkelaitosten kesken. Yhteisesti kustannettavien kulujen jakamista varten tarvittavat suuret määritellään:

- 1) työeläkevakuutusyhtiön 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa;
- 2) sosiaali- ja terveysministeriön eläkekassalle asetuksella antamissa laskuperusteissa; ja
- 3) eläkesäätiön 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa.

181 §

Vastuu eläkelaitoksen joutuessa konkurssiin

Eläkelaitokset, mukaan lukien Merimieseläkekassa, vastaavat tällöin yhteisesti myös työeläkevakuutusyhtiöstä annetun lain 14 §:n 3 momentissa tai vakuutusassalain

Ehdotus

1 momentin 1 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkekuluista, 1 momentin 2 kohdan mukaisista muista kuin vanhuuseläkekuluista, edellä mainituista 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluista sekä 1 momentin 3—5 ja 10 kohdan mukaisista kuluista määräytyy eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten osuus 1 momentin 6 ja 7 kohdan mukaisista kuluista määräytyy siten kuin 4 momentin mukaisissa laskuperusteissa on tarkemmin määriteltä. Eläkelaitoksen osuus 1 momentin 9 kohdan mukaisista kuluista määräytyy kuten eläkelaitoksen osuus vastaavista 1 momentin mukaisista yhteisesti kustannettavista kuluista. Määrättäessä eläkelaitoksen osuutta sanotuista momentin mukaisista kuluista otetaan huomioon myös siirtymämaksu, joka on määriteltä siirtymämaksusta muuttaessa valtion virastoja, laitoksia tai liikelaitoksia osakeyhtiöiksi annetussa laissa (1341/1992).

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin kulujen jakamisesta eläkelaitosten kesken. Yhteisesti kustannettavien kulujen jakamista varten tarvittavat suuret määritellään:

- 1) työeläkevakuutusyhtiön 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa;
- 2) sosiaali- ja terveysministeriön eläkekassalle asetuksella antamissa laskuperusteissa; ja
- 3) eläkesäätiön 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa.

181 §

Vastuu eläkelaitoksen joutuessa konkurssiin

(2 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

79 §:n 3 momentissa tarkoitetusta tasoitusmäärästä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaiseen vähimmäismäärään saakka.

182 §

Työttömyysvakuutusrahaston maksu

Työttömyysvakuutusrahaston maksun perusteena ovat 1 momentissa luetelluissa eläkelaitoksissa vakuutettuina olleiden etuudensaajien 74 §:n 3 momentin 2, 3 ja 6 kohdassa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot, joihin lisätään työntekijän työeläkevakuutusmaksun määrä. Työttömyysvakuutusrahaston maksu määrätään siten, että se arvion mukaan vastaa määrää, joka saataisiin, jos mainituista työ- ja ansiotuloista suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Keskimääräisessä vakuutusmaksussa ja työntekijän työeläkevakuutusmaksussa ei tällöin oteta huomioon 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotettua maksua.

185 §

Eläkelaitosten sopimisoikeus

Edellä 3 §:n 1 momentissa mainittujen yksityisten alojen työeläkelakien ja 2 momentin 1—3 ja 5 kohdassa mainittujen julkisten alojen työeläkelakien mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset voivat yksittäistapauksissa tai toimeenpanon helpottamiseksi sopia kustannusten jaosta toisin kuin tässä luvussa säädetään. Tällöin on noudatettava tässä luvussa olevia periaatteita.

207 §

Tietojen antaminen työntekijäin ryhmähenkivakuutusta varten

Myös Valtiokonttorilla ja kunnallisella elä-

182 §

Työttömyysvakuutusrahaston maksu

Työttömyysvakuutusrahaston maksun perusteena ovat 1 momentissa luetelluissa eläkelaitoksissa vakuutettuina olleiden etuudensaajien 74 §:n 3 momentin 2, 3 ja 6 kohdassa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot, joihin lisätään työntekijän työeläkevakuutusmaksun määrä. Työttömyysvakuutusrahaston maksu määrätään siten, että se arvion mukaan vastaa määrää, joka saataisiin, jos mainituista työ- ja ansiotuloista suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua vastaava maksu.

185 §

Eläkelaitosten sopimisoikeus

Edellä 3 §:n 1 momentissa mainittujen yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset ja Keva voivat yksittäistapauksissa tai toimeenpanon helpottamiseksi sopia kustannusten jaosta toisin kuin tässä luvussa säädetään. Tällöin on noudatettava tässä luvussa säädettyjä periaatteita.

207 §

Tietojen antaminen työntekijäin ryhmähenkivakuutusta varten

Myös Valtiokonttorilla ja Kevalla on oi-

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

kelaitoksella on oikeus saada Eläketurvakeskukselta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä 1 momentissa tarkoitettut tiedot ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi.

210 §

Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Eläketurvakeskuksella on 1 momentissa säädetyn lisäksi oikeus avata tekninen käyttöyhteys työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille, maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, Valtiokonttorille tai kunnalliselle eläkelaitokselle 207 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin ja julkisten alojen työeläkelakien toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille 208 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin.

Ehdotus

keus saada Eläketurvakeskukselta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä 1 momentissa tarkoitettut tiedot ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi.

210 §

Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Eläketurvakeskuksella on 1 momentissa säädetyn lisäksi oikeus avata tekninen käyttöyhteys työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille, maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, Valtiokonttorille tai *Kevalle* 207 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin ja julkisten alojen työeläkelakien toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille 208 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin.

218 a §

Työurien kehityksen arviointi

Sosiaali- ja terveysministeriö tekee joka viides vuosi arvion työurien kehityksestä sekä työeläkejärjestelmän taloudellisesta ja sosiaalisesta kestävydestä. Arvioinnissa otetaan huomioon työurasuhteen kehitys ja siihen vaikuttavat eri tekijät. Työurasuhteella tarkoitetaan 18-vuotiaan työvoimaan kuulumisajan odotteen viiden vuoden keskiarvon ja 18-vuotiaan elinajanodotteen viiden vuoden keskiarvon välistä suhdetta. Arvioinnin yhteydessä kuullaan keskeisiä työnantajia ja palkansaajia edustavia keskusjärjestöjä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki

työntekijän eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 8 §:n 1 ja 3 momentti sekä 11, 12, 15, 25, 28 ja 30 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 3 momentti laissa 1460/2011, 28 § osaksi laissa 1165/2007 sekä 30 § osaksi laeissa 628/2009 ja 795/2012,
muutetaan 5 §:n 2, 4 ja 6 momentti, 22 §, 30 b §:n 2 momentti ja 32 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 30 b §:n 2 momentti laissa 1210/2013, sekä
lisätään 30 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1210/2013, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Täydennysmäärä on osuus, jolla Eteran tasoitusvastuun työkyvyttömyyseläkeosa alittaa tason, joka on 70 prosenttia muiden työeläkevakuutusyhtiöiden tasoitusvastuiden työkyvyttömyyseläkeosien keskimäärästä laskettuna vakuutetuista palkoista.

Eteran vastuovelka lasketaan 31 päivänä joulukuuta 2006 ja siitä lähtien vuosittain ennen tämän lain voimaantuloa kertyneen lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen rahastoidun osan ja siihen myöhemmin tehtävien täydennysten osalta kyseisen vakuutus-kannan kuolleisuuteen perustuvan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman erityisen kuolevuusperusteen mukaan. Tämän perusteen ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin perusteella vahvistettujen perusteiden mukaan 31 päivälle joulukuuta 2006 laskettujen vas-

Ehdotus

5 §

Täydennysmäärä on osuus, jolla Eteran työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitettun tasoitussuurensä työntekijän työkyvyttömyyseläkeosa alittaa tason, joka on 70 prosenttia muiden työeläkevakuutusyhtiöiden työkyvyttömyyseläkkeen kertyneen tuloksen keskimäärästä laskettuna vakuutetuista palkoista.

Eteran vastuovelka lasketaan 31 päivänä joulukuuta 2006 ja siitä lähtien vuosittain ennen tämän lain voimaantuloa kertyneen lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen rahastoidun osan ja siihen myöhemmin tehtävien täydennysten osalta kyseisen vakuutus-kannan kuolleisuuteen perustuvan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman erityisen kuolevuusperusteen mukaan. Tämän perusteen ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin perusteella vahvistettujen perusteiden mukaan 31 päivälle joulukuuta 2006 laskettujen vas-

Voimassa oleva laki

taisten ja alkaneiden vanhuuseläkevastuuvelkojen erotus siirretään, siltä osin kuin sitä ei ole käytetty muihin lyhytaikaisissa työsuh-teissa olevien työntekijäin eläkelain mukai-siin vastuisiin, osaksi Eteran tasoituvastuun työkyvyttömyyseläkeosaa. Sosiaali- ja terveystministeriö vahvistaa Eteralle laskuperusteet, joiden mukaan lyhytaikaisissa työsuh-teissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momentin mukaisesti 31 päivänä joulukuuta 2006 lasketusta vastuuvelasta erotetaan vastuuvelan eri osat ja toimintapääomaan kuuluva osa siten, että nämä laskuperusteet vastaavat muiden työeläkevakuutusyhtiöiden noudattamaa laskuperusterakennetta ja turvaavuutta.

Vahvistettaessa vakuutusmaksun perusteita työntekijän eläkelain 168 §:n 1 momentin mukaisesti Eteran tasoituvastuun työkyvyttömyyseläkeosa ja 2 momentissa tarkoitettu täydennysmäärä otetaan huomioon vakuutusmaksun turvaavuuteen vaikuttavana tekijänä.

8 §

Työntekijän eläkelain 75 §:ssä tarkoitettu eläkeote lähetetään työntekijälle ensimmäisen kerran viimeistään vuonna 2008. Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada pyynnöstä tieto rekisteröidyistä työansioistaan jo vuonna 2007.

Vuonna 2008 annettavalla työntekijän eläkeotteella on tiedot työntekijän eläkelain 75 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettuihin työansioista ja etuuksista kymmeneltä eläkeotteen antamista edeltävältä kalenterivuodelta, vuonna 2009 vastaavat tiedot ovat yhdeksältä, vuonna 2010 kahdeksalta, vuonna 2011 seitsemältä ja vuonna 2012 kuudelta eläkeotteen antamista edeltävältä vuodelta. Työntekijän eläkelain 75 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei kuitenkaan ilmoiteta eläkeotteella aikaisemmalta ajalta kuin vuodesta 2005.

Ehdotus

taisten ja alkaneiden vanhuuseläkevastuuvelkojen erotus siirretään, siltä osin kuin sitä ei ole käytetty muihin lyhytaikaisissa työsuh-teissa olevien työntekijäin eläkelain mukai-siin vastuisiin, osaksi Eteran *tasoitumäärän* työkyvyttömyyseläkeosaa. Sosiaali- ja terveystministeriö vahvistaa Eteralle laskuperusteet, joiden mukaan lyhytaikaisissa työsuh-teissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momentin mukaisesti 31 päivänä joulukuuta 2006 lasketusta vastuuvelasta erotetaan vastuuvelan eri osat ja toimintapääomaan kuuluva osa siten, että nämä laskuperusteet vastaavat muiden työeläkevakuutusyhtiöiden noudattamaa laskuperusterakennetta ja turvaavuutta.

Vahvistettaessa vakuutusmaksun perusteita työntekijän eläkelain 168 §:n 1 momentin mukaisesti Eteran *tasoitumäärän* työkyvyttömyyseläkeosa ja 2 momentissa tarkoitettu täydennysmäärä otetaan huomioon vakuutusmaksun turvaavuuteen *vaikuttavina tekijöinä*.

8 §

(1 mom. kumotaan)

(3 mom. kumotaan)

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 § <i>Vuonna 2010 ja sen jälkeen alkavat vanhuuseläkkeet muunnetaan elinaikakertoimella työntekijän eläkelain 82 §:n mukaisesti. Elinaikakerroin vahvistetaan ensimmäisen kerran vuodelle 2009.</i>	(kumotaan)	11 §
12 § <i>Työntekijän eläkelain 140 §:ää sovelletaan poistohakemuksiin, jotka tulevat vireille 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.</i>	(kumotaan)	12 §
15 § <i>Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 alkanut ja 1 päivänä tammikuuta 2005 jatkunut TEL-lain mukainen työsuhde jatkuu yhdenjaksoisena eläketapahtumaan saakka ja eläketapahtuma sattuu ennen vuotta 2012, eläke lasketaan sekä ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen TEL-lain säännösten mukaan että työntekijän eläkelain säännösten mukaan. Eläkettä määrättäessä työsuhteen ei tällöin katsota katkenneen 1 päivänä tammikuuta 2005. Eläkettä laskettaessa sovelletaan myös TEL-lain 2, 5, 5 a, 6, 7, 7 c ja 7 d §:n sekä 9 §:n 2 momentin säännöksiä sellaisina kuin ne olivat voimassa ennen 1 päivää tammikuuta 2005. Jos työsuhteesta TEL-lain ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan laskettu eläke on suurempi kuin työntekijän eläkelain mukaan laskettu eläke, erotus lisätään työntekijän eläkelain mukaan laskettuun eläkkeeseen. Tämä ei kuitenkaan koske osa-aikaeläkettä eikä ennen vuotta 1947 syntyneelle henkilölle myönnetyn osa-aikaeläkkeen jälkeen myönnettävää muuta eläkettä. <i>Jos työnantajalla on palveluksessaan työntekijöitä, joihin sovelletaan 1 momenttia tai joiden työttömyyseläke määräytyy TEL-lain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 8 momentin mukaan ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan, työnantajan on ilmoitettava näiden työntekijöidensä osalta eläkelaitokselle työntekijän eläkelain 144 §:ssä säädettyjen tietojen lisäksi työsuhteiden alkamis- ja päät-</i></i>	(kumotaan)	15 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tymisaikatiedot. Eläkelaitokset ja Eläketurvakeskus valvovat tietojen ilmoittamista ja niiden paikkansa pitävyyttä.

22 §

Jos työntekijä on työskennellyt Suomessa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, työntekijän eläkelain 64 §:n 3 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen työsuhteen palkan perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhte-eläkelakien perusteella.

22 §

Jos työntekijä on työskennellyt Suomessa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, työntekijän eläkelain *muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 4 §:n 2 momentissa* tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen työsuhteen palkan perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhte-eläkelakien perusteella.

25 §

Työnantajalla on oikeus saada päätös siitä, miltä ajalta ennen vuotta 1945 syntyneen työntekijän työansiot ja TEL-lain mukaisessa, ennen 1 päivää tammikuuta 2005 alkaneessa ja 1 päivänä tammikuuta 2005 jatkuneessa työsuhteessa olevan työntekijän työansiot on vakuutettava työntekijän eläkelain mukaan. Päätöksen antaa se eläkelaitos, jossa työnantaja on järjestänyt työntekijän eläketurvan.

(kumotaan)

25 §

28 §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä on oikeus työttömyyseläkkeeseen siten kuin työntekijän eläkelain voimaan tullessa voimassa olevien työsuhte-eläkelakien, niiden muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksissä ja mainittujen voimaantulosäännösten muuttamisesta annetuissa laeissa säädetään. Muilta osin työttömyyseläkkeeseen ja sen saajaan sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain voimaan tullessa voimassa olevan TEL-lain 4 c §:ssä, 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 3 momentissa, 10 d §:ssä ja 17 b §:n 3 momentissa säädetään.

(kumotaan)

28 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, työntekijän oikeus tulevan ajan eläkkeeseen määräytyy samalla tavoin kuin se

Voimassa oleva laki

Ehdotus

määräytyisi, jos työttömyyseläkkeen eläketa-
pahtuma olisi 31 päivänä joulukuuta 2006.
Tällöin tulevan ajan eläkkeen perusteena
olevaa palkkaa laskettaessa ansiot otetaan
huomioon 31 päivään joulukuuta 2006 saak-
ka.

30 §

Työntekijällä, jolla on TEL-lain muuttami-
sesta annetun lain (634/2003) voimaantulo-
säännöksen 18 ja 19 momentin sekä mainitun
lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta
annetun lain (886/2004) voimaantulosään-
nöksen 20 momentin mukaan oikeus siirtyä
vanhuuseläkkeelle 62 vuotta alemmassa iäs-
sä, on oikeus saada myös työntekijän eläke-
lain mukainen vanhuuseläke 62 vuotta alem-
massa iässä. Eläkkeen muuntamisesta vas-
taamaan 62 vuotta alempaa ikää säädetään
tarkemmin sosiaali- ja terveystieteiden
asetuksella.

Jos 1 momentissa tarkoitetun järjestelyn
piiriin kuuluvan työntekijän eläkeikä on
62 vuotta, hänellä on oikeus saada myös
työntekijän eläkelain mukainen vanhuuseläke
62 vuoden iässä. Jos vanhuuseläke alkaa
62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuu-
kauden alusta tai myöhemmin, mutta kuiten-
kin ennen 63 vuoden iän täyttämistä, van-
huuseläkettä vähennetään työntekijän eläke-
lain 12 §:n 2 momentin, sellaisena kuin se oli
voimassa 31 päivänä joulukuuta 2012, mu-
kaisesti.

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläk-
keen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaika-
kertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen
vuotta, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

30 b §

Jos 1 momentissa mainittuna ajankohtana
työntekijän lisäeläkevakuutuksen mukainen
vanhuuseläkeikä on alempi kuin työntekijän
eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen alin
ikäraja, työntekijällä on 30 §:n estämättä oi-
keus 1 momentissa tarkoitettuun lisäeläkkeen
vapaakirjaan ja aiemmin muodostettuihin li-
säeläkkeen vapaakirjoihin sekä työntekijän
eläkelain mukaiseen eläkkeeseen aikaisintaan
lisäeläkevakuutuksen mukaisessa vanhuus-

30 §

(kumotaan)

30 b §

Jos 1 momentissa mainittuna ajankohtana
työntekijän lisäeläkevakuutuksen mukainen
vanhuuseläkeikä on alempi kuin työntekijän
eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen alin
ikäraja, työntekijällä on oikeus 1 momentissa
tarkoitettuun lisäeläkkeen vapaakirjaan ja ai-
emmin muodostettuihin lisäeläkkeen vapaa-
kirjoihin sekä työntekijän eläkelain mukai-
seen eläkkeeseen aikaisintaan lisäeläkeva-
kuutuksen mukaisessa vanhuuseläkeiässä.

Voimassa oleva laki

eläkeiässä. Edellytyksenä on lisäksi, että työsuhde, johon lisäeläketurva on liittynyt, jatkuu mainittuun vanhuuseläkeikään saakka tai päättyy aikaisintaan neljä kuukautta ennen mainitun eläkeiän täyttämistä. Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on myös, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, johon lisäeläketurva on liittynyt.

Ehdotus

Edellytyksenä on lisäksi, että työsuhde, johon lisäeläketurva on liittynyt, jatkuu mainittuun vanhuuseläkeikään saakka tai päättyy aikaisintaan neljä kuukautta ennen mainitun eläkeiän täyttämistä. Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on myös, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, johon lisäeläketurva on liittynyt.

Myönnettäessä työntekijän eläkelain mukainen eläke 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa, eläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke alkaa ennen työntekijälle työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) 11 §:n 2 momentissa säädettyä alinta vanhuuseläkeikää. Tarkemmat säännökset työntekijän eläkelain mukaisen eläkkeen vähentämisestä annetaan sosiaali- ja terveystieteiden asetuksella.

32 §

Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua täydennysmäärää ei vahvisteta enää sen jälkeen, kun Eteran työkyvyttömyyseläkemenot ei ole kolmen peräkkäisen vuoden keskiarvona laskettuna ylittänyt muiden työeläkevakuutusyhtiöiden keskimääräistä työkyvyttömyyseläkemenoa 0,3 prosenttiyksiköllä laskettuna vakuutetuista palkoista. Jos Eteran tasoitusvastuun työkyvyttömyyseläkeosa tällöin ylittää muiden työeläkevakuutusyhtiöiden tasoitusvastuun keskimääräisen työkyvyttömyyseläkeosan laskettuna vakuutetuista palkoista enemmän kuin 30 prosentilla, ylittävä osa käytetään työntekijän eläkelain 179 §:n mukaisten yhteisesti kustannettavien etuuksien kustantamiseen. Edellä mainittu kolmen peräkkäisen vuoden keskimääräinen työkyvyttömyyseläkemenot lasketaan ensimmäisen kerran vuonna 2014 vuosien 2011—2013 työkyvyttömyyseläkemenojen keskiarvona.

32 §

Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua täydennysmäärää ei vahvisteta enää sen jälkeen, kun Eteran työkyvyttömyyseläkemenot ei ole kolmen peräkkäisen vuoden keskiarvona laskettuna ylittänyt muiden työeläkevakuutusyhtiöiden keskimääräistä työkyvyttömyyseläkemenoa 0,3 prosenttiyksiköllä laskettuna vakuutetuista palkoista. Jos Eteran työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitettua tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosa tällöin ylittää muiden työeläkevakuutusyhtiöiden työkyvyttömyysliikkeen kertyneen keskimääräisen tuloksen laskettuna vakuutetuista palkoista enemmän kuin 30 prosentilla, ylittävä osa käytetään työntekijän eläkelain 179 §:n mukaisten yhteisesti kustannettavien etuuksien kustantamiseen. Edellä mainittu kolmen peräkkäisen vuoden keskimääräinen työkyvyttömyyseläkemenot lasketaan ensimmäisen kerran vuonna 2014 vuosien 2011—2013 työkyvyttömyyseläkemenojen keskiarvona.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
20 .

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa
eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta
2017 tai sen jälkeen.

4.

Laki**yrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 19—21, 60, 61, 64 ja 66 § sekä 74 §:n 3 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 19 § osaksi laissa 1431/2011, 20 § laissa 1166/2007, 21 § laissa 913/2010, 60 § osaksi laissa 630/2009 ja 66 § laissa 630/2009,
muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentin 1 kohta, 5 ja 8—11 §, 12 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 13—18 §, 22 §:n 1 momentti, 31, 34, 49, 62 ja 63 §, 65 §:n 1 momentti, 68 §:n 2 momentti, 3 momentin 2 kohta ja 5 momentti, 69 §, 76 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 77 §, 81 §:n 2 momentti, 84 §:n 1 momentti, 84 a §:n 2 momentti, 85 §:n 1 momentti, 87 §:n 1 momentti, 89 §:n 1 momentti, 91 §:n 2 momentti, 107 §:n 3 momentti, 114, 117 ja 125 §, 129 §:n 2 momentti, 130 §:n 4 momentti ja 139 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 8 § laissa 798/2012, 9, 10 ja 49 § osaksi laissa 798/2012, 13 § osaksi laeissa 1431/2011, 798/2012 ja 873/2015, 14 ja 17 § osaksi laissa 1431/2011, 16 § osaksi laissa 873/2015, 22 §:n 1 momentti ja 31 § osaksi laissa 1166/2007, 34 § ja 107 §:n 3 momentti laissa 636/2009, 63 ja 77 § osaksi laissa 630/2009, 68 §:n 5 momentti ja 84 §:n 1 momentti laissa 1166/2007, 69 § laissa 1458/2011, 76 § laissa 630/2009, 81 §:n 2 momentti, 84 a §:n 2 momentti ja 91 §:n 2 momentti laissa 888/2014, 85 §:n 1 momentti laeissa 1431/2011 ja 873/2015, 87 §:n 1 momentti laissa 873/2015, 125 § laeissa 636/2009 ja 355/2010 ja 139 §:n 1 momentti laissa 913/2010, sekä
lisätään 2 §:n 1 momenttiin siitä lailla 636/2009 kumotun 2 kohdan tilalle uusi 2 kohta, lakiin uusi 50 a—50 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko, lakiin uusi 69 c §, 88 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 92 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään yrittäjän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osa-aikaeläkkeeseen, kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä yrittäjän edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

Ehdotus

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään yrittäjän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, *osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen*, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja *työuraeläkkeeseen* sekä yrittäjän edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Keskeiset määritelmät

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

2 kohta on kumottu L:lla 14..8.2009/636.

2) **alimmalla vanhuuseläkeiällä** 8 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua yrittäjän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää;

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

- 1) vanhuuseläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä;
- 2) osa-aikaeläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 13 §:n mukaisesti;
- 3) työkyvyttömyyden alkamista 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla; tai
- 4) edunjättäjän kuolemaa.

- 1) vanhuuseläkkeen *alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää*;
- 2) *osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää*;
- 3) työkyvyttömyyden alkamista 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 4) *työuraeläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 50 a §:n mukaisesti; tai*
- 5) edunjättäjän kuolemaa.

4 §

4 §

Lain ulkopuolelle jäävä yrittäjätoiminta

Lain ulkopuolelle jäävä yrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

- 1) yrittäjän toimintaa ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua, eikä työskentelyä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jona yrittäjä täyttää 68 vuotta;

Tämä laki ei koske:

- 1) yrittäjän toimintaa ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua, eikä työskentelyä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, *jolloin vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt yrittäjä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt yrittäjä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt yrittäjä täyttää 70 vuotta (vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja)*;

5 §

5 §

Urheilijan vakuuttaminen

Urheilijan vakuuttaminen

Tätä lakia ei sovelleta urheilemiseen. Urheilemista koskevasta eläketurvasta säädetään urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa (575/2000).

Tätä lakia ei sovelleta urheilemiseen. Urheilemista koskevasta eläketurvasta säädetään urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa (276/2009).

8 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta tai lykätylle vanhuuseläkkeelle 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden jälkeen. Yrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän tässä laissa tarkoitettua yrittäjätoimintaansa.

Jos yrittäjä jää merimieseläkelain (1290/2006) mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen 63 vuoden ikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan yrittäjän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

8 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Yrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän tässä laissa tarkoitettua yrittäjätoimintaansa.

Yrittäjän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen yrittäjän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan elinajan muutokseen 76 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Jos yrittäjä jää merimieseläkelain (1290/2006) mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen tämän lain mukaista alinta vanhuuseläkeikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan yrittäjän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

*Vanhuuseläkkeen määrä**Vanhuuseläkkeen määrä*

Jos vanhuuseläke alkaa 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

2 momentti on kumottu L:lla 14.12.2012/798.

3 momentti on kumottu L:lla 14.12.2012/798.

Vanhuuseläkettä lykätessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta (*lykkäyskorotus*). Lykkäyskorotus lasketaan 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos vanhuuseläke alkaa *yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän* täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

*Jos yrittäjän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).*

Yrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työtömyyspäivärahaa.

10 §

10 §

*Vanhuuseläkkeen alkaminen**Vanhuuseläkkeen alkaminen*

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona eläkettä on haettu. *Muu vanhuuseläke kuin lykätty vanhuuseläke* voidaan myöntää myös takautuvasti enintään eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kolmelta kuukaudelta tai pätevistä syistä tätä pidemmältä ajalta. Eläkkeen takautuva myöntäminen edellyttää, että yrittäjän tässä laissa tarkoitettu vakuutus on päättynyt ennen eläkkeen alkamista.

Vanhuuseläkkeen aikana 113 §:n mukaan vakuutetusta yrittäjätoiminnasta kertynyt eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona *yrittäjä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja* jona eläkettä on haettu. Vanhuuseläke voidaan myöntää myös takautuvasti enintään eläkkeen hakemiskuukautta *edeltäneiltä* kolmelta kuukaudelta tai pätevistä syistä tätä pidemmältä ajalta. Eläkkeen takautuva myöntäminen edellyttää, että yrittäjän tässä laissa tarkoitettu vakuutus on päättynyt ennen eläkkeen alkamista.

Vanhuuseläkkeen aikana 113 §:n mukaan vakuutetusta yrittäjätoiminnasta kertynyt eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan *vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan* täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos yrittäjä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona yrittäjä on täyttänyt 8 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Yrittäjä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun yrittäjä täyttää 63 vuotta. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä *lukien* ja vanhuuseläke lakkautetaan *arvioidun* työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osa-aikaeläke

12 §

Osa-aikaeläkkeeseen liittyviä käsitteitä

Osa-aikaeläkeoikeutta ratkaistaessa tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *ansiotyöllä* työeläkelakien perusteella vakuutettavaa työskentelyä;
- 2) *kokoaikatyöllä* tämän lain mukaan vakuutettua yrittäjätoimintaa, jonka vahvistettu työtulo on vähintään 11 008,28 euroa vuodessa.

Jäljempänä 13, 14, 17, 18 ja 21 §:ssä mainitulla osa-aikatyöllä tarkoitetaan työeläkelakien perusteella vakuutettavaa työtä, jota yrittäjä tekee osa-aikaeläkkeellä ollessaan. Tällaiseen osa-aikatyöhön rinnastetaan osa-aikatyö, jota tehdään EU- tai ETA-maassa.

Jäljempänä 13 §:n 5 momentissa ja 14 §:ssä tarkoitettulla vakiintuneella ansiolla tarkoitetaan 70 §:n mukaista tulevan ajan ansiota kuitenkin siten, että osa-aikaeläkettä varten eläkkeen alkamista edeltävän vuoden työtulossa otetaan huomioon yrittäjän 116 §:n mukaan maksaman pienennetyn työeläkevaikutusmaksun vaikutus.

11 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Yrittäjä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun yrittäjä täyttää *alimman vanhuuseläkeikänsä*. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

12 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Yrittäjän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

- 1) *vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;*
- 2) *vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;*
- 3) *vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen 76 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti.*

Yrittäjällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta (612/2006) annetun lain tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 61—67-vuotiaalla yrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

1) hän on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 18 kuukauden aikana ollut työeläkelakien mukaisessa kokoaikatyössä vähintään 12 kuukautta;

2) hänellä on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien alaisia työansioita vähintään lukua 60 vastaava määrä; mainittu määrä saadaan jakamalla kunkin kalenterivuoden työansiot 41,89 euron 25-kertaisella määrällä pyörittämällä näin saatu osamäärä alaspäin lähimpään kokonaislukuun, joka voi olla enintään 12 ja laskemalla eri vuosien osamäärät yhteen;

3) hän ei saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa lakisääteistä eläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta; ja

4) hänellä ei ole tässä laissa tarkoitetun yrittäjätoiminnan päättymisen jälkeen julkisten alojen työeläkelaeissa tarkoitetun kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutta mainituissa laeissa tarkoitettuun osa-aikaeläkkeeseen.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun työhön rinnastetaan työ EU- tai ETA-maassa.

Jos yrittäjä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetyskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyö täyttyy, jos:

1) yrittäjä lopettaa tässä laissa tarkoitetun yrittäjätoimintansa kokonaan tai puolittaa välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista olleen, vähintään neljä kuukautta jatkuneen

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on yrittäjän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (varhennusvähennys).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (lykkäyskorotus).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja yrittäjä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta 1 momentissa tarkoitettua osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

yhdenjaksoisen yrittäjätoiminnan keskimääräisen työtulon; tällöin työtulo otetaan huomioon täysiltä kalenterikuukausilta osa-aikaeläkkeen alkamisvuodelta ja välittömästi sitä edeltävän enintään 60 kuukauden ajalta;

2) hänen jatkaessaan yrittäjätoimintaansa jäljellä oleva työtulo on vähintään 5 504,14 euroa;

3) hän esittää eläkelaitokselle riittävän selvityksen työpanoksensa vähentymisestä; ja

4) hän ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta aikaa, jolta yrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua päivärahaa siltä osin kuin yrittäjä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

Jos yrittäjä lopettaa tai puolittaa tässä laissa tarkoitetun yrittäjätoiminnan 4 momentin 1 kohdan mukaisesti, osa-aikatyötä koskeva edellytys täyttyy, jos hänen työeläkelaeissa tarkoitettua osa-aikatyöstä saamansa työansiot ovat 35—70 prosenttia vakiintuneesta ansiota ja työajassa ja työpanoksessa on tapahtunut vastaava muutos.

Jos tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyö on työsuhteessa tehtyä työtä ja hänen osa-aikatyötään koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla siten, ettei 5 momentissa tarkoitettu työaika-edellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähentymisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täytävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

14 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia vakiintuneen ansion ja työeläkelakien mukaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

14 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myö-

Voimassa oleva laki

Jos yrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tässä laissa tarkoitetun kokonaistyötulon osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 75 prosenttia yrittäjälle osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneista, työeläkelakien mukaisista eläkkeistä ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain perusteella karttuneesta etuudesta. Jos eläkkeestä on vähennettävä ensisijainen etuus, osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä lasketaan näin vähennetystä eläkkeestä. Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä tarkistetaan, jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai tällaisen etuuden määrä muuttuu.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuun eläkkeeseen rinnastetaan eläke, joka yrittäjälle on karttunut EU- tai ETA-maassa tai Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa.

Jos yrittäjällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain mukaan ja 3 momentissa mainittu 75 prosentin enimmäismäärä vähentää osa-aikaeläkkeen määrää, vähennys tehdään näiden lakien kesken vakiintuneessa ansiossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

15 §

Osa-aikaeläkkeen alkaminen

Osa-aikaeläke alkaa sitä seuraavan kuukauden alusta lukien, jona yrittäjä täyttää 13 §:ssä tarkoitetut edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Osa-aikaeläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Ehdotus

hemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkelaitos poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 107 §:ssä.

15 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun yrittäjälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;

2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun

Voimassa oleva laki

Ehdotus

mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja

3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä yrittäjätoiminnasta ansaitusta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 8 §:ssä säädetään, jos yrittäjälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, yrittäjälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 9 §:ssä säädetään.

16 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

- 1) yrittäjätoiminnan tai työsuhteen päättymisestä tai uuden alkamisesta;
- 2) muutoksista yrittäjätoiminnassa;
- 3) uuden työeläkkeen tai vastaavan ulkomailta myönnetyn etuuden alkamisesta;
- 4) yli kuuden viikon mittaisesta työn keskeytyksestä, ei kuitenkaan, jos keskeytys johtuu sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua päivärahaa enintään 12 kuukauden ajalta; ja
- 5) ensisijaisen etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta.

16 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva yrittäjä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 15 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaisesti, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Työsuhteessa oleva osa-aikaeläkkeen saaja on lisäksi velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

- 1) työaikajärjestelyjensä muutoksista;
- 2) muista kuin työehtosopimusten mukaisista palkan tarkistuksista; ja
- 3) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta ellei poissaolo johdu 1 momentin 4 kohdassa mainituista syistä tai siitä, että hän saa sairausajan palkkaa.

17 §

Osa-aikaeläkkeen tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläkettä määrättäessä huomioon otetuista 89 §:n mukaisella palkkakertoimella tarkasteluajankohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista; tai

2) osa-aikaeläkkeen saaja saa oikeuden osa-aikaeläkkeeseen sellaisen työeläkelain mukaan, jonka perusteella hänellä ei aiemmin ole ollut oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

Tarkistaminen tehdään muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien tai, jos muutos tapahtuu kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, tästä päivästä lukien.

Kun osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, vakiintuneena ansiotulona pidetään ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrättäessä.

18 §

Osa-aikaeläkkeen keskeyttäminen

Jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansio tai työstä poissaoloaika muuttuu tilapäisesti siten, etteivät osa-aikatyölle 13 §:n 4 ja 5 momentissa tarkoitettut edellytykset

17 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 15 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään leppämään 50 f §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

18 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle yrittäjälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista

Voimassa oleva laki

Ehdotus

täyty, keskeytetään osa-aikaeläkkeen maksaminen eläkkeensaajan ilmoituksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta. Maksaminen keskeytetään seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen edellyttäen, että syy eläkkeen keskeyttämiselle on edelleen olemassa. Maksettu osa-aikaeläke peritään takaisin 107 §:ssä säädettyllä tavalla ajalta, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät ole täyttyneet.

Keskeytettyä osa-aikaeläkettä ryhdytään eläkkeensaajan ilmoituksesta maksamaan uudelleen siitä lukien, kun osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Jos keskeytetyn osa-aikaeläkkeen uudelleen maksamista ei ole pyydetty kuuden kuukauden kuluessa osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä, eläke lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta lukien.

varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuoritukseksi.

19 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana yrittäjä ei enää täytä 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 4 tai 5 momentissa mainittuja eläkkeen saamisen edellytyksiä, jollei 18 §:stä muuta johdu. Jos osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset päättyvät kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin mainitusta päivästä. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös taikautuvasti.

Jos yrittäjän osa-aikaeläke on lakkautettu, hänellä on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläke, kun hän täyttää sen saamisen edellytykset.

Jos osa-aikaeläke on ollut lakkautettuna enintään kuusi kuukautta, lakkautetun osa-aikaeläkkeen jälkeistä uutta osa-aikaeläkettä määrättäessä käytetään vakiintuneena ansiotona aikaisemman osa-aikaeläkkeen perusteena ollutta vakiintunutta ansiota.

19 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

(kumotaan)

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20 §

20 §

Työkyvyttömyyseläke ja vanhuuseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen

Työkyvyttömyyseläke ja vanhuuseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen

Jos osa-aikaeläkettä saavalle yrittäjälle myönnetään työkyvyttömyyseläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osa-aikaeläkettä, osa-aikaeläke otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen tai vanhuuseläkkeen osasuorituksena.

(kumotaan)

21 §

21 §

Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Jos osa-aikaeläkkeellä oleva yrittäjä ei hae vanhuuseläkettä 68 vuotta täytettyään, osa-aikaeläke muutetaan 68 vuoden iässä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Osa-aikaeläkkeen suuruisista vanhuuseläkettä ei muunneta elinaikakertoimella. Kun yrittäjä hakee vanhuuseläkettä, vanhuuseläke laskeaan uudelleen ja muunnetaan 76 §:n mukaisesti elinaikakertoimella.

(kumotaan)

22 §

22 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Alle 63-vuotiaalla yrittäjällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

Yrittäjällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

2) hänellä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 70 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja

2) hänellä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 70 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja

3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

31 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, viivästykskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 65 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi. *Kuntoutusraha-ajan aikaisesta työskentelystä karttuu uutta eläkettä 61 §:n mukaisesti.*

34 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen työeläkelakien mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke:

- 1) *kunnallisen eläkelain (549/2003) 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella;*
- 2) *valtion eläkelain (1295/2006) 35 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella; tai*
- 3) *valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 2 kohtaa soveltaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (261/2008) 6 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:n perusteella.*

31 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, *eläkelaitoksen takautumisoikeudesta*, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, *osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä*, viivästykskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 65 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

34 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke *julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.*

Lisäksi yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella *julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan* ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläk-

Voimassa oleva laki

Lisäksi yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella kunnallisen eläkelain 24 §:n 1 momentin 1 kohdan tai valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 1 kohdan taikka viimeksi mainittua lainkohdtaa soveltaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 6 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n nojalla ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

49 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.

Yrittäjällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana harjoitetun yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, jos hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi. Jos yrittäjä harjoittaa yrittäjätoimintaa muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, yrittäjällä on oikeus tämän yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, jos hänelle myönnetään 8 §:ssä mainittu vanhuuseläke tai *lykätty vanhuuseläke*. Yrittäjällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä harjoitetun yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 74 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä

Ehdotus

keensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

49 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää *alimman vanhuuseläkeikänsä*.

Yrittäjällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana harjoitetun yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, jos hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi. Jos yrittäjä harjoittaa yrittäjätoimintaa muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, yrittäjällä on oikeus tämän yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, jos hänelle myönnetään vanhuuseläke. Yrittäjällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä harjoitetun yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 74 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä *alimman vanhuuseläkeiän* täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

Voimassa oleva laki

63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) yrittäjä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) yrittäjälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska yrittäjä on täyttänyt 63 vuotta.

Ehdotus

1) yrittäjä on täyttänyt *alimman vanhuuseläkeikänsä* ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) yrittäjälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska yrittäjä on täyttänyt *alimman vanhuuseläkeikänsä*.

Työuraeläke

50 a §

Oikeus työuraeläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

1) *hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 50 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;*

2) *hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 32 §:ssä tarkoitetun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;*

3) *hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja*

4) *työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen viereille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulumat enintään vuosi.*

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset keskeytykset työstä sairauden tai tilapäisen työttömyyden vuoksi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava 50 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

50 b §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Yrittäjän 50 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

- 1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;*
- 2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;*
- 3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;*
- 4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;*
- 5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka*
- 6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.*

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fyysiset tekijät, kuormitusta lisäävien suojarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot. Lisäksi rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon jatkuva ympärivuorokautinen kuormittava sidonnaisuus tuotantoeläimiin.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

50 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

50 d §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona yrittäjä täyttää 50 a §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

50 e §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 50 a §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos yrittäjä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai yrittäjän ja eläkelaitoksen sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

50 f §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpuluun edistämisestä annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voidaan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

50 g §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

50 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Yrittäjällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi.

50 i §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos yrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

50 j §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko yrittäjällä

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että yrittäjän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 24 §:n mukaan.

50 k §

Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

50 l §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle ryhtymisestään ansiotyöhön.

60 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

1) 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 68 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välisenä aikana tämän lain perusteella vakuutetun yrittäjätoiminnan kokonaistyötulosta;

2) palkattomilta ajoilta; ja

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta. (14.8.2009/630)

Eläkkeeseen ei oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden kokonaistyötulo, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi 63 §:n mukaan.

60 §

Eläkkeen karttuman perusteet

(kumotaan)

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

61 §

61 §

Eläkkeen karttuminen kokonaistyötulosta

Eläkkeen karttuminen kokonaistyötulosta

Eläkettä karttuu eläkkeen perusteena olevasta kokonaistyötulosta:

(kumotaan)

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää 53 vuotta;

2) 1,9 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona yrittäjä täyttää 53 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää 63 vuotta;

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona yrittäjä täyttää 63 vuotta sen kalenterikuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää 68 vuotta.

Kun 1 momentissa tarkoitettu karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, siltä kalenterivuodelta, jona yrittäjä täyttää 53 tai 63 vuotta, katsotaan ennen mainitun iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua saaduksi työtuloksi niin suuri osuus kalenterivuoden kokonaistyötulosta kuin ansiokuukausien määrä mainitun iän täyttämiskuukauden loppuun on ansiokuukausien määrästä kyseisenä vuonna. Tällöin ansiokuukaudeksi katsotaan kalenterikuukausi, jonka aikana vakuutus on voimassa.

Jos yrittäjä työskentelee muussa EU- tai ETA-maassa kuin Suomessa 53 vuotta täytettyään, teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan tämän lain perusteella vakuutetun yrittäjätoiminnan kokonaistyötulon perusteella.

62 §

62 §

Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia yrittäjän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman 68 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan välisenä aikana tämän lain perusteella vakuutetun yrittäjätoiminnan kokonaistyötulosta.

Eläkkeeseen ei oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden kokonaistyötulo, jos tuleva

Voimassa oleva laki

Ehdotus

aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 63 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia yrittäjän kuukauden kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 68 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

63 §

63 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona yrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää 63 vuotta (*tuleva aika*). Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että yrittäjällä on työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 70 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden *sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.*

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona yrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää *alimman vanhuuseläkeikänsä (tuleva aika)*. *Jos yrittäjän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona yrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän.* Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että yrittäjällä on työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 70 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta.

64 §

64 §

Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä

Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia tämän lain perusteella vakuutetun yrittäjätoiminnan kokonaistyöstä ajalta, jolta yrittäjä saa työeläkelakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai niitä vastaavaa ulkomailta maksettua eläkettä.

(kumotaan)

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

65 §

65 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkejältä

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkejältä

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle yrittäjälle myöhemmin myönnetään *vanhuuden tai työkyvyttömyyden perusteella* uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona yrittäjä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle yrittäjälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona yrittäjä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

66 §

66 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 68 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 61 ja 62 §:n mukaisesti.

(kumotaan)

68 §

68 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Eläkkeeseen oikeuttaa yrittäjän 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa yrittäjän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumaan saakka.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 75 prosenttia työttömyysturvalaissa tarkoitettun ansioon suhteutetun päivärahan pe-

Eläkkeeseen oikeuttaa yrittäjän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa yrittäjän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumaan saakka.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 75 prosenttia *työttömyysturvalain mukaisen* ansioon suhteutetun päivärahan perus-

Voimassa oleva laki

rusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu ennen 63 vuoden iän täyttämistä;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta yrittäjä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä taikka vastaavaa ulkomaista etuutta tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. Osa-aika- ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Ehdotus

teena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu *alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskauden loppuun mennessä*;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta yrittäjä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä, vastaavaa ulkomaista etuutta taikka kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionin toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen* ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

69 §

Työeläkeote

Yrittäjälle, joka on 18—67-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansiostaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;

2) eläkkeeseen oikeuttava tämän lain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistyötulot;

3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;

4) peruste ja aika, jolta eläkettä karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja

5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

69 §

Työeläkeote

Yrittäjälle, joka on *17—69-vuotias*, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansiostaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;

2) eläkkeeseen oikeuttava tämän lain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistyötulot;

3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;

4) peruste ja aika, jolta *etuutta* karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja

5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, *ei kuitenkaan silloin, kun yrittäjä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä*.

Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi yrittäjän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

Voimassa oleva laki

2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

Ehdotus

1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

69 c §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeikästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio yrittäjän tavoite-eläkeikästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeiässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle yrittäjälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio yrittäjän tavoite-eläkeikästä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

74 §

Eläke entisin perustein

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle yrit-

74 §

Eläke entisin perustein

(3 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

täjälle myönnetään vanhuuseläke, joka alkaa ennen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samoin perustein kuin edellä mainittu työkyvyttömyyseläke.

Elinaikakerroin

76 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

Elinaikakerroin annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

76 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen yrittäjän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen. Ikärajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos yrittäjän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat määrätään siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat vuosittain viimeistään

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta.

77 §

77 §

*Perhe-eläkkeen peruste**Perhe-eläkkeen peruste*

Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjäntäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 75 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 75 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäntäjän ikä olisi korotushetkellä.

Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjäntäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 85—87 §:n mukaista edunjäntäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjäntäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 75 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 75 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäntäjän ikä olisi korotushetkellä.

81 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen työnsä ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

81 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

84 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke tai osa-aikaeläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä tai osa-aikaeläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

84 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat

Voimassa oleva laki

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke tai *osa-aikaeläke*, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 81 §:n mukaisesti määrätty eläke.

84 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 74 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisiin perusteisiin.

85 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yrittäjän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetyskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetyskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetyskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetyskorvaus tai eläke;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetyskorvaus;

Ehdotus

etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 81 §:n mukaisesti määrätty eläke.

84 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään muu uusi eläke, *kuin osittainen varhennettu vanhuuseläke*, johon ei sovelleta 74 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisiin perusteisiin.

85 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yrittäjän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetyskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetyskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetyskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetyskorvaus tai eläke;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetyskorvaus tai eläke;

Voimassa oleva laki

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty päiväraha tai tapaturmaeläke.

Ehdotus

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

6) potilasvahinkolain (585/1986) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke.

87 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilaissa, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai sotilastapaturmalaisissa tarkoitettua päivärahaa taikka liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella.

87 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain *mukaista* päivärahaa taikka *liikennevakuutuslain tai potilasvahinkolain* mukaista ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. *Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.*

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

88 §

88 §

Takautumisoikeus

Takautumisoikeus

Eläkelaitoksella on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen, perhe-eläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin raideliikennevastuulain (113/1999) mukaisen toiminnan harjoittajalta, jos yrittäjän työkyvyttömyyden tai edunjättäjän kuoleman aiheuttaa raideliikennevastuulain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkelaitoksen oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt tai edunsaaja raideliikennevastuulain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

89 §

89 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella

Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitetut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa kokonaistyötulot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

Tässä laissa tarkoitetut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa kokonaistyötulot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. *Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.*

91 §

91 §

Eläkehakemus

Eläkehakemus

Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 33 §:n perusteella ennakkopäätöksen

Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 33 §:n tai työuraeläkehakemuksen kä-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

sittelyn yhteydessä 50 j §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

92 a §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkelaitokselle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvion sen 50 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkyvyvaatimuksesta;

2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;

3) arvion hakijan 50 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä

4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 50 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkelaitokselle selvitys yrittäjätöön sisällöstä.

Jos työterveyshuollon lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkelaitos voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkelaitokselle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

107 §

107 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheuttomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheuttomasti julkisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää asianomainen julkisten alojen eläkelaitos siten kuin *asianomaisessa* julkisten alojen työeläkelaiissa säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisinperittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheuttomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheuttomasti julkisten alojen *eläkelain* mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää *Keva* siten kuin takaisinperinnästä julkisten alojen *eläkelaiissa* säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisinperittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

114 §

114 §

Työeläkevakuutusmaksu

Työeläkevakuutusmaksu

Tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseksi yrittäjä on velvollinen suorittamaan työtulon perusteella lasketun työeläkevakuutusmaksun.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella vuosittain työeläkevakuutusmaksuprosentin, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua prosentteina palkoista, *kun sanotun lain 153 §:ssä tarkoitettua 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotetun työeläkevakuutusmaksun osuutta ei oteta huomioon.*

Yrittäjän 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta lukien työeläkevakuutusmaksuprosentiksi vahvistetaan kui-

Tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseksi yrittäjä on velvollinen suorittamaan työtulon perusteella lasketun työeläkevakuutusmaksun.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella vuosittain työeläkevakuutusmaksuprosentin, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua prosentteina palkoista.

Vakuutusmaksuun sisältyvä eläkelaitoksen konkurssista johtuvia kuluja varten perittävä työeläkevakuutusmaksun osa määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön työntekijän eläkelain 181 §:n perusteella antamien perusteiden mukaisesti.

Voimassa oleva laki

tenkin edellä tarkoitettu prosenttimäärä lisätynä yhtä monella prosenttiyksiköllä kuin työntekijän eläkelain 153 §:ssä tarkoitettu 53 vuotta täyttäneiden työntekijäin eläkemaksu ylittää sitä nuorempien työntekijäin eläkemaksun.

Vakuutusmaksuun sisältyvä eläkelaitoksen konkurssista johtuvia kuluja varten perittävä työeläkevakuutusmaksun osa määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön työntekijän eläkelain 181 §:n perusteella antamien perusteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkelaitoksen esityksestä työeläkevakuutusmaksun tarkemmat laskentaperusteet.

Ehdotus

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkelaitoksen esityksestä työeläkevakuutusmaksun tarkemmat laskentaperusteet.

117 §

Tilanteet, jolloin yrittäjällä ei ole oikeutta maksaa lisätyöeläkevakuutusmaksua tai pienennettyä työeläkevakuutusmaksua

Yrittäjä ei voi maksaa lisätyöeläkevakuutusmaksua tai pienennettyä työeläkevakuutusmaksua, jos:

- 1) hän saa työeläkelakien mukaista eläkettä;
- 2) hänellä on maksamattomia tämän lain mukaisia työeläkevakuutusmaksuja;
- 3) hänen tässä laissa tarkoitettu vakuutuksensa ei jatku koko kalenterivuotta samassa eläkelaitoksessa;
- 4) hän on sanottuna kalenterivuonna oikeutettu 115 §:ssä tarkoitettuun aloittavan yrittäjän alennukseen; tai
- 5) *hän on yli 63-vuotias tai täyttää sanottuna kalenterivuonna 63 vuotta.*

125 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos eläkelaitoksen päätös sisältyy julkisten alojen

117 §

Tilanteet, jolloin yrittäjällä ei ole oikeutta maksaa lisätyöeläkevakuutusmaksua tai pienennettyä työeläkevakuutusmaksua

Yrittäjällä ei ole oikeutta maksaa lisätyöeläkevakuutusmaksua *eikä* pienennettyä työeläkevakuutusmaksua, jos:

- 1) hän saa työeläkelakien mukaista eläkettä;
- 2) hänellä on maksamattomia tämän lain mukaisia työeläkevakuutusmaksuja;
- 3) hänen tässä laissa tarkoitettu vakuutuksensa ei jatku koko kalenterivuotta samassa eläkelaitoksessa; tai
- 4) hän on *mainittuna* kalenterivuonna oikeutettu 115 §:ssä tarkoitettuun aloittavan yrittäjän alennukseen.

125 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos eläkelaitoksen päätös sisältyy *Kevan* viimei-

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen eläkelaeissa säädetään.

2 momentti on kumottu L:lla 14.5.2010/355.

129 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Päätösyhdistelmän viimeisenä eläkelaitoksena antaneen eläkelaitoksen on pyydettävä lausunto julkisten alojen eläkelaitokselta ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee julkisten alojen eläkelaitoksen hoitamaa eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

130 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos viimeisenä eläkelaitoksena päätösyhdistelmän antanut eläkelaitos on pyytänyt 129 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon julkisten alojen eläkelaitokselta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkelaitoksen on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

139 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutuskustannuksista

Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitetut eläkelaitokset vastaavat tämän lain mukaisista eläkkeistä, kuntoutusrahoista ja muista

Ehdotus

senä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen eläkelaeissa säädetään.

129 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Päätösyhdistelmän viimeisenä eläkelaitoksena antaneen eläkelaitoksen on pyydettävä lausunto *Kevalta* ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee *Kevan* hoitamaa eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

130 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos viimeisenä eläkelaitoksena päätösyhdistelmän antanut eläkelaitos on pyytänyt 129 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon *Kevalta* eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkelaitoksen on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

139 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutuskustannuksista

Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitetut eläkelaitokset vastaavat tämän lain mukaisista eläkkeistä, kuntoutusrahoista ja muista

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

etuuksista aiheutuvista kustannuksista 138 §:n mukaisten vakuutusmaksuvastuidensa suhteessa. Näihin kustannuksiin ei sisällytetä palkattomista ajoista karttuneita eläkkeen osia. Kuntoutusrahan kustannukseksi katsotaan eläkelaitoksen maksaman kuntoutusrahan kokonaismäärä ja 21 §:ssä tarkoitetulla tavalla vanhuuseläkkeeksi muutetun osa-aikaeläkkeen kustannukseksi katsotaan vanhuuseläkkeeksi muutetun osa-aikaeläkkeen kokonaismäärä.

Ehdotus

etuuksista aiheutuvista kustannuksista 138 §:n mukaisten vakuutusmaksuvastuidensa suhteessa. Näihin kustannuksiin ei sisällytetä palkattomista ajoista karttuneita eläkkeen osia. Kuntoutusrahan kustannukseksi katsotaan eläkelaitoksen maksaman kuntoutusrahan kokonaismäärä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

5.

Laki

yrittäjän eläkelain voimaannosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yrittäjän eläkelain voimaannosta annetun lain (1273/2006) 4 §:n 2 momentti, 11, 14, 15 ja 28 §, sellaisina kuin niistä ovat 11 § osaksi laissa 1462/2011, 14 § osaksi laissa 631/2009 ja 28 § osaksi laissa 1167/2007, sekä
muutetaan 23 § sekä 29 §:n 4 ja 5 momentti, sellaisena kuin niistä on 29 §:n 4 momentti laissa 799/2012, seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
4 §	4 §
<p><i>Jos yrittäjä kirjallisesti irtisanoo yrittäjän eläkelain voimaantulovuonna vakuutuksen päättymään voimaantulovuoden kesä-, syys- tai joulukuun viimeisenä päivänä, vakuutuksen ei ole tarvinnut jatkua yhtä vuotta. Irtisanomisen on tapahduttava viimeistään kolme kuukautta ennen vakuutuksen päättymispäivää.</i></p>	<p>(2 mom. kumotaan)</p>
11 §	11 §
<p><i>Yrittäjän eläkelain 69 §:ssä tarkoitettu eläkeote lähetetään yrittäjälle ensimmäisen kerran viimeistään vuonna 2008.</i> <i>2 momentti on kumottu L:lla 22.12.2011/1462.</i> <i>Vuonna 2008 annettavalla yrittäjän eläkeotteella on tiedot yrittäjän eläkelain 69 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettua yrittäjätoiminnasta ja muista työansioista sekä etuuksista kymmeneltä eläkeotteen antamista edeltävältä kalenterivuodelta, vuonna 2009 vastaavat tiedot ovat yhdeksältä, vuonna 2010 kahdeksalta, vuonna 2011 seitsemältä ja vuonna 2012 kuudelta eläkeotteen antamista edeltävältä vuodelta. Mainitun lain 69 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei kuitenkaan ilmoiteta eläkeot-</i></p>	<p>(kumotaan)</p>

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

teella aikaisemmalta ajalta kuin vuodesta 2005.

14 §

Vuonna 2010 ja sen jälkeen alkavat vanhuuseläkkeet muunnetaan elinaikakertoimella yrittäjän eläkelain 76 §:n mukaisesti. Elinaikakerroin vahvistetaan ensimmäisen kerran vuodelle 2009.

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen vuotta, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta.

(kumotaan)

14 §

15 §

Yrittäjän eläkelain 136 §:ää sovelletaan poistohakemuksiin, jotka tulevat vireille 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

(kumotaan)

15 §

23 §

Jos yrittäjä on harjoittanut yrittäjän eläkelaisissa tarkoitettua yrittäjätoimintaa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, yrittäjän eläkelain 61 §:n 3 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen kokonaistyötulon perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivänä tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio ennen 1 päivänä tammikuuta 2005 voimassa olevan YEL-lain perusteella.

23 §

Jos yrittäjä on harjoittanut yrittäjän eläkelaisissa tarkoitettua yrittäjätoimintaa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulon (/) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen kokonaistyötulon perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivänä tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio ennen 1 päivänä tammikuuta 2005 voimassa olevan YEL-lain perusteella.

28 §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä yrittäjällä on oikeus työttömyyseläkkeeseen siten kuin yrittäjän eläkelain voimaan tullessa voimassa olleissa YEL-lain, sen muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksissä ja mainittujen voimaantulosäännösten muuttamisesta annetuissa laeissa säädetään. Muilta osin työttömyyseläkkeeseen ja sen saajaan sovelletaan, mitä yrittäjän eläkelain voimaan tullessa voimassa olevien YEL-lain 17 §:ssä ja TEL:n 4 c §:ssä, 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja

(kumotaan)

28 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 momentissa, 10 d §:ssä ja 17 b §:n 3 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, yrittäjän oikeus tulevan ajan eläkkeeseen määräytyy samalla tavoin kuin se määräytyisi, jos työttömyyseläkkeen eläketapahtuma olisi 31 päivänä joulukuuta 2006. Tällöin tulevan ajan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa ansiot otetaan huomioon 31 päivään joulukuuta 2006 saakka.

29 §

Myönnettäessä eläke 62 vuotta alemmassa iässä eläke muunnetaan vastaamaan 62 vuotta alemmaa ikää siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Jos eläke myönnetään 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta tai myöhemmin, mutta kuitenkin ennen 63 vuoden iän täyttämistä, eläkettä vähennetään yrittäjän eläkelain 9 §:n 2 momentin, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2012, mukaisesti. Muutoin lisäeläkevakuutukseen sovelletaan, mitä YEL-lain 11 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2000, nojalla annetuissa säännöksissä sekä yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain (638/2003) voimaantulosäännöksen 10 momentissa säädetään.

Sellaiseen yrittäjään, joka on täyttänyt lisäeläkevakuutukseensa liittyvän 65 vuotta alemman eläkeiän ennen 1 päivää tammikuuta 2005, sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleita säännöksiä.

29 §

Myönnettäessä yrittäjän eläkelain mukainen eläke 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa eläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke alkaa ennen yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) 8 §:n 2 momentissa säädettyä alinta vanhuuseläkeikää. Tarkemmat säännökset yrittäjän eläkelain mukaisen eläkkeen vähentämisestä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Muutoin lisäeläkevakuutukseen sovelletaan, mitä YEL-lain 11 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2000, nojalla annetuissa säännöksissä sekä yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain (638/2003) voimaantulosäännöksen 10 momentissa säädetään.

Sellaisen 2 ja 3 momentissa tarkoitetun yrittäjän, joka on täyttänyt lisäeläkevakuutukseensa liittyvän eläkeiän ennen 1 päivää tammikuuta 2017, yrittäjän eläkelain mukaisesti eläkettä myönnettäessä sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2016 voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

7.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 22 §:n 4 momentti, 67, 69 ja 72 §, sellaisina kuin niistä ovat 22 §:n 4 momentti laissa 990/2008, 67 § osaksi laissa 632/2009, 72 § laissa 632/2009,
muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 2 momentti, 7 §:n 1 momentin 1 kohta, 8 b §:n 1 momentin 1 kohta, 9 a, 21 ja 21 b §, 22 §:n 3 ja 7 momentti, 31, 32, 33 ja 34 §, 35 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 36, 37, 38, 39, 40 ja 41 §, 42 §:n 1 momentti, 45 §:n 2 ja 3 momentti, 48, 58, 68 ja 70 §, 71 §:n 1 momentti, 75 §, 76 § 1 momentti, 77 §, 78 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 79 §, 82 §:n 2 momentti, 84 §:n 1 momentti, 86 §:n 2 momentti, 101 §:n 3 momentti ja 104 §,
sellaisina kuin niistä ovat 8 b §:n 1 momentin 1 kohta, 9 a ja 21 b § laissa 990/2008, 31 § laissa 800/2012, 32 ja 33 § osaksi laissa 800/2012, 36 § osaksi laeissa 1433/2011, 800/2012 ja 873/2015, 37 ja 40 § osaksi laissa 1433/2011, 39 § osaksi laissa 873/2015, 41 § ja 42 §:n 1 momentti osaksi laissa 1170/2007, 45 §:n 2 momentti ja 76 §:n 1 momentti laissa 1170/2007, 48 § ja 101 §:n 3 momentti laissa 637/2009, 70 ja 79 § osaksi laissa 632/2009, 75 § laissa 1459/2011, 78 § laissa 632/2009, 82 §:n 2 momentti ja 86 §:n 2 momentti laissa 890/2014, 104 § osaksi laissa 357/2010, sekä
lisätään 2 §:n 1 momenttiin siitä lailla 637/2009 kumotun 2 kohdan tilalle uusi 2 kohta, lakiin uusi 58 a §, uusi 59 a—59 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko sekä uusi 75 c ja 87 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osaaikaeläkkeeseen, kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä maatalousyrittäjän edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen.

Tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, *osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen*, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja *työuraeläkkeeseen* sekä maatalousyrittäjän edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2 kohta on kumottu L:lla 14.8.2009/637.

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

- 1) vanhuuseläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä;
- 2) osa-aikaeläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 36 §:n mukaisesti;
- 3) työkyvyttömyyden alkamista 47 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla; tai
- 4) edunjättäjän kuolemaa.

7 §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

- 1) maatalousyrittäjän toimintaa ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua eikä toimintaa, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jona maatalousyrittäjä täyttää 68 vuotta;

8 b §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ

Tämä laki ei koske apurahansaajan työtä:

- 1) ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraa-

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) **alimmalla vanhuuseläkeiällä** 31 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää;

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

- 1) vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
- 3) työkyvyttömyyden alkamista 47 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla;
- 4) työraueläkkeen saamisen edellytyksen täyttymistä 59 a §:n mukaisesti; tai
- 5) edunjättäjän kuolemaa.

7 §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

- 1) maatalousyrittäjän toimintaa ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua eikä toimintaa, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, *jolloin vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt maatalousyrittäjä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt maatalousyrittäjä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt maatalousyrittäjä täyttää 70 vuotta (vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja)*;

8 b §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ

Tämä laki ei koske apurahansaajan työtä:

- 1) ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraa-

Voimassa oleva laki

van kalenterikuukauden alkua, eikä työtä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jona apurahansaaja täyttää 68 vuotta;

Ehdotus

van kalenterikuukauden alkua, eikä työtä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jolloin vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt apurahansaaja täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt apurahansaaja täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt apurahansaaja täyttää 70 vuotta (**vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja**);

9 a §

Apurahansaajaa koskevat säännökset

Apurahansaajan oikeus vanhuuseläkkeeseen, *osa-aikaeläkkeeseen*, kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä apurahansaajan edunsaajan oikeus perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen määräytyy samalla tavalla kuin maatalousyrittäjällä ja hänen edunsaajallaan. Mitä tässä laissa ja maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetussa laissa (1281/2006) säädetään maatalousyrittäjästä ja maatalousyrittäjätoiminnasta koskee vastaavasti myös apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä, jollei apurahansaajasta ja apurahalla työskentelystä erikseen muuta säädetä.

Apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä ei kuitenkaan koske, mitä säädetään tämän lain:

1) 3 §:ssä maatalousyrittäjästä, 4 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenestä, 5 §:ssä maatalousyrittäjästä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, 6 §:ssä viljelmästä, 7 §:ssä lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä maatalousyrittäjätoiminnasta, 8 §:ssä maatalousyrittäjätoiminnasta ulkomailla, 10 §:ssä maatalousyrittäjän vakuuttamisesta, 12 §:ssä eläkelaitoksen valvontavelvollisuudesta ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttamisesta, 13 §:ssä vakuutuksesta maatalousyrittäjälle, jolle vakuuttamisen alaraja ei täyty sekä maatalousyrittäjälle, joka on vanhuuseläkkeellä, 14 §:ssä työtulon vahvistamisesta ja tarkistamisesta, 15 §:ssä viljelmän työtulosta, 16 §:ssä viljellyn maatalousmaan tulosta, 17 §:ssä kasvullisen metsämaan työtulosta, 18 §:ssä viljelmän työtulon jaosta, 19 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenen työtulosta, 20 §:ssä poronomistajan työtulosta ja

9 a §

Apurahansaajaa koskevat säännökset

Apurahansaajan oikeus vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työuraeläkkeeseen sekä apurahansaajan edunsaajan oikeus perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen määräytyy samalla tavalla kuin maatalousyrittäjällä ja hänen edunsaajallaan. Mitä tässä laissa, maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetussa laissa (1281/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulolaissa (/) säädetään maatalousyrittäjästä ja maatalousyrittäjätoiminnasta koskee vastaavasti myös apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä, jollei apurahansaajasta ja apurahalla työskentelystä erikseen muuta säädetä.

Apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä ei kuitenkaan koske, mitä säädetään tämän lain:

1) 3 §:ssä maatalousyrittäjästä, 4 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenestä, 5 §:ssä maatalousyrittäjästä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, 6 §:ssä viljelmästä, 7 §:ssä lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä maatalousyrittäjätoiminnasta, 8 §:ssä maatalousyrittäjätoiminnasta ulkomailla, 10 §:ssä maatalousyrittäjän vakuuttamisesta, 12 §:ssä eläkelaitoksen valvontavelvollisuudesta ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttamisesta, 13 §:ssä vakuutuksesta maatalousyrittäjälle, jolla vakuuttamisen alaraja ei täyty sekä maatalousyrittäjälle, joka on vanhuuseläkkeellä, 14 §:ssä työtulon vahvistamisesta ja tarkistamisesta, 15 §:ssä viljelmän työtulosta, 16 §:ssä viljellyn maatalousmaan tulosta, 17 §:ssä kasvullisen metsämaan työtulosta,

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

21 §:ssä työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulosta;

2) 24 §:ssä laiminlyöntikorotuksesta ja 26 §:n 2—4 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta; eikä

3) 115 §:ssä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä, 141 §:ssä maatalousyrittäjän tietojenantovelvollisuudesta ja 144 §:ssä maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteristä.

21 §

Työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun maatalousyrittäjän työtuloksi vahvistetaan eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen tässä laissa tarkoitettua maatalousyrittäjätoimintaansa.

Osa-aikaeläkettä saavan maatalousyrittäjän työtulo on puolet tämän lain 36 §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vakiintuneesta työtulosta, jos maatalousyrittäjä tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä ollessaan jatkaa maatalousyrittäjätoimintaa.

21 b §

Työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkkeellä olevan apurahansaajan työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun apurahansaajan työtuloksi vahvistetaan eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen jäljellä olevaa työkykyään apurahalla tehtävään työhön.

Osa-aikaeläkettä saavan apurahansaajan työtulo on puolet tämän lain 36 §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vakiintuneesta työtulosta, jos apurahansaaja tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä ollessaan jatkaa työtään apurahansaajana.

Ehdotus

18 §:ssä viljelmän työtulon jaosta, 19 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenen työtulosta, 20 §:ssä poronomistajan työtulosta ja 21 §:ssä työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulosta;

2) 24 §:ssä laiminlyöntikorotuksesta ja 26 §:n 2—4 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta; eikä

3) 115 §:ssä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä, 141 §:ssä maatalousyrittäjän tietojenantovelvollisuudesta ja 144 §:ssä maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteristä.

21 §

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun maatalousyrittäjän työtuloksi vahvistetaan eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen tässä laissa tarkoitettua maatalousyrittäjätoimintaansa.

21 b §

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan apurahansaajan työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun apurahansaajan työtuloksi vahvistetaan eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen jäljellä olevaa työkykyään apurahalla tehtävään työhön.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

Työeläkevakuutusmaksu

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella vuosittain työeläkevakuutusmaksun perusprosentin, joka on sama kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua prosentteina palkoista, kun sanotun lain 153 §:ssä tarkoitettua 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotetun työeläkevakuutusmaksun osuutta ei oteta huomioon.

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta lukien työeläkevakuutusmaksun perusprosentiksi vahvistetaan kuitenkin 3 momentissa tarkoitettu perusprosentti lisätynä yhtä monella prosenttiyksiköllä kuin työntekijän eläkelain 153 §:ssä tarkoitettu 53 vuotta täyttäneiden eläkemaksu ylittää sitä nuorempien eläkemaksun.

Sen estämättä, mitä 3—5 momentissa säädetään, työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä työeläkevakuutusmaksussa ei oteta huomioon työntekijän eläkelain 181 §:n mukaisten kulujen rahoittamista varten perittäviä työeläkevakuutusmaksun osia, kun työeläkevakuutusmaksun perusprosenttia vahvistetaan.

31 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta tai lykätylle vanhuuseläkkeelle 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden jälkeen. Maatalousyrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän tässä laissa tarkoitettua maatalousyrittäjätöimintaansa.

Jos maatalousyrittäjä jää merimieseläkelain (1290/2006) mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen 63 vuoden ikää,

22 §

Työeläkevakuutusmaksu

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella vuosittain työeläkevakuutusmaksun perusprosentin, joka on sama kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua prosentteina palkoista.

(4 mom. kumotaan)

Sen estämättä, mitä 3 ja 5 momentissa säädetään, työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä työeläkevakuutusmaksussa ei oteta huomioon työntekijän eläkelain 181 §:n mukaisten kulujen rahoittamista varten perittäviä työeläkevakuutusmaksun osia, kun työeläkevakuutusmaksun perusprosenttia vahvistetaan.

31 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle *alimman vanhuuseläkeiän* täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Maatalousyrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän tässä laissa tarkoitettua maatalousyrittäjätöimintaansa.

Maatalousyrittäjän *alin vanhuuseläkeikä* määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;

Voimassa oleva laki

hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan maatalousyrittäjän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisesta käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Ehdotus

- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen 78 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

Jos maatalousyrittäjä jää merimieseläkelain (1290/2006) mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen *tämän lain mukaista alinta vanhuuseläkeikää*, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan maatalousyrittäjän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisesta käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

32 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

2 momentti on kumottu L:lla 14.12.2012/800.

3 momentti on kumottu L:lla 14.12.2012/800.

Vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myö-

32 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa *maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän* täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos maatalousyrittäjän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosent-

Voimassa oleva laki

hemmäksi 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta (*lykkäyskorotus*). Lykkäyskorotus lasketaan 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

33 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona eläkettä on haettu. *Muu vanhuuseläke kuin lykätty vanhuuseläke* voidaan myöntää myös takautuvasti enintään eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kolmelta kuukaudelta tai pätevistä syystä tätä pidemmältä ajalta. Eläkkeen takautuva myöntäminen edellyttää, että maatalousyrittäjän tässä laissa tarkoitettu vakuutus on päättynyt ennen eläkkeen alkamista.

Vanhuuseläkkeen aikana harjoitetusta maatalousyrittäjätoiminnasta 13 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen perusteella kertynyt eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

34 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Maatalousyrittäjä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun maatalousyrittäjä täyttää 63 vuotta. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista

Ehdotus

tia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisajankohdaksi lykätään alimman vanhuuseläkkeen täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (lykkäyskorotus).

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

33 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona *maatalousyrittäjä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän* ja jona eläkettä on haettu. Vanhuuseläke voidaan myöntää myös takautuvasti enintään eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta tai pätevistä syystä tätä pidemmältä ajalta. Eläkkeen takautuva myöntäminen edellyttää, että maatalousyrittäjän tässä laissa tarkoitettu vakuutus on päättynyt ennen eläkkeen alkamista.

Vanhuuseläkkeen aikana harjoitetusta maatalousyrittäjätoiminnasta 13 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen perusteella kertynyt eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan *vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan* täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos maatalousyrittäjä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona maatalousyrittäjä on täyttänyt 31 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

34 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Maatalousyrittäjä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun maatalousyrittäjä täyttää *alimman vanhuuseläkeikänsä*. Vanhuuseläk-

Voimassa oleva laki

on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä *lukien* ja vanhuuseläke lakkautetaan *arvioidun* työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osa-aikaeläke

35 §

Osa-aikaeläkkeeseen liittyviä käsitteitä

Osa-aikaeläkeoikeutta ratkaistaessa tässä laissa tarkoitetaan:

1) *ansiotyöllä* työeläkelakien perusteella vakuutettavaa työskentelyä;

2) *kokoaikatyöllä* tämän lain mukaan vakuutettua maatalousyrittäjätoimintaa, jonka vahvistettu työtulo on vähintään 5 504,14 euroa vuodessa.

Jäljempänä 36, 37 ja 40 §:ssä mainitulla osa-aikatyöllä tarkoitetaan työeläkelakien perusteella vakuutettavaa työtä, jota maatalousyrittäjä tekee osa-aikaeläkkeellä ollessaan. Tällaiseen osa-aikatyöhön rinnastetaan osa-aikatyö, jota tehdään EU- tai ETA-maassa.

Jäljempänä 36 §:n 5 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitettulla vakiintuneella ansiolla tarkoitetaan sitä työntekijän eläkelain 76 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiota, jonka perusteella maatalousyrittäjän työkyvyttömyyseläke laskettaisiin, jos maatalousyrittäjä osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

36 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 61—67-vuotiaalla maatalousyrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

Ehdotus

keen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

35 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Maatalousyrittäjän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;

2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;

3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen 78 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti.

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

36 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläke-

Voimassa oleva laki

1) hän on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 18 kuukauden aikana ollut työeläkelakien mukaisessa koko-aikatyössä vähintään 12 kuukautta;

2) hänellä on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien alaisia työansioita vähintään lukua 60 vastaava määrä; mainittu määrä saadaan jakamalla kunkin kalenterivuoden työansiot 41,89 euron 25-kertaisella määrällä, pyöristämällä näin saatu osamäärä alaspäin lähimpään kokonaislukuun, joka voi olla enintään 12, ja laskemalla eri vuosien osamäärät yhteen;

3) hän ei saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa lakisääteistä eläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta; ja

4) hänellä ei ole tässä laissa tarkoitetun maatalousyrittäjätoiminnan päättymisen jälkeen julkisten alojen työeläkelaeissa tarkoitettua kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutusta mainituissa laeissa tarkoitettuun osa-aikaeläkkeeseen.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun työhön rinnastetaan työ EU- tai ETA-maassa.

Jos maatalousyrittäjä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa (279/1959) tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa (873/2015) tarkoitettua päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyö täyttyy, jos:

1) maatalousyrittäjä lopettaa tässä laissa tarkoitetun maatalousyrittäjätoimintansa kokonaan tai puolittaa välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista olleen, vähintään neljä kuukautta jatkuneen yhdenjaksoisen maatalousyrittäjätoiminnan keskimääräisen työtulon; tällöin työtulo otetaan huomioon täysiltä kalenterikuukausilta osa-aikaeläkkeen alkamisvuodelta ja välittömästi sitä edeltävän

Ehdotus

lakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on maatalousyrittäjän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (varhennusvähennys).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (lykkäyskorotus).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja maatalousyrittäjä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta 1 momentissa tarkoitettua osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

enintään 60 kuukauden ajalta;

2) hänen jatkaessaan maatalousyrittäjätoimintaansa jäljellä oleva työtulo on vähintään 2 752,07 euroa;

3) hän esittää eläkelaitokselle riittävän selvityksen työpanoksensa vähentymisestä; ja

4) hän ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta aikaa, jolta maatalousyrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua päivärahaa siltä osin kuin maatalousyrittäjä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

Jos maatalousyrittäjä lopettaa tai puolittaa tässä laissa tarkoitetun maatalousyrittäjätoiminnan 4 momentin 1 kohdan mukaisesti, osa-aikatyötä koskeva edellytys täyttyy, jos hänen työeläkelaeissa tarkoitettua osa-aikatyöstä saamansa työansiot ovat 35—70 prosenttia vakiintuneesta ansiosta ja työajassa ja työpanoksessa on tapahtunut vastaava muutos.

Jos tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyö on työsuhhteessa tehtyä työtä ja hänen osa-aikatyötään koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla siten, ettei 5 momentissa tarkoitettu työaika-edellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähentymisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täytävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

37 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia vakiintuneen ansion ja työeläkelakien mukaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

Jos maatalousyrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai

37 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Voimassa oleva laki

useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tässä laissa tarkoitetun kokonaistulon osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 75 prosenttia maatalousyrittäjälle osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneista, työeläkelakien mukaisista eläkkeistä ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain perusteella karttuneesta etuudesta. Jos eläkkeestä on vähennettävä ensisijainen etuus, osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä lasketaan näin vähennyksestä eläkkeestä. Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä tarkistetaan, jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai tällaisen etuuden määrä muuttuu.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuun eläkkeeseen rinnastetaan eläke, joka maatalousyrittäjälle on karttunut EU- tai ETA -maassa tai Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa.

Jos maatalousyrittäjällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain mukaan ja 3 momentissa mainittu 75 prosentin enimmäismäärä vähentää osa-aikaeläkkeen määrää, vähennys tehdään näiden lakien kesken vakiintuneessa ansiossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

38 §

Osa-aikaeläkkeen alkaminen

Osa-aikaeläke alkaa sitä seuraavan kuukauden alusta lukien, jona maatalousyrittäjä täyttää 36 §:ssä tarkoitetut edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Osa-aikaeläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Ehdotus

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkelaitos poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 101 §:ssä.

38 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun maatalousyrittäjälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

- 1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;*
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun*

mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja

3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä maatalousyrittäjätoiminnasta ansaitusta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 31 §:ssä säädetään, jos maatalousyrittäjälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, maatalousyrittäjälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkkeen täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 32 §:ssä säädetään.

39 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

1) maatalousyrittäjä- tai muun yrittäjätoiminnan taikka työsuhteen päättymisestä tai uuden alkamisesta;

2) muutoksista maatalous- tai muussa yrittäjätoiminnassa;

3) uuden työeläkkeen tai vastaavan ulkomailta myönnetyn etuuden alkamisesta;

4) yli kuuden viikon mittaisesta työn keskeytyksestä, ei kuitenkaan, jos keskeytys johtuu sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, liikenevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua päivärahaa enintään 12 kuukauden ajalta; ja

39 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva maatalousyrittäjä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä laskeetaan 38 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetty suuruisena.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5) ensisijaisen etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta.

Työsuhteessa oleva osa-aikaeläkkeen saaja on lisäksi velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

- 1) työaikajärjestelyjensä muutoksista;
- 2) muista kuin työehtosopimusten mukaisista palkan tarkistuksista; ja
- 3) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, ellei poissaolo johdu 1 momentin 4 kohdassa mainituista syistä tai siitä, että hän saa sairausajan palkkaa.

40 §

Osa-aikaeläkkeen tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläkettä määrättäessä huomioon otetuista 84 §:n mukaisella palkkakertoimella tarkasteluajan kohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista; tai

2) osa-aikaeläkkeen saaja saa oikeuden osa-aikaeläkkeeseen sellaisen työeläkelain mukaan, jonka perusteella hänellä ei aiemmin ole ollut oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

Tarkistaminen tehdään muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien tai, jos muutos tapahtuu kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, tästä päivästä lukien.

Kun osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, vakiintuneena ansiotulona pidetään ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrättäessä.

41 §

Osa-aikaeläkkeen muuttuminen

Tätä lakia toimeenpantaessa osa-aikaeläkkeeseen sovelletaan lisäksi, mitä:

- 1) työntekijän eläkelain 21 §:ssä säädetään osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä;

40 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 38 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään leppämään 59 f §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

41 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle maatalousyrittäjälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu

Voimassa oleva laki

2) työntekijän eläkelain 22 §:ssä säädetään osa-aikaeläkkeen lakkauttamisesta ja uudelleen alkamisesta;

3) työntekijän eläkelain 23 §:ssä säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä ja vanhuuseläkkeestä osa-aikaeläkkeen jälkeen; ja

4) työntekijän eläkelain 24 §:ssä säädetään osa-aikaeläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi.

42 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Alle 63-vuotiaalla maatalousyrittäjällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 47 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

2) hänellä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 76 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja

3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

45 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset ja kuntoutuksen ajalta maksettavat etuudet

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisiin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, viivästykskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta

Ehdotus

osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuorituksena.

42 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Maatalousyrittäjällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 47 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

2) hänellä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 76 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja

3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

45 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset ja kuntoutuksen ajalta maksettavat etuudet

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisiin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, *eläkelaitoksen takautumisoikeudesta*, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, *osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myön-*

Voimassa oleva laki

ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa ja kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 71 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi. *Kuntoutusraha-ajan aikaisesta työskentelystä karttuu uutta eläkettä 68 §:n mukaisesti.*

48 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen työeläkelakien mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke:

1) *kunnallisen eläkelain (549/2003) 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella;*

2) *valtion eläkelain (1295/2006) 35 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella; tai*

3) *valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 2 kohtaa soveltaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (261/2008) 6 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:n perusteella.*

Lisäksi maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyseläkkeen perusteella kunnallisen eläkelain 24 §:n 1 momentin 1 kohdan tai valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella taikka viimeksi mainittua lainkohtaa soveltaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 6 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n nojalla ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläk-

Ehdotus

nettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, viivästykskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa ja kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 71 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

48 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke *julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.*

Lisäksi maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella *julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla* ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

keensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

58 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen ja lakkaaminen

Tätä lakia toimeenpantaessa työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan, mitä:

- 1) työntekijän eläkelain 48 §:ssä säädetään eläkkeen määrän muuttamisesta;
- 2) työntekijän eläkelain 50 §:ssä säädetään eläkkeen maksamisen keskeyttämisestä;
- 3) työntekijän eläkelain 51 §:ssä säädetään eläkkeen takautuvasta tarkistamisesta; ja
- 4) työntekijän eläkelain 52 §:ssä säädetään eläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi.

58 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrän muuttuminen, maksamisen keskeyttäminen ja eläkkeen takautuva tarkistaminen

Tätä lakia toimeenpantaessa työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan, mitä:

- 1) työntekijän eläkelain 48 §:ssä säädetään eläkkeen määrän muuttamisesta;
- 2) työntekijän eläkelain 50 §:ssä säädetään eläkkeen maksamisen keskeyttämisestä;
- 3) työntekijän eläkelain 51 §:ssä säädetään eläkkeen takautuvasta tarkistamisesta.

58 a §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttä työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Maatalousyrittäjällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana harjoitetun maatalousyrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, jos hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi. Jos maatalousyrittäjä harjoittaa maatalousyrittäjätoimintaa muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, maatalousyrittäjällä on oikeus tämän maatalousyrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, jos hänelle myönnetään vanhuuseläke. Maatalousyrittäjällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä harjoitetun maata-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lousyrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 77 §:n 1 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke laskeaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) maatalousyrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) maatalousyrittäjälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska maatalousyrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työuraeläke

59 a §

Oikeus työuraeläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

1) hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 59 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;

2) hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 47 §:ssä tarkoitetun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;

3) hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja

4) työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen viereille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen

vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset keskeytykset työstä sairauden tai tilapäisen työttömyyden vuoksi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava 59 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

59 b §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Maatalousyrittäjän 59 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

- 1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;
- 2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;
- 3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;
- 4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;
- 5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka
- 6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fyysiset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot. Lisäksi rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon jatkuva ym-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

pärvuorokautinen kuormittava sidonnaisuus tuotantoeläimiin.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

59 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

59 d §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona maatalousyrittäjä täyttää 59 a §:ssä säädetyt edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

59 e §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 59 a §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos maatalousyrittäjä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai maatalousyrittäjän ja eläkelaitoksen sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

59 f §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpuolun edistämisestä annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voidaan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

59 g §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletulota tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

59 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Maatalousyrittäjällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi.

59 i §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeikänsä täyttämistä seuraavan kuu-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kauden alusta, jos maatalousyrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

59 j §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko maatalousyrittäjällä oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että maatalousyrittäjän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 44 §:n mukaan.

59 k §

Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

59 l §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle ryhtymisestään ansiotyöhön.

67 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

1) 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 68 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välisenä aikana tä-

67 §

Eläkkeen karttuman perusteet

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

män lain perusteella vakuutetun maatalousyrittäjätoiminnan kokonaistulosta;

2) palkattomilta ajoilta; ja

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

Eläkkeeseen ei oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden kokonaistuloto, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin työntekijän eläkelain 66 §:ssä säädetään.

68 §

Eläkkeen karttuminen kokonaistulosta

Eläkettä karttuu eläkkeen perusteena olevasta kokonaistulosta:

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää 53 vuotta;

2) 1,9 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona maatalousyrittäjä täyttää 53 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää 63 vuotta;

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona maatalousyrittäjä täyttää 63 vuotta sen kalenterikuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää 68 vuotta.

Kun 1 momentissa tarkoitettu karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, siltä kalenterivuodelta, jona maatalousyrittäjä täyttää 53 tai 63 vuotta, katsotaan ennen mainitun iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua saaduksi työtuloksi niin suuri osuus kalenterivuoden kokonaistulosta kuin ansiokuukausien määrä mainitun iän täyttämiskuukauden loppuun on ansiokuukausien määrästä kyseisenä vuonna. Tällöin ansiokuukaudeksi katsotaan kalenterikuukausi, jonka aikana vakuutus on voimassa.

Jos maatalousyrittäjä työskentelee muussa EU- tai ETA-maassa kuin Suomessa 53 vuotta täytettyään, teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua karttumisprosentin ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua karttumisprosentin erotuksen pe-

68 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan välisenä aikana tämän lain perusteella vakuutetun maatalousyrittäjätoiminnan kokonaistulosta.

Eläkkeeseen ei oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden kokonaistuloto, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 70 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia maatalousyrittäjän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 74 §:ssä tarkoitettua etuuden perusteena olevasta tulosta.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan tämän lain perusteella vakuutetun maatalousyrittäjätoiminnan kokonaistyötulon perusteella.

69 §

Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia tämän lain perusteella vakuutetun maatalousyrittäjätoiminnan kokonaistyötulosta ajalta, jolta maatalousyrittäjä saa työeläkelakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai niitä vastaavaa ulkomailta maksettua eläkettä.

70 §

*Eläkkeen **karttuminen palkattomilta ajoilta ja eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta***

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia maatalousyrittäjän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman 74 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona maatalousyrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää 63 vuotta (*tuleva aika*). Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että maatalousyrittäjällä on työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 76 §:n 1 momentissa tarkoitettua tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden *sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.*

69 §

Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä

(kumotaan)

70 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona maatalousyrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää *alimman vanhuuseläkeikänsä (tuleva aika)*. Jos maatalousyrittäjän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona maatalousyrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että maatalousyrittäjällä on työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 76 §:n 1 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

71 §

71 §

Eläkkeen karttuminen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkejälta

Eläkkeen karttuminen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkejälta

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle maatalousyrittäjälle myöhemmin myönnetään vanhuuden tai työkyvyttömyyden perusteella uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona maatalousyrittäjä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättäneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle maatalousyrittäjälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona maatalousyrittäjä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättäneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

72 §

72 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen työntekijän eläkelain 74 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 68 §:n ja 70 §:n 1 momentin mukaisesti.

(kumotaan)

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

75 §

75 §

Työeläkeote

Työeläkeote

Maatalousyrittäjälle, joka on 18—67-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

- 1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;
- 2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja tämän lain mukaan vakuutettu työs-kentely sekä näiden kokonaistulot;
- 3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;
- 4) peruste ja aika, jolta eläkettä karttuu val-

Maatalousyrittäjälle, joka on 17—69-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

- 1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;
- 2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja tämän lain mukaan vakuutettu työs-kentely sekä näiden kokonaistulot;
- 3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;
- 4) peruste ja aika, jolta *etuutta* karttuu val-

Voimassa oleva laki

tion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja

5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

Ehdotus

tion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja

5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, *ei kuitenkaan silloin, kun maatalousyrittäjä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä.*

Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

75 c §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeikästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio maatalousyrittäjän tavoite-eläkeikästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeikässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle maatalousyrittäjälle viimeistään hänen alinta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio maatalousyrittäjän tavoite-eläkeiästä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

76 §

76 §

*Tulevan ajan eläke**Tulevan ajan eläke*

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työansioiden sekä tämän lain 74 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka maatalousyrittäjällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkasteluaika*) ja siten kuin työntekijän eläkelain 76 §:ssä tarkemmin säädetään. Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio ja osa-aikaeläkkeen ansionalenema.

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työansioiden sekä tämän lain 74 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka maatalousyrittäjällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkasteluaika*) ja siten kuin työntekijän eläkelain 76 §:ssä tarkemmin säädetään. Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. *Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteella olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja työntekijän eläkelain 76 §:n 4–6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.*

77 §

77 §

*Eläkkeen myöntäminen entisin perustein ja eläkkeen kertakorotus**Eläkkeen myöntäminen entisin perustein ja eläkkeen kertakorotus*

Tätä lakia toimeenpantaessa työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan, mitä:

1) työntekijän eläkelain 80 §:ssä säädetään eläkkeen myöntämisestä entisin perustein; ja
2) työntekijän eläkelain 81 §:ssä säädetään työkyvyttömyyseläkkeeseen myönnettävästä kertakorotuksesta.

Tätä lakia toimeenpantaessa työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 80 §:ssä säädetään eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Maatalousyrittäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeen alkamisesta on kulumut viisi kalenterivuotta. Korotusta ei lisätä, jos maatalousyrittäjä on täyttänyt 56 vuotta. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Kertakorotus lasketaan maatalousyrittäjän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen maatalousyrittäjä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos maatalousyrittäjä on korotusvuoden alussa 24–31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

Elinaikakerroin

78 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

Elinaikakerroin annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

78 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen. Ikäraajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos maatalousyrittäjän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat määrätään siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa asetuksella 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

79 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjäntäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäntäjän ikä olisi korotushetkellä.

79 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjäntäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 83 §:n 1 momentin 1–3 kohdan mukaista edunjäntäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjäntäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuolles-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

82 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai jos leski edunjättäjän kuolinpäivänä on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

84 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitettut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammiukuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkaker-

82 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

saan eläkkeellä, kertakorotus lisätään mak-
sussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalente-
ri vuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke
on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään työntekijän eläkelain
81 §:ssä tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mi-
kä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

84 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitettut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammiukuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkaker-

Voimassa oleva laki

toimella. Eläkettä laskettaessa kokonaistyötulot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

Ehdotus

toimella. Eläkettä laskettaessa kokonaistyötulot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. *Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämätöntä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.*

86 §

Eläkehakemus

Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 50 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

86 §

Eläkehakemus

Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 50 §:n *tai työuraeläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 59 j §:n* perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

87 a §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkelaitokselle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvion sen 59 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkyvyvaatimuksesta;

2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;

3) arvion hakijan 59 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä

4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 59 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkelaitokselle selvitys maatalousyrittäjätöön sisällöstä.

Jos työterveyshuollon lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkelaitos voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkelaitokselle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

101 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheettomasti julkisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää asianomainen julkisten alojen eläkelaitos siten kuin takaisinperinnästä *asianomaisessa* julkisten alojen työeläkelaisissa säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

101 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheettomasti julkisten alojen *eläkelain* mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää *Keva* siten kuin takaisinperinnästä julkisten alojen *eläkelaisissa* säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

104 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 129 §:n 1 momentissa säädetään.

2 momentti on kumottu L:lla
14.5.2010/357.

104 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 129 §:ssä säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

8.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1281/2006) 10, 13, 14 ja 27 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 § osaksi laissa 1463/2011, 13 § osaksi laissa 633/2009 ja 27 § osaksi laissa 1171/2007, sekä
muutetaan 22 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

Maatalousyrittäjän eläkelain 75 §:ssä tarkoitettu eläkeote lähetetään maatalousyrittäjälle ensimmäisen kerran viimeistään vuonna 2008.

2 momentti on kumottu L:lla 22.12.2011/1463.

Vuonna 2008 annettavalla maatalousyrittäjän eläkeotteella on tiedot maatalousyrittäjän eläkelain 75 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettua maatalousyrittäjätoiminnasta ja muista työansioista sekä etuuksista kymmeneltä eläkeotteen antamista edeltävältä kalenterivuodelta, vuonna 2009 vastaavat tiedot ovat yhdeksältä, vuonna 2010 kahdeksalta, vuonna 2011 seitsemältä ja vuonna 2012 kuudelta eläkeotteen antamista edeltävältä vuodelta. Maatalousyrittäjän eläkelain 75 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei kuitenkaan ilmoiteta eläkeotteella aikaisemmalta ajalta kuin vuodesta 2005.

(kumotaan)

10 §

13 §

Vuonna 2010 ja sen jälkeen alkavat vanhuuseläkkeet muunnetaan elinaikakertoimella maatalousyrittäjän eläkelain 78 §:n mukaisesti. Elinaikakerroin vahvistetaan ensimmäisen kerran vuodelle 2009.

(kumotaan)

13 §

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen vuotta, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

14 §

Maatalousyrittäjän eläkelain 113 §:ää sovelletaan poistohakemuksiin, jotka tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

(kumotaan)

14 §

22 §

Jos maatalousyrittäjä on harjoittanut maatalousyrittäjän eläkelain tarkoittamaa maatalousyrittäjätoimintaa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, maatalousyrittäjän eläkelain 68 §:n 3 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen kokonaistyötulon perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen MYEL-lain perusteella.

22 §

Jos maatalousyrittäjä on harjoittanut maatalousyrittäjän eläkelain tarkoittamaa maatalousyrittäjätoimintaa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulon 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen kokonaistyötulon perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen MYEL-lain perusteella.

27 §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä maatalousyrittäjällä on oikeus työttömyyseläkkeeseen siten kuin maatalousyrittäjän eläkelain voimaan tullessa voimassa olleissa MYEL-laissa, sen muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksissä ja mainittujen voimaantulosäännösten muuttamisesta annetuissa laeissa säädetään. Muilta osin työttömyyseläkkeeseen ja sen saajaan sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain voimaan tullessa voimassa olleissa MYEL-lain 19 §:ssä ja TEL:n 4 c §:ssä, 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 3 momentissa, 10 d §:ssä sekä 17 b §:n 3 momentissa säädetään.

(kumotaan)

27 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjän oikeus tulevan ajan eläkkeeseen määräytyy samalla tavoin kuin

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

se määräytyisi, jos työttömyyseläkkeen eläketapahtuma olisi 31 päivänä joulukuuta 2006. Tällöin tulevan ajan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa ansiot otetaan huomioon 31 päivään joulukuuta 2006 saakka.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

10.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan merimieseläkelain (1290/2006) 12, 22—24, 64, 74, 76 ja 77 §, 86 §:n 3 momentti, 120 §:n 1 momentin 10 kohta sekä 160 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 12 § laissa 796/2012, 22 § osaksi laissa 1429/2011, 23 § laissa 1168/2007, 24 § laissa 911/2010, 64 ja 76 § osaksi laeissa 629/2009 ja 296/2015 sekä 74 § osaksi laissa 296/2015,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §, 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti, 8, 11, 13 ja 14 §, 15 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 16—21 §, 25 §:n 1 momentti, 34, 37, 52, 72 ja 73 §, 75 §:n 1 momentti, 80 §:n 2 momentti, 3 momentin 3 kohta ja 5 momentti, 81 §, 87 §:n 2 momentti, 88 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 89 §, 93 §:n 2 momentti, 96 §:n 1 momentti, 96 a §:n 2 momentti, 97 §:n 1 momentti, 99 §:n 1 momentti, 101 §:n 1 momentti, 103 §:n 2 momentti, 114 §:n 1—3 momentti, 117 §:n 4 momentti, 123 §:n 3 momentti, 126 §, 130 §:n 2 momentti, 131 §:n 4 momentti, 154 § sekä 159 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti ja 73 § laissa 296/2015, 2 § osaksi laeissa 629/2009, 356/2010, 765/2011 ja laissa 873/2015, 3 §:n 2 momentti osaksi laeissa 1168/2007 ja 1103/2008, 8 ja 11 § osaksi laeissa 796/2012 ja 296/2015, 13 § osaksi laissa 796/2012, 16 § osaksi laeissa 1429/2011, 796/2012 ja 873/2015, 17 ja 20 § osaksi laissa 1429/2011, 19 § osaksi laissa 873/2015, 25 §:n 1 momentti ja 34 § osaksi laissa 1168/2007, 37 § ja 123 §:n 3 momentti laissa 635/2009, 52 § osaksi laissa 796/2012, 72 § osaksi laissa 296/2015, 80 §:n 5 momentti ja 96 §:n 1 momentti laissa 1168/2007, 81 § laissa 1457/2011, 87 §:n 2 momentti ja 88 § laissa 629/2009, 89 § osaksi laissa 629/2009, 93 §:n 2 momentti, 96 a §:n 2 momentti ja 103 §:n 2 momentti laissa 885/2014, 97 §:n 1 momentti laeissa 1429/2011 ja 873/2015, 99 §:n 1 momentti laissa 873/2015, 117 §:n 4 momentti laissa 1205/2009, 126 § osaksi laissa 356/2010 sekä 159 §:n 1 momentti osaksi laissa 911/2010 ja 3 momentti laissa 911/2010, sekä

lisätään lakiin uusi 53 a—53 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko, lakiin uusi 81 c §, 100 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 104 a § sekä 114 §:ään uusi 6 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään merenkulkijan oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osaaikaeläkkeeseen, kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä merenkulkijan

Tässä laissa säädetään merenkulkijan oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, *osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen*, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työ-

Voimassa oleva laki

edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

Ehdotus

uraeläkkeeseen sekä merenkulkijan edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *työntekijällä* merityösopimuslain (756/2011) mukaisessa työsuhteessa olevaa merenkulkijaa;2) *työsuhteella* merityösopimuslain 1 luvun 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuvaa työsuhdetta tai sitä vastaavaa työsuhdetta ulkomaisessa aluksessa;3) *päällystöllä* kansi- ja konepäällystystä sekä miehistöllä kansi- ja konemiehistöä, taloushenkilökuntaa ja muuta laivahenkilökuntaa,4) *eläkekassalla* 1 §:n 3 momentissa mainittua Merimieseläkekassaa;5) *työeläkkeellä* 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista eläkettä;6) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa, sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa tai koulutuspäivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;7) *ansaitulla eläkkeellä* tämän lain alaisten työansioiden, päättyneen eläkkeelläoloajan sekä 6 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen ja valtion varoista suoritettavasta

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *työntekijällä* merityösopimuslain (756/2011) mukaisessa työsuhteessa olevaa merenkulkijaa;2) *työsuhteella* merityösopimuslain 1 luvun 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuvaa työsuhdetta tai sitä vastaavaa työsuhdetta ulkomaisessa aluksessa;3) *päällystöllä* kansi- ja konepäällystystä sekä *miehistöllä* kansi- ja konemiehistöä, taloushenkilökuntaa ja muuta laivahenkilökuntaa,4) *eläkekassalla* 1 §:n 3 momentissa mainittua Merimieseläkekassaa;5) *työeläkkeellä* 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista eläkettä;6) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa, sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa tai koulutuspäivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;7) *ansaitulla eläkkeellä* tässä laissa tarkoitettujen työansioiden, päättyneen eläkkeelläoloajan, 6 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen *perusteella karttunutta* eläkettä

Voimassa oleva laki

eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta eläkettä;

8) *ensisijaisella etuudella* 97 ja 98 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka maksetaan työeläkkeen määrästä riippumatta täysimääräisesti ja vähennetään tämän lain mukaisesta etuudesta;

9) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004;

10) *EU- ja ETA-maalla* maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

11) *sosiaaliturvasopimuksella* Suomea sitovaa kansainvälistä, sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta;

12) *teoreettisella eläkkeellä* laskennallista eläkettä, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maan työskentelyaika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi.

Tässä laissa eläketapahtumalla tarkoitetaan:

1) vanhuuseläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä;

2) osa-aikaeläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 16 §:n mukaisesti;

3) työkyvyttömyyden alkamista 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla; *tai*

4) edunjättäjän kuolemaa.

Ehdotus

ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta *etuutta*;

8) *ensisijaisella etuudella* 97 ja 98 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka maksetaan työeläkkeen määrästä riippumatta täysimääräisesti ja vähennetään tämän lain mukaisesta etuudesta;

9) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja ***EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksella*** *sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009*;

10) *EU- ja ETA-maalla* maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

11) *sosiaaliturvasopimuksella* Suomea sitovaa kansainvälistä, sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta;

12) *teoreettisella eläkkeellä* laskennallista eläkettä, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maan työskentelyaika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi;

13) ***alimmalla vanhuuseläkeikäällä*** 8 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua työntekijän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää.

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

1) vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;

2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;

3) työkyvyttömyyden alkamista 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

4) työuraeläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 53 a §:n mukaisesti; *tai*

5) edunjättäjän kuolemaa.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Työeläkelait

Työeläkelait

Julkisten alojen työeläkelakeja ovat:

- 1) kunnallinen eläkelaki (549/2003) ja kunnallisen eläkelain voimaanpanolaki (550/2003);
- 2) valtion eläkelaki (1295/2006) ja laki valtion eläkelain voimaanpanosta (1296/2006);
- 3) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (261/2008);
- 4) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 5) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:ään perustuvat eläkesäännökset;
- 6) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö; ja
- 7) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

Julkisten alojen työeläkelakeja ovat:

- 1) julkisten alojen eläkelaki (/);
- 2) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 3) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö;
- 4) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

5 §

5 §

Lain soveltamisalan rajaukset

Lain soveltamisalan rajaukset

Tämä laki ei koske työsuhdetta:

- 1) ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 18 vuotta;
- 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta; tai
- 3) joka on tarkoitettu kestämaan vuotta lyhyemmän ajan ja jossa työntekijä toimii muusikkona, näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taiteilijana.

Tämä laki ei koske työsuhdetta:

- 1) ajalta ennen 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua;
- 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt työntekijä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958–1961 syntynyt työntekijä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt työntekijä täyttää 70 vuotta (**vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja**); tai
- 3) jossa työntekijä toimii muusikkona, näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taiteilijana.

8 §

8 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuus-

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuus-

Voimassa oleva laki

eläkkeelle 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

2 momentti on kumottu L:lla 20.3.2015/296.

3 momentti on kumottu L:lla 14.12.2012/796.

Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle.

Työntekijällä on oikeus jäädä lykätylle vanhuuseläkkeelle 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden jälkeen.

Ehdotus

eläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;

2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;

3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;

4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;

5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;

6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;

7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;

8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;

9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen 88 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle.

11 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

2 momentti on kumottu L:lla 14.12.2012/796.

3 momentti on kumottu L:lla 14.12.2012/796.

Vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta (lykkäyskorotus). Lykkäyskorotus lasketaan 68 vuoden iän täyttämistä

11 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos työntekijän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

12 §

Julkisten alojen alemman eläkeiän vaikutus eräissä tilanteissa

Jos työntekijä jää kunnallisen eläkelain tai valtion eläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle ennen 63 vuoden ikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle kunnallisen eläkelain tai valtion eläkelain mukaisessa eläkeiässä edellyttäen, että viimeisen kunnallisen eläkelain tai valtion eläkelain mukaisen työ- tai virkasuhteen pätevyysvaatimuksena on ollut tämän lain mukaisen meripalvelun edellyttävä tutkinto tai tietty määrä tämän lain mukaista meripalvelua. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan työntekijän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. *Lykätty vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta. Muu vanhuuseläke kuin lykätty vanhuuseläke voidaan myöntää myös takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kolmelta kuukaudelta.*

Jos työntekijä jatkaa työntekoa 68 vuotta täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Ehdotus

myöhemmäksi (lykkäyskorotus).

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

12 §

Julkisten alojen alemman eläkeiän vaikutus eräissä tilanteissa

(kumotaan)

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta *edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.*

Jos työntekijä jatkaa työntekoa *vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan* täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään

Voimassa oleva laki

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi säädetään 52 §:ssä.

14 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä täyttää 63 vuotta. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä *lukien* ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osa-aikaeläke

15 §

Osa-aikaeläkkeeseen liittyviä käsitteitä

Osa-aikaeläkeoikeutta ratkaistaessa tässä laissa tarkoitetaan:

1) *ansiotyöllä* työeläkelakien perusteella vakuutettavaa työskentelyä; ja

2) *kokoaikatyöllä* 1 kohdassa tarkoitettua ansiotyötä, jossa työntekijän työaika on asianomaisella alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen; jos työntekijä on samanaikaisesti useammassa ansiotyössä, hänen työskentelyään pidetään kokoaikaisena, jos hänen yhteenlaskettu työaikansa on vähintään 35 tuntia viikossa.

Jäljempänä 16, 17, 20, 21 ja 24 §:ssä mainitulla osa-aikatyöllä tarkoitetaan työeläkelakien perusteella vakuutettavaa työtä, jota työntekijä tekee osa-aikaeläkkeellä ollessaan. Tällaiseen osa-aikatyöhön rinnastetaan osa-

Ehdotus

hakemuksesta aikaisintaan työntekijän *vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan* täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 8 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

14 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä täyttää *alimman vanhuuseläkeikänsä*. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

15 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;

2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;

3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen 88 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

aikatyö, joka tehdään EU- tai ETA-maassa.

Jäljempänä 16 §:n 4 momentin 1 kohdassa ja 17 §:ssä tarkoitettulla vakiintuneella ansiolla tarkoitetaan sitä 82 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiota, jonka perusteella työntekijän työkyvyttömyyseläke laskettaisiin, jos työntekijä osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 61—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

1) hän on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 18 kuukauden aikana ollut kokoaikaisessa ansiotyössä vähintään 12 kuukautta;

2) hänellä on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien alaisia ansioita vähintään lukua 60 vastaava määrä; mainittu lukumäärä saadaan jakamalla kunkin kalenterivuoden ansiot 41,89 euron 25-kertaisella määrällä, pyöristämällä näin saatu osamäärä alaspäin lähimpään kokonaislukuun, joka voi olla enintään 12, ja laskemalla eri vuosien osamäärät yhteen;

3) hän ei saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa eläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionin toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta;

4) hänellä ei ole tämän lain mukaisen työsuhteen päättymisen jälkeen julkisten alojen työeläkelakien mukaisen kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutta mainittujen lakien mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen; ja

5) hänen tämän lain mukainen työskentelynsä jatkuu siten, että hänen työaikansa ja työansionsa ovat vähentyneet silloin, kun hänellä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen julkisten alojen työeläkelakien mukaisen palvelun perusteella.

Työntekijällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (varhennusvähennys).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (lykkäyskorotus).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja työntekijä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta 1 momentissa tarkoitettusta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun työskentelyyn rinnastetaan työskentely EU- tai ETA-maassa.

Jos työntekijä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaisissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaisissa tarkoitettua päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyöskentely täyttyy, jos:

1) työntekijän ansiotulo on vähentynyt niin, että hänen osa-aikatyöstä saamansa työansiot ovat 35—70 prosenttia työntekijän vakiintuneesta ansiosta ja työajassa on tapahtunut vastaava muutos; ja

2) työntekijä ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta vuosilomaa, vastikelomaa, osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvää palkatonta vapaata eikä aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

Jos työntekijän ansiotulojen vähentyminen poikkeaa työajan lyhentymisestä sen vuoksi, että kokoaikaisen ansiotyön ansiotuloon on sisällytetty palkkaukseen kuuluvaa ylityökorvausta, sunnuntai-, yötyö- tai vuorolisää taikka muuta sellaista erityistä lisää tai korvausta, jota ei sisälly osa-aikatyöstä saatavaan ansiotuloon, tällainen lisä tai korvaus jätetään huomioon ottamatta 4 momentin 1 kohdassa säädetyn ansioiden ja työajan muutosta arvioitaessa. Osa-aikatyön työansioiden tulee kuitenkin olla 35—70 prosenttia työntekijän vakiintuneesta ansiosta.

Jos tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-aikatyötä koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta tai hänen työaikansa muuten

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

vähenee irtisanomisajalla siten, ettei 4 momentin 1 kohdan mukainen työaikaedellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähentämisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

17 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia vakiintuneen ansion ja työeläkelakien mukaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

Jos työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 75 prosenttia työntekijälle osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneista, työeläkelakien mukaisista eläkkeistä ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain perusteella karttuneesta etuudesta. Jos eläkkeestä on vähennettävä ensisijainen etuus, osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä lasketaan näin vähennetystä eläkkeestä. Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä tarkistetaan, jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai tällaisen etuuden määrä muuttuu.

Edellä 3 momentissa mainittuun eläkkeeseen rinnastetaan eläke, joka työntekijälle on karttunut EU- tai ETA-maassa tai Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa.

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain mukaan ja 3 momentissa mainittu 75 prosentin enimmäismäärä vähentää osa-aikaeläkkeen määrää, vähennys tehdään näiden lakien kes-

17 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkekassa poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 123 §:ssä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ken vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioden suhteessa.

18 §

Osa-aikaeläkkeen alkaminen

Osa-aikaeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien, jona työntekijä täyttää 16 §:ssä säädetyt edellytykset, kuitenkin aikaisintaan osa-aikaeläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Osa-aikaeläkettä ei kuitenkaan myönnetä takautuvasti.

18 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun työntekijälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;

2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja

3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä päätyneistä työsuhteista ansaitusta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 8 §:ssä säädetään, jos työntekijälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, työntekijälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 11 §:ssä säädetään.

19 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle:

19 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva työntekijä tulee työkyvyttömyys-

Voimassa oleva laki

- 1) työaikajärjestelyjensä muutoksista;
- 2) muista kuin työehtosopimusten mukaisista palkan tarkistuksista;
- 3) työsuhteen tai yrittäjätoiminnan päättymisestä tai uuden alkamisesta;
- 4) muutoksista yrittäjätoiminnassa;
- 5) uuden työeläkkeen tai vastaavan EU- tai ETA-maasta myönnetyn etuuden alkamisesta;
- 6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta, vastikelomasta tai osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvästä palkattomasta vapaasta taikka sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, sairausajan palkkaa, työtapa- turma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapa- turma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta enintään 12 kuukauden ajalta; ja
- 7) ensisijaisen etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta.

20 §

Osa-aikaeläkkeen tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläkettä määrättäessä huomioon otetuista 101 §:n mukaisella palkkakertoimella tarkasteluajan- kohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista; tai (22.12.2011/1429)

2) osa-aikaeläkkeen saaja saa oikeuden osa-aikaeläkkeeseen sellaisen työeläkelain mukaan, jonka perusteella hänellä ei aiemmin ole ollut oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

Tarkistaminen tehdään muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien tai, jos muutos tapahtuu kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, tästä päivästä lukien.

Kun osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, vakiintuneena ansiotulona pidetään ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrättäessä.

Ehdotus

eläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoit- tuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jäl- keen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläk- keestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lak- kaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jä- tetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaan, osittainen varhen- nettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönne- tyn suuruisena.

20 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhenne- tun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhen- netun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoite- tuista eläkkeen osista sekä osittaisen varhen- netun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään le- päämään 53 f §:n mukaan, osittainen var- hennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

Osa-aikaeläkkeen keskeyttäminen

Jos työntekijän osa-aikatyön ansio tai työstä poissaoloaika muuttuu tilapäisesti siten, etteivät osa-aikatyölle 16 §:n 4 momentissa säädetyt edellytykset täyty, keskeytetään osa-aikaeläkkeen maksaminen eläkkeensaajan ilmoituksesta tai eläkekassan aloitteesta. Maksaminen keskeytetään seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen edellyttäen, että syy eläkkeen keskeyttämiselle on edelleen olemassa. Maksettu osa-aikaeläke peritään takaisin 123 §:ssä säädetyllä tavalla ajalta, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät ole täyttyneet.

Keskeytettyä osa-aikaeläkettä ryhdytään eläkkeensaajan ilmoituksesta maksamaan uudelleen siitä lukien, kun osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Jos keskeytetyn osa-aikaeläkkeen uudelleen maksamista ei ole pyydetty kuuden kuukauden kuluessa osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä, eläke lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta lukien.

22 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä ei enää täytä 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 4 momentissa mainittuja eläkkeen saamisen edellytyksiä, jollei 21 §:stä muuta johdu. Jos osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset päättyvät kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin mainitusta päivästä. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

Jos työntekijän osa-aikaeläke on lakkautettu, työntekijällä on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläke, kun hän täyttää sen saamisen edellytykset.

21 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuorituksena.

22 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

(kumotaan)

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos osa-aikaeläke on ollut lakkautettuna enintään kuusi kuukautta, lakkautetun osa-aikaeläkkeen jälkeistä uutta osa-aikaeläkettä määrättäessä käytetään vakiintuneena ansiotona aikaisemman osa-aikaeläkkeen perusteena ollutta vakiintunutta ansiota.

23 §

Työkyvyttömyyseläke ja vanhuuseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen

Jos osa-aikaeläkettä saavalle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta hänelle on jo maksettu osa-aikaeläkettä, osa-aikaeläke otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen tai vanhuuseläkkeen osasuorituksena.

24 §

Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Jos osa-aikaeläkkeellä oleva työntekijä ei hae vanhuuseläkettä 68 vuotta täytettyään, osa-aikaeläke muutetaan 68 vuoden iässä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Osa-aikaeläkkeen suuruisista vanhuuseläkettä ei muunneta elinaikakertoimella. Kun työntekijä hakee vanhuuseläkettä, vanhuuseläke lasketaan uudelleen ja muunnetaan 88 §:n mukaisesti elinaikakertoimella.

25 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

23 §

Työkyvyttömyyseläke ja vanhuuseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen

(kumotaan)

24 §

Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

(kumotaan)

25 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Työntekijällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 35 §:n

Voimassa oleva laki

2) hänellä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 82 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja

3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Ehdotus

1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

2) työntekijällä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 82 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja

3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

34 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, viivästyskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 69 eikä 75 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi. Kuntoutusraha-ajan aikaisesta työskentelystä karttuu uutta eläkettä siten kuin 77 §:ssä säädetään.

37 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen työeläkelakien mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukai-

34 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, eläkekassan takautumisoikeudesta, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, viivästyskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 75 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

37 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukai-

Voimassa oleva laki

seen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke:

1) *kunnallisen eläkelain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella;*

2) *valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella; tai*

3) *valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 2 kohtaa soveltaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 6 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n perusteella.*

Lisäksi työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella kunnallisen eläkelain 24 §:n 1 momentin 1 kohdan tai valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 1 kohdan taikka viimeksi mainittua lainkohtaa soveltaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 6 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n nojalla ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

52 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, kun hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä tekee työtä muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, työntekijällä on oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänelle myönnetään vanhuuseläke tai lykätty

Ehdotus

seen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke *julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.*

Lisäksi työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella *julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla* ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

52 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää *alimman vanhuuseläkeikänsä.*

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, kun hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä tekee työtä muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, työntekijällä on oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänelle myönnetään vanhuuseläke. Työnteki-

Voimassa oleva laki

vanhuuseläke. Työntekijällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 86 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jos:

1) työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettua ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt 63 vuotta.

Ehdotus

jällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 86 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä *alimman vanhuuseläkeiän* täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) työntekijä on täyttänyt *alimman vanhuuseläkeikänsä* ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettua ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt *alimman vanhuuseläkeikänsä*.

Työuraeläke

53 a §

Oikeus työuraeläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

1) *hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 53 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;*

2) *hänen työkykynsä on sairauden vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 35 §:ssä tarkoitettua täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;*

3) *hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja*

4) *työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen viireille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.*

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset poissaolajaksot työsuhteen aikana sairauden tai lomautuksen vuoksi sekä tilapäinen työttömyys.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava 53 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

53 b §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Työntekijän 53 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;

2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;

3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;

4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;

5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka

6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fyysiset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

53 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

53 d §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 a §:ssä säädetyt edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

53 e §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 53 a §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos työntekijä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkekassaa sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai työntekijän ja hänen työnantajansa sopiman pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

53 f §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpuu- luun edistämisestä annetun lain 3 §:ssä sää- detyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voidaan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä sääde- tään.

53 g §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan elä- keensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkekassan tarkistustoimenpiteisiin ryh- tymistä seuraavan kalenterikuukauden alus- ta.

53 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläk- keeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi si- tä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuselä- keikänsä.

Työntekijällä on hakemuksesta oikeus työ- uraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työ- uraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukai- sesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirty- mässä vanhuuseläkkeelle.

Jos työntekijän työsuhde päättyy alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen, tynte- kijällä on oikeus hakemuksesta eläkkeen ai- kana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen aikaisintaan työsuhteen päätty- mistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

53 i §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

53 j §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos eläkekassa hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkekassa antaa oikeudesta kuntoutukseen enakkopäätöksen 27 §:n mukaan.

53 k §

Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

53 l §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle ryhtymisestään ansiotyöhön.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

64 §

Eläkkeen karttumisen perusteet

Eläkettä karttuu:

1) 78 §:n mukaisista työansioista, jotka työntekijä on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 80 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta; ja

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

Eläkkeeseen eivät oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 73 §:ssä säädetään.

72 §

Eläkkeen karttuminen työansioista

Eläkettä karttuu 78 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*):

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta;

2) 1,9 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta; ja

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 68 vuotta.

Kun 1 momentissa mainittu karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, eläkkeen karttuminen määräytyy keskimääräisen karttumisprosentin mukaan muista kuin vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen ansaituista ansioista. Keskimääräinen karttumisprosentti lasketaan ottamalla 1 momentissa mainitut karttumisprosentit huomioon niiden kalenterivuoteen sisältyvien kalenterikuukausien lukumäärän suhteessa, joihin karttumisprosentit kohdistuvat.

Jos työntekijä työskentelee muussa EU- tai ETA-maassa kuin Suomessa 53 vuotta täytettyään, teoreettiseen eläkkeeseen lisätään

64 §

Eläkkeen karttumisen perusteet

(kumotaan)

72 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 78 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka työntekijä on ansainnut 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaa saakka.

Eläkkeeseen eivät oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 73 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia työntekijän kunkin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 80 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

73 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta (*tuleva aika*). Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 82 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta *kohden 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun*.

74 §

Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia niistä eläkkeen perusteena olevista vuosiansioista, jotka eläkkeensaaja ansaitsee työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen, vanhuuseläkkeen tai niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana.

73 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää *alimman vanhuuseläkeikänsä (tuleva aika)*. *Jos työntekijän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän.* Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 82 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta.

74 §

Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä

(kumotaan)

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

75 §

Eläkkeen karttuminen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkejälta

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään *vanhuuden tai työkyvyttömyyden perusteella* uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättäneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

75 §

Eläkkeen karttuminen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkejälta

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättäneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

76 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osaaikaeläkkeen ajalta

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 80 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista eläkettä karttuu 72 ja 77 §:n mukaisesti.

76 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osaaikaeläkkeen ajalta

(kumotaan)

77 §

Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia työntekijän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 80 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

77 §

Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta

(kumotaan)

80 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Eläkkeeseen oikeuttaa työntekijän 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden

80 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Eläkkeeseen oikeuttaa työntekijän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden

Voimassa oleva laki

perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

3) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu 63 vuoden iän täyttämiskauden loppuun mennessä;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä *taikka* vastaavaa ulkomaista etuutta tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. Osa-aika- ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Ehdotus

perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

3) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu *alimman vanhuuseläkeiän* täyttämiskauden loppuun mennessä;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä, vastaavaa ulkomaista etuutta *taikka* kansainvälisen järjestön tai Euroopan *unionin* toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen* ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

81 §

Työeläkeote

Työntekijälle, joka on 18—67-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansiostaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;

2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistyötulot;

3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;

4) peruste ja aika, jolta eläkettä karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

81 §

Työeläkeote

Työntekijälle, joka on *17—69-vuotias*, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansiostaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;

2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistyötulot;

3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;

4) peruste ja aika, jolta *etuutta* karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja

Voimassa oleva laki

5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä.

Eläkekassa tai muu yksityisten alojen eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

Ehdotus

5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, *ei kuitenkaan silloin, kun työntekijä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä.*

Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi työntekijän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkekassa tai muu yksityisten alojen eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

81 c §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeikästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio työntekijän tavoite-eläkeikästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeiässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle työntekijälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta van-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

huuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

86 §

86 §

Eläke entisin perustein

Eläke entisin perustein

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myönnetään vanhuuseläke, joka alkaa ennen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samoin perustein kuin edellä mainittu työkyvyttömyyseläke.

(kumotaan)

87 §

87 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 23—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

Elinaikakerroin

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

88 §

88 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen. Ikäraajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Voimassa oleva laki

62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

Elinaikakerroin annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

Ehdotus

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat määrätään siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

89 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäi-

89 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa mainittua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeut-

Voimassa oleva laki

vänään.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 87 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 87 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

93 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, jonka hän on ansainnut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin

Ehdotus

tavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 97—99 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjättäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 87 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 87 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

93 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta

Voimassa oleva laki

toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla, Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alais-
ta.

96 §

*Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilan-
teissa*

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke *tai osa-aikaeläke*, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä *tai osa-aikaeläkettä*;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke *tai osa-aikaeläke*, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 93 §:n mukaisesti määrätty eläke.

96 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke,

Ehdotus

edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä, Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alais-
ta.

96 §

*Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilan-
teissa*

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 93 §:n mukaisesti määrätty eläke.

96 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään *muu uusi*

Voimassa oleva laki

johon ei sovelleta 86 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Ehdotus

eläke, kuin osittainen varhennettu vanhuuseläke, johon ei sovelleta 86 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

97 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty päiväraha tai tapaturmaeläke.

97 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

6) *potilasvahinkolain (585/1986) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke.*

99 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen

99 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen

Voimassa oleva laki

eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain mukaista ansiomenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella.

100 §

*Takautumisoikeus**Ehdotus*

eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain tai *potilasvahinkolain* mukaista ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. *Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä potilasvahinkolain mukaista ansionmenetykskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.*

100 §

Takautumisoikeus

Eläkekassalla on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen, perhe-eläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin raideliikennevastuulain (113/1999) mukaisen toiminnan harjoittajalta, jos työntekijän työkyvyttömyyden tai edunjättäjän kuoleman aiheuttaa raideliikennevastuulain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkekassan oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt tai edunsaaja raide-liikennevastuulain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

101 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja vuosiansioiden tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitetut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammiukuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

101 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja vuosiansioiden tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitetut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammiukuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. *Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.*

103 §

Eläkehakemus

Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkekassa antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

103 §

Eläkehakemus

Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkekassa antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n tai työuraeläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 53 j §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

104 a §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkekassalle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällystä sekä arvion sen 53 b §:n mukaisesta raskautavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkyvyvaatimuksesta;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;

3) arvion hakijan 53 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä

4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 53 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkekassalle työnantajan lausunto hakijan työn sisällöstä.

Jos työterveyshuollon tai työnantajan lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkekassa voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkekassalle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkekassan osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkekassan nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkekassan osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkekassan käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkekassa on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

114 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle

Jos eläkekassa on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään

114 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle

Jos eläkekassa on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta

Voimassa oleva laki

samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 52 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos eläkekassa on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Ehdotus

työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 52 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti *alimman vanhuuseläkeiän* täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos eläkekassa on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen, *työuraeläkkeen* tai 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Mitä 2 momentissa säädetään takautuvan vanhuuseläkkeen maksamisesta työnantajalle samalta ajalta maksetun sairausajan palkan korvaamiseksi, sovelletaan myös, jos työntekijälle myönnetään työuraeläkkeen sijasta vanhuuseläke 53 i §:ssä tarkoitetulla tavalla.

117 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

117 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään *muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä* takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

120 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

10) Potilasvakuutuskeskukselle potilasvahinkolain (585/1986) 9 §:n mukaan;

120 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

(10 kohta kumotaan)

123 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkekassa on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos eläkekassa viimeisenä eläkelaitoksena on maksanut aiheettomasti julkisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää asianomainen julkisten alojen eläkelaitos siten kuin takaisinperinnästä *asianomaisessa* julkisten alojen työeläkelaiissa säädetään. Eläkekassa antaa viimeisenä eläkelaitoksena takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

123 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkekassa on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos eläkekassa viimeisenä eläkelaitoksena on maksanut aiheettomasti julkisten alojen *eläkelain* mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää *Keva* siten kuin takaisinperinnästä julkisten alojen *eläkelaiissa* säädetään. Eläkekassa antaa viimeisenä eläkelaitoksena takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

126 §

Muutoksen hakeminen eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään

Eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä

126 §

Muutoksen hakeminen eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään

Eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

tässä luvussa säädetään päätöksestä. Kun eläkekassan päätös sisältyy julkisten alojen eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen eläkelaeissa säädetään.

2 momentti on kumottu L:lla 14.5.2010/356.

130 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Kun eläkekassa on viimeisenä eläkelaitoksena antanut päätösyhdistelmän, sen on pyydetävä lausunto julkisten alojen eläkelaitokselta ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee julkisten alojen eläkelaitoksen hoitamaa eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

131 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos eläkekassa päätösyhdistelmän antaneena viimeisenä eläkelaitoksena on pyytänyt 130 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon julkisten alojen eläkelaitokselta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkekassan on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

154 §

Eläkekassan vastuu vanhuuseläkkeestä

Eläkekassa on vastuussa:

1) työntekijän ja eläkkeensaajan vanhuus-

Ehdotus

tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos eläkekassan päätös sisältyy *Kevan* viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen *eläkelaeissa* säädetään.

130 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Kun eläkekassa on viimeisenä eläkelaitoksena antanut päätösyhdistelmän, sen on pyydetävä lausunto *Kevalta* ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee *Kevan* hoitamaa eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

131 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos eläkekassa päätösyhdistelmän antaneena viimeisenä eläkelaitoksena on pyytänyt 130 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon *Kevalta* eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkekassan on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

154 §

Eläkekassan vastuu vanhuuseläkkeestä

Eläkekassa on vastuussa:

1) työntekijän ja eläkkeensaajan vanhuus-

Voimassa oleva laki

eläkkeen siitä osasta, joka perustuu työntekijän ennen 55 vuoden iän täyttämivuotta tekemään työhön ja joka vastaa puolen prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänä 65 vuotta ja laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön antamien laskuperusteiden mukaan; eläkekassan vastuuseen ei kuitenkaan lueta 101 §:n mukaisesta vuosiansioiden palkkakertomella tarkistamisesta tai eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 102 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuvaa korotusta eikä elinaikakertoimesta johtuvaa muutosta;

2) määrästä, joka 155 §:n ja sosiaali- ja terveysministeriön antamien laskuperusteiden mukaan on siirretty eläkekassan vastuulla olevaan vanhuuseläkkeen osaan; ja

3) määrästä, joka on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan vanhuuseläkkeen osaan rahastoidun osan kasvattamiseksi.

Ehdotus

eläkkeen siitä osasta, joka perustuu työntekijän ennen *ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukautta edeltävän kuukauden loppua* tekemään työhön ja joka vastaa 0,4 prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänä 65 vuotta *tai, jos vanhuuseläkkeen osa perustuu työntekijän 65 vuoden täyttämivuoden jälkeiseen työhön, työntekijän ikää työntekovuonna*, ja laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan; eläkekassan vastuuseen ei kuitenkaan lueta 101 §:n mukaisesta vuosiansioiden palkkakertomella tarkistamisesta tai eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 102 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuvaa korotusta eikä elinaikakertoimesta johtuvaa muutosta;

2) määrästä, joka 155 §:n ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan on siirretty eläkekassan vastuulla olevaan osaan; ja

3) määrästä, joka on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan vanhuuseläkkeen osaan rahastoidun osan kasvattamiseksi.

159 §

Eläkekassan vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista

Eläkekassa ja työntekijän eläkelain mukaisista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset vastaavat yhteisesti seuraavista kuluista siltä osin kuin niitä ei saada muualta kustannetuiksi:

1) muut kuin 154 ja 156 §:ssä tarkoitetut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet, lukuun ottamatta työntekijän eläkelain 174 ja 175 §:n mukaisesti maksettavaa määrää;

2) eläkkeiden ja kuntoutusrahojen ne osat, jotka ylittävät 154—157 §:n mukaiset määrät; tällöin kuntoutusrahan kustannuksen katsotaan kokonaan määräytyvän sen eläkelain mukaan, jonka perusteella kuntoutusraha on myönnetty;

3) perhe-eläke;

4) osa-aikaeläke;

5) kuntoutuskorotus; kuntoutuskorotuksen määrään luetaan tällöin myös korotuksen määrä siltä osin kuin se kohdistuu 153 §:n

159 §

Eläkekassan vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista

Eläkekassa ja työntekijän eläkelain mukaisista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset vastaavat yhteisesti seuraavista kuluista siltä osin kuin niitä ei saada muualta kustannetuiksi:

1) muut kuin 154 ja 156 §:ssä tarkoitetut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet, lukuun ottamatta työntekijän eläkelain 174 ja 175 §:n mukaisesti maksettavaa määrää;

2) eläkkeiden ja kuntoutusrahojen ne osat, jotka ylittävät 154—157 §:n mukaiset määrät; tällöin kuntoutusrahan kustannuksen katsotaan kokonaan määräytyvän sen eläkelain mukaan, jonka perusteella kuntoutusraha on myönnetty;

3) perhe-eläke;

4) *osittainen varhennettu vanhuuseläke*;

5) kuntoutuskorotus; kuntoutuskorotuksen määrään luetaan tällöin myös korotuksen määrä siltä osin kuin se kohdistuu 153 §:n

Voimassa oleva laki

1 momentissa tarkoitettuun tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain mukaista eläkettä vastaavan määrän ylittävään osaan;

6) sosiaali- ja terveysministeriön antamien vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteiden muuttamisesta aiheutuvat kustannukset;

7) 154 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista siirroista aiheutuvat kustannukset;

8) työntekijän eläkelain 179 §:n 1 momentin 1—8 kohdassa tarkoitettut, mainittuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudet; ja

9) osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi 24 §:n perusteella muutetun eläkkeen ne osat, jotka ylittävät 154 §:n ja työntekijän eläkelain 174 §:n mukaisen määrän; tällöin eläkkeen kustannuksen katsotaan kokonaan määräytyvän sen eläkelain mukaan, jonka perusteella osa-aikaeläke on myönnetty.

Eläkekassan osuus 1 momentin 1, 2 ja 9 kohdan mukaisista vanhuuseläkekuluista, lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluja, määräytyy yhteisesti kustannettaviin kuluihin tarkoitettujen varojen mukaisessa suhteessa. Eläkekassan osuus 1 momentin 1 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkekuluista, 1 momentin 2 kohdan mukaisista muista kuin vanhuuseläkekuluista, edellä mainituista 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluista sekä 1 momentin 3—5 kohdan mukaisista kuluista määräytyy eläkekassassa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Eläkekassan osuus 1 momentin 6 ja 7 kohdan mukaisista kuluista määräytyy siten kuin 4 momentin mukaisissa laskuperusteissa on tarkemmin määriteltä. Eläkekassan osuus 1 momentin 8 kohdan mukaisista vastaavista kuluista määräytyy kuten 1 momentin mukaiset yhteisesti kustannettavat kulut.

Ehdotus

1 momentissa tarkoitettuun tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain mukaista eläkettä vastaavan määrän ylittävään osaan;

6) sosiaali- ja terveysministeriön antamien vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteiden muuttamisesta aiheutuvat kustannukset;

7) 154 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista siirroista aiheutuvat kustannukset;

8) työntekijän eläkelain 179 §:n 1 momentin 1—8 ja 10 kohdassa tarkoitettut, mainittuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudet; ja

9) *työuraeläke*.

Eläkekassan osuus 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdan mukaisista vanhuuseläkekuluista, lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluja, määräytyy yhteisesti kustannettaviin kuluihin tarkoitettujen varojen mukaisessa suhteessa. Eläkekassan osuus 1 momentin 1 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkekuluista, 1 momentin 2 kohdan mukaisista muista kuin vanhuuseläkekuluista, edellä mainituista 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluista sekä 1 momentin 3—5 ja 9 kohdan mukaisista kuluista määräytyy eläkekassassa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Eläkekassan osuus 1 momentin 6 ja 7 kohdan mukaisista kuluista määräytyy siten kuin 4 momentin mukaisissa laskuperusteissa on tarkemmin määriteltä. Eläkekassan osuus 1 momentin 8 kohdan mukaisista kuluista määräytyy kuten *eläkekassan osuus vastaavista 1 momentin mukaisista yhteisesti kustannettavista kuluista*.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

160 §

160 §

*Vastuu eläkekassan tai muun eläkelaitoksen
joutuessa konkurssiin*

*Vastuu eläkekassan tai muun eläkelaitoksen
joutuessa konkurssiin*

Eläkekassa ja työntekijän eläkelain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettut eläkelaitokset vastaavat tällöin yhteisesti myös työeläkevakuutusyhtiöstä annetun lain 14 §:n 3 momentissa tai vakuutuskassalain 79 §:n 3 momentissa tarkoitettua tasoitusmäärästä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaiseen vähimmäismäärään saakka.

(kumotaan)

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

11.

Laki

merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain (1291/2006) 4 §:n 1 ja 3 momentti, 7, 8, 22, 24 ja 31 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentti laissa 1104/2008 ja 3 momentti laissa 1461/2011, 22 § osaksi laissa 1169/2007 sekä 31 § osaksi laissa 797/2012, sekä

muutetaan 17 §, sellaisena kuin se on laissa 297/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §
Uuden lain 81 §:ssä tarkoitettu eläkeote lähetetään työntekijälle ensimmäisen kerran viimeistään vuonna 2008. Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada pyynnöstä tieto rekisteröidyistä työansioistaan jo vuonna 2007.

4 §
(1 mom. kumotaan)

Vuonna 2008 annettavalla työntekijän eläkeotteella on tiedot uuden lain 81 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetuista työansioista ja etuuksista kymmeneltä eläkeotteen antamista edeltävältä kalenterivuodelta, vuonna 2009 vastaavat tiedot ovat yhdeksältä, vuonna 2010 kahdeksalta, vuonna 2011 seitsemältä ja vuonna 2012 kuudelta eläkeotteen antamista edeltävältä vuodelta. Uuden lain 81 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei kuitenkaan ilmoiteta eläkeotteella aikaisemmalta ajalta kuin vuodesta 2005.

(3 mom. kumotaan)

7 §
Vuonna 2010 ja sen jälkeen alkavat vanhuuseläkkeet muunnetaan elinaikakertoimella uuden lain 88 §:n mukaisesti. Elinaikakerroin vahvistetaan ensimmäisen kerran vuodelle 2009.

7 §
(kumotaan)

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Uuden lain 137 §:ää sovelletaan poistohakemuksiin, jotka tulevat vireille 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

(kumotaan)

8 §

17 §

Jos työntekijä on työskennellyt Suomessa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, uuden lain 72 §:n 3 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen työsuhteen palkan perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain perusteella.

17 §

Jos työntekijä on työskennellyt Suomessa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, *merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain (/) 4 §:n 2 momentissa* tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen työsuhteen palkan perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain perusteella.

22 §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä on oikeus työttömyyseläkkeeseen siten kuin uuden lain voimaan tullessa voimassa olleessa vanhassa laissa ja sen muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksissä säädetään. Muilta osin työttömyyseläkkeeseen ja sen saajaan sovelletaan, mitä uuden lain voimaan tullessa voimassa olleessa vanhan lain 2 ja 15 e §:ssä, 16 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 4 momentissa, 17 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 4 momentissa sekä työntekijäin eläkelain 17 b §:n 3 momentissa säädetään.

(kumotaan)

22 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, työntekijän oikeus tulevan ajan eläkkeeseen määräytyy samalla tavoin kuin se määräytyisi, jos työttömyyseläkkeen eläketahtuma olisi 31 päivänä joulukuuta 2006. Tällöin tulevan ajan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa ansiot otetaan huomioon 31 päivään joulukuuta 2006 saakka.

24 §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä työntekijällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voi-

(kumotaan)

24 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

massa olleiden vanhan lain säännösten mukaan 62 vuoden iän täyttämiseen asti.

31 §

Työntekijällä, jolla on työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 18 ja 19 momentin sekä mainitun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annetun lain (886/2004) voimaantulosäännöksen 20 momentin mukaan oikeus siirtyä vanhuuseläkkeelle 62 vuotta alemmassa iässä, on oikeus saada sekä vanhan että uuden lain mukainen vanhuuseläke 62 vuotta alemmassa iässä. Eläkkeen muuttamisesta vastaamaan 62 vuotta alemmaa ikää säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Jos 1 momentissa tarkoitetun järjestelyn piiriin kuuluvan työntekijän eläkeikä on 62 vuotta, hänellä on oikeus saada sekä vanhan että uuden lain mukainen vanhuuseläke 62 vuoden iässä. Jos vanhuuseläke alkaa 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta tai myöhemmin, mutta kuitenkin ennen 63 vuoden iän täyttämistä, vanhuuseläkettä vähennetään merimieseläkelain 11 §:n 2 momentin, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2012, mukaisesti.

(kumotaan)

31 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

15.

Laki

valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 1 §, 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti ja 7 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 1 § ja 7 §:n 2 momentti laissa 1190/2007, 4 §:n 2 momentti laissa 895/2004 ja 5 §:n 2 momentti laissa 473/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Tässä laissa säädetään alle kolmivuotiaan lapsen hoidon ja opintojen ajalta karttuvasta etuudesta. Etuus maksetaan myönnettäessä *muuta* eläkettä kuin *osa-aikaeläkettä* alla mainittujen lakien ja eläkesääntöjen nojalla:

- 1) työntekijän eläkelaki (395/2006);
- 2) merimieseläkelaki (1290/2006);
- 3) yrittäjän eläkelaki (1272/2006);
- 4) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006);
- 5) valtion eläkelaki (1295/2006);
- 6) *kunnallinen eläkelaki (549/2003)*;
- 7) *evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (298/1966)*;
- 8) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 9) *Kansaneläkelaitoksesta annettu laki (731/2001)*;
- 10) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö; tai
- 11) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

1 §

Tässä laissa säädetään alle kolmivuotiaan lapsen hoidon ja opintojen ajalta karttuvasta etuudesta. Etuus maksetaan myönnettäessä eläkettä alla mainittujen lakien ja eläkesääntöjen nojalla:

- 1) työntekijän eläkelaki (395/2006);
- 2) merimieseläkelaki (1290/2006);
- 3) yrittäjän eläkelaki (1272/2006);
- 4) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006);
- 5) *julkisten alojen eläkelaki (/)*;
- 6) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 7) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö; tai
- 8) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

4 §

Etuuksia ei kuitenkaan kerry sellaiselle henkilölle, joka saa 1 §:ssä mainitussa laissa tai eläkesäännössä tarkoitettua työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkettä.

5 §

Jos hakijan eläkeoikeus on siirretty Euroopan unionin eläkejärjestelmään eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain (165/1999) perusteella, tämän lain mukaisen etuuden laskee ja suorittaa etuuden saajan hakemuksesta kunnallinen eläkelaitos. Etuus suoritetaan siitä ajankohdasta lukien, josta henkilöllä on oikeus saada eläkettä Euroopan unionin henkilöstösääntöjen perusteella.

7 §

Eläketurvakeskus antaa tämän lain nojalla hakijalle pyynnöstä päätöksen 2—4 §:ssä tarkoitetuista edellytyksistä, jos eläkelaitos ei ole antanut asiasta päätöstä työntekijän eläkelain 75 §:n 6 momentin, merimieseläkelain 81 §:n 6 momentin, yrittäjän eläkelain 69 §:n 5 momentin tai maatalousyrittäjän eläkelain 75 §:n 5 momentin perusteella. Eläketurvakeskuksen päätöksen osalta sovelletaan, mitä työntekijän eläkelaiissa säädetään Eläketurvakeskuksen osalta asian käsittelystä, päätöksen antamisesta, tietojen saannista ja luovutuksesta sekä muutoksenhakumenettelystä ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

Ehdotus

4 §

Etuuksia ei kuitenkaan kerry sellaiselle henkilölle, joka saa 1 §:ssä mainitussa laissa tai eläkesäännössä tarkoitettua työkyvyttömyys-, *työura*- tai vanhuuseläkettä.

5 §

Jos hakijan eläkeoikeus on siirretty Euroopan unionin eläkejärjestelmään eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain (165/1999) perusteella, tämän lain mukaisen etuuden laskee ja suorittaa etuuden saajan hakemuksesta *Keva*. Etuus suoritetaan siitä ajankohdasta lukien, josta henkilöllä on oikeus saada eläkettä Euroopan unionin henkilöstösääntöjen perusteella.

7 §

Eläketurvakeskus antaa tämän lain nojalla hakijalle pyynnöstä päätöksen 2—4 §:ssä tarkoitetuista edellytyksistä, jos eläkelaitos ei ole antanut asiasta päätöstä työntekijän eläkelain 75 b §:n 3 momentin, merimieseläkelain 81 b §:n 3 momentin, yrittäjän eläkelain 69 b §:n 3 momentin tai maatalousyrittäjän eläkelain 75 b §:n 3 momentin perusteella. Eläketurvakeskuksen päätöksen osalta sovelletaan, mitä työntekijän eläkelaiissa säädetään Eläketurvakeskuksen osalta asian käsittelystä, päätöksen antamisesta, tietojen saannista ja luovutuksesta sekä muutoksenhakumenettelystä ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kansaneläkelain (568/2007) 105 §,
muutetaan 6, 10 ja 11 §, 12 §:n 1 momentti, 15 §:n 4 momentti, 22 §:n 3 ja 4 momentti, 23 §, 33 §:n 2 momentti, 35 §:n 1 momentin 2 ja 8 kohta, 51 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti, 54 §:n 3 momentti, 56 §:n 3 momentti, 58 §:n 3 momentti, 85 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta, 87 §:n 1 ja 2 momentti, 97 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 6 § osaksi laeissa 1223/2009 ja 152/2011, 10 § osaksi laissa 803/2012, 11 § laissa 803/2012, 22 §:n 3 momentti laissa 1151/2007 ja 4 momentti laissa 803/2012, 23 § osaksi laissa 1223/2009, 56 §:n 3 momentti laissa 1329/2011, 97 §:n 1 momentti laissa 934/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §

6 §

*Työeläke**Työeläke*

Tässä laissa *työeläkkeellä* tarkoitetaan seuraavien säädösten mukaisia työ- ja perhe-eläkkeitä:

- 1) työntekijän eläkelaki (395/2006);
- 2) kunnallinen eläkelaki (549/2003);
- 3) *valtion eläkelaki (1295/2006)*;
- 4) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006);
- 5) yrittäjän eläkelaki (1272/2006);
- 6) merimieseläkelaki (1290/2006);
- 7) *evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (261/2008)*;
- 8) *Kansaneläkelaitoksesta annettu laki (731/2001)*
- 9) Suomen Pankin eläkesääntö;
- 10) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 11) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annettu laki (329/1967) ja kansanedustajan perhe-eläkkeestä annettu laki (107/1990); ja
- 12) valtioneuvoston jäsenten oikeudesta

Tässä laissa työeläkkeellä tarkoitetaan seuraavien säädösten mukaisia työ- ja perhe-eläkkeitä:

- 1) työntekijän eläkelaki (395/2006);
 - 2) *julkisten alojen eläkelaki (/)*;
 - 3) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006);
 - 4) yrittäjän eläkelaki (1272/2006);
 - 5) merimieseläkelaki (1290/2006);
 - 6) Suomen Pankin eläkesääntö;
 - 7) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
 - 8) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annettu laki (329/1967) ja kansanedustajan perhe-eläkkeestä annettu laki (107/1990);
 - 9) valtioneuvoston jäsenten oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annettu laki (870/1977).
- Työeläkkeenä pidetään 1 momentissa tarkoitettujen eläkkeiden lisäksi muuta työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luot-

Voimassa oleva laki

eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annettu laki (870/1977).

Työeläkkeenä pidetään *edellä* 1 momentissa tarkoitettujen eläkkeiden lisäksi muuta työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luottamustehtävään perustuvaa eläkettä ja perhe-eläkettä.

10 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Vanhuuseläkkeeseen on oikeus 65 vuotta täyttäneellä henkilöllä.

Henkilö voi saada vanhuuseläkkeen varhennettuna 63 vuotta täytettyään. Tällöin vanhuuseläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke varhennetaan.

Henkilö voi lykätä vanhuuseläkkeen alkamisen 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Tällöin vanhuuseläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy. Vanhuuseläkettä ei kuitenkaan koroteta siltä ajalta, jolta henkilöllä ei ole ollut oikeutta kansaneläkkeeseen.

Edellä 2 tai 3 momentin mukainen vähennys tai korotus tehdään 20 §:n mukaisesti lasketusta eläkkeen määrästä.

11 §

Työttömyyspäivärahaa saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen

Henkilöllä, joka saa työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai 3 momentin perusteella,

Ehdotus

tamustehtävään perustuvaa eläkettä ja perhe-eläkettä.

10 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Ennen vuotta 1965 syntyneellä on oikeus vanhuuseläkkeeseen 65 vuoden iässä. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä on oikeus vanhuuseläkkeeseen siinä iässä, joka säädetään työntekijän eläkelain 11 §:n nojalla hänen ikäluokkansa vanhuuseläkeiksi.

Ennen vuotta 1958 syntyneellä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen 63 vuoden iässä. Vuonna 1958—1961 syntyneellä on oikeus saada vanhuuseläke varhennettuna 64 vuoden iässä. Varhennettua vanhuuseläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke varhennetaan.

Ennen vuotta 1962 syntyneen vanhuuseläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneen vanhuuseläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Vanhuuseläkettä ei kuitenkaan koroteta siltä ajalta, jolta henkilöllä ei ole ollut oikeutta kansaneläkkeeseen.

Edellä 2 tai 3 momentin mukainen vähennys tai korotus tehdään 20 §:n mukaisesti lasketusta eläkkeen määrästä.

11 §

Työttömyyspäivärahaa saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen

Henkilöllä, joka saa työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n perusteella, on oikeus saada

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

on oikeus saada vanhuuseläke 63 vuotta täytettyään ilman tämän lain 10 §:n 2 momentin mukaista vähennystä.

12 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen

Työkyvyttömyyseläkkeeseen on oikeus 16—64-vuotiaalla työkyvyttömällä henkilöllä, kuitenkin siten, että alle 20-vuotiaalle eläke voidaan myöntää vain 16 §:ssä mainituin edellytyksin.

Ehdotus

vanhuuseläke 63 vuotta täytettyään ilman tämän lain 10 §:n 2 momentin mukaista vähennystä.

12 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen

Työkyvyttömyyseläkkeeseen on oikeus 16 vuotta täyttäneellä työkyvyttömällä henkilöllä 10 §:n mukaiseen vanhuuseläkeiän saavuttamiseen asti, kuitenkin siten, että alle 20-vuotiaalle eläke voidaan myöntää vain 16 §:ssä säädetyin edellytyksin.

15 §

Työkyvyttömyyseläkeoikeuden alkaminen

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, työkyvyttömyyseläke myönnetään työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos henkilö on tullut työkyvyttömäksi kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 2 §:n mukaista työttömyyseläkettä saadessaan. Samoin 63 vuotta täyttäneelle henkilölle voidaan myöntää työkyvyttömyyseläke työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan siitä lukien, kun hänelle on myönnetty 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukainen vanhuuseläke.

15 §

Työkyvyttömyyseläkeoikeuden alkaminen

Edellä 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan täyttäneelle henkilölle voidaan myöntää työkyvyttömyyseläke työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan siitä lukien, kun hänelle on myönnetty 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukainen vanhuuseläke.

22 §

Kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot

Tämän lain 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukainen työeläkkeen varhennettu vanhuuseläke otetaan tulona huomioon ilman varhennusvähennystä.

Jos henkilö hakee tämän lain mukaista

22 §

Kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot

Edellä 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukainen työeläkkeen varhennettu vanhuuseläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan tulona huomioon ilman varhennusvähennystä.

Voimassa oleva laki

vanhuuseläkettä 65 vuotta täytettyään tai varhennettua vanhuuseläkettä 63 vuotta täytettyään eikä hae työeläkkeen vanhuuseläkettä, edellä mainittu työeläke otetaan kansaneläkettä laskettaessa kuitenkin tulona huomioon sen suuruisena kuin se olisi, jos hän siirtyisi työeläkkeelle välittömästi 63 vuotta täytettyään (*ennakoitu työeläke*).

Ehdotus

Jos henkilö hakee tämän lain mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä eikä hae 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaista työeläkkeen vanhuuseläkettä, edellä mainittu työeläke otetaan kansaneläkettä laskettaessa kuitenkin tulona huomioon sen suuruisena kuin se olisi, jos hän siirtyisi työeläkkeelle välittömästi häneen sovellettavan työeläkelainsäädännön mukaisen alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta (*ennakoitu työeläke*).

23 §

Kansaneläkkeessä etuoikeutetut karttumet ja korotukset

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon:

1) 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä karttunutta 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaista työeläkettä;

2) valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaista etuutta;

3) työeläkkeen kuntoutuskorotusta ja lapsikorotusta;

4) kertakorotusta, joka maksetaan tämän lain 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaiseen työeläkkeeseen taikka lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tai sotilastapaturmalain mukaiseen tapaturmaeläkkeeseen;

5) 68 ikävuoden täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa työeläkkeen vanhuuseläkkeeseen sisältyvää lykkäyskorotusta; eikä

6) eräiden työeläkkeiden tarkistamisesta työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovittamisen johdosta annetun lain (635/2002) mukaista korotusta.

Poiketen siitä, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, perhe-eläkkeeseen sisältyvä edunjättäjän 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tekemästä työstä karttunut eläke otetaan tulona huomioon.

23 §

Kansaneläkkeessä etuoikeutetut karttumet ja korotukset

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon:

1) valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaista etuutta;

2) työeläkkeen kuntoutuskorotusta ja lapsikorotusta;

3) kertakorotusta, joka maksetaan 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaiseen työeläkkeeseen taikka lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tai sotilastapaturmalain mukaiseen tapaturmaeläkkeeseen;

4) henkilöön sovellettavan työeläkelainsäädännön mukaisen alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa työeläkkeenä maksettavaan vanhuuseläkkeeseen sisältyvää lykkäyskorotusta; eikä

5) eräiden työeläkkeiden tarkistamisesta työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovittamisen johdosta annetun lain (635/2002) mukaista korotusta.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

33 §

*Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat
vuositulot*

*Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat
tulot*

Työeläkkeen varhennettu vanhuuseläke otetaan tulona huomioon ilman varhennusvähen-
nystä.

Työeläkkeen varhennettu vanhuuseläke *ja osittainen varhennettu vanhuuseläke* otetaan tulona huomioon ilman varhennusvähen-
nystä.

35 §

35 §

*Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeu-
tetut tulot*

*Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeu-
tetut tulot*

Täydennysmäärää laskettaessa vuositulona ei oteta huomioon lesken saamaa:

Täydennysmäärää laskettaessa vuositulona ei oteta huomioon lesken saamaa:

2) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukaista asumistukea, asu-
mistukilain (408/1975) mukaista asumistu-
kea, sotilasavustuslain (781/1993) mukaista
asumisavustusta tai opintotukilain (65/1994)
mukaista asumislisää eikä etua omaan tarpee-
seen käytetystä asunnosta;

2) eläkkeensaajan asumistuesta annetun
lain (571/2007) mukaista asumistukea, *ylei-
sestä asumistuesta annetun lain (938/2014)*
mukaista asumistukea, sotilasavustuslain
(781/1993) mukaista asumisavustusta tai
opintotukilain (65/1994) mukaista asumis-
lisää eikä etua omaan tarpeeseen käytetystä
asunnosta;

8) 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen teh-
dystä työstä karttunutta 6 §:n 1 momentissa
mainittujen lakien mukaista työeläkettä lu-
kuun ottamatta perhe-eläkkeeseen sisältyvää
edunjättäjän 63 ikävuoden täyttämisen jäl-
keen tekemästä työstä karttunutta eläkettä;

8) *työeläkelainsäädännön mukaisen alim-
man vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeiseen
aikaan perustuvaa työeläkkeenä maksetta-
vaan vanhuuseläkkeeseen sisältyvää lykkäys-
korotusta;*

51 §

51 §

Oikeus lapsikorotukseen

Oikeus lapsikorotukseen

Oikeus lapsikorotukseen on henkilöllä, jo-
ka saa:

Oikeus lapsikorotukseen on henkilöllä, jo-
ka saa:

2) työeläkkeenä maksettavaa työkyvyttö-
myyseläkettä, vanhuuseläkettä tai varhennet-
tua vanhuuseläkettä; tai

2) työeläkkeenä maksettavaa työkyvyttö-
myyseläkettä, vanhuuseläkettä, *työuraeläket-
tä* tai varhennettua vanhuuseläkettä; tai

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Lapsikorotus myönnetään, jos eläkkeensaajan tai hänen avio- tai avopuolisonsa 16 vuotta nuorempi lapsi elää samassa taloudessa eläkkeensaajan kanssa tai jos eläkkeensaaja muutoin vastaa muualla asuvan alle 16-vuotiaan lapsensa toimeentulosta. Eläkkeensaajan katsotaan vastaavan lapsensa toimeentulosta, kun hänellä on kustannuksia lapsen toimeentulosta vähintään elatusturvalain (671/1998) 7 §:n 1 momentin mukaisen elatustuen määrä.

54 §

Etuuksien hakeminen

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ilman hakemusta, kun eläkkeensaaja täyttää 65 vuotta, jos eläkkeen määräytymisperusteet eivät muutu.

56 §

Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Kun henkilö hakee 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä, hänen tulee esittää työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen todistus siitä, miltä ajalta hän on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella.

58 §

Leskeneläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Leskeneläkkeensaajan on sen lisäksi, mitä 56 §:n 2 ja 4 momentissa säädetään, ilmoitett-

Ehdotus

Lapsikorotus myönnetään, jos eläkkeensaajan tai hänen avio- tai avopuolisonsa 16 vuotta nuorempi lapsi elää samassa taloudessa eläkkeensaajan kanssa tai jos eläkkeensaaja muutoin vastaa muualla asuvan alle 16-vuotiaan lapsensa toimeentulosta. Eläkkeensaajan katsotaan vastaavan lapsensa toimeentulosta, kun hänellä on kustannuksia lapsen toimeentulosta vähintään *elatusukilain (580/2008) 9 §:n* mukaisen elatustuen määrä.

54 §

Etuuksien hakeminen

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ilman hakemusta, kun eläkkeensaaja täyttää *tämän lain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän*, jos eläkkeen määräytymisperusteet eivät muutu.

56 §

Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Kun henkilö hakee 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä, hänen tulee esittää työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen todistus siitä, miltä ajalta hän on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain *6 luvun 9 §:ssä* tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella.

58 §

Leskeneläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Leskeneläkkeensaajan on sen lisäksi, mitä 56 §:n 2 ja 4 momentissa säädetään, ilmoitett-

Voimassa oleva laki

tava Kansaneläkelaitokselle eläkkeeseen vaikuttavien tulojen muutoksesta ja tämän lain mukaisen työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeen, *kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitetun työttömyyseläkkeen, mainitun lain 3 §:ssä tarkoitetun yksilöllisen varhaiseläkkeen* taikka näitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen myöntämisestä.

85 §

Tiedot viranomaisilta sekä eläke- ja vakuutuslaitoksilta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sen toimeenpantaviksi säädettyjen etuuksien hoitamista varten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä:

1) väestörekisteriviranomaisilta väestötietolain (507/1993) 4 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut välttämättömät tiedot ja niissä tapahtuneet muutokset;

3) Eläketurvakeskukselta, eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai muun korvauksen myöntäjältä tai maksajalta tiedot eläke- ja korvauspäätöksistä ja eläkkeen tai korvauksen määrän muuttumisesta sekä tiedot 63 vuoden ikään mennessä karttuneesta työeläkkeen määrästä;

87 §

Tiedot Eläketurvakeskukselta ja eräiltä eläkkeen maksajilta

Eläketurvakeskuksella, Valtiokonttorilla ja Kuntien eläkevakuutuksella on velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle pyynnöstä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saan-

Ehdotus

tava Kansaneläkelaitokselle eläkkeeseen vaikuttavien tulojen muutoksesta ja tämän lain mukaisen työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeen taikka näitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen myöntämisestä.

85 §

Tiedot viranomaisilta sekä eläke- ja vakuutuslaitoksilta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sen toimeenpantaviksi säädettyjen etuuksien hoitamista varten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä:

1) väestörekisteriviranomaisilta *väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1—17 ja 20—22 kohdassa mainitut* välttämättömät tiedot ja niissä tapahtuneet muutokset;

3) Eläketurvakeskukselta, eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai muun korvauksen myöntäjältä tai maksajalta tiedot eläke- ja korvauspäätöksistä ja eläkkeen tai korvauksen määrän muuttumisesta sekä *tiedon työeläkkeen määrästä, joka ei sisällä 23 §:ssä mainittuja karttumia ja korotuksia eikä työeläkkeen varhennusvähenystä;*

87 §

Tiedot Eläketurvakeskukselta ja eräiltä eläkkeen maksajilta

Eläketurvakeskuksella *ja Kevalla* on velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle pyynnöstä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämät-

Voimassa oleva laki

tia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisten etuuksien täytäntöönpanoa varten:

1) tiedot arvioidun työeläkkeen määrästä työkyvyttömyyseläkkeen hakemusmenettelyä varten; ja

2) tiedot 22 §:n 4 momentissa tarkoitetun 63 vuoden ikään mennessä karttuneen ennakoidun työeläkkeen määrästä kansaneläkkeen määrän laskemista varten.

Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus saada tämän lain mukaisen vanhuuseläkeoikeuden selvittämistä varten Eläketurvakeskukselta henkilöllisyystiedot niistä 65 vuotta täyttäneistä työeläkevakuutetuista, jotka eivät saa työeläkettä.

Ehdotus

tä tämän lain mukaisten etuuksien täytäntöönpanoa varten:

1) tiedot arvioidun työeläkkeen määrästä työkyvyttömyyseläkkeen hakemusmenettelyä varten;

2) tiedot 22 §:n 4 momentissa tarkoitetun *alimman vanhuuseläkeiän saavuttamiseen* mennessä karttuneen ennakoidun työeläkkeen määrästä kansaneläkkeen määrän laskemista varten.

Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus saada tämän lain mukaisen vanhuuseläkeoikeuden selvittämistä varten Eläketurvakeskukselta henkilöllisyystiedot niistä *10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän* täyttäneistä työeläkevakuutetuista, jotka eivät saa työeläkettä.

97 §

Kansaneläkerahastosta maksettavat etuudet ja kulut

Kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahastosta maksetaan tämän lain mukaiset vanhuuseläkkeet, työkyvyttömyyseläkkeet, lapsikorotukset ja perhe-eläkkeet *sekä kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain mukaiset työtömyyseläkkeet.*

97 §

Kansaneläkerahastosta maksettavat etuudet ja kulut

Kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahastosta maksetaan tämän lain mukaiset vanhuuseläkkeet, työkyvyttömyyseläkkeet, lapsikorotukset ja perhe-eläkkeet.

105 §

Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeus

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa työnantajan kansaneläkemaksun määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

105 §

Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeus

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon 63 ikävuoden täyttämi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sen jälkeen tehdystä työstä ennen tämän lain voimaantuloa karttunutta 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua työeläkettä, lukuun ottamatta perhe-eläkkeeseen sisältyvää edunjättäjän 63 ikävuoden jälkeen tekemästä työstä karttunutta eläkettä.

Vuonna 1948 tai sitä ennen syntyneillä kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon 68 ikävuoden täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa työeläkkeen vanhuuseläkkeeseen sisältyvää lykkäyskorotusta.

Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä ennen tämän lain voimaantuloa karttunutta 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua työeläkettä, lukuun ottamatta perhe-eläkkeeseen sisältyvää edunjättäjän 63 ikävuoden jälkeen tekemästä työstä karttunutta eläkettä.

17.

Laki

takuueläkkeestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta, 8 §:n 2 momentti ja 3 momentin 2 kohta, 9 §:n 1 momentin 2 kohta, 12 §:n 1 momentti ja 21 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 1 momentti osaksi laissa 804/2012 ja 8 §:n 2 momentti laissa 1328/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Oikeus takuueläkkeeseen

Takuueläkkeeseen on oikeus henkilöllä, joka:

1) on täyttänyt 63 vuotta ja saa vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;

2) saa kansaneläkelain (568/2007) mukaista työkyvyttömyyseläkettä;

3) saa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä;

4) saa täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön tai sotilasvammalain (404/1948) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa tai työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

5) saa työttömyyseläkettä; tai

6) saa maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea (luopumistuki).

Ehdotus

7 §

Oikeus takuueläkkeeseen

Takuueläkkeeseen on oikeus henkilöllä, joka:

1) on täyttänyt *työntekijän eläkelain (395/2006) 11 §:ssä hänen ikäluokalleen säädetyn vanhuuseläkkeen alaikärajan ja saa vanhuuseläkettä;*

2) saa *varhennettua vanhuuseläkettä;*

3) saa kansaneläkelain (568/2007) mukaista työkyvyttömyyseläkettä;

4) saa työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä;

5) saa täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön tai sotilasvammalain (404/1948) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa tai työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

6) saa *kansaneläkelain 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä työttömyyspäivärahan lisäpäivien perusteella;* tai

Voimassa oleva laki

Takuueläkkeeseen on oikeus myös maahanmuuttajalla, joka on täyttänyt:

- 1) 65 vuotta; tai

Ehdotus

7) saa maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea (*luopumistuki*).

Takuueläkkeeseen on oikeus myös maahanmuuttajalla, joka on täyttänyt:

- 1) *kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän; tai*

8 §

Takuueläkkeen määrä

Jos takuueläke myönnetään ennen kuin hakija täyttää 65 vuotta, täysimääräistä takuueläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta takuueläke varhennetaan siitä, kun hakija täyttäisi 65 vuotta. Takuueläkettä ei kuitenkaan vähennetä, jos hakija saa 7 §:n 1 momentin 2—6 kohdan mukaista eläkettä tai korvausta, kansaneläkelain 11 §:n tai *työntekijän eläkelain 12 §:n 3 momentin* mukaista vanhuuseläkettä taikka takuueläke myönnetään maahanmuuttajalle tämän lain 7 §:n 2 momentin perusteella.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, täysimääräistä takuueläkettä vähennetään takuueläkkeen alkaessa maksussa olevan:

- 2) työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvan varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennysprosentilla, jos eläkkeenhakija ei saa kansaneläkettä varhennettuna vanhuuseläkkeenä.

9 §

Eläketulojen vaikutus takuueläkkeeseen

Täysimääräisestä tai 8 §:n 2 tai 3 momentin mukaan lasketusta takuueläkkeen määrästä

8 §

Takuueläkkeen määrä

Jos takuueläke myönnetään ennen kuin hakija täyttää *kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän*, täysimääräistä takuueläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta takuueläke varhennetaan siitä, kun hakija täyttäisi *kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän*. Takuueläkettä ei kuitenkaan vähennetä, jos hakija saa 7 §:n 1 momentin 3—7 kohdan mukaista eläkettä tai korvausta tai kansaneläkelain 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä taikka takuueläke myönnetään maahanmuuttajalle tämän lain 7 §:n 2 momentin perusteella.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, täysimääräistä takuueläkettä vähennetään takuueläkkeen alkaessa maksussa olevan:

- 2) työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvan varhennetun vanhuuseläkkeen tai *osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen* varhennusvähennysprosentilla, jos eläkkeenhakija ei saa kansaneläkettä varhennettuna vanhuuseläkkeenä.

9 §

Eläketulojen vaikutus takuueläkkeeseen

Täysimääräisestä tai 8 §:n 2 tai 3 momentin mukaan lasketusta takuueläkkeen määrästä

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

vähennetään seuraavien hakijan jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamien eläketulojen (*vuositulo*) määrä:

2) kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 2 §:n mukainen työttömyyseläke sekä mainitun lain 4 ja 5 §:n mukainen leskeneläke;

12 §

Takuueläkkeen alkaminen

Takuueläkettä maksetaan sen kuukauden alusta, jona oikeus takuueläkkeeseen on syntynyt. Maahanmuuttajalle takuueläkettä maksetaan 65 ikävuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

21 §

Takuueläkkeen periminen takautuvasti maksettavasta eläkkeestä tai korvauksesta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä 9 §:n 1 momentin 3—10 kohdassa mainitun eläkkeen tai korvauksen maksajalta tämän takautuvasti suorittaman eläkkeen tai korvauksen siltä osin kuin se vastaa liikaa maksettua takuueläkettä, jos eläkkeen tai korvauksen maksaja:

- 1) oikaisee tai tarkistaa eläkkeen tai korvauksen määrän;
- 2) myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuella jatkoa; tai
- 3) myöntää perhe-eläkkeen tai huoltoeläkkeen.

Ehdotus

vähennetään seuraavien hakijan jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamien eläketulojen (*vuositulo*) määrä:

2) kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 4 ja 5 §:n mukainen leskeneläke;

12 §

Takuueläkkeen alkaminen

Takuueläkettä maksetaan sen kuukauden alusta, jona oikeus takuueläkkeeseen on syntynyt. Maahanmuuttajalle takuueläkettä maksetaan *kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän* täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

21 §

Takuueläkkeen periminen takautuvasti maksettavasta eläkkeestä tai korvauksesta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä 9 §:n 1 momentin 3—10 kohdassa mainitun eläkkeen tai korvauksen maksajalta tämän takautuvasti *suorittama eläke tai korvaus* siltä osin kuin se vastaa liikaa maksettua takuueläkettä, jos eläkkeen tai korvauksen maksaja:

- 1) oikaisee tai tarkistaa eläkkeen tai korvauksen määrän;
- 2) myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuella jatkoa; tai
- 3) myöntää perhe-eläkkeen tai huoltoeläkkeen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

Sen estämättä, mitä 8 §:n 2 momentissa säädetään, takuueläkettä ei vähennetä, jos hakija saa työ- tai virkasuhteeseen taikka

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

yrittäjätoimintaan perustuvaa varhennusvähennyksellä vähentämätöntä vanhuuseläkettä työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettua lisäpäiväoikeuden perusteella.

18.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n 1 momentin 3 kohta,
sellaisena kuin se on laissa 939/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Oikeus asumistukeen

Oikeus asumistukeen

Oikeus asumistukeen on henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

Oikeus asumistukeen on henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

3) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa lakiin perustuvaa työ- tai virkasuhteen perusteella maksettavaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai leskeneläkettä taikka työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 19 §:ssä tarkoitettua leskeneläkettä;

3) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa lakiin perustuvaa työ- tai virkasuhteen perusteella maksettavaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, *työuraeläkettä*, vanhuuseläkettä tai leskeneläkettä taikka työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 19 §:ssä tarkoitettua leskeneläkettä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

19.

Laki

työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) 9 §:n 2 momentti sekä
muutetaan 2 §, 5 §:n otsikko ja 1 momentti, 8 §, 9 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 § ja 12 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n otsikko ja 1 momentti laissa 1051/2014 ja 12 §:n 1 momentti laissa 979/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien lakien ja säännösten (*työeläkelait*) nojalla myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen sen estämättä, mitä niissä säädetään työansioiden vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeeseen:

1) työntekijän eläkelaki (395/2006) ja työntekijän eläkelain voimaanpanolaki (396/2006);

2) merimieseläkelaki (1290/2006) ja merimieseläkelain voimaanpanosta annettu laki (1291/2006);

3) yrittäjän eläkelaki (1272/2006) ja yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annettu laki (1273/2006);

4) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annettu laki (1281/2006);

5) kunnallinen eläkelaki (549/2003) ja kunnallisen eläkelain voimaanpanolaki (550/2003);

6) valtion eläkelaki (1295/2006) ja valtion eläkelain voimaanpanosta annettu laki (1296/2006);

Tätä lakia sovelletaan seuraavien lakien ja säännösten (*työeläkelait*) nojalla myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen sen estämättä, mitä niissä säädetään työansioiden vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeeseen:

1) työntekijän eläkelaki (395/2006) ja työntekijän eläkelain voimaanpanolaki (396/2006);

2) merimieseläkelaki (1290/2006) ja merimieseläkelain voimaanpanosta annettu laki (1291/2006);

3) yrittäjän eläkelaki (1272/2006) ja yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annettu laki (1273/2006);

4) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annettu laki (1281/2006);

5) *julkisten alojen eläkelaki* (/);

6) ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 122 §:ssä tarkoitetut eläkesäännökset;

7) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan no-

Voimassa oleva laki

7) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (261/2008);

8) ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 122 §:ssä tarkoitetut eläkesäännökset;

9) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:ään perustuvat eläkesäännökset; tai

10) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö.

Sen estämättä, mitä kansaneläkelain (568/2007) 17 §:ssä säädetään, tätä lakia sovelletaan myös kansaneläkelain perusteella myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen, lukuun ottamatta kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin mukaan myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä.

5 §

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ansaintaraja ja eläkkeen jättäminen lepäämään

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen maksamiseen ei vaikuta, jos eläkkeensaajan työansiot ovat enintään 687,74 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja ansaitsee enemmän kuin 687,74 euroa kuukaudessa, työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen keskeytetään ja eläke jätetään lepäämään eläkkeensaajan ilmoituksesta tai Kansaneläkelaitoksen aloitteesta.

8 §

Vammaistuen maksaminen eläkkeen lepäämisen ajalta

Jos henkilö on saanut välittömästi ennen 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämistä vammaisuuksista annetun lain (570/2007) mukaista eläkettä saavan hoitotukea, hänelle myönnetään mainitun lain 8 §:n 2 momentin

Ehdotus

joilla annettu eläkesääntö.

Sen estämättä, mitä kansaneläkelain (568/2007) 17 §:ssä säädetään, tätä lakia sovelletaan myös kansaneläkelain perusteella myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen, lukuun ottamatta kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin mukaan myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä.

Tätä lakia sovelletaan myös takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan sekä 2 momentin 2 kohdan perusteella työkyvyttömälle myönnettyyn takuueläkkeeseen.

Mitä tässä laissa säädetään kansaneläkelain mukaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, koskee vastaavasti myös 3 momentissa tarkoitettua takuueläkettä.

5 §

Kansaneläkelaitoksen myöntämän työkyvyttömyyseläkkeen ansaintaraja ja eläkkeen jättäminen lepäämään

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan sekä 2 momentin 2 kohdan mukaisen takuueläkkeen maksamiseen ei vaikuta, jos eläkkeensaajan työansiot ovat enintään 687,74 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja ansaitsee enemmän kuin 687,74 euroa kuukaudessa, työkyvyttömyyseläkkeen ja takuueläkkeen maksaminen keskeytetään ja eläke jätetään lepäämään eläkkeensaajan ilmoituksesta tai Kansaneläkelaitoksen aloitteesta.

8 §

Vammaistuen maksaminen eläkkeen lepäämisen ajalta

Jos henkilö on saanut välittömästi ennen 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen lepäämään jättämistä vammaisuuksista annetun lain (570/2007) mukaista eläkettä saavan hoitotukea, hänelle myönnetään mainitun lain 8 §:n

Voimassa oleva laki

3 kohdan mukainen ylin vammaistuki ajalta, jolta eläkkeiden maksaminen on keskeytyneenä. Vammaistukea ei kuitenkaan makseta takautuvalla ajalta, jos työkyvyttömyyseläke on jätetty lepäämään eläkelaitoksen aloitteesta taannehtivasti. Vammaistuen maksaa eläkkeen lepäämisen ajalta Kansaneläkelaitos.

9 §

Työeläkkeen karttuminen

Henkilölle, jolla on oikeus merimieseläkelain 65 §:n perusteella erityisiin karttumisprosentteihin, karttuu tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa eläkettä 1,6 prosenttia merimieseläkelain mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta.

Henkilöllä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeensä aikana tekemänsä työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, kun hänen työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu vanhuuseläkkeeksi, jos hän ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle. Jos henkilö tekee työtä työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, hänellä on oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänelle myönnetään työeläkelakien mukainen vanhuuseläke, varhennettu vanhuuseläke tai lykäty vanhuuseläke. Henkilöllä on oikeus työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeensä aikana tai sen päätyttyä tekemänsä työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös silloin, kun hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä työeläkelaeissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

10 §

Eläkkeen lepäämään jättämisen vaikutus eläkkeensaajan asumistukeen

Jos henkilö on välittömästi ennen työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämistä saanut eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain

Ehdotus

2 momentin 3 kohdan mukainen ylin vammaistuki ajalta, jolta eläkkeiden maksaminen on keskeytyneenä. Vammaistukea ei kuitenkaan makseta takautuvalla ajalta, jos eläke on jätetty lepäämään eläkelaitoksen aloitteesta taannehtivasti. Vammaistuen maksaa eläkkeen lepäämisen ajalta Kansaneläkelaitos.

9 §

Työeläkkeen karttuminen

(2 mom. kumotaan)

Henkilöllä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeensä aikana tekemänsä työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, kun hänen työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu vanhuuseläkkeeksi, jos hän ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle. Jos henkilö tekee työtä työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, hänellä on oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänelle myönnetään työeläkelakien mukainen vanhuuseläke, varhennettu vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke tai työuraeläke. Henkilöllä on oikeus työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeensä aikana tai sen päätyttyä tekemänsä työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös silloin, kun hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä työeläkelaeissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

10 §

Eläkkeen lepäämään jättämisen vaikutus eläkkeensaajan asumistukeen

Jos henkilö on välittömästi ennen työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen lepäämään jättämistä saanut eläkkeensaajan asu-

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

(571/2007) mukaista asumistukea, asumistuen maksamista jatketaan niin kauan kuin asumistuen saamisen edellytykset mainitun lain mukaan muuten täyttyvät, vaikka työkyvyttömyyseläkettä ei makseta eläkkeen lepäämisen aikana.

Ehdotus

mistuesta annetun lain (571/2007) mukaista asumistukea, asumistuen maksamista jatketaan niin kauan kuin asumistuen saamisen edellytykset mainitun lain mukaan muuten täyttyvät, vaikka työkyvyttömyyseläkettä *tai työuraeläkettä* ei makseta eläkkeen lepäämisen aikana.

11 §

Sovellettavat säännökset

Jollei tästä laista muuta johdu, lain täytäntöönpanossa sovelletaan lisäksi, mitä 2 §:ssä mainituissa työeläkelaeissa, kansaneläkelaisissa, vammaisetuksista annetussa laissa ja eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa säädetään.

11 §

Sovellettavat säännökset

Jollei tästä laista muuta johdu, lain täytäntöönpanossa sovelletaan lisäksi, mitä 2 §:ssä mainituissa työeläkelaeissa, kansaneläkelaisissa, *takuueläkkeestä annetussa laissa*, vammaisetuksista annetussa laissa ja eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa säädetään.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2010 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2016.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2010 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____.

20.

Laki

vammaisetuuksista annetun lain 9 ja 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 9 §:n 1 momentin 2 ja 4 b kohta sekä 33 §:n 3 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 9 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 154/2011 sekä 9 §:n 1 momentin 4 b kohta ja 33 §:n 3 momentti laissa 697/2012,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Eläkettä saavan hoitotuki

Eläkettä saavan hoitotuki

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, joka saa:

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, joka saa:

2) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä tarkoitettujen lakien, kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain (329/1967) tai valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;

2) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä *mainittujen* lakien, kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain (329/1967) tai valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, *työuraeläkettä*, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;

4 b) pelkkää leskeneläkettä 2, 4 tai 4 a kohdassa mainittujen lakien perusteella ja on täyttänyt 65 vuotta; tai

4 b) pelkkää leskeneläkettä 2, 4 tai 4 a kohdassa mainittujen lakien perusteella ja on täyttänyt *kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän*; tai

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

33 §

Vammaisetuuden lakkaaminen

Vammaisetuuden lakkaaminen

Vammaistuki, joka on myönnetty 16 vuotta täyttäneelle, lakkaa sen kuukauden alusta, kun sen saajalle myönnetään 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke tai etuus tai lakkaa sen kuukauden lopusta, kun 9 §:n 1 momentin 4 b kohdassa tarkoitettua leskeneläkettä saava henkilö täyttää 65 vuotta.

Vammaistuki, joka on myönnetty 16 vuotta täyttäneelle, lakkaa sen kuukauden alusta, *jona* sen saajalle myönnetään 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke tai etuus tai lakkaa sen kuukauden lopusta, *jona* 9 §:n 1 momentin 4 b kohdassa tarkoitettua leskeneläkettä saava täyttää *kansaneläkelain 10 §:n mukaisen vanhuuseläkeiän*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

21.

Laki

työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:n ja 4 luvun 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 4 §:n 2 momentti ja 4 luvun 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 3 luvun 4 §:n 2 momentti osaksi laeissa 1188/2009, 1439/2011 ja 918/2012 sekä 4 luvun 7 §:n 1 momentti laeissa 1188/2009 ja 873/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

4 §

Estävät sosiaalietuudet

Ehdotus

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

4 §

Estävät sosiaalietuudet

Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakijalla:

1) joka saa kansaneläkelain tai työeläkela-
kien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennet-
tua vanhuuseläkettä;

2) joka saa työttömyyseläkettä;

3) jolla on oikeus saada sairausvakuutus-
lain mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai
vanhempainrahaa taikka jolle on myönnetty
lomaa raskauden ja synnytyksen tai lapsen
hoidon vuoksi taikka joka saa erityishoitora-
haa;

4) siltä ajalta, jolta hän saa maatalousyrittä-
jien luopumistuesta annetun lain (1293/1994)
tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen
tukemisesta annetun lain (612/2006) mukais-
ta luopumistukea; tai (28.12.2012/918)

5) joka saa Kansaneläkelaitoksen kuntou-
tusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista an-
netun lain (566/2005) tai työntekijän eläke-

Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakijalla:

1) joka saa kansaneläkelain tai työeläkela-
kien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennet-
tua vanhuuseläkettä;

2) joka saa työttömyyseläkettä;

3) jolla on oikeus saada sairausvakuutus-
lain mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai
vanhempainrahaa taikka jolle on myönnetty
lomaa raskauden ja synnytyksen tai lapsen
hoidon vuoksi taikka joka saa erityishoitora-
haa;

4) siltä ajalta, jolta hän saa maatalousyrittä-
jien luopumistuesta annetun lain (1293/1994)
tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen
tukemisesta annetun lain (612/2006) mukais-
ta luopumistukea;

5) joka saa Kansaneläkelaitoksen kuntou-
tusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista an-
netun lain (566/2005) tai työntekijän eläke-

Voimassa oleva laki

lain (395/2006) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/1948) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

6 kohta on kumottu L:lla 28.12.2012/918.

Ehdotus

lain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/1948) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

6) joka saa työeläkelakien mukaista työuraeläkettä.

4 luku

Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus

7 §

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon (*etuoikeutetut tulot*):

- 1) perhe-eläkkeet;
- 2) vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukainen eläkettä saavan hoitotuki;
- 3) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukainen haittaraha;
- 4) sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko;
- 5) vammaisetuuksista annetun lain mukainen vammaistuki;
- 6) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukainen asumistuki;
- 7) asumistukilain (408/1975) mukainen asumistuki;
- 8) lapsilisälain (796/1992) mukainen lapsilisä;
- 9) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki;

4 luku

Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus

7 §

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon (*etuoikeutetut tulot*):

- 1) perhe-eläkkeet;
- 2) vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukainen eläkettä saavan hoitotuki;
- 3) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukainen haittaraha;
- 4) sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko;
- 5) vammaisetuuksista annetun lain mukainen vammaistuki;
- 6) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukainen asumistuki;
- 7) yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukainen asumistuki;
- 8) lapsilisälain (796/1992) mukainen lapsilisä;
- 9) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki;

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

10) sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustus;

11) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä sotilasvammalain mukaiset kustannusten korvaukset.

Ehdotus

10) sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustus;

11) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä sotilasvammalain mukaiset kustannusten korvaukset;

12) *työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

22.

Laki

aikuiskoulutustuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) 11 §:ään siitä lailla 938/2012 kumottun 13 kohdan tilalle uusi 13 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset

Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset

Aikuiskoulutustukea ei myönnetä sille, joka:

Aikuiskoulutustukea ei myönnetä sille, joka:

13 kohta on kumottu L:lla 28.12.2012/938.

13) saa työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien mukaista työuraeläkettä;

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

23.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 6 §:n 1 ja 3 momentti, 11 luvun 10 §, 12 luvun 2 §:n 1 momentti sekä 3 §:n 2 ja 5 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 6 §:n 1 momentti ja 12 luvun 2 §:n 1 momentti laeissa 678/2014 ja 873/2015, 8 luvun 6 §:n 3 momentti laissa 678/2014 ja 11 luvun 10 § laissa 873/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 luku

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha**Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha**

6 §

6 §

*Sairauspäivärahan estävät etuudet**Sairauspäivärahan estävät etuudet*

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuutetulla, joka saa:

1) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa;

2) työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa;

3) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella ansionmenetykskorvausta;

4) kansaneläkelain (568/2007) tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä *taikka kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 2 §:n, merimieseläkelain (1290/2006), työntekijän eläkelain 3 §:n*

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuutetulla, joka saa:

1) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa;

2) työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa;

3) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella ansionmenetykskorvausta;

4) kansaneläkelain (568/2007) tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;

5) työeläkelakien mukaista osaaikaeläkettä;

6) takuueläkkeestä annetun lain (703/2010)

Voimassa oleva laki

2 momentin 1 ja 3—7 kohdassa mainittujen lakien, työntekijän eläkelain voimaannonlain (396/2006) 28 §:n, yrittäjän eläkelain voimaannonlain (1273/2006) 28 §:n, maatalousyrittäjän eläkelain voimaannonlain (1281/2006) 27 §:n tai valtion eläkelain voimaannonlain (1296/2006) 14 §:n mukaista työttömyyseläkettä;

5) työeläkelakien mukaista osaaikaeläkettä;

6) takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 1 momentin 1 tai 5 kohdan tai 2 momentin 1 kohdan mukaista takuueläkettä;

7) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain mukaista sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa.

Edellä 1 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua eläkettä, kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin nojalla myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavalla 68 vuotta nuoremmalla vakuutetulla on kuitenkin oikeus sairauspäivärahaan, jos hän eläkkeelle siirtymisensä jälkeen on työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt. Sairauspäivärahan määrä lasketaan tällöin eläkkeellä oloaikana ansaittujen työtulojen perusteella siten kuin 11 luvussa säädetään ottaen huomioon 12 luvun 2 §:n säännökset.

11 luku

Päivärahaetuksien määrä

10 §

Eläkkeen vaikutus vanhempainpäivärahan määrään

Vanhempainpäiväraha maksetaan vähimmäismäärän suuruisena, jos vakuutettu saa vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä, *työttömyyseläkettä* tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin, työeläkelakien, liikennevakuu-

Ehdotus

7 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 2 momentin 1 kohdan mukaista takuueläkettä;

7) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain mukaista sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa.

Edellä 1 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua eläkettä, kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin nojalla myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, *työuraeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä* saavalla 68 vuotta nuoremmalla vakuutetulla on kuitenkin oikeus sairauspäivärahaan, jos hän eläkkeelle siirtymisensä jälkeen on työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt. Sairauspäivärahan määrä lasketaan tällöin eläkkeellä oloaikana ansaittujen työtulojen perusteella siten kuin 11 luvussa säädetään ottaen huomioon 12 luvun 2 §:n säännökset.

11 luku

Päivärahaetuksien määrä

10 §

Eläkkeen vaikutus vanhempainpäivärahan määrään

Vanhempainpäiväraha maksetaan vähimmäismäärän suuruisena, jos vakuutettu saa vanhuuseläkettä, *osittaista varhennettua vanhuuseläkettä*, varhennettua vanhuuseläkettä tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin, työeläkelä-

Voimassa oleva laki

tuslain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain (460/2015) tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) perusteella.

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

2 §

Sairauspäivärahan suhde muihin työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin lakisääteisiin etuuksiin

Tämän lain nojalla maksettavasta sairauspäivärahasta vähennetään seuraavat samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain nojalla maksettavat etuudet:

- 1) kansaneläkelain 12 §:n mukainen työkyvyttömyyseläke lukuun ottamatta pykälän 4 momentin mukaista eläkettä;
- 2) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus;
- 3) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus;
- 4) opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke;
- 5) urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukainen tapaturmaeläke;
- 6) sotilastapaturmalain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä sotilasvammalain mukainen elinkorko;
- 7) liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus ja työkyvyttömyyseläke.

Ehdotus

kien, liikennevakuutuslain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain (1318/2002) tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) perusteella taikka työeläkelakien mukaista työuraeläkettä.

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

2 §

Sairauspäivärahan suhde muihin työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin lakisääteisiin etuuksiin

Tämän lain nojalla maksettavasta sairauspäivärahasta vähennetään työeläkelakien mukainen työuraeläke ja seuraavat samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain nojalla maksettavat etuudet:

- 1) kansaneläkelain 12 §:n mukainen työkyvyttömyyseläke lukuun ottamatta pykälän 4 momentin mukaista eläkettä;
- 2) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus;
- 3) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus;
- 4) opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke;
- 5) urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukainen tapaturmaeläke;
- 6) sotilastapaturmalain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä sotilasvammalain mukainen elinkorko;
- 7) liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus ja työkyvyttömyyseläke.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika ja suhde työeläkelakien mukaiseen täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen

Kansaneläkelaitos vahvistaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan, kun enimmäisaikaan laskettavia sairauspäivärahapäiviä on ollut vähintään 150 päivää. Ensisijaisuusaikaa ei kuitenkaan vahvisteta, jos vakuutettu on täyttänyt 63 vuotta. Uusi ensisijaisuusaika voidaan vahvistaa vain, jos aikaisemman päätymisestä on kulunut kuusi kuukautta.

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke sairauspäivärahan ensisijaisuusajan jälkeiselle ajalle, Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä työkyvyttömyyseläke maksettua sairauspäivärahaa vastaavalta osalta.

3 §

Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika ja suhde työeläkelakien mukaiseen täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen

Kansaneläkelaitos vahvistaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan, kun enimmäisaikaan laskettavia sairauspäivärahapäiviä on ollut vähintään 150. Ensisijaisuusaikaa ei kuitenkaan vahvisteta, jos vakuutettu on täyttänyt *työntekijän eläkelain 11 §:ssä vakuutetun ikäluokalle säädetyin alimman vanhuuseläkeiän*. Uusi ensisijaisuusaika voidaan vahvistaa vain, jos aikaisemman päättymisestä on kulunut kuusi kuukautta.

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke sairauspäivärahan ensisijaisuusajan jälkeiselle ajalle *tai työeläkelakien mukainen työuraeläke*, Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä työkyvyttömyyseläke *tai työuraeläke* maksettua sairauspäivärahaa vastaavalta osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 34 ja 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 34 § ja 38 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 34 § laeissa 679/2014 ja 1236/2014 sekä 38 §:n 1 momentti laissa 679/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

34 §

Eläkkeensaajan kuntoutusraha

Sen estämättä, mitä 32, 33 ja 35 §:ssä säädetään, kuntoutusraha on päivää kohden kahdeskymmenesviidesosa kuukausittain maksettavien tässä pykälässä tarkoitettujen eläkkeiden yhteismäärän kymmenesosasta, jos kuntoutuja saa:

1) täyttä työkyvyttömyyseläkettä työeläkelakien perusteella *taikka työttömyyseläkettä merimieseläkelain (1290/2006), työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentin 1 ja 3—7 kohdassa mainittujen työeläkelakien, työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 28 §:n, yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1273/2006) 28 §:n, maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1281/2006) 27 §:n tai valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1296/2006) 14 §:n perusteella;*

2) työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain (568/2007) 12 §:n perusteella lukuun ottamatta 4 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä *tai kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 2 §:n perusteella työttömyyseläkettä;*

3) takuueläkkeestä annetun lain mukaista takuueläkettä, jota myönnetään tässä pykälässä mainittujen eläkkeiden lisäksi.

Ehdotus

34 §

Eläkkeensaajan kuntoutusraha

Sen estämättä, mitä 32, 33 ja 35 §:ssä säädetään, kuntoutusraha on päivää kohden kahdeskymmenesviidesosa kuukausittain maksettavien tässä pykälässä tarkoitettujen eläkkeiden yhteismäärän kymmenesosasta, jos kuntoutuja saa:

1) täyttä työkyvyttömyyseläkettä *tai työuraeläkettä* työeläkelakien perusteella;

2) työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain (568/2007) 12 §:n perusteella lukuun ottamatta 4 momentin mukaista työkyvyttömyyseläkettä;

3) takuueläkkeestä annetun lain mukaista takuueläkettä, jota myönnetään tässä pykälässä mainittujen eläkkeiden lisäksi.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

38 §

38 §

Maksaminen ilman yhteensovitusta

Maksaminen ilman yhteensovitusta

Kuntoutusrahasta ei vähennetä seuraavia kuntoutujan saamia etuuksia:

1) osa-aikaeläke, työntekijän eläkelain 35 §:ssä tarkoitettu osatyökyvyttömyyseläke tai sitä vastaavaa muu kuin täysi työkyvyttömyyseläke, jos oikeus saada mainittua eläkettä on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat tämän lain 32 §:ssä tarkoitetun kuntoutusrahan määrittämisen perusteena;

2) työkyvyttömyyseläke kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin nojalla ja sen lisäksi maksettava takuueläke;

3) sairausvakuutuslain 11 luvun 8 §:n mukaan määrätty vanhempainpäiväraha.

Kuntoutusrahasta ei vähennetä seuraavia kuntoutujan saamia etuuksia:

1) osa-aikaeläke, työntekijän eläkelain 35 §:ssä tarkoitettu osatyökyvyttömyyseläke tai sitä vastaavaa muu kuin täysi työkyvyttömyyseläke, jos oikeus saada mainittua eläkettä on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat tämän lain 32 §:ssä tarkoitetun kuntoutusrahan määrittämisen perusteena;

2) työkyvyttömyyseläke kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin nojalla ja sen lisäksi maksettava takuueläke;

3) sairausvakuutuslain 11 luvun 8 §:n mukaan määrätty vanhempainpäiväraha;

4) työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki

työtaturma- ja ammattitautilain 2 ja 74 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 2 §:n 1 momentin 10 kohta ja 74 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

10) *työkyvyttömyyseläkkeellä* työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelaiissa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työntekijän eläkelain voimaanpanolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä ja niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, sekä työntekijän eläkelain voimaanpanolain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua luopumistukea, joka otetaan huomioon työntekijän eläkelain 92 §:n 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä.

Ehdotus

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

10) *työkyvyttömyyseläkkeellä* työntekijän eläkelain 3 §:ssä *mainittujen* lakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja *työuraeläkettä*, kansaneläkelaiissa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työntekijän eläkelain voimaanpanolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä ja niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, sekä työntekijän eläkelain voimaanpanolain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua luopumistukea, joka otetaan huomioon työntekijän eläkelain 92 §:n 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

74 §

74 §

Vuosityöansio ammattitaudin ilmetessä eläkeaikana

Vuosityöansio ammattitaudin ilmetessä eläkeaikana

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla ilmenee ammattitauti, jonka aiheuttanut altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä, vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidetään eläkkeelle jäämisen ajankohtaa. Työansio tarkistetaan ammattitaudin ilmenemisvuoden indeksitasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä taikka työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukaisella osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalla ilmenee ammattitauti, jonka aiheuttanut altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä, vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidetään eläkkeelle jäämisen ajankohtaa. Työansio tarkistetaan ammattitaudin ilmenemisvuoden indeksitasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

26.

Laki**maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 4 ja 62 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 4 §:n 1 momentin 7 kohta ja 62 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Muut määritelmät ja viittaussäännökset

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *työkyvyttömyyseläkkeellä* työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelaiassa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työntekijän eläkelain voimaantulolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelain voimaantulosta annetun lain (569/2007) 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä ja niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä sekä työntekijän eläkelain voimaantulolain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua luopumistukea, joka otetaan huomioon työntekijän eläkelain 92 §:n 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä.

62 §

Vuosityöansio ammattitautiin ilmetessä eläkeaikana

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä

Ehdotus

4 §

Muut määritelmät ja viittaussäännökset

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *työkyvyttömyyseläkkeellä* työntekijän eläkelain 3 §:ssä *mainittujen* lakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä *ja työuraeläkettä*, kansaneläkelaiassa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työntekijän eläkelain voimaantulolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelain voimaantulosta annetun lain (569/2007) 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä ja niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, sekä työntekijän eläkelain voimaantulolain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua luopumistukea, joka otetaan huomioon työntekijän eläkelain 92 §:n 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä.

62 §

Vuosityöansio ammattitautiin ilmetessä eläkeaikana

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

olevalla ilmenee ammattitauti, jonka aiheuttanut altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä tämän lain mukaan vakuutetussa työssä, vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidetään eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai ajankohtaa, jona tämän lain mukainen vakuutus oli viimeksi voimassa. Vuosityöansiossa huomioon otettavat ansiot tarkistetaan ammattitaudin ilmenemisvuoden indeksitasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella

Ehdotus

taikka työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukaisella osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalla ilmenee ammattitauti, jonka aiheuttanut altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä tämän lain mukaan vakuutetussa työssä, vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidetään eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai ajankohtaa, jona tämän lain mukainen vakuutus oli viimeksi voimassa. Vuosityöansiossa huomioon otettavat ansiot tarkistetaan ammattitaudin ilmenemisvuoden indeksitasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

27.

Laki

potilasvahinkolain 8 ja 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan potilasvahinkolain (585/1986) 8 ja 9 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 879/1998,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Korvausvastuun ensisijaisuus

Oikeus saada korvausta sairauskustannuksista ja muista vahingosta aiheutuneista kuluista, kivusta ja särystä sekä *viasta tai* muusta pysyvästä haitasta tämän lain perusteella on riippumaton siitä, onko korvauksen hakijalla muulla perusteella oikeus vastaaviin korvauksiin tai etuuksiin saman vahinkotapahtuman seurauksena.

Korvausta tulojen tai elatuksen vähenemisestä sekä tarpeellisen elatuksen menettämisestä suoritetaan tämän lain perusteella vain siltä osin kuin korvaus ylittää muun lain perusteella suoritettavan vastaavan korvauksen tai etuuden. Potilasvakuutuskeskus voi kuitenkin suorittaa korvauksen hakijalle myös muun lain perusteella suoritettavan osan korvauksesta, mikäli korvauksen hakijan toimeentulo muutoin ilmeisesti vaarantuisi.

Muun lain perusteella korvauksen hakijalle suoritettu korvaus sekä jo tehdyn korvauspäätöksen perusteella suoritettava mutta tulevaisuudessa eräänä korvauserä voidaan vähentää tämän lain perusteella suoritettavasta korvauksesta.

Ehdotus

8 §

Potilasvahingosta maksettavien korvausten suhde muihin etuus- ja korvausjärjestelmiin

Oikeus saada korvausta *tarpeellisista* sairaanhoitokustannuksista ja muista vahingosta aiheutuneista tarpeellisista kuluista, *hautauskuluista*, kivusta ja särystä sekä muusta *tilapäisestä haitasta ja* pysyvästä haitasta tämän lain perusteella on riippumaton siitä, onko korvauksen hakijalla muulla perusteella oikeus vastaaviin korvauksiin tai etuuksiin saman vahinkotapahtuman seurauksena.

Korvausta *ansionmenetyksestä tai elatuksen menetyksestä* suoritetaan tämän lain perusteella vain siltä osin kuin korvaus ylittää muun lain perusteella suoritettavan vastaavan korvauksen tai etuuden. Potilasvakuutuskeskus voi kuitenkin suorittaa korvauksen hakijalle myös muun lain perusteella suoritettavan osan korvauksesta tai etuudesta, mikäli korvauksen hakijan toimeentulo muutoin ilmeisesti vaarantuisi.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, vahinkoa kärsineen oikeus saada korvausta ansionmenetyksestä ja elatuksen menetyksestä on riippumaton siitä, onko korvauksen hakijalla oikeus vastaaviin etuuksiin työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella.

Muun lain perusteella korvauksen hakijalle suoritettu korvaus sekä jo tehdyn korvaus-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

päätöksen perusteella suoritettava mutta tulevaisuudessa eräänä korvauserä voidaan vähentää tämän lain perusteella suoritettavasta korvauksesta.

9 a §

Korvausten erottelu

Vakuutuslaitoksella, joka liikennevakuutuslain (279/1959), tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) nojalla on maksanut korvausta sairauskustannuksista tai muista kuluista, tulojen tai elatuksen vähenemisestä, kivusta ja särystä, *viasta* tai muusta pysyvästä haitasta taikka tarpeellisen elatuksen menettämisestä, on oikeus saada takaisin se osuus korvauksista, johon vahingonkärsineellä olisi tämän lain nojalla ilmeisen selvästi ollut oikeus.

Vakuutuslaitoksella, joka vakuutusoppimuslain (543/1994) mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen nojalla on maksanut korvausta sairauskustannuksista, on oikeus saada takaisin se osuus korvauksista, johon vahingonkärsineellä olisi tämän lain nojalla ilmeisen selvästi ollut oikeus.

9 a §

Korvausten erottelu

Vakuutuslaitoksella, joka liikennevakuutuslain (279/1959), *työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015), urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009)* tai sotilastapaturmalain (1211/1990) nojalla on maksanut korvausta *tarpeellisista* sairaanhoitokustannuksista ja muista *tarpeellisista* kuluista, *hautauskuluista, ansionmenetyksestä, elatuksen menetyksestä, kivusta ja särystä, sekä muusta tilapäisestä haitasta* ja pysyvästä haitasta, on oikeus saada takaisin se osuus korvauksista, johon vahinkoa kärsineellä olisi tämän lain nojalla ollut oikeus.

Eläkelaitoksella, joka on työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella maksanut vahinkoa kärsineelle työeläkeetuutta, on oikeus saada takaisin se osa ansionmenetyksen tai elatuksen menetyksen perusteella suoritettavasta korvauksesta, johon vahinkoa kärsineellä olisi tämän lain nojalla ollut oikeus.

Vakuutuslaitoksella, joka on vakuutusoppimuslain (543/1994) mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen nojalla maksanut korvausta sairauskustannuksista, on oikeus saada takaisin se osuus korvauksista, johon vahingonkärsineellä olisi tämän lain nojalla ilmeisen selvästi ollut oikeus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2017. Tätä lakia sovelletaan lain voimaan tultua annetun terveyden- tai sairaanhoidon yhteydessä aiheutuneen vahingon korvaamiseen.

28.

Laki**työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 16 a §:n 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 442/2012, sekä
muutetaan 14 §:n 3 momentti, 16 §, 18 §:n 1 ja 3 momentti, 23 §:n 1 momentti, 29 d § ja 29 e §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat 14 §:n 3 momentti, 16 § ja 18 §:n 3 momentti laissa 442/2012, 18 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 29 e §:n 2 momentti laissa 318/2015 ja 29 d § laissa 419/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

14 §

Vastuuvelka

Korvausvastuu vastaa sattuneiden vakuustapahtumien johdosta suoritettavia, maksamatta olevia korvaus- ja muita määriä siltä osin kuin yhtiölle on syntynyt vastuuta työntekijän eläkelain tai yrittäjän eläkelain mukaisesti, *sekä runsasvahinkoisten vuosien varalta vastuupillisesti laskettavaa tasoitusmäärää.*

16 §

Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma

Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla työeläkevakuutusyhtiön varojen on katsottava ylittävän yhtiön velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset siten kuin siitä 16 a—16 e §:ssä säädetään. Tällöin työeläkevakuutusyhtiön vastuuvelasta vähennetään 14 §:n

Ehdotus

14 §

Vastuuvelka

Korvausvastuu vastaa sattuneiden vakuustapahtumien johdosta suoritettavia, maksamatta olevia korvaus- ja muita määriä siltä osin kuin yhtiölle on syntynyt vastuuta työntekijän eläkelain tai yrittäjän eläkelain mukaisesti.

16 §

Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma

Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla työeläkevakuutusyhtiön varojen on katsottava ylittävän yhtiön velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset *ottaen huomioon, mitä* 16 a—16 e §:ssä säädetään. *Vakavaraisuuspääomaa laskettaessa* työeläkevakuutusyh-

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

2 momentissa tarkoitettu osittamaton lisävakuutusvastuu sekä mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettu tasoitusmäärä.

Vakavaraisuuspääomaan sisältyvä tasoitusmäärä on tarkoitettu vakuutusliikkeen tappioiden peittämiseen. Vakavaraisuuspääoman muut erät kuin tasoitusmäärä on tarkoitettu ensisijaisesti muiden kuin vakuutusliikkeen tappioiden peittämiseen.

16 a §

Vakavaraisuuspääomaan luettavat erät

Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääomaan luetaan:

7) tasoitusmäärä;

18 §

Siirrot ositettuun ja osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen

Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä on vakavaraisuusrajan kolminkertainen määrä, kuitenkin vähintään neljäkymmentä prosenttia vastuuvastuusta, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu, *tasoitusmäärä* ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Jos työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma on toisena peräkkäisenä vuonna suurempi kuin vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä, työeläkevakuutusyhtiön on sanotusta vuodesta lukien siirrettävä vuosittain ositettuun lisävakuutusvastuuseen määrä, joka on yksi kolmasosa siitä määrästä, jolla yhtiön vakavaraisuuspääoma ylittää sen enimmäismäärän. Jos ylityksen voidaan katsoa olevan luonteeltaan pysyvä, yhtiön on järjestettävä toimintansa siten, että yhtiön vakavaraisuuspääoma palautuu enimmäismäärää pienemmäksi.

Jos työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma on pienempi kuin vakavaraisuusraja

Ehdotus

tiön vastuuvastuusta vähennetään 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu osittamaton lisävakuutusvastuu.

16 a §

Vakavaraisuuspääomaan luettavat erät

(1 mom. 7 kohta kumotaan)

18 §

Siirrot ositettuun ja osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen

Työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä on vakavaraisuusrajan kolminkertainen määrä, kuitenkin vähintään 40 prosenttia vastuuvastuusta, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Jos työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma on *kahtena* peräkkäisenä vuonna suurempi kuin vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä, työeläkevakuutusyhtiön on *jälkimmäisestä* vuodesta lukien siirrettävä vuosittain ositettuun lisävakuutusvastuuseen määrä, joka on yksi kolmasosa siitä määrästä, jolla yhtiön vakavaraisuuspääoma ylittää sen enimmäismäärän. Jos ylityksen voidaan katsoa olevan luonteeltaan pysyvä, yhtiön on järjestettävä toimintansa siten, että yhtiön vakavaraisuuspääoma palautuu enimmäismäärää pienemmäksi.

Jos työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoma on pienempi kuin vakavaraisuusraja,

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

tai vakavaraisuuspääoma vähennettynä tasoitusmäärällä on pienempi kuin vaadittu vähimmäispääoma, siirto ositettuun lisävakuutusvastuuseen on kielletty.

23 §

Voitonjaon rajoitukset

Työeläkevakuutusyhtiö ei saa jakaa voittoa, jos sen vakavaraisuuspääoma on pienempi kuin vakavaraisuusraja *tai vakavaraisuuspääoma vähennettynä tasoitusmäärällä on pienempi kuin vaadittu vähimmäispääoma* taikka tiedetään tai pitäisi tietää, että yhtiö on maksukyvytön.

Ehdotus

siirto ositettuun lisävakuutusvastuuseen on kielletty.

23 §

Voitonjaon rajoitukset

Työeläkevakuutusyhtiö ei saa jakaa voittoa, jos sen vakavaraisuuspääoma on pienempi kuin vakavaraisuusraja taikka tiedetään tai pitäisi tietää, että yhtiö on maksukyvytön.

29 d §

Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvä vastuuvelka

Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa vastaanottavaan eläkelaitokseen siirretään luovutettavan vakuutuskannan osuus 14 §:n mukaisesta vastuuvelasta, lukuun ottamatta *runasvahinkoisten vuosien varalta vastuuopillisesti laskettavaa tasoitusmäärää ja* ositettua lisävakuutusvastuuta. Osittamatonta lisävakuutusvastuuta siirretään kuitenkin 29 e §:n mukaan määräytyvä määrä.

29 e §

Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvä vakavaraisuuspääoma

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään Finanssivalvonnan esityksestä I momentissa tarkoitettu määrä kiinteänä prosenttiosuutena vastuuvelasta, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu, *tasoitusmäärä* ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomi-

29 d §

Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvä vastuuvelka

Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa vastaanottavaan eläkelaitokseen siirretään luovutettavan vakuutuskannan osuus 14 §:n mukaisesta vastuuvelasta, lukuun ottamatta ositettua lisävakuutusvastuuta. Osittamatonta lisävakuutusvastuuta siirretään kuitenkin 29 e §:n mukaan määräytyvä määrä.

29 e §

Työnantajakohtaisessa vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvä vakavaraisuuspääoma

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään Finanssivalvonnan esityksestä I momentissa tarkoitettu määrä kiinteänä prosenttiosuutena vastuuvelasta, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutus-

Voimassa oleva laki

mioon vakuutusmaksuvastuussa. Prosenttiosuus lasketaan siten, että se vastaa työntekijän eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten vakavaraisuusrajan ja sen laskennassa käytettävien sijoitusten suhteen mediaania kaksinkertaisena.

Ehdotus

maksuvastuussa. Prosenttiosuus lasketaan siten, että se vastaa työntekijän eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten vakavaraisuusrajan ja sen laskennassa käytettävien sijoitusten suhteen mediaania kaksinkertaisena.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2. Työeläkevakuutusyhtiön 31 päivänä joulukuuta 2016 mennessä kertynyt tasoitusmäärä, josta on vähennetty työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulon (/) 10 §:ssä tarkoitettu määrä, siirretään 1 päivänä tammikuuta 2017 osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen.

3. Sen estämättä mitä 2 momentissa säädetään, Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiö Eteran 31 päivänä joulukuuta 2016 mennessä kertyneestä tasoitusmäärästä, josta on vähennetty työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulon 10 §:ssä tarkoitettu määrä, siirretään vanhuuseläkeosa ja maksutappio-osa 1 päivänä tammikuuta 2017 osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen.

4. Sen lisäksi mitä 14 §:n 3 momentissa säädetään, Eteran korvausvastuuseen sisältyy tasoitusmäärä, jonka muodostavat työkyvyttömyysosa ja sosiaali- ja terveystieteiden työntekijän eläkelain voimaantulon 5 §:n 4 momentin nojalla vahvistamien laskuperusteiden mukainen erityinen erä hoitokustannuskuormitusta varten. Sovellettaessa tämän lain 18 §:n 1 momenttia, 29 d §:ää ja 29 e §:n 2 momenttia Eteran vastuovelasta vähennetään tässä momentissa tarkoitettu tasoitusmäärä.

5. Edellä 4 momentissa tarkoitettun Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosasta luetaan Eteran 16 §:ssä tarkoitettuun vakavaraisuuspääomaan enintään määrä, joka saadaan kertomalla 130 prosenttia muiden työeläkevakuutusyhtiöiden keskimääräisen työkyvyttömyysliikkeen kertyneestä tuloksesta suhteessa vakuutettuihin palkkoihin Eteran vakuutettujen palkkasummalla. Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosasta vakavaraisuuspääomaan luettava määrä voi kui-

tenkin olla enintään Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosan suuruinen.

6. Vuonna 2017 Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosasta luetaan vakavaraisuuspääomaan kuitenkin vähintään määrä, joka on muiden työeläkevakuutusyhtiöiden työkyvyttömyysliikkeen kertyneiden tuloksien yhteismäärän suhde muiden työeläkevakuutusyhtiöiden vastuovelkojen, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa, yhteismäärään kerrottuna Eteran vastuvelan määrällä, josta on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu, 6 momentissa tarkoitettu tasoitusmäärän työkyvyttömyysosesta vakavaraisuuspääomaan luettava osa ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosasta vakavaraisuuspääomaan luettava määrä voi kuitenkin olla enintään Eteran tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeosan suuruinen.

7. Mitä 5 ja 6 momentissa säädetään, ei sovelleta siitä vuodesta alkaen, jolle ei enää vahvisteta työntekijän eläkelain voimaantulolain (396/2006) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua täydennysmäärää.

8. Eteran 16 §:ssä tarkoitettuun vakavaraisuuspääomaan ei lueta 4 momentissa tarkoitusta tasoitusmäärästä sosiaali- ja terveysministeriön työntekijän eläkelain voimaantulolain 5 §:n 4 momentin nojalla vahvistamien laskuperusteiden mukaista erityistä erää hoitokustannuskuormitusta varten.

9. Eläketurvakeskus laskee eläkelaitosten antamien tietojen perusteella 5 ja 6 momentissa tarkoitettujen muiden työeläkevakuutusyhtiöiden työkyvyttömyysliikkeen kertyneen tuloksen sekä sen suhteen vakuutettuihin palkkoihin ja vastuvelkoihin, joista on vähennetty osittamaton lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa.

29.

Laki

vakuutuskassalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vakuutuskassalain (1164/1992) 83 b §:n 2 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 444/2012, sekä

muutetaan 79 §:n 3 momentti, 83 b §:n 1 momentti, 83 d §:n 2 momentti ja 111 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 79 §:n 3 momentti ja 83 b §:n 1 momentti laissa 444/2012, 83 d §:n 2 momentti laissa 323/2015 ja 111 §:n 3 momentti laissa 420/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

79 §

Korvausvastuu vastaa sattuneiden vakuutustapahtumien johdosta suoritettavia, maksamatta olevia korvaus- ja muita määriä siltä osin kuin eläkekassalle on syntynyt työntekijän eläkelain tai yrittäjän eläkelain (1272/2006) mukaista vastuuta sekä runsasvahinkoisten vuosien varalta vastuupillisesti laskettavaa tasoitusmäärää.

83 b §

Eläkekassan työntekijän eläkelain mukaista toimintaa koskevalla vakavaraisuuspääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla eläkekassan tämän toiminnan varat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset ja vakuudet ylittävät eläkekassan sanotusta vakuutustoiminnasta johtuvat velat ja muut näihin rinnastettavat sitoumukset, siten kuin siitä 2—7 momentissa säädetään ja 7 momentin nojalla tarkemmin määrätään. Vastuuvelkaa laskettaessa ei oteta huomioon 79 §:n 2 momentissa tarkoi-

Ehdotus

79 §

Korvausvastuu vastaa sattuneiden vakuutustapahtumien johdosta suoritettavia, maksamatta olevia korvaus- ja muita määriä siltä osin kuin eläkekassalle on syntynyt työntekijän eläkelain tai yrittäjän eläkelain mukaista vastuuta ja muuta kuin lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan eläkekassan runsasvahinkoisten vuosien varalta vastuupillisesti laskettavaa tasoitusmäärää.

83 b §

Eläkekassan työntekijän eläkelain mukaista toimintaa koskevalla vakavaraisuuspääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla eläkekassan tämän toiminnan varat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset ja vakuudet ylittävät eläkekassan sanotusta vakuutustoiminnasta johtuvat velat ja muut näihin rinnastettavat sitoumukset ottaen huomioon, mitä 2—7 momentissa säädetään ja 7 momentin nojalla tarkemmin määrätään. Vastuuvelkaa laskettaessa ei oteta huomioon 79 §:n

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

tettua lisävakuutusvastuuta *eikä mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettua tasoitusmäärää.*

Vakavaraisuuspääomaan luetaan seuraavat erät:

7) tasoitusmäärä;

83 d §

Eläkekassan vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä on vakavaraisuusrajan kolminkertainen määrä, kuitenkin vähintään viisikymmentä prosenttia vastuuvasta, josta on vähennetty lisävakuutusvastuu, *tasoitusmäärä* ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Lisävakuutusvastuuta voidaan kartuttaa vakuutusmaksuilla vakavaraisuuspääoman enimmäismäärään saakka.

111 §

Kassankokous voi sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, päättää kassan asettamisesta selvitystilaan ja sen purkamisesta. Eläkekassan osalta tässä tarkoitetun päätöksen saa kuitenkin toimeenpanna vain, jos kassa on luovuttanut koko vastuunsa toiselle eläkekassalle, eläkesäätiölle tai vakuutusyhtiölle. *Työntekijäin eläkelain mukaiseen vastuuseen ei tällöin sisällytetä runsasvahinkoisten vuosien varalta vastuupillisesti laskettavaa tasoitusmäärää.*

Ehdotus

2 momentissa tarkoitettua lisävakuutusvastuuta.

(3 mom. 7 kohta kumotaan)

83 d

Eläkekassan vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä on vakavaraisuusrajan kolminkertainen määrä, kuitenkin vähintään 50 prosenttia vastuuvasta, josta on vähennetty lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa. Lisävakuutusvastuuta voidaan kartuttaa vakuutusmaksuilla vakavaraisuuspääoman enimmäismäärään saakka.

111 §

Kassankokous voi sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, päättää kassan asettamisesta selvitystilaan ja sen purkamisesta. Eläkekassan osalta tässä tarkoitetun päätöksen saa kuitenkin toimeenpanna vain, jos kassa on luovuttanut koko vastuunsa toiselle eläkekassalle, eläkesäätiölle tai vakuutusyhtiölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Lakisäätteistä eläkevakuutusta harjoittavan eläkekassan 31 päivänä joulukuuta 2016 mennessä kertynyt tasoitusmäärä siirretään 1 päivänä tammikuuta 2017 lisävakuutusvastuuseen.

Sen lisäksi, mitä 72 §:n 2 momentissa säädetään, indeksikorotusvastuuta saa käyttää

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

myös työntekijän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa (/) säädetyistä alimman vanhuuseläkeiän muutoksista aiheutuvan vastuvelan kasvun peittämiseen. Indeksikorotusvastuun ylärajaa määrättäessä voidaan tällöin ottaa huomioon vastuvelan kasvu 31 päivästä joulukuuta 2016. Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä tässä momentissa tarkoitetun indeksikorotusvastuun kartuttamisesta ja käyttämisestä.

30.

Laki

eläkesäätiölain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkesäätiölain (1774/1995) 10 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Eläkesäätiön säännöille ja niiden muutoksille on haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus.

Ministeriön on vahvistettava säännöt tai niiden muutokset, jos säännöt ovat lain mukaiset.

Ehdotus

10 §

Eläkesäätiön säännöille ja niiden muutoksille on haettava *Finanssivalvonnan* vahvistus.

Finanssivalvonnan on vahvistettava säännöt tai niiden muutokset, jos säännöt ovat lain mukaiset.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sen lisäksi, mitä 43 §:n 2 momentin 4 kohdassa säädetään, indeksikorotusvastuuta saa käyttää myös työntekijän eläkelain muuttamisesta annetussa laissa (/) säädetyistä alimman vanhuuseläkeiän muutoksista aiheutuvan eläkevastuun kasvun peittämiseen. Indeksikorotusvastuun ylärajaa määrättäessä voidaan tällöin ottaa huomioon eläkevastuun kasvu 31 päivästä joulukuuta 2016. Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä tässä momentissa tarkoitetun indeksikorotusvastuun kartuttamisesta ja käyttämisestä.

31.

Laki

eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annetun lain (315/2015) 1 §:n 2 momentti ja 17 §:n 1 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 7 a § ja 8 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen sovelletaan tämän lain 4—7, 26 ja 27 §:ää.

Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen sovelletaan tämän lain 4—7, 7 a, 26 ja 27 §:ää.

7 a §

Osakesijoitusten enimmäismäärä

*Eläkelaitoksen sijoituksista enintään 65 prosenttia saa olla osakesijoituksia. **Osakesijoituksilla** tarkoitetaan 11 §:n 1 momentissa tarkoitetuille riskiluokille 1—5 altistuneiden sijoitusten yhteismäärää. Jos johdannaisopimuksen kohde-etuutena on osakesijoitus, johdannaisopimuksen osakeriskille altistuneella määrällä tarkoitetaan johdannaisopimuksen 19 §:n 3 momentissa tarkoitettua deltavasta-arvoa.*

8 §

8 §

*Hajauttamista koskevien rajojen ylittäminen**Hajauttamista koskevien rajojen ylittäminen*

Jos osakesijoituksia koskeva 7 a §:ssä mainittu raja ylittyy, lisätään 23 §:ssä tarkoitettu

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuun vakavaraisuusrajan määrä, joka on 100 prosenttia rajan ylittävästä määrästä.

17 §

Tuottovaatimusriski ja vakuutusriski

Tuottovaatimusriskiluokan riskiarvo lasketaan sen estämättä, mitä 12 §:ssä säädetään, kaavalla

$$V_j = (k + b C - \lambda S_j) A_j,$$

missä k on vastuuvelan tai eläkevastuun laskemisessa käytettävä diskonttaus korko, b on laskentahetkeä seuraavana päivänä voimassa oleva työntekijän eläkelain (395/2006) 171 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläkevastuun täydennyskerroin, S_j on tuottovaatimusriskille määritelty tappio-olettama ja A_j on vastuuvelka tai eläkevastuu, josta on vähennetty työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 14 §:n 2 momentin mukainen osittamaton ja ositettu lisävakuutusvastuu, eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin ja vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukainen lisävakuutusvastuu, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 14 §:n 3 momentin ja vakuutuskassalain 79 §:n 3 momentin mukainen tasoitusmäärä ja erät, joita yrittäjän eläkelain (1272/2006) 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa.

17 §

Tuottovaatimusriski ja vakuutusriski

Tuottovaatimusriskiluokan riskiarvo lasketaan sen estämättä, mitä 12 §:ssä säädetään, kaavalla

$$V_j = (k + b C - \lambda S_j) A_j,$$

missä k on vastuuvelan tai eläkevastuun laskemisessa käytettävä diskonttaus korko, b on laskentahetkeä seuraavana päivänä voimassa oleva työntekijän eläkelain (395/2006) 171 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläkevastuun täydennyskerroin, S_j on tuottovaatimusriskille määritelty tappio-olettama ja A_j on vastuuvelka tai eläkevastuu, josta on vähennetty työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 14 §:n 2 momentin mukainen osittamaton ja ositettu lisävakuutusvastuu, eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin ja vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukainen lisävakuutusvastuu ja erät, joita yrittäjän eläkelain (1272/2006) 139 §:n 2 momentin mukaan ei oteta huomioon vakuutusmaksuvastuussa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sovellettaessa 17 §:n 1 momenttia Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiö Eteran vastuuvelasta vähennetään myös työeläkevakuutusyhtiölain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitusta tasoitusmäärästä vakavaraisuuspäätömaan luettava osa.

33.

Laki

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 § ja 14 §:n 4 momentti,
sellaisina kuin ne ovat laissa 1094/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurva

Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurva

Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurva määräytyy samoin kuin valtion eläkelaisissa (1295/2006) ja valtion eläkelain voimaantulusta annetussa laissa (1296/2006) säädetään valtion henkilöstöstä. Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurvan toimeenpanosta huolehtii kunnallinen eläkelaitos. Eläkeasioiden käsittelyssä ja muutoksenhaussa noudatetaan, mitä kunnallisissa eläkelaisissa (549/2003) säädetään. Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurvan hoito ja rahoitus kustannetaan Kansaneläkelaitoksen varoista.

Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurvasta säädetään julkisten alojen eläkelaisissa (/). Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurvan hoito ja rahoitus kustannetaan Kansaneläkelaitoksen varoista.

14 §

14 §

Työntekijän eläkemaksu

Työntekijän eläkemaksu

Työntekijän eläkemaksua koskevan muutoksenhaun osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä muutoksenhausta eläkepäätökseen kunnallisissa eläkelaisissa säädetään.

Työntekijän eläkemaksua koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan, mitä julkisten alojen eläkelaisissa säädetään muutoksenhausta eläkepäätökseen.

HE 16/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .*

34.

Laki

työsopimuslain 6 luvun 1 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsopimuslain (55/2001) 6 luvun 1 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1030/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 luku

Yleiset säännökset työsopimuksen päät- **tämisestä**

1 a §

Eroamisikä

Työntekijän työsuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa sen kalenterikauden päättyessä, jonka aikana työntekijä täyttää 68 vuotta, jolleivät työnantaja ja työntekijä sovi työsuhteen jatkamisesta.

Ehdotus

6 luku

Yleiset säännökset työsopimuksen päät- **tämisestä**

1 a §

Eroamisikä

Työntekijän työsuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa sen kalenterikauden päättyessä, jonka aikana työntekijä täyttää *eroamisiän*, jolleivät työnantaja ja työntekijä sovi työsuhteen jatkamisesta. *Eroamisikä on vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntyneillä 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

35.

Laki

merityösopimuslain 7 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityösopimuslain (756/2011) 7 luvun 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 luku

7 luku

Yleiset säännökset työsopimuksen päät-
tämisestä

Yleiset säännökset työsopimuksen päät-
tämisestä

2 §

2 §

Eroamisikä

Eroamisikä

Työntekijän työsuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa sen kalenterikauden päättyessä, jonka aikana työntekijä täyttää 68 vuotta, jolleivät työnantaja ja työntekijä sovi työsuhteen jatkamisesta.

Työntekijän työsuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa sen kalenterikauden päättyessä, jonka aikana työntekijä täyttää *eroamisiän*, jolleivät työnantaja ja työntekijä sovi työsuhteen jatkamisesta. *Eroamisikä on vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntyneillä 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

36.

Laki

työaikalain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työaikalain (605/1996) 15 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 634/2002,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

15 §

Lyhennetty työaika

Jos työntekijä siirtyäkseen osa-aikaeläkkeelle haluaa tehdä säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä tuotanto- ja palvelutoiminta.

Ehdotus

15 §

Lyhennetty työaika

Jos työntekijä siirtyäkseen *osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle* haluaa tehdä säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on *ensisijaisesti järjestettävä* työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä *työnantajan* tuotanto- ja palvelutoiminta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

37.

Laki

merityöaikalain 5 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityöaikalain (296/1976) 5 a §, sellaisena kuin se on laissa 934/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 a §

Lyhennetty työaika

Jos työntekijä siirtyäkseen osa-aikaeläkkeelle haluaa tehdä säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä työnantajan tuotanto- ja palvelutoiminta.

Ehdotus

5 a §

Lyhennetty työaika

Jos työntekijä siirtyäkseen *osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle* haluaa tehdä säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on *ensisijaisesti järjestettävä* työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä työnantajan tuotanto- ja palvelutoiminta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

38.

Laki

työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 6 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 6 a §, sellaisena
kuin se on laissa 935/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 a §

Lyhennetty työaika

Jos työntekijä siirtyäkseen osa-aikaeläkkeelle haluaa tehdä säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä työnantajan tuotanto- ja palvelutoiminta.

Ehdotus

6 a §

Lyhennetty työaika

Jos työntekijä siirtyäkseen *osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle* haluaa tehdä säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on *ensisijaisesti järjestettävä* työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhentäminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä työnantajan tuotanto- ja palvelutoiminta.

—
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*